

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

“การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา
นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”

โดย รองศาสตราจารย์สุภชัย สิงห์ยะบุศย์ และคณะ

เดือน 30 เมษายน 2548

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

“การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา
นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”

โดย รองศาสตราจารย์สุภชัย สิงห์ยะบุศย์ และคณะ

เดือน 30 เมษายน 2548

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

"การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา
นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์"

คณะผู้วิจัย สังกัด

- 1.รศ.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2.ผศ.ดาริกา เสาร่ม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 3.ผศ.สุปราณี ลักษณะศิโย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 4.อาจารย์สิปศิริ แซ่ลี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 5.อาจารย์ยุทธนา ไพกะเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ชุดโครงการการพัฒนาสิ่งทอพื้นบ้าน

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร

ชื่อโครงการวิจัย

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว

อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ชื่อภาษาอังกฤษ

The Development of The Products from The Local Textile The Case of

Ban Prae-Va Sahatsakhan District Kalasin Province

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวาและผ้าทอชนิดอื่นของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวให้เป็นสินค้าแปรรูป ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ 4

กลุ่มผลิตภัณฑ์ คือ

1. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม
2. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน
3. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก
4. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิจัยในที่นี้หมายถึง คณะวิจัยที่ประกอบด้วยนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และคณะวิจัยจากนิคมสร้างตนเองลำปาว มีส่วนร่วมตลอดทุกขั้นตอนการวิจัย การวิจัยเรื่องนี้มี 9 ขั้นตอนการวิจัย ใช้เวลาการวิจัย 18 เดือน ดังนี้.

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิจัยตลาดเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ (Product) ความต้องการของตลาดเป้าหมาย(Target market) (1 เดือน)

ขั้นที่ 2 ขึ้นออกแบบและสร้างต้นแบบ (4 เดือน)

ขั้นที่ 3 ประเมินผล และทดลองตลาดรอบที่ 1 (2 เดือน)

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รอบที่ 1 (3 เดือน)

ขั้นที่ 5 ประเมินผลและการทดลองตลาดรอบที่ 2 (2 เดือน)

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รอบที่ 2 (2 เดือน)

ขั้นที่ 7 ถ่ายทอดความรู้ วิธีคิด และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ฯ แก่สมาชิกกลุ่มทอผ้า (2เดือน)

ขั้นที่ 8 นำเสนอ “บ้านแพรวา” และผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย (1 เดือน)

ขั้นที่ 9 เรียบเรียงงานเสนอผลการวิจัย (1 เดือน)

สรุปผลการดำเนินกิจกรรมการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณี บ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีการร่วมมือเชิงปฏิบัติการทุกขั้นตอนการวิจัยระหว่าง

1. คณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งประกอบด้วยคณะวิจัยฝ่ายออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์และนักวิจัยฝ่ายการตลาด

2. ตัวแทนจากนิคมสร้างตนเองลำปาง และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาง ซึ่งมีสมาชิกเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 52 คน จำแนกเป็น

2.1 กลุ่มที่เป็นแกนนำ 9 คน กลุ่มนี้ มีได้เข้าร่วมโครงการวิจัยทุกขั้นตอน ตั้งแต่การออกแบบการวิจัย การศึกษาตลาด การวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มแม่บ้านของตนเองเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกแบบและแปรรูปต้นแบบผลิตภัณฑ์ ตราสัญลักษณ์ การจำหน่าย ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีชีวิตที่ผูกพันกับคณะวิจัยดังเสมือนญาติสนิทในการทำงานร่วมกันและนอกเหนือจากการทำงาน

2.2 กลุ่มแกนร่วม กลุ่มนี้โดยเป้าหมายการวิจัยเป็นกลุ่มเพื่อรับการถ่ายทอดในขั้นตอนสุดท้าย แต่ในการปฏิบัติการวิจัยจริง สมาชิกกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ได้มีการร่วมพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ต้นแบบเพื่อการจำหน่าย ต่างเพียงว่าได้มีการจำแนกการพัฒนาต้นแบบตามความถนัดของแต่ละกลุ่ม เช่น การผลิตหมอนจะอยู่ที่กลุ่มบ้านโนนนคร การแปรรูปผลิตภัณฑ์แพ้น้ำและเครื่องแต่งกายที่บ้านหนองสอ และบ้านสว่าง เป็นต้น สมาชิกดังกล่าวมีทั้งหมด 43 คน จากชุมชนต่าง ๆ ในนิคมสร้างตนเองลำปาง ดังนี้

บ้านสิงห์สะอาด ตำบลสหพันธ์ อำเภอสหพันธ์ 2 คน

บ้านโลกทราย ต.สหพันธ์ อ.สหพันธ์ 3 คน

บ้านเสริมไทยศรี ตำบลนิคม อำเภอสหพันธ์ 3 คน

บ้านนาสมบุญ ตำบลนิคม อำเภอสหพันธ์ 2 คน

บ้านโนนน้ำเกลี้ยง ตำบลภูสิงห์ อำเภอสหพันธ์ 2 คน

บ้านแก่นนคร ตำบลนิคม อำเภอสหพันธ์ 4 คน

บ้านโนนบุรี ตำบลภูสิงห์ อำเภอสหพันธ์ 4 คน

บ้านโนนนคร ตำบลขมิ้น อำเภอเมือง กาฬสินธุ์ 7 คน

บ้านสว่าง ตำบลภูดิน อำเภอเมือง กาฬสินธุ์ 3 คน

บ้านหนองสอน ตำบลหนองสอน อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ 2 คน

บ้านคำปลาฝา ตำบลคำปลาฝา อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ 3 คน

บ้านห้วยแสง ตำบลคำปลาฝา อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ 3 คน

บ้านคำแคน ตำบลกรุงเก่า อำเภอกุฉินารายณ์ 5 คน

ผลการดำเนินการวิจัย นอกจากคณะวิจัยข้างต้น (คณะวิจัยในที่นี้หมายถึงอาจารย์มหาวิทยาลัย และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว) จะสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายใต้บริบทของการวิจัยตลาด และความสอดคล้องกับศักยภาพชุมชนแล้ว ผลการวิจัยอันสำคัญ คือการที่โครงการวิจัยสามารถพัฒนากระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ของชุมชน ด้วยกระบวนการวิจัยอย่างครบวงจร โดยผนวกการวิจัยทางการตลาดและศิลปกรรมเข้าด้วยกันอย่างบูรณาการ ซึ่งทำให้ศักยภาพส่วนนี้เป็นศักยภาพสถิตในสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ที่ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่เป็นแกนนำสำคัญ ดังจะเห็นได้จากในปัจจุบัน พวกเขาสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ภายใต้เงื่อนไขและบริบทใหม่ ๆ ได้อย่างมีศักยภาพ รวมทั้งการรับเชิญไปเป็นวิทยากรแก่ชุมชนอื่น ๆ นอกเหนือจากชุมชนโครงการวิจัย และการที่ชุมชนเหล่านี้ได้เป็นเป้าหมายการศึกษาดูงานจากชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดและภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าโครงการวิจัยจะสิ้นสุดแล้วก็ตาม

สำหรับศักยภาพของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว อันเป็นผลสืบเนื่องจากการที่คณะวิจัยได้ร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมาย ได้บังเกิดผลด้านศักยภาพสำคัญต่อสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ดังนี้

ศักยภาพด้านการศึกษาวิจัยตลาดเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ (Product) และ ความต้องการของตลาดเป้าหมาย (Target market)

ในการพัฒนาเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์จำหน่ายนั้น กระบวนการศึกษาวิจัยเพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์และความต้องการของตลาดเป้าหมายถือเป็นส่วนสำคัญ ศักยภาพส่วนนี้ของสมาชิกชุมชนที่ร่วมโครงการวิจัย เกิดจากปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งทำให้กลุ่มแม่บ้านได้ทราบถึงกระบวนการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ และความต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ และระดับต่าง ๆ คือตลาดระดับบน กลาง และล่าง ตลาดภายในและตลาดภายนอกประเทศ รวมถึงศักยภาพในการศึกษาและวิเคราะห์คู่แข่งด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการออกแบบเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญต่อความสำเร็จจึงมีความจำเป็นใน

ลำดับแรก ๆ ของการออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้ที่จะแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่าย จะต้องสามารถรู้และตอบโจทย์ในส่วนนี้ได้ กล่าวคือ จะต้องสามารถเล็งเห็นถึงเป้าหมายในการกำหนดกลุ่มลูกค้าระดับต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนเสียก่อนนั่นเอง

การศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพพื้นฐานของตนเอง

การศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพพื้นฐานของตนเอง และเชื่อมโยงกับการศึกษาตลาดเป้าหมายเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนให้ประสบความสำเร็จ ผลจากการทำงานวิจัยได้ทำให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ได้รู้จักวิธีการศึกษา และรู้จักศักยภาพของตนเองอย่างชัดเจน ซึ่งผลจากการศึกษาวิเคราะห์ตนเองโดยการเชื่อมโยงกับการศึกษาตลาดมาเป็นฐานของการ “คิด” ส่งผลต่อการพัฒนาตั้งแต่การทอผืนผ้าและการแปรรูป ซึ่งได้ทำให้ทั้งในส่วนของการทอ และนักออกแบบแปรรูป มิได้ทำงานตามใจชอบของตนเองดั้งเดิม ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาผืนผ้าอย่างมากและเห็นได้เด่นชัด ทั้งในส่วนของคุณภาพ สี รูปแบบ ขนาด และการจัดโครงสร้างของผืนผ้าให้สอดคล้องกับผู้บริโภคและการแปรรูปเชิงอุตสาหกรรม ที่ไม่ทำให้เกิดความสูญเสียด้านการแปรรูป หรือมีเศษผ้าหลงเหลือ หรือในกรณีที่ผู้ซื้อไปตัดเองก็ไม่จำเป็นต้องซื้อส่วนเกินที่มีราคาสูงไปทั้งหมด นอกจากลักษณะรูปแบบทางศิลปะที่สอดคล้องกับรสนิยมและตลาดที่ชัดเจนแล้ว ยังทำให้ผืนผ้าทอมีราคาถูกลง

นอกจากนี้ ยังมีการรื้อฟื้นภูมิปัญญาดั้งเดิมของผ้าทอขึ้นมาพัฒนาอีกหลายกรณี อาทิ การพัฒนาภูมิปัญญาผ้าซิดมาออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทการบริโภคสมัยนิยม รวมถึงการรื้อฟื้นภูมิปัญญาย้อมสีธรรมชาติ มาใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่เป็นความต้องการของตลาดกลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่ง

การวิเคราะห์รูปแบบ แปรรูป และประเมินผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของนิคมสร้างตนเองลำปาว

กลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ได้รู้จักการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ผูกพันไปกับการทดสอบตลาด หรือการจำหน่ายอย่างมีเป้าหมายที่มากกว่าการจำหน่ายเพื่อให้เงินรายได้เข้าสู่ชุมชน การรู้จักกระบวนการประเมินตลาดจะทำให้พวกเขาสามารถดำเนินกิจการของตนเองได้อย่างยั่งยืน กล่าวคือ พวกเขาสามารถตอบได้ว่าผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและแปรรูปนั้น มีนัยสำคัญเชิงการจำหน่ายต่อตลาดกลุ่มใด อย่างไร และมีข้อที่ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ชาวบ้านได้มีกระบวนการทางการตลาดเข้ามาสนับสนุนการออกแบบและ

แปรรูป เพราะด้วยความเป็นจริงแล้ว เป้าหมายในการผลิตของสมาชิกก็คือการผลิตเพื่อการจำหน่ายอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

อภิปรายผลการวิจัย ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ตลอดเวลาของการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งความสำเร็จของการวิจัยมิได้อยู่ที่ผลิตภัณฑ์ในส่วนที่ผลิตได้ภายใต้กระบวนการทดสอบตลาด ดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น หากแต่คณะวิจัยได้ตั้งเป้าหมายเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดเชิงออกแบบ และแปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้เป็นกระบวนการแห่งการเรียนรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน แก่สมาชิกชุมชนโครงการวิจัยอย่างเป็นวงจร หรือห่วงโซ่การผลิตที่มีพลวัตสืบไปด้วย

อย่างไรก็ตาม ด้วยวัตถุประสงค์การวิจัยที่มีเป้าหมายเชิงวัตถุประสงค์ (ผลิตภัณฑ์ 4 กลุ่ม) และเป้าหมายเชิงกระบวนการ (กระบวนการคิด การเชื่อมโยงตลาด การออกแบบ และการแปรรูป) ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งขอบเขตและบริบทของการวิจัยเรื่องนี้ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริบทวิถีราชการของนิคมสร้างตนเองลำปาว หน่วยงาน อบต. และทางจังหวัด และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อยู่ในสังคมเกษตรกรรมด้วย และได้เกิดกรณีปัญหาในการวิจัย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ความไม่ต่อเนื่องในการทำงานของสมาชิกชุมชน จากการวางแผนงานในการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ โอกาสที่เกี่ยวข้องกับการนัดหมาย และการทำงานร่วมกันหลายครั้ง จะต้องถูกเลื่อนไป หรือดำเนินไปด้วยการที่สมาชิกทั้งหมดไม่ได้มาร่วมกิจกรรมอย่างพร้อมเพียง ด้วยชุมชนเหล่านี้เป็นกลุ่มชุมชนที่มีแรงเหวี่ยงจากวิถีการผลิตแบบดั้งเดิม และการเกษตรเพื่อตอบสนองระบบโรงงาน คือไร่อ้อย และมันสำปะหลัง กล่าวคือ แม้ว่าพวกเขาจะมีความตั้งใจสูงในการเป็นแกนนำโครงการวิจัยส่วนชุมชน และการรับการถ่ายทอด แต่เมื่อช่วงเวลากิจกรรมงานนา หรือช่วงซบดมัน ตัดอ้อยมาถึง พวกเขา ก็มักจะปล่อยว่างกิจกรรมการวิจัยไปเป็นช่วง ๆ ซึ่งมักจะทำให้ขาดความต่อเนื่อง และการคลาดเคลื่อนในแผนการทำงาน ที่คณะวิจัยได้วางแผนไว้ร่วมกันในภาพรวม ซึ่งคณะวิจัยได้ใช้ความยืดหยุ่น ปรับย้ายเวลา ปรับบุคคลและสมาชิกชุมชนที่ร่วมโครงการบางกรณี โดยยึดมั่นในเป้าหมายการวิจัยไว้คงเดิม เช่น บางผลิตภัณฑ์อาจจะใช้เฉพาะบางกลุ่มชุมชน และให้เป็นความถนัดเฉพาะชุมชนย่อยไป

2. ความคาดหวังของชุมชนในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ มักจะอยู่นอกเหนือขั้นตอนการวิจัย เช่น เมื่อมีการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ได้ หากมีคนเข้ามาเยี่ยมชุมชนและสนใจก็มักจะรับขายทันที โดยมักจะไม่อดทนที่จะรอช่วงเวลาของการประเมินตลาดตามกำหนดการวิจัย ดังนั้น จึงเกิดการ

ปรับกระบวนการทดสอบตลาด ให้มีทั้งในส่วนที่ทดสอบอย่างเป็นทางการตามช่วงเวลา และการจัดจำหน่ายทั่วไปตามที่ชุมชนผู้ผลิตได้เห็นรู้ทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ตนเองมีส่วนร่วมคิดและผลิต

3. การพัฒนากระบวนการผลิตเพื่อรับคำสั่งผลิตผลิตภัณฑ์ (order) จากการพัฒนาของโครงการวิจัย ปรากฏผลสำคัญ คือผลงานของแทบทุกชุมชนสามารถจำหน่ายได้อย่างดี และมีบางชุมชนมีการสั่งผลิตจำนวนมาก ซึ่งที่ชัดเจนที่สุดคือชุมชนบ้านโนนนคร ได้รับการสั่งผลิตหมอนจิตรูปทรงประยุกต์ ซึ่งมีลักษณะเป็นหมอนรูปสามเหลี่ยมหน้าตัดเป็นจำนวนถึง 5,000 ใบ จากบริษัทเลมอนฟาร์ม ผ่านคุณเพ็ญจิตต์ มาประจวบ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ปรากฏว่าชุมชนดังกล่าวยังไม่พร้อมที่จะจัดการ จากการเข้าไปศึกษาด้านการผลิตพบว่า ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ความสามารถ และความสามัคคี แต่กลับอยู่ที่โลกทัศน์เดิมของชาวบ้านที่ยังไม่ชอบการดิ้นรนต่อสู้ และขาดสำนึกเชิงธุรกิจ ซึ่งจะเกิดกับชุมชนใหม่ที่เริ่มรับงาน คณะวิจัยได้แก้ไขทางออกของปัญหา โดยการให้รับออเดอร์เป็นจำนวนจำกัดไปทีละช่วง ๆ และให้จัดกลุ่มย่อยในการรับออเดอร์ก่อน โดยไม่ให้เป็นกลุ่มใหญ่ เพราะจะทำให้เกิดความเหอะเหอะ เกิดปัญหาในการรอคอย การลงมือทำพร้อมกัน เพื่อไม่ให้เป็นการเสียเปรียบคนอื่น แต่เมื่อมีการกระจายงานจะกระตุ้นให้เกิดภาวะการแข่งขันมากและกระตือรือร้นขึ้น ซึ่งคณะวิจัยโดยเฉพาะฝ่ายการตลาดจะเข้าไปเป็นพี่เลี้ยงต่อไปแม้ว่าโครงการจะสิ้นสุดก็ตาม

4. สำนึกทางธุรกิจ เมื่อการพัฒนาก้าวถึง ณ จุดหนึ่งที่สมาชิกชุมชนหลายชุมชนสามารถข้ามผ่านปัญหาด้านฝีมือ แต่ปัญหาลำคัญกลับอยู่ที่สำนึกทางธุรกิจ กล่าวคือ ชาวบ้านส่วนหนึ่งยังมีสำนึกการผลิตบนฐานคิดชุมชนเดิม คือ พออยู่พอกิน และหลายคนผูกพันและคุ้นเคยกับการทำงานที่ภาครัฐเข้ามาสนับสนุน โดยมีเงินเบี้ยเลี้ยงมาเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้เข้ารับการอบรม จึงมักจะขาดความกระตือรือร้น และขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่แท้จริงในตนเอง และขาดการทำงานให้มีคุณภาพที่สม่ำเสมอทุกชิ้นงาน ซึ่งปัญหาลักษณะนี้อาจเป็นผลมาจากการหลอหลอมจากหน่วยงานและระบบราชการที่เข้ามาส่งเสริมเป็นช่วง ๆ แล้วจากไป ชาวบ้านจึงมักติดกับดักทางราชการที่คิดเพียงว่าเอางานมาให้ทำแล้วจากไป แต่ขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง และมีได้ตั้งพวกเขาออกมาให้ได้จากฐานคิดพออยู่พอกิน

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของโครงการวิจัย ได้มีการปรับเปลี่ยนบุคคลที่ร่วมโครงการวิจัย และมีการคัดสรรผ่านกระบวนการกลุ่มที่มีแกนนำวิจัยส่วนชุมชน เป็นผู้นำในกลุ่มย่อยเพื่อการผลิตและให้ดำเนินการควบคุมดูแลในกลุ่มตนเอง อย่างมีความสัมพันธ์กับกลุ่มใหญ่ที่มีศูนย์กลางคือนิคมสร้างตนเองลำปาว ซึ่งได้แก้ไขปัญหาลักษณะนี้ไปได้

5. หน่วยงานราชการตั้งแต่ระดับ อบต. อำเภอ และจังหวัด มักจะเข้ามาเป็นตัวแปรอิสระในกระบวนการวิจัยอยู่เสมอ เช่น การขอผลงานไปเป็นผลงานของตน หรือนำชุมชนจากอำเภออื่น

เข้ามาร่วมฝึกงาน อย่างไรก็ตาม คณะวิจัยก็ได้ใช้วิกฤตให้เป็นโอกาส โดยเฉพาะการขอความสนับสนุนด้านงบประมาณในการซื้อครุภัณฑ์เพื่อการแปรรูปให้กับชุมชน เช่น จักรเย็บผ้า เป็นต้น

ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้น คณะวิจัยเห็นว่า การพัฒนาชุมชนเพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์ลักษณะนี้ จะต้องใช้ระยะเวลา และเป้าประสงค์ด้านจำนวนคนที่ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง อาจจะมาก หรือน้อยกว่าจำนวนที่ระบุไว้ในโครงการวิจัย เพราะในขั้นตอนการทำงานจะเป็น กระบวนการคัดสรรบุคคลไปในตัว ขณะเดียวกัน คนที่คิดว่าจะเป็นแกนนำ กลับเป็นได้แค่เพียง แกนร่วม และแกนร่วมบางคนกลับมีความชัดเจน มีความสนใจและพัฒนาตนเองเป็นอย่างดี ซึ่ง คณะวิจัยก็จะให้ความรู้เป็นกรณีพิเศษตามความสนใจ เช่น การให้เข้ามาพัฒนาตนเองเสริมใน มหาวิทยาลัยเป็นช่วง ๆ

อย่างไรก็ตาม ในช่วงของการพัฒนาความสำเร็จที่แท้จริงของสมาชิกล้วนๆ นอกจากปัจจุบัน แล้ว ก็ยังส่งผลกระทบในอนาคตภายหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว ซึ่งแน่นอนว่า คณะวิจัยจะยังคง เข้าไปดูแลชุมชนต่าง ๆ ของกลุ่มสมาชิกล้วนๆ สร้างตนเองลำปาวสืบไป แม้ว่าโครงการจะสิ้นสุด แล้วก็ตาม

Abstract

The research on the topic of "local textiles product development in case study of BanPreawa shop Lampao settlement, Sahasakhan restrict, Kalasin Province, is a participatory action research in every steps of study between the Mahasarakham researcher group and representative members of housewife craft group in Lampao settlement. The aim of study is developing local textile product to be products that satisfy needs of middle and high market. There are four product groups which are fashion product, home textile product, souvenir and decorative product, and other common textile product.

This product development goes under market estimate, then take market lessons combine with designing and producing to improving prototypes until reach completely product. So the output is ways of development that are sure in distributing. After that, transferring know-how to all members of housewife craft group who join the research. All of research products under the brand name of "Ban Prea-wa" are presented through brochure, web sites and billboard at products distribution center, Ban Prea-wa Shop.. The output of this research are not only developing four products groups but also developing textile, texture, dying and sizes of textile structure, including cultural retrieval such as natural dying.

This research is making more income, knowledge, know-how to developing new products for members of housewife craft group after end the end of this project. Methodology of product development impress in their mind, especially heads of local researcher group. However, in step of study, there are many variables that effect operations which are lifestyle, ways of life for example, lacking expectation and commercial concern of these communities, roles of related government units such as local government and provincial office.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณี บ้านแพรวา นิคมสร้างตนเอง ลำปาง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการวิจัย ระหว่างคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาง มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปางเป็นสินค้าแปรรูป ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดกลุ่มกลางและบน 4 กลุ่มผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก และ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

การพัฒนาผลิตภัณฑ์โครงการวิจัยได้ประสานกับการประเมินตลาด และได้นำผลการประเมินมาเป็นแนวทางการปรับปรุงจนได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเชื่อมั่นด้านการจำหน่าย จึงได้นำองค์ความรู้ดังกล่าวมาถ่ายทอดแก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปางโดยรวม และได้มีการนำเสนอผ่านเอกสารแผ่นพับ เว็บไซต์ และการจัดป้ายนิเทศถาวร ไว้ที่ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์โครงการวิจัยที่ร้าน “บ้านแพรวา” นิคมสร้างตนเองลำปาง ภายใต้แบรนด์เนม “บ้านแพรวา” ผลของการดำเนินโครงการวิจัย นอกจากจะได้ผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองตลาดเป้าหมาย 4 กลุ่มผลิตภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยแล้ว จากกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวม ยังได้ก้าวไปถึงการพัฒนาผืนผ้า ทั้งด้านสี ลวดลาย และขนาดโครงสร้างของผืนผ้า สีพื้น และลวดลาย รวมถึงการรื้อฟื้นวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติอีกครั้ง

การวิจัยเรื่องนี้ได้มีส่วนในการเสริมสร้างรายได้ ชื่อเสียง และความรู้ ความคิด และแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดใหม่ภายหลังจากปิดโครงการวิจัย เพราะวิถีวิทยาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ฝังแน่นอยู่กับสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน โดยเฉพาะแกนนำนักวิจัยชุมชนต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ในขั้นตอนการวิจัยก็มีหลายตัวแปรที่ทำให้กำหนดการดำเนินการจะต้องยืดหยุ่น ทั้งวิถีชีวิตและการทำมาหากินของสมาชิกและวิถีราชการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อบต. และทางจังหวัด ความคาดหวังของชุมชนและสำนักในเชิงธุรกิจยังคงน้อย

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อ	ข
Abstract	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัย	10
การสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
บทที่ 2 ความรู้พื้นฐานชุมชนวิจัยและการศึกษาตลาด	18
ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานชุมชนโครงการวิจัย	18
จังหวัดกาฬสินธุ์	19
-สภาพทั่วไป	20
-การปกครอง	20
-ลักษณะเด่นของจังหวัดกาฬสินธุ์และอำเภอสหัสขันธ์	21
นิคมสร้างตนเองลำปาว	22
-ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับนิคมสร้างตนเอง	22
-แผนที่แสดงเส้นทางและชุมชนโครงการวิจัย	23
-ลักษณะทางกายภาพและสภาพภูมิศาสตร์	25
-สภาพทางเศรษฐกิจและลักษณะการทำมาหากิน	26
-การเกิดชุมชนใหม่และบทบาทของนิคมฯกรณีบ้านสิงห์สะอาด	29
-ร้าน "บ้านแพรวา"	32
-กลุ่มสมาชิกที่ร่วมโครงการวิจัย	37
-ศักยภาพผืนผ้านิคมสร้างตนเองลำปาว	38
ตอนที่ 2 การศึกษาวิจัยตลาดเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์และความต้องการ ของตลาดเป้าหมาย	65

ตอนที่ 2 การศึกษาวิจัยตลาดเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์และความต้องการ	
ของตลาดเป้าหมาย	65
ตลาดระดับล่าง	67
ตลาดระดับกลาง	70
ตลาดระดับบน	76
 บทที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการทดสอบตลาด	93
การพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์	93
การศึกษาศักยภาพชุมชน	93
การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตเดิมของกลุ่มแม่บ้านนิคมฯ	103
-ศักยภาพด้านปัจจัยการผลิต	108
-ความชำนาญในการผลิต	110
การออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์	113
-การอบรมความรู้และเทคโนโลยีด้านการออกแบบและการผลิต	113
-ขั้นตอนการออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์	112
-การวิเคราะห์ต้นแบบผลิตภัณฑ์	131
การผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์	134
การพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์	151
การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ต้นแบบ	169
การพัฒนารวบรวมภัณฑ์	185
การพัฒนาตราสินค้าหรือชุดสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์	206
การทดสอบตลาด	213
-การวางแผนการทดสอบตลาด	215
-การทดสอบตลาด	218
-สรุปผลและวิเคราะห์ผลการทดสอบตลาด	243
-สรุปพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	248
การวิเคราะห์ผลการทดสอบตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านโครงการวิจัย	249
 บทที่ 4 ผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย	253
ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ในสำนักงาน	254
ผลิตภัณฑ์ประเภทแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย	269

ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ภายในบ้าน	297
ผลิตภัณฑ์ประเภทตกแต่งบ้าน	316
ผลิตภัณฑ์ประเภทหมอนอิง	331
ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า	352
ผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึก	368
บทที่ 5 การถ่ายทอดทักษะการออกแบบและกระบวนการผลิตแก่สมาชิก	396
สมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว	397
องค์ความรู้และกิจกรรมการถ่ายทอด	399
ความรู้ภาคทฤษฎี	399
- ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักการออกแบบ และแนวทาง	
การพัฒนาผ้าทอพื้นบ้าน	399
- องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการออกแบบแปรรูปและ	
นำเสนอผลิตภัณฑ์บนพื้นฐานด้านการพัฒนา	402
การร่วมกันวิเคราะห์คุณสมบัติผ้าทอและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากชุมชนที่	
ร่วมโครงการวิจัย	409
การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมุมมองของผู้ประกอบการและนักออกแบบแฟชั่น	411
การนำความรู้สู่การปฏิบัติการ	414
กรณีตัวอย่างปฏิบัติการกิจกรรมการถ่ายทอด	418
บทที่ 6 การนำเสนอผลิตภัณฑ์	451
เว็บไซต์	451
เอกสารนำเสนอผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง	469
เอกกสารแผ่นพับ	478
การนำเสนอหน้าร้าน	482
ป้ายนิเทศ	495
ซีดีรอม	500
นำเสนอโดยสื่อบุคคล	501
นำเสนอโดยการเป็นต้นแบบเพื่อการศึกษาดูงาน	507

บทที่ 7 สรุป วิเคราะห์ผล และข้อเสนอแนะ	516
สรุปผลการวิจัย	516
วิเคราะห์ผลการวิจัย	521
ปัญหา และข้อเสนอแนะ	526
 บรรณานุกรม	 529
 ภาคผนวก	 533
แบบสอบถาม	534
บทความสำหรับเผยแพร่การวิจัย	540
กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์	569
ตารางเปรียบเทียบกิจกรรมการวิจัย	573

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ปี พ.ศ.2511 รัฐบาลได้สร้างเขื่อนลำปาวกั้นทางเดินลำน้ำปาว ประชาชนได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม และได้อพยพขึ้นมาอาศัยอยู่ตามพื้นที่บริเวณรอบเขื่อนในเขตอำเภอสหัสขันธ์ ห้วยเม็ก สามชัย และหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาครัฐได้จัดสร้างนิคมสร้างตนเองลำปาว กองนิคมสร้างตนเอง กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ขึ้นเพื่อดูแลชุมชนเหล่านี้ โดยมีทำการนิคมอยู่ในเขตอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปัจจุบันหลังจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบราชการใหม่ นิคมสร้างตนเองลำปาวขึ้นกับกลุ่มประสานงานการจัดสวัสดิการสังคมในพื้นที่เฉพาะ กรมการพัฒนาสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีศูนย์กลางสำนักงานนิคมตั้งอยู่ถนนหมายเลข 227 ระหว่างตัวจังหวัดกาฬสินธุ์กับอำเภอสหัสขันธ์ บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 18 จากจังหวัดกาฬสินธุ์ และอยู่ห่างจากอำเภอสหัสขันธ์ 6 กิโลเมตร

นิคมสร้างตนเองลำปาว ได้พยายามพัฒนาอาชีพด้านต่าง ๆ ให้กับสมาชิกนิคม สำหรับอาชีพที่ได้ผลดีที่สุดคือการทอผ้าพื้นเมือง อาทิ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย และการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาดั้งเดิมประเภทต่าง ๆ และได้จัดตั้งกลุ่มแม่บ้านทอผ้านิคมสร้างตนเองลำปาว มีสมาชิกในช่วงระยะแรก 75 คน เป็นกลุ่มทอผ้าที่มีความเข้มแข็งและมีความมุ่งมั่นต่อการเรียนรู้และการพัฒนาสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวมาก และได้เพิ่มจำนวนสมาชิกมากขึ้นเรื่อย ๆ

ประมาณ พ.ศ.2540 จากการที่ผ้าไหมแพรวา อันเป็นผ้าทอสายวัฒนธรรมผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับการพัฒนารูปแบบและเทคนิคการผลิต กลายเป็นผืนผ้าที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ และมีราคาสูงกว่าผ้าทอมือทั่วไป คือมีราคาผืนละ 1,200-5,000 บาท ขณะที่กรณีผ้าทอประเภทผ้าเกาะพิเศษที่ได้รับรางวัลการประกวด จะมีราคาสูงถึง 50,000 - 100,000 บาท ฝ่ายพัฒนาอาชีพนิคมสร้างตนเองลำปาวที่มี นางสาวรัชนิกร เกาะแก้ว เป็นหัวหน้าฝ่าย จึงร่วมกับกลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมอำเภอสหัสขันธ์ ที่มีนางสาวสารภี ศรีมามาศ เป็นหัวหน้าฝ่าย ได้พัฒนาการทอผ้าไหมแพรวาให้กับกลุ่มแม่บ้านทอผ้านิคมสร้างตนเองลำปาว และประสบความสำเร็จในด้านปริมาณและคุณภาพผ้าอย่างยิ่ง ปัจจุบันสมาชิกกลุ่มสตรีนิคมสร้างตนเองลำปาว มีจำนวนเป็น 320 คนในปัจจุบัน โดยมีนางสมใจ แดงวันดี ชาวบ้านสิงห์สะอาด อำเภอสหัสขันธ์ เป็นประธานกลุ่ม กลุ่มดังกล่าวนับว่าเป็นกลุ่มทอผ้าแพรวาและผ้าพื้นเมืองที่มีขนาดใหญ่มีความกระตือรือร้นมีพลวัตและมีศักยภาพสูงสุดกลุ่มหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วัดหลวงพ่ोजึงกษัตริย์และอุทยานโลกไดเสาร์
สถานที่ท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงกับร้านบ้านแพรวา

ในช่วงระยะประมาณ 4 ปีที่ผ่านมาได้เกิดกลุ่มผู้ผลิตผ้าแพรวาจำนวนมากขึ้น จึงทำให้ผ้าแพรวามีปริมาณมากจนเกินความต้องการตลาด ผ้าแพรวาจึงได้ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ทำให้ราคาผ้าแพรวาต่ำลงอย่างเห็นได้ชัด จนบางครั้งต่ำกว่าต้นทุนในการผลิต ในปี พ.ศ. 2543 นิคมสร้างตนเองลำปาว จึงได้สร้างสถานที่แสดง จำหน่าย และเป็นสถานที่ฝึกอบรมพัฒนาผ้าทอพื้นเมืองและผลิตภัณฑ์ผ้าทอฝีมือสมาชิกกลุ่มแม่บ้านของนิคมสร้างตนเองลำปาว ขึ้นที่ริมถนนหมายเลข 227 ให้ชื่อว่า “บ้านแพรวา” เพื่อการจำหน่ายสินค้าหลักคือผ้าทอชุมชนท้องถิ่นชนิดต่าง ๆ รวมทั้งผ้าแพรวา มีการจัดวางแสดงอย่างงดงาม จัดบรรยากาศของร้านจำหน่ายอย่างเรียบง่าย ผสมกับการตกแต่งบริเวณภายนอกและภายในอย่างมีเอกลักษณ์ ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณทั้งจากนิคมสร้างตนเองลำปาว และอำเภอสหัสขันธ์จำนวนหนึ่ง ซึ่งได้ช่วยแก้ปัญหาด้านการตลาดแก่การจำหน่ายผ้าทอพื้นบ้านไปได้ในระดับหนึ่ง เพราะเป็นการจำหน่ายตรงให้กับลูกค้าที่เดินทางมาเที่ยวแหล่งฟอสซิลไดโนเสาร์และวัดพุทธนิมิตภูค่าว ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กระนั้น โดยลักษณะเฉพาะตัวของผ้า แพรวาที่มีความซับซ้อนในการผลิตสูง ต้องใช้ระยะเวลาในการทอนาน จึงทำให้ราคาจำหน่ายผ้าแพรวายังถือว่ามีความคุ้มค่าค่อนข้างสูง สำหรับผู้ที่ซื้อที่มีรายได้น้อยอยู่ดี ผู้บริโภคที่แวะเข้ามาใน “บ้านแพรวา” ส่วนใหญ่จึงไม่สามารถซื้อไปได้ จึงมักจะเป็นเพียงการเข้ามาชื่นชมแล้วจากไป

ทางออกของสมาชิกแม่บ้านกลุ่มนี้ก็คือ พวกเขาพยายามออกแบบและสร้างผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวาและผ้าทออื่น เพื่อคาดหวังการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอของตน แต่ด้วยข้อจำกัดด้านความเข้าใจในหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ในระบบธุรกิจอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่จากผ้าทอของกลุ่ม จึงยังไม่ประสบผลสำเร็จด้านการจำหน่ายอย่างแท้จริง อีกทั้งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวยังมิได้ถูกพัฒนาหรือแปรรูปให้มีความหลากหลาย ตามหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงธุรกิจที่คำนึงถึงความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือผู้บริโภคกลุ่มต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถตอบสนองนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมสินค้าที่บ้านแพรวาที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่มีความหลากหลายทั้งประเภทและรูปแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการและรายได้ของตน ในขณะที่ผ้าแพรวาและผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่บ้านแพรวามีให้เลือกซื้อจำกัด ซึ่งส่วนใหญ่จะถูกพันอยู่กับผ้า แพรวาที่เป็นผืนผ้าขนาดใหญ่เป็นสำคัญ สภาพการณ์ของผ้าแพรวาและผ้าทอของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ที่ร้าน “บ้านแพรวา” จึงอยู่ในลักษณะของการแข่งขันจำหน่ายกับผ้าทอลักษณะและประเภทเดียวกันกับชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งที่บ้านแพรวาได้เปรียบชุมชนอื่นในด้านที่ตั้ง คือ อยู่ในจุดสำคัญของการท่องเที่ยวหลักของจังหวัดกาฬสินธุ์และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในฐานะนักวิจัยและนักวิชาการด้านศิลปกรรม ที่ทำงานเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งได้เห็นความจำเป็นและความต้องการของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว และผู้ประกอบการ

คือ “บ้านแพรวา” และนิคมสร้างตนเองลำปาว จึงเห็นควรในการระดมสรรพกำลังของนักวิจัยและนักปฏิบัติการด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และนักวิจัยด้านการตลาด เข้าไปให้ความช่วยเหลือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาและแปรรูปผ้าแพรวาและผ้าทอชนิดต่าง ๆ ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถขยายตลาด ทั้งในกลุ่มผู้บริโภคหลักที่เป็นนักท่องเที่ยวและตลาดระดับประเทศ หรือตลาดต่างประเทศ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างนักวิจัยหลักอันประกอบด้วย คณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนักวิจัยประจำนิคมฯ ซึ่งนักวิจัยทั้งสองจะร่วมกันทำงานวิจัยทุกขั้นตอน ทั้งการวิจัยตลาด การออกแบบผลิตภัณฑ์บนพื้นฐานการวิจัยความต้องการของตลาด และการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิถีคิด ด้านการออกแบบและการผลิต แก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกดังกล่าวมีวิถีวิทยาเชิงวิจัยด้านการออกแบบที่ถูกต้อง และสามารถขยายผลด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ ได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนเมื่อโครงการวิจัยสิ้นสุด ทั้งยังสามารถเป็นกลุ่มแม่บ้านที่ใช้เป็นกรณีศึกษาและให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและการวิจัยในลักษณะเดียวกันแก่ชุมชนอื่นได้ในอนาคต ด้วยนักวิจัยหลักจากสมาชิกชุมชนดังกล่าวนี้ได้รับการถ่ายทอดวิธีวิทยาทางการวิจัยตลาด และการออกแบบผลิตภัณฑ์ไปพร้อมกัน

นอกจากนี้ ผลงานการวิจัยดังกล่าวยังช่วยที่บ้านแพรวา ซึ่งเป็นร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของนิคมสร้างตนเองลำปาว ที่ตั้งอยู่ในเส้นทางจุดท่องเที่ยวสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปศึกษาวิถีชีวิตและกระบวนการผลิตผ้าแพรวา และผลิตภัณฑ์จากผ้าได้ ซึ่งจะเป็นการทำให้ได้รับประโยชน์และเกื้อกูลระหว่างกันถึง 2 ด้านคือ เป็นทั้งการพัฒนาชุมชนผลิตผ้าทอนิคมสร้างตนเองลำปาว และการท่องเที่ยวของจังหวัดกาฬสินธุ์และภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มีความเข้มแข็งไปพร้อมกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวาและผ้าทอชนิดอื่นของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวให้เป็นสินค้าแปรรูป ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ 4 กลุ่มผลิตภัณฑ์ คือ

1. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม
2. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน
3. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก
4. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิจัยในที่นี้หมายถึง คณะวิจัยที่ประกอบด้วยนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และคณะวิจัยจากนิคมสร้างตนเอง ลำปาว มีส่วนร่วมตลอดทุกขั้นตอนการวิจัย การวิจัยเรื่องนี้มี 9 ขั้นตอนการวิจัย ใช้เวลาการวิจัย 18 เดือน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิจัยตลาดเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ (Product) ความต้องการของตลาดเป้าหมาย(Target market) (1 เดือน)

ขั้นตอนนี้คณะวิจัยทำงานสนามเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ ผ่าทอกับตลาดกลุ่มต่าง ๆ ในระดับกว้างและลึก ด้วยวิธีการ ดังนี้

1. ทำการศึกษาภาคสนาม เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์และการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ในสถานที่ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้ากลุ่มต่าง ๆ ทั้งในส่วนภาคเอกชน กลุ่มอาชีพผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าที่ประสบความสำเร็จ ทั้งด้านการผลิตและการจำหน่าย

2. ศึกษาข้อมูลด้านเอกสารและการสัมภาษณ์บุคลากรจากภาครัฐ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงพาณิชย์

3. ศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร งานวิจัย สิ่งพิมพ์ และสื่อเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

โจทย์ของการทำงานขั้นตอนนี้ คณะวิจัยต้องการคำตอบเชิงวิเคราะห์ในระดับลึก เพิ่มเติมจากการศึกษาภาคเอกสารในระดับเบื้องต้นในขั้นตอนการเขียนโครงการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นฐานในการวางแผนการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยคณะวิจัยต้องการทราบถึง

1. ลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ จากผ้าประเภทและชนิดต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับตลาดหรือผู้บริโภค

2. รสนิยม ความต้องการ แรงจูงใจผู้บริโภค และขนาดของตลาดผลิตภัณฑ์จากผ้าของกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในส่วนของประเทศไทย และตลาดส่งออก

3. ภาพรวมในลักษณะโครงสร้าง และภาพย่อยในลักษณะรายละเอียดของลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอประเภทและชนิดต่าง ๆ ที่มีในประเทศไทย และต่างประเทศ ทั้งในส่วนของรูปแบบ (Form) และกรรมวิธีการผลิต (Technique)

4. ฐานคิด วิธีคิด วิธีการออกแบบ และวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่ประสบความสำเร็จในการจำหน่าย และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

5. สภาพการณ์ด้านการแข่งขัน การเผยแพร่และช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ

โดยหลังจากได้คำตอบตามโจทย์การศึกษาข้างต้นแล้ว คณะวิจัยจะนำมาวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่กลุ่มตลาดเป้าหมาย และหมวดหมู่ผลิตภัณฑ์ตามกรอบวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อใช้เป็นฐานคิดในการออกแบบ และสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์โครงการวิจัยในขั้นตอนที่ 2

ขั้นที่ 2 ขั้นตอนออกแบบและสร้างต้นแบบ (4 เดือน)

ด้วยการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอชุดนี้ คณะวิจัยจะพิจารณาถึงการพัฒนาแบบองค์รวมของสินค้า ดังนั้น ในขั้นของการออกแบบและสร้างต้นแบบ คณะวิจัยจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ในส่วนของผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์กับสีโทนสี ซึ่งในส่วนของงานดำเนินการนั้นจะทำงานผสมกันไปทั้งสองส่วน ดังนี้

2.1 การออกแบบและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์และแปรรูปผ้าทอ

ในขั้นตอนนี้ คณะวิจัยจะออกแบบและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ บนโจทย์ของการวิเคราะห์ลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยใช้ 2 ฐานคิดหลักเป็นพื้นฐานด้านวิธีคิดในการออกแบบ และการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ คือ

1. องค์ความรู้ด้านตลาดที่ได้จากการวิจัยในขั้นที่ 1
2. องค์ความรู้จากการวิเคราะห์ศักยภาพของผ้าทอของนิคมสร้างตนเองลำปาว

คณะวิจัยจะร่วมกันวิเคราะห์ถึงศักยภาพผ้าทอของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวถึงลักษณะเฉพาะ ลักษณะเด่นทั้งด้านรูปแบบ กรรมวิธีการผลิต ด้านวัตถุดิบ เชื่อมโยงกับฐานความรู้ที่ได้จากการวิจัยขั้นที่ 1 แล้วสังเคราะห์ผลจากความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะรูปแบบ

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ และกลุ่มตลาดเป้าหมายดังกล่าว แปรผลสู่การออกแบบและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ อย่างมีเหตุผลด้านการตลาดรองรับ โดยใช้กรอบผลิตภัณฑ์ 4 กลุ่มหลัก ตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม 2) ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน 3) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก และ 4) ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

อย่างไรก็ตาม การออกแบบและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวข้างต้น คณะวิจัยจะคำนึงถึง 9 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. แสวงหาจุดแข็งของตนเอง หลีกเลี่ยงการออกแบบผลิตภัณฑ์ซ้ำซ้อนกับกลุ่มอื่น
2. เป็นฐานสำคัญในการกำหนดทิศทาง และเอกลักษณ์แต่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ อย่างแท้จริง
3. พัฒนาความคิดและมุมมองใหม่ ๆ ให้ผลิตภัณฑ์

4. คำนึงถึงลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย
5. สอดคล้องกับแนวโน้มตลาดและโอกาสในการจำหน่าย
6. ผลิตภัณฑ์จะต้องมีศักยภาพด้านการแข่งขันกับคู่แข่ง
7. การกำหนดภาพพจน์และความประทับใจในผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
8. ส่วนแบ่งตลาด ช่องทางการจำหน่าย และการนำเสนอผลิตภัณฑ์
9. ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นทางเลือกของผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ออกแบบและสร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์และชุดสื่อสัญลักษณ์

ขั้นตอนนี้คณะวิจัยจะออกแบบและสร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์ และชุดสื่อสัญลักษณ์อื่น

มีความหมายครอบคลุมถึงภาษา และคำหลักด้านการสื่อสารโฆษณา และสื่อวัสดุเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ จากผ้าทอแต่ละประเภท ทั้งนี้ นอกจากการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จะผลิตเพื่อการจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางแวะเที่ยวชมที่ร้าน "บ้านแพรวา" และชื่อผลิตภัณฑ์เป็นขึ้น ๆ แล้ว คณะวิจัยยังกำหนดผลของการออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันด้านการจำหน่ายในวงกว้างด้วย ดังนั้น การออกแบบและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่บ้านแพรวา จึงขยายครอบคลุมถึงบรรจุภัณฑ์ และสื่อสัญลักษณ์ที่ดี คือ มีคุณภาพเชิงรูปแบบศิลปะ กรรมวิธี มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มชุมชน แต่มีความเป็นสากล และสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มต่าง ๆ ตามหลักการออกแบบเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์เชิงธุรกิจแบบองค์รวม ซึ่งการออกแบบและการสร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์ นอกจากจะคำนึงถึงความกลมกลืน และเสริมสร้างคุณค่าแก่กลุ่มผลิตภัณฑ์นั้น ๆ แล้ว คณะวิจัยจะใช้ 9 ประเด็นหลักตามข้อ 2.1 เป็นทิศทางการออกแบบ เช่นเดียวกับการออกแบบและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวข้างต้น

ขั้นที่ 3 ประเมินผล และทดลองตลาดรอบที่ 1 (2 เดือน)

ด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปผ้าทอ เน้นเพื่อการจำหน่ายเชิงธุรกิจ จึงต้องคำนึงถึงคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคตามวัตถุประสงค์การวิจัยอย่างแท้จริง ในขั้นตอนนี้คณะวิจัยจะดำเนินกิจกรรมการวิจัย 2 กิจกรรมควบคู่กัน คือ การประเมินผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ กับการทดลองตลาด ดังนี้

3.1 ประเมินผลผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

คณะวิจัยและคณะผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาโครงการวิจัย ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์เชิงธุรกิจผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ ทั้งในส่วนของฝ่ายผลิต ฝ่ายจำหน่าย ฝ่ายโฆษณาร่วมประเมินและให้ข้อเสนอแนะทุกผลิตภัณฑ์ รวมถึงสื่อสัญลักษณ์ สื่อโฆษณา และเอกสารนำเสนอ

ผลิตภัณฑ์ โดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนี้จะเน้นให้ทำหน้าที่ด้านการพิจารณาด้านแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ลูกค้าหรือตลาดกลุ่มต่าง ๆ อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม นอกจากคณะผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาในโครงการวิจัยแล้ว คณะวิจัยอาจพิจารณาเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกโครงการวิจัยมาร่วม ประเมินผลในขั้นตอนนี้เพิ่มเติมก็ได้

3.2 ทดลองตลาด

คณะวิจัยจะทำการทดลองตลาดผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จากขั้นตอนวิจัยที่ 2 ด้วยการจำหน่ายจริง 3 แห่ง ตามลักษณะความแตกต่างของตลาด คือ

3.2.1 ที่ร้าน "บ้านแพรวา" ร้านแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์นิคมสร้างตนเอง

ลำปาง (เพื่อทดลองตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไป)

3.2.2 ที่ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลลาดพร้าว กรุงเทพฯ (เพื่อทดลองตลาดกลุ่มผู้บริโภคระดับกลางและระดับบนในเขตกรุงเทพฯ)

3.2.3 ที่ห้างบิ๊กซี จังหวัดขอนแก่น (เพื่อทดลองตลาดกลุ่มผู้บริโภคระดับกลางและระดับล่างในเขตเมืองต่างจังหวัด)

ในขั้นตอนที่ 3 นี้ คณะวิจัยจะเก็บข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์และตลาดหรือผู้บริโภคกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ผู้บริโภคเป็นวิธีการหลัก ผู้บริโภคดีังกล่าวจะถูกเก็บข้อมูล 3 ด้าน คือ

1. ข้อมูลส่วนตัว : อายุ อาชีพ เพศ การศึกษา รายได้
2. ข้อมูลเกี่ยวกับรสนิยมและลักษณะการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้า
3. ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ผ้าทอของโครงการวิจัยแต่ละประเภท

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รอบที่ 1 (3 เดือน)

ในขั้นตอนนี้คณะวิจัยจะนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 3 ทั้งในส่วนของผู้เชี่ยวชาญและการทดลองตลาด มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตลาดกับผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ ของโครงการวิจัย โดยพิจารณากรอบข้อมูล 3 ด้านเป็นแนวทางหลัก ตามลำดับ ดังนี้

1. สัดส่วนปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แต่ละกลุ่มประเภทและแต่ละชนิด

ในตลาดแต่ละส่วน

2. เหตุผลด้าน 1)ความพึงพอใจ 2)ไม่พึงใจ และ 3) ข้อเสนอแนะของ

ผู้บริโภคแต่ละกลุ่ม

3. ข้อวิจารณ์และเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตและการจำหน่าย

คณะวิจัยจะนำข้อมูลข้างต้นมาวิเคราะห์ถึงกลุ่มตลาด ลักษณะความสอดคล้องและความต้องการของผู้บริโภคแต่ละกลุ่ม แต่ละระดับ และขนาดของตลาดแต่ละกลุ่ม แรงจูงใจในการซื้อ การกำหนดราคา การเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอของกลุ่มผู้ผลิตรายอื่น ฯลฯ โดยพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ และนำเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของโครงการวิจัยอย่างมีเหตุผลรองรับ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ อย่างแท้จริง แล้วคณะวิจัยจะผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามจำนวนเดิม

ขั้นที่ 5 ประเมินผลและการทดลองตลาดรอบที่ 2 (2 เดือน)

ขั้นตอนนี้เป็นการนำผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ผ่านการปรับปรุง ให้สอดคล้องกับตลาดตามขั้นตอนที่ 4 มาทำการประเมินผลและทดลองตลาดซ้ำรอบที่ 2 โดยดำเนินการวิจัยเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 3

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รอบที่ 2 (2 เดือน)

ขั้นตอนนี้คณะวิจัยจะคัดเลือก ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ มาทำการพัฒนาและปรับปรุงให้เกิดความหลากหลายของชนิดผลิตภัณฑ์ (Product Differentiate)

ขั้นที่ 7 ถ่ายทอดความรู้ วิธีคิด และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ฯ แก่สมาชิกกลุ่มทอผ้า (2 เดือน)

การถ่ายทอดขั้นนี้จะเป็นการถ่ายทอดความรู้ วิธีคิดด้านการออกแบบ พร้อมไปกับวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่ได้รับการพัฒนาจากขั้นตอนที่ 1- 6 โดยในขั้นของการถ่ายทอดนี้ คณะวิจัยจะให้ฐานการถ่ายทอด ที่ “บ้านแพรวา” จำนวนผู้เข้ารับการถ่ายทอด 35 คน ซึ่งเป็นขั้นตอนการวิจัยที่คณะวิจัยทุกกลุ่มจะทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด โดยมีจุดมุ่งหมายคือวิธีคิดเชิงออกแบบผลิตภัณฑ์ บนฐานความรู้ด้านการวิเคราะห์ตลาดและศักยภาพผ้าทอของบ้านแพรวา สุวิธีทำในการผลิตผลิตภัณฑ์ให้ได้ตามต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบไว้อย่างมีคุณภาพ

ขั้นที่ 8 นำเสนอ “บ้านแพรวา” และผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย (1 เดือน)

ขั้นตอนนี้คณะวิจัยจะดำเนินกิจกรรมเพื่อนำเสนอ และรองรับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอจากโครงการวิจัย 3 กิจกรรม คือ

1. พัฒนา "บ้านแพรวา" ซึ่งเป็นศูนย์แสดง จำหน่าย และการถ่ายทอดความรู้ด้านผ้าทอและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอของโครงการวิจัย ให้เป็นแหล่งจำหน่ายและเผยแพร่ความรู้ด้านผ้าทอพื้นบ้าน เน้นผ้าไหมแพรวา และขั้นตอนวิธีการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน โดยชุดโครงการอุตสาหกรรมสิ่งทอพื้นบ้าน สกว. เพื่อให้ความรู้แก่แก่นักท่องเที่ยวไป และโดยเฉพาะเป็นกรณีศึกษาที่สำคัญ แก่นักวิชาการ นักพัฒนาชุมชน และชุมชนผ้าทอพื้นบ้าน หรือผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ที่ต้องการใช้วิถีวิทยาและกระบวนการวิจัยเรื่องนี้ เป็น "แบบ" ในการแสวงหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนของตน โดยกิจกรรมส่วนนี้ คณะวิจัยจะจัดทำในลักษณะปายินเทศที่มีคุณภาพทางศิลปะและความคงทน ตามลำดับขั้นตอนวิจัยทั้ง 8 ขั้นตอนวิจัย (ไม่รวมขั้นที่ 9 ซึ่งเป็นขั้นเขียนรายงานวิจัย)

2. นำเสนอสินค้าที่ได้รับการพัฒนาผ่านแผ่นพับโบว์ลัวร์ และการนำเสนอผ่านระบบอินเตอร์เน็ตด้วยการพัฒนาเว็บไซต์ที่มีคุณภาพด้านเนื้อหาและศิลปะโฆษณา เสนอข้อมูลอย่างครอบคลุมทั้งในส่วนของผลิตภัณฑ์และกระบวนการวิจัย เพื่อเผยแพร่ผลิตภัณฑ์เพื่อผลทางการตลาด พร้อมไปกับการให้ความรู้ด้านวิถีวิทยาทางการวิจัยให้เป็นประโยชน์แก่นักวิจัย นักพัฒนา และชุมชนที่ต้องการใช้เป็นกรณีศึกษาไปพร้อมกัน แล้วนำเสนอ ใน เว็บไซต์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สกว. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ฯลฯ

3. นำเสนอเพื่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอโครงการวิจัย โดยจำหน่ายที่ร้านบ้านแพรวา และจัดส่งจำหน่ายตามตลาดที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 9 เขียนรายงานเสนอผลการวิจัย (1 เดือน)

สรุปผลและเขียนรายงานการวิจัยเสนอต่อ สกว.

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เมื่อเสร็จสิ้นลงแล้วจะได้ผลประโยชน์ 4 กลุ่มใหญ่ คือ

1. ชุมชนเป้าหมายการวิจัย คือกลุ่มผลิตผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองนิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสนธิ์สนธิ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รวมทั้งหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง คือ นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสนธิ์สนธิ์ และจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งสมาชิกชุมชนมีรายได้จากมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ สินค้าดังกล่าวย่อมนำมาซึ่งรายได้อย่างต่อเนื่องแก่ชุมชน ประการต่อมาสมาชิกหลักด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้รับการพัฒนาวิธีคิดและวิธีทำงานผ่านกระบวนการวิจัย พวกเขาจึงสามารถเชื่อมโยงความรู้ด้านหลักการวิจัยตลาดและผลิตภัณฑ์สู่การผลิตผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ได้

อย่างไม่อับจนทางเลือกเมื่อสถานการณ์ตลาดแปรเปลี่ยนไป และสามารถขยายผลสู่สมาชิกอื่นได้อย่างมีพลวัต

2. จากกระบวนการทำงานวิจัยโดยภาพรวม กระบวนการดังกล่าวสามารถใช้เป็นแบบอย่างหรือกรณีศึกษาแก่ชุมชนท้องถิ่นอื่นในประเทศไทย ซึ่งมีผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาชนิดต่าง ๆ ได้ใช้เป็นแบบฉบับต่อการพัฒนาของตน อันถือเป็นประโยชน์ในวงกว้างทั้งต่อชุมชนอื่นต่อสถาบันการศึกษา และต่อหน่วยงานพัฒนาของทางราชการระดับต่าง ๆ โดยตรง

3. หน่วยงานราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม หรือกรมพาณิชย์สัมพันธ์ได้เกิดเครือข่ายชุมชนที่มีศักยภาพด้านการผลิตอย่างรอบด้าน ซึ่งทำให้เกิดความเข้มแข็งแก่ชุมชนอย่างแท้จริง เพราะพวกเขามีต้นทุนสำคัญในการประกอบการอุตสาหกรรมชุมชน และเรียนรู้ระบบการบูรณาการกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ ให้พึ่งพาระหว่างกัน อันเป็นการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างสภาพ

4. กลุ่มอื่น ๆ ที่สามารถใช้ประโยชน์จากกรณีเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชุมชน อาทิ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ฯลฯ

กระบวนการประสานความร่วมมือ

การประสานความร่วมมือในงานวิจัยเรื่องนี้ มี 2 ด้าน

1. ด้านบุคลากรการวิจัย โดยคณะวิจัยหลักประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ คณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กับคณะวิจัยจากนิคมสร้างตนเองลำปาว ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่ขั้นตอนการสร้างโจทย์วิจัย การเขียนโครงการวิจัย การดำเนินโครงการวิจัย ดังปรากฏในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

2. ด้านงบประมาณ งบประมาณการวิจัยเรื่องนี้ ได้ประสาน 3 หน่วยงาน คือ จากนิคมสร้างตนเองลำปาว มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และชุดโครงการอุตสาหกรรมสิ่งทอพื้นบ้าน

ข้อเสนอการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา

เนื่องด้วยการวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ดังนั้น ผลการวิจัยสำคัญที่เป็นทรัพยากรสินทางปัญญา คือ ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอดังกล่าว ให้เป็นลิขสิทธิ์ทางปัญญาที่ชุมชน คือ กลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวเป็นผู้สามารถวินิจฉัยและตัดสินใจว่า จะทำการจดทะเบียนทรัพยากรสินทางปัญญาหรือไม่

การนำผลงานไปใช้

ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้อที่ 6 ว่า ผลลัพธ์ของการวิจัยจะมีทั้งในส่วนที่เป็นตัวผลิตภัณฑ์จำนวนหนึ่ง จากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น การบูรณาการกับการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนได้รับประโยชน์โดยตรง และผลสืบเนื่องคือภูมิปัญญาด้านวิถีวิทยาการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการจำหน่ายอย่างตรงประเด็น ที่ชุมชนอื่นและหน่วยงานราชการอื่น สามารถนำมาใช้เป็นกรณีการศึกษาได้ ในส่วนของการถ่ายทอดสู่ชุมชนนั้น การวิจัยเรื่องนี้มีลักษณะของการถ่ายทอดสู่ชุมชนไปในตัวอยู่แล้ว เพราะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยกับนักวิจัยชาวบ้านจะทำงานร่วมกันทุกขั้นตอนอย่างใกล้ชิด

การสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้ คณะวิจัยได้สำรวจเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และใช้เป็นฐานสำคัญ ในการพัฒนาโครงการวิจัย ดังนี้

คาริกา เสาร์ม (2546 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ตลาดผ้าทออำมศีธรรมชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทุนสนับสนุนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พบว่า สภาพการณ์ด้านการผลิตผ้าทอ และผลิตภัณฑ์จากผ้าทอในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในสภาพน่าเป็นห่วง อันเป็นสาเหตุมาจากการแข่งขันกันผลิตทั้งในส่วนของผืนผ้า และผลิตภัณฑ์จากผ้าที่มีลักษณะใกล้เคียงหรือเหมือนกัน โดยไม่มีการพัฒนาให้เกิดความแตกต่าง ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้าดังกล่าวจึงตกอยู่ในสภาพของการแย่งตลาดกลุ่มเดียวกัน ตลาดไม่ขยายและปริมาณการผลิตกลับขยาย ทำให้เกิดการลดราคาสินค้าแข่งขันกัน จนไม่ได้กำไร ในขณะเดียวกันคุณภาพของผ้าทอและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอก็อ่อนด้อยคุณภาพลงไปด้วย สภาพการณ์ดังกล่าว จึงเป็นลักษณะของวิกฤติภาวะของชุมชนที่ผลิตผ้าทอผู้วิจัยได้ให้ทางออกของปัญหาว่า จะต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของตลาดกลุ่มใหม่ และให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ถึงการออกแบบและการผลิตผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองตลาดกลุ่มใหม่อยู่เสมอ

บุญเต็ม พรหมเยี่ยม (2535 : บทคัดย่อ ; 20-31) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ลู่ทางการลงทุนอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งแม้ว่าจะเป็นงานวิจัยที่ผ่านเวลามา 11 ปี แต่งานวิจัยดังกล่าวก็ทำให้เห็นภาพและเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาวฯ งานวิจัยเรื่องนี้พบว่า ผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอที่ไทยสามารถผลิตและส่งออก มี 7 ประเภทใหญ่ ๆ คือ พรหม ผ้าใช้ในห้องน้ำและผ้าขนหนู ผ้าใช้ในห้องนอน ผ้าม่าน ผ้าห่ม ผ้าใช้บนโต๊ะอาหาร และเคหะสิ่งทอ

ประเภทอื่น ๆ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่มีการที่มีการผลิตเคหะสิ่งทออย่างกว้างขวาง ทั้งที่ผลิตเพื่อใช้สอยในครัวเรือน และผลิตเพื่อการจำหน่าย ในส่วนของการผลิตเชิงอุตสาหกรรมนั้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่มีศักยภาพสูง ทั้งในด้านพื้นฐานภูมิปัญญาเดิม วัตถุดิบและแรงงาน รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

การตลาดของเคหะสิ่งทอมี 2 ตลาดใหญ่ ๆ คือ ตลาดภายในประเทศและตลาดภายนอกประเทศ ตลาดภายในประเทศพิจารณาตามลักษณะการผลิตมี 2 พวกคือ เคหะสิ่งทอที่ผลิตด้วยโรงงาน และผลิตในระบบครัวเรือนซึ่งกระจายอยู่ทั่วไป ตลาดของผลิตภัณฑ์นี้มีทั้งจำหน่ายแก่พ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อ หรือการทำงานตามคำสั่งของบริษัทการค้าที่มาสั่งทำแล้วนำไปกระจายจำหน่ายตามห้างสรรพสินค้า หรือร้านค้าเคหะสิ่งทอ สำหรับตลาดต่างประเทศ เป็นแหล่งตลาดสำคัญของเคหะสิ่งทอ โดยมีตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เยอรมนี ฮองกง อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมเคหะสิ่งทอของไทยก็ประสบปัญหาหลายด้าน และในจำนวนปัญหาดังกล่าว คือ ปัญหาด้านการพัฒนาแบบให้ตรงตามความต้องการของลูกค้ากลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่มีความชำนาญมากกว่า อาทิ จีนและอินเดีย

ทิพย์อาภา รัตนวโรภาส (2542 : 40-41) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศิลปหัตถกรรมผ้าไหม ในโครงการศูนย์ศิลปาชีพ บ้านกุดนาขาม จังหวัดสกลนคร : กรณีศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น ได้ศึกษาถึงการพัฒนาตลาดผ้าไหมไทย พบว่า ในอดีตผ้าไหมไทยมีตลาดจำกัดเฉพาะภายในประเทศ ชาวบ้านเป็นผู้ผลิตและเป็นผู้ใช้ การใช้ผ้าไหมส่วนใหญ่จะใช้ในเทศกาล ต่อมา มีการบุกเบิกต่างประเทศอย่างจริงจังและประสบความสำเร็จโดยจิม ทอมสัน อดีตทหารอเมริกันผู้เห็นคุณค่าและความสวยงามของผ้าไหมไทย จิม ทอมสันได้ใช้วิธีการพัฒนาโดยการรวบรวมและสร้างกลุ่มผู้ทอผ้าไหม แล้วส่งออกไปจำหน่ายที่สหรัฐอเมริกา ด้วยการพัฒนาไหมไทยให้เป็นที่ยอมรับด้วยการพัฒนาทั้งในส่วนของวัตถุดิบ ปรับปรุงก็ ปรับปรุงเทคนิคการฟอกย้อม และแต่งสำเร็จเส้นไหม เป็นต้น แต่ยังคงกรรมวิธีการทอด้วยมือไว้ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การทอผ้าไหมก็ได้รับการพัฒนาเปลี่ยนจากผลิตกันในครัวเรือนเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ทำรายได้ให้แก่ประเทศในเวลาต่อมา

ปัจจุบันผ้าไหมที่จำหน่ายในตลาดโลกมี 2 ชนิด คือ ผ้าไหมที่ทอด้วยเครื่องจักร กับผ้าไหมที่ทอด้วยมือ ผ้าไหมที่ทอด้วยเครื่องจักรเป็นผ้าไหมที่มีลักษณะนุ่ม มีความละเอียด ประณีตไม่มากนัก โดยทั่วไปมักนำมาตัดเย็บเสื้อผ้า ผ้าไหมชนิดนี้สามารถทอได้ทุกความยาวและเจดสี ปริมาณการส่งมอบที่แน่นอน สามารถส่งโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าได้ทันการณ์ ส่วนผ้าไหมที่ทอด้วยมือเป็นผ้าไหมที่ค่อนข้างหนาแต่มีความละเอียดอ่อน สวยงามประณีต ตลาดที่สั่งซื้อส่วนใหญ่จึงเป็นตลาดระดับสูง

นพรัตน์ มหิพันธ์ (2545 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยสาขาบริหารธุรกิจเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมือง : กรณีศึกษาร้านเลิศไพบูลย์ อำเภอ กมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

1.ปริมาณการผลิตผ้าไม่สอดคล้องกับปริมาณการขาย แนวทางการพัฒนาควรวางแผน กำลังการผลิต ด้วยการประเมินผลผลิตและพยากรณ์ความต้องการของตลาด โดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลการขายให้สอดคล้องกับเป้าหมายรวม ทั้งควบคุมการผลิตให้มีประสิทธิภาพเพื่อลด ต้นทุนและสร้างผลกำไร

2.ด้านการตลาด คู่แข่งขันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง แนวทาง พัฒนาคควรนำเสนอผลิตภัณฑ์ในลักษณะที่แปลกใหม่ ควบคู่ไปกับผลิตภัณฑ์พื้นเมือง เพิ่มคุณค่า ผลิตภัณฑ์โดยเน้นประโยชน์ใช้สอยให้มากขึ้น พัฒนาคุณภาพโดยเน้นไปสู่กลุ่มผู้บริโภคระดับกลาง ถึงระดับสูง

3. ด้านทรัพยากรมนุษย์ ในอนาคตคาดว่าจะประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานเนื่องจาก แรงงานที่มีอยู่เดิมอายุมากขึ้น อาจเสื่อมสภาพการทำงาน แนวทางการพัฒนาควรวางแผนการใช้ แรงงานในระยะยาว โดยการพัฒนาแรงงานให้มีความชำนาญและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้พัฒนาความรู้และทักษะการบริหารจัดการธุรกิจให้สามารถ แข่งขันได้

เมธา สุธีร์โรจน์ (2540 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการวางแผนกลยุทธ์การตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จากการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคชาวไทยส่วนใหญ่มักจะ ซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากร้านค้าในแหล่งผลิต ศูนย์ แสดงผลิตภัณฑ์ของมูลนิธิ และร้านจิตรลดา มีความเห็นว่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของมูลนิธิ มีราคา แพง และต้องการให้เพิ่มสถานที่จำหน่ายให้มากขึ้น ความต้องการทั่วไปของผู้บริโภคชาวไทยที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ชอบมากที่สุดคือ ผ้าไหมพื้น รองลงมาคือ ผ้าไหมมัดหมี่ และผ้าไหมทอยกดอก ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมพื้น (ผ้าพื้น) ที่ ผู้บริโภคชอบคือ สีที่ชอบมีทั้งสีเข้มและสีอ่อน/สีธรรมชาติ เนื้อผ้าเป็นเนื้อผ้าที่เรียบ ชอบทั้งผ้าเนื้อ บางและหนา และผ้าหน้ากว้าง ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ (ผ้ามัดหมี่) ที่ผู้บริโภคชอบคือ สีที่ชอบเป็นสี เข้ม เนื้อผ้าเรียบ ชอบทั้งความบางและหนา หน้าผ้ากว้างและลวดลายผ้าเล็ก ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอ ยกดอก (ผ้ายก) ที่ผู้บริโภคชอบคือ สีที่ชอบมีทั้งสีเข้มและสีอ่อน สีธรรมชาติ เนื้อผ้าเรียบ ชอบทั้งผ้า เนื้อบางและหนา ผ้าหน้ากว้าง ลวดลายเล็ก และดินที่ใช้ ทอยกดอกชอบดินทอง โทนสีของผลิตภัณฑ์ ผ้าไหม 5 อันดับแรกที่ผู้บริโภคชอบ คือ สีน้ำเงิน สีฟ้า สีเขียว สีม่วง สีชมพู และสีแดง ตามลำดับ

ลวดลายผ้า คุณภาพของเนื้อผ้า สีสันทของผ้า อายุการใช้งาน การดูแลรักษาและราคาของผ้า ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของผู้บริโภค ส่วนผู้บริโภคชาวต่างชาติชอบผ้าไหมพื้นมากที่สุด รองลงมาคือ ผ้าไหมมัดหมี่ และผ้าไหมทอยกดอก ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมพื้น (ผ้าพื้น) ที่ผู้บริโภคชอบคือ สีที่ชอบมีทั้งสีเข้ม ชอบทั้งเนื้อผ้าเรียบ และผ้าหนา ทั้งผ้าเนื้อบางและหนา และผ้าหน้ากว้าง ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ (ผ้ามัดหมี่) ที่ผู้บริโภคชอบคือ สีที่ชอบเป็นสีเข้ม เนื้อผ้าเรียบ ชอบทั้งความบางและหนา หน้าผ้ากว้างและลวดลายผ้าเล็ก ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอยกดอก (ผ้ายก) ที่ผู้บริโภคชอบคือ สีที่ชอบมีทั้งสีเข้มและสีอ่อน สีธรรมชาติ เนื้อผ้าเรียบ ชอบทั้งผ้าเนื้อบางและหนา ผ้าหน้ากว้าง ลวดลายเล็ก และคันที่ใช้ ทอยกดอกชอบคันทอง โทนสีของผลิตภัณฑ์ผ้าไหม 5 อันดับแรกที่ผู้บริโภคชอบ คือ สีน้ำเงิน สีฟ้า สีเขียว สีม่วง สีชมพู และสีแดง ตามลำดับ

ลวดลายผ้า คุณภาพของเนื้อผ้า สีสันทของผ้า อายุการใช้งาน การดูแลรักษาและราคาของผ้า เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของผู้บริโภค โทนสีของผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่เป็นที่นิยมของผู้บริโภค 6 อันดับแรก ได้แก่ โทนสีน้ำเงิน สีฟ้า สีเขียว สีม่วง สีชมพู และสีแดง

วิธีการกำหนดราคาขายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในร้านของคนกลางหรือผู้จำหน่าย ทุกรายจะ คำนึงถึงต้นทุนและกำไรที่ต้องการเป็นหลัก ราคาจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับคุณภาพ ความประณีต ลวดลายที่ละเอียด และความยากง่ายในการทอ ผู้จำหน่ายทั่วไปไม่มั่นใจว่าเมื่อนำผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของมูลนิธิ มาจำหน่ายในร้านของตน แล้วจะจำหน่ายได้ดี เพราะมีความเชื่อว่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่มีอยู่ในร้านของตนเองนั้นสามารถจำหน่ายได้ดีอยู่แล้ว คุณภาพและราคาของผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของมูลนิธิ กับผู้ผลิตรายอื่น มีความเห็นว่าราคาพอกัน แต่ด้านคุณภาพของผู้ผลิตรายอื่นได้เปรียบกว่า เพราะผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของมูลนิธิ ได้มาจากหลายแหล่งผลิต เทคนิคการผลิตและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมยังไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน สาเหตุที่ทำให้ลูกค้าของคนกลางหรือผู้จำหน่ายยังไม่นิยมใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของมูลนิธิ มาจากลูกค้ายังไม่คุ้นเคย การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์น้อยไป มีช่องทางการจัดจำหน่าย น้อยไป ยังไม่สามารถหาซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของมูลนิธิ ได้โดยทั่วไป เพราะจำนวนร้านที่จำหน่าย ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของมูลนิธิ ยังมีน้อยเกินไป การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ของผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของมูลนิธิ จะเน้นหนักไปทาง ด้านการประชาสัมพันธ์ทั้งที่ทำโดยมูลนิธิ และที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระองค์ทรงเป็นองค์ประชาสัมพันธ์ให้ปรากฏแก่สายตาชาวโลกว่าคนไทยมีวัฒนธรรมอันสูงส่งเพียงพอ ด้วยการนำผลงานของมูลนิธิ ซึ่งรวมถึงผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของมูลนิธิ ไปจัดแสดงยังต่างประเทศอยู่เป็นประจำ ชุดฉลองพระองค์ของพระองค์ก็ทรงชุดที่ตัดเย็บจาก ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของมูลนิธิ

รังสรรค์ ขจรศิลป์ (2002 : 27-31) อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์แบบยั่งยืนกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ไทย พบว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในอุตสาหกรรมไทย ยังมุ่งเน้นแต่การออกแบบใช้งานด้านความสวยงามและด้านกายศาสตร์ ซึ่งทำให้การออกแบบและผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของไทยนั้นไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลก ซึ่งมีสภาวะการแข่งขันด้านราคาและจิตสำนึกในเรื่องของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงได้ งานวิจัยเรื่องนี้ได้เสนอหลักการและความสำคัญของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน อันเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนากระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์แบบยั่งยืน สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมไทยให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ กล่าวคือ

กระบวนการออกแบบเป็นหนึ่งในกระบวนการสำคัญของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการออกแบบแม้บางครั้งจะเป็นเพียงส่วนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนชนิดอื่น แต่ในความเป็นจริงแล้วการออกแบบมีอิทธิพลต่อต้นทุนโดยรวมของผลิตภัณฑ์ถึง 70-80 เปอร์เซ็นต์ และการออกแบบอุตสาหกรรมในประเทศไทยยังต้องมีการพัฒนาอีกมาก ด้วยอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ในไทยยังเป็นไปในลักษณะการรับจ้างผลิต อย่างไรก็ตาม สำหรับการออกแบบอุตสาหกรรมในปัจจุบัน นักออกแบบจะต้องตระหนักถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์แบบยั่งยืน (Sustainable Product Design) ซึ่งนอกจากจะเน้นความสวยงาม รูปทรง ประโยชน์ใช้สอย และด้านกายศาสตร์แล้ว ยังต้องตระหนักถึงต้นทุนในการผลิต ความสามารถในการผลิต รวมถึงผลกระทบของผลิตภัณฑ์นั้นต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักการคือ การออกแบบผลิตภัณฑ์แบบยั่งยืน คือการออกแบบให้เกิดความสมดุลภาพระหว่างสภาวะของสิ่งแวดล้อม สภาวะทางเศรษฐศาสตร์ และสภาวะทางสังคม เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความได้เปรียบเชิงเศรษฐศาสตร์ สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้อย่างเหมาะสม ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดของเสีย สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสังคมโดยรวม หรืออาจกล่าวโดยสรุปว่า การออกแบบอุตสาหกรรมแบบยั่งยืนจะต้องตอบสนองความต้องการ 3P's คือ มนุษย์ (People) โลก (Planet) และกำไร (Profit)

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ (2545 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง รูปแบบศิลปะและการจัดการผ้าทอที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น : ศึกษากรณีผ้าไหมแพรวาสายวัฒนธรรมผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผ้าไหมแพรวามี 3 ลักษณะรูปแบบใหญ่ ๆ คือ ผ้าทอล่วง ห้าจกดาว และผ้าเกาะ ผ้าทอล่วงเป็นผ้าทอสองสีที่เกิดจากการทอผืนระหว่างเส้นไหมแนวตั้งกับแนวนอน ผ้าจกดาว เป็นผ้าทอที่ผืนระหว่างการทอล่วงด้วยผ้าสองสีสลับกับการเติมแต่งลวดลายเป็นดอกดาวบนผืนผ้าด้วยสีต่าง ๆ ส่วนผ้าเกาะ เป็นผ้าไหมแพรวาที่เกิดจากการทอโดยใช้นิ้วก้อยค่อย ๆ เกาะเกี่ยวเก็บลวดลายที่ละดอกดวงอย่างแพรวพราวจนเกือบเต็มผืนผ้า ทั้งนี้ผ้าทอแต่ละชนิดจะเป็นที่นิยมของผู้คนแตกต่างกันไป คือผ้าทอล่วงกับผ้าจกดาวมีราคาถูกและราคาปานกลางเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคอายุระหว่าง 20-30 ปี และผู้มีฐานะปานกลาง ส่วนผ้าเกาะมีราคาแพงเป็นที่ต้องการของผู้ที่มีฐานะดี การจำหน่ายผ้าแพรวา มีทั้งการจำหน่ายโดยส่งไปฝากขายที่ร้าน

บทที่ 2

ความรู้พื้นฐานชุมชนวิจัย และการศึกษาลาด

จากวัตถุประสงค์โครงการวิจัยเรื่องนี้ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอชนิดต่าง ๆ ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งการพัฒนาดังกล่าว มีบริบทเพื่อพิจารณาเชิงการออกแบบ ด้านศักยภาพกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองทั้งในมิติของฝีมือ ทักษะความสามารถ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตลาดและผู้บริโภค คณะวิจัยได้นำเอาทั้งสองส่วนข้างต้นมาบูรณาการ และออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์ ตามเป้าหมายการวิจัย คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้สอยทั่วไป

ดังนั้นในบทนี้ คณะวิจัยใคร่นำเสนอความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนวิจัย และการวิจัยตลาด เพื่อให้เห็นบริบทสำคัญพื้นฐานของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดนี้

ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานชุมชนโครงการวิจัย

ชุมชนการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบชุมชนมีส่วนร่วม กับสมาชิกกลุ่มแม่บ้านโครงการวิจัย ชุมชนดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นชุมชนที่เกิดเนื่องจากภาวะน้ำท่วมพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำมาหากินของชุมชน ภายหลังการสร้างเขื่อนลำปาว เมื่อปี พ.ศ. 2511 ซึ่งกระจายอยู่ในเขต 4 อำเภอของจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ อำเภอสหพันธ์ อำเภอดงคำ อำเภอเมือง และยางตลาด ที่ตั้งของสำนักงานนิคมสร้างตนเองลำปาวอยู่ในเขตอำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ในปัจจุบัน นิคมสร้างตนเองลำปาว ได้สังกัดอยู่กับ กรมพัฒนาสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และได้รับมอบหมายให้ดูแลพื้นที่ประชากรเพิ่มมากขึ้น กินพื้นที่รวมถึงเขตอำเภอดงคำ กมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ และบางส่วนของจังหวัดร้อยเอ็ดและอุดรธานี ที่มีเขตติดต่อกับตนเองด้วย¹

¹ เพ็ญศรี มิตรานนท์ (ผู้ช่วยผู้ปกครอง นิคมสร้างตนเองลำปาว), 2547 : สัมภาษณ์

ดังนั้น ความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย จึงมีความเกี่ยวพันกับ 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ นิคมสร้างตนเองลำปาว และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่ร่วมโครงการวิจัย ที่ขึ้นอยู่ในนิคมสร้างตนเองลำปาวอีกชั้นหนึ่ง จึงขอนำเสนอส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

จังหวัดกาฬสินธุ์

สังเขปความเป็นมาของจังหวัดกาฬสินธุ์

ครั้งประมาณ พ.ศ. 2310 ตรงกับรัชสมัยกรุงธนบุรี พระเจ้าองค์เวียงจันทน์แห่งนครเวียงจันทน์ ได้สิ้นพระชนม์ โอรสทำวเพี้ยเมืองแสน ได้ยกกองทัพเข้ายึดเมืองเวียงจันทน์ และได้สถาปนาขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินสืบแทน ทรงพระนามว่า "พระเจ้าศิริบุญสาร"

พ.ศ. 2330 ท้าวโสมพะมิตร และอุปราชเมืองแสนต้องไป เมืองแสนหน้าจ้ำเกิดขัดใจกับพระเจ้าศิริบุญสาร จึงรวบรวมผู้คนอพยพจากดินแดนทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ข้ามมาตั้งบ้านเรือนบริเวณลุ่มน้ำก่ำ แถบบ้านพรรณา (ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดสกลนคร) ต่อมาท้าวศิริบุญสารได้ ยกกองทัพติดตามมา ท้าวโสมพะมิตรจึงอพยพต่อไปโดยแยกเป็น 2 สาย คือ

สายที่ 1 มีเมืองแสนหน้าจ้ำเป็นหัวหน้า อพยพไปทางทิศตะวันออกสมทบกับพระวอ หลบหนีไปจนถึงนครจำปาศักดิ์ ขอพึ่งบารมีของพระเจ้าหลวงแห่งนครจำปาศักดิ์ และตั้งบ้านเรือน ณ ดอนค้อนกอง ต่อมาเรียกว่า "ค่ายบ้านดู่ บ้านแก" ในปี พ.ศ. 2321 พระเจ้าศิริบุญสารให้เพี้ยสรรพสุโขยกกองทัพมาปราบ พระวอตายในสนามรบ ผู้คนที่เหลือจึงอพยพไปอยู่ในเกาะกลางลำแม่น้ำมูลชื่อว่า "ดอนมดแดง" ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี

สายที่ 2 มีท้าวโสมพะมิตร เป็นหัวหน้า ได้อพยพข้ามสันเขาภูพานลงมาทางใต้และตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านกลางหมื่น ต่อมาท้าวโสมพะมิตรได้ส่งท้าวตรัยและคณะออกเสาะหาชัยภูมิที่จะสร้างเมืองใหม่ ใช้เวลาประมาณปีเศษ จึงพบทำเลที่เหมาะสมคือ บริเวณลำน้ำปาว และเห็นว่าแก่งลำโรงชายสูงเปลือย มีดินน้ำอุดมสมบูรณ์ จึงอพยพผู้คนมาตั้งบ้านเรือน และได้จัดตั้งศาลเจ้าพ่อหลักเมืองขึ้นที่นั่น

พ.ศ. 2336 ท้าวโสมพะมิตร ได้นำเครื่องบรรณาการ คือกาน้ำสัมฤทธิ์ เข้าสวามิภักดิ์ ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรี และขอตั้งบ้านแก่งลำโรงขึ้นเป็นเมือง ได้รับพระราชทานนามว่า "กาฬสินธุ์" และได้ทรงโปรดเกล้าแต่งตั้งท้าวโสมพะมิตรเป็น "พระยาชัยสุนทร" หรือเรียกอีกนามว่า "ท้าวเก" เป็นเจ้าเมืองกาฬสินธุ์คนแรก

ปีรุ่งขึ้น (พ.ศ. 2437) สมัยพระยาชัยสุนทร (ท้าวเก) ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองเป็นแบบเทศาภิบาล มี มณฑล จังหวัด อำเภอ ตำบล และให้เมืองกาฬสินธุ์ "เป็นอำเภออุทัยกาฬสินธุ์" ขึ้นกับจังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอดังกล่าวได้มีพัฒนาการเรื่อยมา จนถูกยกฐานะให้เป็นจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2490 จนถึงปัจจุบัน

สภาพทั่วไปของจังหวัดกาฬสินธุ์

ที่ตั้ง

จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ 519 กิโลเมตร มีเนื้อที่ ประมาณ 6,946.746 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,341,716 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือติดกับจังหวัดสกลนคร และอุดรธานี มีลำน้ำปาว และห้วยลำพันชาดเป็นแนวแบ่งเขต

ทิศใต้ติดกับจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดสกลนคร และจังหวัดมุกดาหาร มีสันปันน้ำเทือกเขาภูพานเป็นแนวแบ่งเขต

ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดมหาสารคาม มีลำน้ำชีเป็นเส้นแบ่งเขต และบางส่วนติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น

การปกครอง

จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งการปกครองเป็น 14 อำเภอ กับ 4 กิ่งอำเภอ 135 ตำบล 1,556 หมู่บ้าน 1 เทศบาลเมือง 23 เทศบาลตำบล 1 อบจ. 126 อบต. และ 5 สภาตำบล

การใช้พื้นที่และการถือครองที่ดินทางการเกษตร มีพื้นที่ทั้งหมด 4,341.716 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เกษตร 2,484,250 ไร่ พื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ 14 ป่า ประมาณ 1,144,700 ไร่ พื้นที่ที่อยู่อาศัยภูเขา และแม่น้ำ ประมาณ 712,766 ไร่ มีพื้นที่ป่าไม้ 1,144,700 ไร่ หรือ ประมาณ 26.37% ของพื้นที่ทั้งหมด มีป่าสงวนแห่งชาติ 14 ป่า เช่น อุทยานแห่งชาติภูพาน วนอุทยานแห่งชาติ 3 แห่ง คือ วนอุทยานภูพระ วนอุทยานภูผาวัว และวนอุทยานภูแฝก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า 2 แห่ง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาน้ำทิพย์ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อน ลำปาว เป็นต้น

ลักษณะเด่นของจังหวัดกาฬสินธุ์และอำเภอสหัสขันธ์ ที่ตั้งของโครงการวิจัย

ลักษณะเด่นของจังหวัดกาฬสินธุ์สามารถมองผ่านได้จากคำขวัญจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ

"เมืองฟ้าแดดสงยาง โปงลางเลิศล้ำ วัฒนธรรมผู้ไทย ผ้าไหมแพรวา ผาเสวยภูพาน มหาธารลำปาว ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี"² ซึ่งในส่วนนี้ ได้ส่งผลต่อการทำให้กาฬสินธุ์กลายเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเกี่ยวเนื่องกับพื้นที่โครงการวิจัย 3 ส่วน คือ วัฒนธรรมผู้ไทยผ้าไหมแพรวา มหาธารลำปาว และไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี โดยทั้งสามส่วนดังกล่าวปรากฏในเขตอำเภอสหัสขันธ์ และชุมชนในโครงการวิจัย ก็คือชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนลำปาว จนประชาชนได้อพยพหนีน้ำมาสร้างชุมชนอยู่ตามริมขอบเขื่อน และภาครัฐได้ก่อตั้งนิคมสร้างตนเองลำปาวดังกล่าวข้างต้น

ความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ระหว่างบริบทของจังหวัดกาฬสินธุ์กับกรณีโครงการวิจัยคือ

วัฒนธรรมผู้ไทย : เจ้าของวัฒนธรรมการทอผ้าแพรวา ผืนผ้าดังกล่าวได้ถูกนำเข้าสู่กระบวนการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ นอกจากนี้ วัฒนธรรมผู้ไทยยังเป็น positioning ด้านการท่องเที่ยวของทางจังหวัด

ผ้าแพรวา : ผืนผ้าทอจากบ้านสิงห์สะอาด อำเภอสหัสขันธ์ ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวไทยลาว ที่เกิดจากภาวะน้ำท่วมและอยู่ภายใต้การดูแลของนิคมสร้างตนเองลำปาว เนื่องจากชุมชนแห่งนี้ได้สะก๊เป็นชาวผู้ไทจากชุมชนบ้านโพน อำเภอคำม่วง กาฬสินธุ์ สะก๊ดังกล่าวได้เอาวัฒนธรรมทอผ้าแพรวามาเผยแพร่ กอปรกับ ชุมชนบ้านสิงห์สะอาด เป็นชาวไทยลาวที่มีวัฒนธรรมทอผ้าติดอยู่แล้ว จึงสามารถเรียนรู้และผลิตผ้าแพรวาได้อย่างรวดเร็ว ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนที่ร่วมโครงการวิจัยในฐานะผู้ผลิตผืนผ้าแพรวาเพื่อการแปรรูป ดังได้กล่าวไว้ละเอียดในส่วนของผ้าแพรวา

ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี : ในเขตวัดป่าสักกะวัน บนภูกุ่มข้าว ห่างจากนิคมสร้างตนเองลำปาว ประมาณ 6 กิโลเมตร เป็นพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ซึ่งขุดพบซากไดโนเสาร์เมื่อปี 2537 เป็นไดโนเสาร์ชนิดกินพืชที่สมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งหายไปเฉพาะส่วนหัว และในหลุมเดียวกันนี้เอง ยังพบซากกระดูกไดโนเสาร์อีกหลายร้อยชิ้น ต่อมากรมทรัพยากรธรณีได้มีการสร้างหลังคาครอบหลุม และดำเนินการสร้างพิพิธภัณฑ์ ทำให้บริเวณนี้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ³ มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่พื้นที่สหัสขันธ์อย่างต่อเนื่อง และมีพื้นที่ที่เป็นตลาดจำหน่ายของที่ระลึก ซึ่งสมาชิกชุมชนโครงการวิจัยได้นำผลิตภัณฑ์ของตน ไปวางจำหน่ายขณะที่ร้าน "บ้านแพรวา" เป็นสถานที่จำหน่ายหลักของผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย สถานที่แห่งนี้อยู่

² สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์. 2547. บรรยายสรุปจังหวัดกาฬสินธุ์. เอกสารจัดสำเนา

³ กรมทรัพยากรธรณี. มปท. ไดโนเสาร์ภูกุ่มข้าว. เอกสารแผ่นพับ

ใกล้ชิดกับประติมากรรมรูปหุ่นผู้ไดโนเสาร์ บันปุ่นแบบเหมือนจริง ที่มีจำนวนมากเป็นฝูงใหญ่ อยู่ห่างบ้านแพรวาไปทางด้านทิศใต้ประมาณ 200 เมตร ทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเยี่ยมชม และแวะซื้อผลิตภัณฑ์ที่ร้าน บ้านแพรวาอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน

มหาธารลำปาว : ลำปาวเป็นสายน้ำหลักที่มีต้นกำเนิดสายน้ำไหลมาจากอุดรธานี ผ่านกาฬสินธุ์ ไหลบรรจบกับสายน้ำชีที่อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ สายน้ำลำปาว แม้จะเป็นสายน้ำขนาดเล็ก แต่เมื่อภาครัฐได้สร้างเขื่อนกักน้ำที่อำเภอสหัสขันธ์ ทำให้เกิดภาวะน้ำท่วม และเกิดชุมชนในนิคมสร้างตนเองลำปาว ซึ่งเป็นชุมชนในโครงการวิจัย นอกจากนี้ ในมิติเชิงพัฒนา ปัจจุบันผืนน้ำและชายฝั่งเขื่อนลำปาว ยังมีการจัดเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว หลายแห่งซึ่งส่งผลให้บริเวณพื้นที่ส่วนนี้กลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

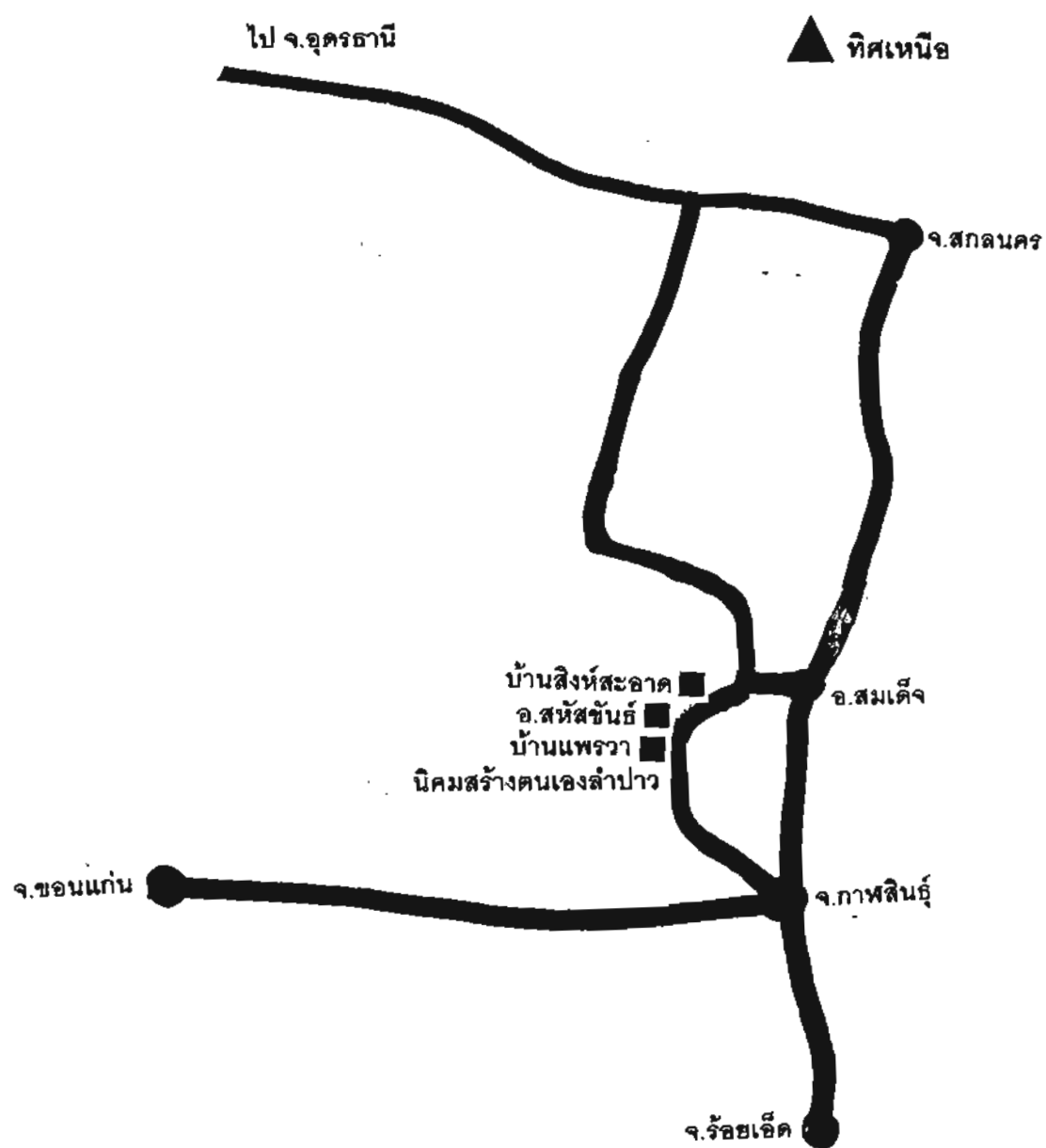
นอกจากนี้ ลักษณะเด่นอื่น ๆ ของอำเภอสหัสขันธ์ ซึ่งเกี่ยวข้องในฐานะบริบทเชิงพื้นที่ของโครงการวิจัย คือ การเป็นดินแดนทางศาสนสถานที่สำคัญของจังหวัดและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือมีวัดพระพุทธรูปทองคำ ซึ่งมีพระพุทธรูปไสยาสน์สลักหน้าผาหิน ตะแคงซ้าย อุโบสถไม้สลักทั้งหลัง โดยใช้ไม้จากใต้เขื่อนลำปาว วัดพระหมภูมิปาโล พระพุทธรูปนยอญด้านทิศตะวันตกชุมชนสหัสขันธ์ และวัดเวฬุวัน หรือวัดหลวงพ่อเจ็ดกษัตริย์ ซึ่งเป็นวัดในเขตชุมชนนิคมสร้างตนเองลำปาว เป็นวัดเชิงพัฒนา มีพระเจดีย์ขนาดใหญ่ที่สาธุชนนิยมเดินทางไปสักการะ

นิคมสร้างตนเองลำปาว

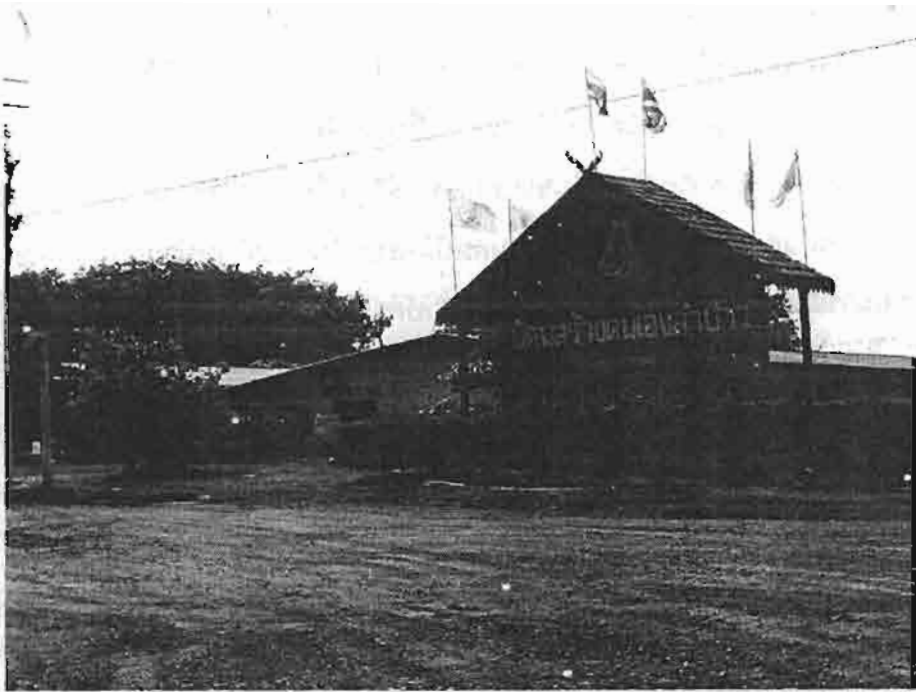
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับนิคมสร้างตนเอง⁴

“นิคมสร้างตนเอง” เกิดขึ้นจากแนวคิดทางราชการ เพื่อการสงเคราะห์ราษฎรที่เดือดร้อนและยากจน ไม่มีที่ดินอยู่อาศัย ตาม พ.ร.บ. จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจึงได้ดำเนินการในรูป “นิคมสร้างตนเอง” จัดให้เป็นชุมชนใหม่มีแบบแผนมีบริการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน แหล่งน้ำ และ บริการสาธารณะอื่น ๆ เช่น โรงเรียน สถานอนามัย มีการส่งเสริมแนะนำการประกอบอาชีพ ตามหลักวิชาการแผนใหม่ และนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาปรับใช้ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และ ให้สินเชื่อตลอดจนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร และพัฒนาสังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ราษฎรมีอาชีพ มีรายได้เลี้ยงดูครอบครัว มีความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถดำรงชีพอยู่ในพื้นดินที่จัดสรรอย่างมีความสุข และได้กรรมสิทธิ์ ในที่ดินที่ได้รับจัดสรร

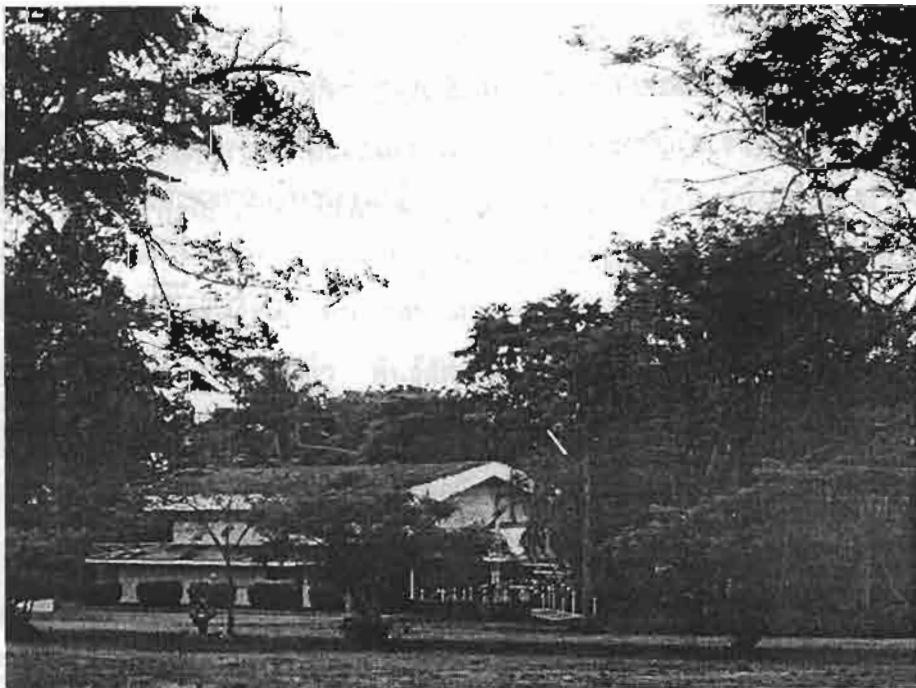
⁴ <http://www.dsdw.go.th>

แผนที่แสดงเส้นทางและชุมชนโครงการวิจัย

นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอห้วยชันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ราษฎรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินดังกล่าวนี้ เรียกว่า "สมาชิกนิคม" ซึ่งคุณสมบัติของสมาชิกนิคม ที่จะได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค. 3) เพื่อนำไปขออนุญาตโอนที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน จะต้องเป็นสมาชิกนิคมเกินกว่า 5 ปี ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินจากอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือ ผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ไม่มีหนี้สินค้างชำระอยู่กับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ชำระเงินช่วยเหลือทุนที่รัฐลงไปในการจัดนิคมสร้างตนเอง และในอัตราไร่ละ 10 บาท และ เมื่อสมาชิกนิคมมีคุณสมบัติครบหลักเกณฑ์ให้นำหลักฐาน คือ สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตร ประจำตัวประชาชน และสำเนาบัตร ทะเบียนสมาชิกนิคม (ถ้ามี) ไปยื่นคำร้อง (น.ค. 2) เพื่อขออนุญาต น.ค.3 ณ ที่ทำการนิคมที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ

ปัจจุบัน นิคมสร้างตนเอง สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีทั้งสิ้น 43 แห่ง และนิคมสร้างตนเองที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยคือนิคมสร้างตนเองลำปาว⁵

นิคมสร้างตนเองลำปาว⁵

นิคมสร้างตนเองลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดตั้งขึ้นตามโครงการพิเศษเพื่อช่วยเหลือราษฎรอพยพที่ออกจากเขตน้ำท่วม เนื่องจากการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำลำปาวของกรมชลประทาน โดยได้ทำการอพยพราษฎรออกจากเขตน้ำท่วม ในเขตท้องที่อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอยางตลาด อำเภอนาคู และสหัสขันธ์รวม 4 อำเภอ จำนวน 84 หมู่บ้าน หมู่บ้านเหล่านี้เกิดขึ้นภายหลังปี พ.ศ. 2511 กลุ่มหมู่บ้านเหล่านี้จะเป็นบ้านพวกไทลาว ทางนิคมฯได้จัดสรรที่ทำกินให้ครัวเรือนละ 13 ไร่ และเป็นที่อยู่อาศัย 2 ไร่ ตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งมอบหมายให้กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็นผู้ดำเนินการ โดยให้พื้นที่ป่าสงวนภูสิงห์ และที่ดินสงวนทำเลเลี้ยงสัตว์ภูสิงห์ ต่อมาได้ขยายป่านาจารย์ ดงขวาง ซึ่งเป็นผืนใหญ่ต่อเนื่องกัน มีพื้นที่ทั้งสิ้น 155,625 ไร่

ลักษณะทางกายภาพ และสภาพภูมิศาสตร์

ที่ทำการของนิคมสร้างตนเองลำปาว ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอสหัสขันธ์ และอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ ที่ทำการนิคมตั้งอยู่ในเขตตำบลนิคม อำเภอสหัสขันธ์ อยู่ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ 26 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากอำเภอสหัสขันธ์ 6 กิโลเมตร มีอาณาเขต ดังนี้

⁵ นิคมสร้างตนเองลำปาว.2547. รายงานประจำปีนิคมสร้างตนเองลำปาว 2547. เอกสารจัดสำเนา

ทิศเหนือ	จดบ้านนาสีนวล บ้านสิงห์สะอาด บ้านดงน้อย เขตบริเวณอ่างเก็บน้ำลำปาว
ทิศใต้	จดบ้านหนองสอ บ้านม่วงเผ่า บ้านปลาเค้าใหญ่ บ้านนาโก
ทิศตะวันออก	จดห้วยสังเคียบ บ้านถ้ำปลา และบ้านห้วยแสง
ทิศตะวันตก	จดบ้านปลาเค้าน้อย เขตบริเวณอ่างเก็บน้ำลำปาว

นิคมสร้างตนเองลำปาว มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 180 เมตร อยู่เหนืออ่างเก็บน้ำลำปาว มีสภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นป่าโปร่ง เป็นที่ราบสลับเนินสูง มีป่าไม้ในเขตพื้นที่ภูเขา มีลำห้วยหลายสายไหลผ่าน มีน้ำเฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น บางสายน้ำในฤดูแล้งน้ำในลำห้วยจะแห้งหมด

ลักษณะดินในเขตนิคมสร้างตนเองลำปาว ส่วนใหญ่เป็นดินชุดโคราช นอกนั้นเป็นดินชุดโพธิ์ชัย ดินชุดน้ำพอง ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำค่อนข้างดี ไม่เค็มจัด ไม่เป็นกรด ไม่เป็นด่าง มีความสามารถในการกักน้ำต่ำ ปริมาณอินทรีย์วัตถุและความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ เหมาะสำหรับการปลูกพืชไร่และไม้ผล

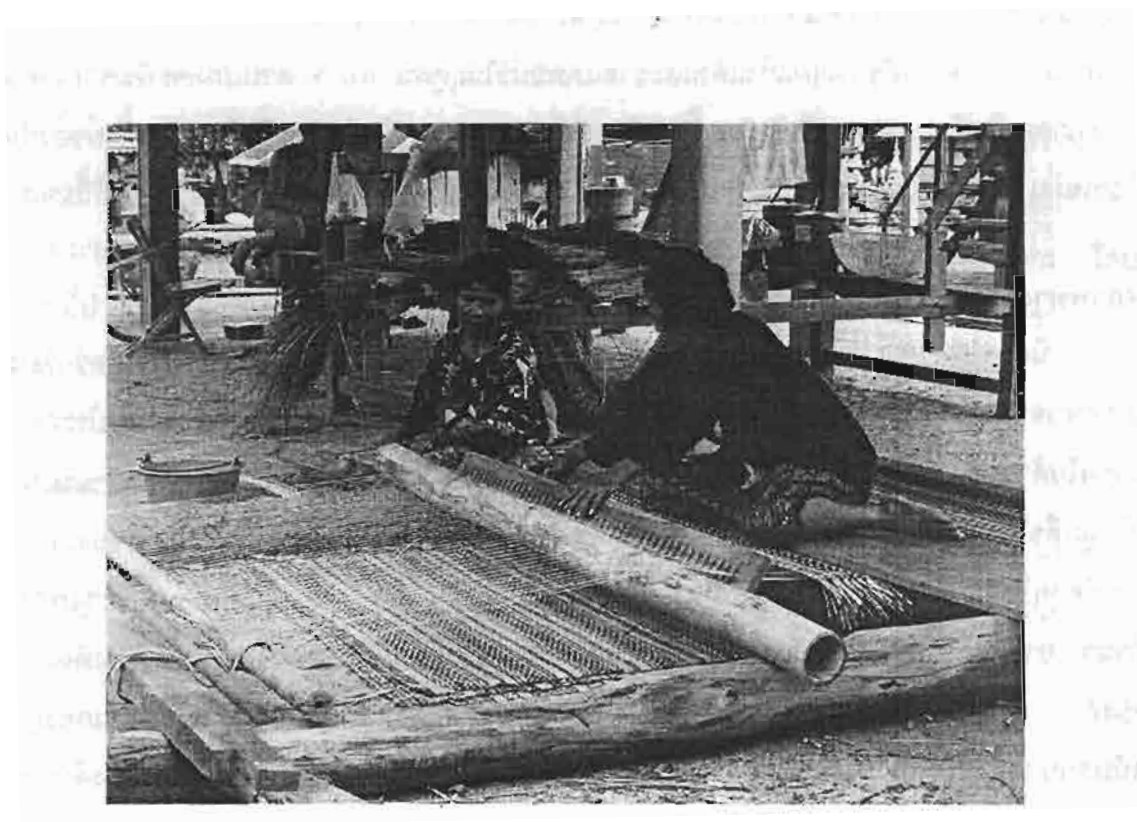
เนื่องจากสภาพพื้นที่ของนิคมสร้างตนเองลำปาว แหล่งน้ำอยู่ในเขตพื้นที่เนินสูงทำให้มีอากาศ 3 ฤดู ฤดูหนาวอากาศจะหนาวจัด ความชื้นในอากาศน้อย อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำ 10 องศาเซลเซียส ฤดูร้อนอากาศค่อนข้างร้อนจัด อุณหภูมิสูงสุด 40 องศาเซลเซียส ความชื้นในอากาศแห้งมาก ทำให้เกิดความแห้งแล้งและขาดแคลนน้ำในฤดูฝน ตามปกติจะเริ่มจากเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม มีปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย 1,200.5 มิลลิเมตร/ปี มีการกระจายของฝนน้อยเฉลี่ย 59 วัน/ปี และในบางปีจะมีฝนทิ้งช่วง ก่อให้เกิดปัญหากับเกษตรกรในเขตพื้นที่นี้มาก

สภาพทางเศรษฐกิจและลักษณะการทำมาหากิน

นิคมฯได้ทำการส่งเสริมอาชีพสมาชิกนิคม ทั้งอาชีพเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ การประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน ทั้งการสนับสนุนสถาบันการเงินให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ เช่น นำไปจัดซื้อพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น แนะนำให้ปลูกพืชไร่และไม้ผลยืนต้นให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยมีคณะเจ้าหน้าที่เกษตรของนิคมฯ เป็นผู้คอยให้คำแนะนำตลอดเวลา อาชีพหลักของสมาชิกนิคมฯ คือ ปลูกมันสำปะหลัง ยางพารา ทำนา อาชีพรองได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ และอุตสาหกรรมในครัวเรือน รวมทั้งการทอผ้า ซึ่งตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมาได้มีโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเข้ามาพัฒนาการออกแบบและแปรรูป ทำให้กลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว มีทางเลือกในการทำมาหากินมากยิ่งขึ้น

นิคมสร้างตนเองลำปาวได้ให้การส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิกนิคม ฯ ทั้งด้านเกษตรกรรม และอื่น ๆ

นิคมสร้างตนเองลำปาวได้ให้การส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิกนิคม ฯ ทั้งด้านเกษตรกรรม และอื่น ๆ

การเกิดชุมชนใหม่ บทบาทของนิคมสร้างตนเอง กรณีบ้านสิงห์สะอาด

ด้วยเหตุปัจจัยจากภาวะน้ำท่วม และการก่อเกิดชุมชนใหม่ รวมถึงภารกิจของนิคมสร้างตนเองลำปาว ที่มีชุมชนในการดูแล ถึง 4 อำเภอ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้เห็นภาพของชุมชนข้างต้น ไคร่ยกกรณีบ้านสิงห์สะอาด ซึ่งเป็นชุมชนหนึ่งในการผลิตสินค้าตอบสนองการแปรรูปโครงการวิจัย ให้เห็นภาพตัวอย่างลักษณะการของชุมชน ดังนี้

ความเป็นมาของบ้านสิงห์สะอาด ต.สหพันธ์ อ.สหพันธ์ จ.กาฬสินธุ์

บ้านสิงห์สะอาดตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของอำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยประวัติความเป็นมา บ้านสิงห์สะอาดเป็นหมู่บ้านที่เกิดขึ้นจากการอพยพมาหาที่อยู่ทำกินผืนใหม่จากภาวะน้ำท่วม ตามสภาพภูมิประเทศที่แวดล้อมไปด้วยป่า การเข้ามาอยู่ระยะแรกของผู้คน จึงเน้นประกอบอาชีพทำไร่ และเลี้ยงวัวควาย ต่อมามีกลุ่มของพ่อสิงห์ เข้ามาอยู่อาศัยเพิ่มเติม และพากันบุกเบิกที่ทำกินพร้อมกับขอเอกสารสิทธิ์การครอบครองที่อยู่ทำกิน และได้รับอนุญาตจากทางราชการเมื่อ ภาครัฐจึงอนุญาตให้ตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่ และให้ชาวบ้านเป็นผู้กำหนดหรือตั้งนามหมู่บ้านของตน และให้ชื่อว่า “บ้านสิงห์สะอาด” โดยเอานามของท่านสิงห์ ผู้ซึ่งอพยพเข้ามา ระลอกสอง แต่เป็นบุคคลที่สามารถนำพาชาวบ้านโคกกล่ามขอเอกสารสิทธิ์การครอบครองผืนดินทำกินได้ เป็นนามของหมู่บ้าน ผสมกับคำว่า “สะอาด” ด้วยเป็นหมู่บ้านที่ได้มาด้วยความสะอาดหมดจด ไม่ได้ไปเดินขบวนเรียกร้องให้เกิดความวุ่นวายนั่นเอง อย่างไรก็ตาม จากการที่ชาวสิงห์สะอาดมีอาชีพหลักด้วยการทำไร่ปอ ไร่มันสำปะหลังในระยะต่อมา ซึ่งเมื่อปลูกมันสำปะหลังก็ทำให้เกิดการตัดไม้ ถากถางป่าจนโล่งเตียน ทำให้สภาพผืนป่าที่เคยมีอย่างอุดมต้องพลอยปลาลงการไป

ปัจจุบัน บ้านสิงห์สะอาดมี 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ 6 กับหมู่ 13 หมู่ 6 มี 22 หลังคาเรือน ประชากร 1,270 คน เป็นชาวลาวไททั้งหมด และมีชาวผู้ไทมาผสมบ้างเล็กน้อย⁶

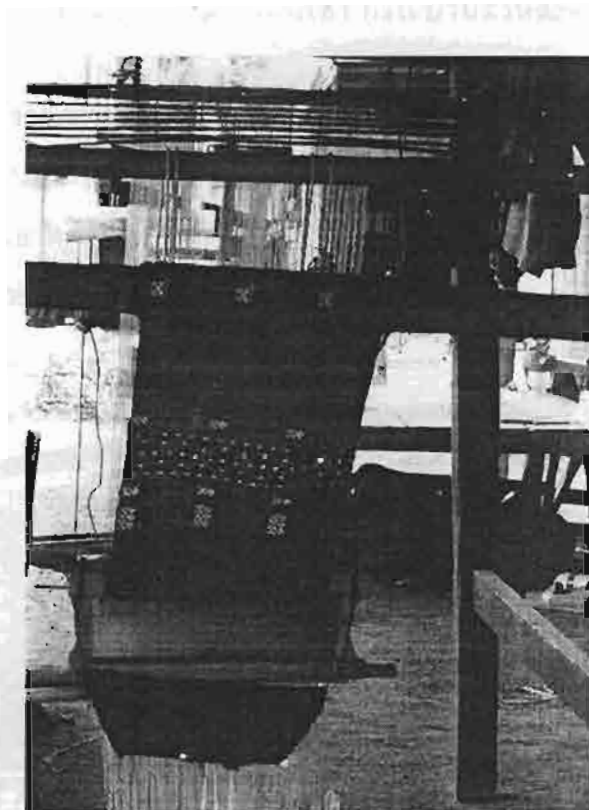
กล่าวสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทลาวบ้านสิงห์สะอาดกับชาวผู้ไทบ้านโพนเจ้าของวัฒนธรรมการทอผ้าไหมแพรวาแล้ว ชุมชนทั้งสองมีความสัมพันธ์กันมาช้านานจนเชื่อมโยงสู่การทำผ้าไหมแพรวาในที่สุด กล่าวคือ

ระยะห่างของบ้านสิงห์สะอาดกับบ้านโพน อยู่ห่างกันไม่ไกลนัก หากเดินลัดทุ่งไปด้านทิศเหนือจะไม่ไกลจากจุดที่อยู่ของทั้งสองหมู่บ้าน คือ ทั้งสองชุมชนสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันได้ จึงมีการแลกเปลี่ยนอาหารการกินตามความแตกต่างทางวัฒนธรรมการกิน และสภาพภูมิประเทศ อาทิ

⁶ เกียรติศักดิ์ แดงวันสี. 2548 : สัมภาษณ์

ศูนย์ผลิตและจำหน่ายผ้าไหมแพรวาบ้านสิงห์สะอาด
เป็นศูนย์กลางการผลิตผ้าแพรวาของเหล่าสมาชิกและจำหน่ายผลิตภัณฑ์แก์ลูกค้า

ประมาณ พ.ศ.2540 กลุ่มสมาชิกได้ก่อตั้งกลุ่มทอผ้าไหมแพรวา อันเป็นผ้าทอสายวัฒนธรรมผู้ไท
จังหวัดกาฬสินธุ์ กลายเป็นผืนผ้าที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ

บริเวณบ้านสิงห์สะอาดเป็นหมู่บ้านป่ามีสัตว์ป่ามากเช่น งู กิ้งก่า แย้ หนู ฯลฯ ก็จะจับเอาสัตว์ต่าง ๆ ไปแลกเปลี่ยนข้าวและอาหารการกินด้านอื่นจากชาวผู้ไทบ้านโพน

ประการสำคัญ หนุ่มชาวบ้านสิงห์สะอาดมักจะไปเกี้ยวสาวชาวผู้ไท และในที่สุดก็ได้แต่งงานกับสาวผู้ไทบ้านโพน ซึ่งตามประเพณีผู้หญิงผู้ไทจะต้องไปอยู่อาศัยกับบ้านฝ่ายสามี ทำให้บ้านสิงห์สะอาดได้ละไ้ชาวผู้ไทบ้านโพนมาเป็นระยะ ๆ

โดยวัฒนธรรมผู้หญิงผู้ไทจะมีฝีมือด้านการทอผ้าแพรวา เมื่อกรณีการทอผ้าแพรวาได้รับการส่งเสริมและได้รับความนิยมนอย่างกว้างขวาง ผู้หญิงผู้ไทบ้านโพนที่มาเป็นลูกสะไ้บ้านสิงห์สะอาดก็จะทอผ้าส่งจำหน่ายที่บ้านโพนด้วย ในที่สุดก็จะเป็นการเรียนรู้ เพื่อที่จะทอผ้าเป็นอาชีพของชาวไทลาวบ้านสิงห์สะอาด กับการทอผ้าไหมแพรวาและขยายผลอย่างไม่ยากนัก ด้วยกระบวนการทอผ้าแพรวามีลักษณะคล้ายคลึงกับการเก็บซิดของชาวไทลาว ดังนั้นพวกเขาจึงสามารถ เรียนรู้และรับส่งวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ต่อกันอย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ ด้วยชุมชนบ้านสิงห์สะอาดเป็นชุมชนที่อยู่ภายใต้การดูแลของนิคมสร้างตนเองลำปาว ทางนิคมสร้างตนเองลำปาวพยายามหาอาชีพให้กับประชาชนของตนเองหลายด้าน เช่น การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทอผ้าไหม และเมื่อการจำหน่ายผ้าแพรวาเป็นที่นิยมทำให้บ้านสิงห์สะอาด ซึ่งมีคุณวรรณทอง มงคล ซึ่งเป็นผู้หญิงชาวผู้ไทบ้านโพน เป็นสมาชิกบ้านสิงห์สะอาด ในฐานะลูกสะไ้ได้ทอผ้าแพรวาจำหน่ายด้วย และเป็นจุดเริ่มต้นหนึ่งในการขยายผลการทอผ้าไหมแพรวา ประกอบกับผู้หญิงชาวนิคมหมู่บ้านต่าง ๆ มีความสามารถในการทอผ้าซิดและผ้าไหมอยู่แล้วจึงเกิดการเรียนรู้และขยายผลการทอผ้าแพรวอย่างกว้างขวาง

ร้าน “บ้านแพรวา”

สังเขปความเป็นมาของบ้านแพรวา⁷

บ้านแพรวา เป็นชื่ออาคารก่อสร้างเพื่อแสดงและนำเสนอสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ฝีมือสมาชิกชุมชนนิคมสร้างตนเองที่กระจัดกระจายรายรอบเขื่อนลำปาว การเดินทางสู่บ้านแพรวาหากเดินทางเริ่มต้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ จะไปตามเส้นทางไปอำเภอสหัสขันธ์ ระยะทาง 20 กิโลเมตร จะถึงตลาดนิคมลำปาว บ้านแพรวาจะตั้งอยู่ฝั่งซ้ายของถนน เป็นอาคารไม้ยกพื้นเตี้ย ประดับตกแต่งบริเวณด้านต้นไม้ดอกไม้ประดับสวยงาม

ความเป็นมาของบ้านแพรวาเริ่มต้น ในปี พ.ศ. 2534 สมาชิกนิคมสร้างตนเองลำปาวได้รับ

⁷ รัชนิกร เกาะแก้ว (ผู้จัดการร้าน “บ้านแพรวา”). 2547 : สัมภาษณ์

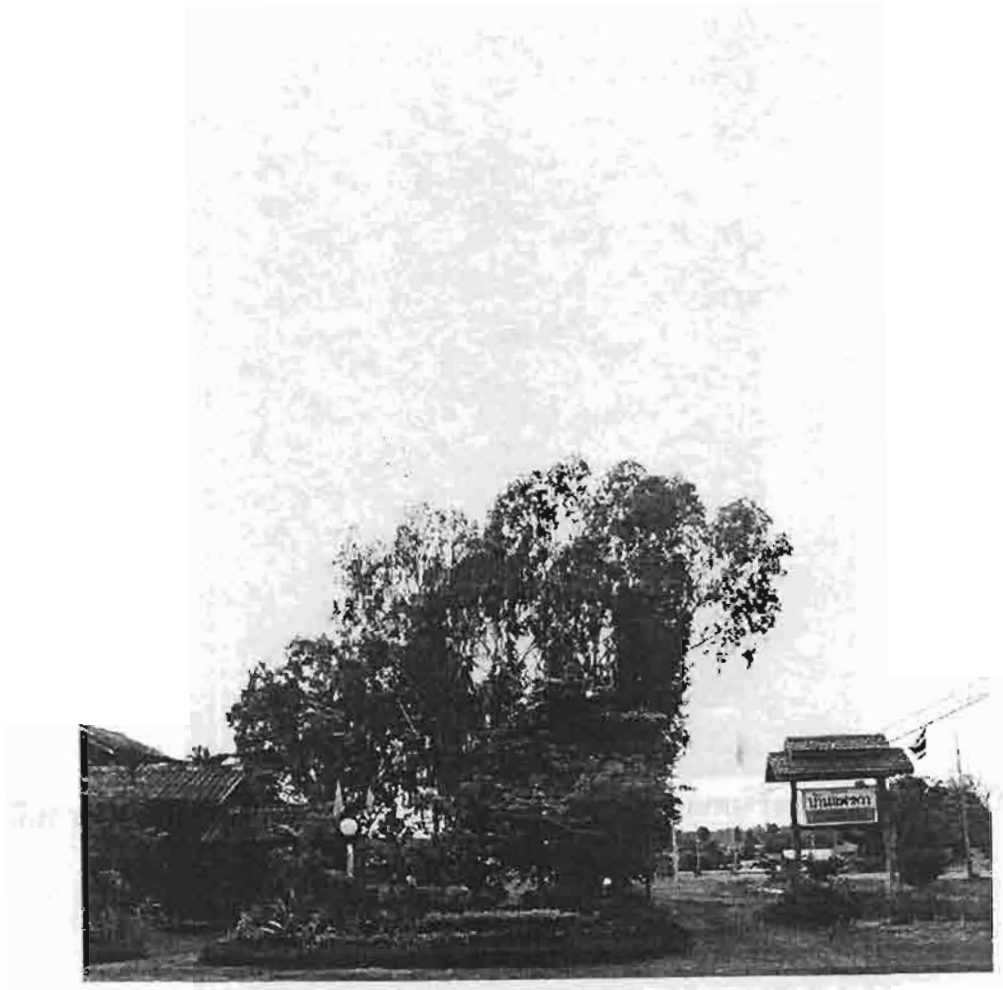
การถ่ายทอดกลวิธีการทอผ้าแพรวาอย่างเป็นทางการ และนำมาทอ ในหมู่บ้านจนมีความชำนาญ และเป็นที่ยึดถือกันบุคคลทั่วไปว่าเป็นผ้าทอฝีมือประณีต นิคมสร้างตนเองลำปาวจึงให้การสนับสนุน ในการก่อตั้งกลุ่ม "ทอผ้าแพรวา" ขึ้นที่บ้านสิงห์สะอาด ซึ่งเป็นชุมชนที่มีสมาชิกแม่บ้านเป็นชาวผู้ไท และได้นำพาสตรีชาวสิงห์สะอาดทอผ้าอยู่ก่อนแล้ว และเพื่อให้กลุ่มดังกล่าวรวมทั้งกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่นิคม ฯ ได้ดำเนินการส่งเสริมให้ผลิตสินค้าต่าง ๆ มีช่องทางการจำหน่ายสินค้า อย่างมั่นคง นิคมฯ จึงได้ก่อตั้งและจัดสร้าง "บ้านแพรวา" ขึ้น ในปี พ.ศ.2542 โดยมีวัตถุประสงค์การจัดสร้างบ้านแพรวา ดังนี้

1. เพื่อเป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่อำเภอสหพันธ์ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสมาชิกนิคมฯ และของ ที่ระลึกต่าง ๆ เป็นสถานที่พักผ่อนรันทิวทาง และรับประทานอาหารว่าง
2. เพื่อส่งเสริมอาชีพการทอผ้าไหมแพรวาให้มีชื่อเสียงและเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นจังหวัดเดียวในประเทศไทยที่มีวัฒนธรรมการทอผ้าไหมแพรวา
3. เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมแพรวาและผลผลิตอื่น ๆ ของสมาชิกนิคมฯ
4. เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

กิจกรรมบ้านแพรวา

การบริหารงานของบ้านแพรวาเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานราชการของนิคมสร้างตนเองลำปาว ซึ่งสมาชิกชุมชนต่างล้วนเป็นชุมชนที่เกิดจากการประสบภัยน้ำท่วมภายหลังการสร้างเขื่อนลำปาว บ้านแพรวาจึงเป็นการจัดการภายใต้นโยบายของนิคมสร้างตนเอง ภายหลังจากที่นิคมสร้างตนเองได้มีนโยบายส่งเสริมอาชีพด้านต่าง ๆ ของชุมชนดังกล่าว ซึ่งมีอาชีพที่หลากหลาย เช่น การทำอาหารแห้ง ปลูกข้าวโพด ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และรวมทั้งการผลิตผ้าไหมแพรวาในระยะหลัง เมื่อได้ผลิตภัณฑ์จำนวนมากจึงจำเป็นต้องสร้างร้านจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกนิคมสร้างตนเอง จึงได้สร้างร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์และให้ชื่อว่า "บ้านแพรวา" ด้วยเห็นว่าผ้าแพรวาซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่เกิดจากการส่งเสริมให้สมาชิกนิคมฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวไทลาวที่อพยพจากบริเวณน้ำท่วมมาพัฒนาเรียนรู้การทอผ้าแพรวาให้เป็นชื่อของศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ผ้าแพรวาดังกล่าวก็คือผ้าไหมแพรวาฝีมือสมาชิกชุมชนพัฒนาสร้างตนเองหมู่บ้านต่าง ๆ นั่นเอง บ้านแพรวาจึงเป็น ศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์จากนิคมสร้างตนเองลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์

ด้วยความมุ่งมั่นและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนของการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้าน ในปี พ.ศ.2547-2548 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ร้านบ้านแพรวา ตั้งอยู่ขอบเส้นทางไปพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูมัยข้าว
แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในปี พ.ศ. 2543 นิคมสร้างตนเองลำปาว ได้สร้างสถานที่แสดง จำหน่าย และเป็นสถานที่
ฝึกอบรมพัฒนาผ้าทอพื้นเมืองและผลิตภัณฑ์ผ้าทอฝีมือสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน
ของนิคมสร้างตนเองลำปาว ให้ชื่อว่า "บ้านแพรวา"

ผลิตภัณฑ์จากเหล้ามาชิกนิคมที่นำมาจำหน่ายที่ร้านบ้านแพรวา

หรือ สกว. โดยฝ่ายอุตสาหกรรม (ฝ่าย 5) จึงได้สนับสนุนโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรองศาสตราจารย์สุภชัย สิงห์บุญชัย และคณะ จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ร่วมกับแกนนำทั้งที่เป็นข้าราชการ นิคมสร้างตนเอง สมาชิกชุมชน และข้าราชการจากกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่นิคมสร้างตนเอง ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านให้เกิดประโยชน์ และสร้างรายได้แก่สมาชิกกลุ่มทอผ้านิคมสร้างตนเองลำปาว ซึ่งนับว่าได้ก่อให้เกิดผลเชิงพัฒนาต่อ บ้านแพรวา และชุมชนต่าง ๆ ในนิคมสร้างตนเองลำปาวเป็นอย่างยิ่ง

กลุ่มสมาชิกที่ร่วมโครงการวิจัย

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ได้ร่วมกับนิคมสร้างตนเองลำปาว ดำเนินการวิจัยร่วมกัน จำแนกกลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ ดังนี้

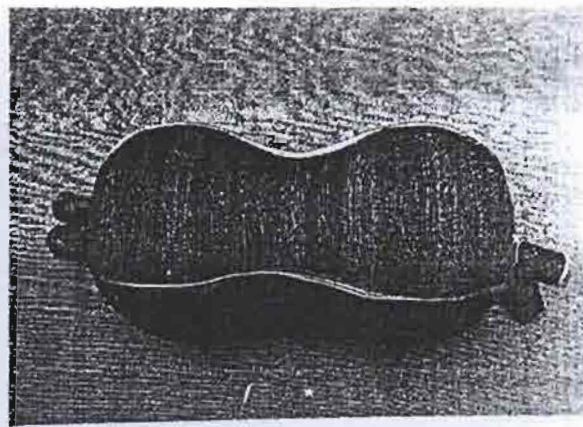
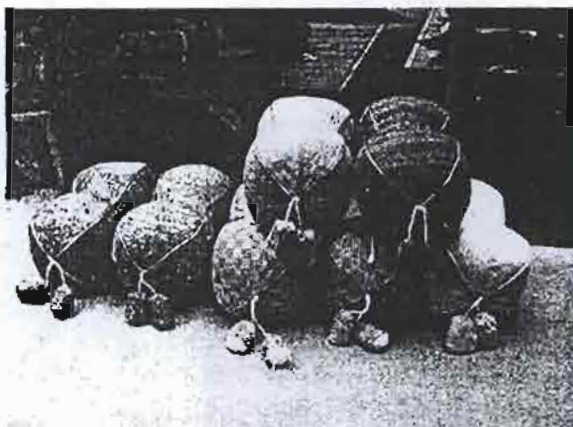
แกนนำของนิคมสร้างตนเองลำปาว คือ

1. นางสาวเพ็ญศรี มิตรานนท์ ผู้ช่วยผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองลำปาว
2. นางสาวรัชนีกร เกาะแก้ว ผู้ดูแลร้าน “บ้านแพรวา”
3. นางสาวสารภี ศรีมาาศ นักวิชาการเกษตรอำเภอสหพันธ์

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ซึ่งเป็นนักวิจัยแกนนำการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ตัวแทนชุมชนร่วมกับคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.นางสาววิมลวรรณ เจนวิริยกุล อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านสว่าง ตำบลภูดิน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. นางประนอม จักษ์สุวรรณ
3. นางปริญญา ภารจำรัส
4. นางจันทร์แดง จำปาชัย
5. นายสุทธา คำหงสา
6. นางคำปิ่น ยอดแก้ว
7. นางชุตติมา คำไพศรี
8. นางสาวนัย พิลาชัย
9. นางบังอร สายรัมย์

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่เป็นแกนร่วมโครงการวิจัย

- 10.นางสมใจ แดงวันดี
- 11.นางไพรวลัย ผลทิวิล
- 12.นางสมพร พรหมวง
- 13.นางกิมหลอย สงไพรสน
- 14.นางลำลี นรแสน
- 15.นางวันทยา อนุสรณ์
- 16.นางบัวเลื้อน อิ่มจำลอง
- 17.นางทองสุข นาพรม
- 18.นางสาวมุกดา ศรีคัดเค้า
- 19.นางสมเพชร เหล่าพิมพ์
- 20.นางสุธี แซ่ลอ
- 21.นางเสียม พุทโรสง
- 22.นางกม ภูแต้มศรี
- 23.นางสมเพชร เหล่าพิมพ์
- 24.นางถม ชัยชม
- 25.นางบุญปอง วิชาชัย
- 26.นางหลอด ตาเบื่อง
- 27.นางพิศ นามโคตร
- 28.นางอรุณ พัลวัตร
- 29.นางลำเนียง พิลาชัย
- 30.นางบุญชู ภารจำรัส
- 31.นางประคำ ศรีสมชัย

- 32.นางวิลาวรรณ ภูหนองโตง
- 33.นางบุญมี คำหงสา
- 34.นางบุญมี ญาณสิทธิ
- 35.นางบุญชี ศรีเกิด
- 36.นางแดง คำหงสา
- 37.นางกรรณิการ์ ผิวผั่น
- 38.นางบัวไล อารีเอื้อ
- 39.นางพรนภา อารีเอื้อ
- 40.นางจวี สายละออ
- 41.นางบัวไล อุตตะโต
- 42.นางบุญล้ำ ภูผานิล
- 43.นางนิรันดร์ กองอำไพ
- 44.นางหทัยทิพย์ อินทอุไร
- 45.นางสมจิตร ไชยสาร
- 46.นางจวี นาทพรหม
- 47.นางดอน ดันกันยา
- 48.นางรัตน์ สันประภา
- 49.นางพิศมัย ภูนิลา
- 50.นางเจริญใจ เข็มวง
- 51.นางดวงจันทร์ ศรีหงทอง
- 52.นางชมพูนุช ขาบปะไยยา

ศักยภาพสินค้าของสมาชิกนิคมสร้างตนเองลำปาว

โดยบริบททางวัฒนธรรมแล้ว กลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวทุกชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว ต่างล้วนมีศักยภาพในการผลิตสินค้าทอชนิดต่าง ๆ ตามลักษณะการทางวัฒนธรรมผ้าทอพื้นบ้านอีสาน คือ ผ้าพื้น ผ้าเหียบ ผ้าซิด และผ้ามัดหมี่ ซึ่งทั้งหมดของการผลิตต่างเป็นส่วนประกอบและเงื่อนไขการดำรงชีวิตของชาวภาพัสินธุ์ หรืออีสานตอนกลาง แต่ด้วยกระแสของการทำวัฒนธรรมให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชน ทำให้สมาชิกบางกลุ่มได้มีการพัฒนา

สมาชิกกลุ่มทอผ้าแยกกันทำการผลิตตามครัวเรือนของตน

ต่อยอดวัฒนธรรมของตน และผลิตผืนผ้าทอเพื่อตอบสนองตลาด โดยเฉพาะการนำมาฝากขายที่ร้าน "บ้านแพรวา" และ ด้วยการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ที่ต้องการพัฒนาแปรรูปจากผืนผ้าของสมาชิก คณะวิจัยจึงมีการทำงานร่วมกับคณะวิจัยจากที่เป็นสมาชิกแกนนำจากนิคมสร้างตนเองลำปาว ศึกษาศักยภาพด้านผืนผ้าจากสมาชิกกลุ่มแม่บ้านจากชุมชนต่าง ๆ ทั้งหมดอีกครั้ง พบว่ากลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวมีการทอไหม ผ้าฝ้ายอยู่กระจัดกระจายทุกหมู่บ้าน แต่ที่มีการตั้งกลุ่มทอผ้าอย่างหนาแน่นและมีระบบกลุ่มอย่างเป็นทางการมี 3 ชุมชนหลัก คือ

1. กลุ่มบ้านสิงห์สะอาด ตำบลสหพันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ ทอผ้าไหมพื้นและผ้าไหมแพรวา
2. กลุ่มแม่บ้านบ้านคำแคน ตำบลกรุงเก่า อำเภอท่าคันโท ทอผ้าฝ้ายมัดหมี่ ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ผ้าฝ้ายลายสก็อต ผ้าฝ้ายสีพื้นย้อมสีเคมี สีธรรมชาติ และย้อมคราม โดยมีผืนผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนของตนคือ "ผ้าลายคำมาศ"
3. กลุ่มแม่บ้านบ้านโนนนคร – บ้านโนนชัย ตำบลขมิ้น อำเภอเมือง กาฬสินธุ์ ทอผ้าฝ้ายสีพื้น ผ้าลายสายฝน ผ้าราชวัตร ผ้าขิดลายช้าง ขิดลายนกยูง

ศักยภาพพื้นฐานของผืนผ้า

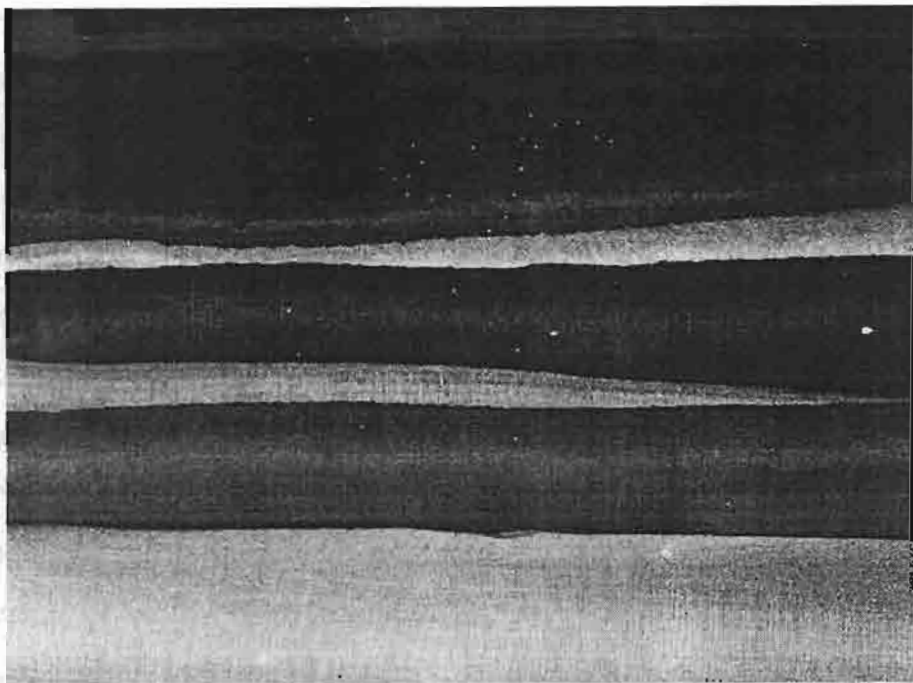
จากผืนผ้าชนิดต่าง ๆ ข้างต้น จำแนกอธิบายให้เห็นลักษณะรูปแบบเฉพาะและศักยภาพพื้นฐานและแนวทางการพัฒนาเชิงการออกแบบแปรรูปได้ ดังนี้

ผ้าฝ้าย-ผ้าไหมสีพื้น

ผ้าพื้น หมายถึงผ้าทอที่เป็นสีเดียวตลอดผืน ไม่มีลวดลายใด ๆ บนผืนผ้า มีทั้งผ้าไหมและผ้าฝ้าย ทอด้วยพื้ 2 เขา สานขัดกันธรรมดากระหว่างเส้นด้ายเท่านั้น แต่ในกรณีที่ทอด้วยพื้ 4 เขา หรือ 6 เขาจะเกิดเป็นลวดลายในผืนผ้า ดังนั้นผ้ากลุ่มนี้ แม้จะเป็นสีเดียวก็จะไม่เรียกว่าผ้าพื้น แต่จะเรียกว่าผ้าเหียบ

ปัจจุบัน ผ้าฝ้ายสีพื้นยังคงเป็นผืนผ้าที่สมาชิกนิคมสร้างตนเองลำปาว หลายชุมชนดำรงการผลิต และเป็นผืนผ้าที่เป็นที่ต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มผ้าฝ้าย ที่ชาวบ้านคำแคน บ้านโนนชัย โนนคร บ้านนิคมคุ้มลือต่าง ๆ ผลิต

กรณีผ้าเหียบสีพื้น เป็นผืนผ้าที่มีกรรมวิธีการยากกว่าผ้าพื้นธรรมดา นิยมทอด้วยผ้าฝ้ายมากกว่าไหม ส่วนใหญ่ที่ทอจะเน้นเป็นผ้าเพื่อหมั่นนอนก็จะใช้กรรมวิธีนี้ เพราะจะทำให้ได้เนื้อผ้าที่หนากว่า โดยปกติผ้าเหียบจะทอด้วยพื้ 4 เขา หรือ 6 เขา ซึ่งลวดลายในเนื้อผ้าจะแตกต่างออกไป ลวดลายในเนื้อผ้าเกิดจากการสลับเขาโดยจะมีเชือกผูกจากเขาข้างล่างลงไปเป็นห่วงไว้

ผ้าไหมสีพื้นผลิตภัณฑ์จากกลุ่มทอผ้าบ้านสิงห์สะอาด

ผ้าฝ้ายสีพื้นกลุ่มหลักในการทอ คือ กลุ่มทอผ้าบ้านคำแคนและบ้านโนนนคร

แล้วใช้ไม้ยาวประมาณ 1.5- 2 เมตร สอดเข้าไปเรียกว่าไม้เหยียบหูกมีจำนวนเท่ากับจำนวนเขา ถ้ามี 4 เขาก็จะมีไม้เหยียบหูก 4 อัน สำหรับเหยียบให้เขาขึ้นลง เพื่อให้ได้ลวดลายตามต้องการ ดังนั้น ผู้ที่จะทอผ้าเหยียบต้องมีความชำนาญจึงสามารถทอได้ลายเท่ากัน หรือเสมอกันตลอดผืนผ้า ขณะที่ผู้ฝึกหัดทอก็จะได้ผืนผ้าที่มีลวดลายไม่สม่ำเสมอ ฯลฯ

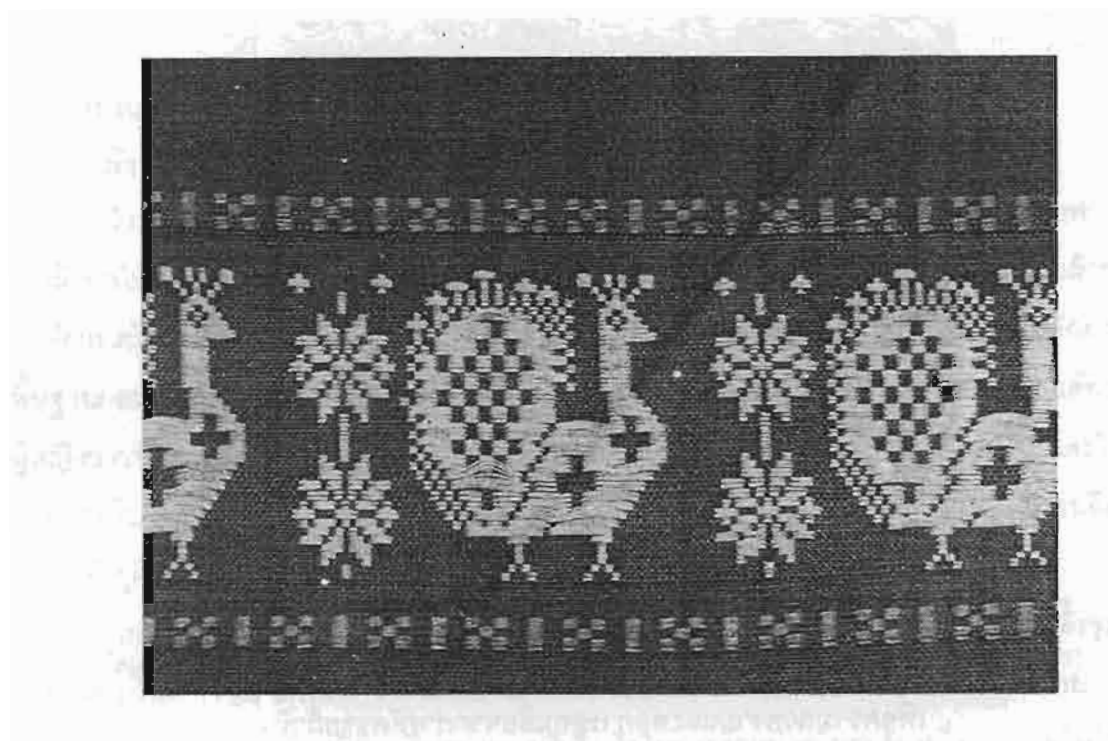
ปัญหาและแนวทางการพัฒนาสู่การแปรรูป ผ้าสีพื้นและผ้าเหยียบของสมาชิกทั้งหมดก็ยังคงวางสีอย่างอิสระ เช่น เขียวสด แดง ส้ม น้ำเงิน ขาว ฯลฯ แต่ในภูมิปัญญาการผลิตนั้น สมาชิกดังกล่าวสามารถพัฒนาเชิงการให้สีเพื่อรองรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ ซึ่งผ้าสีพื้นจะเป็นผืนผ้าที่มีความจำเป็นสูงในเชิงการออกแบบและการแปรรูป ขณะที่กลวิธีการทอผ้าเหยียบ ซึ่งมี texture อยู่ในตัวด้วยนั้นก็พื้นฐานสำคัญในการพัฒนาผืนผ้าที่มี texture แบบเรขาคณิตต่อไปได้ กรณีผ้าไหมสีพื้น น่าจะมีความสำคัญในการลดต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมแพรวา ที่โดยปกติผ้าไหมแพรวาจะมีการมีการทอผ้าสีพื้นและลวดลายใส่ไว้ในผืนเดียวกัน ความยาว 5 เมตร ในส่วนที่เป็นลวดลายและผืนผ้าสีเรียบอย่างละครึ่ง ดังนั้น เพื่อเป็นการลดต้นทุนการออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์นั้นควรใช้ผ้าที่ทอดีเท่านั้น แนวทางในการทอแยกระหว่างผ้าผืนและลายผ้าแพรวาจึงเป็นสิ่งที่จะประหยัดและจัดการที่สำคัญ

ผ้าซิด

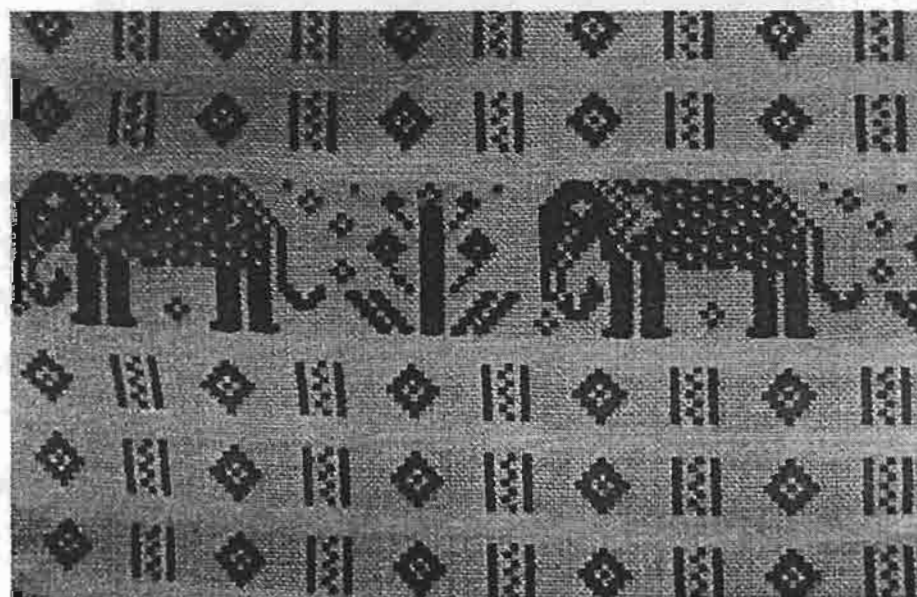
เป็นผืนผ้าที่ทำให้เกิดลวดลายโดยการสะกิดเส้นด้ายด้านเส้นยืน ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “เส้นทางเครือ” ขึ้นเป็นระยะตามลายที่ต้องการ สอดด้ายเส้นพุ่งแล้วกระแทกด้วยฟืมให้แน่น ดังนั้น คำว่า “ซิด” ก็คือคำว่า “สะกิด” ในภาษากลางนั่นเอง ผ้าซิดเป็นการทอผ้าที่ทำให้เกิดลวดลายสำเร็จอยู่ในที่ การทำลวดลายผ้าซิดเป็นความสามารถเฉพาะตัวของผู้เก็บลายหรือเก็บซิด ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากแม่ ย่า ยาย ป้า ในตระกูลและชุมชนของตน ลวดลายที่ปรากฏในลายซิดมักเป็นลวดลายเกี่ยวกับสัตว์ พืช ดอกไม้ และสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ รวมทั้งรูปทรงเรขาคณิต

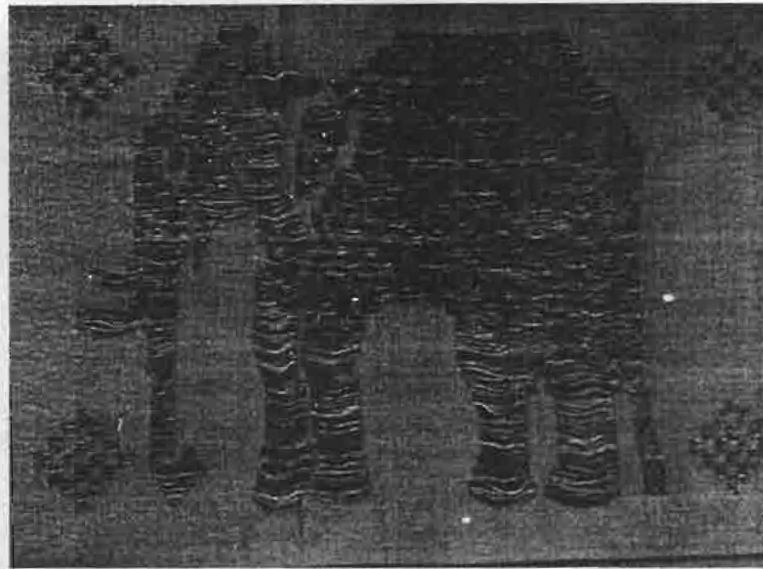
ชาวบ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว นิยมทอผ้าซิดเพื่อประกอบการทำหมอน ทั้งหมดสีเหลือง และหมอนหวาน ซึ่งจะมีกลุ่มบ้านโนนบุรี บ้านสว่าง และชาวบ้านเสริมไทยศรี หรือนิคม ล็อก 2 ได้มีการผลิตหมอนซิดมาส่งร้านบ้านแพรวาเพื่อการจำหน่าย ซึ่งไม่ได้ประสบความสำเร็จด้านการจำหน่าย และเนื่องจากชาวอีสานไม่นิยมนำผ้าซิดมาทำเป็นเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม จึงมีการหยุดทอผ้าซิด ปัจจุบันแทบจะกล่าวได้ว่า ชุมชนเหล่านี้ไม่ได้ผลิตผ้าซิด ส่วนใหญ่เมื่อจะใช้ผ้ากลุ่มนี้ในการถวายงานบุญ หรือเป็นเครื่อง “สมมา” การแต่งงาน ก็มักจะซื้อจากตลาดแทน เพราะมีราคาถูกมากกว่า

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาสู่การแปรรูป จากการศึกษาพบว่า ชาวบ้านจำนวนมากที่สามารถผลิตผ้าซิดได้ดี เช่น กลุ่มบ้านโนนนคร บ้านโนนชัย บ้านคำปลาฝา และผืนผ้าซิดดังกล่าวมี

ผ้าขิด จากการวิจัยชุดนี้คณะวิจัยร่วมกับสมาชิกชุมชนบ้านโนนศรีทำการรื้อฟื้น
และพัฒนาผ้าขิดที่เกือบจะสูญหายไปจากชุมชนให้กลับมาอีกครั้ง

การออกแบบลายซิดให้สามารถทอขาดผ้าได้ตามวัตถุประสงค์ด้านการผลิตผลิตภัณฑ์
เพื่อความสวยงามและลดการสูญเสียจากการตัดขายผ้าทิ้ง

ป้าบุญมี คำหงสา ช่างทอผ้าซิดฝีมือดีของบ้านโนนนคร
ในรูปเป็นซิดในขนาดสำหรับแปรรูปเป็นผ้าผืนเล็กหรือหมอนหนุน

ลักษณะที่เป็นสากลหากมีการวางสีที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถกำหนดผืนผ้า และลวดลาย การเก็บขีดให้เป็นผืนผ้าเฉพาะที่พอดีกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ก็น่าที่จะทำให้เกิดการรื้อฟื้นภูมิปัญญาส่วนของผ้าจิตรมารองรับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีชิ้นเชิง

ผ้ามัดหมี่

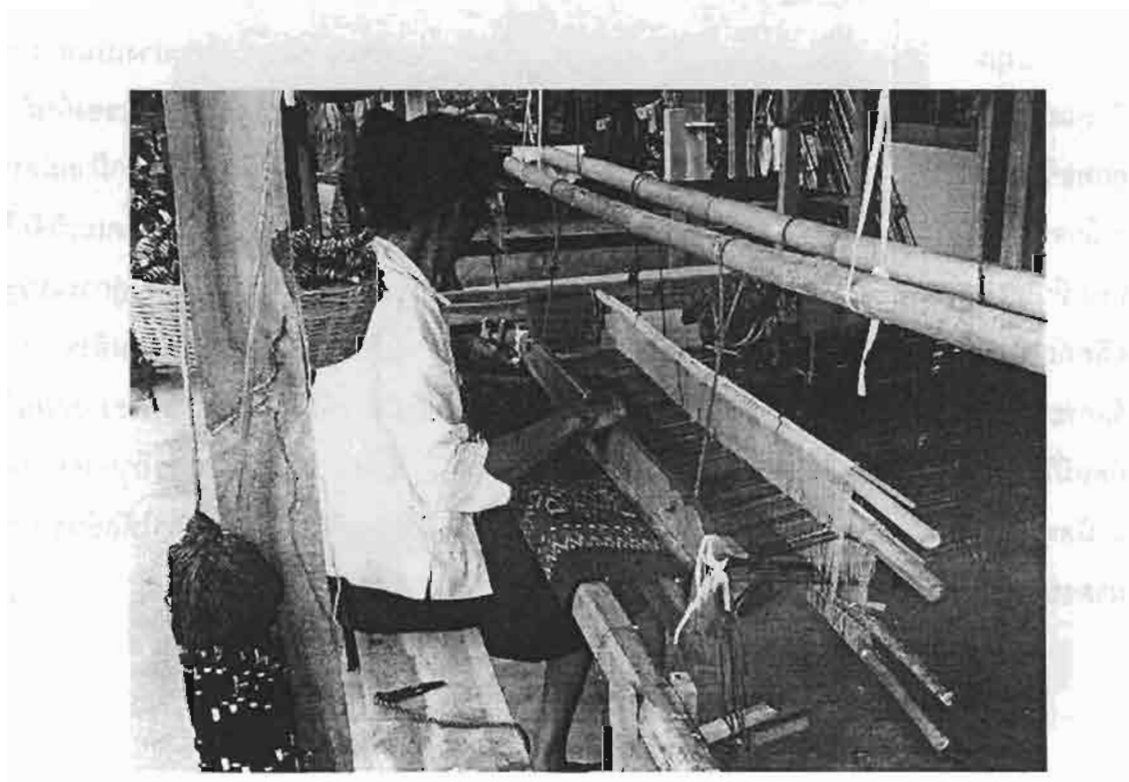
ผ้ามัดหมี่มีกรรมวิธีการทำให้เกิดลวดลายบนผืนผ้า ด้วยการใช้เชือกปอหรือเชือกฟางมัดเส้นฝ้ายที่ใช้เป็นเส้นพุ่งเพื่อให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการ การทอผ้ามัดหมี่จึงแตกต่างจากผ้าชนิดอื่นที่การเตรียมเส้นด้านพุ่งหรือเส้นทอ ส่วนเส้นยืนมีขั้นตอนการทอเหมือนผ้าชนิดอื่น โดยศักยภาพพื้นฐานก่อนนี้ ผู้หญิงนิคมสร้างตนเองลำปาว มีความสามารถในการทอผ้ามัดหมี่เช่นเดียวกับผู้หญิงชาวอีสานทั่วไป ซึ่งจะต้องทอผ้ามัดหมี่เพื่อใช้ทำผ้าซิ่นของตน ที่เรียกว่า “ซิ่นหมี่” และไม่ใช่ทำอย่างอื่น ผู้ชายจะไม่ใช้ผ้ามัดหมี่เลย ปัจจุบันด้วยการมุ่งขึ้นจะมุ่งในบางโอกาส การผลิตผ้ามัดหมี่จึงยุติไปในหลายชุมชน

ยกเว้นเฉพาะ ชาวบ้านคำแคน อำเภอท่าคันโท ซึ่งเป็นชาวไทลาวอพยพหนีน้ำไปตั้งชุมชนด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ผังตรงกันข้ามกับอำเภอสนธิ์ชันธุ์ ที่ยังคงทอผ้ามัดหมี่เพื่อการจำหน่าย กลุ่มบ้านคำแคนมีการทอผ้ามัดหมี่ฝ้ายที่ประสบความสำเร็จในการจำหน่ายในระดับหนึ่ง แต่ไม่ได้ทอมัดหมี่ใหม่ในปัจจุบัน ด้วยต้องใช้ต้นทุนสูง ซับซ้อน และจำหน่ายยากกว่า อีกทั้งยังต้องต่อสู้กับคู่แข่งที่มีประสิทธิภาพมากกว่า จึงเน้นการทอผ้ามัดหมี่ในส่วนที่เป็นผ้าฝ้ายโดยย้อมสีเคมีเป็นหลัก และเริ่มมีการย้อมสีครามด้วย เช่น ที่กลุ่มบ้านคำแคน อำเภอท่าคันโท กาฬสินธุ์ ที่มีนางรัตน์ สันประภา เป็นหัวหน้ากลุ่ม

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาสู่การแปรรูป แม้ว่าการทอผ้ามัดหมี่จะเหลืออย่างเป็นทางการที่กลุ่มบ้านคำแคน แต่ก็ยังเป็นการทอด้วยสีและลวดลายแบบดั้งเดิม และด้วยปริมาณของผืนผ้าที่ถูกทอจำนวนมาก โดยไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่มาก จึงมีผืนผ้าฝ้ายมัดหมี่เหลือจากการจำหน่ายจำนวนมาก ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญของการแปรรูป อย่างไรก็ตาม คณะวิจัยได้มองเห็นโอกาสในการเชื่อมโยงเอาลักษณะที่มีความเป็นท้องถิ่นอีสานในผืนผ้ามัดหมี่ สู่การแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเครื่องนอน ของตกแต่ง ที่ระลึก ฯลฯ กระนั้นภายหลังจากการจัดกระทำกับผืนผ้ามัดหมี่ที่ค้างสต็อกจำนวนหนึ่งแล้ว จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงการวางสีผืนผ้ามัดหมี่ให้สอดคล้องกับผู้บริโภคกลุ่มอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ โครงการวิจัยยังควรขยายผลการทอผ้ามัดหมี่ ให้เป็นลายประยุกต์ โดยลดทอคลายละเอียดของลวดลายผืนผ้า มีการทำให้สีเส้นของผืนผ้าตอบสนองเป้าหมายผู้บริโภคเชิงสากลด้วย

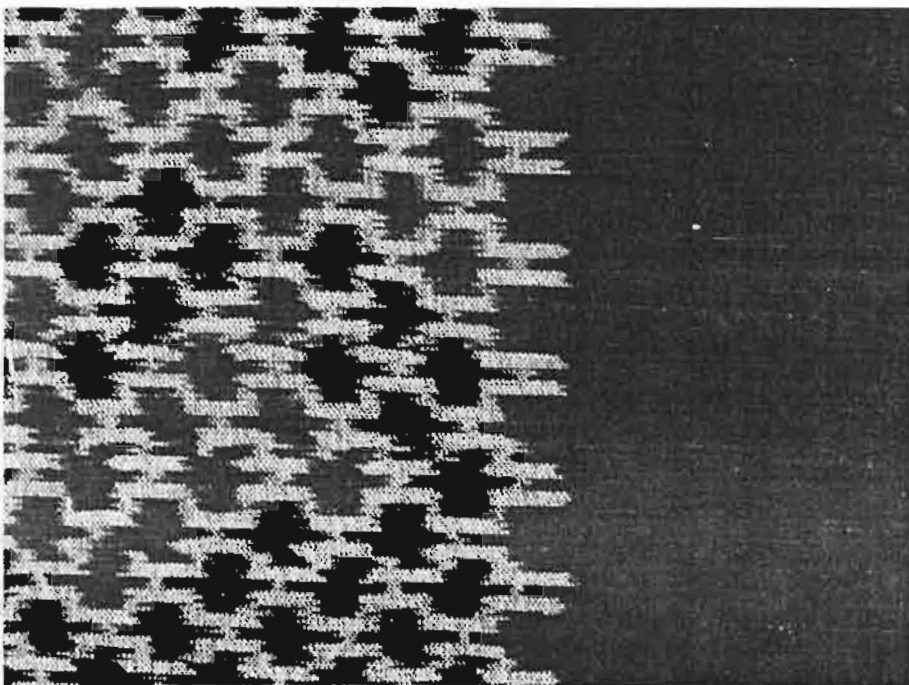

สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านคำแคนมีศักยภาพสูงในการผลิตผ้ามัดหมี่
และสามารถพัฒนาฝีมือและเทคนิคการผลิตตามแนวการออกแบบของโครงการได้เป็นอย่างดี

ผ้ามัดหมี่รูปแบบเดิมของบ้านคำแคนที่มีปัญหาด้านคุณภาพและลวดลายสีสันทัน
ไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ทำให้มีผ้าหรือตกค้างจำนวนมาก

ผ้ามัดหมี่ที่ทำการพัฒนาคุณภาพของทั้งเนื้อผ้าและการย้อมคราม
รวมทั้งทำการออกแบบอย่างเรียบง่ายเพื่อให้เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่เป็นสากล

ผ้าลายคำมาศ

กรรมวิธีการผลิตเป็นผ้าเก็บชนิดลักษณะพิเศษ โดยการสร้างลวดลายไม่ได้ใช้เทคนิคการทอโยงเส้นยืนหรือการค้ำด้วยไม้ค้ำตามแบบโบราณ แต่เป็นการออกแบบและสร้างลวดลายเริ่มตั้งแต่การเก็บ “เขา” ซึ่งเป็นแผงเชือกที่ร้อยเกี่ยวเส้นยืนของลูก เพื่อให้มีลวดลายอยู่กับพืม ซึ่งการสร้างลวดลายนี้จะรวมเขาเข้ากับเขาที่ทำการสร้างลายผ้าตามปกติ โดยเขาผ้าผืนปกติจะมีสองเขาหรือที่เรียกว่าผ้า 2 ตะกอ แต่จะมีเขาพิเศษเพิ่มขึ้นเพื่อให้เป็นเขาที่สร้างลวดลาย รวม 4 เขา ดังนั้นในลูกหนึ่ง ๆ ของผ้าลายคำมาศจะมีเขาทั้งสิ้น 6 เขา จึงต้องใช้ความชำนาญและละเอียดประณีตในการทอมากกว่าผ้าทั่วไป

ผ้าลายคำมาศเป็นผืนผ้าที่ถูกคิดค้นประดิษฐ์ในปี พ.ศ.2543 โดยกลุ่มแม่บ้านทอผ้าบ้านคำแคน อำเภอท่าคันโท ในเชิงการออกแบบนับว่าเป็นสิ่งใหม่ทางผ้าทอ - ทางจังหวัดกาฬสินธุ์จึงได้ตั้งชื่อผ้าชนิดนี้ว่าผ้าลาย “คำมาศ” อันเป็นนามผสมระหว่างชื่อบ้าน “คำแคน” กับนามของคุณ “เบญมาศ” ซึ่งเป็นนายกสภาการชาดจังหวัดกาฬสินธุ์ ในช่วงสมัยนั้น

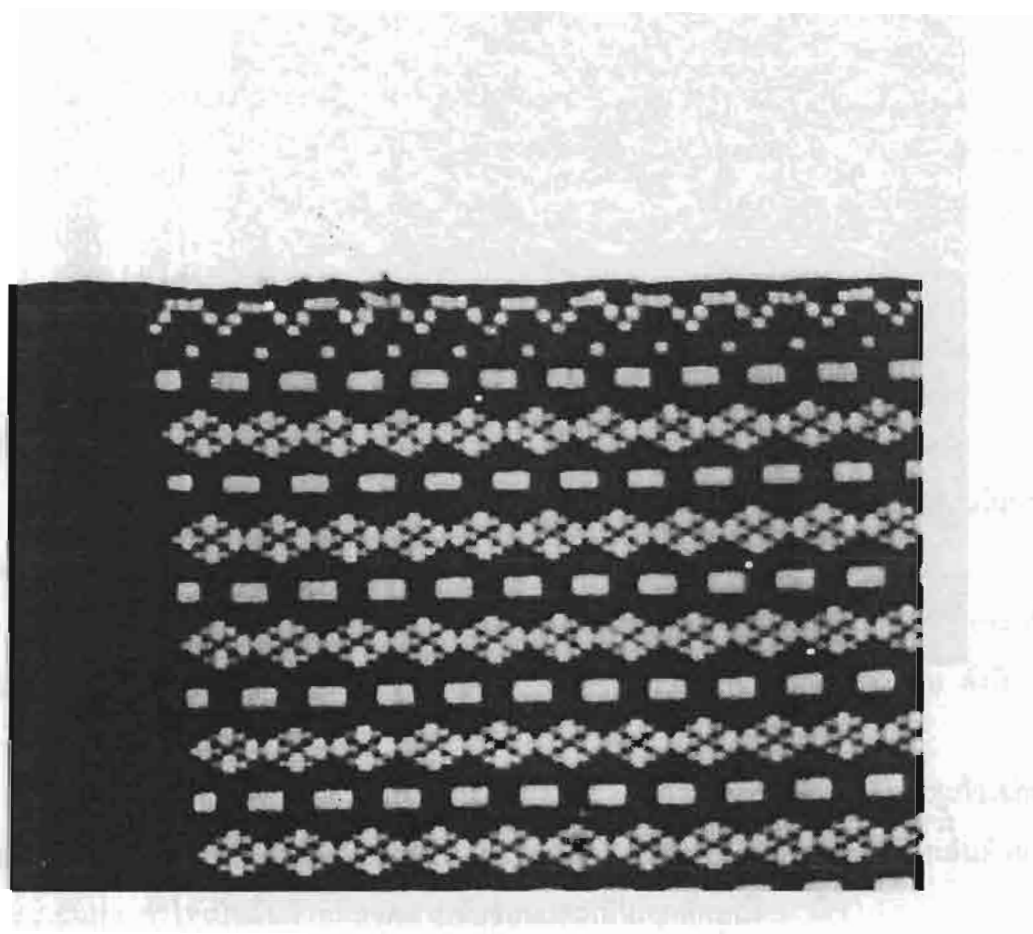
ปัญหาและแนวทางการพัฒนาสู่การแปรรูป แม้ว่าผ้าคำมาศจะเป็นผืนผ้าที่มีกรรมวิธีการทอที่ซับซ้อนมาก แต่ในเชิงสุนทรียภาพที่ปรากฏในผืนผ้าของชาวคำแคนทั้งหมด ก็จะใช้สีตัดกันรุนแรง คือ การใช้สีพื้นเป็นสีเข้ม และลวดลายเป็นสีขาว แนวทางการพัฒนาจึงอยู่ที่การวางสีผ้า เพื่อส่งเสริมให้ผ้าชุดนี้ขยับสู่กลุ่มผู้บริโภคในระดับกลาง และนำไปประกอบการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ ได้

ผ้าสายฝน

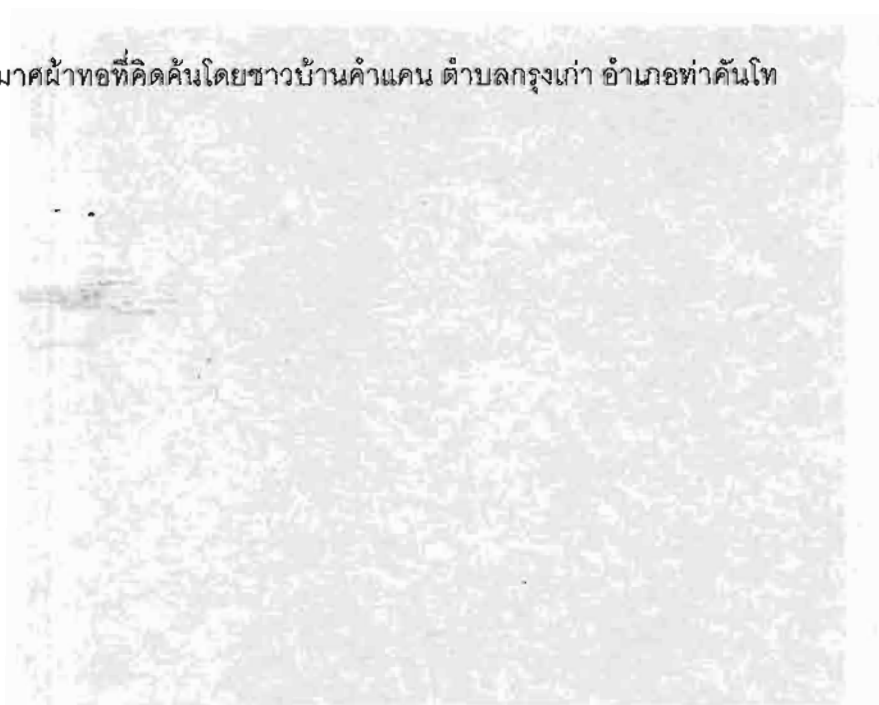
ผ้าสายฝนเป็นผืนผ้าที่พัฒนาสืบทอดจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวบ้านโนนนคร ตำบลขมิ้น อำเภอมือทองกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นชุมชนหนึ่งในกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาว เดิมเรียกผ้าชนิดนี้ว่า “ผ้าซิ่นา” แต่เมื่อถูกพัฒนาขึ้นมาโดยชาวบ้านโนนนคร เห็นว่าเป็นผืนผ้าทอที่มีลักษณะเหมือนเส้นสายฝน จึงถูกเรียกว่าผ้าสายฝน

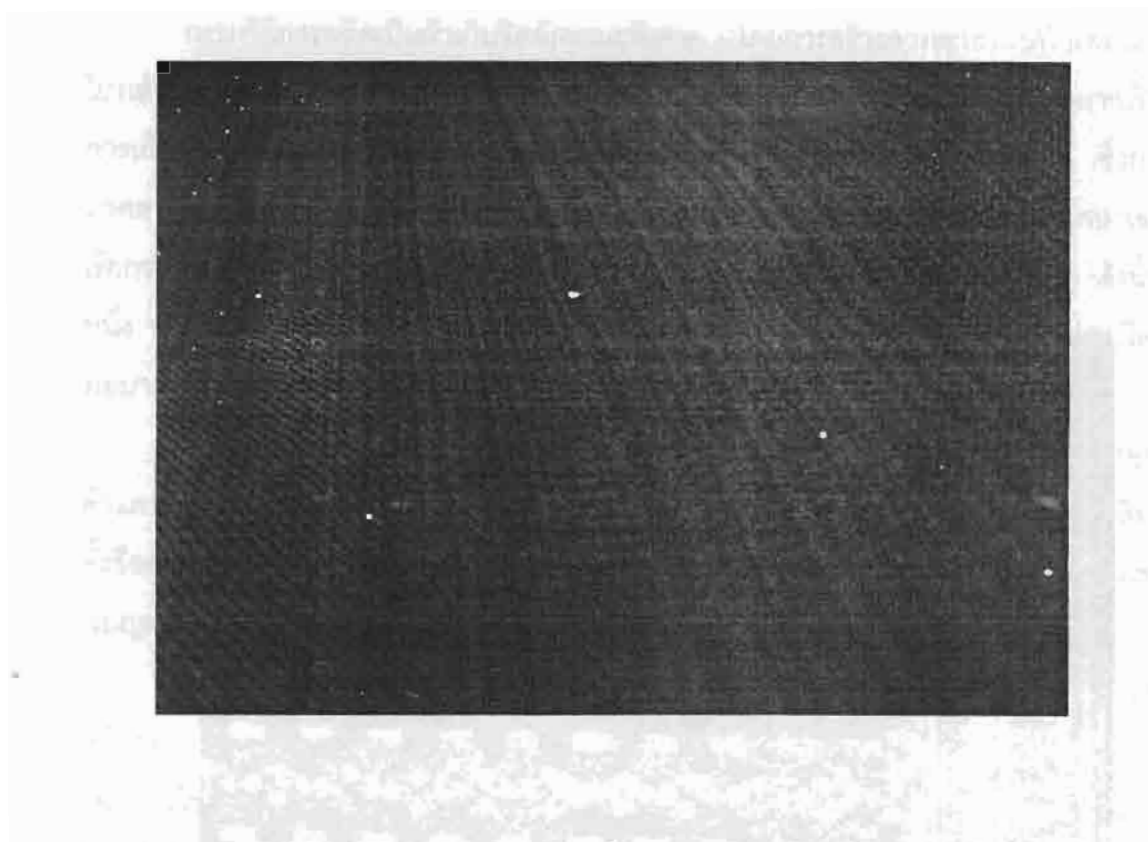
ปัจจุบันเป็นผืนผ้าที่ขายดีและแพร่หลายทั่วไป เดิมทีการทอผ้าสายฝนทอขนาดหน้ากว้าง 80 เซนติเมตร ซึ่งมีปัญหาในการนำไปใช้ตัดเย็บ จึงมีการพัฒนาให้เป็นผืนผ้าหน้ากว้าง 1 เมตร ในเวลาต่อมาและแก้ปัญหาการหดของผ้า ผ้าสายฝนใช้เส้นยืนสีเดียว แต่เส้นพุ่งใช้เส้นด้ายประมาณ 4-5 เส้นตีเกลียว เป็นเส้นพุ่งซึ่งในส่วนนี้อาจจะรวมทั้งเส้นไหม หรือด้นเข้าไปด้วย เพื่อสร้างให้เกิดความลื่นพราว ผ้าชนิดนี้ต้องใช้ความชำนาญในการปั่นตีเกลียวเพื่อรวมเส้นด้ายหลายเส้นเข้าด้วยกัน

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาสู่การแปรรูป ความสวยและแปลกแตกต่างของผ้าสายฝนนี้ ทำให้ผ้าสายฝนเป็นที่นิยมในตลาดผ้าสำหรับตัดเสื้อผ้าผู้หญิง เนื่องจากมีความสวยงามและ

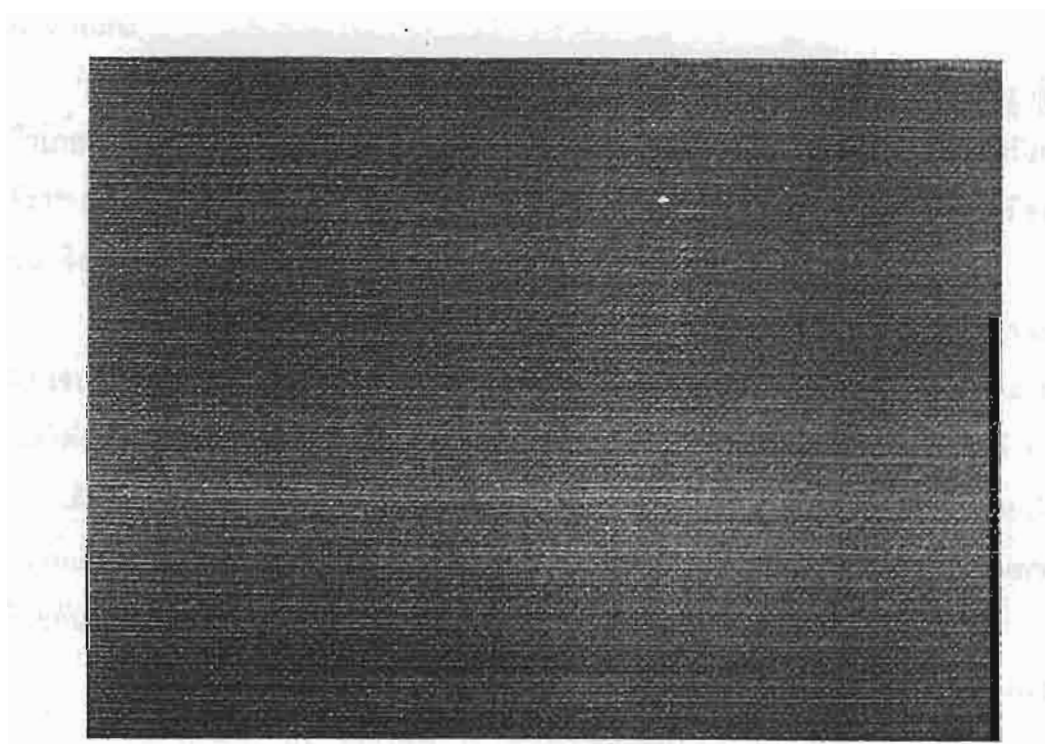

ผ้าลายคำมาศผ้าทอที่คิดค้นโดยชาวบ้านคำแคน ตำบลกรุงเก่า อำเภอท่าคันโท

ผ้าสายฝนเป็นผ้าทอจากบ้านโนนนครที่ได้รับความนิยมและแพร่หลายทั่วไป
จนปัจจุบันมีชุมชนต่าง ๆ ทอผ้าชนิดนี้ออกมาจำหน่ายจนล้นตลาด

แตกต่างจากผ้าทอทั่วไป สามารถตัดชุดได้ทั้งชุดทำงาน และชุดสำหรับออกงาน คุ้มค่าในราคาที่ไม่แพง แต่ข้อด้อยของผ้าสายฝน คือ เมื่อสวมใส่จะรู้สึกร้อน เพราะเป็นผืนผ้าที่ทอจากเส้นใยหลายเส้นทำให้เป็นผ้าเนื้อหนา และเป็นผ้าที่ควบคุมคุณภาพการทอและควบคุมเรื่องสียาก เนื่องจากเส้นใยที่ใช้ทอมีลักษณะหลากหลายเมื่อนำมารวมกันทอคุณภาพและคุณสมบัติของเส้นใยที่แตกต่างกัน อาจทำให้การทอไม่แน่นหรือมีการหดของเนื้อผ้าเมื่อถูกน้ำ และการผสมเส้นด้ายหลากสีทำให้การควบคุมให้ได้ผ้าทอสีเดิมทำได้ลำบาก อย่างไรก็ตาม ด้วยปริมาณของการผลิตผ้าสายฝนจำนวนมาก และมีสัดส่วนที่สูงมากกว่าผ้าแพรวา ผ้าสายฝนจึงเป็นผืนผ้าหลักชนิดหนึ่งที่โจทย์การวิจัยจะต้องเข้ามาสู่การออกแบบเพื่อการแปรรูปอย่างจริงจัง

ผ้าราชวัตร ผ้าเกล็ดเต่า และผ้าเกล็ดลีน

ผ้าทั้งสามชนิดเป็นผืนผ้าทอที่มีการทออย่างหนาแน่นในเขตบ้านโนนนคร บ้านโนนชัย ตำบลหมื่น บ้านคำปลาฝา และบ้านห้วยแสง ตำบลคำปลาฝา อำเภอเมือง กาฬสินธุ์

ผ้าทั้งสามมีโครงสร้างด้านกรรมวิธีการทอเช่นเดียวกัน แต่จะมีความแตกต่างด้านกรรมวิธีปลักย่อยและการประดิษฐ์รายละเอียดเฉพาะชนิดผืนผ้า จึงได้มีการตั้งชื่อผ้าที่แตกต่างกัน ดังนี้

ผ้าราชวัตร

เป็นผืนผ้าที่ทอด้วยเทคนิคการทอผ้าแบบ 4 ตะกรอ สร้างลวดลายเป็นลายดอกแก้วเจี๊ยงเล็ก ๆ ตลอดผืนผ้า และในผืนผ้าที่เป็นลายนั้น ยังมีการเพิ่มลวดลายโดยการสลับสีของเส้นด้ายทั้งเส้นยืนและเส้นพุ่ง ทำให้เป็นผืนผ้าที่มีลวดลายซับซ้อนและเป็นเอกลักษณ์

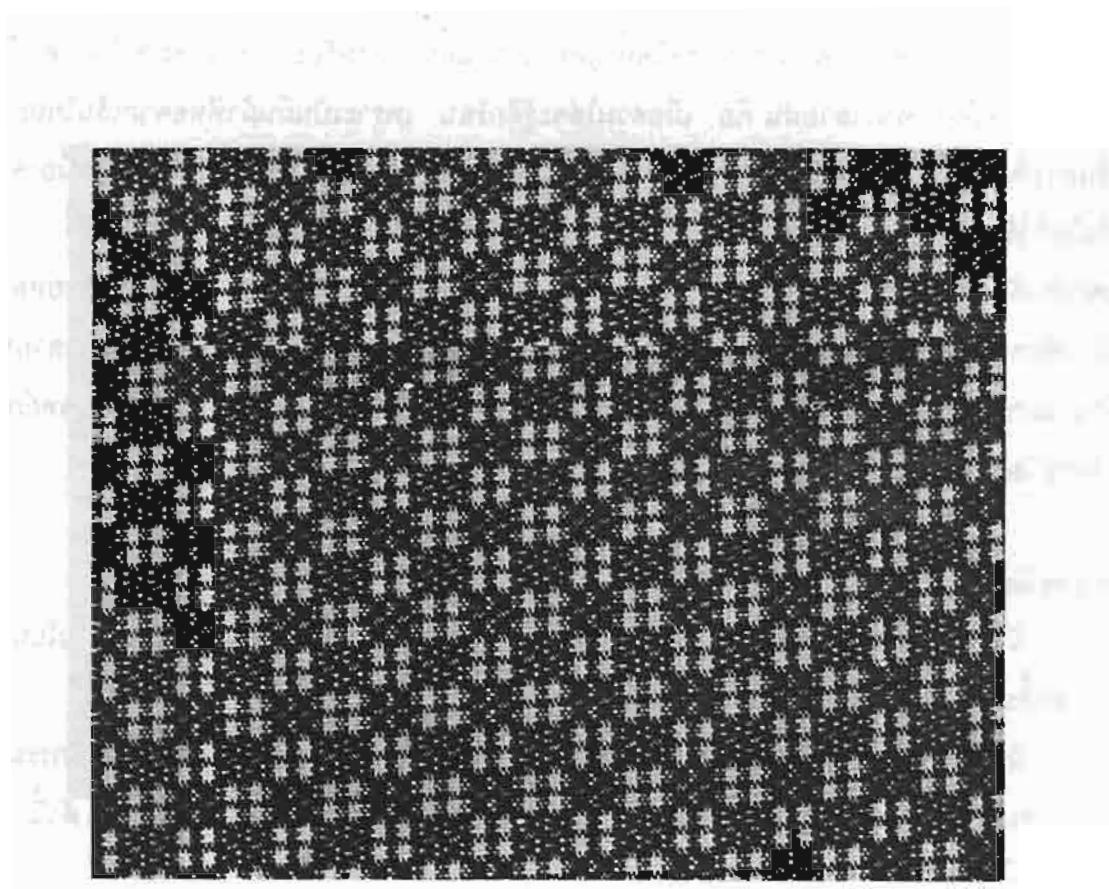
ผ้าเกล็ดเต่า

เป็นผ้าที่มีลายผ้าคล้ายผ้าราชวัตร แต่มีลายใหญ่กว่า สร้างลวดลายโดยใช้เส้นด้าย 2 สีสลับกัน สีละ 3 หลักในเส้นยืน และเส้นพุ่งก็เช่นเดียวกัน จะทอสลับสี 3 หลัก แต่ด้วยเทคนิคการทอผ้าแบบ 4 ตะกรอ ทำให้ได้ลวดลายที่ละเอียดอ่อนสวยงาม ต้องใช้ความสามารถของผู้ทออย่างมาก เพราะเป็นผ้าที่ทอยากและสลับซับซ้อน

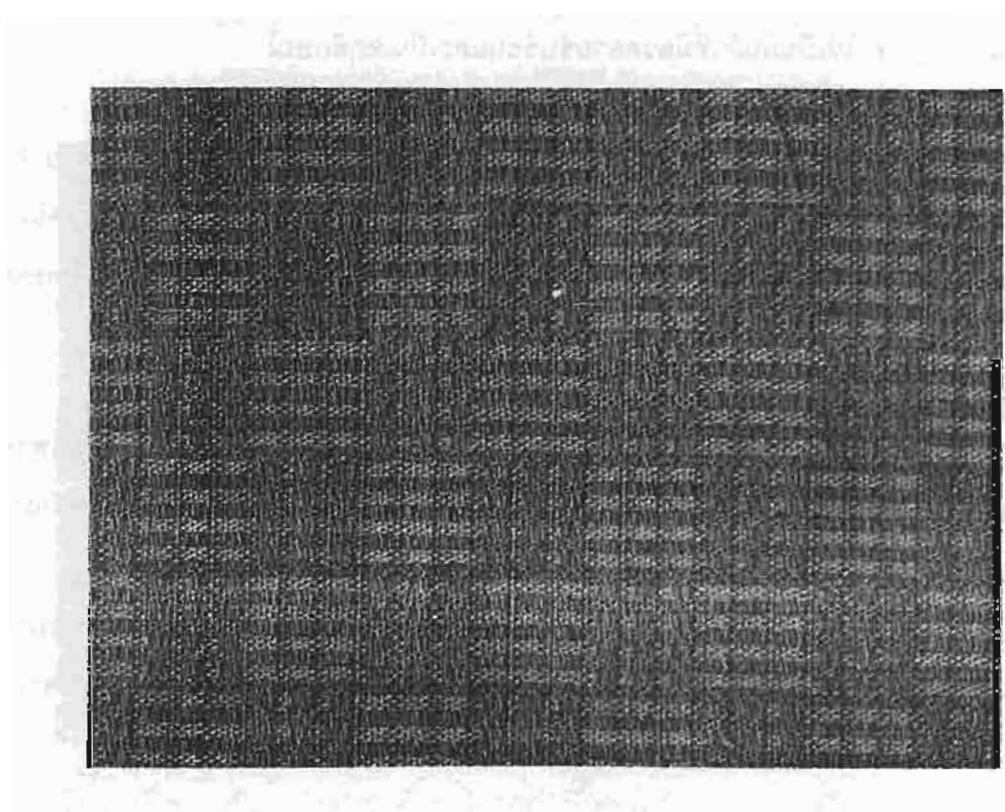
ผ้าเกล็ดลีน

เป็นผ้าที่มีลวดลายสลับ 2 สีทั้งเส้นยืนและเส้นพุ่ง โดยลายเส้นยืนและลายเส้นพุ่งจะมีจำนวนหลักเท่ากัน เช่น ด้านละ 4 หรือ 3 หลัก ตามความพอใจของผู้ทอ ซึ่งถ้าทำจำนวนหลักมากก็จะได้ลายที่มีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ แต่ถ้าเกล็ดลีนแบบดั้งเดิมจะใช้เทคนิคการทอ 2 ตะกรอ

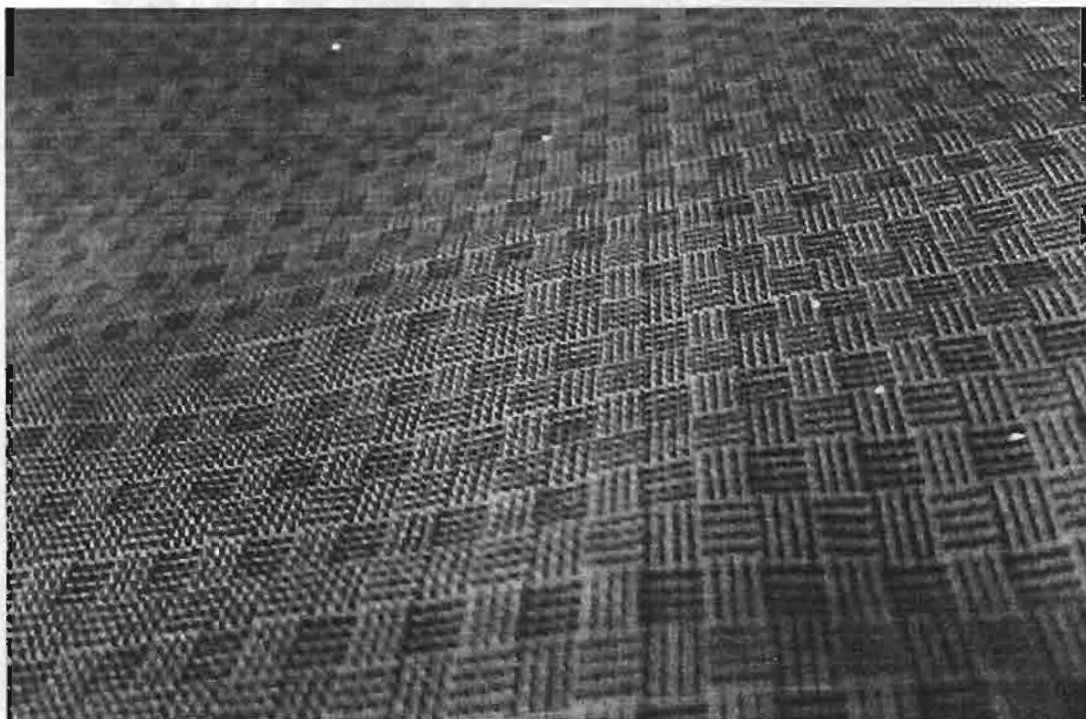
ปัญหาและแนวทางการพัฒนาสู่การแปรรูป ผ้าทั้งสามชนิดนี้ เป็นกลุ่มผืนผ้าที่มีบทบาทสูงด้านการผลิตและการจำหน่ายสูงกว่าผ้าแพรวา เพราะเป็นผืนผ้าที่มีลักษณะลวดลายแบบเรขาคณิตมีความงามเชิงสากล นำไปตัดเพื่อสวมใส่ได้ในหลายโอกาส นอกจากนี้ ลักษณะของผืนผ้าก็มีความยืดหยุ่นในการวางโครงสร้างของสี เพื่อนำไปออกแบบทำการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ

ผ้าลายราชวัตร

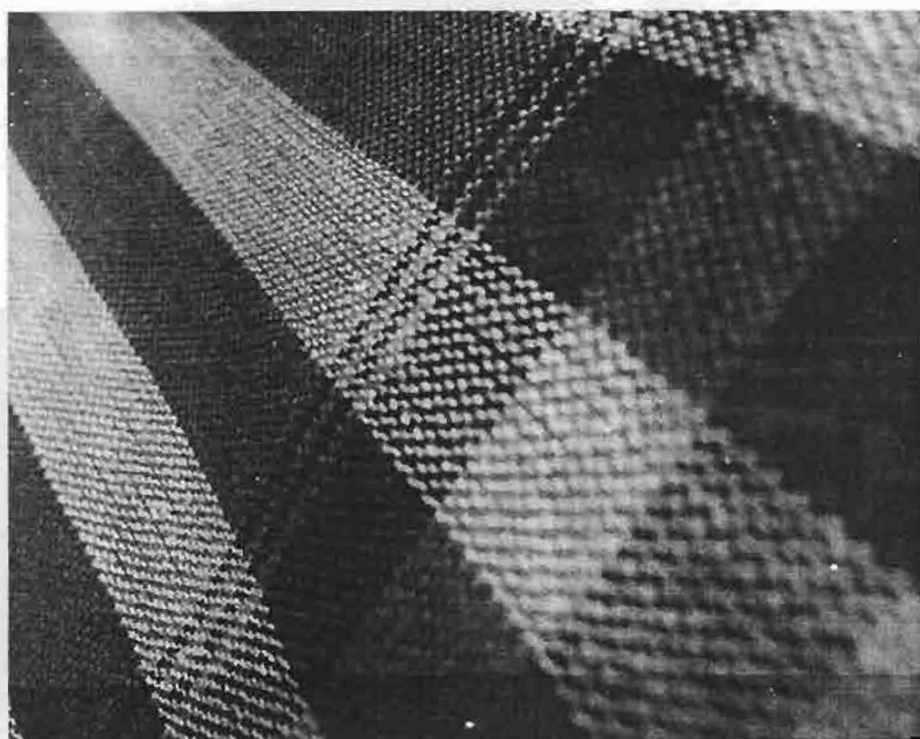

ผ้าลายเกล็ดเต่า

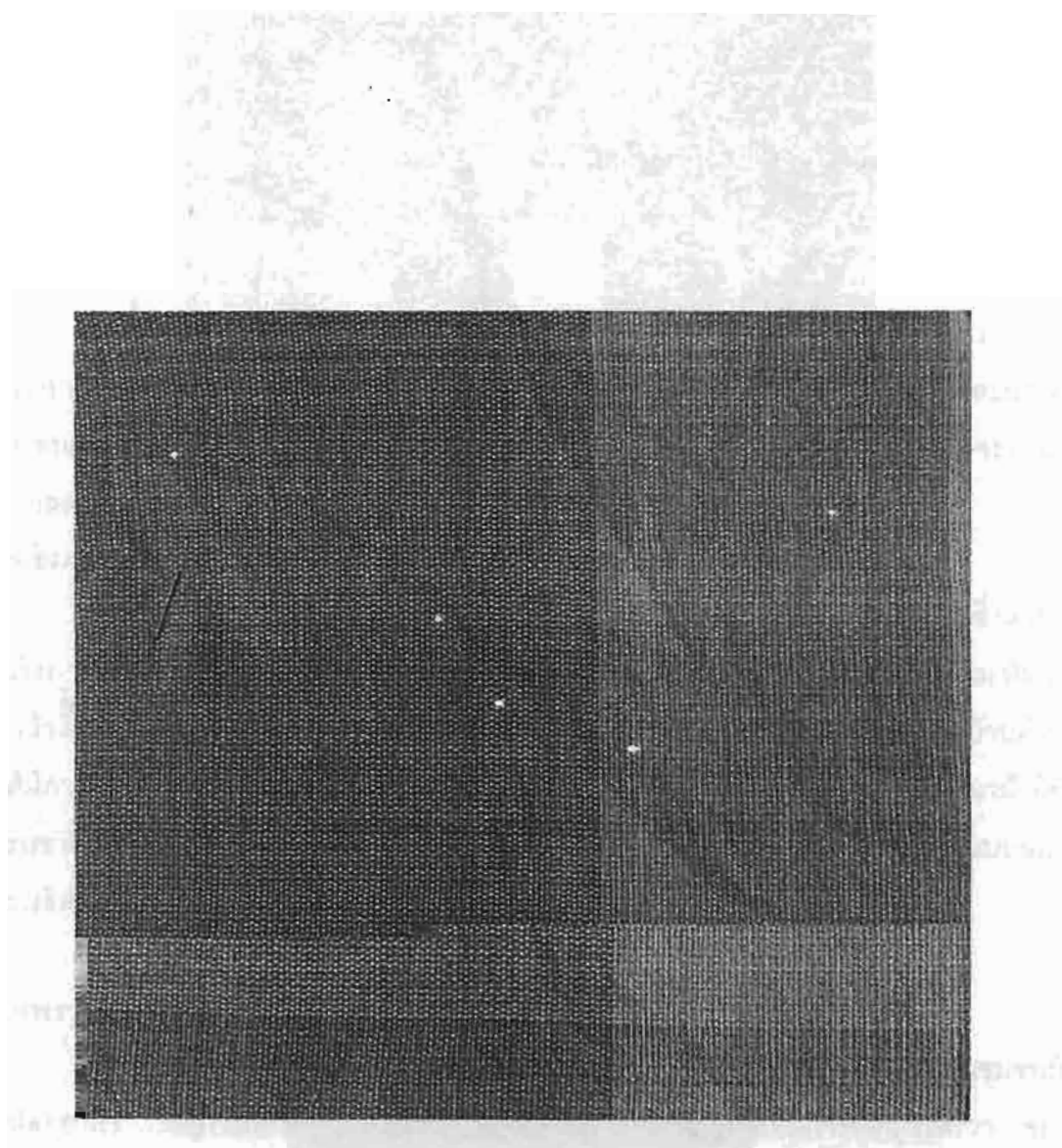
ผ้าลายเกล็ดดิน

ผ้าชะม้านี้เป็นผ้าที่แม่บ้านต่างทอไว้เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันในแทบทุกชุมชน

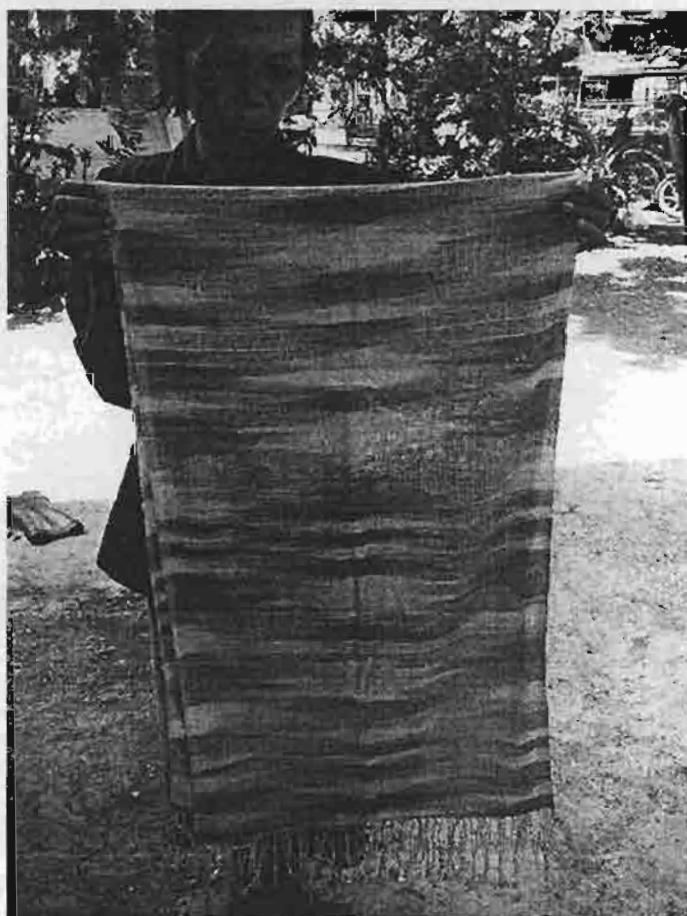

ผ้าลายสก็อตย้อมสีธรรมชาติ

คณะวิจัยร่วมกับสมาชิกเพื่อทำการรื้อฟื้นภูมิปัญญาการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ
ผลงานเข้ากับออกแบบและพัฒนาเส้นใย การย้อม ลวดลาย และรูปแบบผลิตภัณฑ์

ป้าอ่อน อารีเชื้อ กับผลงานผลิตภัณฑ์ผ้าพันคอย้อมสีธรรมชาติที่ทำการพัฒนาขึ้นใหม่

ได้ กอปรกับชุมชนในนิคมสร้างตนเองลำปาว มีศักยภาพในการทอผ้ากลุ่มนี้โดดเด่น มีสัดส่วนผู้ทอจำนวนมาก จึงเป็นผืนผ้าหลักอีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นโจทย์สำคัญของการวิจัย

ผ้าชะมัว ผ้าลายสก็อต และผ้าเรขาคณิต

ผ้ากลุ่มนี้เป็นผืนผ้าที่สืบเนื่องมาจากผ้าในวิถีชีวิตท้องถิ่นอีสาน โดยเฉพาะผ้าชะมัว ซึ่งต่อมาได้รับการออกแบบดัดแปลงให้เป็นผืนผ้าลายสก็อต และลายเรขาคณิตรูปเหลี่ยมต่าง ๆ เป็นผืนผ้าที่มีกระจายอยู่ทุกกลุ่มชุมชน

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาสู่การแปรรูป ผ้าทั้งสามชนิดนี้ มีลักษณะที่สามารถพัฒนาสู่การออกแบบแปรรูปได้สูงกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะมีความง่ายในเชิงโครงสร้างลวดลายและการทอที่เยาวชนสามารถทอได้ หากได้รับการออกแบบแปรรูปสู่การเป็นผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม ก็จะสามารถขยายผลทั้งในเชิงรายได้ และพลวัตด้านการสร้างงานในชุมชนต่าง ๆ ได้

ผ้าย้อมสีธรรมชาติ

ผ้าย้อมสีธรรมชาติเป็นศักยภาพที่แฝง-ฝังอยู่ในสมาชิกกลุ่มผ้าทอแทบทุกชุมชน ซึ่งหากมองในเชิงการตลาดบางกลุ่ม ถ้าชุมชนบางชุมชนที่มีความพร้อมก็ควรจะรื้อฟื้นและพัฒนาขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นผ้าสีพื้น หรือสร้างดีกทอด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ ช่างต้น อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน กลุ่มบ้านคำแคนก็ได้มีการทอผ้าย้อมคราม ขณะที่กลุ่มแม่บ้านโนนนครหลายคนก็พร้อมที่จะพัฒนาผ้าย้อมสีธรรมชาติ จากภูมิปัญญาดั้งเดิมที่เคยทำมาของตน เพื่อจำหน่ายและรองรับการออกแบบแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในโครงการวิจัยเช่นกัน

ผ้าแพรวา

แพรวา เป็นผืนผ้าที่มีชื่อเสียง และเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ และในชุมชนบ้านสิงห์สะอาดซึ่งเป็นชุมชนหนึ่งของนิคมสร้างตนเองลำปาว ก็เป็นชุมชนที่มีการทอผ้าแพรวา ขณะที่ร้านจำหน่ายสินค้าของนิคมสร้างตนเองลำปาว ก็มีชื่อว่าร้าน “บ้านแพรวา” รายงานวิจัยเรื่องนี้ จึงใคร่นำเสนอผ้าแพรวาที่ค่อนข้างละเอียดกว่าผืนผ้าชนิดอื่น ดังนี้

ผ้าไหมแพรวาเป็นศิลปะผ้าทอที่เกิดจากภูมิปัญญาอันชาญฉลาดของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท นับตั้งแต่การเลี้ยงไหม และการถักทอที่ใช้กลวิธีด้วยการใช้มือให้สีสันทดลวดลายที่วิจิตรพิสดาร บ่งบอกถึงความเพียรพยายามของช่างทอได้เป็นอย่างดี

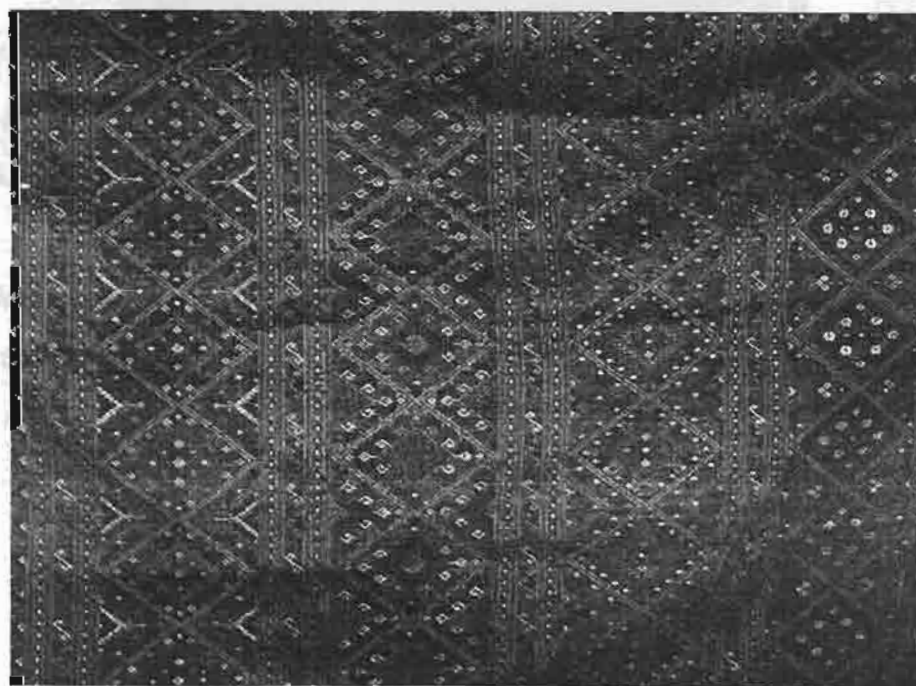
คำว่าผ้าแพรวามีความหมายจำแนกได้ดังนี้

แพรว หมายถึง ผ้า

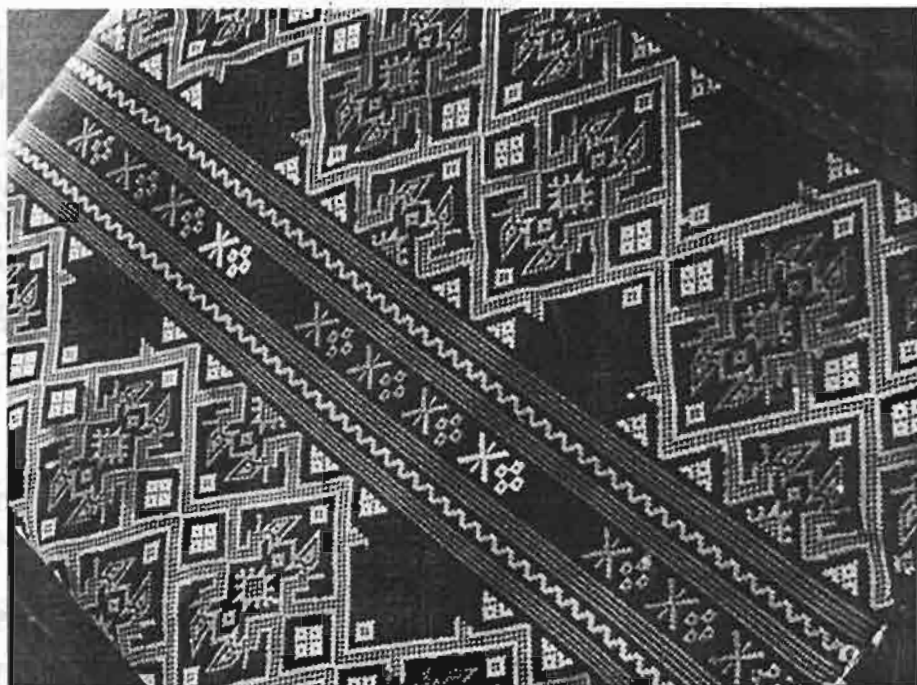
วา หมายถึง ความยาวของผ้า 1 วา (ประมาณ 2 เมตร)

ผ้าแพรวาลากสีหลายแบบ ได้รับความสนใจจากผู้บริโภคเป็นอย่างมาก แม้ว่าจะเป็น
ผ้าทอที่มีราคาสูง เนื่องจากเป็นผ้าที่ละเอียดอ่อนงดงามและใช้ความพิถีพิถันในการทอสูง
แต่ในปัจจุบันผ้าแพรวากำลังประสบกับปัญหาราคาตกต่ำเนื่องจากมีจำนวนผู้ผลิตผ้า
เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากทำให้มีการแข่งขันสูง

ผ้าแพรวาลายประกวดหรือลายเกาะพิเศ

แพรวาลายเกาะ

แพรวาลายลวง

ลักษณะพิเศษที่โดดเด่นของผ้าแพรวาอยู่ที่ลวดลายผ้า การให้สีสันที่สะดุดตาประกอบกับการเลือกใช้สีเส้นไหมน้อยหรือไหมยอที่มีความเลื่อมมัน ผสานกรรมวิธีการเก็บลายหรือเก็บซิดจกที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษชาวผู้ไทหรือผู้ไทที่อาศัยอยู่ในถิ่นเดิม คือประเทศลาว

ความสำคัญพิเศษของผ้าแพรวา คือการประดิษฐ์ลวดลายบนผืนผ้าที่เกิดจากการขีดและการจกแต่ละลาย จะใช้เส้นไหมที่มีสีเส้นที่แตกต่างกันสอดสลับจนเกิดเป็นลวดลายตามต้องการ ผ้าแพรวาจึงเป็นผืนผ้าที่มีสีสันแพรวพราวอยู่ในแต่ละลายที่อยู่ในแต่ละแถว คุณสมบัติของผ้าแพรวาทั้งหมดดังกล่าวนี้ได้นำมาแสดงถึงการทอผ้าที่ต้องใช้ความชำนาญ และสั่งสมประสบการณ์ในการงานฝีมือมาอย่างยาวนาน อีกทั้งยังต้องใช้เวลาในการทอค่อนข้างมาก

นอกจากความประณีตงดงามของผ้าแพรวาแล้ว ชาวผู้ไทเจ้าของวัฒนธรรมยังมีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับความหมายจากลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าแพรวาอีกด้วย -

ในบรรดาลวดลายที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ บนผืนผ้าแพรวาทั้งในส่วนของลายเล็กหรือลายคั่น ลายเชิงผ้า และลายใหญ่ซึ่งมีทั้งหมด 23 ลักษณะลวดลาย แบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มใหญ่ ๆ คือลายประเภทพืช มีแปดลายคือ ลายช่อดอกไม้ ลายต้นสน ลายดอกบัว ลายดอกกระถวน ลายใบป้อน ลายกาบแปด ลายจันทน์ และลายพันทมา ลายประเภทสัตว์มีเจ็ดลายคือ ลายงูลอย ลายตาบั้ง ลายจุ่มดินมา ลายนาค ลายนาคสองแขน ลายนาคหัวขุม และลายกำมปู ลายประเภทสิ่งของเครื่องใช้ มีสี่ลายคือ ลายขอ ลายชอกาย ลายขาเข ลายช่อดินพาน ลายประเภทสิ่งก่อสร้างมีสามลาย คือ ลายหอเย็น ลายหออ่อน และลายช่อฟ้า ลายประเภทท้องฟ้า ซึ่งมีเพียงลายเดียวคือ ลายดอกดาว

ชาวผู้ไทเชื่อว่าลายที่เกี่ยวกับพันธุ์พฤกษาที่ได้ทอไว้บนผืนผ้าแพรวานั้น มีความหมายถึง ใบไม้ ดอกไม้ที่มีค่าควรแก่การนำไปเคารพกราบไหว้พระพุทธรูปองค์ตามคติในพุทธศาสนา และควรแก่การนำไปเคารพบูชาดวงวิญญาณบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และยังเชื่อว่าดอกไม้และพืชพันธุ์นานาชนิด ยังใช้เป็นสื่อความหมายถึงความรัก ความสดชื่น ความเจริญรุ่งเรืองอีกด้วย โดยเฉพาะลายดอกบัวนั้น ชาวผู้ไทเชื่อว่าเป็นดอกไม้ชั้นสูงเป็นดอกไม้แห่งมงคล และดอกไม้แห่งโชคลาภ การทอลายดอกบัวไว้บนผืนผ้าแพรวาจึงทำให้ผืนผ้าแพรวานั้นมีความหมายว่าเป็นผ้าแห่งความเป็นสิริมงคล

ส่วนลายที่เกี่ยวกับตัวสัตว์ที่ปรากฏบนผืนผ้า มีความหมายที่เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ ความศักดิ์สิทธิ์ และความเป็นสิริมงคล เช่น ลายตาบั้ง ซึ่งเป็นการทอดัดแปลงมาจากดวงตาของตัวหนอน เสมือนเป็น ตาเพชรที่ส่องสว่างทั้งในที่มืดและที่สว่าง เป็นดวงตาศักดิ์สิทธิ์ใช้ขับไล่ภูติผีปีศาจและสิ่งชั่วร้ายได้ ส่วนลายที่ทอเป็นรูปนาคและงู สื่อความหมายถึง ผู้ให้น้ำเป็นตัวแทนของความร่มเย็น ความชุ่มฉ่ำ อุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำบนโลกมนุษย์ ส่วนลายจุ่มดินมาซึ่งสื่อความหมายแทนรอยเท้าสุนัข และเชื่อว่ามี ความหมายถึงความรักภักดี และลายกำมปูก็เชื่อ

ว่ามีความหมายถึงการมีชีวิตใหม่ หรือการมีชีวิตเป็นอมตะ เพราะปูนั้นสามารถลอกคราบได้ แล้วทำให้มีชีวิตยืนยาวออกไปเมื่อลอกคราบแล้ว

ความเชื่อที่เกี่ยวกับลายประเภทสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ลายช่อต้นพาน มีความหมายถึงพานสำหรับใช้ใส่ดอกไม้ไปบูชาพระ หรือใช้ใส่สิ่งของสำหรับนำไปเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ขณะที่ลายประเภทอาคารสิ่งก่อสร้างหมายถึงอาคารสถาปัตยกรรมที่เนื่องในการประกอบพิธีกรรมทั้งสิ้น คือ ลายหอยยืนและหอนอน ดังนั้นลายหอยยืนและหอนอนจึงมีความหมายโดยรวมถึงอาคาร ศักดิ์สิทธิ์

ความเชื่อเกี่ยวกับลวดลายบนผืนผ้าแพรวาอันสุดท้ายคือความเชื่อที่เกี่ยวกับลายดอกดาว ซึ่งเป็นการจินตนาการในการทอดจากดวงดาวที่อยู่บนท้องฟ้า ชาวผู้ไทเชื่อว่าลายดอกดาวบนผืนผ้าแพรวา มีความหมายถึงแสงสว่างแห่งโชคชะตา ความสมบูรณ์ ความมีอำนาจ และยังหมายถึงแสงส่องนำวิถีทางไปสู่การเฉลิมฉลองและไปสู่การมีโชคชะตา

จากการศึกษาถึงคติความเชื่อของชาวผู้ไทที่เกี่ยวกับการสื่อความหมายของลวดลายที่มีการนำมาทอไว้บนผืนผ้าแพรวาตามที่กล่าวผ่านมานั้น ทำให้ทราบได้ว่าความหมายของลวดลายทั้งหมดที่ปรากฏบนผืนผ้าแพรวาทุกผืนตามความเชื่อของชาวผู้ไท ล้วนแต่สื่อความหมายที่เกี่ยวข้องอยู่กับความเจริญ ความมั่งคั่ง ความอุดมสมบูรณ์ ความศักดิ์สิทธิ์ ความร่ำรวย และชีวิตที่ยืนยาว ซึ่งทั้งหมดนั้นเป็นการสื่อความหมายที่เกี่ยวกับความเป็นสิริมงคล ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องการให้รวมเข้าไว้ในผืนผ้าแพรวาทุก ๆ ผืน ความเชื่อดังกล่าวนั้นล้วนแต่เป็นการช่วยย้ำให้เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมว่าผ้าแพรวาเป็นผืนผ้าแห่งความเป็นสิริมงคล ดังนั้นผู้ที่นำผ้าแพรวาไปห่มคลุมร่างกายก็ย่อมจะทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ผู้เป็นเจ้าของผ้าแพรวานั้นด้วย ด้วยเหตุดังกล่าวการนำผ้าแพรวาไปใช้สอยเป็นเครื่องแต่งกายในลักษณะของผ้าสไบห่มคลุมไหล่ จึงจะใช้แต่งไปเฉพาะในงานที่เป็นมงคลเท่านั้น เช่น ใช้แต่งไปในงานแต่งงานเทศกาลประเพณีสำคัญ ๆ โดยไม่ใช้ผ้าแพรวาไปในงานที่เป็นอัปมงคล เช่นงานศพโดยเด็ดขาด ซึ่งชาวผู้ไทได้ถือปฏิบัติดังกล่าวอย่างเคร่งครัดมาจนถึงปัจจุบัน⁸

กรรมวิธีและ ลวดลายบางส่วนข้างต้นได้เป็นจินตนาการให้ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์⁹ ได้รจนาบทวีของตนไว้ว่า

เหยียบไม้ขึ้นยกใหม่	กระสวยสอดเป็นไหมสี
ก้อยน้อยมีอน้อยนี้	ค้อยคัดลายค้อยขีดลาย

⁸ ศุภชัย สิงห์บุญย. 2545. รูปแบบศิลปะและการจัดการผ้าทอที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษากรณีผ้าไหมแพรวาชาววัฒนธรรมผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์. กรุงเทพฯ :สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

⁹ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. 2543. แพรวาราชินีแห่งไหม. กาฬสินธุ์ : ศูนย์วิจัยผ้าไหม (ฉบับพิมพ์)

ดอกดาวก็พราวดวง	ดอกดาบังสลับระบาย
ดอกจอกดอกจันทร์กระจาย	จนดอกสายก็แดงไล
บัวน้อยงูลอยน้ำ	หางปลาวาวระวาวไหว
ใบนุ่นก้านก่องใบ	นาคหัวชุมก้ามปูประจัน
ก้อนน้อยสะกิดเน้น	เป็นลายพันมหาพัน
แพรผ้าแพรวาผืน	สไบสาวผู้ไทสวย

พัฒนาการด้านรูปแบบของผ้าไหมแพรวา

จากการที่ระยะเริ่มต้นผ้าไหมแพรวาจะมีเพียงผ้าทอแบบดั้งเดิม ที่ปรากฏเป็นผ้าเปี่ยง และได้พัฒนามาสู่ผ้าแพรวาที่หลากหลายดังปรากฏในปัจจุบันตามความต้องการจากตลาดและมีผู้นิยมสวมใส่หรือนำผ้าแพรวาไปตัดชุดต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้ผ้าแพรวามีการพัฒนาแล้วปรับเปลี่ยนไปตามความนิยมของลูกค้า ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในระยะแรก คือการเปลี่ยนแปลงขนาด จากผืนผ้าเปี่ยงถูกขยายขนาดเป็นผืนผ้ากว้าง 28 นิ้ว ยาว 5 เมตร และจากลวดลายธรรมดาที่ได้รับการพัฒนาใส่ลายสัตว์ เป็นไดโนเสาร์ ช้าง นาค และได้เพิ่มลวดลายที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

การขยายตัวจากผ้าเพื่อชาวผู้ไทสู่สังคมภายนอก การทอผ้าแพรวาของชาวผู้ไทในอดีตทอเพียงใช้สอยในครอบครัว ซึ่งไม่ใช่ว่าจะมีทุกหลังคาเรือน 4-5 หลังคาเรือนจะมีผ้าแพรวา 1 ผืน เมื่อมีงานพิธีค่อยมาเย็บกันใช้ เพราะไม่มีความจำเป็นจะต้องทอไว้มาก เนื่องจากเป็นผ้าทอที่ทอไว้ใช้ในพิธีการสำคัญ เช่นการแต่งงาน การสู่ขวัญ ฯลฯ

เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2520 พระเจ้าอยู่หัวกับพระราชินีนาถได้เสด็จ เยี่ยมราษฎรที่จังหวัดที่อำเภอคำม่วง ผู้หญิงชาวผู้ไทจำนวนประมาณ 10 คน แต่งกายด้วยชุดผู้ไทแบบไปทำบุญที่วัดสวมเสื้อสีดำแขนยาวผ่าหน้าอก ทอดพระเนตรเห็นชาวผู้ไทแต่งกายชุดผู้ไทไปรับเสด็จพระองค์ทอดพระเนตรและทรงรับไว้ในพระราชกรณียกิจเชิงพัฒนา และเป็นพระองค์แรกที่ทรงนำผ้าแพรวาไปตัดเสื้อฉลองพระองค์ โดยทรงรับสั่งให้ช่างทอบ้านโพน อำเภอคำม่วงขยายหน้าผ้าให้กว้าง และเพิ่มความยาว เพื่อให้เพียงพอต่อการตัดชุด ทำให้ผ้าแพรวาเป็นที่นิยมของตลาดอย่างกว้างขวาง มีการทำสีและแบบต่าง ๆ ตามความต้องการของลูกค้ามากขึ้น มีการพัฒนาผ้าแพรวาติดตามมา

ปัจจุบันผ้าไหมแพรวาจึงถูกแบ่งเป็น 4 ประเภท ตามลักษณะลายผ้าและเป้าหมายการทอ ดังนี้

1. ผ้าลวง หรือผ้าที่ทอด้วยลายลวง

ลายลวง หมายถึง ผืนผ้าที่มีความเรียบง่ายในผืนผ้า มีเพียงสองสี สีหนึ่งเป็นสีพื้น อีกสีหนึ่งเป็นลาย ดังนั้นในกลวิธีการทอและลวดลายบนผืนผ้าจึงเป็นการทอและการใช้สีที่ไม่ยุ่งยาก

มาก เนื่องจากมีสีน้อย กลวิธีการทอ ผ้าลายล่องหรือผ้าลวง เป็นเพียงการพุ่งกระสวยนำเส้นด้าย แนวนอน ผ่านเส้นยืนไขว้ไปมาสลับกับการไขว้ด้วยเส้นยืน จึงเป็นการทอพื้นฐานที่ช่างทอจะเริ่มต้น ทอด้วยผ้าลายล่องเสมอ และเด็กหญิงวัยประมาณ 12-13 ปีก็สามารถทอผ้าลายล่องได้แล้ว การ ทอผ้าลายล่องสำหรับช่างที่มีความชำนาญจะทอเพียง 3-5 วันก็แล้วเสร็จ

แม้ว่าผ้าลายล่องจะมีเพียงสองสี ไม่มีความสลับซับซ้อน แต่สำหรับช่างทอที่มี ความชำนาญก็สามารถทอผ้าลายล่องได้อย่างประณีต การวางสีเส้นของผืนผ้าได้สอดคล้องประสานกัน อย่างมีชั้นเชิง ประกอบกับราคาถูกที่สุดในกลุ่มของผ้าไหมแพรวา คือผืนละ 1,600 – 1,700 บาท ผ้าแพรวาลายล่องจึงเป็นที่นิยมซื้อไปตัดชุด โดยประชาชนที่มีฐานะปานกลางและกลุ่มข้าราชการ ระดับล่างถึงระดับกลางโดยสีเส้นที่เลือกซื้อก็แล้วแต่รสนิยม ซึ่งโดยปกติผ้าเป็นกลุ่มนักธุรกิจคนจีน จะนิยมผ้าสีแดงสดใส ถ้าเป็นประชาชนทั่วไปจะนิยมสีผ้าที่ตัดกันพราว ส่วนข้าราชการนิยมสีที่ดู เรียบง่ายและไม่ออกสีที่ดูหวือหวา

2. ผ้าจกหรือผ้าลายจกหรือลายหยอดหรือลายจกดาว

ผ้าแพรวาชนิดนี้เป็นผ้าที่เพิ่มความพิเศษไปจากผ้าลายล่อง ซึ่งโดยปกติแล้วจะมี เพียง 2 สีคือสีพื้นกับสีลายดังกล่าวนี้ เมื่อเทียบดอกเข้าไปจึงเรียกว่าผ้าจก

ผ้าล่องจก เกิดจากการสร้างลวดลายเพิ่มเติมเป็นดอกดวงเล็ก ๆ น้อย ๆ บนผืน ผ้าลายล่องด้วยวิธีการจกดอกหรือเพิ่มดอกเข้าไปในลายล่องบนผืนผ้า ด้วยการใช้นิ้วมือ “จก” หรือ หยิบเส้นด้ายที่จะสร้างเป็นลวดลายขึ้นมาจกจากผ้าล่อง ซึ่งปกติจะมี 2 สี คือสีพื้นและสีลาย เมื่อ เพิ่มดอกเข้าไปจึงเรียกว่าลายจกหรือล่องจก ผ้าล่องจกหรือผ้าจกดอกหรือจกดาวจะทำยากกว่าผ้า ล่องธรรมดา เพราะนอกจากจะพุ่งเส้นไหมเส้นนอนผ่านเส้นยืนเฉย ๆ ยังต้องใช้ความมีศิลปะเก็บ ดวงบนผืนผ้าด้วยการ “จก” อีก ดังนั้นผ้าล่องจกจึงมีราคาสูงกว่าผ้าล่องทั่วไป ประมาณ 500 บาท ดังนั้นผ้าล่องจกผืนหนึ่ง ๆ จึงมีราคาระหว่าง 1,500-2,000 บาท แล้วแต่ความประณีตและความ งดงามของผืนผ้า

ด้ายผ้าล่องจกมีราคาไม่สูงนักแต่มีความวิจิตรสูงขึ้นมาอีก จึงมีความวิจิตรสูงขึ้นมา อีก จึงเป็นที่นิยมของผู้บริโภคอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะประชาชนและข้าราชการชั้นกลางทั่วไป เพราะไม่ถึงกับราคาแพงมากจนเกินไป

3. ผ้าเกาะหรือผ้าลายเกาะ

ผ้าเกาะเป็นผ้าไหมแพรวาที่มีความวิจิตรพิสดารสูงสุดในกลุ่มของผ้าไหมแพรวา และผ้าทอทั่วไป โดยลวดลายของผ้าเกาะจะมีการเกี่ยวพันเกาะเกี่ยวกันไปด้วยสีเส้นของลวดลาย มากมายหลายสียิ่งขึ้น กระบวนการทอและกลวิธีการทอจะใช้นิ้วค่อย ๆ เกาะเกี่ยวผูกโยงเส้นด้ายที่ หลากสีให้เกิดเป็นลวดลายแต่ละดอกดวง และสามารถทำให้วิจิตรได้ อันแล้วแต่ความชำนาญ และ ความเพียรพยายามของช่างทอแต่ละคน ดังนั้นผ้าเกาะจึงเป็นผ้าชั้นสูงที่ช่างทอผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น

จึงจะสามารถทำได้ แต่โดยปกติแล้วสำหรับผู้หญิงชาวผู้ไททั่วไปในบ้านโพนเมื่อวัยประมาณ 20 ปีขึ้นไปก็สามารถทำผ้าเกาะได้แล้ว ส่วนความประณีตและความงดงามจะขึ้นอยู่กับจินตนาการและการสร้างสรรค์ของแต่ละคน

ด้วยขั้นตอนที่ยุ่งยากและความประณีตในระดับสูง ผ้าเกาะแต่ละผืนจึงถูกสร้างสรรค์ด้วยระยะเวลาอันยาวนาน ตั้งแต่ 1 เดือนขึ้นไปในขณะที่บางผืนที่เป็นผ้าเกาะพิเศษ คือมีการสร้างสรรค์ลายบนผืนผ้ามากจะใช้เวลาหลายเดือนทีเดียว ผ้าเกาะจึงเป็นผืนผ้าหลักในกลุ่มผ้าแพรวาที่ส่งเข้าประกวดแข่งขันเพราะถือว่าเป็นผ้าชั้นสูง

ด้วยขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนและความงดงามวิจิตรของผืนผ้าที่มีอย่างสูง ผ้าเกาะจึงมีราคาแพงกว่าผ้าลวง หรือลางจก คือมีราคาตั้งแต่ผืนละ 4,000 บาทจนถึง 100,000 บาท อันแล้วแต่ฝีมือของช่าง

4. ลายประกวด

ผ้าประกวดหรือลายประกวด เป็นผ้าเกาะพิเศษ คือมีความพิเศษทั้งในด้านตัวลายผ้าที่วิจิตรบรรจง และพยายามคัดสรรสร้างสรรค์สีผ้าและลวดลายให้พิสดารกว่าปกติ อีกทั้งยังมีความพิเศษด้านกลวิธีการทอที่มีความพิศดารและประณีตบรรจงเกินกว่าธรรมดา ผ้ายดังกล่าวเริ่มต้นจากการทำเพื่อส่งเข้าประกวดที่พระราชตำหนักภูพานราชนิเวศน์เท่านั้น จนกลายเป็นลักษณะรูปแบบหนึ่งของผ้าไหมแพรวา แต่ด้วยผ้ายดังกล่าวเป็นความต้องการของสาธารณชนทั่วไป จึงได้รับการทอเพื่อจำหน่ายแก่กลุ่มบุคคลแม้ว่าจะมีราคาแพงก็ตาม ซึ่งผ้ายดังกล่าวก็ยังถูกเรียกว่า “ผ้าลายประกวด” เช่นเดิม

สำหรับกลุ่มผู้บริโภคหลักเกาะหรือผ้าลายเกาะพิเศษ จึงเป็นกลุ่มของข้าราชการ หรือแม่บ้านข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ข้าราชการการเมือง และบุคคลชั้นสูงในสังคมไทย ซึ่งนอกจากผู้บริโภคจะซื้อไปเพื่อตัดชุดสวมใส่แล้ว ผ้าเกาะยังถูกซื้อไปเป็นงานศิลปะเพื่อการสะสมด้วย

ตอนที่ 2 การศึกษาวิจัยตลาดเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ (Product) และความต้องการของตลาดเป้าหมาย (Target market)

การวิจัยในส่วนนี้ คณะวิจัยต้องการทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ และความต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการออกแบบเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์ในโครงการวิจัย นักวิชาการด้านการตลาดจะให้ความสำคัญและจำเป็นในการวิเคราะห์แบ่งระดับทางสังคมเพื่อการประเมินแผนการตลาด การจัดแบ่งดังกล่าวคือ การสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ แล้วใช้เกณฑ์ดังกล่าวในการใช้แบ่ง ซึ่งนักการตลาดได้ให้ความสนใจในการนำมาเปรียบเทียบให้เห็นถึง

ความแตกต่างในพฤติกรรมของแต่ละช่วงชั้น เพื่อจะดูถึงความแตกต่างด้านการบริโภคระหว่างชั้นด้วย

วิธีการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการวิจัยตลาด คณะวิจัย โดยแกนนำด้านการตลาดคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดาริกา เสาร์ม ในฐานะหัวหน้าฝ่ายการตลาดของโครงการวิจัย เป็นผู้วางแผนการศึกษาข้อมูลส่วนนี้ คณะวิจัยได้ตั้งโจทย์ถึงการพยายามมองหาพื้นที่ที่เป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง และศึกษาด้วยวิธีการศึกษานามแบบเจาะตรงไปที่ตัวแทนกลุ่มเป้าหมายหลักของข้อมูลการวิจัย จึงได้ประสานกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เพื่อหาพื้นที่ตัวแทนดังกล่าว และในที่สุดได้กำหนดพื้นที่การทำงานสนามที่ชัดเจน จำแนกเป็น 3 วิธีการ คือ การศึกษาภาคสนาม การศึกษาจากเอกสารและอินเทอร์เน็ต ดังนี้

1. การศึกษาภาคสนาม คณะวิจัยได้จำแนกพื้นที่ทำงานสนามตามเป้าหมายการศึกษา 3 พื้นที่ คือ

1.1 กรณีศึกษาภาพรวมในพลวัตการผลิต การจำหน่าย ในเขตภูมิภาค

กำหนดเขตพื้นที่ภาคเหนือ ศึกษาในมิติของการวิเคราะห์กลุ่มชุมชน หน่วยงาน องค์กรเอกชน ที่ประสบความสำเร็จด้านการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้าน โดยประสานงานกับศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 1 เชียงใหม่ มีพื้นที่การศึกษาข้อมูลทั้งจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน พื้นที่ดังกล่าวสามารถใช้เป็นตัวแทนในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการตลาด และการผลิตได้อย่างเด่นชัด เพราะเป็นพื้นที่ที่มีพลวัตด้านการเชื่อมโยงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นบ้าน ขึ้นมาพัฒนาในบริบทของการท่องเที่ยวและศูนย์กลางของแหล่งผลิต จึงมีวงจรของการทดสอบตลาดไปพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ พื้นที่ภาคเหนือส่วนนี้ยังมีกรณีศึกษาความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์และผู้บริโภคทั้งระดับล่าง กลาง และบนอย่างครอบคลุม

1.2 กรณีศึกษาศูนย์กลางทางการตลาด ผู้บริโภค และการเชื่อมต่อการส่งออก

กำหนดเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในมิติการศึกษาความต้องการของผู้บริโภคระดับกลางและบน รวมถึงลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ในศูนย์กลางการจำหน่ายที่กำหนดลูกค้า หรือผู้บริโภคชัดเจน ตามสถานที่เป้าหมายคือ ที่ สวนจตุจักร และการออกบูทโดยทางราชการที่เมืองทองธานีเป็นพื้นที่หลัก นอกจากนี้ยังศึกษาจากกรณีห้างร้าน ศูนย์การค้า และอื่น ๆ โดยเฉพาะการศึกษาที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และกรมส่งเสริมการค้าส่งออก

1.3 กรณีคู่แข่งทางการค้า

ศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาร้านนิศาสล หนองคาย กลุ่มนาข้าว และฝ้ายแกมไหม อุดรธานี กลุ่มอำเภอหนองเรือ ขอนแก่น เป็นสถานที่หลัก รวมทั้งพื้นที่อื่น ๆ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วย

2. จากเอกสารสิ่งพิมพ์และเว็บไซต์

คณะวิจัยได้ประมวลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ประเภท เอกสารวิชาการ นิตยสาร ชิลด์ แฟชั่น ดีไซด์ ผ้าไทย Home and Decor บ้านและสวน Herworld Elle Decor Room ดำราดัดเสื้อผ้า Elena นิตยสาร Trend แนวโน้มการออกแบบ การออกแบบลายผ้า สี การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

3. จาก internet

ศึกษาจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องด้านการตลาด การผลิต และความรู้อื่น ๆ จากการศึกษาวิจัย ในขั้นตอนการศึกษาตลาดและความต้องการของตลาด คณะวิจัยจำแนกตลาดออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ ตลาดระดับล่าง กลาง และบน ซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้

ตลาดระดับล่าง

ลักษณะตลาด เป็นตลาดที่อาศัยความสะดวกด้านการจัดจำหน่าย อาศัยพื้นที่ตามการจัดงานเทศกาลของทางจังหวัด อำเภอ งานเปิดพื้นที่ตลาดนัด การวางจำหน่ายตามร้านค้าไม่ถาวร หรือแผงเช่าที่สะดวกต่อการพบปะลูกค้าสัญจร หรือร้านค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตทั่ว ๆ ไปมาไว้จำหน่ายต่อนักท่องเที่ยว ที่ต้องการซื้อสินค้าไปเป็นของฝาก โดยไม่จำเป็นต้องมีราคาแพง โดยการปิดบังสถานที่ผลิต จึงเป็นรูปแบบการจำหน่ายที่ไม่ได้ผูกขาดและการันตีกับลูกค้าต่อผลิตภัณฑ์ของตน

ตลาดกลุ่มนี้จึงเป็นตลาดที่จำหน่ายสินค้าราคาต่ำมีลักษณะโดยรวม คือ สินค้าคุณภาพค่อนข้างต่ำ จำหน่ายราคาถูกทั้งปลีกและส่ง ไม่มีการออกแบบรูปแบบมากนักแต่ละแบบมีการผลิตสินค้าออกมาเป็นจำนวนมาก และไม่มีการสร้างแบรนด์ของสินค้า ลูกค้าส่วนมากเป็นพ่อค้าคนกลางที่ต้องการซื้อของราคาถูกไปจำหน่ายยังแหล่งอื่น นักท่องเที่ยวที่ซื้อสินค้าเป็นของฝากญาติพี่น้องเป็นที่ระลึก และกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้น้อย แหล่งจำหน่ายสินค้าลักษณะนี้ส่วนมากอยู่ที่ตลาดกลางที่ทางจังหวัด อำเภอจัดให้ หรือตามงานกาชาดและงานออกร้าน ต่าง ๆ

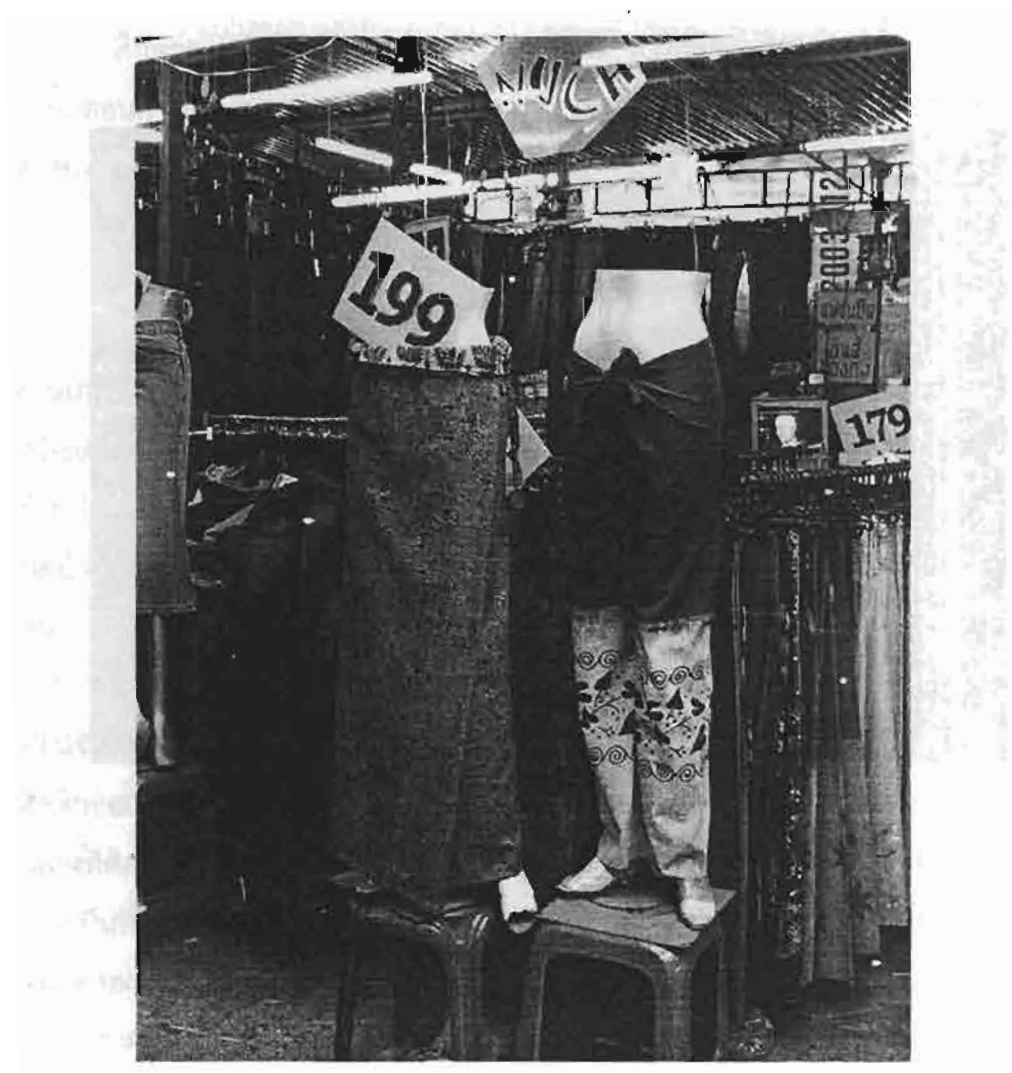
แนวทางการออกแบบการผลิตของตลาดระดับล่างของผู้ผลิตจากผู้ค้าพ่อค้าที่ปรากฏ จะอาศัยรูปแบบ 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. ตามยึดถือรูปแบบเดิมที่ทำต่อเนื่องสืบทอดมาจากบรรพชน โดยไม่ได้มีการพัฒนารูปแบบหรือเทคนิคให้สอดคล้องกับบริบทการบริโภคของคนยุคใหม่ หากมีการปรับเปลี่ยนก็จะมีการใช้สีที่ฉูดฉาด ชัดแจ้ง หรือแวววาว เคารพนิยมของช่างที่ทำเป็นเกณฑ์ประเมิน โดยเข้าใจว่า ลักษณะรูปแบบที่แวววาว ฉูดฉาด มีสีฉูดฉาดแจ้ง มีกาตกแต่งที่รุงรังคือความงาม

2. งานลักษณะนี้บางกลุ่มจะมีการผลิตคลอไปตามแนวแฟชั่นในหนังสือแฟชั่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ พยายามเลียนแบบด้านรูปแบบภายนอกของผลิตภัณฑ์แต่ไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพด้านอื่น เพราะไม่ได้แสดงที่ผลิตที่ชัดเจน โดยเฉพาะความประณีตบรรจงหรือคุณภาพของ

ผลิตภัณฑ์และการนำเสนอสู่ตลาดระดับล่าง

เนื้อผ้า งานกลุ่มนี้จึงมักจะอาศัยความชื่นชมจากการตามกระแส ที่มีดารา หรือคนเด่นดังในสังคม เป็นคนนำพา โดยจรรยาบรรณด้านการออกแบบและแปรรูปแล้ว งานกลุ่มนี้จึงเป็นงานที่ไม่ได้มีการสร้างสรรค์ หากแต่เป็นการฉกฉวยโอกาสด้านความนิยม และการราคาการจำหน่ายที่ถูกมาก เมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ต้นแบบ กระนั้นก็สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภครายได้ต่ำได้ตามแนวแฟชั่นได้เป็นอย่างดี

ในมิติของโครงการวิจัย ไม่ได้จัดให้ตลาดกลุ่มนี้เป็นตลาดเป้าหมาย เพราะต้องการความชัดเจนของตลาด และลูกค้าที่ถาวรมากการลูกค้าหรือผู้บริโภคที่ฉาบฉวย

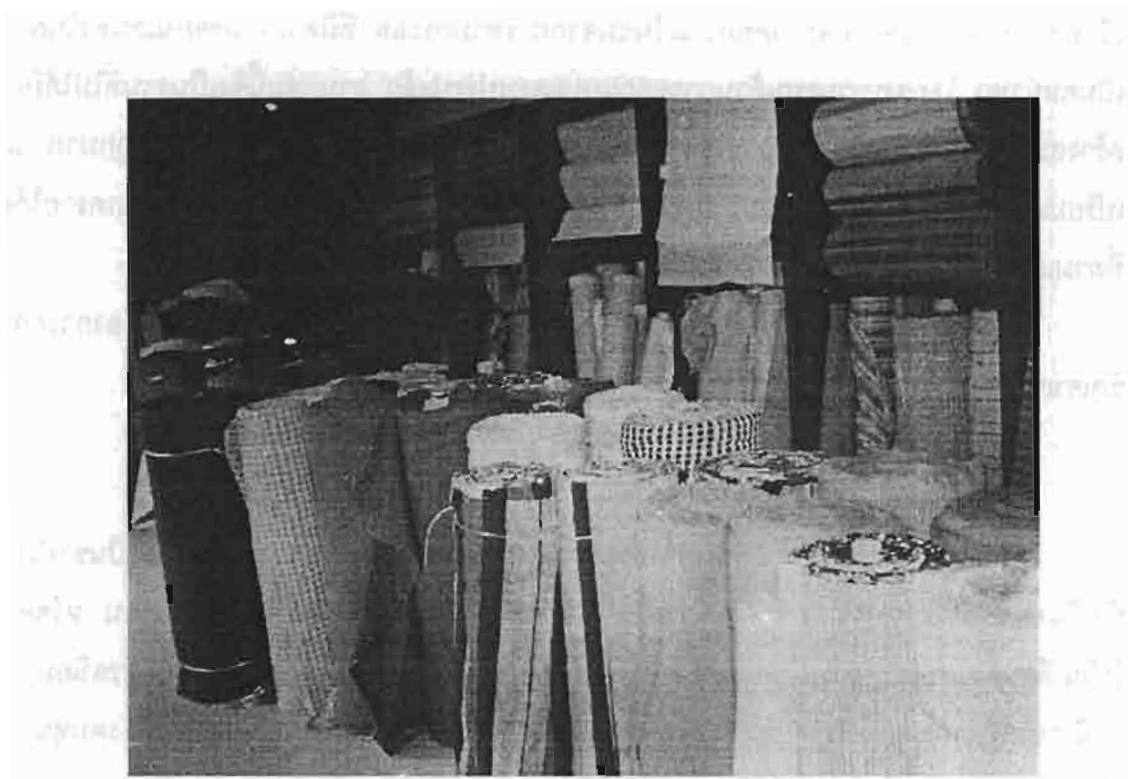
ตลาดระดับกลาง

ลักษณะตลาด เป็นตลาดที่มีความมั่นคง ต้องการความชัดเจนด้านผู้บริโภคที่เป็นขาประจำ ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคม เช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐ เจ้าหน้าที่ พนักงานงานเอกชน หรือคนที่มีเงินเดือนตั้งแต่ประมาณ 7,000-15,000 บาท ผู้บริโภคกลุ่มนี้ จะเป็นคนที่มีความรู้ มีรสนิยม แต่ยังมีรายได้ที่จำกัด การใช้จ่ายจะต้องมีความระมัดระวังเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมทุนนิยมได้อย่างเหมาะสม

มีการจำหน่ายสินค้าราคาปานกลาง เป็นผลิตภัณฑ์ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพไปสู่ระดับที่ดีขึ้น มุ่งในการพัฒนาอนาคตด้านการผลิตของตน ส่วนมากเป็นตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายที่มีคุณภาพดี มีการออกแบบที่หลากหลายโดดเด่น และมีทั้งการสร้างการสร้างสรรค์และยังไม่สร้างแบรนด์เนมให้แก่สินค้า แต่ต่างก็มีความชัดเจนในเป้าหมาย และการรักษาและรับประกันคุณภาพ มีความพยายามในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตน ผสานไปกับการอิงอยู่กับลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์หลักที่อยู่ในกระแสความนิยม และมีคุณภาพในระดับที่สามารถมุ่งห่ม สวมใส่ หรือนำไปใช้ในลีลาของชีวิตและสังคมได้

ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ได้แก่ สินค้าผ้าฝ้ายของร้านผ้าฝ้ายบ้านไม้สัก เชียงใหม่ นอกจากนั้นจะเป็นกลุ่มร้านค้าผ้าไหมอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งแม้ว่าจะจำหน่ายผ้าไหมคุณภาพดี แต่ยังเป็นสินค้าที่ไม่มีการออกแบบให้เป็นเอกลักษณ์ของตนเองและไม่มีการสร้างแบรนด์เนมให้แก่สินค้า ลูกค้าที่บริโภคสินค้ากลุ่มนี้ส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวและผู้บริโภคทั่วไปที่มีรายได้ปานกลางถึงค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของสังคม ผู้บริโภคกลุ่มนี้มีความต้องการสินค้าที่มีคุณภาพแต่ไม่ให้ความสำคัญต่อแบรนด์เนมมากนัก

นอกจากนี้ กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองตลาดระดับกลาง ร้านค้าหรือนักธุรกิจผ้าทอที่มีมีแบรนด์ของตนเองส่วนหนึ่ง ได้มาอาศัยชุมชนที่มีความสามารถด้านการผลิตแปรรูปผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์เนมของตน โดยการมาว่าจ้างผลิตสินค้าภายใต้แบรนด์และการออกแบบของตนเอง เพราะทำให้ได้ต้นทุนต่ำกว่าการผลิตเองและสามารถควบคุมคุณภาพได้

ร้านไมตรีผ้าฝ้าย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นร้านที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาผืนผ้า
รวมทั้งสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้อย่างสอดคล้องกับตลาดระดับกลางถึงบน

ผลิตภัณฑ์และการนำเสนอสู่ตลาดระดับบน

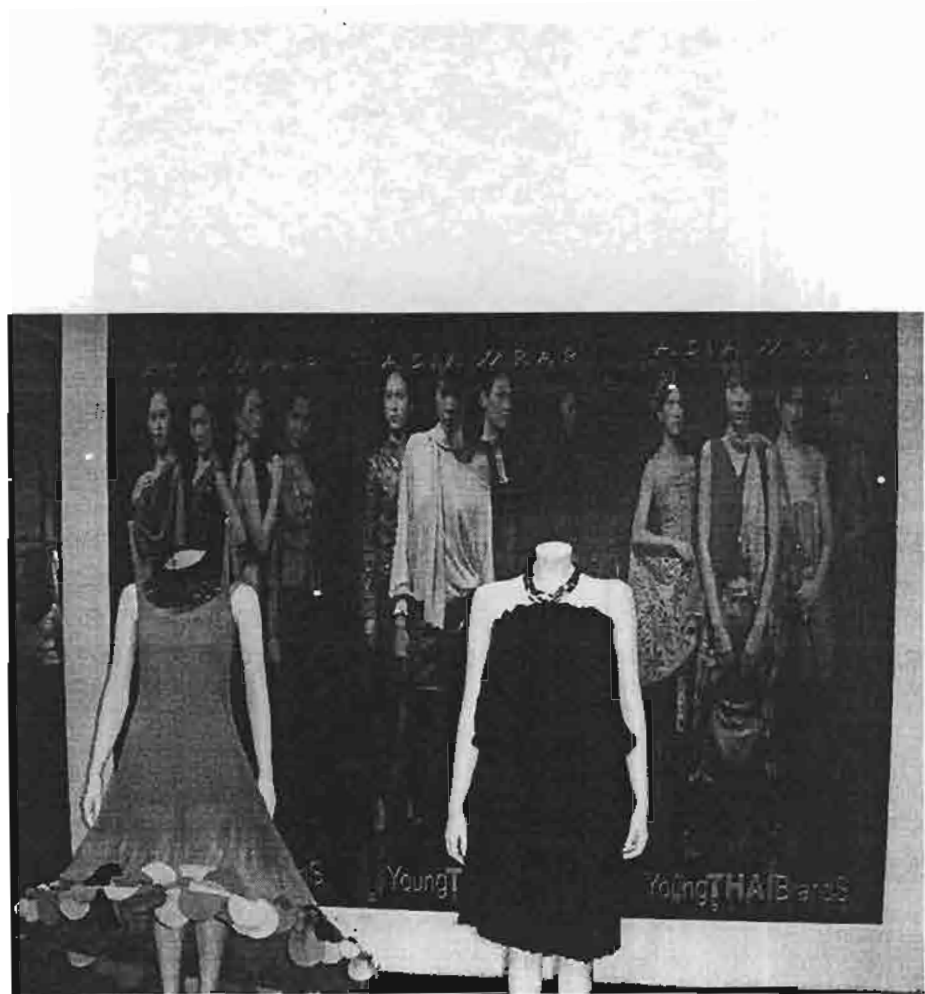
ร้านจิตรลดา เป็นร้านที่มีการพัฒนาด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง
จนเป็นผู้นำด้านรูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นบ้านในตลาดระดับบน

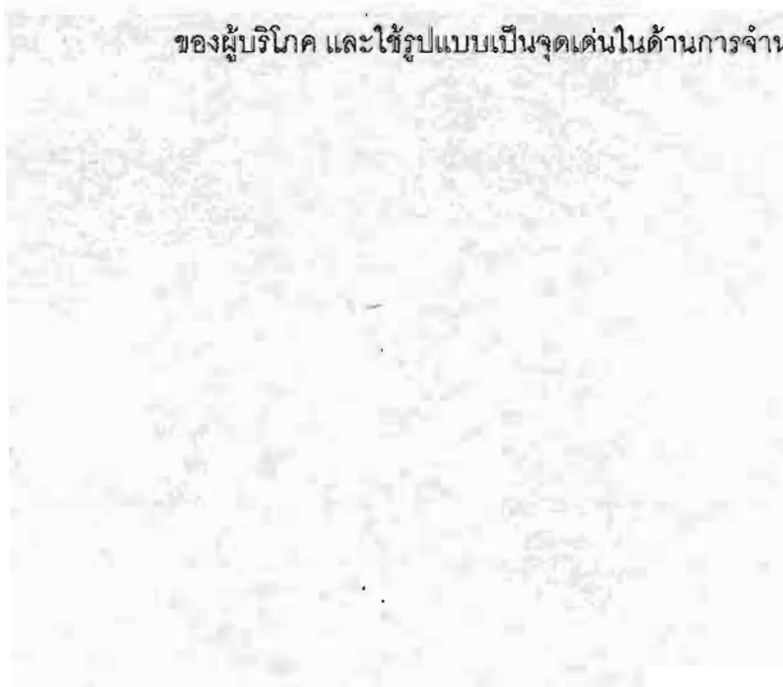

ร้าน PRAYER กรุงเทพฯ เป็นกรณีตัวอย่างของการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้าน
ด้วยการออกแบบตามความต้องการของตลาดกลุ่มบน

ร้านยังส์ไทยแบรนด์ มีความโดดเด่นในด้านการออกแบบเพื่อนำทิศทางของแฟชั่นและรสนิยม
ของผู้บริโภค และใช้รูปแบบเป็นจุดเด่นในด้านการจำหน่าย

ในส่วนของการวิจัย ได้จัดวางตำแหน่งของผลิตภัณฑ์โครงการวิจัยไว้ในตลาดส่วนนี้เป็นเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญด้วย

ตลาดระดับสูง หรือตลาดบน

ตลาดระดับสูง หรือตลาดบน หมายถึง ตลาดที่จำหน่ายสินค้าในราคาสูง เป็นสินค้าคุณภาพดี มีการออกแบบ และพัฒนาระบบห่วงโซ่ผลิตภัณฑ์ ทั้งด้านการผลิต การจำหน่าย นำเสนอ และการโฆษณาอย่างครบวงจร ผลงานกลุ่มตลาดบนจะมีความเป็นเป็น เอกลักษณ์ที่มีจุดขายเฉพาะตนอย่างโดดเด่น กล่าวคือ เมื่อสัมผัสแล้วจะรู้ทันทีว่าคือผลิตภัณฑ์ที่มาจากที่ใด

ความเป็นแบรนด์เนมที่มีการพัฒนาและการทำตลาดอย่างมีระบบ และกลยุทธ์ทางการตลาด ดังกล่าว ส่งผลต่อการมีลูกค้าประจำ ที่ต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเพื่อให้สินค้าได้เสริมสร้างบุคลิกของตนเองภายใต้ มโนทัศน์ของผลิตภัณฑ์ชนิดนั้น ๆ

ด้วยความพร้อมของผู้ผลิต ที่มีระบบการผลิตอย่างชัดเจน ผลงานจึงมีความหลากหลายภายใต้มโนทัศน์ต่าง ๆ ในแบบฉบับของแบรนด์เนมตนเอง ผลิตภัณฑ์สินค้าส่วนนี้ ทั้งหมดล้วนมีแบรนด์เนมสินค้าของตนเอง ได้มีการพัฒนาแบรนด์เนมเป็นที่ยอมรับ เป็นสินค้าที่ได้รับการยอมรับทั้งด้านคุณค่าและคุณภาพของสินค้า รวมถึงคุณค่าในแบรนด์ของสินค้าหรือคุณค่าด้านศิลปะ ทัศนคติกรรม มีลูกค้าประจำที่ภักดี เชื่อมต่อสินค้า เช่น ผ้าไหมจากอินวอร์ไหมไทย ผ้าฝ้ายจากบ้านไร่ไผ่งาม สินค้าทัศนคติกรรมจากร้านภูฟ้า และสินค้าแปรรูปจากผ้าทอจากร้านจิตรลดา เป็นต้น ผู้บริโภคหลักจะเป็นบุคคลที่มีรายได้สูงและมีรสนิยมที่มีแบบฉบับเฉพาะตัว เช่น ข้าราชการระดับสูง นักธุรกิจ หรือนักท่องเที่ยว บุคคลเหล่านี้ต่างรู้จัก ติดตาม และชื่นชมผลิตภัณฑ์ ลักษณะของการบริโภคสินค้ากลุ่มนี้ นับหนึ่งจึงเป็นการบริโภคแบรนด์เนม ด้วยการคาดหวังให้ผลิตภัณฑ์ได้ส่งเสริมภาพลักษณ์ของตนเอง และต้องการให้ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ได้จำแนกตนเองออกจากคนทั่วไป โดยไม่นิยมผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ หรือตลาดกลุ่มกลาง และล่างบริโภคด้วย

ตลาดกลุ่มบนหรือตลาดระดับสูงเป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของโครงการวิจัย ที่จะพัฒนาไปถึง โดยเฉพาะในส่วนของการพัฒนาการแปรรูปผ้าแพรวาลายเกาะ และเกาะพิเศษ

การศึกษาผลิตภัณฑ์เชื่อมโยงวิเคราะห์ระดับมหภาพ

นอกจากการศึกษภาพรวมของกลุ่มตลาดระดับล่าง กลาง และบน แล้วคณะวิจัยได้ทำการศึกษาผลิตภัณฑ์ ในมิติของการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับภาพรวมของตลาดระดับประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

การผลิตสินค้าเพื่อตลาดภายในประเทศ

สินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านเพื่อตลาดภายในประเทศ นักวิจัยได้เดินทางไปดูงานการผลิตสินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านเพื่อส่งจำหน่ายแก่ตลาดในประเทศ โดยใช้กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านบ้านห้วยทราย ตำบลสันทราย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีนางสมศรี ทองคำ เป็นประธานกลุ่ม

กลุ่มแม่บ้านบ้านห้วยทราย เป็นกลุ่มสตรีที่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ในด้านการผลิต คือ กลุ่มแม่บ้านกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีการรวมตัวกันเพื่อผลิตสินค้าอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง และนอกจากนั้นกลุ่มยังมีการสร้างเครือข่ายการผลิตที่กว้างขวาง ที่สามารถรองรับขนาดการผลิตขนาดใหญ่ในระบบการผลิตแบบกึ่งอุตสาหกรรมได้อีกด้วย ทำให้มีเทคนิคการผลิตที่ดีส่งผลให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพในปริมาณที่ทันกับความต้องการของตลาด สามารถเป็นฐานการผลิตให้กับสินค้ามีชื่อเสียงหลายบริษัท และยังเป็นกลุ่มที่มีเอกลักษณ์ของสินค้าที่ผลิตอย่างโดดเด่น คือ สินค้าหลักเป็นสินค้าที่แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านทั้งผ้าฝ้ายและผ้าใยกันซง ประกอบการกับเทคนิคการปักเส้นด้ายและการปักเป็นการตกแต่งและสร้างจุดเด่นให้แก่สินค้า จากความสามารถด้านการควบคุมการผลิตทั้งในเรื่องคุณภาพและปริมาณการผลิต ทำให้กลุ่มมีลูกค้าหลักเป็นบริษัทจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมที่มีแบรนด์เป็นที่รู้จักมาว่าจ้างให้ผลิตสินค้าหลายแบรนด์ เช่น บริษัทไอยรา เป็นต้น ในอีกด้านหนึ่งที่กลุ่มประสบความสำเร็จ คือ ด้านการจัดจำหน่ายสินค้า จากการที่สินค้าของกลุ่มมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและเป็นสินค้าที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคทั้งกลุ่มผู้นิยมสินค้าพื้นเมือง กลุ่มผู้บริโภคสินค้าอนุรักษ์ธรรมชาติ เนื่องจากสินค้าของกลุ่มส่วนมากไม่มีการย้อมสี ใช้สีธรรมชาติของเส้นใยเป็นหลัก รวมทั้งกลุ่มผู้บริโภคทั่วไปก็นิยมบริโภค เพราะสินค้าของกลุ่มเป็นสินค้าที่มีความเรียบง่ายและเน้นประโยชน์ใช้สอยของผู้บริโภคเป็นหลัก กลุ่มจึงผลิตและจำหน่ายสินค้าแบบขายส่งให้แก่พ่อค้าคนกลางเป็นจำนวนมากทั้งพ่อค้าในจังหวัดเชียงใหม่เอง พ่อค้าจากกรุงเทพฯ และพ่อค้าจากท้องถิ่นอื่น ๆ รวมทั้งการนำสินค้าออกไปจำหน่ายเองของกลุ่ม ทำสินค้าที่กลุ่มผลิตได้ไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด

จากการศึกษาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ลักษณะการดำรงอยู่และการพัฒนาของกลุ่มแม่บ้านผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ประสบความสำเร็จกลุ่มนี้ คือ การที่สามารถเชื่อมโยงตนเองกับบริษัทเอกชน โดยเป็นฐานการผลิตในห่วงโซ่อุปทานของบริษัทเอกชน โดยตนเองสามารถได้รายได้ที่ชัดเจน และมีการพัฒนาฝีมือ หรือการกำกับประกันระดับฝีมือจากภาคเอกชน ซึ่งส่วนนี้ ทำให้ชุมชนได้มีการยกระดับความประณีตบรรจงในผลงานของตน เพื่อให้ผ่านระดับความต้องการของลูกค้าที่จะนำผลงานไปจำหน่ายต่ออีกทีหนึ่ง

นอกจากนี้ กระบวนการทำงานร่วมกับภาคเอกชนข้างต้น ยังเป็นการสนับสนุนให้กลุ่มสมาชิกแม่บ้าน ได้รู้จักการจัดการผลิตแบบ Mass Product อันจะช่วยให้กลุ่มมีหลักการในการจัดการด้านการผลิตได้ดียิ่งขึ้น

กระนั้น การพัฒนาในความเป็นตัวของตัวเอง การสร้างแบรนด์เนม และพัฒนาอัตลักษณ์ในผลิตภัณฑ์ของตน นับเป็นความสำคัญ จำเป็นยิ่งกว่า ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อกลุ่มอย่างแท้จริง ซึ่งส่วนนี้คณะวิจัยได้พิจารณาถึงทิศทางในกระบวนการผลิตเพื่อตอบสนองผู้บริโภคกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งนำเอาข้อดีของการเป็น Sub contract-ให้กับเอกชน

การผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านเพื่อตลาดภายนอกประเทศ

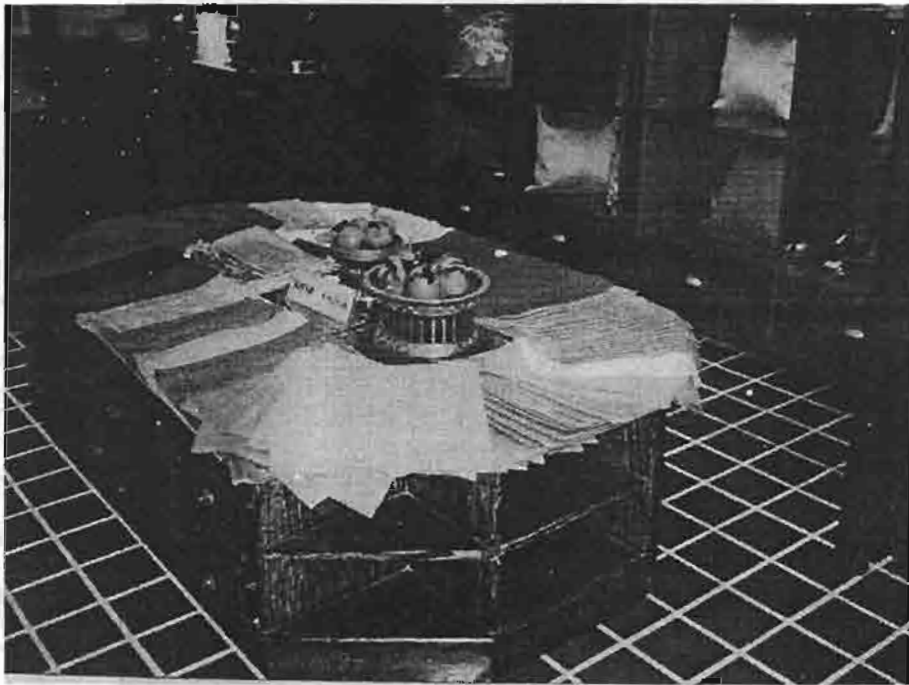
การศึกษากรณีการผลิตเพื่อตลาดภายนอกนี้ คณะวิจัยได้ใช้การศึกษาผ่านบริษัทนิโอทริลลิค โลฟี่ โดยการแนะนำและประสานงานจากศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 1 เชียงใหม่ คุณพงศ์สุตานิบรรจง หัวหน้าฝ่ายพัฒนามลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้าน เป็นผู้นำไปศึกษาข้อมูล

บริษัทนิโอทริลลิค โลฟี่ จำกัด เป็นบริษัทที่ผลิต โดยใช้วัตถุดิบผ้าทอพื้นบ้านในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อผลิตเสร็จจะส่งขายแก่ตลาดต่างประเทศเป็นหลัก เน้นประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น โดยสินค้าหลักของบริษัท ได้แก่ เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งมีการออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มหลักในตลาดญี่ปุ่น คือ ผู้หญิงวัยทำงาน จึงออกแบบเสื้อผ้าเป็นชุดทำงานสำหรับบุรุษและสตรี เสื้อโค้ทสำหรับประเทศที่มีอากาศหนาว ในโทนสีที่อบอุ่นเป็นธรรมชาติ และมีความคลาสสิก เช่น สีน้ำตาล สีเทา และสีดำ โดยจะไม่มีสินค้าที่สีสันฉูดฉาดซึ่งไม่เป็นที่นิยมของผู้บริโภคกลุ่มนี้ นอกจากนั้นบริษัทยังทำการผลิตสินค้าในกลุ่มเคหะสิ่งทอ เช่น ผ้าปูหมอน และผ้าห่ม เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ส่วนมากแปรรูปจากผ้าฝ้ายและผ้าไหมทอมือ ซึ่งบริษัทมีการออกแบบทั้งลวดลายผ้า เส้นใย สีส้น และรูปแบบสินค้า โดยใช้ข้อมูลด้านความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเป็นพื้นฐานในการออกแบบ

การศึกษาบริษัทนิโอทริลลิค โลฟี่ ทำให้ทราบถึงกระบวนการคิดในการเชื่อมโยงเอาลักษณะเฉพาะของผ้าทอพื้นบ้านมาพัฒนาให้สอดคล้องกับรสนิยมของต่างประเทศ ซึ่งมีความชื่นชอบการใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอฝีมือช่างทอพื้นบ้าน โดยกำหนด ควบคุมเส้นใย สี การย้อมให้ได้มาตรฐานของประเทศผู้บริโภค แล้วนำเอาผืนผ้าดังกล่าวมาแปรรูปให้สอดคล้องกับรสนิยมความต้องการข้างต้น จะเห็นได้ว่าในส่วนที่ชุมชนท้องถิ่นได้รับจากกรณีบริษัทดังกล่าว คือความชัดเจนด้านรายได้จากการทอผ้า ลักษณะการทอต่อหน่วยผลิตภัณฑ์มีจำนวนมาก เป็นการออกแบบวางสีเพียงครั้งเดียวแต่ผลิตจำนวนมาก ตามนัยการผลิตเชิงอุตสาหกรรม อีกทั้งมีระบบของการดูแลควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐานเดียวกัน ซึ่งส่วนนี้เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การผลิตของชุมชน

คุณพงษ์สุดา นิลบรรจง หัวหน้าฝ่ายอุตสาหกรรมสิ่งทอ
ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 1 เชียงใหม่ นำ
คณะวิจัยศึกษาบริษัทนีโอทรีดิกไลฟ์ เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการคิดในการเชื่อมโยง
ลักษณะเฉพาะของผ้าทอพื้นบ้านมาพัฒนาให้สอดคล้องกับรสนิยมของต่างประเทศ

ร้านจีนวัดระโหมไทย เป็นกรณีศึกษาของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นบ้านเพื่อตลาดระดับสูง
และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ท้องถิ่นไม่สามารถก้าวล่วงสู่การผลิตตามหลักการตลาดสากลได้ทุกชุมชน ซึ่งคณะวิจัยจะใช้เป็นฐานสำคัญต่อการวางแผนพัฒนาผ้าของสมาชิกนิคมสร้างตนเองลำปาว

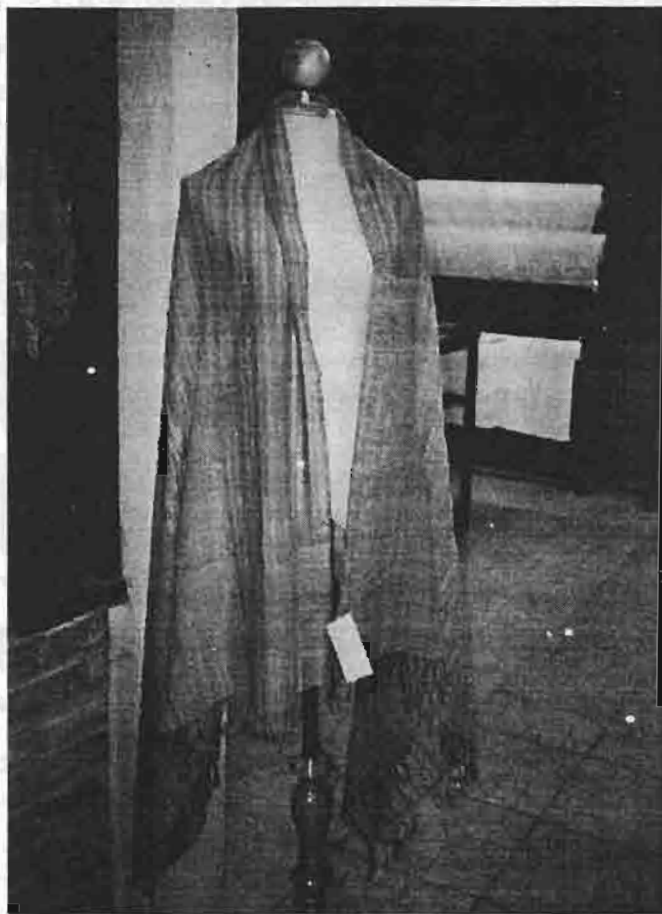
การเพิ่มมูลค่าแก๊สสินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้าน

การศึกษากรณีการเพิ่มมูลค่าแก๊สผลิตภัณฑ์ ในกรณีที่สามารถสร้างบริบทให้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านของตนมีราคาที่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับผ้าทอพื้นบ้านลักษณะเดียวกัน คณะวิจัยโดยการนำพาของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 1 ได้คัดเลือกบ้านไร่ไผ่งามเป็นตัวแทนเพื่อการศึกษา

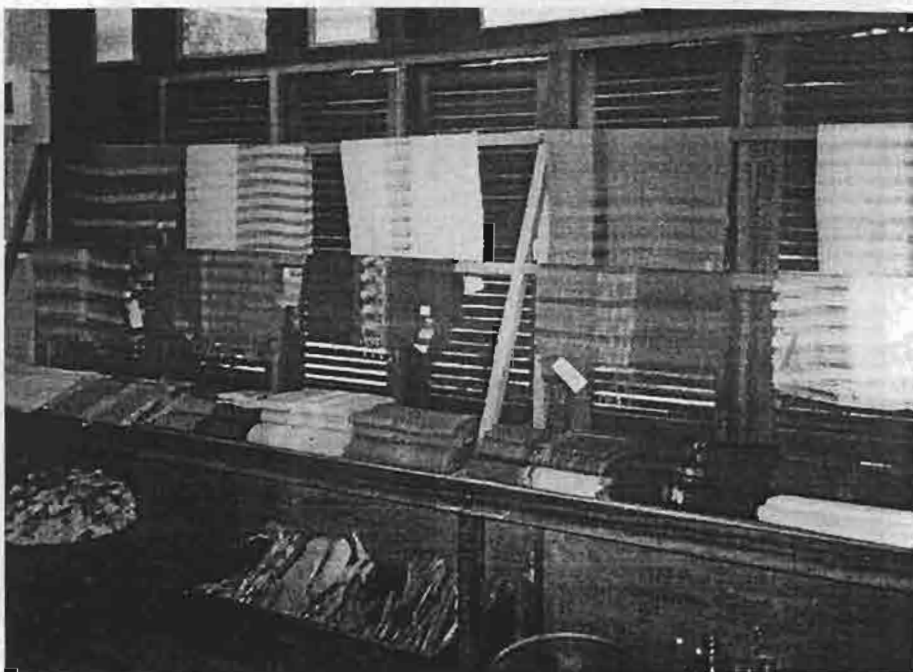
บ้านไร่ไผ่งาม ตั้งอยู่อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์ผลิตผ้าทอพื้นบ้านย้อมสีธรรมชาติแบบครบวงจร สำหรับที่บ้านไร่ไผ่งามนี้เป็นอีกลักษณะรูปแบบหนึ่งของธุรกิจผ้าทอพื้นบ้านที่เน้นรูปแบบของการอนุรักษ์ นำเสนอเสน่ห์แห่งผ้าทอในแง่มุมของการบริโภคคุณค่าแห่งภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ผ่านการสร้างสรรค์ให้งดงาม สูงส่ง และทันสมัย โดยบ้านไร่ไผ่งามจะนำเสนอคุณค่าของผ้าที่ทุกขั้นตอนการผลิตสร้างสรรค์ขึ้นโดยคนและธรรมชาติ ตั้งแต่การปลูกต้นฝ้าย การเก็บฝ้าย การเข็นฝ้ายด้วยมือ การย้อมเส้นใยด้วยสีที่มาจากพืชพรรณธรรมชาติ การทอด้วยมือคน แต่จากกระบวนการผลิตแบบดั้งเดิมนี้ ผู้ผลิตได้ผสมผสานเข้ากับกระบวนการออกแบบให้เกิดความงามแบบสมัยใหม่ให้กับผ้า ทำให้เกิดคุณค่าใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์ให้กับผ้าทอของตน และเมื่อนำผ้างดงามมาแปรรูปจำหน่ายจะสามารถจำหน่ายได้ในราคาสูง นับว่าเป็นผู้ประกอบการที่มีเทคนิควิธีการเพิ่มมูลค่าให้แก๊สสินค้าได้อย่างประสบความสำเร็จ

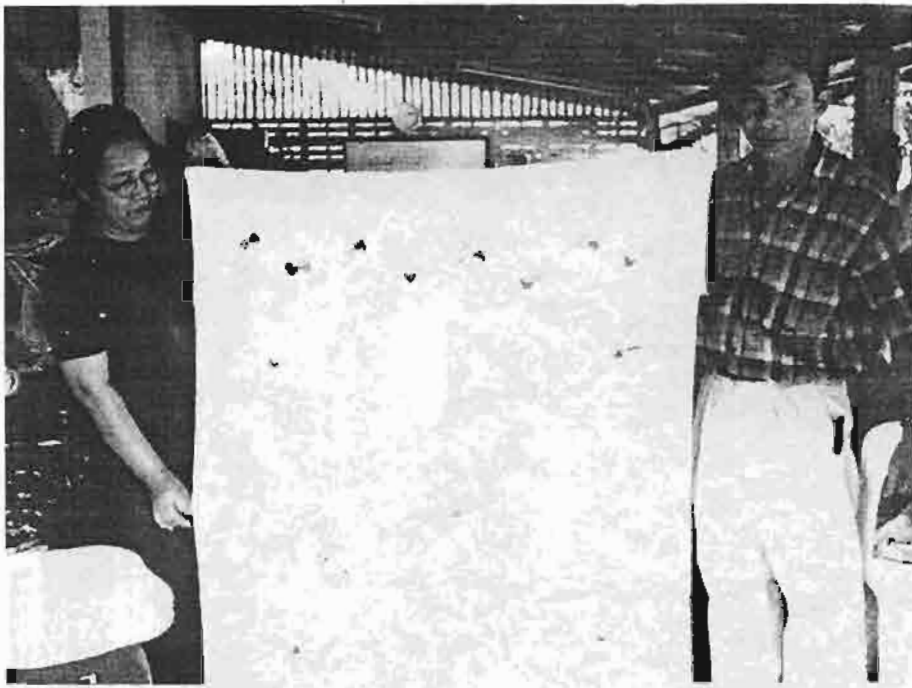
จุดเด่นของบ้านไร่ไผ่งามข้างต้น คือการเชื่อมโยงอดีตสู่ปัจจุบัน เชื่อมโยงคุณค่าแห่งความเป็นอัตลักษณ์และรากเหง้าดั้งเดิมสู่ความทันสมัยในมิติสากล การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตให้เห็นสถานที่ผลิต กระบวนการผลิตทุกขั้นตอน จึงเกิดการชื่นชมในผลิตภัณฑ์ที่มีขึ้นเดียวในโลก จัดการให้กระบวนการขายและการเรียนรู้ภูมิปัญญาเป็นสิ่งเดียวกัน มีการออกแบบที่เน้นความสวยงาม ตามสไตล์ของบุคลิกแบบอนุรักษ์ บรรยากาศภายในเซตบ้านไร่ร่มเย็น ร่มรื่นไปด้วยแนวไม้ร่มครึ้ม แตกต่างจากพื้นที่ภายนอกอย่างเห็นเด่นชัด บริบทภาพรวมทั้งหมดของผลิตภัณฑ์จึงเป็นองค์รวมที่สำคัญของผลิตภัณฑ์

คณะวิจัยได้เชื่อมโยงแนวคิดที่นำเอาลักษณะเฉพาะของบ้านแพรวา เพื่อการวางแผนให้เป็นบริบทแห่งบรรยากาศการเรียนรู้ควบคู่กับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หรือแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของภูมิปัญญา โดยเฉพาะกระบวนการทอผ้า กระบวนการผลิต ที่สอดผสมผสานอยู่เพื่อจะได้เกิดความชื่นชมไปพร้อมกัน

ร้านบ้านไร่ไผ่งาม อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ เป็นศูนย์ผลิตผ้าทอพื้นบ้านย้อมสีธรรมชาติ
แบบครบวงจร ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาตราสินค้าเพื่อเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์
จนเป็นที่ยอมรับในตลาดระดับบน

ศึกษากลุ่มแม่บ้านบ้านห้วยทราย ตำบลสันทราย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
เพื่อศึกษากระบวนการทำงานของชุมชนร่วมกับภาคเอกชนในลักษณะห่วงโซ่อุปทาน
ที่ประสบความสำเร็จ ส่งเสริมให้กลุ่มสมาชิกแม่บ้าน ได้รู้จักการจัดการผลิตแบบ Mass
Product อันจะช่วยให้กลุ่มมีหลักการในการจัดการด้านการผลิตได้ดียิ่งขึ้น

กระบวนการจัดการผลิตสินค้าแปรรูปในชุมชนที่ประสบความสำเร็จ

คณะวิจัยต้องการศึกษาภาวะของความสำเร็จในการจัดการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านในชุมชนของตน เพื่อจะได้ใช้วิเคราะห์ในฐานะ “ตัวแบบ” ของการจัดการชุมชน คณะวิจัย และศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 1 จึงได้เข้าไปศึกษาการวางโครงสร้างระบบการผลิตสินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านที่จังหวัดลำพูน บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แฝง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมที่ผลิตสินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านที่มีกำลังการผลิตต่อจำนวนประชากรในหมู่บ้านสูงมาก กล่าวคือ ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนชาวไทยอง มีสมาชิก 140 หลังคาเรือน แต่สามารถผลิตสินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านออกมาจำหน่ายไม่ต่ำกว่าปีละ 5 ล้านบาท¹⁰

กลุ่มแม่บ้านบ้านคลองหลวงมีนางสาวดารณี คำปัน เป็นประธานกลุ่ม โดยในกลุ่มมีการแบ่งสมาชิกเป็นกลุ่มย่อย คือ กลุ่มทอผ้าและกลุ่มแปรรูปผ้าทอ ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะทำงานเชื่อมโยงกัน โดยมีประธานกลุ่มเป็นผู้บริหารจัดการทั้งด้านการเงินและการผลิต โดยจะเป็นผู้รับออเดอร์สินค้ามาแล้วทำการวางแผนการผลิต เพื่อให้ผลิตสินค้าได้ทันตามกำหนดส่งสินค้า แล้วจัดหาสมาชิกที่จะทำหน้าที่ทอและแปรรูปผ้าทอมารับผิดชอบการผลิต สินค้าแต่ละรอบจนครบ หลังจากนั้นจะเป็นผู้จัดส่งสินค้าและเรียกเก็บเงินมาจัดสรรให้แก่สมาชิกต่อไป

จากระบบการผลิตที่กล่าวมาจะเห็นโครงสร้างของระบบการผลิตสินค้าตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งส่วนมากเป็นการผลิตสินค้าส่งในปริมาณมาก แม้ว่าจะต้องผลิตสินค้าในปริมาณมาก และต้นทุนสูงแต่กลุ่มจะมีความเสี่ยงน้อย เนื่องจากทำการผลิตตามความต้องการของลูกค้าจึงขายสินค้าได้แน่นอนไม่มีสินค้าตกค้าง

ส่วนการผลิตเพื่อจำหน่ายรายย่อยสมาชิกแต่ละครัวเรือนจะทำการผลิตสินค้าเองทั้งผู้ทอและแปรรูป แล้วจึงนำสินค้ามารวมกันเพื่อจัดจำหน่ายในนามของกลุ่มที่ศูนย์ศิลปะหัตถกรรมบ้านคลองหลวง การจัดโครงสร้างการผลิตแบบนี้ทำให้สมาชิกมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ด้วยการจัดสรรการรับงานจากประธานกลุ่ม และแต่ละครัวเรือนมีรายรับสม่ำเสมอเนื่องจากแม้เมื่อไม่รับงานผลิตสินค้าตามออเดอร์ก็ยังสามารถผลิตสินค้าของตนเองออกมาฝากขายได้อย่างต่อเนื่อง

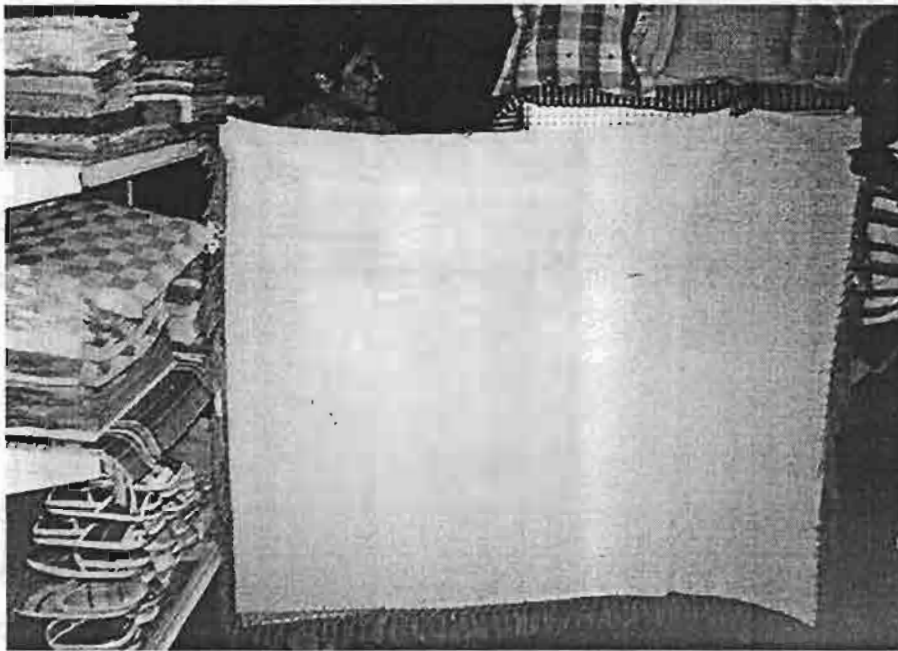
จากการทำงานสนามในหมู่บ้านดังกล่าว ทำให้มองเห็นว่า ปัจจัยของความสำเร็จในชุมชนและความยั่งยืนของการผลิตนั้น จะประสานกันด้วยระบบบริหารจัดการภายในชุมชน ที่มีการแบ่งสรรหน้าที่ในวงจรห่วงโซ่อุปทานกันอย่างเด่นชัด มีประธานหรือผู้นำที่สามารถเชื่อมโยงความต้องการจากภายนอก เข้าสู่ชุมชน แบ่งงานภายในชุมชน ควบคุมคุณภาพ จัดส่งผลิตภัณฑ์สู่ภายนอก และแบ่งปันผลประโยชน์ จึงเป็นการขับเคลื่อนห่วงโซ่อุปทานได้อย่างน่าสนใจ

¹⁰ ดารณี คำปัน. 2547 : สัมภาษณ์ที่บ้านคลองหลวง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน

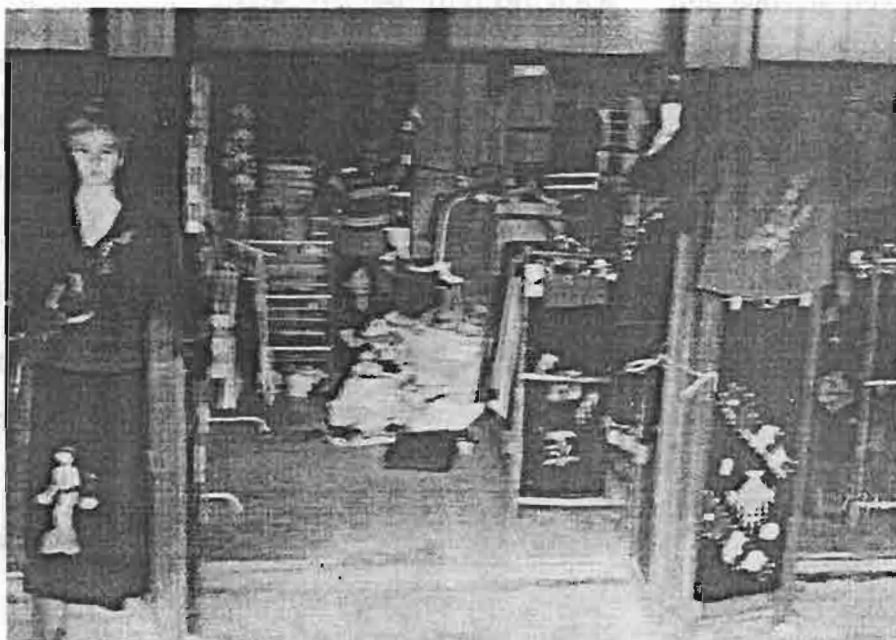

ตลาดสันกำแพง เป็นกรณีศึกษาศูนย์กลางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน
ในบริบทของตลาดระดับล่างที่ประสบความสำเร็จ

บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เป็นตัวแทนของความสำเร็จ
ในการจัดการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านในชุมชน

อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งในปัจจัยด้านความสำเร็จของชุมชน คือ กรณีที่ผ้าทอพื้นบ้านของกลุ่มนี้ มีลักษณะรูปแบบที่สอดคล้องกับความเป็นสากล กล่าวคือ ผืนผ้าฝ่ายของชาวบ้านจะมีพื้นผิวขรุขระ หยาบ มีสีเนียน ผืนผ้าหนา-แน่น เมื่อนำผืนผ้าเข้าสู่กระบวนการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ จากความงดงามของผืนผ้าข้างต้น จึงมีส่วนอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ

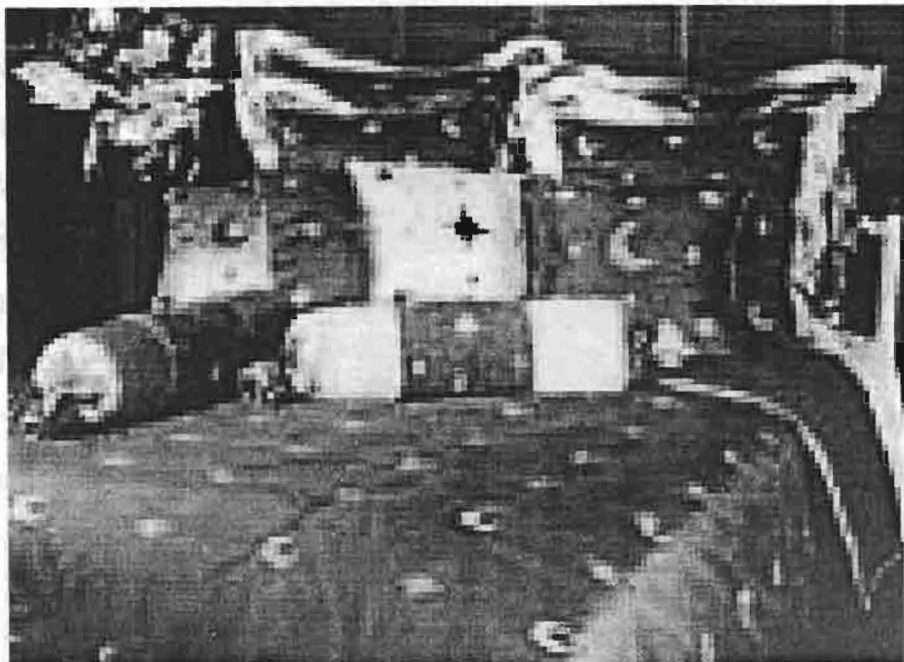
เมื่อมองกลับมาที่ชุมชนวิจัยกลุ่มนี้คนสร้างตนเองลำปาวแล้ว หากมองที่ฐานความต้องการของผู้บริโภคระดับกลางและระดับบนแล้ว คณะวิจัยจำเป็นต้องมีการปรับสีเส้นและลวดลายภายในผืนผ้าหลายชนิดเพื่อให้รองรับกับการออกแบบ ให้เกิดความน่าสนใจและบรรจบกับความต้องการของผู้บริโภค

การศึกษาสภาพการแข่งขันและคู่แข่งทางการค้า

ในประเด็นนี้ คณะวิจัยได้ทำการศึกษาสภาพการแข่งขัน การเผยแพร่และช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอทำงาน OTOP CITY เมืองทองธานี ซึ่งรัฐบาลจัดงานแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนจากทั่วประเทศ จากการศึกษาพบว่าสินค้าชุมชนส่วนมากต่างแข่งขันกันในตลาดระดับล่างถึงกลาง โดยใช้กลยุทธ์ด้านราคาเป็นเครื่องมือ เนื่องจากแต่ละชุมชนต่างก็ผลิตผ้าทอลักษณะใกล้เคียงกันออกมาจำหน่าย โดยไม่มีการออกแบบให้เกิดความแตกต่างของสินค้า ไม่มีการสร้างมูลค่าเพิ่ม ทำให้ต้องจำหน่ายผ้าแข่งขันกันในราคาต่ำส่งผลให้คุณภาพสินค้าลดลงตามไปด้วย ผู้บริโภคจึงไม่มีความมั่นใจในสินค้า ส่วนกลุ่มสินค้าที่ประสบความสำเร็จในด้านการจำหน่ายโดยทั่วไป ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตที่มีการควบคุมคุณภาพสินค้าของตนเองและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและความมั่นใจในสินค้าให้แก่ลูกค้า ด้วยการสร้างแบรนด์เนมของตนเอง แต่ละแบรนด์จะมีการสร้างความแตกต่างให้แก่สินค้าของตนเอง ด้วยการออกแบบและการสร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้า แม้ว่าจะมีราคาสูงในระดับกลางแต่ผู้บริโภคก็ให้การตอบรับดีมาก

การศึกษาในส่วนนี้ ทำให้คณะวิจัยได้คำตอบเบื้องต้นว่า การนำเสนอสินค้าเพื่อสร้างช่องทางการจำหน่ายนั้นนอกจากจะนำสินค้าออกจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าโดยทั่วไปแล้ว ยังพบว่ามีสถานที่ต่าง ๆ ที่ต้องการนำสินค้าหัตถกรรมและผ้าทอไปจำหน่ายอีกมากมาย เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านหัตถกรรม ร้านขายของตกแต่งบ้าน เป็นต้น เพราะร้านเหล่านี้ ต้องการพิจารณาเลือกสรรผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ และหลากหลายมาตอบสนองแนวคิดและจินตนาการด้านการออกแบบร้านค้าของตน

จากการศึกษาคู่แข่ง นักวิจัยได้ใช้พื้นที่ศึกษาในเขตอีสานตอนกลาง และอีสานตอนเหนือ ทำการสำรวจคู่แข่งที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านในพื้นที่ใกล้เคียง คือ จังหวัดขอนแก่น อุตรดิตถ์ และหนองคาย ซึ่งพบว่า ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงมีผู้ประกอบการทำการผลิตสินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านออกมาจำหน่ายค่อนข้างมาก ทั้งสินค้าแปรรูปจากผ้าฝ่าย ผ้า

บริษัทซิลค์อเวนิว จังหวัดขอนแก่น เป็นตัวอย่างการศึกษาคู่แข่งในพื้นที่
ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ตลาดต่างประเทศ

ใหม่ แต่คู่แข่งส่วนมากต่างแข่งขันกันในตลาดระดับล่าง ใช้กลยุทธ์การตลาดด้วยการลดราคา แข่งขันกันอย่างเข้มข้น ทำให้ผู้ประกอบการหลายกลุ่มประสบปัญหาด้านการขาย อาทิ

ตลาดผ้าฝ้าย-ไหมบ้านนาข้าว จังหวัดอุดรธานี เป็นพื้นที่ที่ทาง อบต.จัดสร้างให้เพื่อให้ชุมชน บ้านนาข้าว ซึ่งอยู่ข้างในถนนสายมิตรภาพ ไม่สะดวกต่อการเข้าไปซื้อ จึงมีการจัดพื้นที่พิเศษทางการค้าให้เกิดขึ้น เสมือนเป็นสถานที่พักผ่อนจากการเดินทาง และถือโอกาสแวะชมผลิตภัณฑ์ แต่กระบวนกรจำหน่ายของตลาดนาข้าว ร้านค้าที่เชื่อมโยงกับช่างในชุมชน ไม่ได้ผลิตบนพื้นฐานของการมุ่งเน้นพัฒนารูปแบบที่แปลกใหม่ คุณภาพที่ดีกว่า และตั้งราคาให้สูงขึ้น จึงผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะหรือแม่พิมพ์เดียวกัน มาวางจำหน่ายเป็นจำนวนมาก และเกิดภาวะ Over Supply ในกรณีที่ถูกค้าเข้ามาจำกัด จึงเกิดการตัดราคากันอย่างมาก กรณีส่วนนี้รวมไปถึงการผลิตและจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นบ้านทั่ว ๆ ไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมักจะมีจำหน่ายในพื้นที่งานกาชาด และงานเทศกาลต่าง ๆ ผลสืบเนื่องก็คือการลดคุณภาพ และภาวะขาดการแข่งขันเพื่อพัฒนาคุณภาพ

กรณีศึกษาพัฒนาแบรนด์เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนและภาวะการตัดราคาขาย

ปัญหากรณีการตัดราคา และลดคุณภาพ ทำให้ผู้ประกอบการบางส่วนที่พยายามเอาตัวรอดจากปัญหาการตัดราคาด้วยการใช้การออกแบบสินค้าให้เกิดความแตกต่างมาแก้ไขปัญหารวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าด้วยกาสร้างแบรนด์เนมของตนเอง จึงเกิดแบรนด์ที่เป็นสินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านออกมา คือกรณีร้านนิศาชล หนองคาย ร้านฝ้ายแกมไหม ร้านวงเดือน อุดรธานี ร้านพระธรรมขันธุ์ และร้านลีลาฝ้าย จากจังหวัดขอนแก่น เป็นต้น

ผู้ประกอบการ กลุ่มนี้ได้ปรับเปลี่ยนตัวเองและหันมาใช้กลยุทธ์แข่งขันด้านการออกแบบสินค้าแทนการแข่งขันด้านราคา ซึ่งเป็นกลุ่มคู่แข่งที่เด่นชัดในตลาดที่สินค้าจากโครงการจะต้องไปทำการแข่งขันด้วย คู่แข่งดังกล่าวส่วนมากต่างสร้างเอกลักษณ์ของตนเองจากการสร้างผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และมีการออกแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้ารุ่นใหม่ที่กำลังหันมาบริโภคสินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้าน คือ เป็นสินค้าที่ใช้ได้หลายโอกาส มีคุณภาพดี การออกแบบทันสมัย ความได้เปรียบในเชิงแข่งขันขึ้นอยู่กับการจัดหาวัตถุดิบและการออกแบบสินค้าให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

กระบวนการผลิตของแต่ละกลุ่มได้จัดการผลิตโดยเชื่อมโยงกับเครือข่ายชุมชน ออกแบบมอบหมายให้ชุมชนที่ผ่านการคิดสรรทอผ้าให้ นำผืนผ้ามาออกแบบและแปรรูป หรือการออกแบบผืนผ้าเพื่อการจำหน่ายผืนผ้าโดยตรงก็มีเป็นจำนวนมากเช่นกัน เครือข่ายการผลิตดังกล่าว นับว่ามีส่วนสำคัญต่อการกระจายรูปแบบการผลิตไปสู่สมาชิกภายในชุมชนของตนหรือชุมชนอื่น ด้วย

ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากกลุ่มทอผ้าอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดสุรินทร์
เป็นตัวอย่างคู่แข่งในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาผืนผ้า
และผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้านอย่างหลากหลาย

ผลิตภัณฑ์จากร้านนิศาชล จังหวัดหนองคาย เป็นร้านในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง
 ในด้านการพัฒนาทั้งสินค้าและรูปแบบผลิตภัณฑ์อย่างมีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

การศึกษาวิเคราะห์ข้างต้น ทำให้คณะวิจัยเล็งเห็นถึงเป้าหมายในการกำหนดกลุ่มลูกค้าที่เป็นระดับบนและกลางชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผลิตภัณฑ์จากร้านลีลาฝ้าย จังหวัดขอนแก่น เป็นกรณีคู่แข่งในพื้นที่
ที่ประสบความสำเร็จด้านการจำหน่ายสำหรับตลาดในพื้นที่

บทที่ 3

การพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์ และการทดสอบตลาด

การพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์

การวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเอง ลำปาง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบชุมชนมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวาและผ้าทอชนิดอื่นของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปางให้เป็นสินค้าแปรรูป ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ 4 กลุ่มผลิตภัณฑ์ คือ

1. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม
2. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน
3. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก
4. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

คณะวิจัยได้ดำเนินการพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน ตามขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาศักยภาพของชุมชน
2. การออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์
3. การผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์
4. การพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์

1. การศึกษาศักยภาพของชุมชน

การพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้านของทีมนักวิจัย นักออกแบบ และผู้เชี่ยวชาญ ร่วมกับตัวแทนจากกลุ่มชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของนิคมสร้างตนเองลำปาง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 11 ชุมชน การดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์เริ่มต้นจากคณะวิจัยได้ทำงานร่วมกับตัวแทนสมาชิกชุมชน จำนวน 9 คน ที่ได้รับการคัดเลือกคือ

1.นางสาววิมลวรรณ เจนวิริยกุล อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านสว่าง ตำบลภูดิน อำเภอมือเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. นางประนอม จักษ์สุวรรณ (บ้านห้วยแสง ตำบลคำปลาฬ่า อำเภอเมืองกาฬสินธุ์)
3. นางปริญญา ภารจำรัส (บ้านนาจารย์ ตำบลนาจารย์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์)
4. นางจันทร์แดง จำปาชัย (บ้านคำแคน ตำบลกรุงแก้ว อำเภอเมืองกาฬสินธุ์)
5. นายสุทธา คำหงสา (บ้านโนนนคร ตำบลขมิ้น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์)
6. นางคำปัน ยอดแก้ว (บ้านโนนนคร ตำบลขมิ้น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์)
7. นางชุติมา คำไพศรี (บ้านเสริมไทยศรี ตำบลนิคม อำเภอสหัสขันธ์)
8. นางสาวหทัย พิลาชัย (บ้านโลกทราย ตำบลสหัสขันธ์ อำเภอสหัสขันธ์)
9. นางบังอร สายวิทย์ (บ้านคำปลาฬ่า ตำบลคำปลาฬ่า อำเภอบ้านคำปลาฬ่า ตำบลคำปลาฬ่า อำเภอเมือง)

สมาชิกกลุ่มนี้ได้มีการทำงานร่วมกันกับคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยตลอดกิจกรรม ซึ่งต่อไปนี้อีกกล่าวถึง "คณะวิจัย" ให้หมายรวมถึงคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัย และสมาชิกแกนหลักเหล่านี้ด้วย อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริง ก็จะมีสมาชิกส่วนอื่นเข้ามาปฏิบัติการเพิ่มเติมตามกิจกรรมที่เกี่ยวข้องหรือมีความสนใจ

ในการศึกษาศักยภาพของสมาชิกชุมชน เพื่อวิเคราะห์สู่แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับสมาชิก อย่างสอดคล้องกับความต้องการของตลาดเป้าหมาย คณะวิจัยได้เข้าไปทำการวิเคราะห์ศักยภาพของแต่ละชุมชน ศักยภาพเดิมของชุมชน ด้านปัจจัยการผลิต ความชำนาญในการผลิต และกำลังการผลิต และประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกที่เข้าร่วมการวิจัย และจากการดำเนินการวิจัยร่วมกับชุมชนในขั้นตอนนี้สรุปเป็นข้อมูลเบื้องต้นของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ดังนี้

1.1 แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

1.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

คำว่า "ผลิตภัณฑ์" (product) ในความหมายของการตลาด" หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่เสนอออกสู่ตลาดเพื่อการรู้จัก การเป็นเจ้าของ การใช้หรือการบริโภค และสามารถตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของตลาดได้ ดังนั้น ผลิตภัณฑ์จึงอาจเป็นสิ่งใดก็ได้ที่สามารถตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการของมนุษย์ ซึ่งถือว่าทั้งสองฝ่ายอยู่ในกระบวนการแลกเปลี่ยน เช่น สินค้า บริการ ความชำนาญ เหตุการณ์ บุคคล สถานที่ ความเป็นเจ้าของ องค์การ ข้อมูล และความคิด ผลิตภัณฑ์จึงประกอบด้วย

- 1) ผลิตภัณฑ์ที่มีตัวตน (tangible goods) เช่น รองเท้า รถยนต์ เสื้อผ้า
- 2) ผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีตัวตน (intangible goods) เช่น เว็บลำราญ การให้คำปรึกษา

ประกันภัย การศึกษา เป็นต้น

1.1.2 หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อธุรกิจ¹²

หลักการทำงานออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์ คือ ต้องคิดเป็น ทำเป็น และขายได้ หรือ คิดเก่ง (creative) คำขายได้ (เน้นการเงิน) หลักการออกแบบและหลักการตลาดจึงต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ หากเราผลิตสินค้าที่เหมือนคนอื่นจะทำให้เราไม่สามารถอยู่ได้ในทางการตลาด จึงต้องทำต่างจากคนอื่น หรือทำเหมือนแต่ให้มีความต่างเป็นของตนเองก็สามารถอยู่ได้ อย่างไรก็ตาม หลักการออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องเข้าใจธุรกิจ หรือการทำแล้วต้องมีกำไรด้วย ดังนั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้านก็เช่นเดียวกัน คือ ต้องออกแบบให้ทันกับ ความเปลี่ยนแปลง มีการสร้างสรรค์ ดูดี มีเสน่ห์ และมีการตลาดหรือ Marketing เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย การออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์จึงต้องทราบบริบทของสังคม กระแส การเมือง เรื่องแฟชั่น การทำงานออกแบบผลิตภัณฑ์จึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคน ตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า และการใช้ชีวิต ตั้งแต่ตื่นถึงนอนหลับ

โดยหลักการของหัวใจของการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการธุรกิจก็คือ พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงให้มีความแตกต่าง และเน้นให้ตรงกับตลาด กล่าวคือ ทุกสิ่งทุกอย่างต้องเปลี่ยนแปลงได้ การออกแบบผลิตภัณฑ์ใด ๆ ต้องพร้อมที่จะมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง โดยไม่คิดว่าเราดีแล้วจะต้องอยู่ได้อย่างยาวนานตลอดไป คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแส ผู้ออกแบบจะต้องมีการหลีกเลี่ยงการทับซ้อนกับรูปแบบของคนอื่น และต้องมีการจูงใจผู้บริโภคด้วยการเป็นผู้นำ เปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองพฤติกรรมของมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องเปลี่ยนแปลง ผู้ที่ออกแบบจะต้องมีการออกแบบผลิตภัณฑ์กับการทำงานตลาด คือเป็นนักออกแบบเพื่อขาย การออกแบบผลิตภัณฑ์มีข้อควรคำนึง ดังนี้

คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์

- ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ จะต้องตอบสนองความต้องการของมนุษย์ เพื่อประโยชน์ทางกายภาพ ความพึงพอใจส่วนตัว สอดคล้องกับกระแสของสังคม
 - ผลิตภัณฑ์ควรชี้ชัดเฉพาะกลุ่ม หรือมี Identification สอดรับกับกติกาสังคม
- วัฒนธรรม

¹² ธิญนันท์ แดงเดช (ผู้อำนวยการสถาบันปัญญาประดิษฐ์ไทย). 2547 : นรขยาย

- บ่งบอกสถานภาพทางสังคม ว่า Who are you?

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค ผู้บริโภคทั่วไปจะมีการตัดสินใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะในมิติของแฟชั่น เพื่อนำมาสวมใส่หรือประกอบร่างกาย ดังนี้

- คุณค่า (Value) การพิจารณาแบรนด์
- ความเชื่อมั่น (Attitudes) เชื่อมั่นว่า เท่ห์ งาม เหมาะสมกับตนเองและสังคมที่ต้องการนำเสนอ
- ค่านิยมและรสนิยมส่วนตัว ตามแบบฉบับความพึงพอใจในการบริโภค
- เพื่อบุคลิกภาพและภาพลักษณ์ (Personality และ Image) คนทุกคนต้องการสร้างภาพลักษณ์
- มีความเชื่อมั่นว่า ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวทำให้ผู้สวมใส่ หรือนำมาใช้สอยดูดี รู้สึกว่าดี (Look Good)

มโนทัศน์ด้านความต้องการของผู้บริโภค

ในการออกแบบเพื่อนำด้านแฟชั่นนั้น ผู้ออกแบบจะต้องเข้าใจมโนทัศน์หลัก ด้านความต้องการของผู้บริโภคเป็นคือด้านบุคลิกหลัก ด้านมุมมอง และโอกาสดังนี้ ดังนี้

- 1) ด้านบุคลิก ในการดำรงและดำเนินชีวิตนั้น มนุษย์จะมีบุคลิกสำคัญจำแนกได้ 4

กลุ่ม คือ

- กลุ่มคลาสสิก (classic) มีลักษณะที่เชื่อมั่นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งและจะคงดำรงเช่นนั้น เปลี่ยนแปลงยาก หรือไม่ยอมเปลี่ยนแปลงไปตามกระแส มีลักษณะการแต่งกายและใช้สิ่งของที่มีความเรียบง่าย ใช้สีวรรณะเดียวกัน มีลักษณะของสีที่เข้มขรึม
- กลุ่มโรแมนติก (romantic) กลุ่มนี้แสดงออกเน้นความน่ารัก ปรับตัวตามโอกาส เน้นความเหมาะสม รักษาบุคลิกของตนเองให้มีความน่าดูอยู่เสมอ ชอบความอ่อนหวาน สดใส
- กลุ่มอาร์ติสติก (artistic) กลุ่มนี้มีลักษณะชอบความเปลี่ยนแปลงไปตาม Trend ของแฟชั่น ชอบแต่งตัวและใช้สิ่งของเครื่องใช้ตามแนวกระแสแฟชั่น อย่างไม่ลืบละ หรือกล่าวตามภาษาแฟชั่นว่ามีความเฉี่ยว

- กลุ่มดรามatik (dramatic) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ชอบความท้าทาย เปลี่ยนแปลงในลักษณะที่แหวกแนว กล้าแสดงออก กล้าแต่งกายในลักษณะที่น่ากระแส หรือหลุดกระแส ชอบความโดดเด่น หัวือหวา

อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้ว ในแต่ละบุคลิกของคน มักจะมีส่วนผสมของส่วนต่าง ๆ อย่างน้อย 2 ส่วนอยู่ด้วยกัน เช่น มีความคลาสสิกและความเป็นอาร์ทิสติก ฯลฯ การออกแบบผลิตภัณฑ์จึงต้องทำความเข้าใจกลุ่มลูกค้าว่ามีบุคลิกใด จึงจะสามารถออกแบบได้อย่างคลาใจลูกค้า

2) ด้านมุมมอง

มุมมอง หมายถึง ลักษณะการนำเสนอตนเองต่อบุคคลอื่น ในวาระโอกาสต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกด้วย กล่าวคือ นอกจากจะทราบบุคลิกของคนแล้ว ยังต้องทราบกำหนดมุมมองของคน ๆ นั้นด้วย มุมมองมี 3 ลักษณะ ภาษาทางแฟชั่นใช้รหัส XYZ เป็นตัวแทน กล่าวคือ

X เป็นมุมมองแบบ Need & Clean เป็นมุมมองที่ดูภูมิฐาน ประณีตบรรจง

Y เป็นมุมมองแบบ Active & Sporty เป็นมุมมองแบบทะมัดทะแมง แลดูแข็งแรงกระตือรือร้น

Z เป็นมุมมองแบบ Freedom & Private เป็นมุมมองแบบอิสระ หลวม ๆ ง่าย ๆ สบาย ๆ ไม่เครียด

3) ด้านโอกาส

โอกาสหมายถึงโอกาสในการแต่งกาย หรือการได้ใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว นั้น ในทางการออกแบบแฟชั่น โอกาสของคนถูกจำแนกเป็น 3 โอกาส คือ

Work หมายถึงโอกาสในการทำงาน ซึ่งต้องจำแนกอีกว่าเป็นงานอะไร เป็นอาจารย์ เป็นวิศวกร เป็นนักกฎหมาย การแต่งกายจะต้องเหมาะกับโอกาสนั้น ๆ

Social Event เป็นโอกาสในการออกงานเฉพาะกรณี จึงต้องมีการแต่งการเฉพาะ เช่น การไปงานแต่งงาน งานศพ

All time ware เป็นโอกาสแบบเอนกประสงค์ สวมใส่ได้ทุกโอกาส หรือสวมใส่อะไรก็ได้แล้วแต่เครื่องประกอบ

บุคลิก มุมมอง และโอกาส ทั้งสามโอกาสนี้ เป็นส่วนที่นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้น หรือแต่ละชุดของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และในที่สุดจะสร้างเป็นสูตร

หรือรหัสในการผลิตผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด ซึ่งหากนักออกแบบและนักการตลาดสามารถถอดรหัสได้ตรงกันและตรงกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ในที่สุดผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ก็จะสามารถประสบความสำเร็จในเชิงธุรกิจ

1.1.3 องค์ประกอบของการออกแบบตามหลัก Function Design

F : Form คือ รูปทรงหรือรูปแบบของผลิตภัณฑ์จะต้องทำการกำหนดรูปแบบที่มีเอกลักษณ์ ในขณะที่จะต้องคำนึงความต้องการของผู้บริโภค แต่ที่สำคัญที่สุด คือ จะต้องเป็นรูปแบบที่กลุ่มมีความสามารถในการผลิต ไม่เกินศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มที่ทำหน้าที่ผลิต¹³

D : Detail คือ รายละเอียดหรือการตกแต่งปลีกย่อยของสินค้า ซึ่งเป็นส่วนสร้างเอกลักษณ์สร้างความสวยงาม หรือเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์

C : Color คือ สีที่ใช้ในการออกแบบ จะต้องอยู่ในกรอบความเป็นไปได้ในการย้อมสีธรรมชาติต่าง ๆ การวางสีจะต้องยึดหลักการทางความงามของศิลปะ และที่สำคัญ คือ เป็นสีที่อยู่ในกลุ่มความนิยมของผู้บริโภค

M : Material คือ วัสดุที่ใช้จะต้องมีการเลือกนำวัสดุหลัก คือ ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติของชุมชนมาปรับใช้อย่างเหมาะสม ทั้งสีผ้า ลายผ้า เนื้อผ้า และองค์ประกอบอื่นๆ ของผ้า

ในกรณีของการออกแบบวัสดุที่นำมาใช้ในการออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้น บางครั้งคณะวิจัยจะต้องทำการออกแบบและพัฒนาผ้าเป็นการเบื้องต้นก่อนที่จะนำผ้ามาออกแบบเพื่อสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เช่น การพัฒนาสีผ้า การพัฒนาลายผ้า และการพัฒนาเนื้อผ้า ให้ได้ผ้าที่มีความเหมาะสมต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ในขั้นต่อไป

1.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์¹³

การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์สามารถสร้างได้โดยกระบวนการนำเสนอผลิตภัณฑ์ในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1) จากการศึกษากรณีการเพิ่มมูลค่าแก่ผลิตภัณฑ์ด้วยกระบวนการนำเสนอสินค้าที่บ้านไร่ไผ่งาม ตั้งอยู่อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ สร้างและนำเสนอคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้ลูกค้าเห็นเป็นเรื่องราวตั้งแต่ความเป็นมาของวัตถุดิบ กระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์ และภาพลักษณ์และจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ เช่น เน้นภาพของรูปแบบของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในกระบวนการผลิตดั้งเดิม นำเสนอเสน่ห์แห่งผ้าทอในแง่มุมมองของการบริโภคคุณค่าแห่งภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ผ่านการสร้างสรรค์ให้งดงาม สูงส่ง และทันสมัย โดยบ้านไร่ไผ่งามจะนำเสนอคุณค่าของผ้า

¹³ องค์ความรู้สรุปมาจากกรอบการออกแบบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตลาดและผลิตภัณฑ์

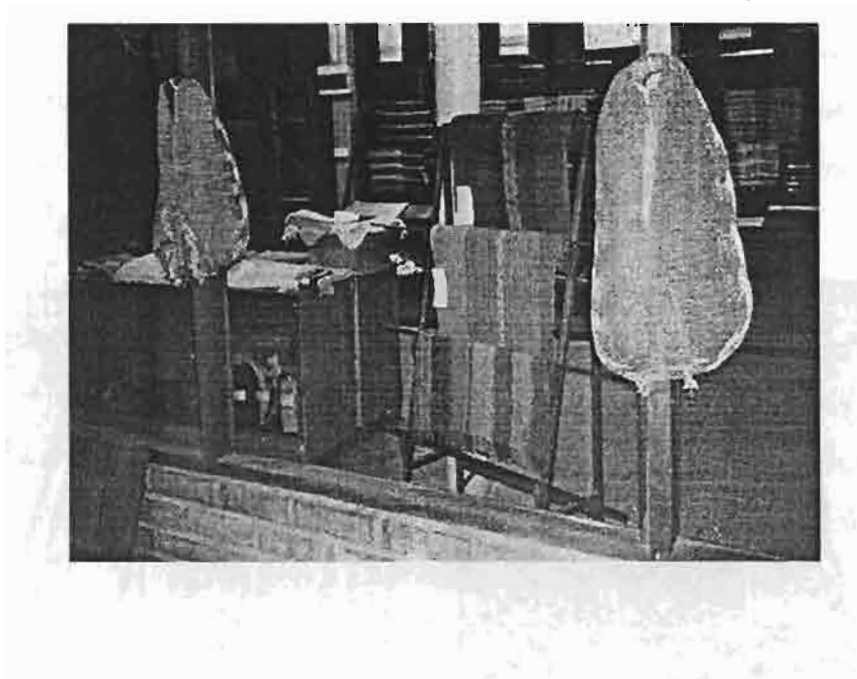

การเล่าเรื่องราวความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ผ่านกระบวนการผลิตในขั้นตอนต่าง ๆ
ตั้งแต่การปลูกและเก็บฝ้าย การย้อม การทอ และการผลิตผลิตภัณฑ์
เป็นการสร้างคุณค่าและความเชื่อมั่นในตัวผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้บริโภค

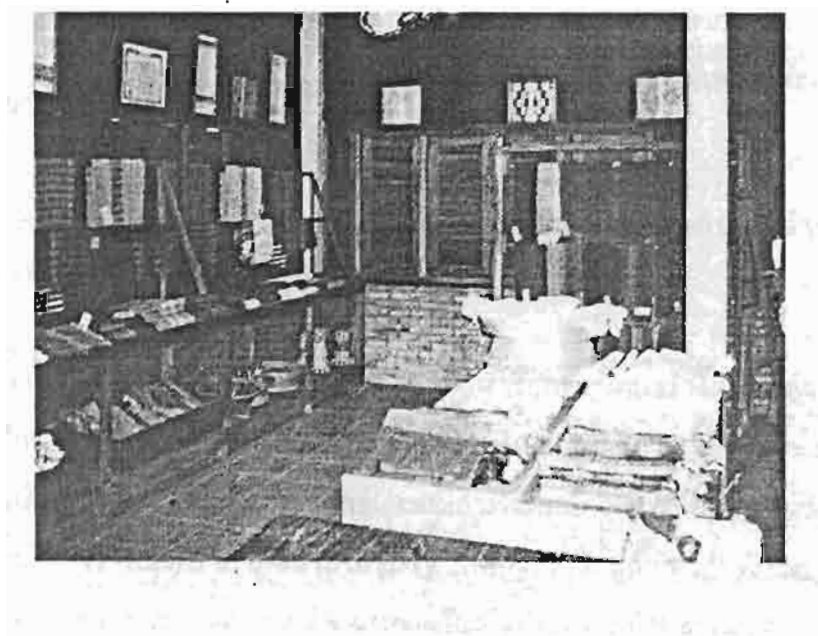

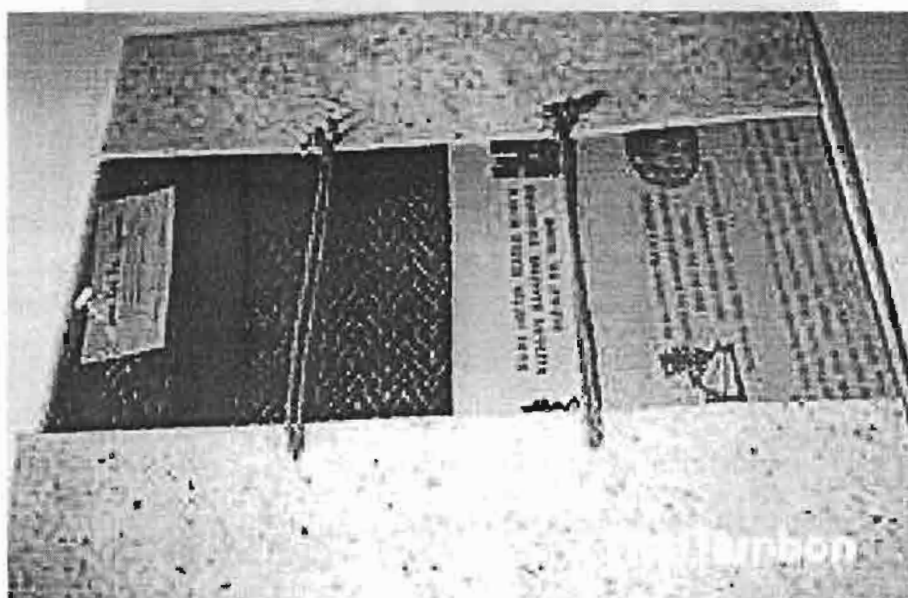

การสร้างบรรยากาศแวดล้อมให้แก่สถานที่แวดล้อมผลิตภัณฑ์
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภาพลักษณ์สินค้าของบ้านไร่ไผ่งาม

การจัดวางผลิตภัณฑ์ภายในร้านเป็นทั้งการสร้างคุณค่า สร้างภาพลักษณ์
และการนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้ดึงดูดความสนใจผู้ซื้อ

การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ด้วยการสร้างตราสินค้าหรือแบรนด์เนม จะต้องนำเสนอเอกลักษณ์และเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ ผ่านตราสัญลักษณ์ เอกสารประกอบสินค้า และบรรจุภัณฑ์

ที่ทุกขั้นตอนการผลิตรังสรรค์ขึ้นโดยคนและธรรมชาติ ตั้งแต่การปลูกต้นฝ้าย การเก็บฝ้าย การเข็นฝ้ายด้วยมือ การย้อมเส้นใยด้วยสีที่มาจากพืชพรรณธรรมชาติ การทอด้วยมือคน แต่จากกระบวนการผลิตแบบดั้งเดิมนี้ ผู้ผลิตได้ผสมผสานเข้ากับกระบวนการออกแบบให้เกิดความงามแบบสมัยใหม่ให้กับผ้า ทำให้เกิดคุณค่าใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์ให้กับผ้าทอของตน และเมื่อนำผ้ายดังกล่าวมาแปรรูปภายใต้รูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์จำหน่ายจะสามารถจำหน่ายได้ในราคาสูง นับว่าเป็นผู้ประกอบการที่มีเทคนิควิธีการเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าได้อย่างประสบความสำเร็จ

จุดเด่นของบ้านไร่ไผ่งามข้างต้น คือการเชื่อมโยงอดีตสู่ปัจจุบัน เชื่อมโยงคุณค่าแห่งความเป็นอัตลักษณ์และรากเหง้าดั้งเดิมสู่ความทันสมัยในมิติสากล การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผสมผสานให้เห็นสถานที่ผลิต กระบวนการผลิตทุกขั้นตอน จึงเกิดการชื่นชมในผลิตภัณฑ์ที่มีขึ้นเดียวในโลก จัดการให้กระบวนการขายและการเรียนรู้ภูมิปัญญาเป็นสิ่งเดียวกัน มีการออกแบบที่เน้นความสวยงาม ตามสไตล์ของบุคลิกแบบอนุรักษ์ นำเสนอผลิตภัณฑ์จากบรรยากาศการจัดร้านโปร่งสบายตามแบบชนบท บรรยากาศภายในเขตบ้านไร่ร่มเย็น ร่มรื่นไปด้วยแนวไผ่ร่มครึ้ม แตกต่างจากพื้นที่ภายนอกอย่างเห็นเด่นชัด และส่งเสริมมูลค่าผลิตภัณฑ์ด้วยการสร้างแบรนด์เนมหรือตราสินค้าของตนเองขึ้นมาเพื่อรับประกันคุณภาพ มาตรฐาน และความเป็นตัวตนของสินค้า ผ่านตราสัญลักษณ์ป้ายประกอบสินค้า และบรรจุภัณฑ์ บริบทภาพรวมทั้งหมดของผลิตภัณฑ์จึงเป็นองค์รวมที่สำคัญของผลิตภัณฑ์

คณะวิจัยได้เชื่อมโยงแนวคิดที่นำเอาลักษณะเฉพาะของ “บ้านแพรวา” เพื่อการวางแผนให้เป็นบริบทแห่งบรรยากาศการเรียนรู้ควบคู่กับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หรือแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของภูมิปัญญา โดยเฉพาะกระบวนการทอผ้า กระบวนการผลิต ที่สอดผสานอยู่ภายใน เพื่อจะเกิดความชื่นชมไปพร้อมกัน

1.2 การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตเดิมของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว และแนวทางการพัฒนาเพื่อรองรับการออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์

สำหรับการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการผลิตของสมาชิกกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาวนี้ นักวิจัยได้ศึกษาศักยภาพด้านปัจจัยการผลิต ความชำนาญในการผลิต และกำลังการผลิต ของสมาชิกกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาว ในขั้นตอนแรกมีการระดมนักวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนของกาออกแบบและการผลิต เข้าไปศึกษาภาคสนามในชุมชน เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการผลิต เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอของชุมชน ประกอบด้วย

นางรัตน์ สันประภา ตัวแทนชุมชนจากบ้านคำแคน กำลังร่วมวิเคราะห์ศักยภาพด้านการทอผ้าฝ้าย เพื่อสรุปเป็นข้อมูลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการตลาดกับคณะวิจัย

ผศ.สุปราณี ลักษณะศิโย กำลังวิเคราะห์คุณสมบัติและศักยภาพของผ้าทอ ในด้านการนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมกับสมาชิกชุมชน

อ.สีบสรี แซ่ลี นักวิจัยด้านการออกแบบ กำลังทำการวิเคราะห์รูปแบบผลิตภัณฑ์เดิม
ของสมาชิกเพื่อเป็นฐานข้อมูลการพัฒนารูปแบบต่อไป

อ.ยุทธนา ไพกะเพท นักวิจัยด้านการผลิต กำลังวิเคราะห์ถึงศักยภาพด้านการผลิต
และความชำนาญการผลิตจากการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์และเก็บข้อมูลจากกลุ่มสมาชิก

1.2.1 ศักยภาพด้านปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิตที่สำคัญของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ก็คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าทอมือที่สมาชิกสามารถทอได้ในกลุ่ม คณะวิจัยได้ทำการศึกษาทั้งลักษณะและประเภทของผ้าทอที่สมาชิกสามารถผลิตได้ทั้งหมด พบว่า ผ้าทอที่กลุ่มสมาชิกทอได้มีดังนี้

● **ผ้าแพรวา** ส่วนมากเป็นผ้าไหมแพรวาที่ทอเป็นชิ้นสำหรับตัดชุดได้ 1 ชุด มีความยาว 5 เมตร หน้ากว้าง 40 นิ้ว มีหลากหลายสี แต่ลายทอแพรวาที่ปรากฏบนผืนผ้าเป็นลายดอกหรือลายลักษณะอื่นที่มีเส้นคั่นเป็นช่วง ๆ และมีการแบ่งลักษณะสีของลายผ้าออกเป็น 4 ประเภทของผ้า คือ

1) **ผ้าลายล่อง** เป็นผ้าสีเรียบทอโดยใช้เส้นใยสองสี ใช้เป็นสีพื้นผ้าสีหนึ่งและสีดอกลายอีกสีหนึ่ง หรือบางครั้งอาจใช้สีเดียวกันทั้งสีพื้นและลาย ทอลายผ้าโดยใช้เทคนิคการทอแบบผ้าซิดแต่เป็นลวดลายแบบแพรวา มีราคากระหว่าง 1,300-1,800 บาท หรือหากเป็นลายพิเศษจะมีราคาประมาณ 1,800-2,400 บาท ผ้าลายล่องเป็นผ้าที่ผู้บริโภคผ้าแพรวานิยมหาซื้อ เนื่องจากเป็นแพรวาที่ราคาไม่สูงมากนัก และจากการที่เป็นผ้าสีค่อนข้างเรียบทำให้การตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสวมใส่แล้วดูทันสมัย และสามารถสวมใส่ได้ทั้งวัยรุ่นไปจนถึงผู้สูงอายุ

สมาชิกจึงหันมาทอผ้าลายล่องกันมากขึ้นเพราะขายง่ายแม้จะได้กำไรน้อย จนทำให้ผ้าลายล่องเกินความต้องการของตลาดสมาชิกที่ทอผ้ามาจำหน่ายจึงต่างลดราคาผ้าของตนลงในขณะที่ต้นทุนเส้นไหมกลับพุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สมาชิกผู้ทอผ้าแพรวาหลายคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มบ้านสิงห์สะอาดที่เป็นกลุ่มหลักในการทอผ้าแพรวา ประสบกับภาวะขาดทุนและหลายคนทยอยกันหยุดทอผ้าแพรวา เพื่อไปทำอาชีพอื่น ๆ เช่น การรับจ้าง หรือไปทำงานต่างถิ่น ทั้ง ๆ ที่การทอผ้าแพรวาเคยเป็นอาชีพที่หารายได้ให้แก่สมาชิกอย่างเป็นกอบเป็นกำ

2) **ผ้าจกดาว** เป็นผ้าสีเรียบคล้ายกับผ้าลายล่องแต่ทอสร้างลายด้วยดินเงิน หรือดินทอง ทำให้ผ้าเกิดความระยิบระยับสวยงามโดดเด่น มีราคากระหว่าง 1,600-2,400 บาท จากความเลื่อมพรายของเนื้อผ้าจกดาว จึงทำให้เหมาะกับการตัดชุดราตรี หรือชุดสำหรับออกงานกลางคืน หรือชุดที่ต้องการความหรูหราเป็นพิเศษ แพรวาชนิดนี้สมาชิกหลายคนนิยมทอแม้ว่าจะค่อนข้างขายออกช้า เนื่องจากเป็นผ้าชนิดที่ผู้ทอได้กำไรจากการลงทุนค่อนข้างดี และสามารถจำหน่ายได้เรื่อย ๆ

4) **ผ้าลายเกาะ** เป็นผ้าที่ทอโดยเทคนิคการสร้างลวดลายเฉพาะของแพรวา คือ การใช้นิ้วก้อยเกาะเกี่ยวเส้นใยต่างสีสร้างเป็นลวดลายบนสีพื้น ซึ่งจำนวนสีในการสร้างลายเป็นตัวกำหนดความยากของลายและราคาของผ้าด้วย ผ้าโดยทั่วไปจะใช้สีลายระหว่าง 3-5 สี มีราคากระหว่าง 2,500 - 5,000 บาท นับเป็นกลุ่มผ้าแพรวาที่มีราคาค่อนข้างสูงทำให้ขายได้ยากหรือขายได้ช้า และ

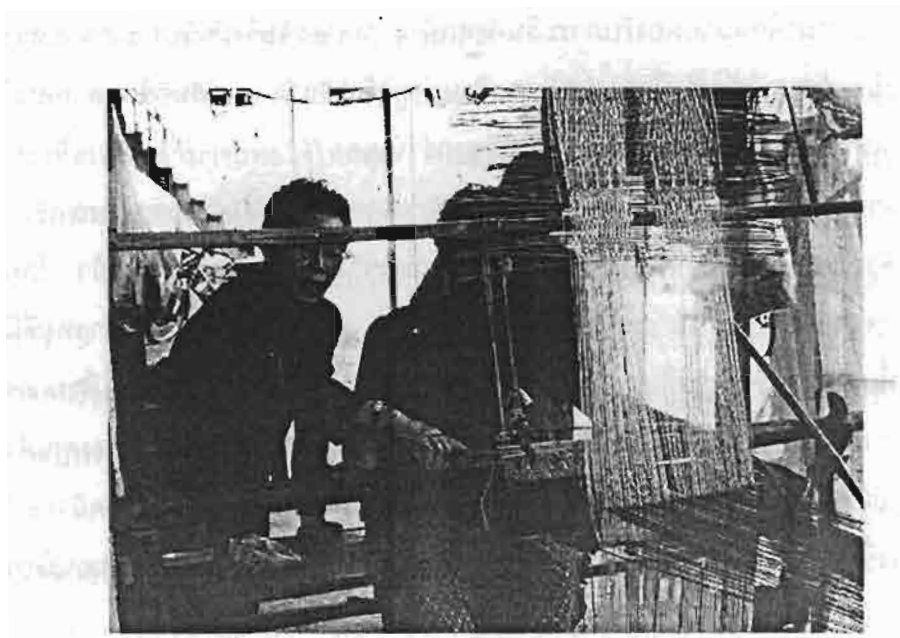
สมาชิกที่ทอดผ้าดังกล่าวออกมาจำหน่ายต้องรับภาระสินค้าตกค้าง หลายรายจึงหันไปทอดผ้าลายลวงเพียงชนิดเดียว ด้วยถึงแม้ว่าจะได้กำไรน้อยแต่สามารถจำหน่ายได้ง่ายกว่า แต่สมาชิกหลายคนก็ยังคงผลิตผ้าชนิดนี้อยู่เพราะได้รับคำตอบแทนจากการทอดสูงกว่านั้นเอง

5) ผ้าลายเกาะพิเศษ เป็นผ้าที่ทอโดยใช้เทคนิคการเกาะผสานกับความสามารถเฉพาะตัวของผู้ทอ ด้วยการเพิ่มเทคนิคความซับซ้อนและประณีตเข้าไปในกระบวนการทอผ้า โดยการเพิ่มสีลายหรือเพิ่มจำนวนลายเข้าไปรวมไว้ในผ้าผืนเดียว ส่วนมากผู้ทอจะเป็นช่างทอที่มีความสามารถสูงทอเพื่อโอกาสหรือวาระพิเศษ เนื่องจากการทอจะใช้เวลามากไม่ต่ำกว่า 6 เดือน ต่อผืน ส่วนมากการทอผ้ากลุ่มนี้ใช้เวลาทอเฉลี่ยประมาณ 1 ปี และผ้าแต่ละชิ้นจะเป็นผ้าที่ทรงคุณค่า มีมูลค่าสูง มีราคาตั้งแต่ 1 หมื่นบาทขึ้นไป และยังเป็นผ้าทอที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผ้าทอก็จะยังเป็นผ้าที่มีมูลค่าสูงชิ้น แต่เนื่องจากจำนวนช่างที่สามารถทอผ้าลักษณะดังกล่าวได้มีจำนวนน้อย ผ้าเกาะพิเศษจึงเป็นผ้าที่หาได้ยาก

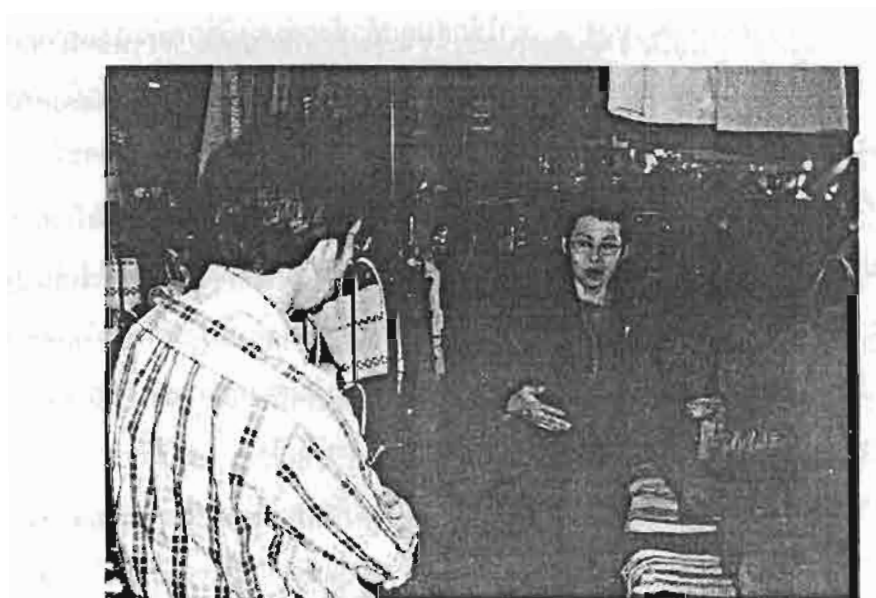
ในการทอดผ้าแพรวาไม่มีการกำหนดมาตรฐานการย้อมสี จึงมีการย้อมผสมสีแบบอิสระ ทำให้ผู้ทอดกลับมาทำซ้ำสีเดิมยาก การย้อมสีอิสระของผู้ทอนำมาซึ่งปัญหาผ้าขายไม่ได้ เนื่องจากช่างผู้ย้อมและทอไม่เข้าใจความต้องการของตลาดในการเลือกใช้สีที่เหมาะสม และสอดคล้องกับแนวโน้มความนิยมของตลาด และจากการที่สมาชิกทอดผ้าแพรวาเป็นลักษณะกึ่งสำเร็จรูป เพื่อตอบสนองตลาดผ้าสำหรับตัดชุดทั้งความกว้างและความยาวของผ้า ทำให้การนำผ้าแพรวาไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นยาก โอกาสในการขายจึงน้อยเฉพาะนำไปตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าเท่านั้น

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาเรื่องราคาของสินค้าต่อชิ้นแล้ว ผ้าแพรวาแม้ว่าจะเป็นผ้าลายลวงก็ตาม นับเป็นสินค้าที่มีราคาต่อหน่วยสูง ทำให้กลุ่มลูกค้าทั้งกลุ่มผู้บริโภคทั่วไปและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมในพื้นที่ ซื้อสินค้าเพียงส่วนน้อยของจำนวนทั้งหมด ดังนั้นการนำผ้าแพรวามาแปรรูปเป็นของที่ระลึกหรือของใช้อื่น ๆ ที่มีขนาดเล็ก และราคาต่อหน่วยน้อยลงจะทำให้สามารถเพิ่มจำนวนลูกค้าได้มากขึ้น

● ผ้าสายฝน เป็นผ้าที่ต้องใช้เส้นใยหลายเส้นทอพร้อม ๆ กัน สมาชิกจึงใช้เส้นใยหลากสีและหลากประเภท คือ มีทั้งเส้นฝ้าย เส้นไหม และด้นเงินด้นทอง ทอรวมกันทำให้ได้ผ้าที่สวยงามแปลกตา รวมทั้งมีความเงาแวววาวในเนื้อผ้า ความสวยและแปลกแตกต่างของผ้าสายฝนนี้ ทำให้ผ้ากลุ่มนี้กำลังเป็นที่นิยมในตลาดผ้าสำหรับตัดเสื้อผ้าผู้หญิง เนื่องจากมีความสวยงามและแตกต่างจากผ้าทอทั่วไป สามารถนำมาตัดชุดสตรีได้ทั้งชุดทำงาน และชุดสำหรับออกงาน คุ้มค่าในราคาที่ไมแพง นอกจากนั้นยังเหมาะสำหรับนำไปแปรรูปเป็นของที่เน้นความสวยงาม เช่น ของที่ระลึก กระเป๋า สินค้าตกแต่งบ้าน เป็นต้น

คุณเพ็ญจิตต์ มาประจักษ์ หัวหน้าฝ่ายออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ร่วมวิเคราะห์ศักยภาพผ้าทอกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนโครงการวิจัย
และกำหนดทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน

แต่ข้อด้อยของผ้าสายฝน คือ เมื่อต้องทอจากเส้นใยหลายเส้นทำให้เป็นผ้าเนื้อหนาเมื่อตัดชุดสวมใส่แล้วจะทำให้รู้สึกร้อน และเป็นผ้าที่ควบคุมคุณภาพการทอและควบคุมเรื่องสียาก เนื่องจากเส้นใยที่ทอมีลักษณะหลากหลายเมื่อนำมารวมกันทอคุณภาพและคุณสมบัติของเส้นใยที่แตกต่างกันอาจทำให้การทอไม่แน่นหรือมีการหดของเนื้อผ้าเมื่อถูกน้ำ และการผสมเส้นด้ายหลายสีทำให้การควบคุมให้ได้ผ้าทอสีเดิมทำได้ลำบาก เป็นปัญหาในการผลิตจำนวนมาก

• **ผ้าฝ้ายสีพื้น** ผ้าฝ้ายที่สมาชิกทอได้มีทั้งผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติและสีเคมี แต่ผ้าฝ้ายของสมาชิกไม่เป็นที่นิยมของผู้บริโภคเนื่องจากเนื้อผ้ายังเป็นผ้าฝ้ายแบบดั้งเดิม ไม่มีการสร้างความแตกต่างหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ทำให้การผลิตผ้ากลุ่มนี้ในหมู่สมาชิกมีน้อยมาก ผ้าสีพื้นเป็นผ้าที่แต่ละกลุ่มที่ทำการทอผ้าฝ้ายทอออกมาอย่างต่อเนื่อง แม้จะไม่ใช่อินค้าที่โดดเด่นนัก แต่ก็สามารถจำหน่ายได้อย่างสม่ำเสมอ

• **ผ้าเกล็ดเต่า** เป็นผ้าที่มีลวดลายสวยงามและมีความเรียบง่ายในตัวเอง ทอโดยใช้เส้นใยหลายสีทอสลับกัน สามารถนำแปรรูปเป็นสินค้าได้ทั้งในรูปแบบดั้งเดิม และรูปแบบทันสมัย แต่เนื่องจากเป็นลายที่ทอยากและความต้องการของตลาดลดลงมากทำให้สมาชิกลดปริมาณการทอผ้าเกล็ดเต่าลง ส่วนมากแล้วสมาชิกมักจะทอผ้าเกล็ดเต่าด้วยเส้นใยสีสดและตัดกัน หากจะนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าจะต้องคัดสรรและปรับปรุงสีสันท่อไป แต่โดยทั่วไปแล้วผ้าเกล็ดเต่าสามารถนำไปแปรรูปเป็นของใช้และของตกแต่งบ้านได้ เช่น ชั้นวางสาร ถึงอเนกประสงค์ ผ้าปูโต๊ะ เป็นต้น

• **ผ้าราชวัตร** เป็นผ้าที่มีลักษณะคล้ายกับผ้าเกล็ดเต่าแต่มีลวดลายที่ซับซ้อนและแปลกตากว่า เป็นผ้าที่สมาชิกจากหลายหมู่บ้านกำลังนิยมทอออกมาจำหน่าย เช่น บ้านนาจารย์ บ้านโนนชัย บ้านคำปลาผา เป็นต้น เนื่องจากเป็นผ้าที่กำลังเป็นที่นิยมของผู้บริโภค ผ้าเกล็ดเต่าเป็นผ้าที่เหมาะสมนำไปทำเป็นของที่ระลึก กลุ่มหมอน ตุ๊กตา และของใช้ต่าง ๆ

• **ผ้าเกล็ดลิ้น** เป็นผ้าทอที่ใช้การทอแบบ 4 เขา หรือ 4 ตะกรอ ทอสร้างลวดลายด้วยเส้นใยสลับสีคล้ายกับผ้าเกล็ดเต่า แต่ลายเล็กและละเอียดกว่า ผ้าเกล็ดลิ้นเป็นผ้าเนื้อละเอียดและลวดลายเรียบแบบสากลสามารถตัดเสื้อผ้าได้ทั้งสำหรับผู้ชายและผู้หญิง นอกจากนั้นผ้าเกล็ดลิ้นยังเหมาะสำหรับนำไปแปรรูปเป็นสินค้าประเภทเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น กระเป๋า ผ้ารองจาน ผ้าปูโต๊ะ เป็นต้น

• **ผ้ามัดหมี่** เป็นลายผ้าดั้งเดิมของท้องถิ่นที่สมาชิกไม่มีการทอมาเป็นเวลานานจนเกือบจะหายไปจากชุมชนแล้ว แต่ภายหลังได้มีการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ และกำลังนำเสนอเป็นผลิตภัณฑ์ทางเลือกใหม่ให้แก่ผู้บริโภคในพื้นที่โดยมีการปรับสีอย่างหลากหลายยิ่งขึ้น

• **ผ้าลายขีด** เป็นผ้าที่กำลังจะสูญหายไปจากชุมชน เนื่องจากหลงเหลือคนเฒ่าแก่ในชุมชนที่สามารถทอได้เพียงไม่กี่คน และแทบจะไม่มีการสืบทอดผ้าส่วนชนิดนี้ เนื่องจากเป็นผ้าที่ทอได้ช้า เทคนิคการทอยุ่งยากกว่ากลุ่มผ้าสายฝนและเกล็ดเต่า ต้นทุนสูง และไม่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค แต่หากพิจารณาในด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านแล้วนั้น ผ้าขิดนับเป็นผ้าที่มีความสำคัญต่อการตกแต่งสร้างความสวยงามและเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าพื้นบ้านได้เป็นอย่างดี

• **ผ้าลายคำมาศ** เป็นผ้าที่ชุมชนบ้านคำแคนเป็นผู้คิดค้นขึ้นใหม่ในปี 2543 ทอจากผ้าฝ้ายสร้างลวดลายแบบลายขิดที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ก่อนข้างเป็นลายใหม่ที่ตลาดให้ความสนใจ แต่ลายคำมาศมีลายแบบเดียวและมักทอเป็นลายดอกสีชาวนพื้นสีสด สามารถนำมาแปรรูปเป็นเสื้อบุรุษได้ แต่ชุดสำหรับสตรียังไม่เป็นที่นิยมนักเนื่องจากการให้สีผ้าดูฉูดฉาดเกินไป และสามารถนำไปแปรรูปเป็นของที่ระลึกต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี จากคุณสมบัติของผ้าและความเป็นลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

1.2.2 ความชำนาญในการผลิต

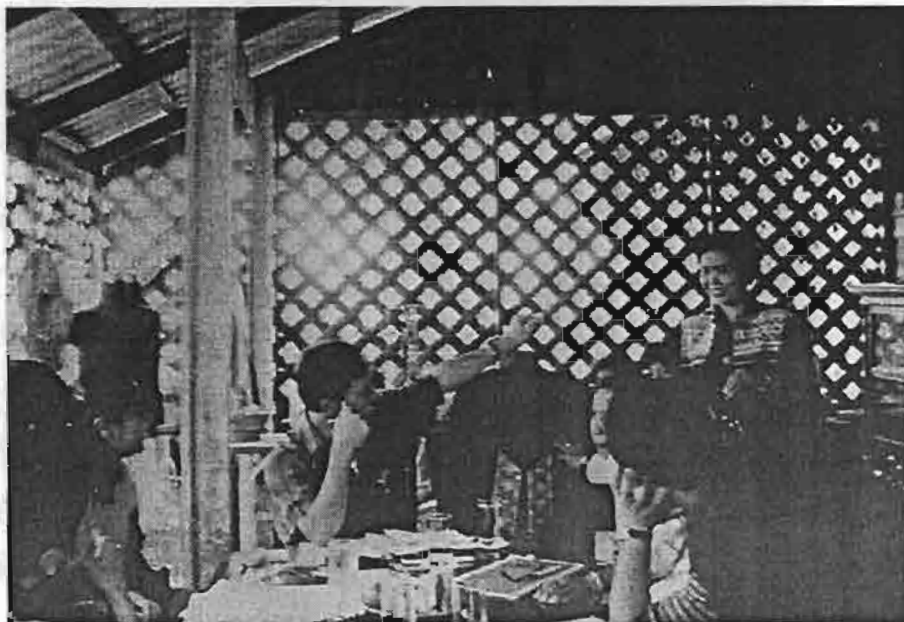
จากการทำการศึกษาศักยภาพด้านความชำนาญในการผลิตแปรรูปผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผลิตภัณฑ์แปรรูป ที่สมาชิกเคยทำการผลิตอยู่ก่อนแล้วมีดังนี้

- **เสื่อ** เสื่อที่สมาชิกผลิตออกมาจำหน่ายที่บ้านแพรวามีทั้งเสื่อสุทผู้ชายทั้งแขนสั้นและแขนยาว และสำหรับเสื่อผู้หญิงก็มีลักษณะเป็นเสื่อสุทเช่นเดียวกัน ส่วนมากเป็นเสื่อที่แปรรูปจากผ้าไหมแพรวา
- **กระเป๋** เป็นกระเป๋าทึ่มีขนาดเล็กมีลักษณะแข็งไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย ส่วนมากแปรรูปทั้งจากผ้าไหมและผ้าฝ้าย นอกจากนั้นยังมีกระเป๋สำหรับใส่เหรียญขนาดเล็กอยู่บ้างแต่ไม่มีแบบให้เลือกมากนัก
- **ของที่ระลึก** ส่วนมากเป็นดอกไม้ที่ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมทั้งแบบเป็นเข็มกลัดติดหน้าอกและแบบเป็นกระดาดดอกไม้

1.2.3 กำลังการผลิต

ศักยภาพด้านกำลังการผลิตของสมาชิกที่ทำการทอผ้า

- ผ้าฝ้าย สมาชิกทอผ้าฝ้ายของกลุ่มมีศูนย์ใหญ่อยู่ที่บ้านโนนนคร บ้านโนนชัย

การประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นระหว่างนักวิจัยฝ่ายต่าง ๆ ผู้จัดการร้านบ้านแพรวา และ
ตัวแทนสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์

นางบุญล้ำ ภูผานิล สมาชิกที่มีศักยภาพในการแปรรูปผลิตภัณฑ์เสื้อผ้า
นำผลิตภัณฑ์ของตนมาร่วมวิเคราะห์ในการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น
ต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน

อ.พิรภัทร ศรีไธภา นักออกแบบประจำโครงการ
กำลังสรุปทิศทางการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอของกลุ่มสมาชิก

บ้านอาจารย์ และบ้านคำแคน สำหรับหมู่บ้านอื่น ๆ มีการทอกระจายกันทั่วไป ซึ่งมีสมาชิกกลุ่มทอผ้าฝ้ายเป็นบุคคลหลักรวมประมาณ 50 คน และสมาชิกที่ทำการทอเป็นอาชีพเสริมอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งสมาชิกหลักแต่ละคนสามารถทอผ้าได้โดยเฉลี่ยวันละ 2 เมตร ในแต่ละเดือนทำการทอผ้าเฉลี่ยประมาณ 20 วัน ในเดือนหนึ่ง ๆ สมาชิกจะสามารถผลิตผ้าฝ้ายได้ประมาณ 200 เมตร นอกจากนั้นสมาชิกที่ทอผ้าเป็นส่วนเสริม สามารถมาร่วมกันทอผ้าเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เมื่อมีการสั่งสินค้าเป็นจำนวนมากจึงสามารถขยายกำลังการผลิตได้ถึงเดือนละ 1,000 เมตร

- ผ้าไหมแพรวา สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมแพรวามีศูนย์กลางอยู่ที่บ้านสิงห์สะอาด มีสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมแพรวา 30 คน ซึ่งแต่ละคนจะทอผ้าได้ประมาณเดือนละ 2 ผืน ในหนึ่งเดือนจะผลิตผ้าไหมแพรวาได้เฉลี่ยเดือนละ 60 ผืน นอกจากนั้นยังมีช่างทอที่ไม่ได้ลงหุ้นในกลุ่มอีกประมาณ 100 คน ที่ทอผ้าเข้ามาขายให้แก่กลุ่มซึ่งเป็นกลุ่มช่างที่ทำให้กลุ่มสมาชิกทอผ้าสามารถขยายกำลังการผลิตได้อีกกว่า 3 เท่า

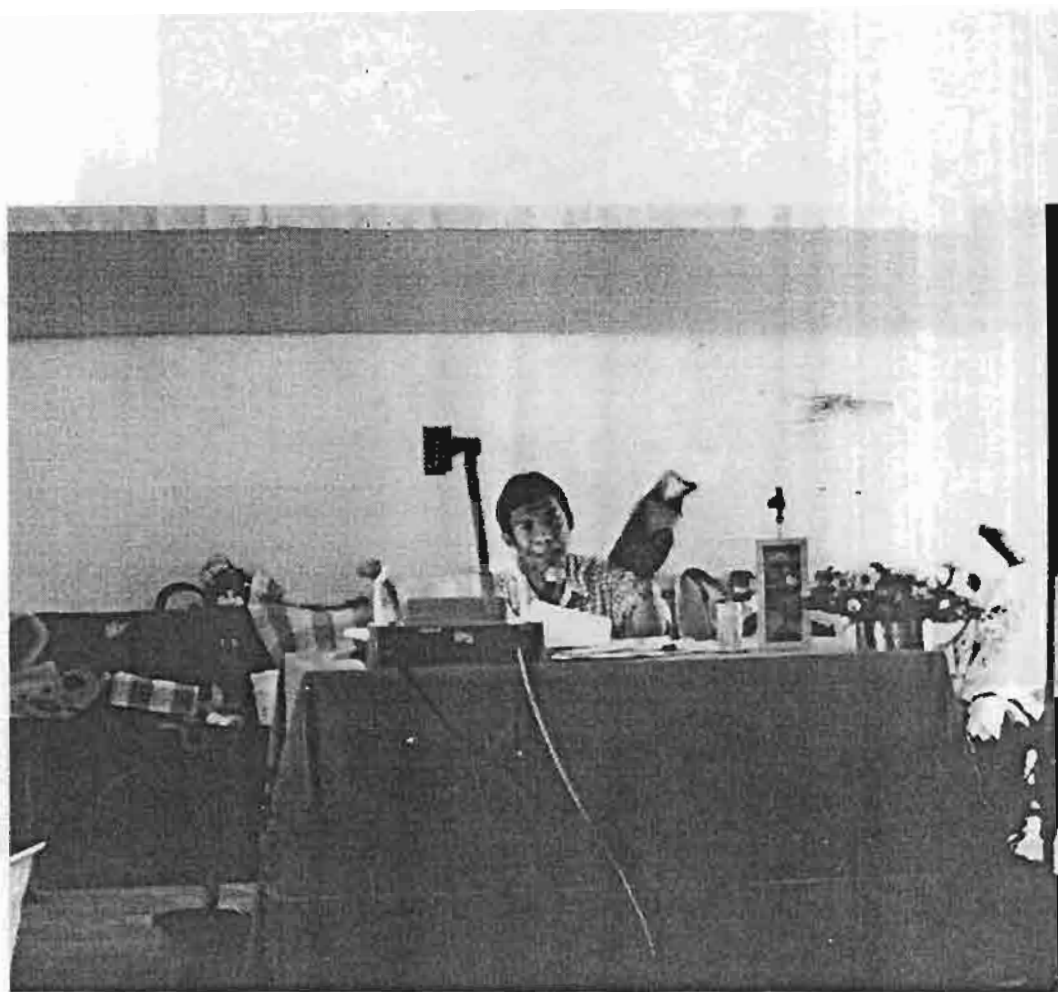
สำหรับสมาชิคนิคมที่สามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มสมาชิก ที่เคยเข้ารับการฝึกอาชีพเย็บผ้าจากนิคมสร้างตนเองลำปาวมาก่อน มีจำนวนประมาณ 30 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มทอผ้าจากชุมชนต่าง ๆ และอีกส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มช่างที่กระจายตัวอยู่ที่ต้องการเข้าร่วมงานกับโครงการประมาณ 20 คน

2. การออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์

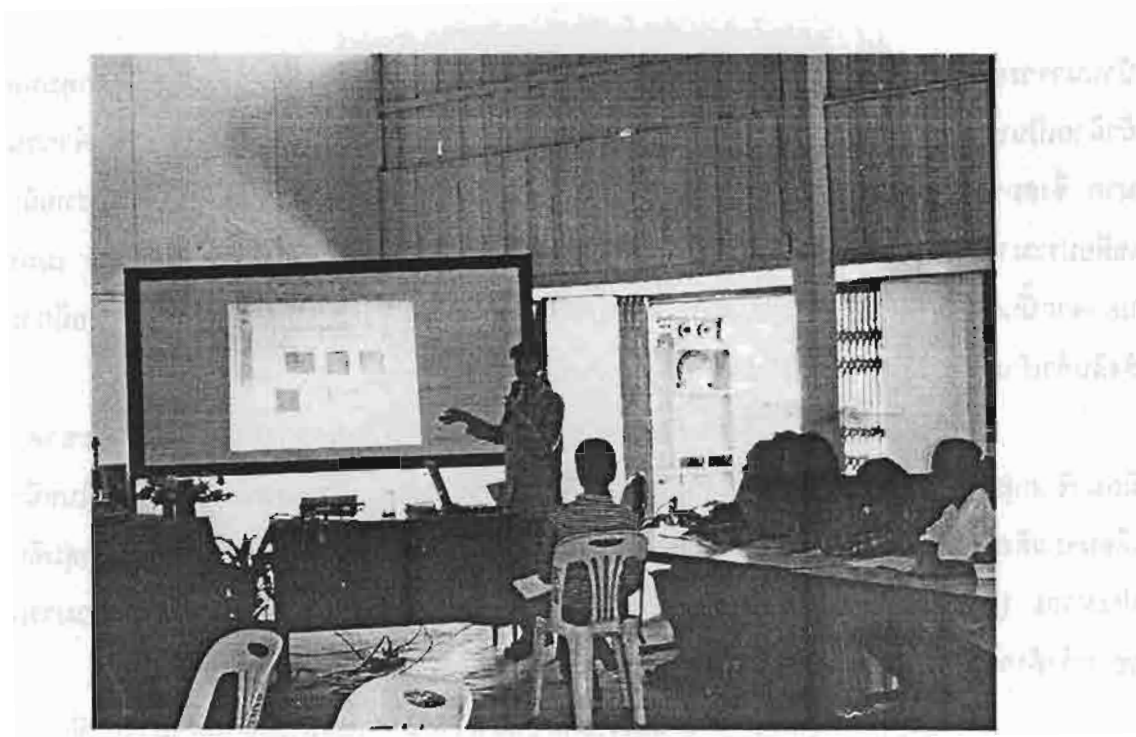
สำหรับการวิจัยในขั้นนี้นักวิจัยได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ขั้นตอน ทั้งสองขั้นตอนเป็นกระบวนการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักวิจัย นักออกแบบ และผู้เชี่ยวชาญ ในกระบวนการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการออกแบบและออกแบบ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ควบคู่กันไปในระหว่างทำกิจกรรม (Learning by Doing) โดยกิจกรรมในขั้นของการออกแบบมีดังนี้

2.1 ฝึกอบรมความรู้และเทคโนโลยีด้านการออกแบบและการผลิต

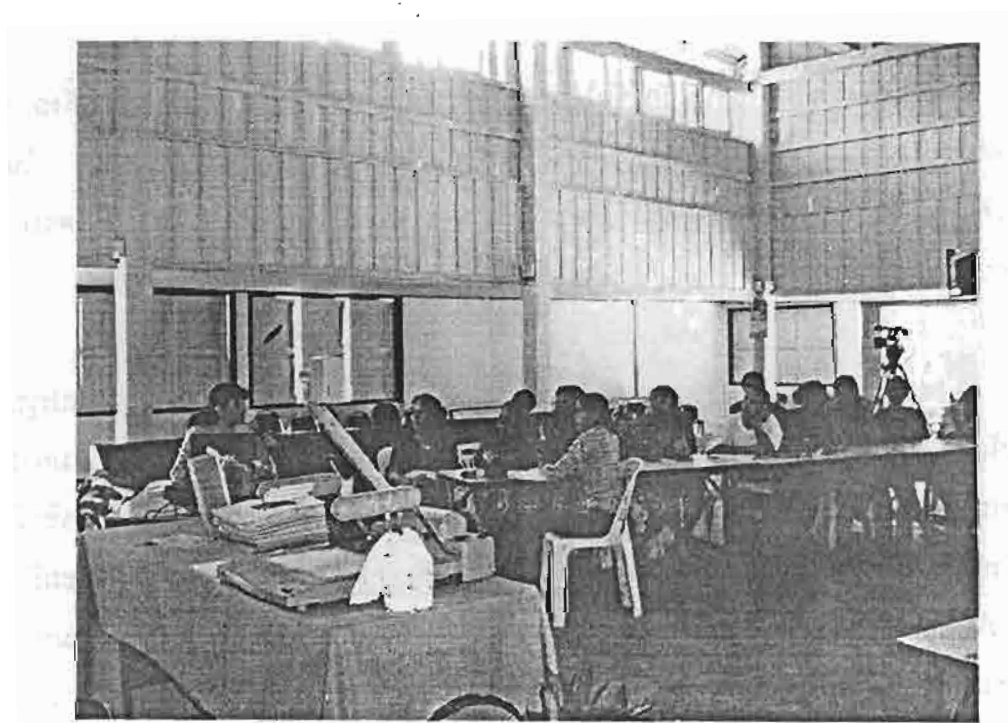
คณะวิจัยได้จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นการปรับฐานคิด ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้เกิดความเข้าใจในการร่วมกันโดยภาพรวมทั้งหมด กิจกรรมการวิจัยและเตรียมการฝึกอบรมความรู้และเทคโนโลยีด้านการออกแบบและการผลิตเบื้องต้นให้แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีความรู้พื้นฐานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในขั้นต่อไป ที่สำคัญ คือ ขั้นการออกแบบและผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมแรกของการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 1 กิจกรรมการฝึกอบรมความรู้และเทคโนโลยีด้านการออกแบบและการผลิต แก่สมาชิกกลุ่มนิคมสร้างตนเอง

รศ.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ ให้ความรู้เรื่องหลักการออกแบบเบื้องต้น
การตลาดและความต้องการของผู้บริโภคผ้าทอพื้นบ้าน

อ.พีระยา สระมาลา หัวหน้าภาควิชาการออกแบบอุตสาหกรรมสิ่งทอ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
ให้ความรู้แก่สมาชิกชุมชนเรื่องการออกแบบสิ่งทอเชิงอุตสาหกรรม

คุณเพ็ญจิตต์ มาประจง หักรหน้าฝายออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
ให้ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน

นักวิจัยและนักออกแบบร่วมกับสมาชิกชุมชนในการคิดและออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ
บนฐานข้อมูลด้านตลาดเป้าหมายและศักยภาพผ้าทอของชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการสร้างต้นแบบ
ในขั้นตอนต่อไป ด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning by doing)

คุณนันทรัตน์ นามเพ็ง นักออกแบบประจำโครงการ
กำลังให้ความรู้เรื่องการตกแต่งและการเพิ่มมูลค่าแก่สินค้าและการแปรรูปผ้าเป็นผลิตภัณฑ์

นักวิจัยและนักออกแบบร่วมกับสมาชิกชุมชนในการคิดและออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ
บนฐานข้อมูลด้านตลาดเป้าหมายและศักยภาพผ้าทอของชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการสร้างต้นแบบ
ในขั้นตอนต่อไป ด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning by doing)

นักวิจัยและนักออกแบบร่วมกับสมาชิกชุมชนในการคิดและออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ
 ฐานข้อมูลด้านตลาดเป้าหมายและศักยภาพผ้าทอของชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการสร้างต้นแบบ
 ในขั้นตอนต่อไป ด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning by doing)

นักวิจัยและนักออกแบบร่วมกับสมาชิกชุมชนในการคิดและออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ
บนฐานข้อมูลด้านตลาดเป้าหมายและศักยภาพผ้าทอของชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการสร้างต้นแบบ
ในขั้นตอนต่อไป ด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning by doing)

ลำปาว คณะวิจัยได้ร่วมกับนิคมสร้างตนเองลำปาวจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเทคโนโลยีด้านการออกแบบและการผลิต โดยมีสมาชิกที่มีความสามารถด้านการแปรรูปผ้าทอพื้นบ้านเข้าร่วมกิจกรรมการถ่ายทอดเชิงการปรับฐานคิดและการแปรรูปจำนวน 40 คน

ความมุ่งหมายของการฝึกอบรมครั้งนี้ ได้จัดขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมแก่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ให้มีความรู้พื้นฐานในด้านการออกแบบ และการผลิตสินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้สมาชิกได้เข้าใจถึงความเชื่อมโยงระหว่างการตลาดกับการออกแบบและการผลิต หลักสูตรที่คณะวิจัยจัดฝึกอบรมให้แก่สมาชิกประกอบด้วย

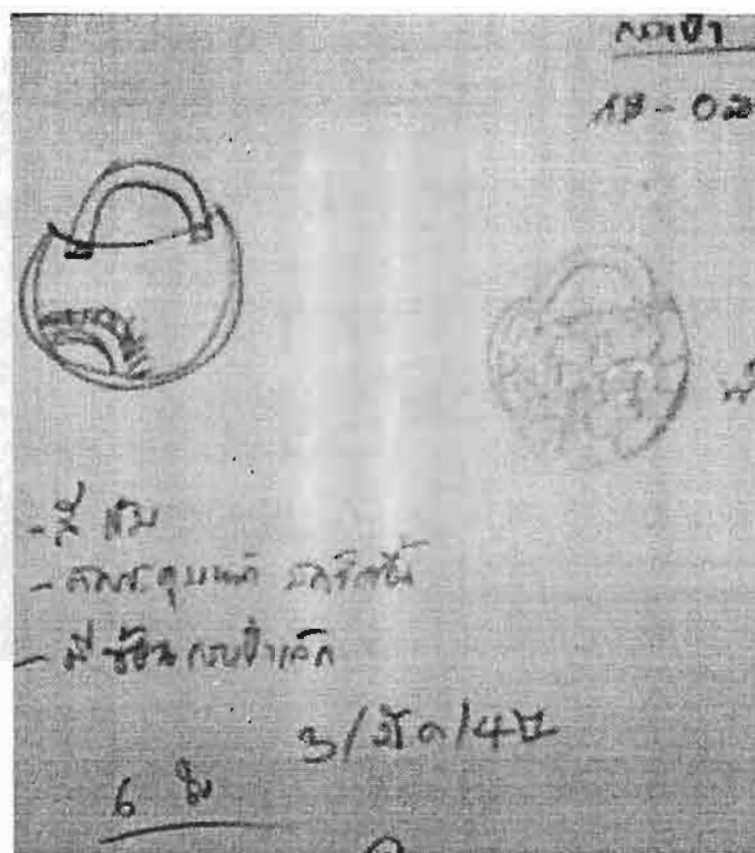
1. หลักการออกแบบเบื้องต้น
2. การออกแบบผลิตภัณฑ์
3. การแปรรูปผ้าเป็นผลิตภัณฑ์
4. การตกแต่งและการเพิ่มมูลค่าแก่สินค้า
5. การตลาดและความต้องการของผู้บริโภคผ้าทอพื้นบ้าน

ในส่วนของคณะวิทยากรผู้ให้ความรู้ในการฝึกอบรมครั้งนี้ คือคณะวิจัยทั้งหมด และผู้เชี่ยวชาญในด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่ปรึกษาโครงการ และนักออกแบบประจำโครงการ มาทำการฝึกอบรมความรู้ในส่วนของเทคโนโลยีการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้าน เพื่อให้ความรู้พื้นฐานด้านต่าง ๆ แก่สมาชิกชุมชน เพื่อให้สามารถร่วมกับคณะวิจัยในกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้านในขั้นต่อไป

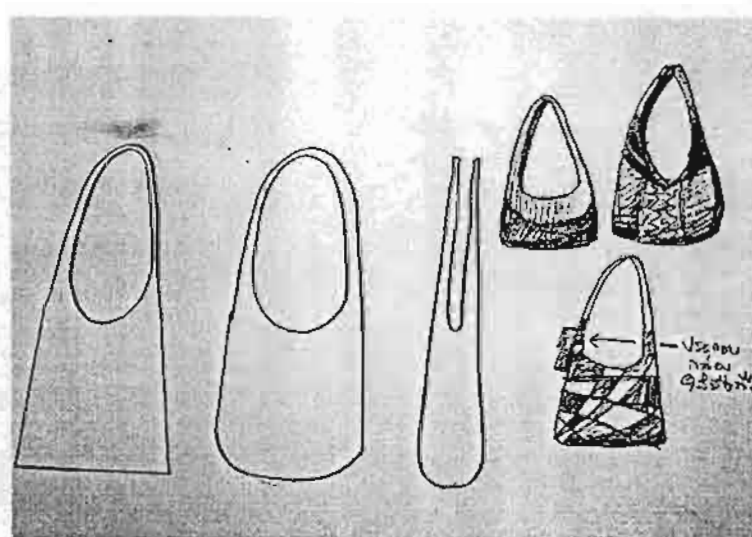
2.2 ขั้นตอนการออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์

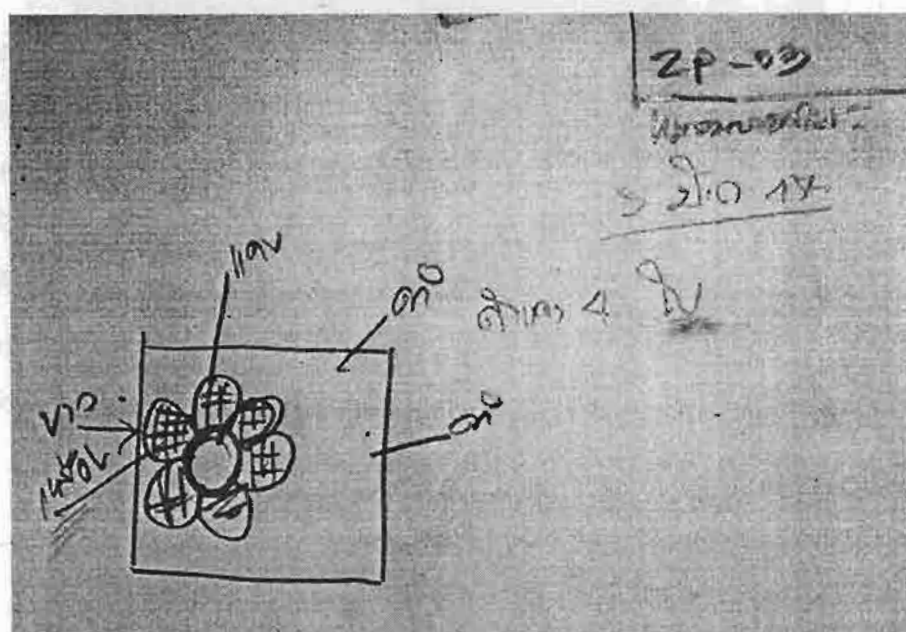
ในขั้นตอนนี้ คณะวิจัย นักออกแบบ สมาชิกชุมชนที่เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันทำการออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ บนโจทย์ของการวิเคราะห์ลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยใช้ 2 ฐานคิดหลักเป็นพื้นฐานด้านวิธีคิดในการออกแบบ และการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ คือ

- 1) องค์ความรู้ด้านการตลาดและทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านที่ได้จากการวิจัยในขั้นที่ 1
 - 2) องค์ความรู้จากการวิเคราะห์ศักยภาพของผ้าทอของนิคมสร้างตนเองลำปาว
- คณะวิจัยร่วมกับสมาชิกชุมชนทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ ภายใต้การวิเคราะห์ถึงศักยภาพผ้าทอของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ถึงลักษณะเฉพาะ ลักษณะเด่นทั้งด้านรูปแบบ กรรมวิธีการผลิต ด้านวัตถุดิบ เชื่อมโยงกับฐานความรู้ที่ได้จากการวิจัยขั้นที่ 1 แล้วสังเคราะห์ผลจาก

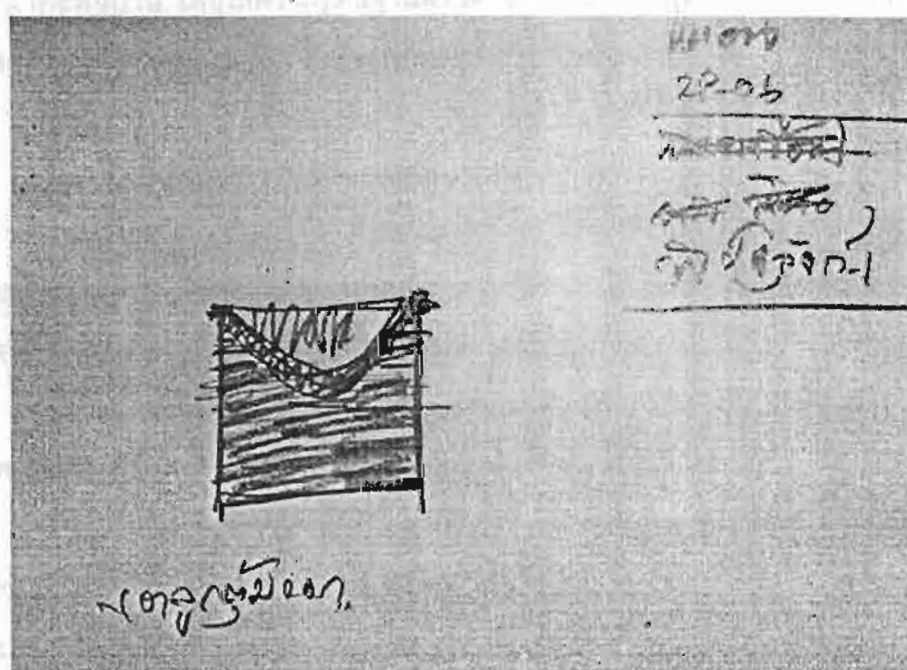

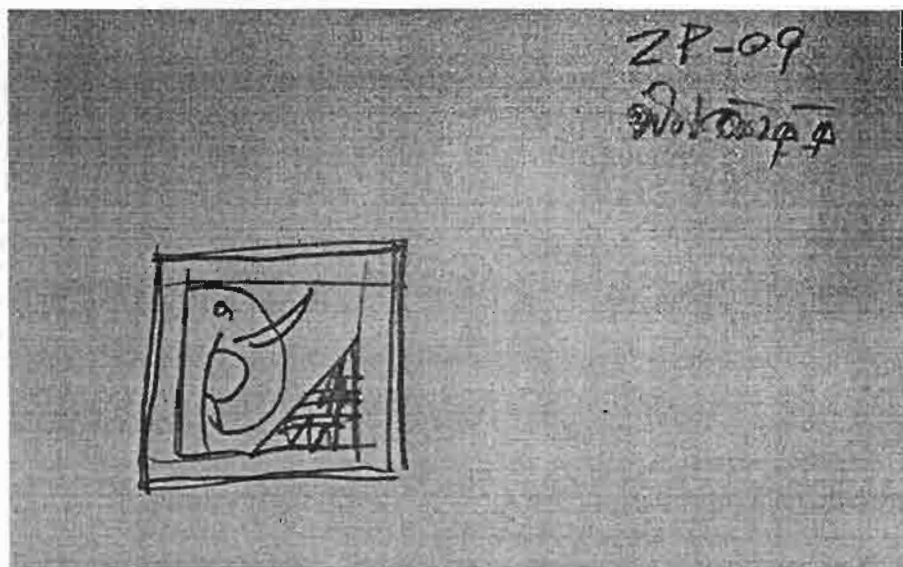
ภาพตัวอย่างการออกแบบกระเป๋า

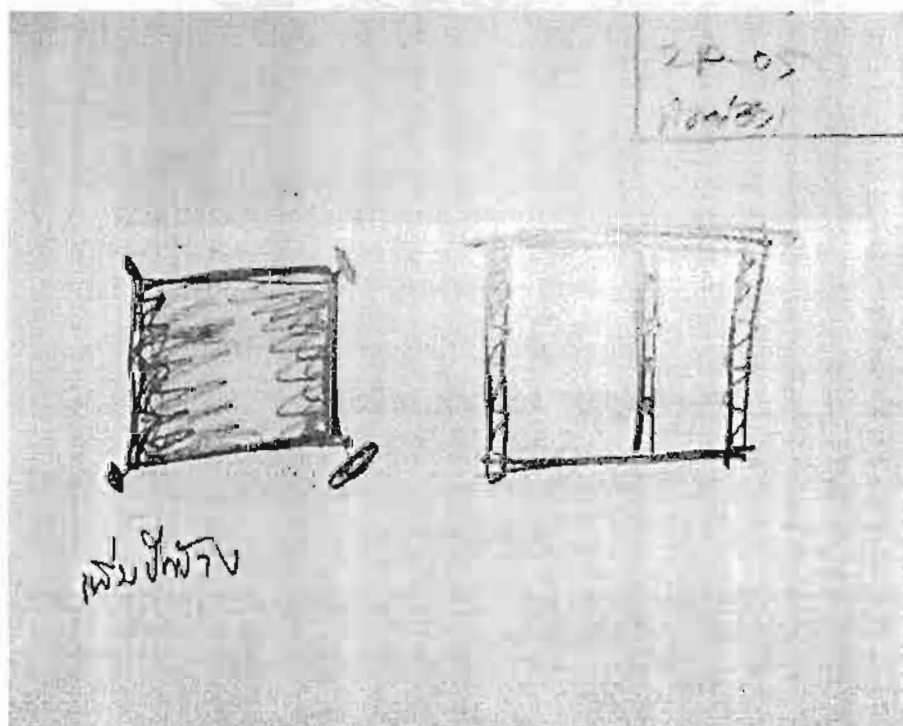

ภาพตัวอย่างการออกแบบหมอนอิง

ภาพตัวอย่างการออกแบบหมอนอิง

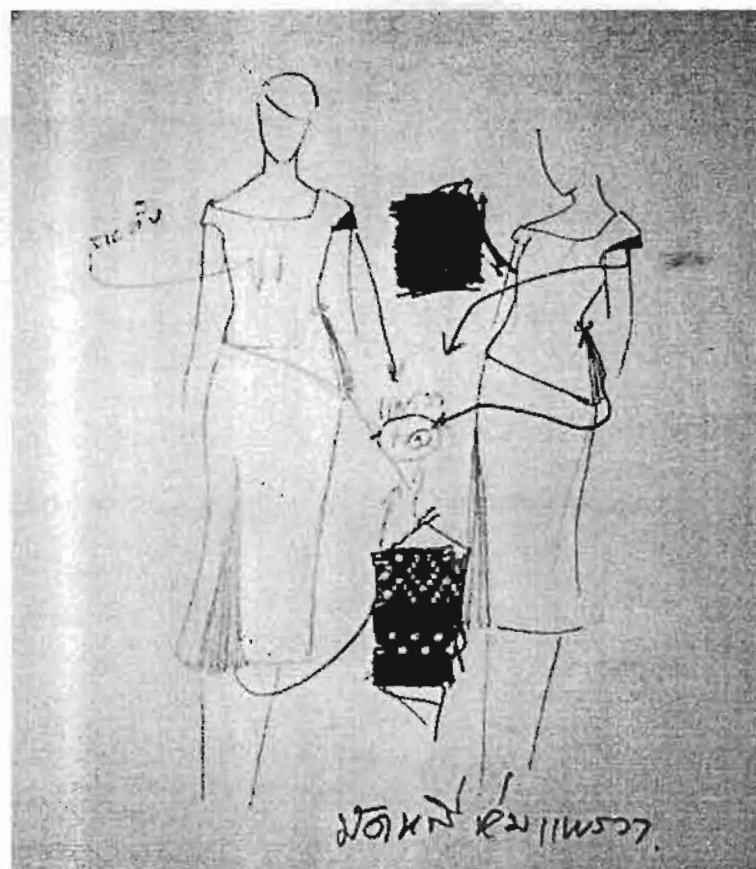
ภาพตัวอย่างการออกแบบแฟชั่นเสื้อผ้า

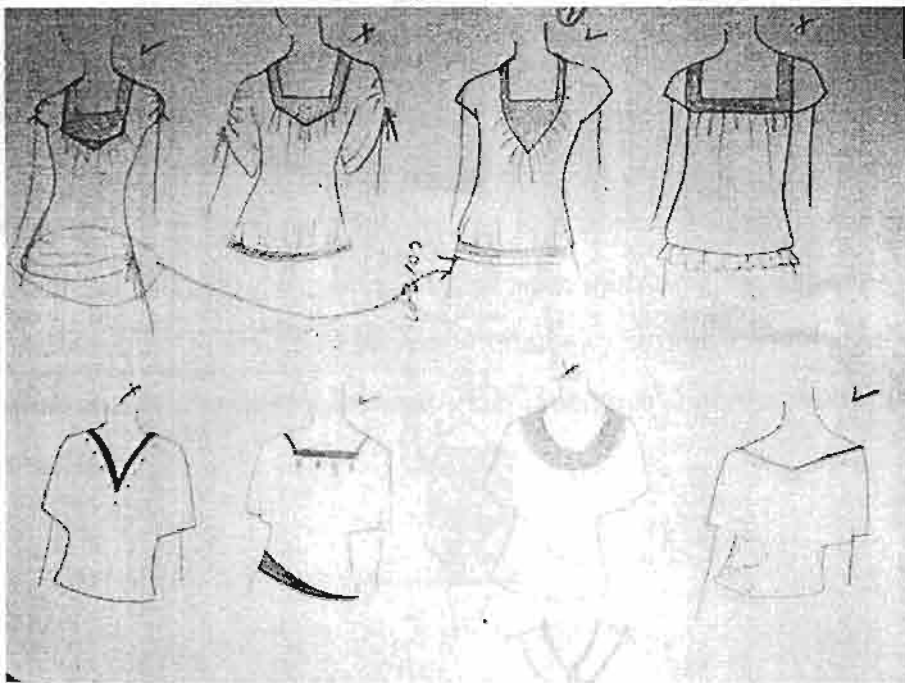
ภาพตัวอย่างการออกแบบแฟชั่นเสื้อผ้า

ภาพตัวอย่างการออกแบบแฟชั่นเสื้อผ้า

ภาพตัวอย่างการออกแบบแฟชั่นเสื้อผ้า

ภาพตัวอย่างการออกแบบแฟชั่นเสื้อผ้า

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ และกลุ่มตลาดเป้าหมายดังกล่าว แปรผลสู่การออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ อย่างมีเหตุผลด้านการตลาดรองรับ โดยใช้กรอบผลิตภัณฑ์ 4 กลุ่มหลัก ตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ

- (1) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม
- (2) ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน
- (3) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก
- (4) ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

จากการร่วมกันออกแบบคณะวิจัยได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ซึ่งการออกแบบผลิตภัณฑ์แต่ละกลุ่มประเภะนั้น คณะผู้ร่วมวิจัยได้สร้างแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดตามที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ไว้ให้หลากหลายที่สุด เพื่อเป็นประเด็นตัวเลือกในการนำมาสร้างเป็นต้นแบบจริง ในแต่ละชนิดของผลิตภัณฑ์ได้ออกแบบให้มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันออกไปเป็นรายผลิตภัณฑ์ย่อย

2.3 การวิเคราะห์ต้นแบบผลิตภัณฑ์

หลังจากนั้นคณะวิจัยร่วมกับที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และด้านธุรกิจการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสิ่งทอพื้นบ้าน ประกอบด้วย รศ.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ หัวหน้าโครงการ อ.เพ็ญจิตต์ มาประจง หัวหน้าฝ่ายออกแบบผลิตภัณฑ์ สิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และคุณณิศาสล บุปผาสังข์ ผู้จัดการร้านนิศาชล ที่ปรึกษาโครงการ ผศ.สุปราณี ลักษณะศิโย ผศ.ดาริกา เสาร์ม อ.ปาริชาติ ศรีสนาม อาจารย์สิบศิริ แซ่ลี อาจารย์ยุทธนา ไพกะเพศนักวิจัยและนักออกแบบประจำโครงการ คุณรัชนิกร เกาะแก้ว ผู้จัดการร้านบ้านแพรวา และคณะผู้ร่วมโครงการวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นไปได้ในการผลิตและสอดคล้องกับแนวโน้มความต้องการของตลาด โดยได้คำนึงถึง 9 ประเด็นหลัก ดังนี้

- 1.แสวงหาจุดแข็งของตนเอง หลีกเลี่ยงการออกแบบผลิตภัณฑ์ซ้ำซ้อนกับกลุ่มอื่น
- 2.เป็นฐานสำคัญในการกำหนดทิศทาง และเอกลักษณ์แต่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ อย่างแท้จริง
- 3.พัฒนาความคิดและมุมมองใหม่ ๆ ให้ผลิตภัณฑ์
4. คำนึงถึงลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย
5. สอดคล้องกับแนวโน้มตลาดและโอกาสในการจำหน่าย

คณะวิจัยร่วมกับที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และด้านธุรกิจการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสิ่งทอพื้นบ้าน ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นไปได้ในการผลิตและสอดคล้องกับแนวโน้มความต้องการของตลาด

6. ผลิตภัณฑ์จะต้องมีศักยภาพด้านการแข่งขันกับคู่แข่ง
7. การกำหนดภาพพจน์และความประทับใจในผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
8. ส่วนแบ่งตลาด ช่องทางการจำหน่าย และการนำเสนอผลิตภัณฑ์
9. ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นทางเลือกของผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแบบที่ทำการออกแบบไว้เพื่อคัดเลือกแบบที่เหมาะสมมาทำการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบในขั้นต่อไป และให้ข้อเสนอแนะพัฒนาแบบที่ยังมีข้อบกพร่องโดยให้นักออกแบบประจำโครงการเป็นผู้รับผิดชอบการพัฒนาแบบ ผู้ร่วมโครงการวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดร่วมกันพิจารณาแบบผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มที่ทำงานออกแบบสร้างขึ้น ผลการพิจารณาคัดเลือกแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านและศักยภาพด้านการผลิตของสมาชิกกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาว และเป็นแบบที่เป็นไปได้ในแง่ของการผลิตและการจำหน่าย ซึ่งคณะวิจัยได้คัดเลือกแบบผลิตภัณฑ์มาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบกลุ่มละ 5 ชนิด ได้แก่

(1) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม ประกอบด้วย กระเป๋าสื่อผ้าบุรุษ เสื้อผ้าสตรี ผ้าพันคอและผ้าคลุมไหล่ และเครื่องประกอบการแต่งกายอื่น ๆ จากการศึกษาข้อมูลด้านการตลาดในขั้นต้นพบว่า ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความสนใจจากผู้บริโภคค่อนข้างมาก และการสร้างจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ด้วยการออกแบบที่เป็นเอกลักษณ์และเลือกใช้ผ้าที่มีคุณภาพดีและเหมาะสม ก็จะสามารถสร้างโอกาสในการจำหน่ายได้เป็นอย่างดี

(2) ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน ประกอบด้วย หมอนอิง ชุดโต๊ะอาหาร ชุดเครื่องนอน ชุดตกแต่งบ้าน และชุดเครื่องใช้ในครัว จากคุณสมบัติของผ้าทอในกลุ่มผ้าฝ้ายทั้ง ผ้าสายฝน ผ้าเกล็ดเต่า ผ้าเกล็ดลิ้น ผ้ารำหวด ผ้ามัดหมี่ และผ้าสีพื้น เป็นผ้าที่สามารถนำแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผ้าทอในกลุ่มนี้ได้เป็นอย่างดี

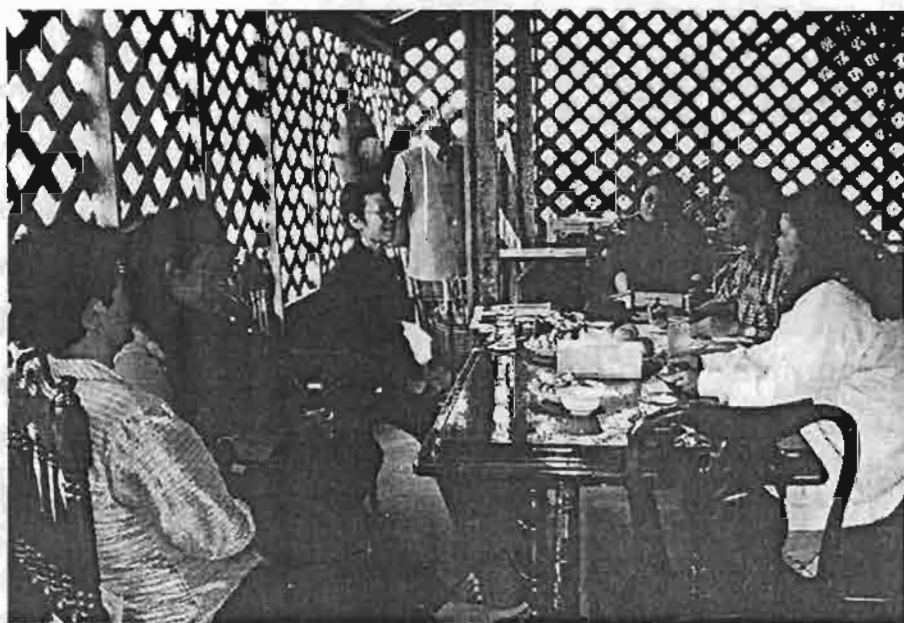
(3) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก ประกอบด้วย สมุดโน้ต อัลบั้มรูป ชุดภูมิปัญญา ของโทรศัพท์ และกระเป๋าใส่เหรียญ จากการที่ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายกลุ่มแรกเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง ดังนั้น สินค้ากลุ่มแรกที่น่าจะได้รับความสนใจ คือ ของที่ระลึกและสินค้าขนาดเล็กต่าง ๆ ที่สามารถซื้อเป็นของฝากได้ง่าย โดยเฉพาะของที่ระลึกที่ผลิตจากผ้าแพรวาที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น การนำผ้าแพรวาและผ้าอื่น ๆ ของกลุ่มสมาชิกมาแปรรูปเป็นสินค้าในกลุ่มนี้นับว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

(4) ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป ประกอบด้วย กล้องทิชชู ชั้นใส่หนังสือ ถังอเนกประสงค์ กระเป๋ใส่เครื่องสำอาง และเบาะรองนั่ง จากการที่ผลิตภัณฑ์ผ้าทอของกลุ่มสมาชิกมีความหลากหลายสามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้ยังเป็นของใช้หลากหลายที่มีโอกาสในการขายค่อนข้างดี เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่นำผ้าทอมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับรูปแบบการใช้ชีวิตของคนยุคใหม่ ทุกคนสามารถนำผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ เช่น ถังอเนกประสงค์ ที่สามารถใส่หนังสือ ใส่ของต่าง ๆ ทั้งในบ้านและในรถยนต์ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่สามารถใช้ร่วมกันได้ ทำให้ช่องทางการจำหน่ายมีกว้างขึ้น

3. การผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์

ในการฝึกอบรมคณะวิจัยได้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการออกแบบ การใช้สี วัสดุ ดิน ฟ้าที่จะเลือกใช้ และวิธีการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงธุรกิจ จากกิจกรรมดังกล่าวทำให้นักวิจัยสามารถคัดเลือกสมาชิกที่สนใจและมีความสามารถในการพัฒนาทักษะด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์มาเข้าร่วมกับนักวิจัยในการออกแบบและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ หลังจากการจัดกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ด้านการออกแบบและการผลิตให้แก่สมาชิกที่มีความสามารถในการแปรรูปสินค้าจากผ้าทอพื้นบ้านแล้ว คณะวิจัยทำงานภาคสนามเพื่อทำการคัดเลือกสมาชิกที่มีความสามารถในการตัดเย็บมาก่อน มีจักรซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแปรรูป และมีความพร้อมที่จะร่วมทำกิจกรรมการพัฒนาและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์กับคณะวิจัย เพื่อให้สมาชิกร่วมสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ตามแบบที่นักออกแบบร่วมกับสมาชิกที่เข้าร่วมการฝึกอบรมสร้างไว้ โดยคณะวิจัยจัดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านการผลิตต้นแบบมาเป็นผู้ดูแลการผลิตร่วมกันกับสมาชิกที่ได้รับการคัดเลือกจำนวน 9 คน ได้แก่

- 1.นางสาววิมลวรรณ เจนวนิวิกุล (อาจารย์สอนวิชาศิลปะในพื้นที่)
- 2.นางประนอม จักษ์สุวรรณ
- 3.นางปริญญา ภารจำรัส
- 4.นางสาวหทัย พิลาชัย
- 5.นายสุทธา คำหงสา
- 6.นางคำปิ่น ยอดแก้ว
- 7.นางชุติมา คำไพศรี

คณะวิจัยร่วมประชุมกับตัวแทนสมาชิกชุมชน และตัวแทนจากนิคมสร้างตนเองลำปาว เพื่อชี้แจง ทำความเข้าใจแนวทางและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการวิจัยร่วมกัน

8.นางจันทร์แดง จำปาชัย

9.นางบังอร สายรัศมี

จากผลการวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่จะนำมาผลิต 5 กลุ่มสินค้าตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ คณะวิจัยดำเนินการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ในจำนวนที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการทดสอบตลาดในขั้นตอนวิจัยที่ 3 สำหรับในขั้นตอนการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ คณะวิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ชี้แจงขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านแก่สมาชิกกลุ่มนิคม

สร้างตนเองลำปาว นักวิจัยหลักออกทำงานภาคสนามเพื่อทำการชี้แจงขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ตามแผนการดำเนินงานที่วางไว้ ให้ชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในขั้นตอนการดำเนินงาน และเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากรซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละชุมชนที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการออกแบบและการผลิต ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานให้แก่สมาชิกเพื่อให้สามารถร่วมการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ ได้อย่างมีความเข้าใจในหลักการออกแบบและการผลิต ซึ่งเมื่อสมาชิกได้ร่วมกิจกรรมการพัฒนาต้นแบบร่วมกับคณะวิจัยแล้ว จะนำไปสู่ขั้นตอนการนำไปใช้และการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญต่อไป

3.2 รวบรวมผ้าแพรวาและผ้าของแต่ละกลุ่มชุมชนมาใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปต้นแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีผ้าที่ลักษณะแตกต่างกันเป็นจำนวนมาก จากการวิเคราะห์รูปแบบของต้นแบบที่ผ่านการคัดเลือกและการวิเคราะห์ผ้าของนักวิจัยที่รับผิดชอบด้านการออกแบบและแปรรูปนำมาสู่การวางแผนการผลิตให้ได้ผลงานตามที่ต้องการจากทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ และเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้

3.3 คณะนักวิจัยที่รับผิดชอบด้านการออกแบบและแปรรูปร่วมกับสมาชิกชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกและสมาชิกอื่นที่มีความสนใจ ทำการออกแบบในขั้นที่สอง คือ การคัดเลือกผ้าทั้งลักษณะผ้า เนื้อผ้า สีผ้า และวัสดุต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบผลิตภัณฑ์ ให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีองค์ประกอบสวยงาม น่าสนใจ เพื่อเตรียมการผลิตในขั้นต่อไป

3.5 คณะนักวิจัยที่รับผิดชอบด้านการออกแบบและแปรรูปร่วมกับสมาชิกทำการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ตามรูปแบบที่วางไว้ พร้อมกับปรับปรุงและพัฒนาส่วนที่เห็นควร ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน จนได้ผลิตภัณฑ์ตามแผนการผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามจำนวนที่ต้องการ เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์และการทดสอบตลาดต่อไป

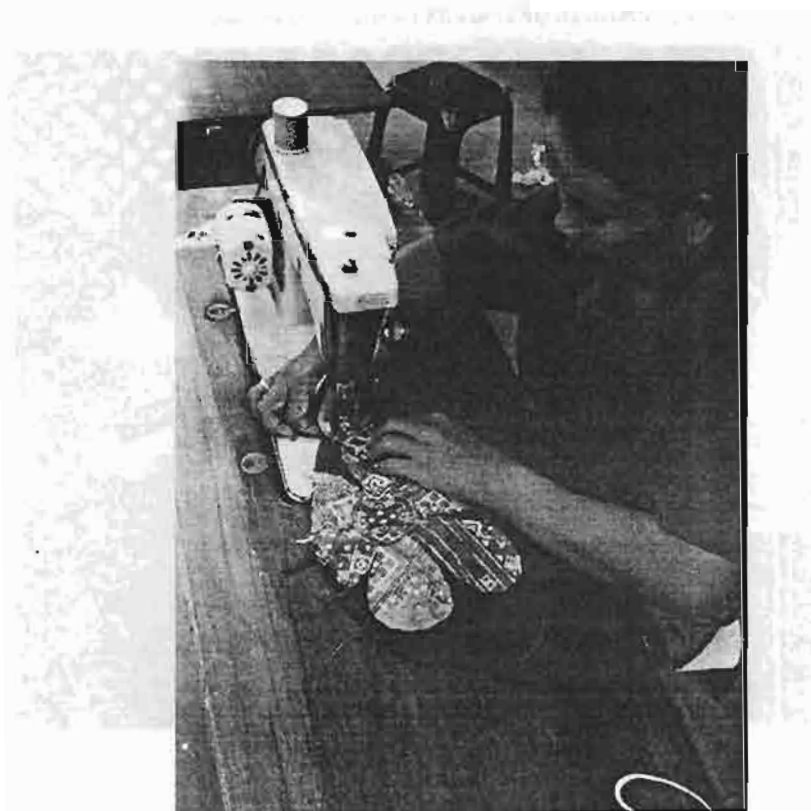

นักวิจัยและนักออกแบบประจำโครงการร่วมกับตัวแทนสมาชิกที่คัดเลือก เพื่อเข้าร่วมกระบวนการ
 สร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ ทำการออกแบบขั้นที่สองด้วยการเลือกวัตถุดิบ เช่น ผ้า สีเส้น อุปกรณ์
 ประกอบ และวัสดุตกแต่งผลิตภัณฑ์ เตรียมเข้าสู่กระบวนการผลิตต้นแบบ

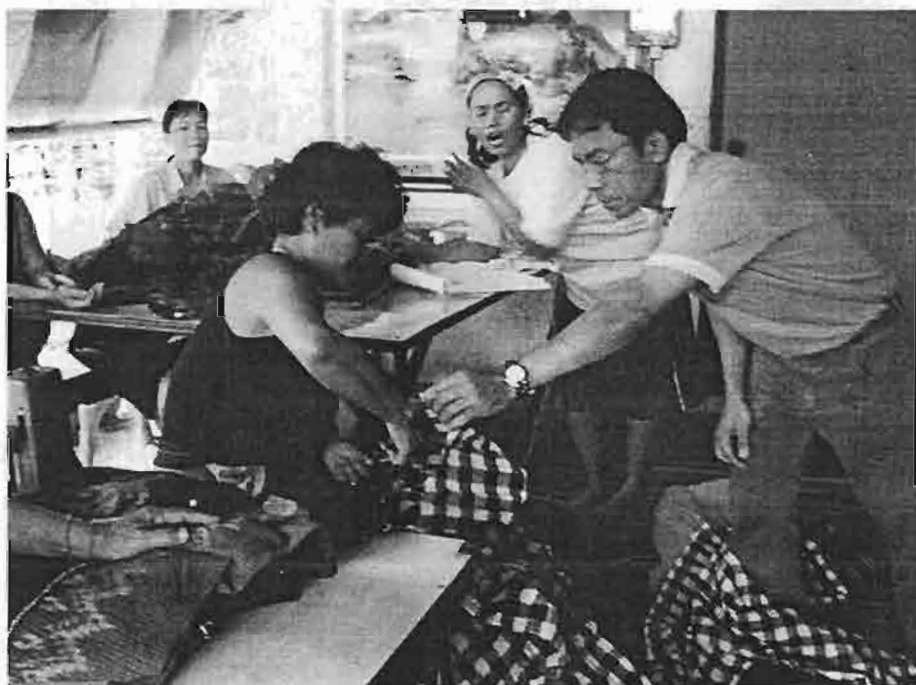
นักวิจัยฝ้ายผลิตภัณฑ์และฝ้ายออกแบบ ร่วมกับตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมการพัฒนาต้นแบบ
ร่วมกันพัฒนาต้นแบบจากผ้าทอนิตต่าง ๆ ของแต่ละชุมชน

นักวิจัยฝ่ายผลิตภัณฑ์และฝ่ายออกแบบ ร่วมกับตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม
การพัฒนาต้นแบบร่วมกันพัฒนาต้นแบบจากผ้าทอชนิดต่าง ๆ ของแต่ละชุมชน

หัวหน้าโครงการวิจัยกำลังทำงานร่วมกับตัวแทนสมาชิกในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

นักวิจัยฝ่ายผลิตภัณฑ์และฝ่ายออกแบบ ร่วมกับตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม
การพัฒนาต้นแบบร่วมกันพัฒนาต้นแบบจากผ้าทอชนิดต่าง ๆ ของแต่ละชุมชน

นักวิจัยฝ่ายผลิตภัณฑ์และฝ่ายออกแบบ ร่วมกับตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมการพัฒนาต้นแบบ
ร่วมกันพัฒนาต้นแบบจากผ้าทอชนิดต่าง ๆ ของแต่ละชุมชน

ตัวแทนสมาชิกกำลังพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ตามความถนัดของตน

ตัวแทนสมาชิกกำลังพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ตามความถนัดของตน

ตัวแทนสมาชิกกำลังพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ตามความถนัดของตน

นักวิจัยฝ่ายผลิตภัณฑ์และฝ่ายออกแบบ ร่วมกับตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมการพัฒนาต้นแบบ
ร่วมกันพัฒนาต้นแบบจากผ้าทอชนิดต่าง ๆ ของแต่ละชุมชน

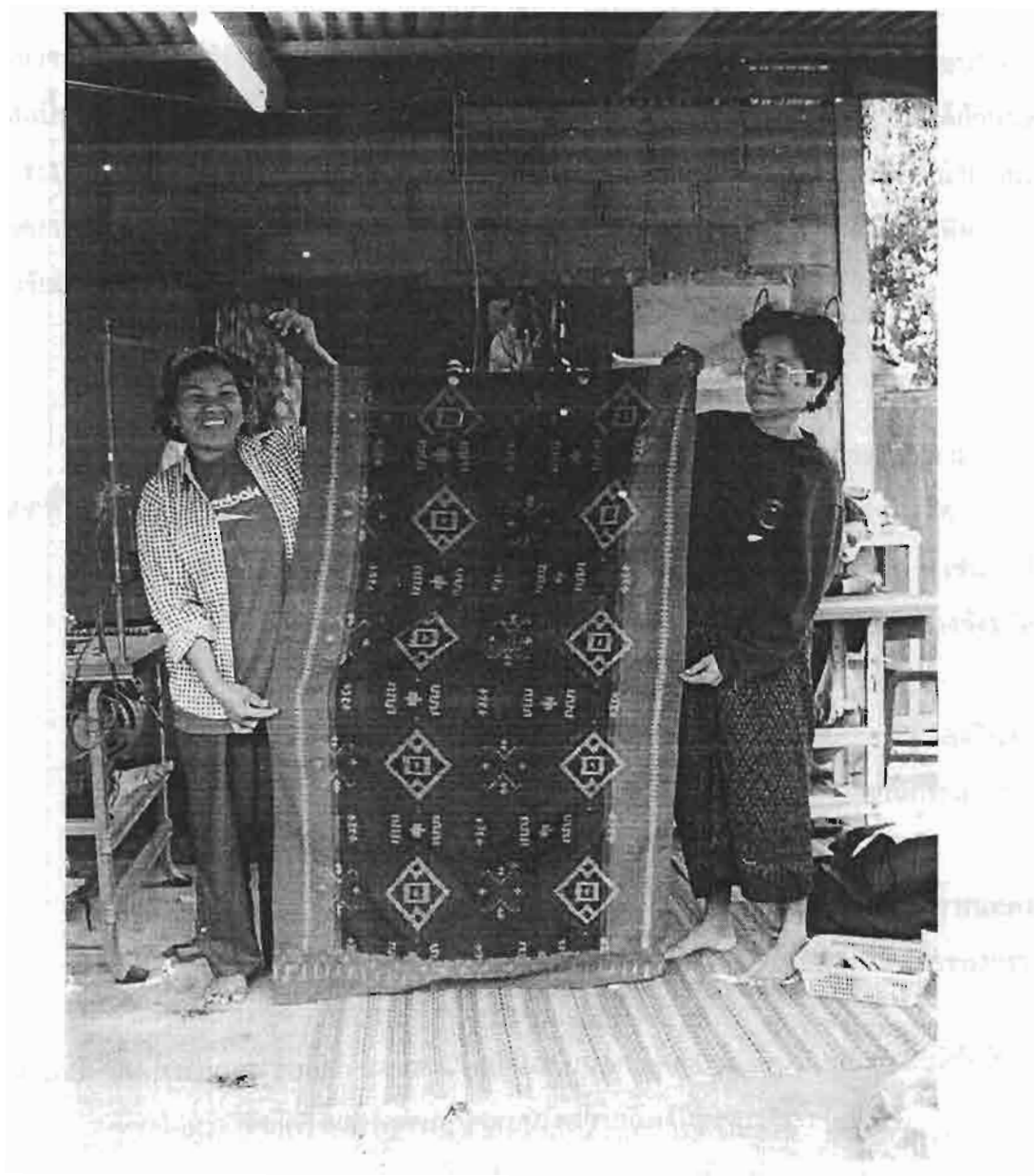

คุณบรรยงค์ แก่นจำปา ผู้ช่วยวิจัยฝ่ายผลิต กำลังทำงานร่วมกับกลุ่มพ่อบ้าน เพื่อผลิตต้นแบบโครงสร้างไม้ที่ใช้ในการประกอบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เช่น ถังอุเนกประสงค์ ชั้นวางวารสาร และหุกระเป๋ เป็นต้น

นักวิจัยฝ่ายผลิตภัณฑ์และฝ่ายออกแบบ ร่วมกับตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมการพัฒนาต้นแบบ
ร่วมกันพัฒนาต้นแบบจากผ้าทอชนิดต่าง ๆ ของแต่ละชุมชน

ตัวแทนสมาชิกกำลังพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ตามความถนัดของตน

นักวิจัยฝ่ายผลิตภัณฑ์และฝ่ายออกแบบ ร่วมกับตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมการพัฒนาต้นแบบ
กำลังบรรจุผลิตภัณฑ์ลงในบรรจุภัณฑ์พร้อมลงรหัสสินค้า
เพื่อเตรียมนำไปทดสอบตลาดด้วยการจำหน่ายจริง

4. การพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์

สำหรับขั้นตอนการพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์นี้แม้ว่าจะเป็นขั้นตอนที่ตามแผนการวิจัยแล้วจะดำเนินการในเดือนที่ 8 ของการวิจัย แต่จากการที่คณะวิจัยได้จัดให้มีการทดสอบตลาดย่อยในเบื้องต้นก่อนตามวาระโอกาสที่เหมาะสม นอกเหนือจากการทดสอบตลาดตามที่ได้กำหนดไว้ในกระบวนการวิจัย และได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยตลาดในเบื้องต้นแล้วจึงได้นำเอาผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาทำการพัฒนาสินค้าอย่างต่อเนื่อง ในกระบวนการพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์ คณะวิจัยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานเป็นดังนี้

4.1 การประชุมเพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนา

หลังจากได้นำผลิตภัณฑ์ไปทดลองจำหน่ายและเก็บข้อมูลจากการสอบถามผู้บริโภคที่ให้ความสนใจผลิตภัณฑ์ ณ จุดวางแสดงสินค้าเพื่อทดสอบตลาดหลัก 3 ส่วน คือ

- การทดสอบตลาดในพื้นที่นิคมสร้างตนเองลำปาวและในเขตจังหวัด เช่น ที่ร้านบ้านแพรวา ศูนย์จำหน่ายสินค้าพืชรักที่ไดโนเสาร์ ศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ และการนำสินค้าไปออกงานแสดงสินค้าภายในจังหวัด
- การทดสอบตลาดที่จังหวัดขอนแก่น ที่ห้างบิ๊กซี ขอนแก่น และการแสดงสินค้าระดับภูมิภาคที่จังหวัดขอนแก่น เช่น งานของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม งานของกรมส่งเสริมการเกษตร และงานเกษตรแฟร์
- การทดสอบตลาดที่กรุงเทพมหานคร ที่ห้างเซ็นทรัลลาดพร้าว และการแสดงสินค้าระดับประเทศ เช่น งานแสดงสินค้าไอทีท็อป งานแสดงสินค้าของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

จากข้อมูลที่ผู้ช่วยวิจัยด้านการตลาดร่วมกับตัวแทนสมาชิกชุมชนที่รับผิดชอบด้านการจำหน่ายสินค้าทำการรวบรวม นำมาทำการประมวลผลวิเคราะห์ คณะวิจัยที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อันประกอบด้วยคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยและจากชุมชนนิคมสร้างตนเองลำปาว ร่วมกันวิเคราะห์ผลตอบรับของผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เพื่อสรุปแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดและศักยภาพของสมาชิกชุมชนยิ่งขึ้นต่อไป จากการร่วมกันวิเคราะห์ถึงกลุ่มตลาด ลักษณะความสอดคล้องและความต้องการของผู้บริโภคแต่ละกลุ่ม แต่ละระดับ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการตอบรับของตลาดกับผลิตภัณฑ์ต้นแบบของโครงการวิจัย และนำข้อมูล

คณะวิจัยร่วมกับตัวแทนสมาชิกชุมชนผู้เข้าร่วมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ร่วมกันพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์
ตามการผลสรุปวิเคราะห์เพื่อนำไปพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์ต่อไป

คณะวิจัยร่วมกับตัวแทนสมาชิกชุมชนผู้เข้าร่วมการพัฒนาผลิตภัณฑ์
ร่วมกันพัฒนาวัตถุดิบที่นำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

ข้างต้นมา นำเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงต้นแบบผลิตภัณฑ์ของโครงการวิจัย สรุปผลการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์จากข้อมูลที่ได้ในการทดสอบตลาด เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1) ผลิตภัณฑ์ชุดเดิมที่จำหน่ายได้ดีเป็นที่ต้องการของตลาด คู่แข่งกับการผลิตและจำหน่ายของชุมชนผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ คณะวิจัยได้คัดเลือกเป็นผลิตภัณฑ์ที่พร้อมจะนำมาถ่ายทอดได้เลย

2) ผลิตภัณฑ์ชุดเดิมที่ต้องปรับปรุงองค์ประกอบบางอย่าง ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้คณะวิจัยได้นำมาพิจารณาเพื่อทำการออกแบบปรับปรุงผลิตภัณฑ์เป็นรายชิ้น ตามองค์ประกอบที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาองค์ประกอบอื่น ๆ เสริมให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมที่ดียิ่งขึ้น

3) การพัฒนาโครงสร้างผืนผ้าทอที่กลุ่มนิคมสมาชิกนิคมสร้างตนเองลำปาวมีความถนัดและมีทุนทางวัฒนธรรมรองรับการออกแบบและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

4) คัดผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นที่นิยมของตลาด หรือผลิตแล้วไม่คุ้มค่าจากการปรับปรุงต้นแบบเป็นผลิตภัณฑ์

หลังจากทำการวิเคราะห์และคณะวิจัยได้กำหนดแนวทางและแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยได้แบ่งกิจกรรมการพัฒนาเป็น 2 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมพัฒนาต้นแบบเดิมและกิจกรรมสร้างต้นแบบใหม่ โดยทั้งสองกิจกรรมนักวิจัยจะทำงานร่วมกับสมาชิกชุมชนผู้ผลิตต้นแบบ เพื่อให้เกิดกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างเข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้ต่อไป

1) การพัฒนาต้นแบบเดิม เป็นกิจกรรมที่นำเอาผลิตภัณฑ์ต้นแบบครั้งที่ 1 ที่คณะวิจัยได้วิเคราะห์และตัดสินใจว่าเป็นกลุ่มสินค้าที่ต้องนำมาพัฒนาในองค์ประกอบที่ยังไม่สมบูรณ์ นักออกแบบจะร่วมกับสมาชิกผู้ร่วมกิจกรรมพัฒนาต้นแบบ ทำการออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแต่ละรายการ ก่อนทำการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ตามแบบ จำนวน 25 แบบ

2) การสร้างต้นแบบใหม่ กิจกรรมนี้มีขั้นตอนเช่นเดียวกับการสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบในครั้งแรก หากแต่เป็นการออกแบบและผลิตเสริมจากการสำรวจความต้องการของผู้บริโภคเพิ่มเติมจากผลการทดสอบตลาด ผลิตภัณฑ์ที่คณะวิจัยได้ทำการพัฒนาในขั้นที่สองส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่นักออกแบบร่วมกับสมาชิกชุมชนทำการออกแบบและพัฒนาตั้งแต่ผืนผ้าจนเข้าสู่กระบวนการแปรรูป และสร้างเป็นต้นแบบในครั้งที่ 2 ตามแผนการวิจัย ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาใหม่นี้มีจำนวน 40 แบบ การสร้างต้นแบบใหม่นี้เป็นไปตามความต้องการของตลาด เช่น กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่าต้องการผลิตภัณฑ์ที่ได้จากผืนผ้าแพรวา แต่เป็นผลิตภัณฑ์ขนาดเล็ก ที่สามารถซื้อหาได้ในราคาไม่สูงเกินไป และโดยไม่จำเป็นต้องซื้อผ้าแพรวาทั้งผืนไปแปรรูป รวมทั้งการพัฒนา

ทีมงานวิจัยและนักออกแบบร่วมกันวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับสมาชิกชุมชน
เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ทีมงานวิจัยและนักออกแบบร่วมกันวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับสมาชิกชุมชน
เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์

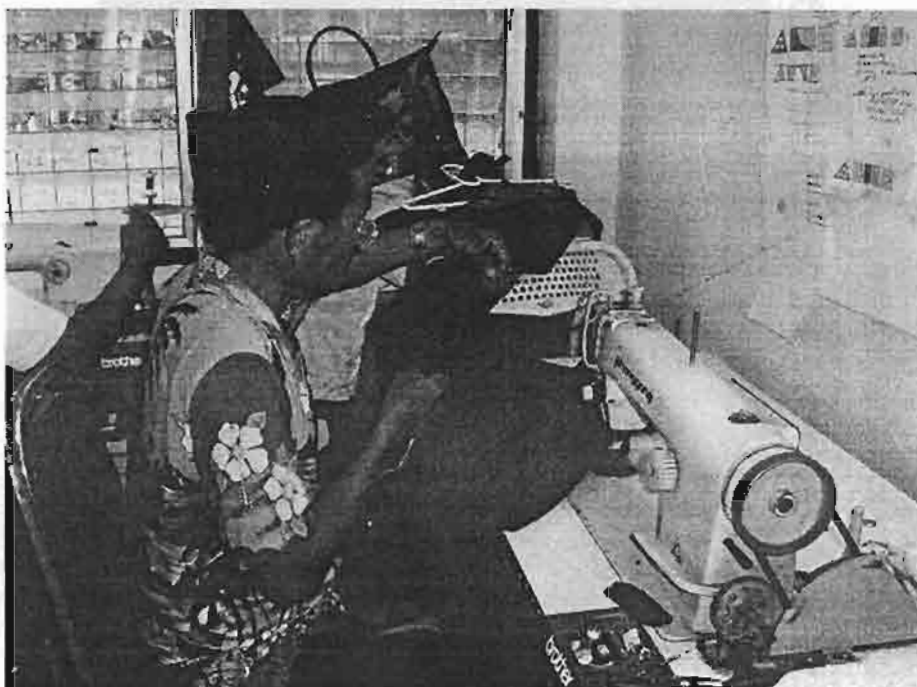

คุณบรรยงค์ แก่นจำปา ผู้ช่วยวิจัยฝ่ายการผลิตและอาจารย์ปาริชาติ ศรีสนาม นักออกแบบ
ประจำโครงการ ร่วมกันวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับสมาชิกชุมชน
เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์

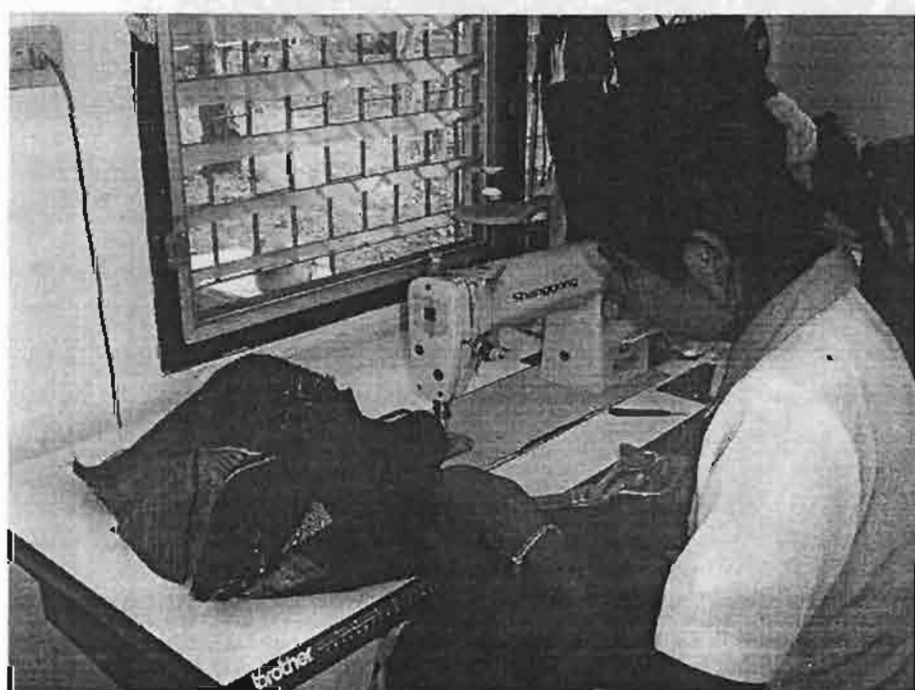

ทีมงานวิจัยและนักออกแบบร่วมกันวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับสมาชิกชุมชน
เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ทีมงานวิจัยและนักออกแบบร่วมกันวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับสมาชิกชุมชน
เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ร.ศ.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ กำลังทำการวิจัยเพื่อออกแบบเนื้อผ้า สี และลวดลาย
ผ้าทอพื้นบ้านที่สามารถนำมาพัฒนาวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมาชิก

อ.วนิด อ่างสุวรรณ ผู้ช่วยวิจัยฝ้ายออกแบบและการนำเสนอผลิตภัณฑ์
กำลังร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบกับคณะวิจัยและตัวแทนสมาชิกชุมชน

นางคำปัน ยอดแก้ว ตัวแทนสมาชิกชุมชนผู้มีความสามารถในการแปรรูปผลิตภัณฑ์
กำลังร่วม พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบกับคณะวิจัย ก่อนจะเสียชีวิต
ด้วยโรคมะเร็งไขกระดูกในเวลาต่อมา

คุณนันทรัตน์ นามเพ็ง นักออกแบบและควบคุมการผลิต
กำลังร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบกับคณะวิจัยและตัวแทนสมาชิกชุมชน

ทีมงานวิจัยและนักออกแบบร่วมกันวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับสมาชิกชุมชน
เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์

กลุ่มวัยรุ่นในชุมชนใกล้เคียงทั้งหญิงและชายให้ความสนใจเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้
ในขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปประกอบเป็นอาชีพต่อไป

ทีมงานวิจัยและนักออกแบบร่วมกันวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับสมาชิกชุมชน
เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ทีมงานวิจัยและนักออกแบบร่วมกันวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับสมาชิกชุมชน
เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์

รูปเป็นผลิตภัณฑ์อย่างคุ้มค่า เพราะบางส่วนอาจได้รับการตัดทิ้งเป็นเศษผ้า และเป็นการจำกัดรูปแบบในการออกแบบ จึงทำการพัฒนาผืนผ้าแพรวาในด้านเทคนิคการผลิตผ้า 2 แบบ คือ

1) การแยกทอลายแพรวากับสีพื้น คณะวิจัยได้ทำการออกแบบโดย

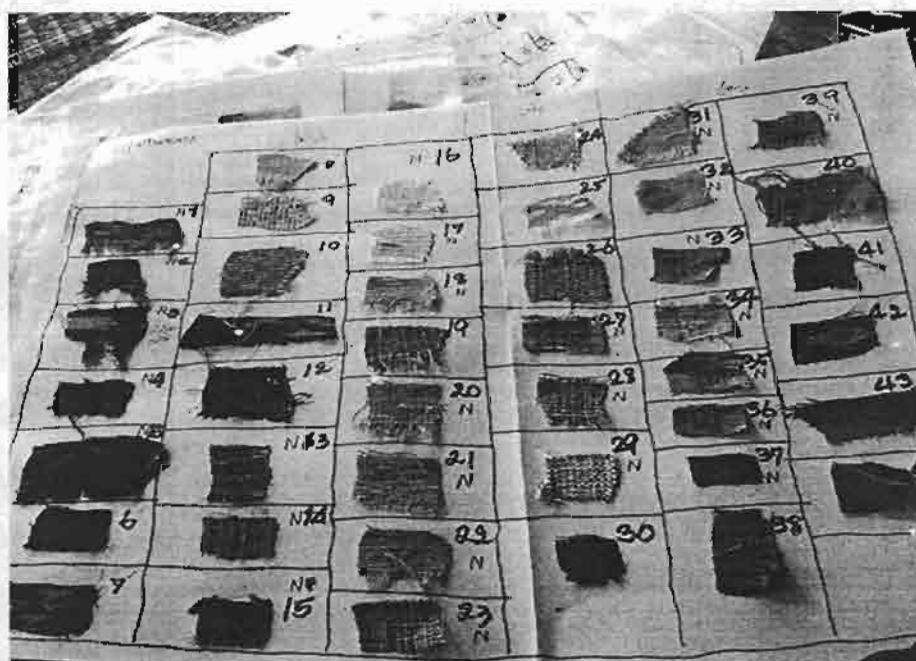
กำหนดให้ทำการทอโดยใช้สีหลักของไหมและฝ้ายเส้นยืน เป็นสีที่ลูกค้ากลุ่มหลักต้องการ คือ กลุ่มคลาสสิก คือ สีน้ำตาลหม่น สีครีม สีคราม สีเทา สีเขียวโหล แล้วทอวดลายในผ้าผืนนั้นเป็นช่วง ๆ ให้เป็นลายทั้งผืน เพื่อสามารถใช้ผืนผ้าที่เป็นลวดลายไปออกแบบใช้ในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ โดยทำการผลิตผ้าไหมสีพื้นอีกต่างหากตามสีที่นักออกแบบกำหนดไว้เป็นสีที่สอดคล้องและเหมาะสมต่อการออกแบบให้เป็นผลิตภัณฑ์ร่วมกับกลุ่มลายแพรวากลุ่มแรก เพื่อให้สามารถลดระยะเวลาในการผลิตซึ่งทำให้สามารถลดค่าแรงงานในการทอได้ด้วย เพราะผ้าสีพื้นจะทอได้ง่ายและเร็วกว่าลายแพรวา และสามารถทอให้หน้าผ้ากว้างมากได้ ซึ่งจะทำให้การทอผ้าสีพื้นทำได้เร็วในปริมาณการผลิตที่สูง นอกจากนั้นการทอแยกจะทำให้สามารถใช้ผ้าสีในการออกแบบและแปรรูปได้อย่างหลากหลายเพิ่มความสวยงามและเพิ่มคุณภาพให้กับผลิตภัณฑ์ได้อีกด้วย ซึ่งในหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์แล้ว จะมีความหลากหลายของวัตถุดิบให้ใช้ในการออกแบบอย่างมาก ซึ่งคณะวิจัยได้นำเอาผ้าไหมแพรวาที่มีราคาสูงกลุ่มนี้ไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลายมากขึ้น อาทิ ชุดผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึกแพรวา ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ที่ร้าน “บ้านแพรวา” ซึ่งเป็นศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของนิคมสร้างตนเองลำปาว อยู่ในพื้นที่การท่องเที่ยว ที่วางจำหน่ายผืนผ้าแพรวาเป็นสินค้าผ้าทอนำ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่สามารถซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าแพรวาไปใช้ได้ด้วยราคาสูง จึงมีความต้องการผลิตภัณฑ์แพรวาขนาดเล็กเพื่อซื้อเป็นของฝากและของที่ระลึก กรณีนี้จึงเป็นทางออกในการที่ทำให้ผ้าแพรวาสามารถเข้าถึงผู้บริโภคในรูปแบบผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นได้เป็นอย่างดี

2) การทอผ้าตามขนาดผลิตภัณฑ์ การพัฒนาผืนผ้าอีกประการหนึ่งที่

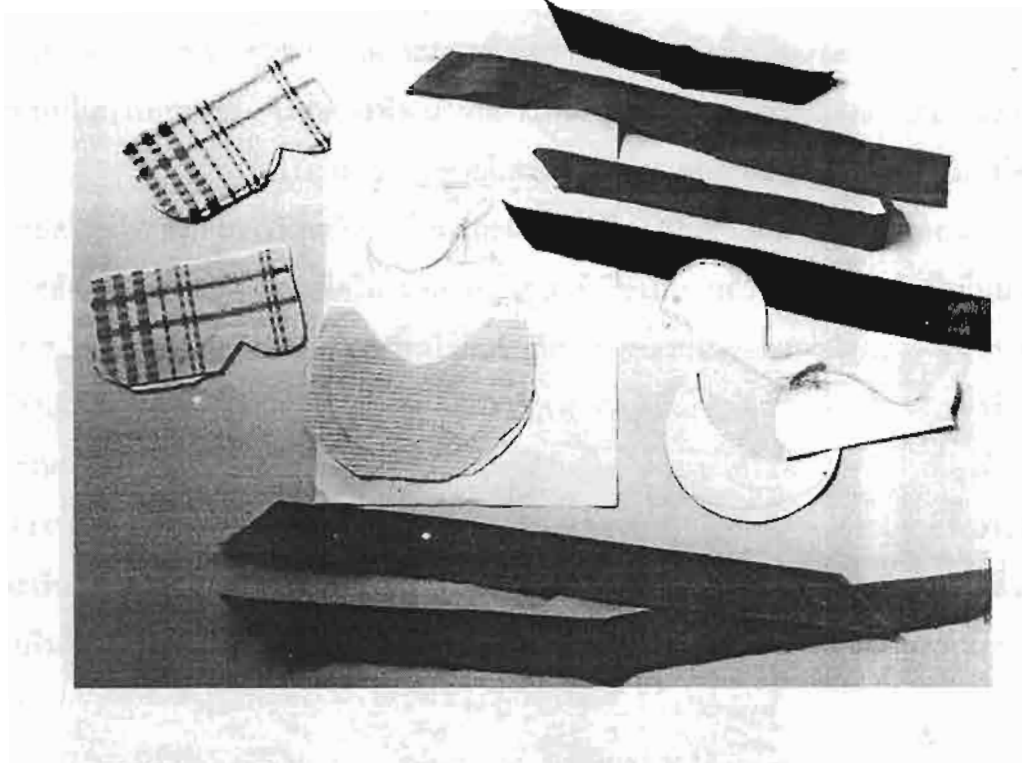
คณะวิจัยได้นำมาใช้เพื่อการลดต้นทุนการผลิต การลดข้อจำกัดในการออกแบบ คือ การทอผ้าตามขนาดผลิตภัณฑ์ เป็นการทอผ้าลายในความกว้างและรูปแบบที่เหมาะสมในการนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด เช่น ผลิตภัณฑ์หมอนอิงหน้ากว้าง 16 นิ้ว ก็ทอผ้าออกมาให้หน้ากว้างประมาณ 16 นิ้ว เช่นเดียวกัน เพื่อให้สามารถใช้ผ้าที่เป็นวัตถุดิบได้อย่างคุ้มค่าไม่มีของเสีย สำหรับความยาวก็จะกำหนดตามปริมาณการผลิตที่ต้องการ การปรับปรุงสีและการย้อมของผลิตภัณฑ์

4.3.2 การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ตามองค์ประกอบการออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์

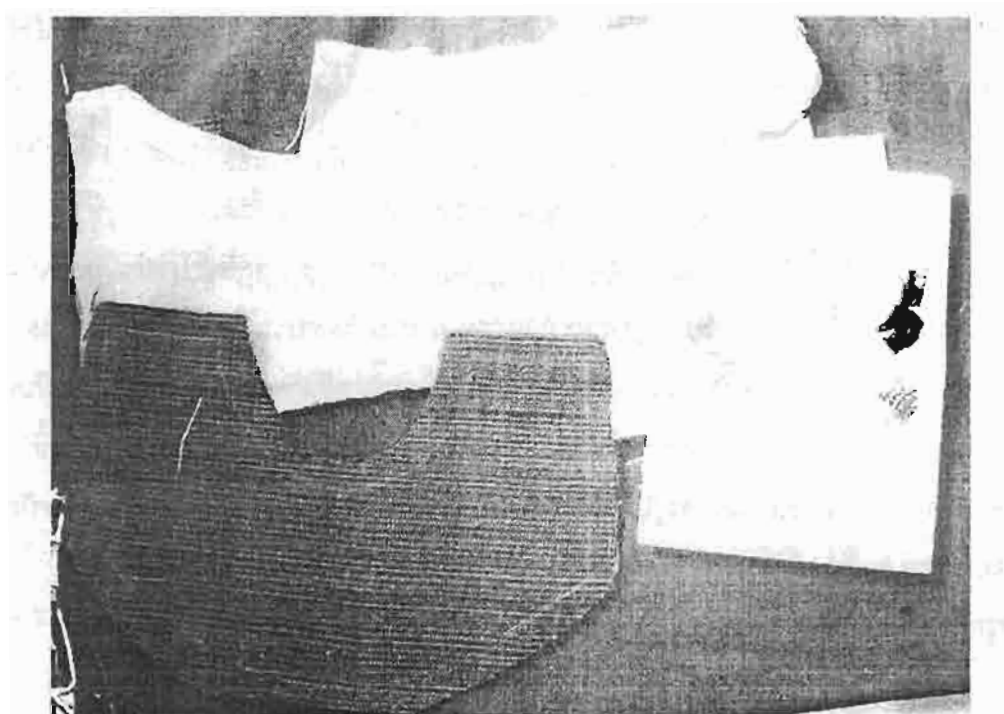
1) การปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์ ในส่วนของการปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์นี้คณะวิจัยได้ทำการปรับปรุงในหลายประเด็น ได้แก่

คณะวิจัยร่วมกับตัวแทนสมาชิกชุมชนผู้เข้าร่วมการพัฒนาผลิตภัณฑ์
ร่วมกันออกแบบเพื่อพัฒนาเนื้อผ้า ลี และลายผ้า
แล้วนำออกแบบพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่เพิ่มเติม

นำวัตถุดิบที่พัฒนาใหม่มาแปรรูปตามรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้พัฒนาแล้ว
เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่พัฒนาใหม่

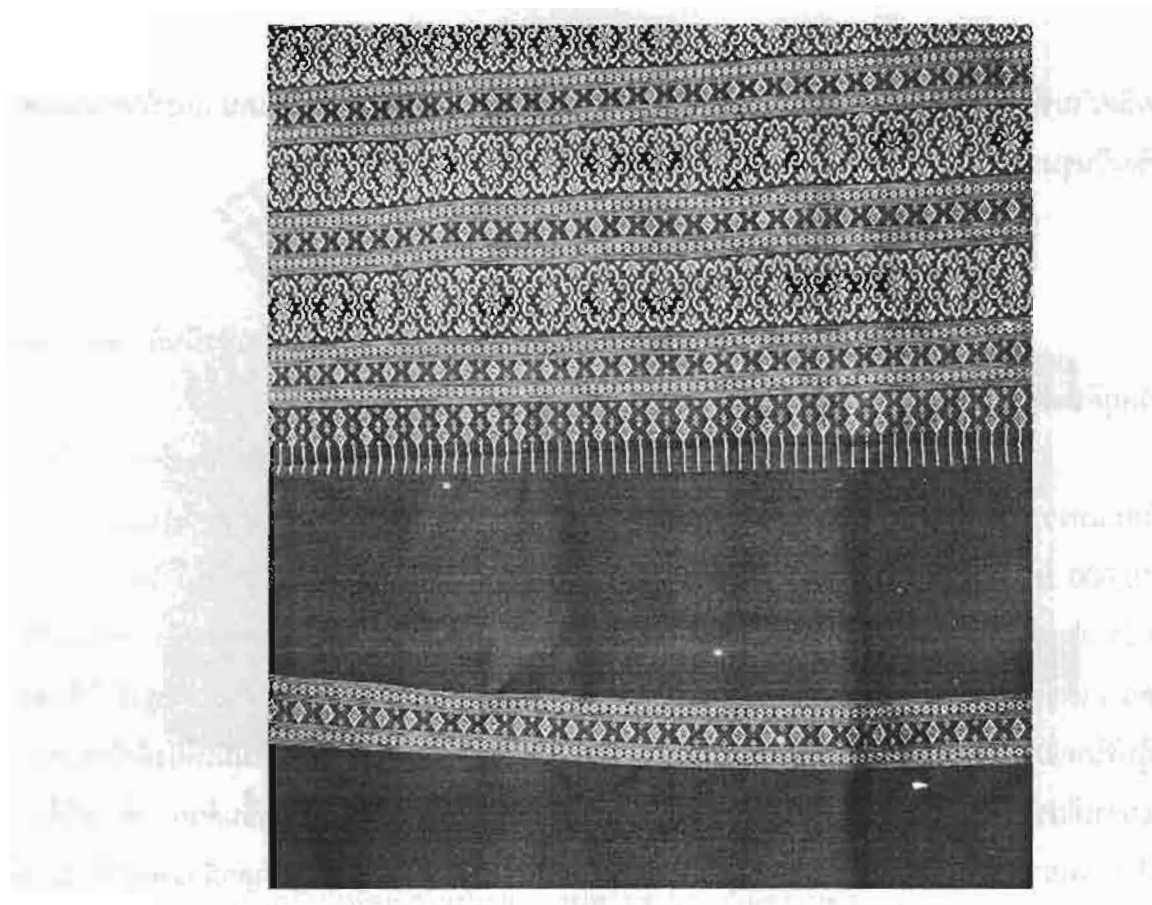
ผลิตภัณฑ์ด้วยการรื้อฟื้นภูมิปัญญาการย้อมสีธรรมชาติ ในกลุ่มชุมชนบ้านคำแคน และบ้านโนนนคร ซึ่งเป็นชุมชนหลักในการทอผ้าประเภทต่าง ๆ ของนิคมสร้างตนเองลำปาว

4.2 การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

4.2.1 การปรับปรุงวัตถุดิบและต้นทุนการผลิต การพัฒนาผืนผ้าเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบแปรรูปที่เหมาะสม คณะวิจัยได้ทำการพัฒนาในหลายประเด็น ได้แก่

- **การปรับปรุงวัตถุดิบ** เนื่องจากราคาต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์จากผืนผ้าไหมแพรวาส่งมาก คือ ราคา ผืนละ 1,300 (ลายล่อง), 1,700 บาท (ลายจกดาว) และ 3,000-10,000 บาท หรือกว่านี้ (ลายเกาะพิเศษ) ซึ่งเป็นต้นทุนที่สูงกว่าผลิตภัณฑ์จากผืนผ้าไหมอื่นไม่ต่ำกว่า 4 เท่า จึงทำให้ต้นทุนการผลิตเครื่องนุ่งห่มที่เป็นแฟชั่นจากผ้าไหมแพรวาส่งมาก ซึ่งนับเป็นความเสี่ยงในการลงทุนแปรรูปแฟชั่นจากผ้ากลุ่มนี้ กอปรกับการจำหน่ายสินค้าราคาสูงทำให้กลุ่มผู้บริโภคแคบลง คณะวิจัยได้มีการปรับเพิ่มวัตถุดิบในการผลิตผ้าแพรวาจากเดิมมีเพียงผ้าไหมเพียงอย่างเดียว ก็ให้สมาชิกชุมชนเพิ่มการใช้ฝ้ายเป็นวัตถุดิบในการผลิตผ้าแพรวาขึ้นด้วย ทำให้ได้ผ้าฝ้ายแพรวามาเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อีกอย่างหนึ่ง ทำให้ราคาผ้าแพรวาที่ใช้เป็นวัตถุดิบการแปรรูปต่ำลงผืนละ 5-800 บาท ซึ่งนำมาแปรรูปแฟชั่นประเภทเครื่องนุ่งห่ม และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และสามารถพัฒนาให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองของกลุ่มลูกค้าได้กว้างขึ้น โดยสามารถสนองตอบความต้องการของผู้บริโภคได้ทั้งในด้านของราคา คือ ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาในกลุ่มสินค้าที่แปรรูปจากผ้าแพรวามีช่วงราคาที่กว้างขึ้น จากมีกลุ่มสินค้าราคาสูงเพียงกลุ่มเดียว ราคาต่อชิ้นตั้งแต่ 300 บาท ขึ้นไป ก็มีผลิตภัณฑ์ตั้งแต่ราคาระดับกลางขึ้นไป ราคาต่อชิ้นตั้งแต่ 100 บาท ขึ้นไป ครอบคลุมกลุ่มผู้บริโภคตั้งแต่ระดับกลางถึงสูง ทำให้ผู้บริโภคที่ใช้ราคาสินค้าเป็นประเด็นในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น และทำให้สามารถออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้หญิงวัยทำงานระยะแรก ระหว่าง 25-30 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าใหม่ได้

- **การปรับปรุงต้นทุนการผลิต** การผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าแพรวาของโครงการยังคงมีต้นทุนการผลิตที่สูง เนื่องจากจากลักษณะโครงสร้างของผืนผ้าแพรวาที่นำมาแปรรูปไม่เหมาะสม คณะวิจัยจึงได้ใช้การพัฒนาเทคนิคการผลิตผืนผ้ามาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา คณะวิจัยปรับฐานภูมิปัญญาการทอที่โดยทั่วไปผ้าแพรวาจะถูกทอให้มีขนาดยาว 5 เมตร กว้าง 60 เซนติเมตร มีส่วนพื้นที่ของลายผ้าที่เป็นดอกดวง 2.5 เมตร สีพื้นเดียวกับลายดอกอีก 2.5 เมตร ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนในส่วนองแรงงานในการทอผ้า และได้ผ้าแพรวาที่มีขนาดไม่สอดคล้องกับการนำไปแปร

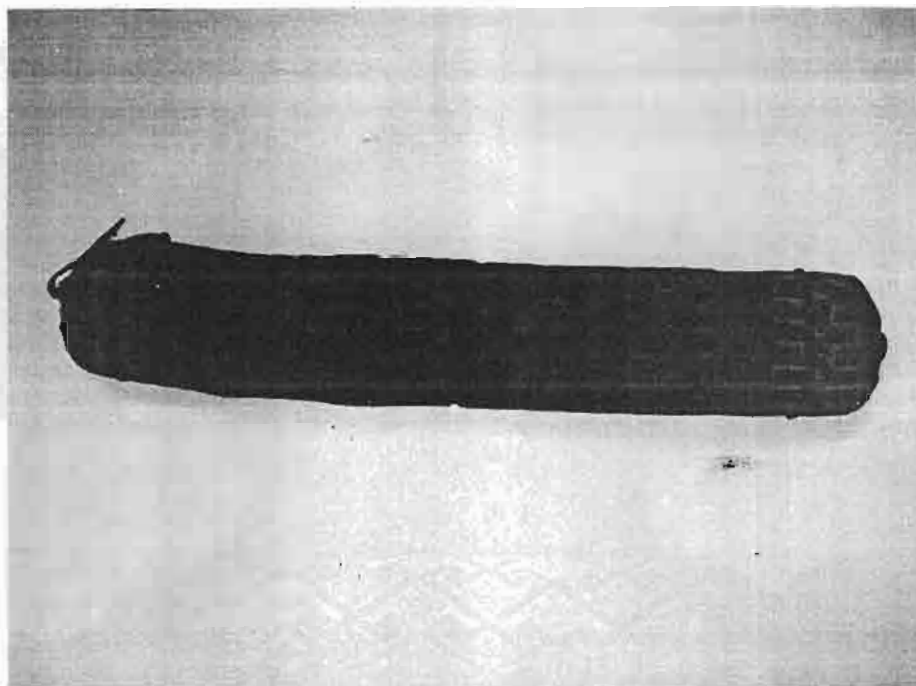
คณะวิจัยสนับสนุนให้ชุมชนผลิตผ้าแพรวาที่ทอจากผ้าฝ้าย
เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวิถีชีวิตให้มีราคาถูกลงเพื่อลดต้นทุนการผลิต

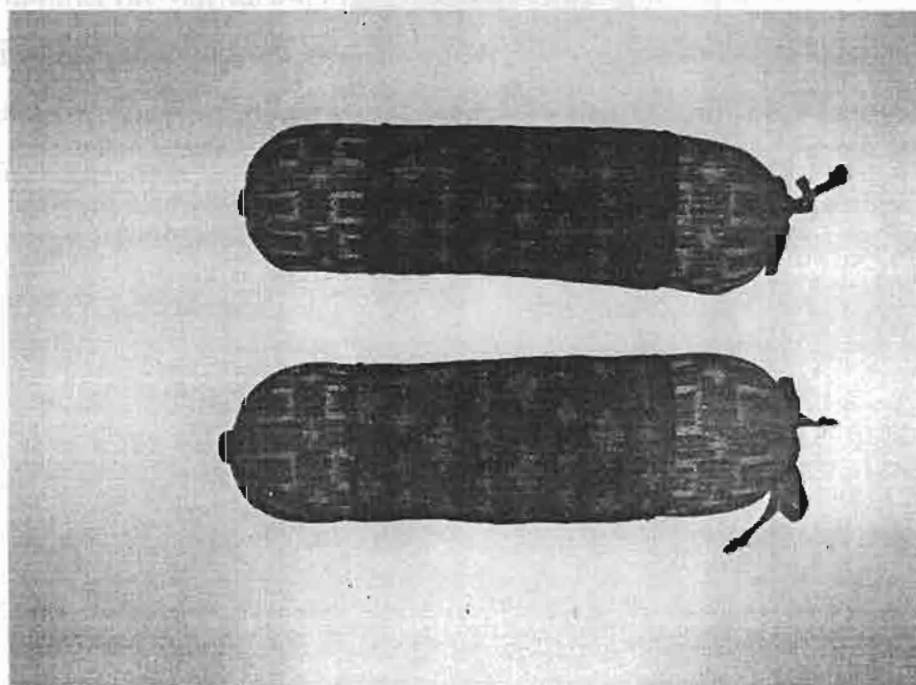
សេចក្តីសង្ខេបនៃការងារ ២០១៧-២០១៨ របស់អង្គការសហប្រតិបត្តិការស្រុកស្រែចម្ការ ខេត្តកំពង់ចាម ឆ្នាំ២០១៧-២០១៨
ក្នុងការងារសង្គ្រោះបន្ទាន់ និងការងារសង្គ្រោះបន្តបន្ទាប់ របស់អង្គការសហប្រតិបត្តិការស្រុកស្រែចម្ការ ខេត្តកំពង់ចាម

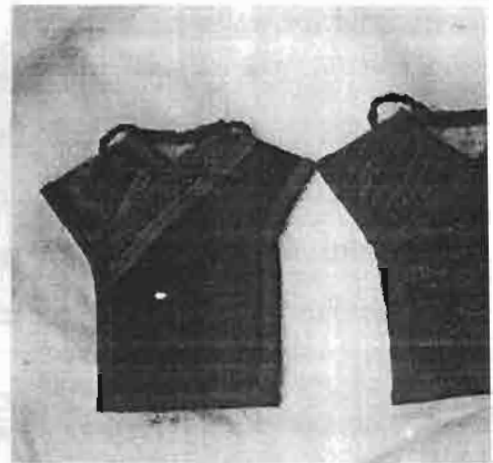

คณะวิจัยสนับสนุนให้ชุมชนผลิตผ้าแพรวาที่แยกลายแพรวาออกจากสีพื้น
จากเดิมที่ช่างทอจะทำการทอผ้าเป็นชิ้นชิ้นละ 5 เมตร เป็นลายและสีพื้นอย่างละครึ่ง
เพื่อพัฒนาวัตถุดิบให้ได้ผ้าแพรวาที่เหมาะสมกับการนำไปแปรรูป
โดยไม่ทิ้งเศษผ้าในปริมาณมากนักซึ่งสามารถลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จด้านการจำหน่ายด้วยการเพิ่มความหลากหลาย
ด้วยขนาด จากการออกแบบและพัฒนาสินค้าเพียงขนาดเดียวในขั้นแรก การพัฒนา
ผลิตภัณฑ์ในขั้นตอนต่อมาคณะวิจัยร่วมกันออกแบบเพิ่มเติมโดยขยายรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มี
หลายขนาดมากขึ้น เช่น จากหมอนวางแขนขนาดกลาง ทำการออกแบบและพัฒนา
ผลิตภัณฑ์แบบเดิมเพิ่มอีก 2 ขนาด คือ ขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จด้านการจำหน่ายด้วยการเพิ่มรูปแบบผลิตภัณฑ์ เช่น ของโทรศัพท์มือถือ จากเดิมที่ผลิตต้นแบบในชุดเครื่องแต่งกายท้องถิ่น ทำการพัฒนาด้วยการ ออกแบบรูปแบบเพิ่ม คือ ของโทรศัพท์มือถือรูปสัตว์ เช่น รูปปลา รูปแมว

■ **รูปแบบ** ในส่วนของรูปแบบผลิตภัณฑ์นั้นคณะวิจัยทำการปรับปรุงรูปแบบในผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการทดสอบตลาดแล้วเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค เช่น ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทำการปรับปรุงแบบโดยการเพิ่มรูปแบบจากเพิ่มรายงานเพียงอย่างเดียว ก็ออกแบบเพื่อผลิตแบบอื่นเพิ่มเติม คือ เพิ่มเอกสารแบบห่วงและแบบหนีบ ผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่โทรศัพท์ได้ทำการออกแบบเพิ่มเติมจากกระเป๋าเสื้อ กระโปรง และกางเกง ก็ผลิตเพิ่มเป็นกระเป๋าใส่ตัว เช่น กระเป๋าใส่ปลา เป็นต้น

■ **การสร้างคอลเลคชั่น** จากการออกแบบและพัฒนาสินค้าเป็นรายชิ้น ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในขั้นตอนนี้ คณะวิจัยได้นำผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการตอบรับจากกลุ่มผู้บริโภคเป็นอย่างดี เช่น หมอนอิงลายมัดหมี่ หมอนอิงลายขีด หมอนตกแต่งทรงแท่งกลมและแท่งเหลี่ยม เป็นต้น มาพัฒนาด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์เพิ่มเติมที่เข้าชุดกัน เป็นการสร้างคอลเลคชั่นให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สามารถเพิ่มปริมาณการจำหน่ายให้ได้มากขึ้นจากการจำหน่ายที่ละชิ้นเป็นจำหน่ายที่ละชุดที่ประกอบด้วยหลายชิ้น นอกจากนั้นการสร้างผลิตภัณฑ์เป็นคอลเลคชั่นจะทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถนำเสนอตนเองต่อผู้บริโภคได้อย่างมีพลัง ดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้อย่างโดดเด่นมากยิ่งขึ้น

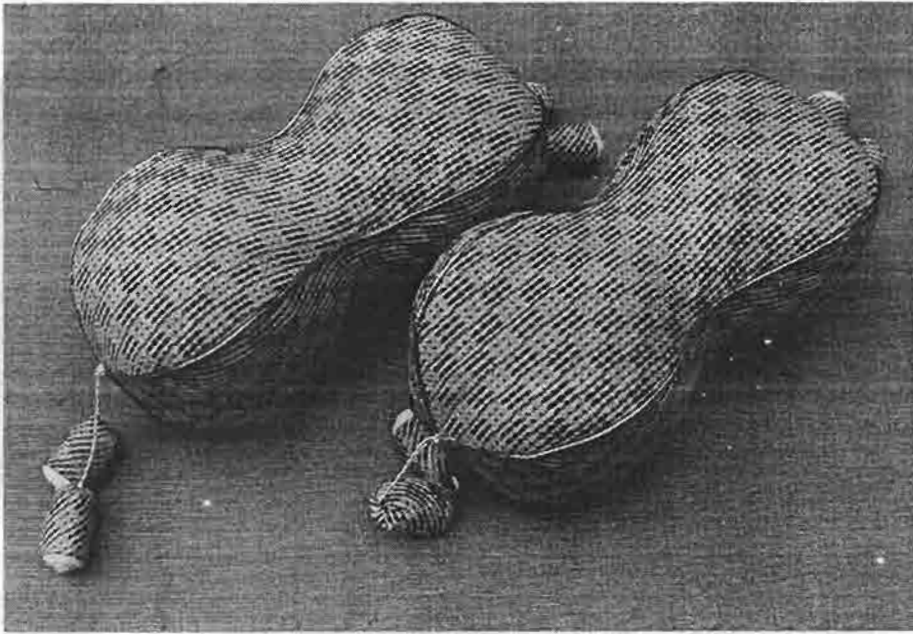
■ **ขนาด** ส่วนมากแล้วการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามองค์ประกอบนี้เน้นการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้บริโภค ซึ่งคณะวิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการทดลองตลาด เช่น ผลิตภัณฑ์กระเป๋าข้างที่ต้นแบบเดิมผลิตขนาดใหญ่เพียงขนาดเดียว ก็มีการผลิตขนาดกลางเพิ่มอีก กระเป๋าสะพายที่ผลิตแบบสายสั้นก็ทำการปรับเป็นสายยาว ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มก็ทำการผลิตขนาดใหญ่เพิ่มมากขึ้นตามข้อมูลผู้บริโภค หรือหมอนรูปก็ได้ออกแบบผลิตขนาดกลางสำหรับใช้เพิ่มเติม เป็นต้น

2) การปรับปรุงสีสันทันและลวดลาย การปรับปรุงสีสันทันและลวดลายของผลิตภัณฑ์เป็นการออกแบบและพัฒนาขึ้นเนื่องมาจากการพัฒนาผ้าผืนให้ได้สีสันทันและลวดลายที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและการออกแบบ หลังจากนั้นก็นำผ้าที่ออกแบบสีสันทันและลวดลายใหม่มาทำการออกแบบเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์ตามกลุ่มที่ต้องการปรับปรุงในองค์ประกอบนี้

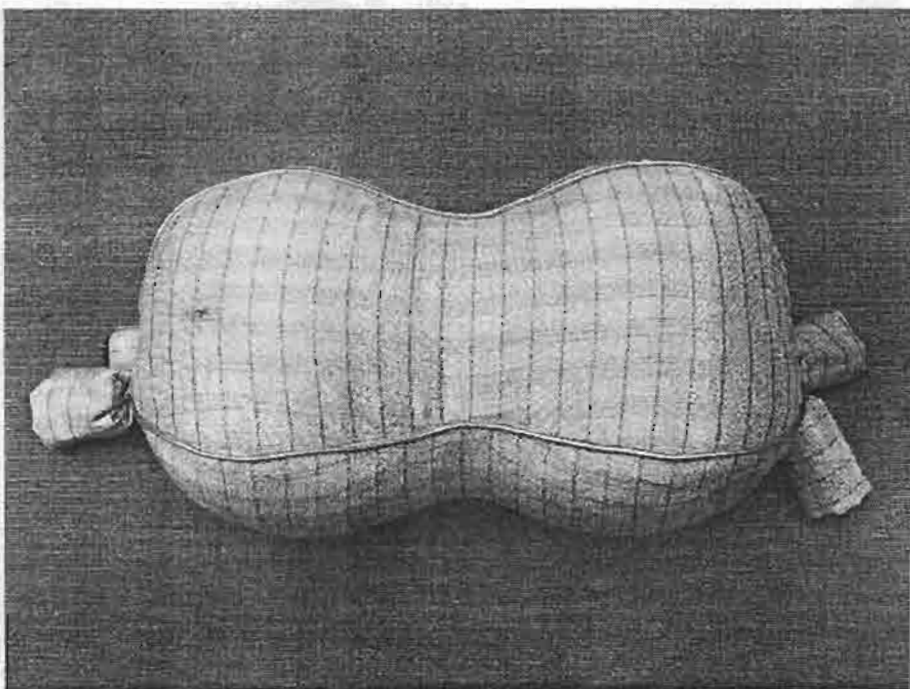
3) การปรับปรุงการตกแต่งผลิตภัณฑ์ เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมาได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคแล้วเพียงแต่ขาดจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายได้ในราคาไม่ต่ำนัก ซึ่งหากเพิ่มการประดับตกแต่งผลิตภัณฑ์แล้วจะทำให้สามารถเพิ่มความน่าสนใจให้แก่ผลิตภัณฑ์ และในขณะเดียวกันก็สามารถเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่ดีขึ้นอีกด้วย

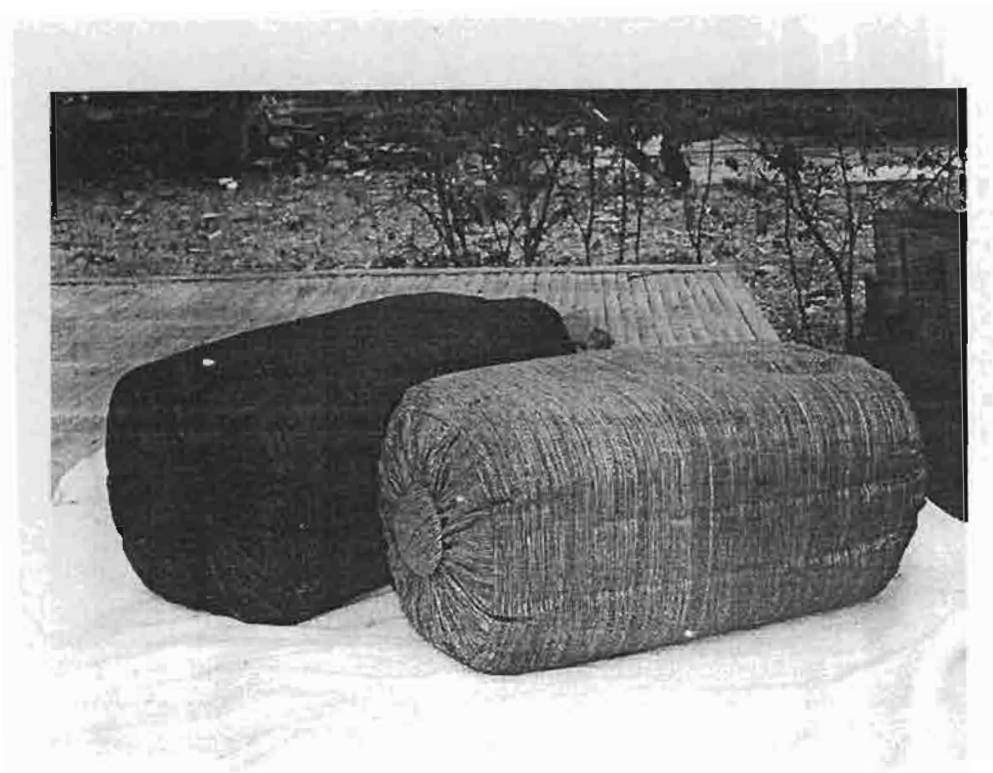

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จด้านการจำหน่ายด้วยการสร้างคอลเลคชัน
จากการออกแบบและพัฒนาสินค้าเป็นรายชิ้นในขั้นแรก การพัฒนาผลิตภัณฑ์ในขั้นต่อมา
ต่อมาคณะวิจัยร่วมกันออกแบบเพิ่มเติมขยายรูปแบบจากผลิตภัณฑ์ชิ้นเดียวเป็นผลิตภัณฑ์
หลายชิ้นที่เข้าชุดกัน เช่น จากหมอนอิงลายขีดแบบเดียว ทำการออกแบบและพัฒนา
ผลิตภัณฑ์เข้าชุดกันเพิ่ม คือ เบาะรองนั่งและหมอนพักแขน

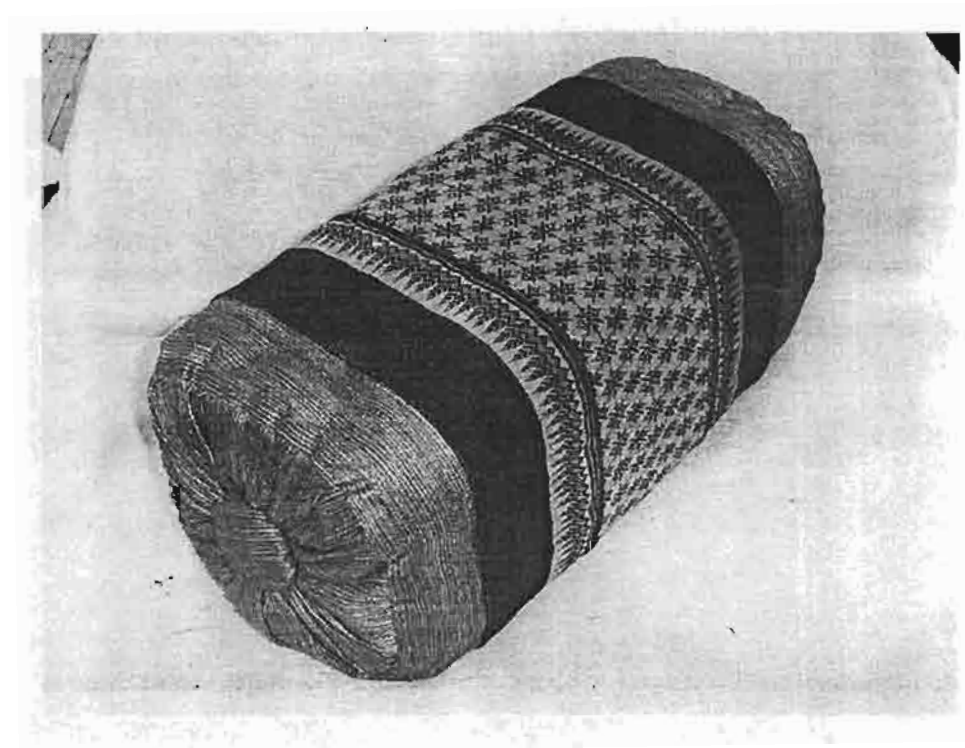

การปรับปรุงสีเส้นและลวดลายของผลิตภัณฑ์เป็นการออกแบบและพัฒนาสืบเนื่องมาจากการพัฒนาผ้าผืนให้ได้สีเส้นและลวดลายที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและการออกแบบ หลังจากนั้นก็นำผ้าที่ออกแบบสีเส้นและลวดลายใหม่มาทำการออกแบบเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์

การปรับปรุงการตกแต่งผลิตภัณฑ์ เป็นการพัฒนามลิตภัณฑ์ด้วยการสร้างจุดเด่นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค และเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่ดีขึ้น

คณะวิจัยได้เชื่อมโยงแนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ปลอดภัยจากสารพิษ ผสานเข้ากับการรื้อฟื้นภูมิปัญญาหัตถกรรมของบ้านคำแคน ตำบลคำ แคน อ.ท่าคันโท กาฬสินธุ์ และการย้อมผ้าด้วยเปลือกไม้ ของชาวบ้านโนนนคร ซึ่งทำให้เกิด การขยายตัวของผืนผ้าหลักที่นำมาใช้ออกแบบแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ของโครงการเพิ่มมากขึ้น เพิ่มความหลากหลายให้แก่ผลิตภัณฑ์และตอบสนองตลาดได้กว้างขึ้น

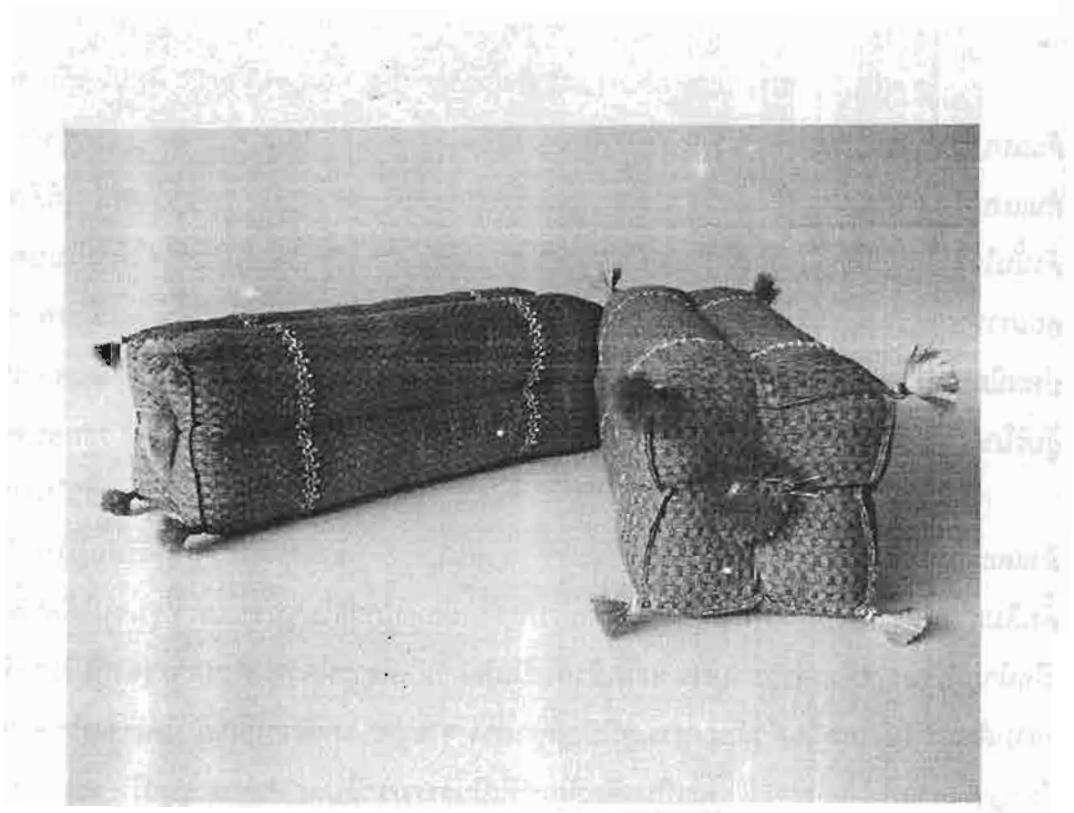

4) การปรับปรุงคุณภาพและความประณีต เนื่องจากการผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบในครั้งแรกเป็นการทดลองผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นครั้งแรก ทำให้สมาชิกผู้ทำการผลิตต้นแบบยังไม่มีประสบการณ์ในการผลิต ผลิตภัณฑ์จึงยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพได้ดีเท่าที่ควร ดังนั้นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบครั้งนี้คณะวิจัยจึงได้วางโครงสร้างการผลิตให้มีระบบควบคุมคุณภาพในการผลิตด้วย เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาใหม่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและความประณีต สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตลาดระดับกลางและบนมากยิ่งขึ้นเนื่องจากเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าโดยการพิจารณาคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นองค์ประกอบด้วย

4.3.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เมื่อคณะวิจัยได้ทำงานร่วมกับชุมชนในการผลิตผ้าและผลิตภัณฑ์แปรรูปในโครงการวิจัยระยะเวลาหนึ่ง ทำให้คณะวิจัยได้เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาดั้งเดิมต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในชุมชน ทั้งที่ยังมีหลงเหลืออยู่ภายในชุมชนและที่ชุมชนได้ละทิ้งไปแล้ว เมื่อนำภูมิปัญญาดังกล่าวมาบูรณาการเข้ากับข้อมูลการวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภคที่มีความต้องการบริโภคสินค้าหัตถกรรมภูมิปัญญาต่าง ๆ อยู่อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาที่เก่าแก่ หายาก และเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นธรรมชาติปลอดจากสารเคมี เช่น ผ้าย้อมสีธรรมชาติ ผ้าชิตโบราณ เป็นต้น คณะวิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์และสรุปเป็นกระบวนการพัฒนาให้ได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบชุดใหม่ ที่สามารถเพิ่มทางเลือกแก่ผู้บริโภคที่ต้องการซื้อผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านของชุมชน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ประกอบด้วย

- **ผ้าย้อมสีธรรมชาติ** สืบเนื่องจากการทำงานทดลองตลาด ที่พบว่า ความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มใหญ่ส่วนหนึ่งต้องการผืนผ้าที่เป็นผ้าย้อมสีธรรมชาติ คณะวิจัยจึงได้สำรวจกลุ่มชุมชนที่มีความสามารถในการผลิต จึงได้รื้อฟื้นภูมิปัญญาย้อมครามของบ้านคำแคน ตำบลคำแคน อ.ท่าคันโท กาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นเครือข่ายที่นิคมสร้างตนเองดูแล และการย้อมผ้าด้วยเปลือกไม้ ของชาวบ้านโนนนคร ซึ่งทำให้เกิดการขยายตัวของผืนผ้าหลักที่นำมาใช้ออกแบบแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ของโครงการเพิ่มมากขึ้น อันเป็นไปตามสภาพการณ์ที่แท้จริงของกลุ่มชุมชนและตลาด

- **ผ้าชิตโบราณ** จากความต้องการของผู้บริโภคระดับบนเป็นตัวกำหนด คณะวิจัยได้ประสานภูมิปัญญาการทอผ้าเก็บชิตของชุมชนโนนนคร โดยเริ่มต้นจากการกำหนดของผลิตภัณฑ์ประเภทหมอนอิงประยุกต์ ซึ่งมีขนาดพอเหมาะกับการแปรรูปโดยไม่ต้องสูญเสียเนื้อผ้า เหมือนกับการแปรรูปที่ผ่านมา ผืนผ้ากลุ่มนี้มีส่วนในการเป็นแนวทางการวางแผนทอผ้าเพื่อรองรับ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบรวมถึงการวางโครงสร้างการผลิตให้มีระบบควบคุมคุณภาพในการผลิตด้วย เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาใหม่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและความประณีต สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตลาดระดับกลางและบนมากยิ่งขึ้นเนื่องจากเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าโดยการพิจารณาคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นองค์ประกอบด้วย

จากความสำเร็จความต้องการของผู้บริโภคระดับบนกับภูมิปัญญาการทอผ้าเก็บขีดของชุมชน
โนนนคร โดยเริ่มต้นจากการกำหนดผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ แล้ววางแผนกำหนดขนาดการทอ
ผ้าให้มีขนาดพอเหมาะกับการแปรรูปโดยไม่ต้องสูญเสียผ้า เหมือนกับการแปรรูปที่ผ่านมา
ผืนผ้ากลุ่มนี้เป็นส่วนหนึ่งในการเป็นแนวทางการวางแผนทอผ้าเพื่อรองรับการแปรรูป ซึ่งเป็น
การฝึกให้ชุมชนมีการคิดอย่างเป็นองค์รวม บนฐานของความต้องการของตลาดก่อนทอผืนผ้า

การแปรรูป กล่าวคือ เป็นการฝึกให้ชุมชนมีการคิดอย่างเป็นองค์รวม บนฐานของความต้องการของตลาดก่อนทอผืนผ้า

■ **ผ้าแพรวาและผ้ามัดหมี่** จากการที่นักวิจัยได้ร่วมกันทำการพัฒนารูปแบบการทอและสีเส้นของผ้าแพรวาและผ้ามัดหมี่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ประหยัดต้นทุนการผลิต และรองรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายมากขึ้น แล้วคณะวิจัยก็นำมาผ้าดังกล่าวมาออกแบบและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวาชุดใหม่ ตามแนวทางการศึกษาความต้องการของผู้บริโภคในครั้งที่ 1 และพบว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์ต้นแบบชุดแรกยังไม่ได้ทำการผลิต

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์¹⁴ (packaging) หมายถึงภาชนะห่อหุ้ม เพื่ออำนวยความสะดวก รักษาและนำเสนอผลิตภัณฑ์อย่างเหมาะสม บรรจุภัณฑ์อาจจะมีส่วนประสมทั้งที่เป็นภาชนะบรรจุ (packing) เช่นเศษกระดาษภายในเพื่อป้องกันไม่ให้ผลิตภัณฑ์แตก นอกจากนี้ ในส่วนภาพลักษณ์ด้านนอก บรรจุภัณฑ์ยังทำหน้าที่เสนอภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ไปในตัว ดังนั้น บรรจุภัณฑ์จึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ใช้ในการบรรจุสินค้า เพื่อการจำหน่าย ให้สามารถสนองความต้องการของผู้ซื้อหรือผู้บริโภค ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม

ข้อคำนึงในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ในทางธุรกิจโดยต้องคำนึงถึง 2 ดังนี้

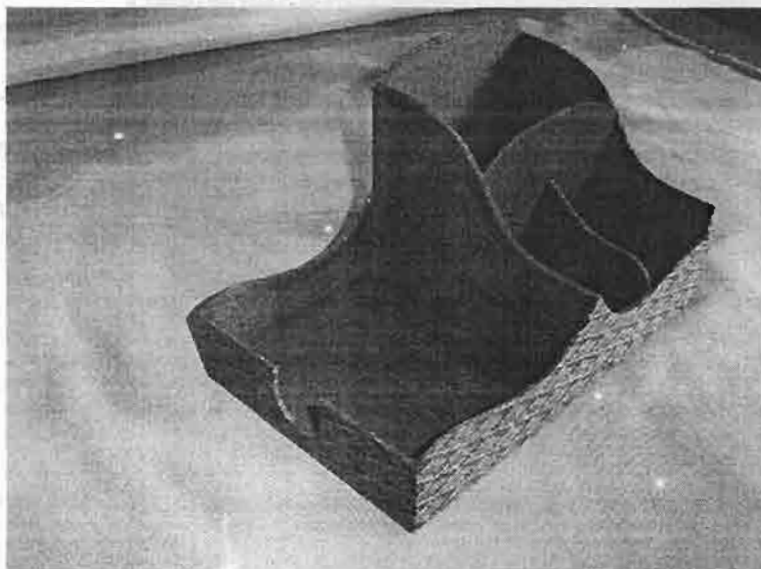
1. **ผู้บริโภค** ด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่าย ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์หลายชิ้นอาจจะไม่ได้เป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว แต่ต้องซื้อไปให้กับผู้อื่น เช่น ซื้อเป็นของขวัญ
2. **ต้นทุนที่เหมาะสม** ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์จะต้องคำนึงถึงต้นทุน ที่สามารถรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ได้โดยให้มีต้นทุนที่ต่ำ เพราะบรรจุภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนเช่นกัน อย่างไรก็ตามการเลือกใช้วัสดุที่มีต้นทุนต่ำอย่างเดียวอาจก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่บรรจุภัณฑ์ได้ง่าย ทำให้บรรจุภัณฑ์ไม่สามารถทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องคิดถึงผลกระทบของค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นทั่วทั้งระบบ

¹⁴ ปูน คงเจริญเกียรติ. 2541. บรรจุภัณฑ์. กรุงเทพฯ : บริษัทแพคเมทส์ จำกัด. หน้า 6-8

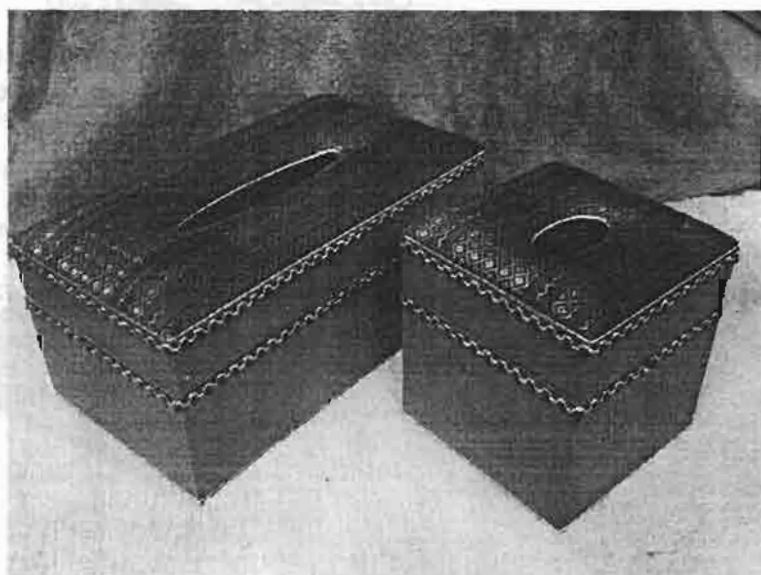
บรรจุภัณฑ์พลาสติก

จากการที่นักวิจัยได้ร่วมกันทำการพัฒนารูปแบบการทอและสีเส้นของผ้าแพรวาและผ้ามัดหมี่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ประหยัดต้นทุนการผลิต และรองรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายมากขึ้น แล้วคณะวิจัยก็นำมาผ้ดงกล่าวมาออกแบบและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวาชุดใหม่ ดังตัวอย่างผลิตภัณฑ์

กล่องใส่เครื่องเขียน

กล่องใส่กระดาษทิชชู

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของต้นทุนบรรจุภัณฑ์นี้มีปรากฏอยู่มากว่า มีค่าสูงกว่าต้นทุนของตัวสินค้า ตัวอย่างเช่น บรรจุภัณฑ์ของน้ำอัดลม ด้วยเหตุนี้จึงไม่สามารถประเมินว่า ต้นทุนของบรรจุภัณฑ์ควรจะเป็นร้อยละเท่าไรของราคาสินค้า

กล่าวโดยสรุปแล้ว ในทางปฏิบัติควรคำนึงถึงบรรจุภัณฑ์ที่สามารถสนองความต้องการของผู้ซื้อและผู้บริโภค เพราะถ้าบรรจุภัณฑ์พร้อมผลิตภัณฑ์ได้รับความนิยม ผลกำไรที่ได้ย่อมทำให้มีรายได้ที่จะจุนเจือต้นทุนบรรจุภัณฑ์ได้

หน้าที่ของบรรจุภัณฑ์ หน้าที่ของบรรจุภัณฑ์มีความสอดคล้องกับวิทยาการ 2 ด้าน คือ ด้านด้านเทคนิค และด้านการตลาด

หน้าที่ด้านเทคนิค

1. การทำหน้าที่บรรจุใส่ ได้แก่ การห่อ- ใสสินค้า
 2. การปกป้อง คุ้มครอง ป้องกันไม่ให้สินค้าเสียรูป สกปรก แตกหัก ไหลซึม
 3. การทำหน้าที่ขนส่ง ได้แก่ กลุ่มใส่ลูกฟูก ลังพลาสติก
 4. การวางจำหน่าย คือการนำบรรจุภัณฑ์ที่บรรจุผลิตภัณฑ์สามารถวางจำหน่ายได้
- การรักษาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การใช้วัสดุภัณฑ์ที่ให้ปริมาณขยะน้อย สามารถนำมาเวียนกลับใช้ได้

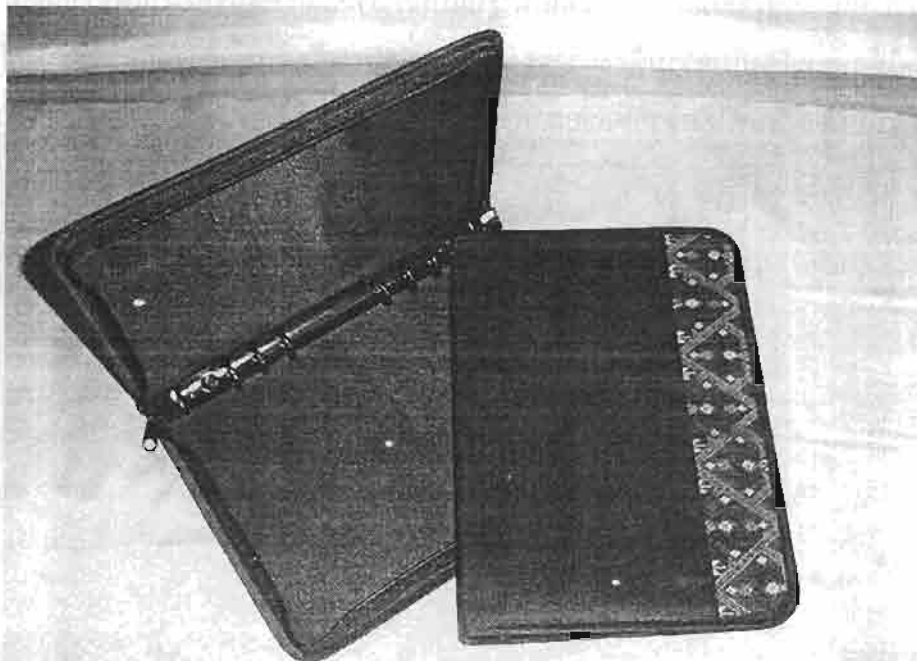
ด้านการตลาด

1. ทำหน้าที่ส่งเสริมการขาย บรรจุภัณฑ์จะสามารถส่งเสริมการขายได้
2. ทำหน้าที่เป็นฉลากแสดงข้อมูลของผลิตภัณฑ์ เช่น ชื่อ วัตถุดิบ การผลิต
3. ทำให้เกิดความถูกต้องแม่นยำในการจำหน่าย

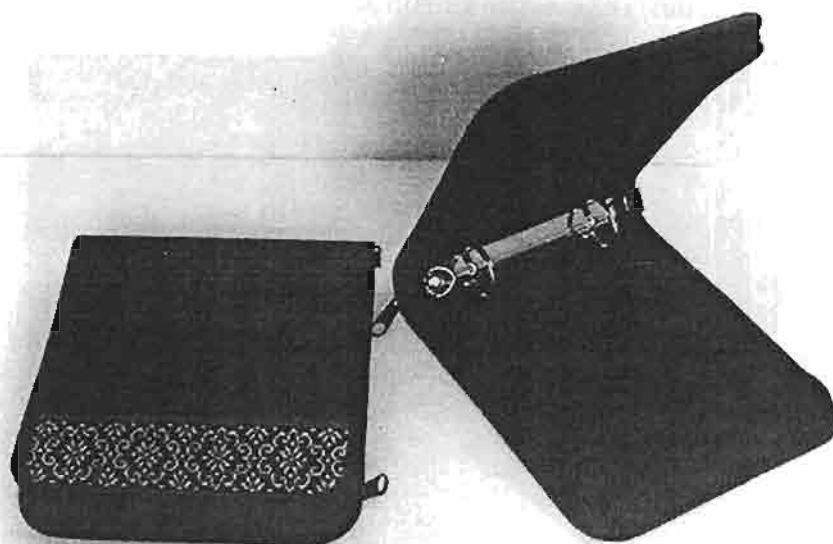
การวิเคราะห์เพื่อทำคำโฆษณาและนำเสนอผลิตภัณฑ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมักจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามชั้นหรือกลุ่มของตลาดเป้าหมาย เหตุที่ทำให้แตกต่างกันดังกล่าวมาจากสาเหตุที่ต่างกัน ดังนี้ (ธงชัย สันติวงษ์. หน้า 214-218)

- 1) สิ่งจูงใจที่ต่างกัน (motivation) เป้าหมายของแต่ละบุคคลมักจะเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากค่านิยมที่ต่างกัน คือ แต่ละชั้นหรือกลุ่มตลาดจะมีวัฒนธรรมย่อยที่แตกต่างกัน จึงยอมทำให้สิ่งจูงใจของแต่ละชั้นไม่เหมือนกัน เช่น คนชั้นกลางมักจะมีสิ่งจูงใจที่เน้นถึงเหตุผลมากกว่า และมีการคิดถึงอนาคตมากกว่าคนในชั้นต่ำ ซึ่งคำนึงถึงแต่ปัจจุบันและอดีตเท่านั้น

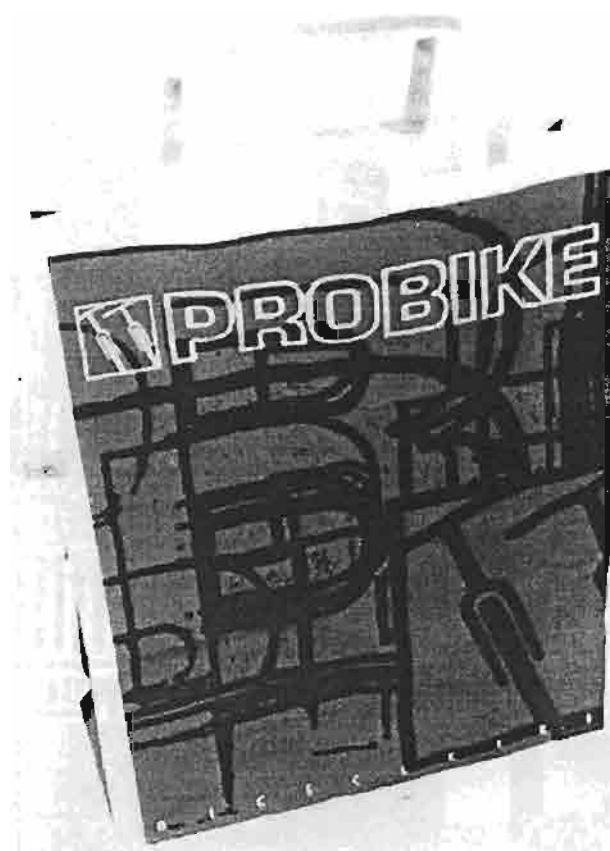

แฟ้มเอกสาร

แฟ้มใส่แผ่นซีดี

บรรจุภัณฑ์กระดาษ

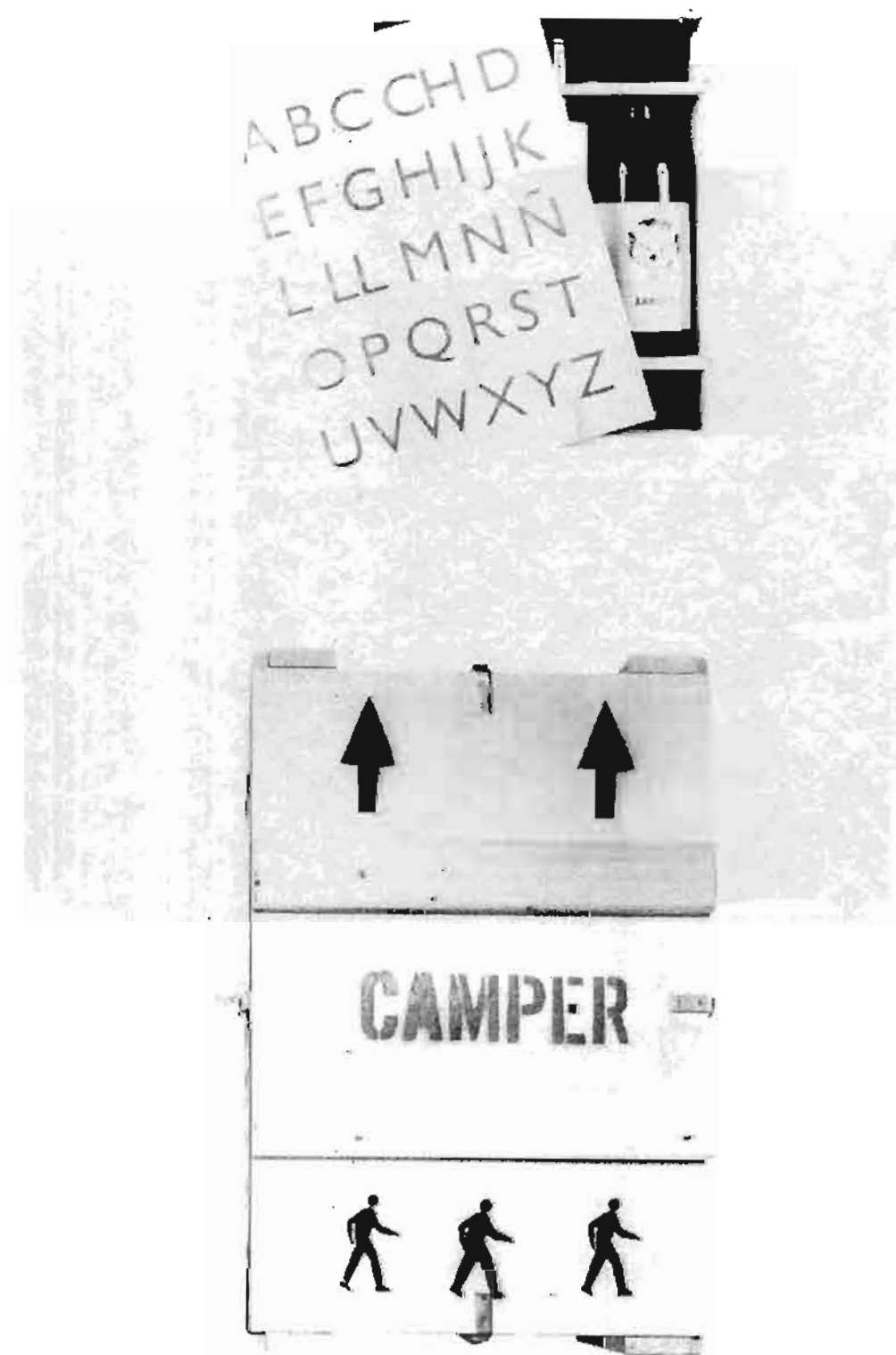
บรรจุภัณฑ์แก้ว

บรรจุภัณฑ์โลหะ

បទប្បញ្ញត្តិ

ตัวอย่างบรรจุภัณฑ์ในท้องตลาด

2) การรับรู้และความเข้าใจต่างกัน (perception) กล่าวคือคนที่อยู่ในชั้นใดมักมองเห็น และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ และตีความตัวกระตุ้นอันเดียวกันออกไปตามค่านิยมของชั้นตนเอง

1. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์

โจทย์ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์ คณะวิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ที่กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์¹⁵ คือสิ่งที่ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์และปกป้องคุ้มครองต่อผลิตภัณฑ์จากแหล่งผลิตไปจนถึงมือผู้บริโภค ให้สินค้าได้รับความปลอดภัยให้คงที่และคงเดิมมากที่สุด ตลอดจนถึงการชี้แจงรายละเอียดของตัวผลิตภัณฑ์ได้ คือต้องปกป้องตัวผลิตภัณฑ์ แสงแดด ความชื้น หรืออันตรายอย่างอื่น และสามารถสื่อสารรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ต่อผู้บริโภคได้ อาทิ การบ่งบอกชนิดของผ้า สี เส้นใย วันเดือนปีผลิต กล่าวคือ บรรจุภัณฑ์สามารถทำหน้าที่ด้านการนำเสนอโฆษณาแสดงภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ไปพร้อมสรรพ มีขั้นตอนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ดังนี้

1.1 การออกแบบบรรจุภัณฑ์

ในส่วนของการออกแบบบรรจุภัณฑ์นี้นักวิจัยฝ่ายออกแบบของโครงการเป็นผู้รับผิดชอบด้านการออกแบบ ภายใต้คำแนะนำของที่ปรึกษาโครงการ และข้อเสนอแนะความต้องการของสมาชิกชุมชนในโครงการ โดยทำการออกแบบไว้หลายรูปแบบเพื่อให้คณะวิจัยและสมาชิกชุมชนร่วมกันคัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ และเป็นแบบที่มีความเหมาะสมเพื่อการส่งเสริมเอกลักษณ์และสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ คือ แสดงออกถึงเอกลักษณ์และจุดเด่นของท้องถิ่น และส่งเสริมสินค้าให้น่าซื้อ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์และความเหมาะสมในแง่การผลิตทั้งวิธีการผลิตและต้นทุน การออกแบบและสร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์ และชุดสื่อสัญลักษณ์มีความหมายครอบคลุมถึงภาษา และคำหลักด้านการสื่อสารโฆษณา และสื่อวัสดุเผยแพร่ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอแต่ละประเภท ทั้งนี้ นอกจากการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จะผลิตเพื่อการจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางแวะเที่ยวชมที่ร้าน "บ้านแพรวา" และซื้อผลิตภัณฑ์เป็นขึ้น ๆ แล้ว คณะวิจัยยังกำหนดผลของการออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันด้านการจำหน่ายในวงกว้างด้วย ดังนั้น การออกแบบและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่บ้านแพรวา จึงขยายครอบคลุมถึงบรรจุภัณฑ์และสื่อสัญลักษณ์ที่ดี คือ มีคุณภาพเชิงรูปแบบศิลปะ กรรมวิธี มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มชุมชน แต่มีความเป็นสากล และสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

¹⁵ บุทธนา โพธิะเพท.2546.บรรจุภัณฑ์และการพัฒนาผลิตภัณฑ์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (เอกสารอัดสำเนา)
หน้า 23-31

นักวิจัยหลัก นักวิจัยฝ่ายออกแบบ นักวิจัยฝ่ายผลิตผลิตภัณฑ์ ทำงานร่วมกับตัวแทนสมาชิก
กลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาว ที่เข้าร่วมการสร้างและพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์ ทำการผลิต
บรรจุภัณฑ์และบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อเตรียมนำผลิตภัณฑ์ไปทดสอบตลาดด้วยการจำหน่ายจริง
สำหรับรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการคัดเลือกมาทำการผลิตเป็นต้นแบบ เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มี
ลักษณะเรียบง่าย ใช้สะดวก รักษาผลิตภัณฑ์ได้ดี ในราคาไม่แพง

กลุ่มต่าง ๆ ตามหลักการออกแบบเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์เชิงธุรกิจแบบองค์รวม ซึ่งการออกแบบและการสร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์ นอกจากจะคำนึงถึงความกลมกลืน และเสริมสร้างคุณค่าแก่กลุ่มผลิตภัณฑ์นั้น ๆ แล้ว คณะวิจัยจะใช้ 9 ประเด็นหลักเป็นทิศทางการออกแบบ เช่นเดียวกับการออกแบบและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวข้างต้น

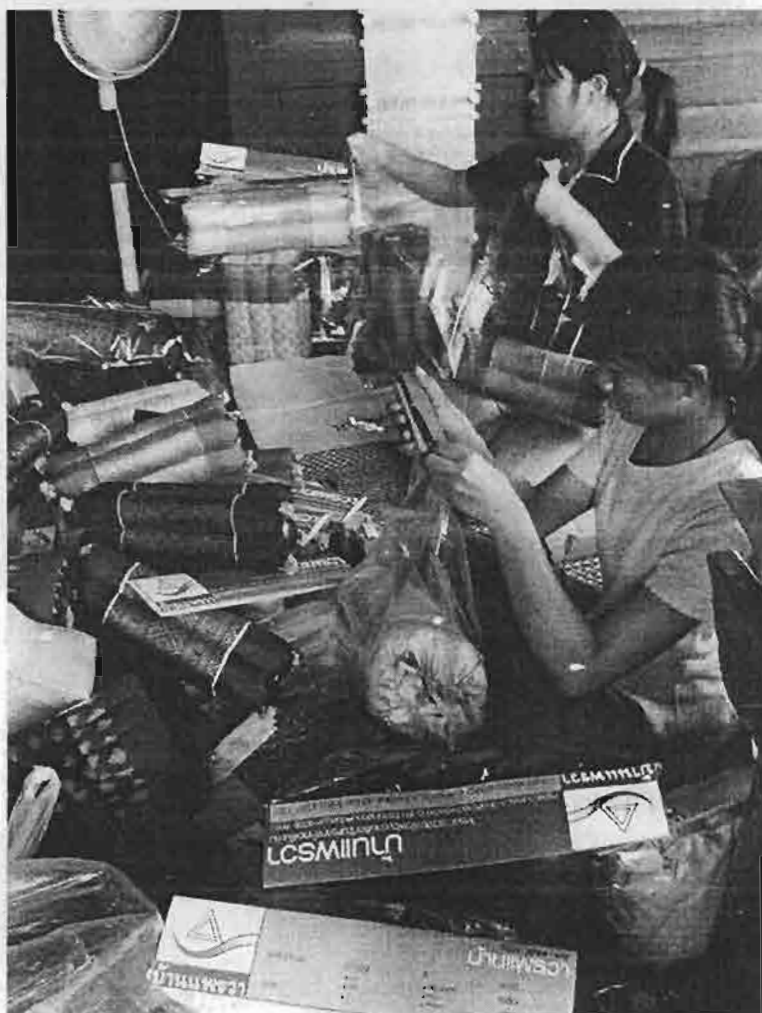
1.2 การผลิตต้นแบบบรรจุภัณฑ์

ในการผลิตต้นแบบบรรจุภัณฑ์ โดยนักวิจัยหลักและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสวนต้นแบบที่ทำด้วยมือ และใช้ประกอบผลิตภัณฑ์ในทดสอบตลาดในช่วงแรก หลังจากได้ข้อมูลของผู้บริโภคจากการทดสอบตลาดแล้ว คณะวิจัยได้จัดการประชุมวิเคราะห์ต้นแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่จะพัฒนาต่อไป และจนถึงขั้นพัฒนาแบบให้เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมในการปกป้องรักษาสภาพผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผืนผ้าทอ มีความสวยงามดึงดูดใจลูกค้า และมีความเหมาะสมในด้านต้นทุน คือ ไม่แพงจนเกินไป นอกจากนั้นยังมีการพิจารณาถึงความสะดวกในการใช้งานและการขนส่งอีกด้วย

1.3 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และสื่อนำเสนอ

คณะวิจัยได้ปรับปรุงบรรจุภัณฑ์จากบรรจุภัณฑ์ที่เป็นบรรจุภัณฑ์หุ้มด้วยพลาสติกใส ติดตราสัญลักษณ์และเอกสารนำเสนอประกอบผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้ออกแบบไว้ในขั้นแรก หลังจากได้นำสินค้าไปทดสอบตลาดและทำการประเมินผลการตอบรับของผู้บริโภค ได้นำข้อมูลความต้องการ – รสนิยมของผู้บริโภค ผสมกับการเสริมส่งคุณค่าของผลิตภัณฑ์ และสามารถมองเห็นได้โดยไม่ต้องสัมผัสกับผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นการถนอมรักษาสภาพผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการคำนวณถึงต้นทุนผลิตภัณฑ์มาประกอบการปรับปรุง จึงมีการทำบรรจุภัณฑ์ดุงแก้ว ติดแถบที่ส่วนหัว โดยแถบส่วนหัวของถุงมีข้อมูลนำเสนอ และบ่งบอกลักษณะ ประเภท ราคา ฯลฯ ของผลิตภัณฑ์ด้วย นอกจากนี้ องค์ประกอบย่อยของเอกสารนำเสนอผลิตภัณฑ์และแบรนด์สัญลักษณ์ คือป้ายห้อยผลิตภัณฑ์และป้ายผ้า (label) ติดฉนวนในผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้น แล้วส่งให้โรงงานเป็นผู้ผลิตตามรูปแบบที่ได้พัฒนาแล้ว เนื่องจากการผลิตบรรจุภัณฑ์ในปริมาณมากจะทำให้ต้นทุนในการผลิตต่ำกว่าการทำมือ การดำเนินการพัฒนามีดังนี้

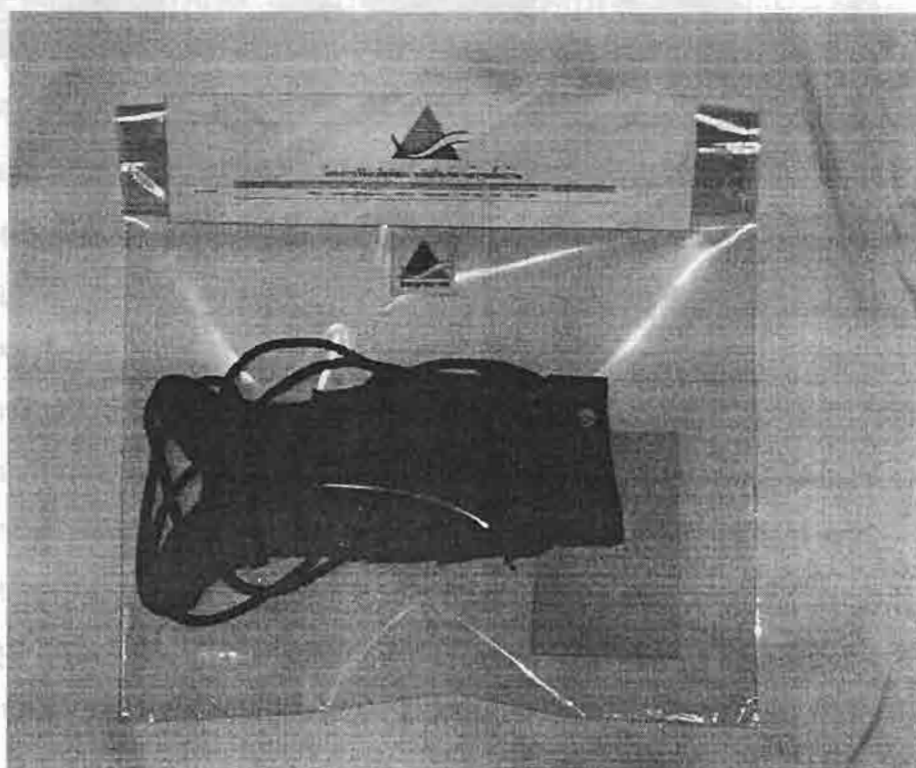
1) การพัฒนาสื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ สื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์เป็นสื่อที่ประกอบกับผลิตภัณฑ์เพื่อให้ข้อมูลเรื่องราวต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์แก่ผู้บริโภค นอกจากนั้นสื่อดังกล่าวยังสามารถทำหน้าที่ในการสร้างความสนใจและความนิยมในตัวผลิตภัณฑ์แก่ผู้บริโภคได้อีกด้วย จาก

คณะวิจัยฝ่ายการผลิต ฝ่ายออกแบบ และฝ่ายการตลาด ร่วมกับชุมชนทำการบรรจุผลิตภัณฑ์ด้วยบรรจุภัณฑ์และเอกสารประกอบที่ผ่านการออกแบบ พัฒนา และสั่งผลิตอย่างได้มาตรฐาน

ผลิตภัณฑ์ที่บรรจุแล้วพร้อมทั้งติดเอกสารประกอบสินค้า ตราสินค้า
และแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภค พร้อมนำออกวางจำหน่ายทดสอบตลาด

ตัวอย่างการบรรจุผลิตภัณฑ์

คณะวิจัยทำการบันทึกทรัพย์สินค่าและแบบสำรวจความต้องการของผู้บริโภค
ก่อนนำออกทดสอบตลาดด้วยการจำหน่ายจริง

ตัวอย่างการบรรจุผลิตภัณฑ์ด้วยบรรจุภัณฑ์ใหม่

สื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์เดิมนักวิจัยได้ออกแบบไว้แล้ว เมื่อนำมาทดลองให้พบว่ารูปแบบของการออกแบบมีความสวยงาม เข้าใจง่ายสื่อสารกับผู้บริโภคได้ดี และมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ แต่ยังคงมีส่วนที่จะต้องปรับปรุง คือ วัตถุดิบหรือกระดาษที่นำมาผลิตเป็นสื่อนั้นมีคุณภาพไม่ดีพอ จึงดูขาดคุณภาพและความทันสมัย ทำให้สื่อสัญลักษณ์ไม่สามารถสร้างความสนใจและความนิยมในตัวผลิตภัณฑ์แก่ผู้บริโภคได้เท่าที่ควร คณะวิจัยจึงทำการออกแบบและผลิตสื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยใช้กระดาษคุณภาพดี เทคนิคการพิมพ์สี และมีการออกแบบที่ทันสมัยและมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ดังรูป

2) บรรจุภัณฑ์ ในขั้นต้นคณะวิจัยได้ออกแบบและสร้างบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ เป็นบรรจุภัณฑ์พลาสติกแก้วใสหุ้มตัวสินค้าด้วย ติดตราสัญลักษณ์ชนิดสติ๊กเกอร์ด้านนอก และแนบเอกสารนำเสนอบรรจุภัณฑ์ ซึ่งได้ออกแบบไว้ในขั้นแรก หลังจากได้นำสินค้าไปทดสอบตลาดและทำการประเมินผลการตอบรับของผู้บริโภค ได้นำข้อมูลความต้องการ – รสนิยมของผู้บริโภค มาบูรณาการเข้ากับหลักการพัฒนารับบรรจุภัณฑ์ คือ การเสริมคุณค่าของผลิตภัณฑ์ การนำเสนอสินค้าได้อย่างชัดเจน การถนอมรักษาผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการคำนวณถึงต้นทุนของบรรจุภัณฑ์มาประกอบการปรับปรุง จึงทำการออกแบบและพัฒนารับบรรจุภัณฑ์ขึ้นมาอีกครั้ง ให้มีความเหมาะสมทั้งกับตลาด ตัวผลิตภัณฑ์

ชุดบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านของโครงการ ประกอบด้วย

1) **ซองหรือถุงบรรจุผลิตภัณฑ์** เนื่องจากผลิตภัณฑ์แปรรูปมีรูปแบบแตกต่างกันหลายรูปแบบและหลายรูปทรง ดังนั้นการบรรจุผลิตภัณฑ์ด้วยถุงแก้วแบบหนาซึ่งจะห่อหุ้มสินค้าไปตามรูปทรงของผลิตภัณฑ์ ทำให้การผลิตบรรจุภัณฑ์ไม่ต้องผลิตรูปแบบที่หลากหลายตามรูปแบบผลิตภัณฑ์เพราะจะทำให้ต้นทุนบรรจุภัณฑ์สูงเกินไป นอกจากนั้นถุงแก้วแบบหนาสถาปัตยกรรมป้องกันสินค้าจากความร้อน ความชื้น และฝุ่นละออง ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากทั้งความร้อน ความชื้น และฝุ่น จะเป็นสิ่งรบกวนให้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าเสียคุณภาพ ในขณะที่บรรจุภัณฑ์ยังคงใช้สินค้าให้ลูกค้าได้เลือกซื้อได้อย่างชัดเจน

2) **แถบกระดาษฉีกผลิตภัณฑ์กับถุงบรรจุ** เป็นส่วนที่ทำหน้าที่สองลักษณะ คือ ทั้งบรรจุภัณฑ์และสื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ เนื่องจากแถบฉีกบรรจุภัณฑ์เป็นส่วนที่ฉีกบรรจุภัณฑ์ไว้ภายในอย่างปลอดภัย ขณะที่แถบแสดงข้อมูลต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ ตราสินค้า คำโฆษณา นำเสนอบริษัท รวมถึงเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตต้องการนำเสนอต่อผู้บริโภค เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อหรือจูงใจให้ซื้อสินค้าด้วย จากการออกแบบและผลิตบรรจุภัณฑ์ส่วนนี้ของนักออกแบบซึ่งผ่านการวิเคราะห์ร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในโครงการทุกฝ่าย เลือกผลิต

แถบกระดาษฉีกผลิตภัณฑ์กับฉลากบรรจุ เป็นส่วนที่ทำหน้าที่สองลักษณะ คือ ทั้งบรรจุภัณฑ์ และสื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ จากการออกแบบและผลิตบรรจุภัณฑ์ส่วนนี้ของนักออกแบบ ซึ่งผ่านการวิเคราะห์ร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในโครงการทุกฝ่าย เลือกผลิตแถบกระดาษฉีก ผลิตภัณฑ์ 3 ขนาด คือ ขนาด 8 นิ้ว 12 นิ้ว และ 16 นิ้ว ซึ่งเป็นขนาดที่ครอบคลุม การบรรจุผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ ของกลุ่มสมาชิก

บ้านพรวา

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร

บ้านพรวา

ผลิตภัณฑ์

รหัส

ขนาด

วัตถุดิบ

■ ไหม

■ พ้าย

■ อื่น ๆ

สี

■ สีธรรมชาติ

■ สีเคมี

■ สีผสม

ผลิต

ราคา

ป้ายประกอบผลิตภัณฑ์ เป็นป้ายกระดาษที่ห้อยติดอยู่กับผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นทำหน้าที่เป็นสื่อแนะนำผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะแสดงข้อมูลต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ ตราสินค้า คำโฆษณา แนะนำผลิตภัณฑ์ รวมถึงเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตต้องการนำเสนอต่อผู้บริโภค เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อหรือจูงใจให้ซื้อสินค้าด้วย

แถบกระดาษแผ่นผลิตภัณฑ์ 3 ขนาด คือ ขนาด 8 นิ้ว 12 นิ้ว และ 16 นิ้ว ซึ่งเป็นขนาดที่ครอบคลุมการบรรจุผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ ของกลุ่มสมาชิก

3) ป้ายประกอบผลิตภัณฑ์ เป็นป้ายกระดาษที่ห้อยติดอยู่กับผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นทำหน้าที่เป็นสื่อแนะนำผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะแสดงข้อมูลต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ ตราสินค้า คำโฆษณานำเสนอผลิตภัณฑ์ รวมถึงเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตต้องการนำเสนอต่อผู้บริโภค เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อหรือจูงใจให้ซื้อสินค้าด้วย

2. การพัฒนาตราสินค้าหรือชุดสื่อสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์

ตราสินค้า (brands) หมายถึงชื่อ (name) คำ (term) สัญลักษณ์ (symbol) การออกแบบ (design) หรือส่วนประสมของสิ่งดังกล่าว เพื่อระบุถึงสินค้าและบริการของผู้ขายรายใดรายหนึ่ง เพื่อแสดงถึงลักษณะที่แตกต่างจากคู่แข่งอื่น ตราสินค้าเป็นคำมั่นสัญญาของผู้ขายในการส่งมอบคุณสมบัติ ผลประโยชน์ บริการ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ซื้อ ตราที่ดีที่สุดจะสื่อความหมายถึงการรับประกันในคุณภาพ ตราสินค้าจะสื่อความหมาย 6 ประการ คือ คุณสมบัติ คุณค่า ผลประโยชน์ วัฒนธรรม บุคลิก และผู้ใช้เช่น นาฬิกาโรเล็กซ์แสดงถึงความหรูหรา มีการผลิตอย่างยอดเยี่ยม วิศวกรชั้นหนึ่ง คงทน สร้างความภูมิใจ สูงส่ง

ชื่อตราสินค้า (brand name) หมายถึงชื่อตราที่ประกอบด้วยคำ ตัวอักษร หรือตัวเลข ที่สามารถออกเสียงได้ เช่น โคคาโคล่า

เครื่องหมายตรา (brand mark) หมายถึงส่วนหนึ่งของตราสินค้าที่ปรากฏในรูปลักษณะการออกแบบ หรือตัวอักษรที่สามารถมองเห็นแต่ไม่สามารถออกเสียงได้ ได้แก่ สัญลักษณ์ที่เป็นแบบ สี อักษร

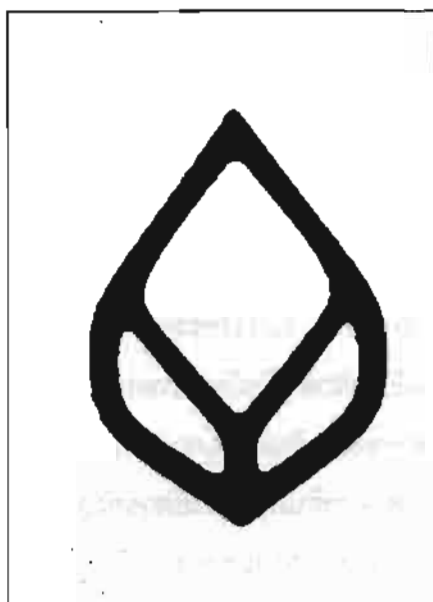
โลโก้ (Logo) หมายถึงสัญลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ที่แสดงลักษณะองค์การหรือชื่อตราสินค้า โลโก้เป็นส่วนหนึ่งของตราที่อาจเป็นชื่อตราสินค้าหรือเครื่องหมายตราสินค้าหรือทั้งหมดรวมกัน ซึ่งใช้เพื่อการโฆษณา

ความสำคัญของตราสินค้า ตราสินค้ามีความสำคัญต่อผู้ซื้อและผู้ขาย ดังนี้

1) ความสำคัญต่อผู้ซื้อ ทำให้ผู้ซื้อสามารถเรียกชื่อสินค้าได้ถูกต้อง ทำให้ผู้ซื้อรู้จักคุณภาพของสินค้า เห็นความแตกต่างระหว่างสินค้า ทำให้ผู้ซื้อทราบถึงผลิตภัณฑ์ใหม่จากตราสินค้า มีอิสระต่อการเลือกซื้อตราใดก็ได้

2) ความสำคัญต่อผู้ขาย หรือนักการตลาด คือ ผู้ขายใช้ตราสินค้าสำหรับการโฆษณา ส่งเสริมการตลาดอื่น ๆ ช่วยสร้างยอดขายและควบคุมส่วนครองตลาด (market share) ช่วยให้

ตัวอย่างตราสินค้า

ผู้ชายมีอิสระในการตั้งราคาให้สูงหรือต่ำกว่าคู่แข่งขึ้น ช่วยในการแนะนำสินค้าใหม่ และช่วยในการกำหนดตำแหน่งของสินค้า

คุณค่าของตราสินค้า เป็นการสร้างความคุณค่าของผลิตภัณฑ์ที่รับรู้ในสายตาลูกค้า เช่น การรับรู้รถ Benz ว่า เป็นรถที่มีการทำงานในมาตรฐานในระดับสูง ปลอดภัย มีความภาคภูมิใจ ในการที่ตราสินค้าของบริษัทมีความหมายเป็นเชิงบวกในสายตาผู้ซื้อ นอกจากนี้คุณค่าตราสินค้าจะสามารถลดค่าใช้จ่ายทางการตลาดได้เพราะการรู้จักตราสินค้า และมีความภักดีต่อตราสินค้า บริษัทจะมีสภาพคล่องทางการค้า ในการต่อรองกับผู้จำหน่ายและผู้ค้าปลีก บริษัทจะสามารถตั้งราคาได้สูงกว่าคู่แข่ง เพราะตราสินค้ามีคุณภาพการรับรู้ที่สูงกว่า

ลักษณะของคุณค่าของตราสินค้า มี 4 ประการ

- 1) เป็นความภักดีต่อตราสินค้าในสายตาของลูกค้า คือการที่ลูกค้าเห็นคุณค่าในตราสินค้า เกิดความภักดีในตราสินค้า และเกิดความพยายามที่จะซื้อ ก็จะเกิดการซื้อซ้ำ เช่น กระเป๋ายี่ห้อหลุยส์ วิกตองส์ เป็นต้น
- 2) การรู้จักชื่อตราสินค้า ทำให้ลูกค้าที่รู้จักชื่อตราสินค้าจดจำชื่อตราสินค้านั้นได้เป็นอย่างดี เกิดความรู้สึกรู้ว่ามีคุณค่าในสายตาของเขา
- 3) คุณค่าที่เกิดจากการรับรู้ เป็นการที่ลูกค้ารับรู้คุณค่าของตราสินค้าใดสินค้านั้น โดยพร้อมที่จะซื้อในราคาสูง เช่น เสื้อยืดของตราสินค้า Versace ที่สามารถตั้งราคาสูงได้เพราะลูกค้ารับรู้คุณค่าในตราสินค้านั้น
- 4) ความสำคัญของตราสินค้ากับคุณค่าที่เกิดจากการรับรู้ ในส่วนนี้เป็นเรื่องของภาพพจน์ในความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจได้

หลักการสร้างภาพลักษณ์แบรนด์ (Brand Profile) เพื่อมุ่งผลิตและสามารถจำหน่ายจริง โดยการเรียนรู้และวิเคราะห์ส่วนต่าง ๆ ได้แก่

- 1.กลุ่มเป้าหมาย (Target) กลุ่มเป้าหมายเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยแรกที่เราจะต้องคำนึงหรือหยิบขึ้นมาวิเคราะห์ อย่างลุ่มลึกและแตกฉานว่า กลุ่มเป้าหมายที่จะให้ใช้ผลิตภัณฑ์ของเราคือใคร มีรสนิยมอย่างไร มีกำลังซื้อแค่ไหน มีบุคลิกอย่างไร มีโอกาสที่จะใช้ผลิตภัณฑ์ของเราในโอกาสหรือวาระใด แล้วนำเอาข้อสรุปที่เราศึกษาวิเคราะห์นั้นมาพิจารณาเป็นแนวทางในการเลือกสินค้า และแนวทางการออกแบบและผลิต เราจะต้องทำความเข้าใจลักษณะการแต่งกาย และพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์ผ้าของกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า

2.ระดับ (Segmentation) ระดับในที่นี้หมายถึงระดับของลูกค้าว่า เราจะให้ผลิตภัณฑ์ของเราจับกลุ่มลูกค้าระดับล่าง กลาง หรือระดับบน เราจะต้องให้มีความชัดเจน เพราะลูกค้าหรือผู้บริโภคในแต่ละระดับจะมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป

3.ทำเล (Place) เป็นพื้นที่ที่เราจะนำผลิตภัณฑ์ไปวางจำหน่าย ซึ่งมีหลากหลายทำเลแต่ละทำเลก็จะให้ผลเชิงการขายแตกต่างกัน อาทิ ทำเลที่เป็นร้านจำหน่ายตามงานกาชาด ห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพฯ หรือการออกร้านที่เมืองทองธานี ทำเลจะเป็นปัจจัยสำคัญที่เราต้องหยิบขึ้นมาพิจารณาในการพัฒนาสินค้าให้ถูกทิศทาง

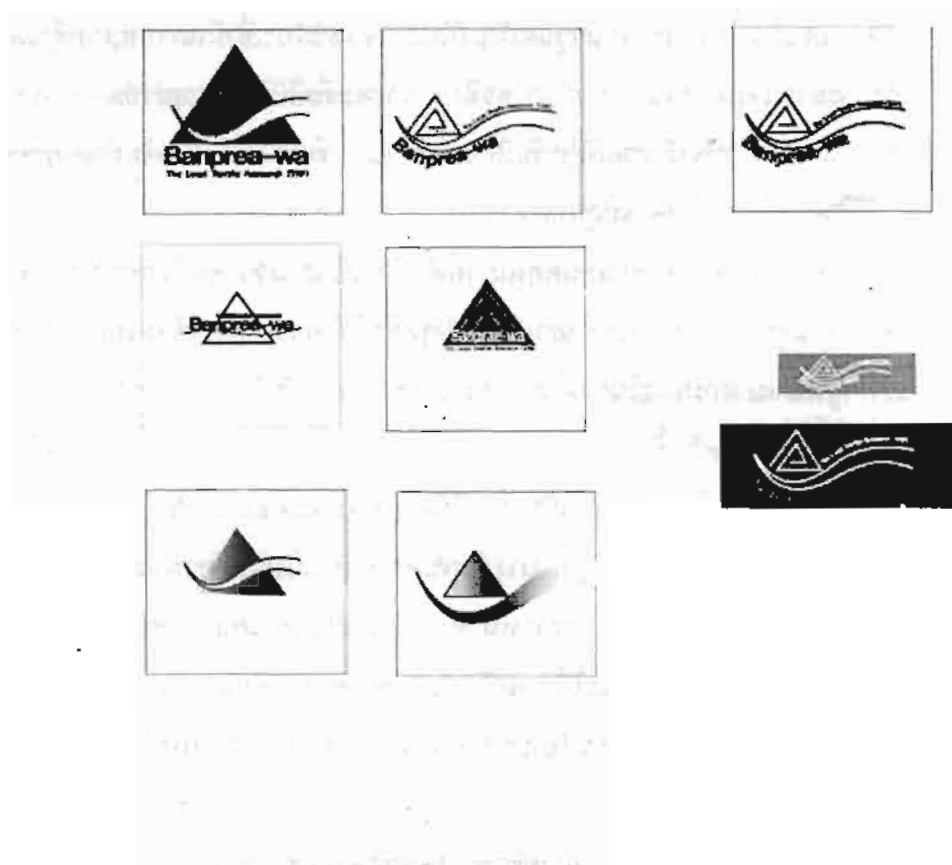
4.คุณภาพสินค้า (Quality) การกำหนดคุณภาพสินค้า เป็นการวางจุดยืนของเราว่าเราจะให้สินค้าของเรามีจุดยืนด้านคุณภาพระดับใด เราควรจะมีจุดยืนที่ชัดเจนเมื่อลูกค้าหรือคู่แข่งมองมาที่ผลิตภัณฑ์ของเรา ก็จะสามารถมองเห็นจุดยืนทางคุณภาพได้อย่างมั่นใจว่ามีการวางคุณภาพไว้ในระดับใด

5.ราคา (Price) การกำหนดราคาเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนมาก การกำหนดราคานอกจากการประสานรวมข้อ 1-4 แล้ว การกำหนดราคายังเป็นยุทธศาสตร์ทางการขายด้วย โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์แฟชั่น ซึ่งเมื่อเริ่มต้นการจำหน่าย เราสามารถกำหนดราคาในระดับสูง ๆ ได้ ทั้งนี้เพราะมีแรงความต้องการซื้อสูง และให้ราคาที่จำหน่ายในระยะแรกสามารถครอบคลุมต้นทุนในระยะยาวได้ด้วย ทั้งนี้เพราะว่าในระยะต่อไปที่ผลิตภัณฑ์เริ่มมีการเลียนแบบ และแฟชั่นเริ่มเปลี่ยนไปราคาสินค้าอาจลดต่ำลง

6. การยอมรับ (Acception) คือ ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ในมโนทัศน์ของผู้บริโภค ซึ่งย่อมาหมายความว่าผู้บริโภคเชื่อและยอมรับว่าผลิตภัณฑ์ในตราสินค้านั้น ๆ มีลักษณะตามภาพลักษณ์ที่ผู้ผลิตต้องการสร้างไว้ เช่น รถยนต์วอลโว่ ที่สร้างภาพลักษณ์ของการเป็นรถยนต์ที่มีความปลอดภัยสูงแก่ผู้ขับแล้วผู้บริโภคก็เชื่อมั่นตามนั้น เป็นต้น

2.1 การออกแบบและพัฒนาตราสินค้าหรือชุดสัญลักษณ์

ในส่วนของการออกแบบตราสินค้านั้นคณะวิจัยได้ใช้กระบวนการออกแบบร่วมกับขั้นตอนการออกแบบบรรจุภัณฑ์และสามารถเลือกรูปแบบตราสินค้าที่เป็นที่ยอมรับจากทั้งคณะวิจัยและสมาชิกชุมชนผู้เข้าร่วมโครงการ แล้วทำการผลิตชุดสัญลักษณ์ด้วยอุปกรณ์เท่าที่มีอยู่ก่อนเพื่อนำไปใช้ในการทดสอบตลาด ซึ่งหลังจากได้ทำการวิเคราะห์ทั้งในส่วนของการทดสอบตลาดและการวิเคราะห์ของคณะวิจัยสรุปผลว่า ชุดสัญลักษณ์มีการออกแบบที่ดีและเหมาะสมกับ

ภาพตัวอย่างแบบสัญลักษณ์ตราสินค้า

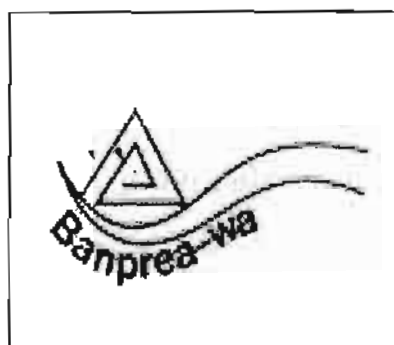
ผลิตภัณฑ์และตลาดแล้ว จึงยังคงใช้ทั้งตราสัญลักษณ์และป้ายสื่อสัญลักษณ์เดิม และดำเนินการผลิตตามจำนวนที่เหมาะสมต่อไป

2.2 ตราสินค้าหรือชุดสื่อสัญลักษณ์

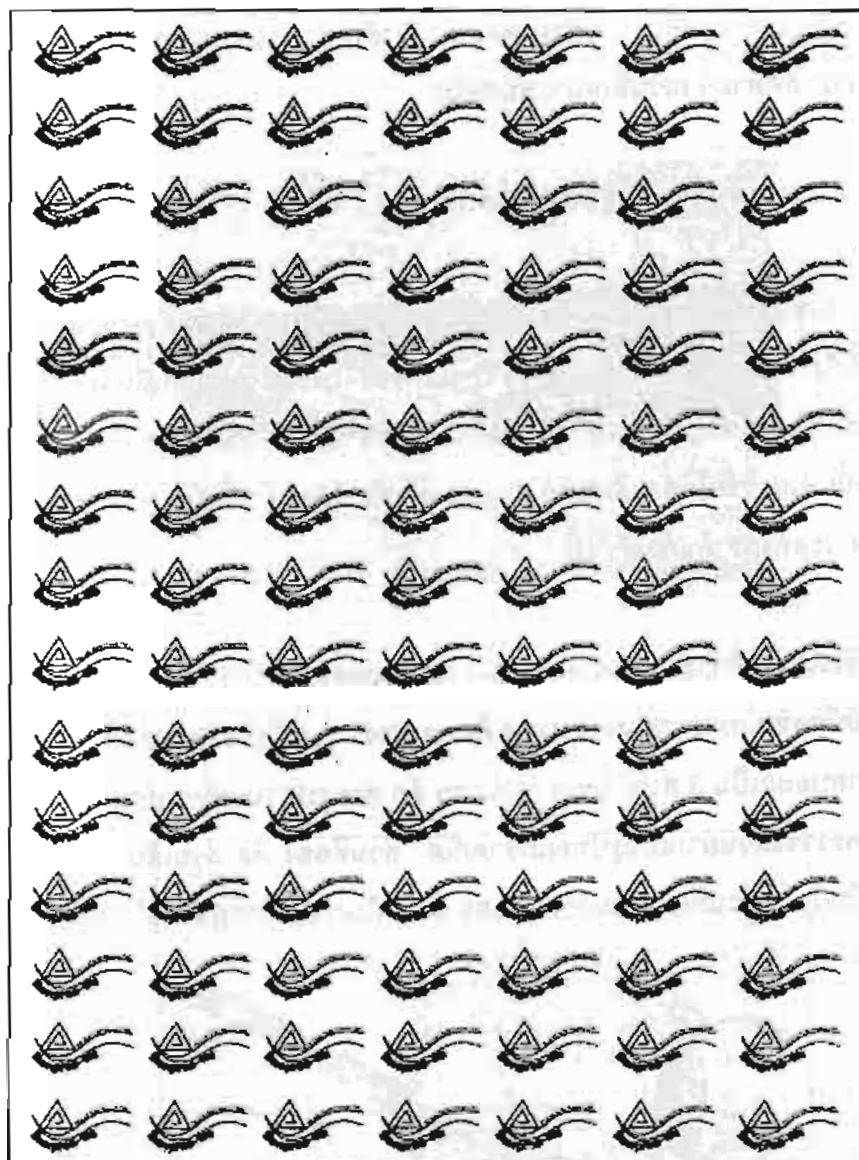
เมื่อได้ทำการพัฒนาตราสินค้าหรือชุดสื่อสัญลักษณ์จนลงตัวจนเป็นที่ยอมรับของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ตราสินค้าว่า บ้านแพรวา เพราะเป็นสถานที่หลักของนิคม เป็นศูนย์กลางการจำหน่าย รวมทั้งเป็นสถานที่หลักของการจำหน่ายไม่ว่าในช่วงวิจัยหรือหลังงานวิจัยสิ้นสุดก็ตาม หลังจากนั้นคณะวิจัยได้ส่งผลิตโลโก้ (Logo) หรือสัญลักษณ์ เพื่อนำมาใช้ประกอบสินค้าในขั้นต่อไป สรุปลักษณะของตราสินค้าได้ดังนี้

ชื่อตราสินค้า (brand name) คือ "บ้านแพรวา"

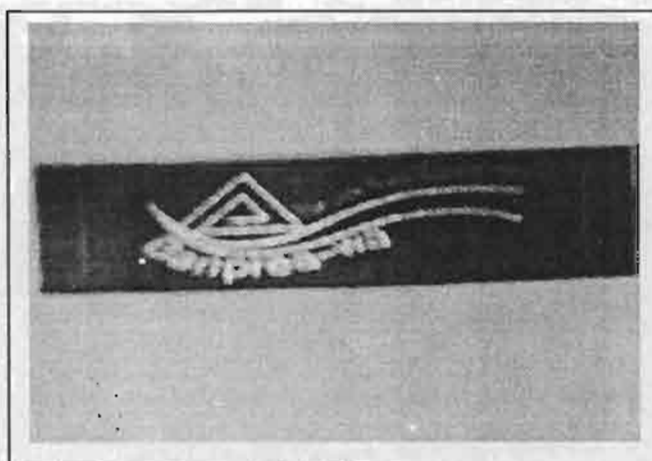
เครื่องหมายตรา (brand mark) คือ การออกแบบมีฐานคิดจากผืนผ้าแพรวา โดยมีการแยกองค์ประกอบออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก คือ ส่วนรูปสามเหลี่ยมเป็นการตัดทอนย่อส่วนมาจากลายผ้าแพรวาซึ่งส่วนมากเป็นรูปทรงเลขาคณิต ส่วนที่สอง คือ ส่วนเส้นโค้งแสดงออกถึงความอ่อนพลิ้วของผืนผ้า ส่วนที่สามเป็นอักษรชื่อตราสินค้าในภาษาอังกฤษเพื่อให้เป็นรูปแบบมาตรฐานของตราสินค้า

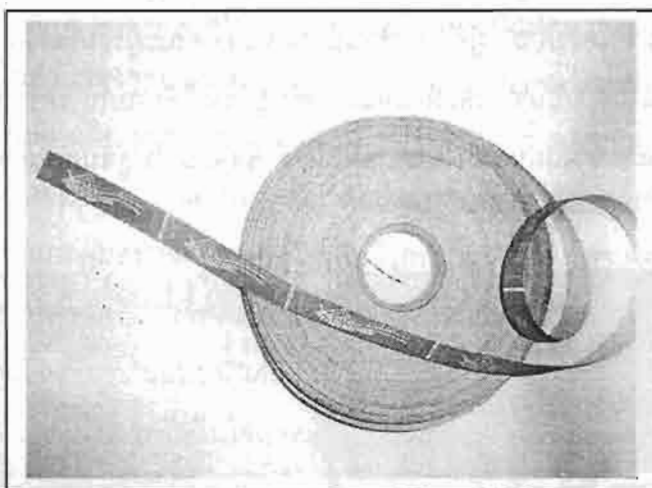
โลโก้ (Logo) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ว่าเป็นผลิตภัณฑ์จากกลุ่มสมาชิกนิคมสร้างเองลำปาวที่ได้รับการพัฒนาด้านรูปแบบและการผลิตจากโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งท้องถิ่นบ้าน เป็นส่วนหนึ่งของตราสินค้าซึ่งใช้เพื่อการโฆษณาหรือรับประกันโดยผู้ผลิต คณะวิจัยได้ออกแบบเป็นป้ายผ้าติดอยู่กับตัวสินค้า เป็นป้ายผ้าที่มีคุณภาพและคงทนอยู่กับผลิตภัณฑ์พัฒนาจากรูปแบบเดิมที่เป็นสติ๊กเกอร์ติดกับบรรจุภัณฑ์ภายนอก คือ

โลโก้ (Logo) หรือ เลเบล (Label) เป็นส่วนหนึ่งของตราสินค้า
 ซึ่งใช้เพื่อการโฆษณาหรือรับประกันโดยผู้ผลิต ในขั้นแรกออกแบบและผลิต
 เป็นป้ายสติ๊กเกอร์กระดาษติดกับบรรจุภัณฑ์ชั้นนอก

โลโก้ (Logo) หรือ เลเบล (Label) เป็นส่วนหนึ่งของตราสินค้าซึ่งใช้เพื่อการโฆษณาหรือรับประกันโดยผู้ผลิต ออกแบบและผลิตเป็นป้ายผ้าขนาดเล็กติดกับสินค้า

การทดสอบตลาด

สำหรับในขั้นตอนของการทดสอบตลาดนี้ คณะวิจัยได้นำผลิตภัณฑ์ไปทำการวางจำหน่ายเพื่อการทดสอบตลาดในหลายจุดอย่างต่อเนื่อง และด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปผ้าทอในครั้งนี้เน้นเพื่อการจำหน่ายเชิงธุรกิจ จึงต้องคำนึงถึงคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคตามวัตถุประสงค์การวิจัยอย่างแท้จริง จึงมีการนำผลของการสอบถามความคิดเห็นจาก

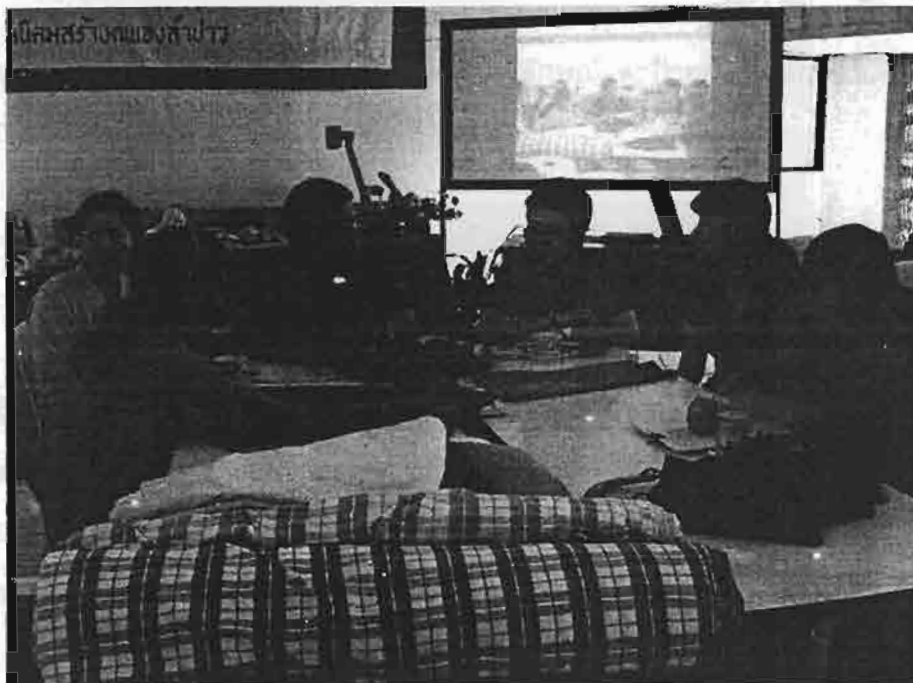
ทำงานและมีศักยภาพในการซื้อสูง สำหรับผลิตภัณฑ์จากผ้าทอของเรามีโอกาสเข้าถึงส่วนแบ่งการตลาดได้เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป ผู้ซื้อไม่ต้องนำไปแปรรูปเอง สร้างความสะดวกทั้งการซื้อและการใช้ ซึ่งหากสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและรสนิยมของผู้บริโภคได้มาก โอกาสทางการตลาด (Market Opportunity) ก็จะมีมากขึ้นด้วย

กลยุทธ์การตลาด : ส่วนผสมทั้ง 4 อย่างประกอบเข้าเป็นส่วนผสมทางการตลาด¹⁷ มีดังนี้

ผลิตภัณฑ์ การพิจารณาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ (product) ที่จะต้องออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีลักษณะที่ดีพร้อมและเหนือกว่าคู่แข่งชั้น ให้เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด และไม่พบปัญหาในแง่ของการผลิตมากนัก ปัจจุบันผู้บริโภคสามารถเลือกใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านได้จากหลากหลายแหล่งผลิต แต่สินค้าโดยทั่วไปยังไม่มีการพัฒนาด้านการออกแบบและมาตรฐานการที่ตึงเครียด ดังนั้นผลิตภัณฑ์ของโครงการที่มีการออกแบบที่ดีเหมาะสมกับตลาดเป้าหมายตามที่ได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ประกอบการการผลิตที่เน้นให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเป็นมาตรฐาน จะเป็นจุดแข็งที่ผลิตภัณฑ์ของโครงการสามารถตอบสนองแก่ผู้บริโภค ในช่องว่างทางการตลาดที่ผู้บริโภคต้องการได้เป็นอย่างดี

การส่งเสริมการขาย การพิจารณาเกี่ยวกับการส่งเสริมการขาย (promotion) ในส่วนนี้เกี่ยวกับการพิจารณาเลือกใช้วิธีการโฆษณาและสื่อสารกับผู้บริโภคเมื่อนำสินค้าออกจำหน่ายได้แก่ แผ่นป้ายโฆษณาตราสินค้าและแสดงความเป็นมาของสินค้าติดไว้บริเวณจุดสนใจของร้านที่วางสินค้าจำหน่าย หรืออนุญาติจำหน่ายผลิตภัณฑ์เมื่อออกงานแสดงสินค้า แจกโบรชัวร์แนะนำร้านบ้านแพรวาและกลุ่มสมาชิกนิคมสร้างตนเองลำปาว ตราสินค้า ผลิตภัณฑ์ และความเป็นมาของผลิตภัณฑ์แจกลูกค้า ณ จุดจำหน่ายสินค้าทุกจุด สำหรับการโฆษณาผ่านทางอินเทอร์เน็ตจะได้เริ่มประชาสัมพันธ์หลังจากการสรุปผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในขั้นสุดท้าย และวิธีส่งเสริมการขายเพื่อให้สามารถหว่านล้อมและชักจูงให้ลูกค้าเข้าใจและมีความพอใจในสินค้าและตราของสินค้าที่เสนอขาย คณะวิจัยด้านการตลาดและสมาชิกกำหนดให้มีการแจกสินค้ากลุ่มของที่ระลึกให้แก่ลูกค้าที่ให้ข้อมูลจากการสอบถามพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อเป็นการขอบคุณลูกค้าและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ตราสินค้า นอกจากนี้ยังเป็นการแจกสินค้าทดลองให้ลูกค้าทดลองใช้เพื่อความสะดวกและคุ้นเคยกับตราสินค้า และยังสามารถประชาสัมพันธ์ตราสินค้าแก่กลุ่มลูกค้ากลุ่มดังกล่าวและคนรอบตัวอีกด้วย โดยการส่งเสริมการตลาดดังกล่าวสามารถโน้มน้าวให้ผู้บริโภคซื้อ

¹⁷ ธงชัย สันติวงษ์.2540. พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. หน้า231-3.

คณะวิจัยร่วมกับทีปรักษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และด้านธุรกิจการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสิ่งทอพื้นบ้าน นักวิจัยและนักออกแบบประจำโครงการ ผู้จัดการร้านบ้านแพรวา คณะผู้ร่วมโครงการวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และตัวแทนสมาชิกชุมชน ได้ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์ต้นแบบและวางแผนการตลาดผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะนำไปสู่ขั้นตอนการตลาดต่อไป

ผู้บริโภคมาทำการประมวลผลเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ในขั้นตอนนี้จึงมีกิจกรรมสามกิจกรรมผสมผสานกัน คือ การวางแผนการตลาด การทดสอบตลาด และการประเมินผลผลิตภัณฑ์ การวิจัยในขั้นนี้ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนการตลาดของผลิตภัณฑ์

ความหมายของคำว่า “การตลาด” (marketing) เป็นกระบวนการวางแผนและบริหารแนวความคิดเกี่ยวกับการตั้งราคา การส่งเสริมการตลาด การจัดจำหน่ายสินค้า บริการหรือความคิด เพื่อสร้างให้เกิดการแลกเปลี่ยน สามารถตอบสนองและบรรลุความพึงพอใจของบุคคล¹⁶

กระบวนการวิจัยในขั้นนี้เป็นกระบวนการหนึ่งของการนำเสนอผลิตภัณฑ์ คือกระบวนการนำเสนอผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดและขณะเดียวกันจะต้องทำการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค เพื่อนำข้อมูลไปประมวลผลเป็นทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป ซึ่งเป็นการพิจารณาในเชิงระบบถึงสิ่งที่ผู้ทำหน้าที่ด้านบริหารการตลาด จะต้องเกี่ยวข้องกับลูกค้าหรือผู้บริโภค โดยมีเรื่องราวของพฤติกรรมผู้บริโภคอยู่เป็นพื้นฐานเบื้องหลังของการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ หลังจากคณะวิจัยได้ทำการศึกษาเบื้องต้นในบทที่ผ่านมาถึงศักยภาพของตลาดผ้าทอ คู่แข่งต่าง ๆ รวมทั้งภาพแวดล้อมภายในส่วนของจุดแข็งและจุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นทั้งโอกาสและอุปสรรคต่อการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ของกลุ่มสมาชิก ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวคณะวิจัยนำโดย ผศ.ดาริกา เสาร์ม นักวิจัยฝ่ายการตลาดได้ทำการชี้แจงกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ดังกล่าวแก่กลุ่มสมาชิก เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และกำหนดแผนการตลาด เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้ สำหรับการกำหนดแผนการวางตลาดผลิตภัณฑ์ต้นแบบนั้นคณะวิจัยได้ทำการวางแผนร่วมกับสมาชิกชุมชนกลุ่มที่รับผิดชอบด้านการตลาด ในการตัดสินใจเกี่ยวกับ “ส่วนผสมทางการตลาด” (marketing mix) แผนการตลาดหรือสาระของกลยุทธ์ที่ใช้เป็นแนวทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากสมาชิกชุมชนของนิคมสร้างตนเองลำปาว เพื่อสร้างกระบวนการนำเสนอผลิตภัณฑ์นำร่องในช่วงของการทดสอบตลาด ซึ่งประเด็นพิจารณาด้านผู้บริโภคให้สามารถกำหนดเป็นกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่เอาชนะลูกค้าหรือผู้บริโภคได้ ประกอบด้วย

การแบ่งส่วนตลาด เนื่องจากผ้าแพรวาและผ้าทอพื้นบ้านเป็นสินค้าที่มีกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มเดิมอยู่แล้ว คือ ผู้นิยมผ้าทอและผ้าพื้นบ้านที่มีอายุระหว่าง 25-40 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่

¹⁶ เพลินทิพย์ โกเมศโสภา. 2544. หลักการตลาด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 1.

การจำหน่าย การพิจารณาเกี่ยวกับวิถีทางการจำหน่าย (place) ช่องทางและสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ คณะวิจัยจะกำหนดตามระดับของตลาดเป้าหมายของตัวผลิตภัณฑ์

1) กลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวา เป็นผลิตภัณฑ์ราคาสูงเน้นตลาดกลุ่มบน นำเสนอจุดเด่นของผลิตภัณฑ์โดยใช้ตราสินค้า (Brand) เป็นสื่อในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ คือตราสินค้า "บ้านแพรวา" มีจุดเด่นในด้านของกรรมวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมจากชุมชน การออกแบบที่ทันสมัย และมาตรฐานการผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพ วางจำหน่ายที่ร้านบ้านแพรวาศูนย์กลางของกลุ่มสมาชิก ทดลองจำหน่ายที่ห้างสรรพสินค้าชั้นนำของจังหวัดขอนแก่นและกรุงเทพมหานคร และสมาชิกนำออกไปแสดงในงานแสดงสินค้าระดับภูมิภาคและส่วนกลางตามวาระโอกาสที่เหมาะสม

2) กลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายชนิดต่าง ๆ เป็นผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอจุดเด่นด้านราคา ถูกมีการออกแบบที่น่าสนใจและคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ดี เน้นการจำหน่ายแบบกระจายในทุกช่องทางให้มากที่สุด ทั้งจำหน่ายที่บ้านแพรวา ฝากขายตามจุดต่าง ๆ ทั้งใจจังหวัดและร้านค้าที่สนใจ การออกร้านในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ และขายผ่านพ่อค้าที่มารับซื้อตรงจากในชุมชน สำหรับผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้มีการใช้ทั้งกลยุทธ์ด้านราคาและตราสินค้าควบคู่กันแต่จะมีการเปลี่ยนแปลงส่วนผสมของทั้งสองกลยุทธ์ตามลักษณะของผลิตภัณฑ์และสถานที่จัดจำหน่าย

2. การทดสอบตลาด

คณะวิจัยและคณะผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาโครงการวิจัย ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์เชิงธุรกิจผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ ทั้งในส่วนของฝ่ายออกแบบ ฝ่ายผลิต ฝ่ายการตลาด และฝ่ายโฆษณา มาร่วมประเมินและให้ข้อเสนอแนะทุกผลิตภัณฑ์ รวมถึงสื่อสัญลักษณ์ สื่อโฆษณา และเอกสารนำเสนอผลิตภัณฑ์ โดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนี้จะเน้นให้ทำหน้าที่ด้านการพิจารณาต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ลูกค้าหรือตลาดกลุ่มต่าง ๆ อย่างชัดเจน ได้มีการจัดการประชุมร่วมคณะวิจัยทุกฝ่าย (นักวิชาการ/ชุมชนที่ปรึกษาโครงการวิจัย ซึ่งคณะวิจัยได้เชิญ คุณพิชญจิตต์ มาประจักษ์ หัวหน้างานออกแบบสิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมมาร่วมประเมินด้วย) เพื่อประเมินบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ ก่อนนำไปทดลองตลาดด้วยการจำหน่ายจริง และมีการประเมินผลิตภัณฑ์จากคณะวิจัยฝ่ายผลิตและชุมชนเป็นระยะขณะพัฒนาผลิตภัณฑ์คู่ไปกับการจำหน่าย

หรือใช้ผลิตภัณฑ์ของโครงการ ผ่านวิธีการโฆษณาที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสำหรับผลิตภัณฑ์

การกำหนดราคา การพิจารณาเกี่ยวกับราคา (Price) ในการทำงานด้านการตลาด จะต้องกำหนดราคาขายที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับคู่แข่งและต้นทุนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เนื่องจากราคามีความสำคัญต่อผู้บริโภคในกลุ่มเป้าหมายตลาดกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ราคาเป็นสิ่งที่ส่งผลอย่างมากต่อความสนใจของผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ กลยุทธ์ด้านราคาของผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่สร้างขึ้นสำหรับทดสอบตลาดนี้ เป็นการกำหนดราคาเพื่อทดสอบพฤติกรรมของผู้บริโภคด้วยเช่นกัน คณะวิจัยร่วมกับสมาชิกที่ทำหน้าที่ด้านการตลาดได้กำหนดราคาผลิตภัณฑ์แบ่งออกเป็น 2 กลยุทธ์ตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่แบ่งแยกตามวัตถุประสงค์ผ้าทอที่ใช้ในการผลิต ได้แก่

1) ผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวา เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผ้าแพรวามีต้นทุนที่สูงกว่าผ้าไหมทั่วไปไม่น้อยกว่า 4 เท่า ดังนั้นการนำเสนอมูลผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ออกสู่ตลาดจึงไม่สามารถนำเสนอจุดเด่นด้านราคาขายได้ แต่จะใช้จุดเด่นในด้านของกรรมวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมจากชุมชนการออกแบบที่ทันสมัย และมาตรฐานการผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพ โดยมุ่งกลุ่มเป้าหมายที่ตลาดระดับบน การตั้งราคาใช้กลยุทธ์แบบยึดตามต้นทุนการผลิตบวกค่าดำเนินการผลิตและจำหน่ายร้อยละ 10 และกำไรอีก ร้อยละ 10. เมื่อจำหน่ายในพื้นที่ใกล้เคียง และจะบวกเพิ่มอีกร้อยละ 10 หรือตามสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การขนส่ง และอื่น ๆ เมื่อนำสินค้าออกไปจำหน่ายต่างจังหวัด

2) ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายชนิดต่าง ๆ จากการที่ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคู่แข่งผลิตออกมาวางจำหน่ายอยู่ทั่วไป และต่างใช้กลยุทธ์การลดราคาหรือตั้งราคาต่ำและลดต้นทุนให้ต่ำที่สุดเพื่อครองความนิยมของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์การกำหนดราคาโดยยึดตามคู่แข่ง โดยการกำหนดราคาในระดับเดียวกับคู่แข่งและปรับกระบวนการผลิตให้สามารถลดต้นทุนให้ได้สมดุลกับราคาขายที่ตั้งไว้ จากกลยุทธ์ด้านราคายึดตามคู่แข่งนี้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถเอาชนะคู่แข่งได้ จะต้องพัฒนาด้านคุณภาพมาตรฐานการผลิตและรูปแบบที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคในสินค้าแต่ละกลุ่มผลิตภัณฑ์ ซึ่งกระบวนการพัฒนารูปแบบจะเป็นไปตามทิศทางที่สามารถวิเคราะห์ได้จากข้อมูลการทดสอบตลาดนั่นเอง สินค้าในกลุ่มนี้จะมีความอ่อนไหวด้านราคามากการเปลี่ยนแปลงราคาจะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค จึงอาจใช้คู่กับกลยุทธ์การส่งเสริมการขายแบบลดราคาสินค้า

2.1 การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค

การทดสอบตลาดเป็นการศึกษา การวิเคราะห์ และประเมินผลผลิตภัณฑ์ภายใต้แนวคิด พฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อนำผลสรุปการวิเคราะห์ไปพัฒนามลิตภัณฑ์และกลยุทธ์การตลาด (Marketing Strategy) เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับรูปแบบการบริโภค วิเคราะห์ 3 ส่วน คือ ความชอบพอ พฤติกรรม และสภาพแวดล้อม¹⁶

1) ความชอบพอและความเข้าใจ (Affect and Cognition) ความชอบพอและความเข้าใจเป็นกลไกทางจิตวิทยาที่อยู่ภายใน ที่ผู้บริโภคปฏิบัติตอบสนองเหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม คำว่า “ความชอบพอ” (affection) แท้จริงก็คือเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้บริโภค ในแง่พฤติกรรมนั้นจะเห็นได้ว่า การแสดงออกหรือการปฏิบัติของผู้บริโภคนั้น ทุกกรณีต่างก็กระทำไปด้วยอิทธิพลของความชอบพที่มีอยู่ต่างกัน ตามแต่ที่ผู้บริโภคจะประเมินออกมาเป็นเช่นไร เช่น ประเมินว่าดีหรือไม่ดี น่านิยมหรือไม่น่านิยม จนสุดท้ายของความรู้สึกจะบอกออกมาว่า “ฉันชอบใช้ผลิตภัณฑ์นี้...” เป็นต้น

ส่วนคำว่า “ความเข้าใจ” (cognition) นั้น ความหมายจะเกี่ยวข้องกับด้านที่เป็นความคิดของลูกค้า กล่าวคือ จะเป็นกระบวนการและโครงสร้างทางความคิดที่เตรียมไว้ใช้ปฏิบัติตอบสนองสภาพแวดล้อม ดังเช่น ความเข้าใจจะประกอบด้วยหลายสิ่งที่มีรวมอยู่ในตัวคน และความเข้าใจในผลิตภัณฑ์จะต้องถูกสร้างให้เกิดขึ้น และเข้าใจเพื่อจะได้มีผลต่อพฤติกรรมด้านอื่น

2) พฤติกรรม (behavior) เป็นการกระทำต่าง ๆ ที่แสดงออกมาของผู้บริโภคซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง เช่น ผู้บริโภคกำลังสวมใส่เสื้อผ้าชนิดนั้นชนิดนี้ หรือกำลังต่อรองกับผู้ขาย ด้วยเหตุนี้จึงมีความแตกต่างกันอยู่ในตัว คือ ขณะที่ความชอบพอและความเข้าใจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและการคิด แต่พฤติกรรมเป็นเรื่องของการกระทำจริงของผู้บริโภคทั้งหลาย แลกระบวนการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรม การแสดงออกหรือปฏิบัติตอบต่าง ๆ ของคน ที่ซึ่งกระบวนการทางจิตวิทยาและจิตวิทยาสังคมที่เป็นพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์พฤติกรรม จะรวมถึงเรื่องราวของการเรียนรู้ บุคลิกท่าทางหรืออุปนิสัย ทัศนคติและค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมทั้งหลาย รวมทั้งการใช้สินค้าด้วย

3) สภาพแวดล้อม (environment) สภาพแวดล้อมโดยรวมจะหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเรื่องราวและวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ทั้งหมดที่มีอยู่มากมาย ที่รวมกันอยู่ด้วยกัน ทั้งนี้ย่อมรวมถึงสิ่ง

¹⁶ ธงชัย สันติวงษ์.2540. พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. หน้า231-3.

ต่าง ๆ สถานที่แวดล้อมและบุคคลฝ่ายอื่นทั้งหลาย ที่ซึ่งต่างก็สามารถมีอิทธิพลต่อความชอบพอและความเข้าใจ ในทางการตลาดนั้น ส่วนสำคัญที่สุดของสภาพแวดล้อมคือ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุสิ่งของและตัวกระตุ้นต่าง ๆ ที่นักการตลาดได้จัดทำขึ้นหรือสร้างขึ้น เพื่อให้มีอิทธิพลเหนือ หรือสามารถหว่านล้อมผู้บริโภคทั้งหลาย ซึ่งมีหลายอย่าง เช่น ตัวสินค้า ป้ายราคา สื่อสัญลักษณ์ หน้าร้านที่จัด เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่มีความหมายและความสำคัญต่อพฤติกรรมผู้บริโภคทั้งสิ้น

ทั้งนี้คณะวิจัยได้มีการออกแบบแบบสอบถามเพื่อการประเมินตลาดให้เข้าใจถึงพฤติกรรมผู้บริโภคของตน ซึ่งนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเวลาที่นำผลผลิตภัณฑ์ออกทดสอบตลาดด้วยการจำหน่ายจริง โดยแยกแบบสอบถามออกเป็น 2 แบบ คือ

1. แบบศึกษาความต้องการของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้าน
 - ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้บริโภค
 - ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของผู้บริโภค
2. แบบทดสอบตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านโครงการวิจัย
 - ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของโครงการ
 - ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน

2.2 ทดลองตลาดผลิตภัณฑ์ต้นแบบด้วยการจำหน่ายจริง

นำผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่จัดทำขึ้นเพื่อการทดสอบตลาดออกจำหน่ายจริง โดยดำเนินการจำหน่ายตามแผนการตลาดที่ได้วางไว้ร่วมกัน ตามสถานที่ที่กำหนดไว้ คือ

1) การทดสอบตลาดในพื้นที่นิคมสร้างตนเองลำปาว และในเขตจังหวัด เช่น ที่ร้านบ้านแพรวา ที่ศูนย์จำหน่ายสินค้าพืชรภัณฑ์ไดโนเสาร์ ที่ศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และการนำสินค้าไปออกงานแสดงสินค้าภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง

ในส่วนของร้านบ้านแพรวา ที่นิคมสร้างตนเองลำปาวนั้น คณะวิจัยได้นำสินค้าออกมาทดลองจำหน่ายเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายน โดยนำสินค้าทุกประเภทที่โครงการได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ขึ้นมาใหม่ ออกมาแสดงเพื่อจำหน่ายและเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อสินค้าชนิดต่าง ๆ ซึ่งคณะวิจัยได้รวบรวมข้อมูลและนำเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง “บ้านแพรว

วา" จัดเป็นพื้นที่ทางการตลาดหลัก ที่โครงการวิจัยได้นำผลงานไปจัดแสดงและจัดจำหน่าย และมีการหมุนเวียนผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

การทดสอบตลาดด้วยการออกร้าน นอกจากการจำหน่าย ณ สถานที่หลักที่ได้กำหนดไว้ดังกล่าวแล้ว คณะวิจัยร่วมกับสมาชิกชุมชนฝ่ายการตลาดได้นำผลิตภัณฑ์มาจัดจำหน่ายเพื่อทดสอบตลาดในการออกร้านในวาระโอกาสที่เหมาะสม เช่น

การจัดกิจกรรมออกร้านของโครงการวิจัย โดยการเปิดจำหน่ายที่โถงชั้นล่างมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อทำการประเมินงานวิจัยในกลุ่มผู้บริโภคนักเรียน นักศึกษา คณาจารย์ และประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม มีการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียง ซึ่งมีประชาชนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก และทำให้พบว่า ผลิตภัณฑ์หลักประเภทเครื่องใช้ในสำนักงาน เช่น ถังเอนกประสงค์ และชั้นวางหนังสือจำหน่ายดีมาก นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมด้านการตลาด คือการให้ผู้มาชมผลิตภัณฑ์มีการร่วมออกแบบผลิตภัณฑ์จำนวนมาก และการออกร้านจำหน่ายที่งานส่งเสริม SME ของจังหวัดมหาสารคาม ณ โรงแรมดักสิลา มหาสารคาม

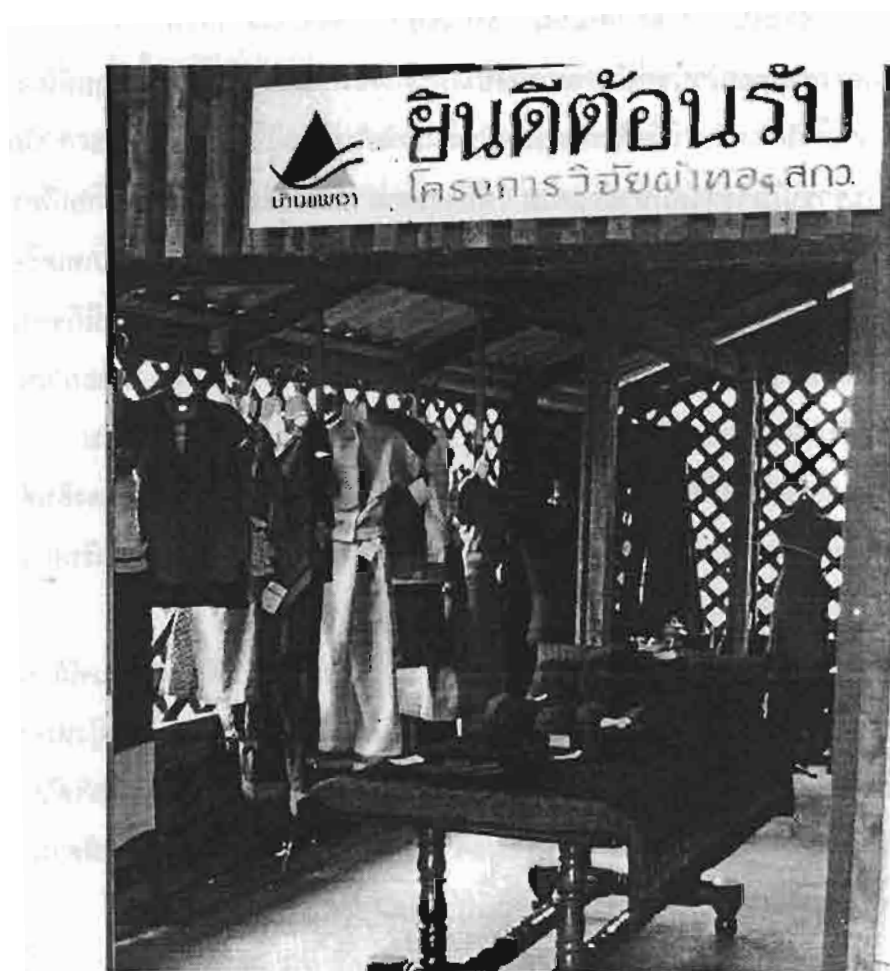
2) การทดสอบตลาดที่จังหวัดขอนแก่น ที่ห้างบิ๊กซี ขอนแก่น และการแสดงสินค้าระดับภูมิภาคที่จังหวัดขอนแก่น เช่น งานของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม งานของกรมส่งเสริมการเกษตร และงานเกษตรแฟร์ ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ส่วนการทดสอบตลาดที่ห้างบิ๊กซี ขอนแก่นนั้น โครงการได้นำสินค้าผลิตภัณฑ์ผ้าที่ทำการพัฒนาไปจำหน่าย โดยได้นำสินค้าไปทุกกลุ่มสินค้าเช่นกัน แต่เน้นสินค้ากลุ่มเครื่องนุ่งห่มเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นกลุ่มสินค้าที่ผู้บริโภคให้ความสนใจมากที่สุด สำหรับการทดลองตลาดในห้างบิ๊กซีขอนแก่นนี้ นักวิจัยสามารถสอบถามและเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคได้โดยตรง จึงทำให้สามารถเก็บข้อมูลของกลุ่มลูกค้าและวิเคราะห์ถึงแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้อย่างครอบคลุม

จากการนำสินค้าในโครงการไปออกร้านด้วยการนำสินค้าผลิตภัณฑ์แปรรูปผ้าทอพื้นบ้านของโครงการวิจัยไปร่วมในงานแสดงสินค้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในงานผ้าทอไทยอีสาน สืบสานภูมิปัญญา พัฒนาสู่สากล ที่จัดขึ้นโดยสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 5 จังหวัดขอนแก่น ซึ่งการทดสอบตลาดดังกล่าวสินค้าต้นแบบของโครงการได้รับความสนใจจากผู้บริโภคพอสมควร เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีความโดดเด่นในด้านการออกแบบ และมีภาพลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมืองมาพัฒนารูปแบบให้เข้ากับประโยชน์ใช้สอยของคนสมัยใหม่ ในพื้นที่นี้คณะวิจัยสามารถศึกษาข้อมูลคู่แข่ง ผู้บริโภค และตลาดผลิตภัณฑ์ในระดับภูมิภาค เพื่อนำข้อมูลประมวลผลต่อไป

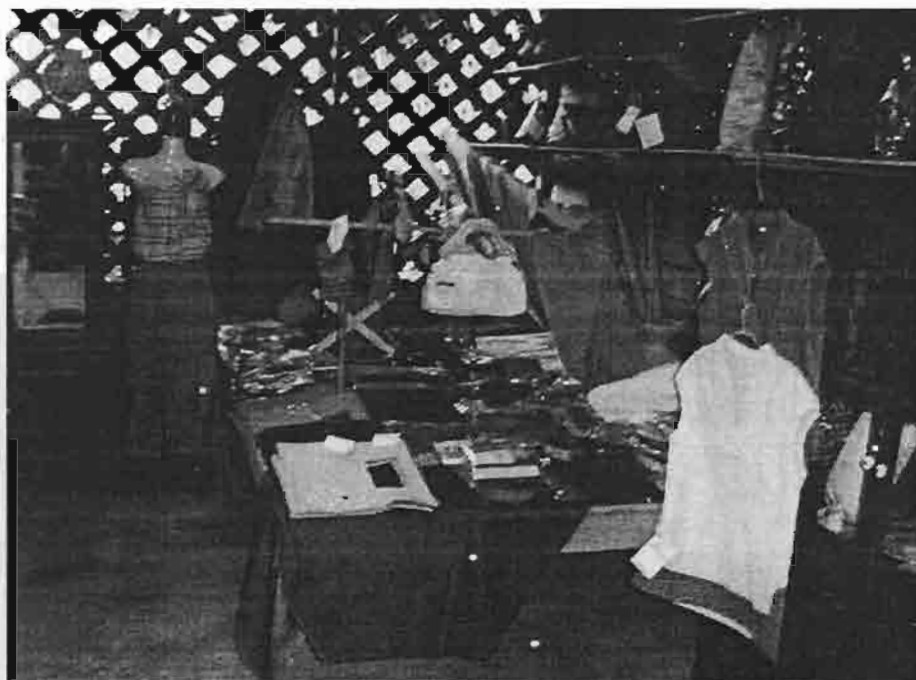
3) การทดสอบตลาดที่กรุงเทพมหานคร ที่ห้างเซ็นทรัลลาดพร้าว และการแสดงสินค้าระดับประเทศ เช่น งานแสดงสินค้าโอท็อป งานแสดงสินค้าของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

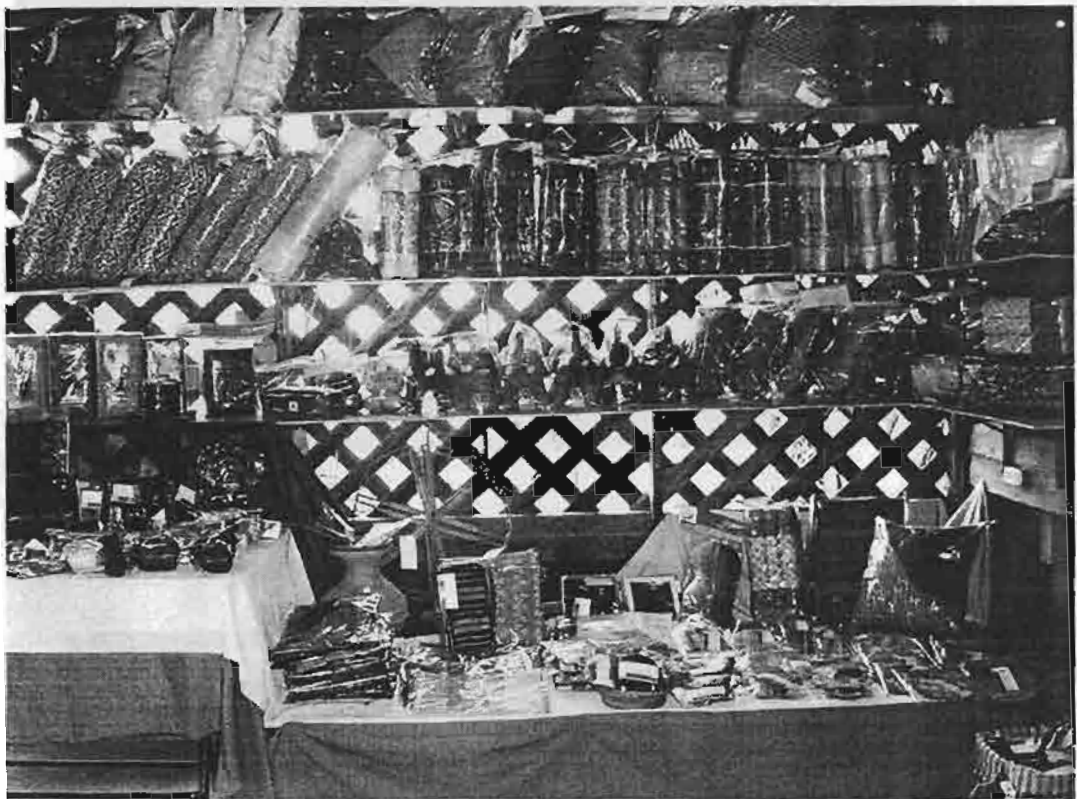
การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ร้านบ้านแพรว

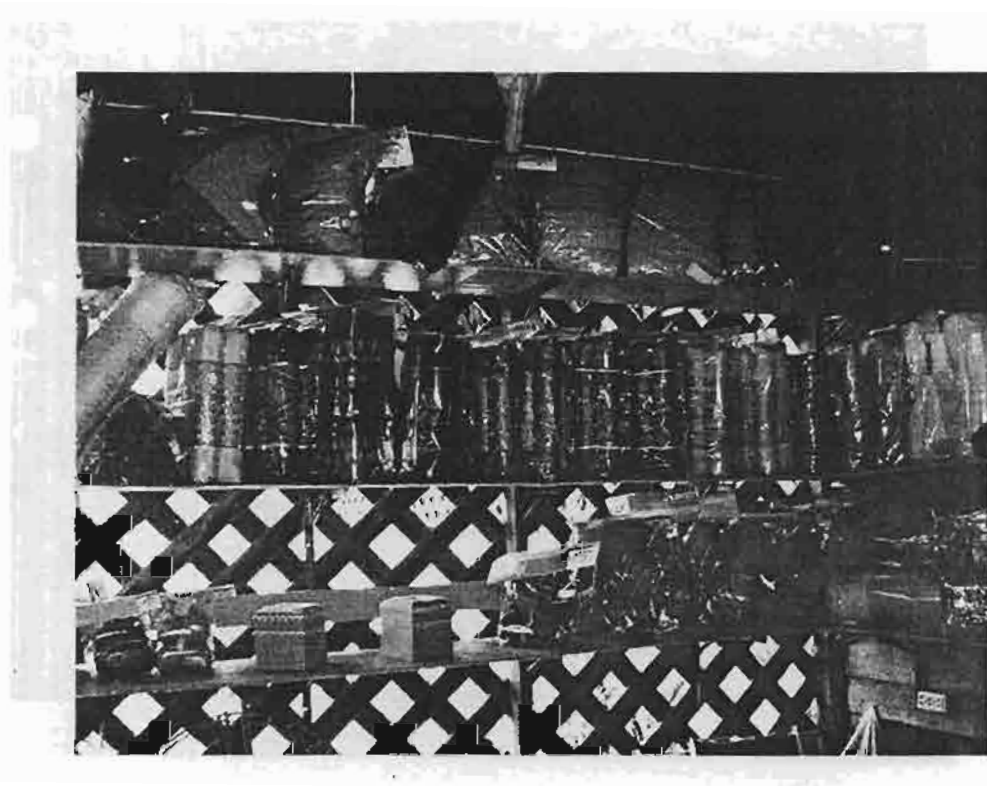
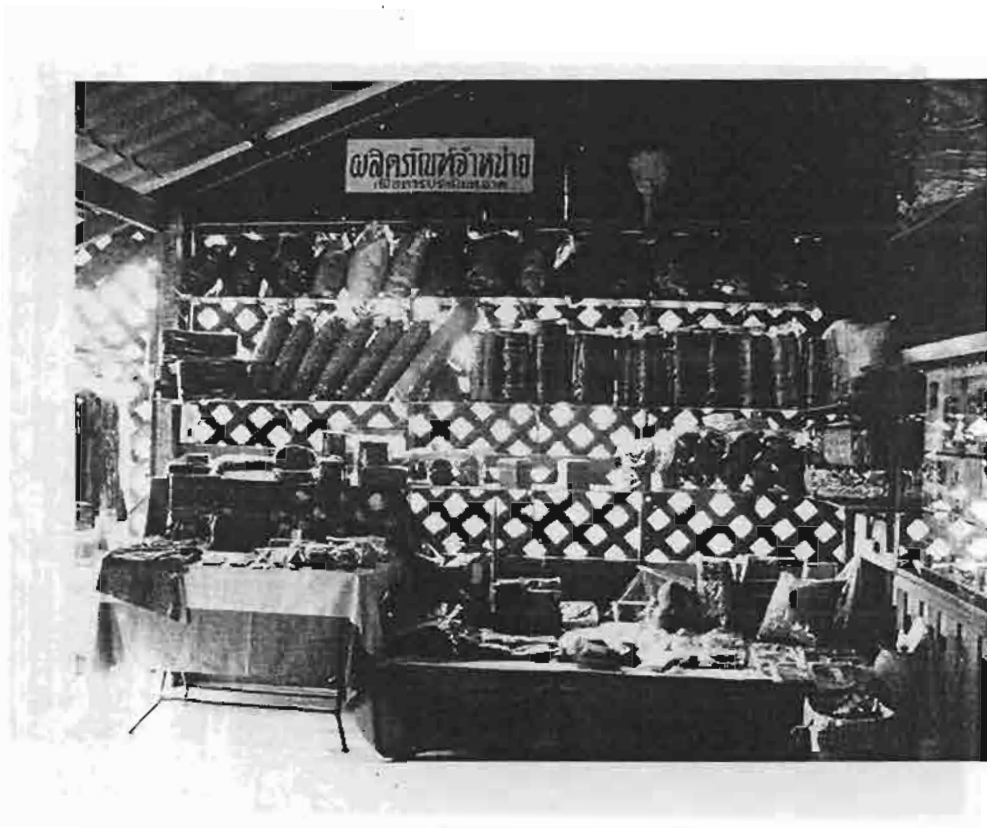

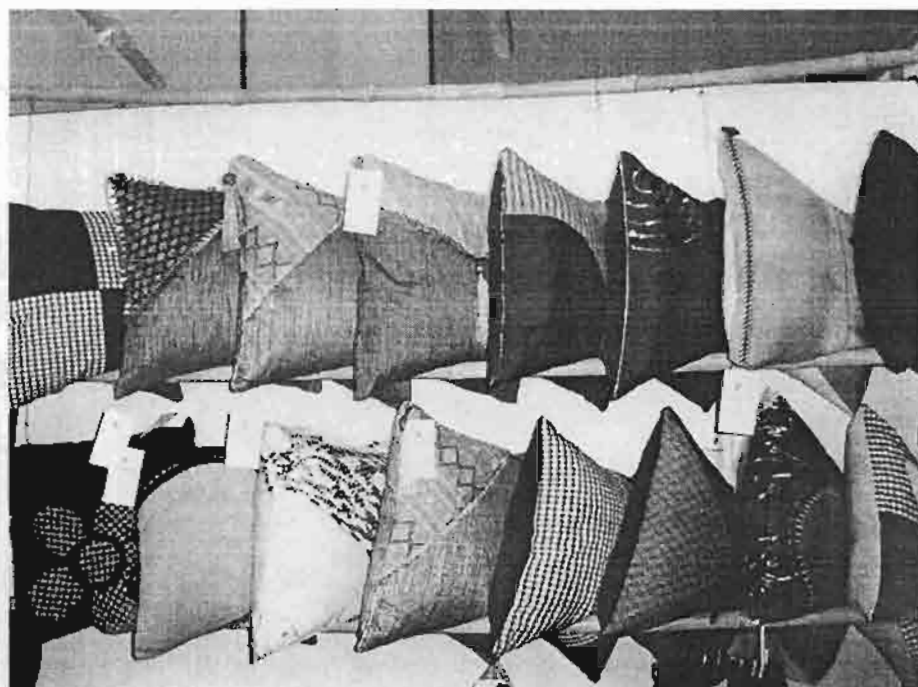

การออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในพื้นที่

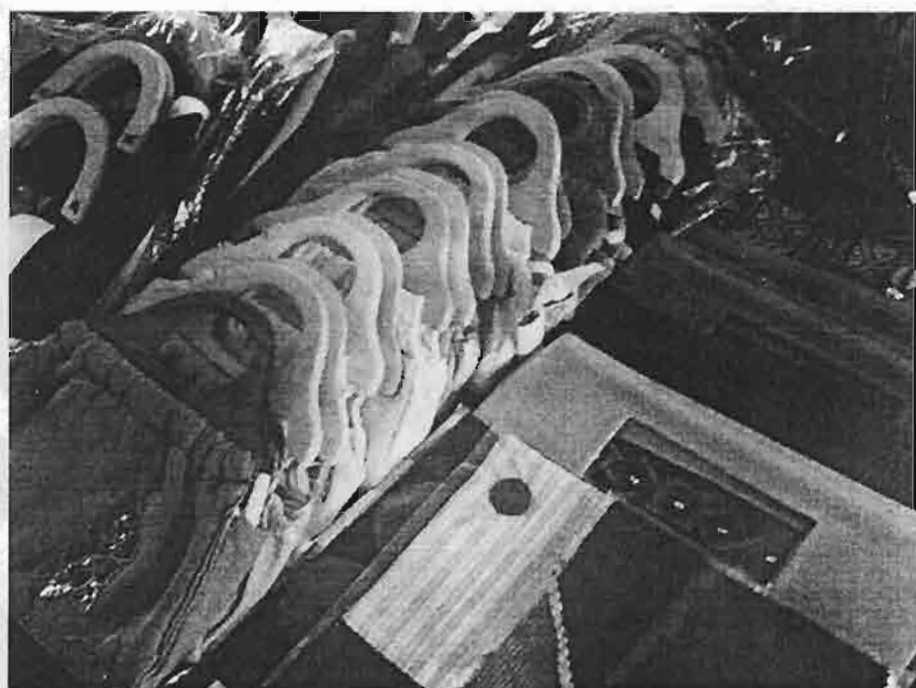
การออกร้านในระดับภูมิภาคที่จังหวัดขอนแก่น

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ห้างบิ๊กซีขอนแก่น

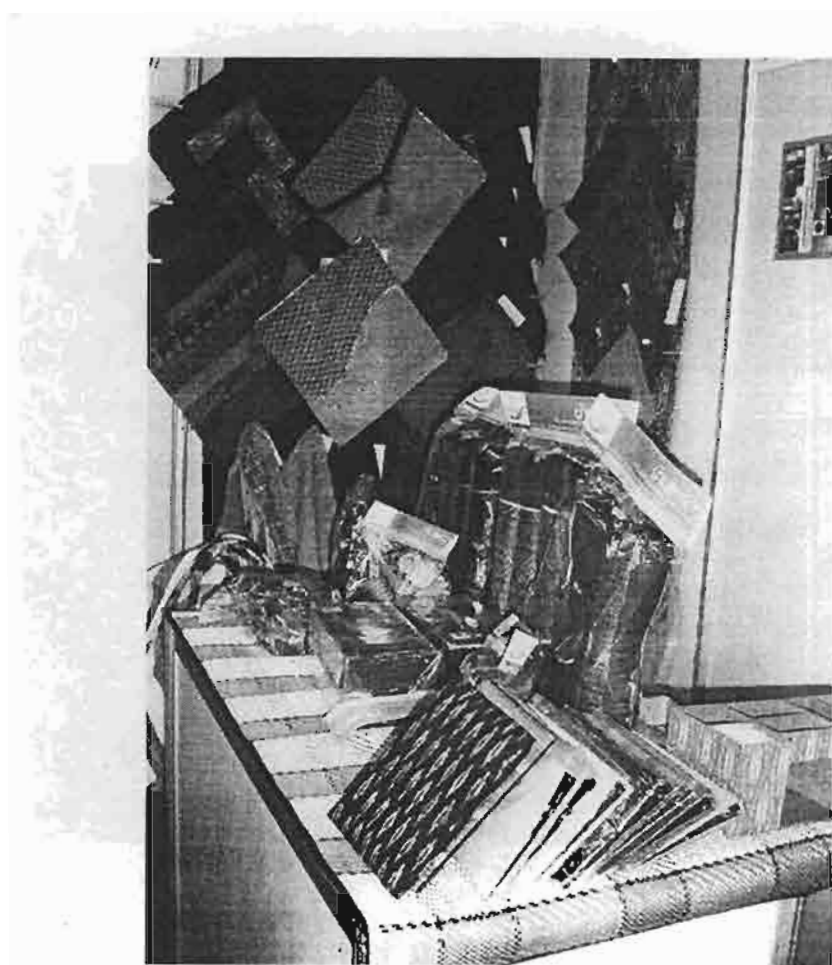
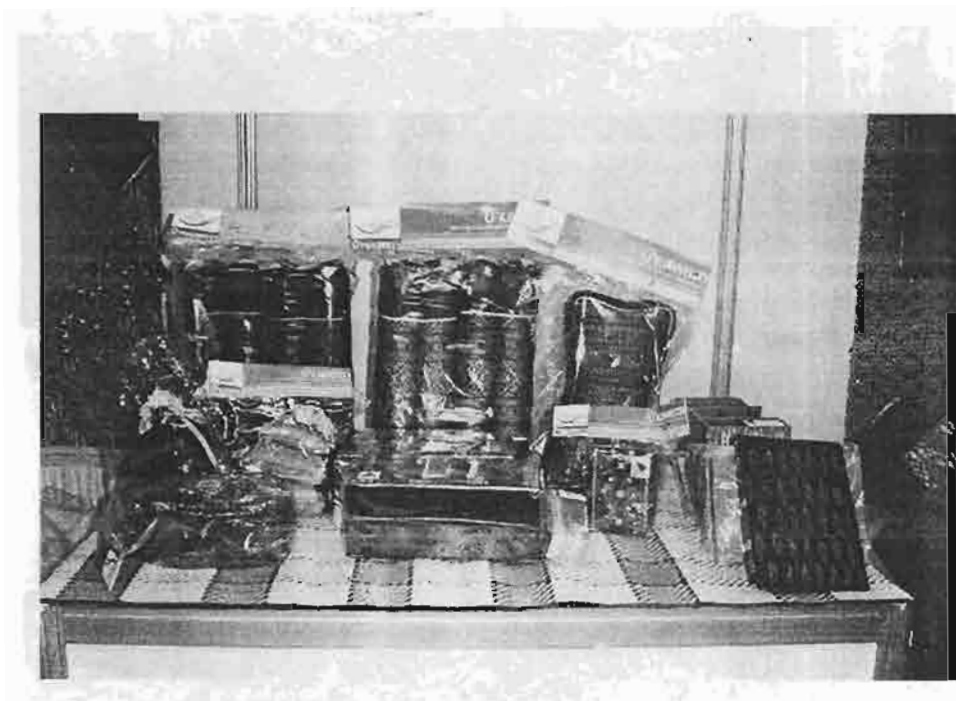
การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ห้างเซ็นทรัล กรุงเทพฯ

การออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ระดับประเทศที่กรุงเทพฯ

สำหรับการทดสอบตลาดที่กรุงเทพฯ ทีมงานด้านการตลาดได้เตรียมผลิตภัณฑ์ที่ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าแพรวา ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผู้บริโภคกลุ่มบน และผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผ้าฝ้ายที่มีจุดเด่นด้านการออกแบบ นอกจากนี้ในการแสดงสินค้าระดับประเทศซึ่งมีผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากทั่วประเทศนำผลิตภัณฑ์ออกมาจำหน่ายนั้น ทำให้สมาชิกที่รับผิดชอบด้านการตลาดได้เรียนรู้การศึกษาคู่แข่ง และประเมินแนวโน้มความนิยมของผู้บริโภคต่อไปได้ ซึ่งจะนำไปสู่การนำความรู้มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดอย่างมีพลวัต ไม่ผลิตสินค้าเดิมออกมาจำหน่ายอยู่เสมออย่างที่เคยปฏิบัติมา

ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ช่วงระยะเวลาทดสอบตลาดนั้น ผลิตภัณฑ์ที่นำออกจำหน่ายทุกชิ้นจะมีการกำหนดรหัส เอกสารประกอบ และแบบทดสอบเพื่อประเมินตลาด ดังนี้

รหัสและคำอธิบายสินค้า คณะวิจัยกำหนดรหัสประจำผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นโดยกำหนดดังนี้

อักษรชุดแรก...../..... หมายถึงประเภทผลิตภัณฑ์และชนิดของผ้า อาทิ B / S หมายถึง กระเป๋า (Bag) ส่วน /S หมายถึง Silk หรือผ้าไหมซึ่งเป็นผืนผ้าใช้แปรรูป ส่วน /C หมายถึง Cotton หรือผ้าฝ้าย

.....(ตัวเลข 3 ตัว).....เป็นเลขประจำของผลิตภัณฑ์กลุ่มนั้น ๆ เช่น B/S-013 หมายถึง ผลิตภัณฑ์กลุ่มกระเป๋า ใช้ผ้าไหมแปรรูป ลำดับสินค้าที่ 13 ของกลุ่มนี้ ฯลฯ รหัสดังกล่าวปรากฏในผลิตภัณฑ์ทุกชิ้น ซึ่งนำเสนอไว้ในบทที่ 4

สำหรับกรณีตัวอย่างการตั้งรหัส และการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์

B/S-003 กระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวา

คำอธิบายผลิตภัณฑ์ : กระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวา เป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีที่คณะออกแบบได้ผลิตเพื่อจำหน่ายประกอบในชุดผ้าผืนแพรวา เพื่อเสริมบุคลิกให้กับสตรีที่สวมใส่ชุดผ้าแพรวา มีหลายสีสามารถเลือกซื้อได้ตามใจชอบ โดยขายประกอบกับผืนผ้าแพรวา อย่างไรก็ตามกระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวานี้ก็สามารถใช้ในกรณีอื่นสำหรับสตรีทั่วไปได้เช่นเดียวกัน

F/C-003 ชุดเสื้อครึ่งตัว

คำอธิบายผลิตภัณฑ์ : ชุดเสื้อสตรีครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt) ใช้ผ้าสีพื้น และผ้าต่างระดับสีในกลุ่มวรรณะสีเดียวกัน สองสีมาออกแบบสีละครึ่ง โดยให้เป็นส่วนของเสื้อ และกระโปรง มีการเชื่อมสีทั้งสองเข้าด้วยกันโดยใช้ Detail ในส่วนของพลิ้วผ้าคลุมหัวไหล่ข้างซ้าย เป็นเสื้อที่เข้ารูปพอดี ขายเสื้อสั้นในระดับเอว เพื่อโชว์กระโปรงสีและลวดลายทรงแบบเรียบ จุดเด่นจาก

การตกแต่งคือพลีปลูกไหลข้างเดียว มีมุมมองบุคคลกลุ่มโรแมนติคสถานคลาสสิกสวมใส่ได้ทั้งในโอกาสการทำงาน และโอกาสแบบอเนกประสงค์ แล้วแต่เครื่องประกอบ

PP/C – 011 หมอนสี่เหลี่ยมกลวงหน้าตัด

คำอธิบายผลิตภัณฑ์ : หมอนสี่เหลี่ยมกลวงหน้าตัด ได้แนวคิดจากหมอนชนิดกลวงภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยตัดทอนเอาเพียงรูป ทรงหน้าตัดใช้เป็นหมอนพิงหลัง มีหลายสีหลายขนาดผลิตจากฝ้ายกลุ่มผ้าพื้น ผ้าสายฝน ผ้าเกล็ดเต่า และผ้าราชวัตร เป็นกลุ่มหมอนที่ผลิตด้วยผืนผ้าสีฟ้า เพื่อส่งเข้าร่วมแสดงที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมในผลิตภัณฑ์ชุดเทิดทูนราชินี ผู้ออกแบบและผลิต คือ นางคำปิ่น ยอดแก้ว นักวิจัยหลักแกนนำการพัฒนาด้านแบบ

H/S-001กล่องทิชชูแพรวา

คำอธิบายผลิตภัณฑ์ : เป็นผลิตภัณฑ์ที่คณะวิจัยมีความภาคภูมิใจมาก ที่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ ด้วยการเชื่อมโยงกับผ้าแพรวามาแปรรูปเป็นกล่องทิชชู ที่ใช้โครงสร้างภายในด้วยกระดาษแข็ง ภายนอกด้วยผ้าวรรณะสีเดียวกันกับผ้าไหมแต่งด้านนอก ติดแต่งแถบ Accessory

2.2 สรุปผลและวิเคราะห์ผลการทดสอบตลาด

จากการประมวลผลการสำรวจพฤติกรรมและความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของผู้บริโภค และจัดการประชุมร่วมผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกฝ่าย วิเคราะห์ประเมินผลผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อประโยชน์ในการประมวลผลเป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในขั้นตอนต่อไป สรุปผลดังนี้

2.2.1 สรุปผลการทดสอบตลาด จากการศึกษาความต้องการของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของโครงการ และทดสอบตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านโครงการวิจัย สามารถสรุปภาพรวมของผู้บริโภคกับความต้องการผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านได้ดังนี้

คณะวิจัยร่วมกับที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์
และด้านธุรกิจการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสิ่งทอพื้นบ้าน ร่วมกันวิเคราะห์สรุปผล
การทดสอบตลาด และระดมความคิดเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้านในขั้นต่อไป

1) แบบศึกษาความต้องการของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้าน

❖ ลักษณะทั่วไปของผู้บริโภค

ตาราง 1 ลักษณะทั่วไปของผู้บริโภค

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N = 900)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	206	22.89
หญิง	694	77.11
อายุ		
อายุต่ำกว่า 20 ปี	92	10.22
อายุ 20 – 30 ปี	327	36.33
อายุ 30 – 40 ปี	375	41.67
อายุมากกว่า 40	106	11.78
อาชีพ		
เกษตรกร	128	14.22
ธุรกิจส่วนตัว	241	26.78
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	401	44.56
นักเรียน/นักศึกษา	97	10.78
อาชีพอื่น ๆ	33	3.67
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	67	7.44
5,000 – 10,000 บาท	281	31.22
10,000 – 20,000 บาท	328	36.44
20,000 – 30,000 บาท	182	20.22
มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	42	4.67

สรุปภาพรวมลักษณะทั่วไปของผู้บริโภค ดังนี้ ผู้บริโภคส่วนมากเป็นผู้หญิงที่มีระดับรายได้ตั้งแต่ระดับกลางถึงระดับบน คือ ระดับรายได้ตั้งแต่ 5,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ส่วนมากมีอายุระหว่าง 20-40 ปี ประกอบอาชีพหลากหลายทั้งอยู่ในภาคราชการและภาคธุรกิจ

❖ ความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของผู้บริโภค

ตาราง 2 ความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของผู้บริโภค

ความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	ร้อยละ	
ประเภทผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ต้องการบริโภค	N = 1100	
ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม	452	41.09
ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน	210	19.09
ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก	294	26.73
ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป	144	13.09
รูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านชอบ	N = 900	
เนียบ นรहरा มีสไตล์	476	52.89
น่ารัก หวาน เรียบร้อย	139	15.44
เปรี้ยว เฉียว ทันสมัย	84	9.33
แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร	201	22.33
สีสันทนของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านชอบ	N = 900	
สีเรียบ ขรึม คลาสสิก เช่น สีน้ำตาล	538	59.78
สีหวาน สดใส สว่าง เช่น สีชมพู สีฟ้า	129	14.33
สีเปรี้ยวทันสมัย เช่น สีแดง สีม่วง	72	8.00
สีโดดเด่นไม่เหมือนใคร เช่น สีทอง	161	17.89
อารมณ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านชอบ	N = 960	
เนียบ เรียบ	496	51.67
สบาย ๆ ล้าลอง	312	32.50
เป็นทางการหรือเครื่องแบบ	152	15.83

ความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	ร้อยละ	
โอกาสที่ท่านต้องการใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	N = 900	
ใช้ในชีวิตประจำวันและโอกาสทั่วไป	567	63.00
ใช้ออกงานทั่วไป	298	33.11
ใช้ออกงานเฉพาะที่พิเศษมาก ๆ	35	3.89
ลักษณะแฟชั่นของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านชอบ	N = 900	
แบบคลาสสิก ใช้ได้ตลอด	431	47.89
แบบทันสมัยไม่ตกยุค	216	24.00
แบบแปลกใหม่นำแฟชั่น	88	9.78
แบบหลุดโลกไม่ซ้ำใคร	165	18.33
ระดับราคาของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านต้องการบริโภค	N = 900	
ไม่เกินขึ้นละ 500 บาท	519	57.67
ไม่เกินขึ้นละ 1,500 บาท	196	21.78
ไม่เกินขึ้นละ 5,000 บาท	98	10.89
ไม่เกินขึ้นละ 1,000 บาท	76	8.44
เท่าใดก็ได้	11	1.22

ภาพรวมความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของผู้บริโภคจากข้อมูล จากการให้องค์ประกอบหรือ Function ในการออกแบบเป็นกรอบในการศึกษา พบว่า ลักษณะผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ต้องการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่มที่มีความเนียบ นุ่มหนา และดูมีสไตล์ ในสีโทนเรียบขรึมแบบคลาสสิก เช่น สีน้ำตาล สีครีม สีน้ำเงิน ในอารมณ์ที่เนียบเรียบง่ายไม่ฟูฟ่าหรือฉูดฉาด เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ในชีวิตประจำวันและโอกาสทั่วไปได้ มีแบบคลาสสิกใช้ได้ตลอดโดยไม่ล้าสมัย ในราคาประมาณขึ้นละ 500 -1500 บาท จากข้อมูลความต้องการของผู้บริโภคดีังกล่าวคณะวิจัยจะนำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบ ร่วมกับข้อมูลการศึกษาศักยภาพทางการตลาดและข้อมูลคู่แข่ง เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคต่อไป

❖ สรุปพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน

ผลจากข้อมูลแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากผู้บริโภค ที่ทำการศึกษา คณะวิจัยและผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมกันวิเคราะห์ผล และสรุปพฤติกรรมกรรมการบริโภค ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ได้ดังนี้

■ ผู้บริโภคระดับบน จากผู้บริโภคที่มีระดับรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป บริโภคได้ทั้งผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าไหมและผ้าฝ้ายคุณภาพสูง เป็นกลุ่มที่ต้องการบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพสูง ผลิตโดยใช้วัสดุคุณภาพดี มีการออกแบบที่ทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่มีการออกแบบที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์และแปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร จะได้รับความนิยมจากผู้บริโภคกลุ่มนี้มาก นอกจากนั้นผู้บริโภคยังมีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่สนองตอบความต้องการมากกว่าในด้านประโยชน์ใช้สอย คือ ต้องการสินค้าที่แสดงออกถึงรสนิยมการบริโภค มีแบรนด์ที่สามารถรับประกันคุณภาพสินค้าได้ทั้งในด้านการออกแบบและคุณภาพสินค้า นอกจากนั้นการบริโภคสินค้ายังคำนึงถึงคุณลักษณะของสินค้าในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น คุณค่าทางศิลปะของผลิตภัณฑ์ คุณลักษณะด้านการรักษาสีแวดฉ่ำอม งามหาสินค้าผ้าทอที่มีคุณลักษณะด้านความเป็นธรรมชาติ ความปลอดภัยของการใช้สินค้า คุณลักษณะในด้านความเก่าแก่หรือความหายาก และคุณค่าอันเกิดจากตำนานหรือเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น สำหรับระดับราคาของสินค้าที่ต้องการบริโภคจะไม่จำกัดขึ้นอยู่กับลักษณะพิเศษของสินค้าแต่ละชิ้น หากเป็นสินค้าที่มีคุณค่ามากก็จะราคาสูงหรือขึ้นอยู่กับมาตรฐานของตราสินค้านั้น ๆ ประเภทสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการส่วนมากเป็นสินค้าแฟชั่น เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า และสินค้าตกแต่งบ้าน เช่น หมอน ผ้าปูโต๊ะ-ผ้ารองจาน เพอร์เนเจอร์ งามหาสินค้าแพรวาที่เป็นกลุ่มของใช้ประเภทที่ใส่เครื่องประดับ

■ ผู้บริโภคระดับกลาง จากผู้บริโภคที่มีระดับรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 5,000 - 14,999 บาท ส่วนมากผู้บริโภคในเขตพื้นที่การผลิตจะเป็นผู้บริโภคกลุ่มนี้ บริโภคผลิตภัณฑ์แปรรูปจากทั้งผ้าไหมและผ้าฝ้ายสำหรับผ้าไหมแพรวาที่มีราคาสูงจะต้องนำมาแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ชิ้นเล็กที่ราคาเฉลี่ยต่อชิ้นลดลง โดยส่วนใหญ่ผู้บริโภคจะพิจารณาสินค้าจากระดับราคาก่อน หากราคาเป็นที่พอใจไม่สูงจนเกินไป และเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดีมีแบรนด์เนมหรือมีการยอมรับในราคาปานกลางประมาณราคาต่อชิ้นอยู่ระหว่าง 500-1,000 บาท แล้วจะพิจารณาประโยชน์ใช้สอยเป็นประเด็นต่อมา สามารถใช้สอยได้ในชีวิตประจำวันจริงโดยทั่วไปหรือใช้ได้หลายโอกาส หลังจากนั้นจะพิจารณาถึงรูปลักษณะการออกแบบซึ่งไม่นิยมสินค้าที่ทันสมัยมากนัก มักจะชอบสินค้าที่ออกแบบเรียบง่ายแต่มี เอกลักษณ์มีรสนิยม คือ เป็นสินค้าที่ใช้แล้วส่งเสริมคุณค่าให้แก่ตัวผู้ใช้ เช่น ตุ๊กมี

ฐาน ดูดี สวยงาม ดูมีรสนิยม ดูมีเอกลักษณ์ เป็นต้น ประเภทสินค้าที่นิยมส่วนใหญ่เป็นกลุ่มสินค้าเครื่องนุ่งห่ม เสื้อผ้า ผ้าม่านคอ สินค้ากลุ่มของที่ระลึก ที่เครื่องหอม พวงกุญแจ เป็นต้น

■ ผู้บริโภคระดับล่าง จากผู้บริโภคที่มีระดับรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท ผู้บริโภคกลุ่มนี้ส่วนมากมักจะไม่นิยมผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผ้าไหมเพราะส่วนมากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีราคาค่อนข้างสูง ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านที่ต้องการบริโภคเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายเป็นหลัก โดยเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น สินค้ากลุ่มของใช้ทั่วไป เช่น มือจับหม้อ มือจับตู้เย็น ผ้าเช็ดมือ ถังเอนกประสงค์ ชั้นหนังสือ เป็นต้น ผู้บริโภคกลุ่มนี้พิจารณาเลือกซื้อสินค้าจากความจำเป็นในการใช้สอยในชีวิตประจำวัน และต้องเป็นสินค้าที่ราคาต่ำสามารถตัดสินใจซื้อได้ง่าย ส่วนมากมักไม่คำนึงถึงรูปแบบด้านการออกแบบของผลิตภัณฑ์ ไม่พิจารณาสินค้าจากแบรนด์เนม และคุณภาพสินค้า

2. วิเคราะห์ผลการทดสอบตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านโครงการวิจัย

จากผลการทดสอบตลาดสินค้าด้วยการจำหน่ายสินค้านั้น คณะวิจัยได้ทำการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายผลิตภัณฑ์ หลังจากนั้นคณะวิจัยได้นำผลมาทำการวิเคราะห์ต่อเนื่องเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในขั้นต่อไป เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น และเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความคุ้มค่าและเหมาะสมต่อการลงทุนของชุมชน โดยมุ่งกลุ่มเป้าหมายตามที่ได้ข้อสรุปจากการวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภคในขั้นแรก คือ เป็นกลุ่มลูกค้าระดับกลาง ทั้งกลุ่มผู้บริโภคในพื้นที่ ในจังหวัดใกล้เคียง และกรุงเทพมหานคร จากการนำผลิตภัณฑ์ต้นแบบออกทำการทดสอบตลาด สามารถมาทำการวิเคราะห์ผลการตอบรับจากผู้บริโภค และสรุปผลเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในลำดับต่อไป โดยคณะวิจัยแยกวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ต้นแบบออกเป็นกลุ่มตามแนวทางของแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมในขั้นต่อไป

1) ผลิตภัณฑ์ต้นแบบกลุ่มที่ 1 กลุ่มแรกเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการทดลองจำหน่าย คือ ได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดี ซึ่งผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้คณะวิจัยทำการคัดเลือกต้นแบบไว้เพื่อทำการถ่ายทอดเทคนิคด้านการออกแบบและแปรรูปแก่กลุ่มชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยต่อไป

ตาราง 3 ตัวอย่างความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของโครงการ

H/S-001กล่องทิชชูแพรวา

คำอธิบายผลิตภัณฑ์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่คณะวิจัยมีความภาคภูมิใจมาก ที่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ ด้วยการเชื่อมโยงกับผ้าแพรวามาแปรรูปเป็นกล่องทิชชู ที่ใช้โครงสร้างภายในด้วยกระดาษแข็ง ภายนอกด้วยผ้าวรรณะสีเดียวกันกับผ้าขาวแตงด้านนอก ติดแต่งแถบ Accessory

ลักษณะของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	ระดับความพอใจของผู้บริโภค (%)					X	ระดับความพอใจ
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง		
รูปแบบของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	46	37	11	6	0	4.23	ดีมาก
การตกแต่งของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	36	33	26	5	0	4	ดีมาก
สีสันทนของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	64	21	15	0	0	4.49	ดีมาก
วัตถุดิบที่ใช้ผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	77	19	4	0	0	4.73	ดีมาก
ราคาของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	26	35	24	13	2	3.7	ดี
คุณภาพของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	81	19	0	0	0	4.81	ดีมาก
						4.33	ดีมาก

ความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของโครงการ *H/S-001กล่องทิชชูแพรวา* เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่พอใจของผู้บริโภคในระดับดีมาก ทั้งในด้าน คุณภาพ วัตถุดิบที่ใช้ สีสันทน รูปแบบ และการตกแต่ง ส่วนที่ยังต้องทำการปรับปรุงอีก คือ ราคาสินค้า เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผ้าแพรวาหลายเกาะที่มีราคาสูง การปรับราคาสินค้าอาจทำได้โดยใช้วัตถุดิบอื่น ๆ ในการแปรรูป เช่น ผ้าฝ้าย ซึ่งจะช่วยให้สามารถลดต้นทุนการผลิตและลดราคาสินค้าลงได้ด้วย

2) ผลิตภัณฑ์ต้นแบบกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มสินค้าที่ผู้บริโภคให้ความสนใจแต่ยังไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคเท่าที่ควรเนื่องจากบางองค์ประกอบของการออกแบบหรือการผลิต เช่น ราคา เนื้อผ้า สีสันทน ลวดลาย การตกแต่ง ความประณีต ขนาด รูปแบบ เป็นต้น และได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวคณะวิจัยได้นำมาเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ต่อไป

ตาราง 4 ตัวอย่างความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของโครงการ

รหัสสินค้า B/S-003 กระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวา

คำอธิบายผลิตภัณฑ์ : กระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวา เป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีที่คณะออกแบบได้ผลิตเพื่อจำหน่ายประกอบในชุดผ้าผืนแพรวา เพื่อเสริมบุคลิกให้กับสตรีที่สวมใส่ชุดผ้าแพรวา มีหลายสีสามารถเลือกซื้อได้ตามใจชอบ โดยขายประกอบกับผืนผ้าแพรวา อย่างไรก็ตามกระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวานี้ก็สามารถใช้ในกรณีอื่นสำหรับสตรีทั่วไปได้เช่นเดียวกัน

ลักษณะของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	ระดับความพอใจของผู้บริโภค (%)					X	ระดับความพอใจ
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง		
รูปแบบของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	18	39	20	16	7	3.45	ดี
การตกแต่งของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	28	33	21	12	6	3.65	ดี
สีสันทนของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	46	24	18	12	0	4.04	ดีมาก
วัตถุดิบที่ใช้ผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	73	16	11	0	0	4.62	ดีมาก
ราคาของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	18	21	34	24	3	3.27	ดี
คุณภาพของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	67	29	4	0	0	4.63	ดีมาก
						3.94	ดี

สรุปความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของโครงการ รหัสสินค้า B/S-003 กระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวา ผู้บริโภคเห็นว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ดีเกือบจะถึงดีมาก ส่วนที่โดดเด่นของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ วัตถุดิบที่ใช้ผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน และส่วนที่สามารถพัฒนาต่อได้อีก ได้แก่ รูปแบบของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านสามารถพัฒนาได้ด้วยการออกแบบ และราคาของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านซึ่งจะทำการพัฒนาโดยการศึกษากระบวนการลดต้นทุนการผลิตและการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

3) ผลิตภัณฑ์ต้นแบบกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มสินค้าที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มผู้บริโภค เป้าหมายน้อยแสดงให้เห็นถึงอนาคตด้านการตลาดของสินค้าที่ไม่ดี หรือเป็นสินค้าที่แม้ว่าจะได้รับความสนใจจากกลุ่มเป้าหมายบ้างแต่จากผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตแล้วไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนหรือไม่เหมาะสมต่อการลงทุนของชุมชน ก็จะเป็นกลุ่มสินค้าที่คณะวิจัยตัดออกจากรายการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่จะทำการพัฒนาในขั้นต่อไป

ตาราง 5 ตัวอย่างความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของโครงการ

G/S-022 กระเป๋าใส่เครื่องสำอางค์

กระเป๋าใส่เครื่องสำอางค์ ผลิตด้วยผ้าไหมแพรวา ใช้สำหรับการบรรจุสิ่งของ ต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ กระเป๋าสตางค์ และเครื่องสำอางค์ รวมทั้งการถือเพื่อเป็นเครื่องประดับหรือส่วนหนึ่งของการแต่งกาย

ลักษณะของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	ระดับความพอใจของผู้บริโภค (%)						ระดับความพอใจ
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง	X	
รูปแบบของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	39	25	21	10	5	3.83	ดี
การตกแต่งของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	17	21	32	16	14	3.11	ดี
สีสันทนของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	6	19	24	34	17	2.63	พอใช้
วัตถุดิบที่ใช้ผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	26	31	20	13	10	3.5	ดี
ราคาของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	5	22	30	27	16	2.73	พอใช้
คุณภาพของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	40	30	23	4	3	4	ดี
						3.30	ดี

สรุปความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของโครงการ G/S-022 กระเป๋าใส่เครื่องสำอางค์ แม้ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความพอใจของผู้บริโภคอยู่ในเกณฑ์ดี รวมทั้งคุณภาพและรูปแบบของผลิตภัณฑ์จะเป็นที่ยอมรับ แต่ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ชนิดนี้เป็นของใช้ส่วนตัวที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญจากราคาของสินค้าที่ถูกเป็นหลัก ดังนั้น การใช้ผ้าแพรวาที่มีสีสันทนง่ายคลาสิค จึงยังไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคเท่าที่ควร และจากการที่ต้นทุนผ้าแพรวาราคาสูง การผลิตจึงไม่สามารถลดต้นทุนให้ถูกจนถึงระดับที่ผู้บริโภคต้องการหรือในระดับราคาตลาด คณะวิจัยจึงเห็นว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมาะสมต่อการลงทุนของชุมชนและตัดผลิตภัณฑ์รายการดังกล่าวออกจากกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์

จากการสรุปผลการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์แต่ละรายการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตามแนวทางการวิเคราะห์ของคณะวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ ส่งผลต่อการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมและนำมาทำการพัฒนาจนได้ผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค เพื่อถ่ายทอดกระบวนการความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกแบบ และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการพัฒนาแล้วเพื่อเป็นต้นแบบของผลิตภัณฑ์ในการผลิตออกจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่อไป

บทที่ 4

ผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย

จากกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของนิคมสร้างตนเองลำปาว โดยสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนาแบบชุมชนมีส่วนร่วมกับคณะวิจัยที่เป็นนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังปรากฏในรายงานวิจัยบทที่ 2-3 ข้างต้นนั้น เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ 4 กลุ่มหลัก คือ

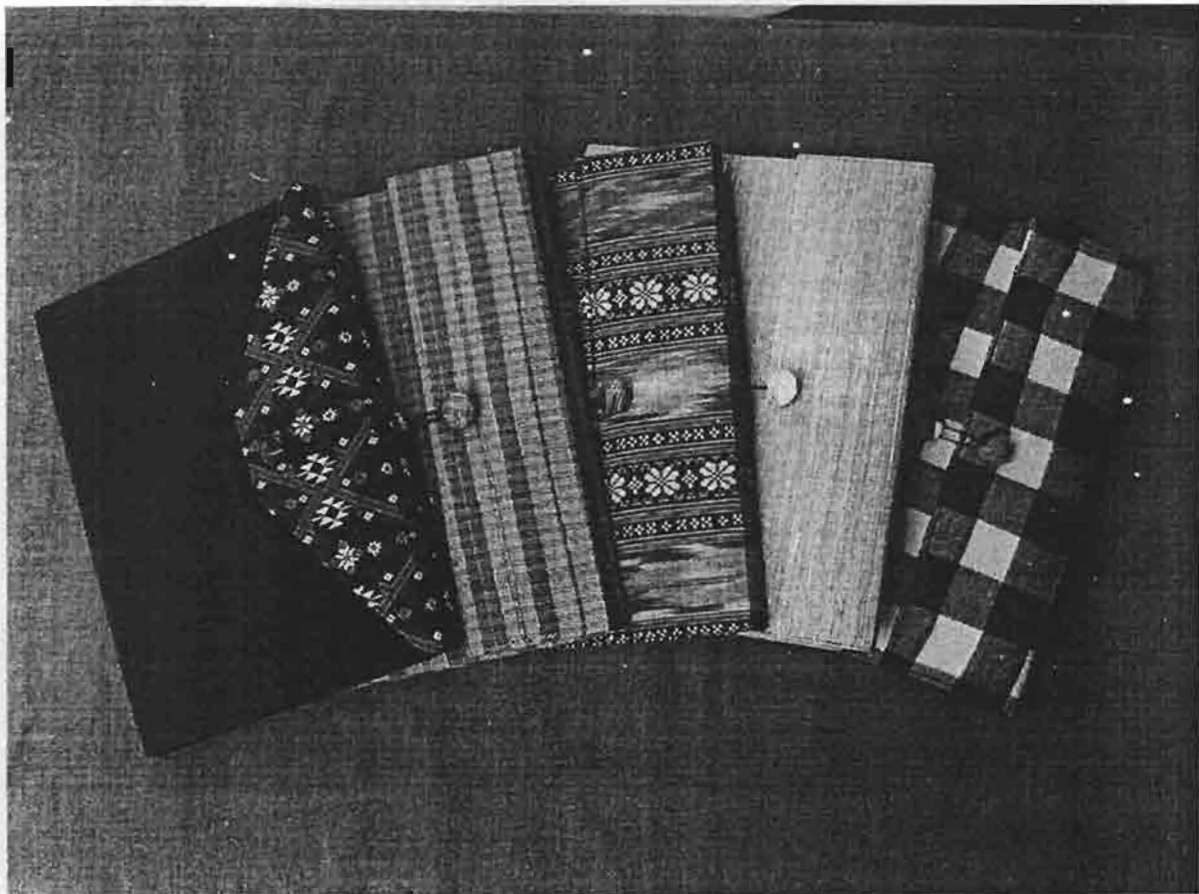
1. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม
2. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน
3. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก
4. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

ในขั้นตอนการดำเนินการเพื่อการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ คณะวิจัยได้พัฒนาต้นแบบด้วยกระบวนการวิจัยตลาด ทดสอบตลาด ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ และทดสอบตลาดซ้ำ กระบวนการดังกล่าว ทำให้คณะวิจัยได้ผลิตภัณฑ์อันสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และได้ขยายผลเพื่อพัฒนาเชิงลึกตามเส้นทางของห่วงโซ่อุปสงค์ – อุปทาน ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะแยกย่อยจาก 4 กลุ่มหลักข้างต้น นอกจากการได้รับผลิตภัณฑ์อันสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแล้ว ประการสำคัญคือ ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ทำให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่เป็นแกนร่วมในการพัฒนาต้นแบบ ได้มีวิสัยคิดเชิงการออกแบบบนฐานความต้องการของตลาด และวิธีการแปรรูปให้ได้ผลิตภัณฑ์ตามที่ออกแบบไว้

ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่นำมารายงานไว้ในบทที่ 4 นี้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการทดสอบตลาด และได้รับการผลิตซ้ำเพื่อจำหน่าย ซึ่งคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยและชุมชนได้ร่วมกันออกแบบและแปรรูป อย่างไรก็ตาม ก็มีผลงานเป็นจำนวนไม่น้อย ที่เกิดจากความคิด การออกแบบ และแปรรูปของแกนนำสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน ที่เริ่มมีการ "ตกผลึก" ทางความคิดและการแปรรูป ซึ่งได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นต้นแบบของโครงการวิจัย และมีทิศทางในการพัฒนาไปสู่การคิดค้นออกแบบสิ่งใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

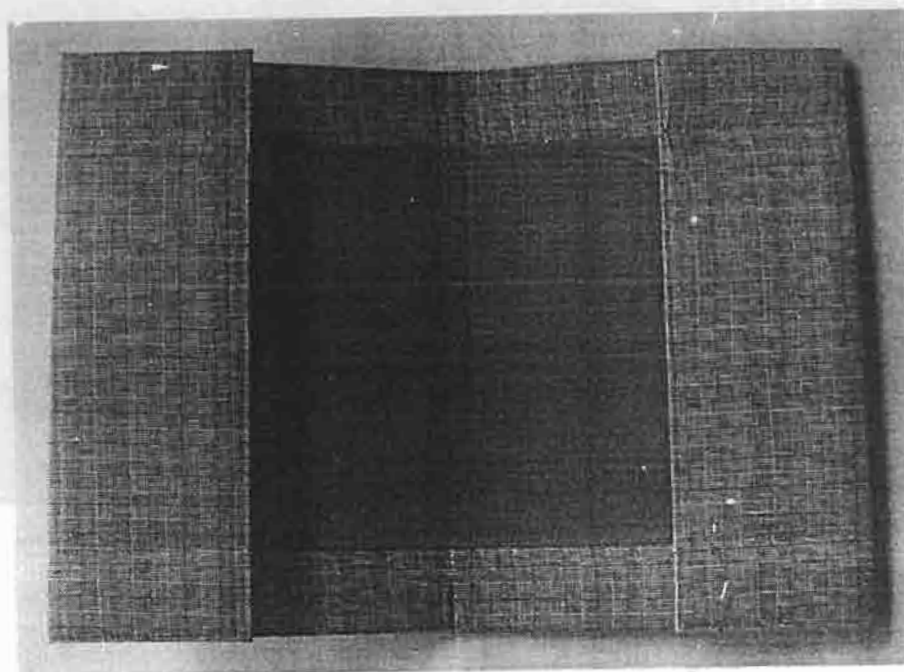
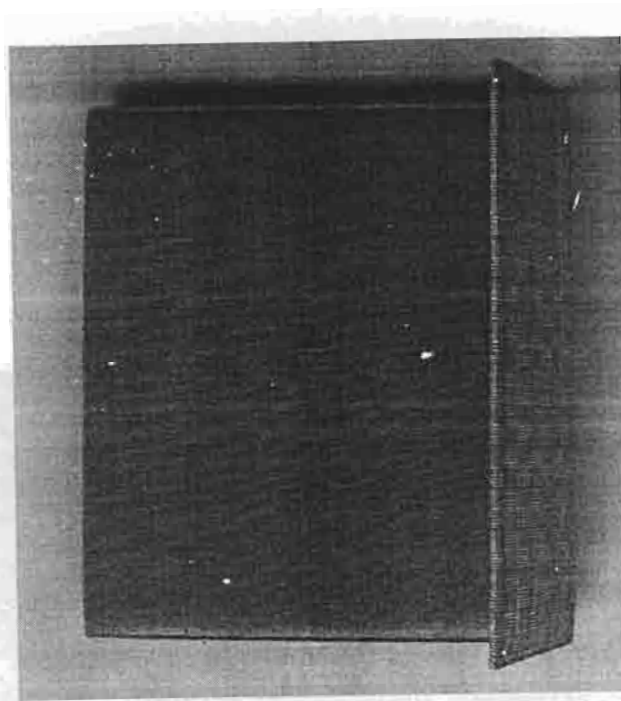
ทั้งนี้ คณะวิจัยใคร่เสนอ ผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย ประกอบภาพบางส่วนของผลงานที่ผ่านการทดสอบตลาด พร้อมกับคำอธิบายผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ ดังนี้

ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ในสำนักงาน

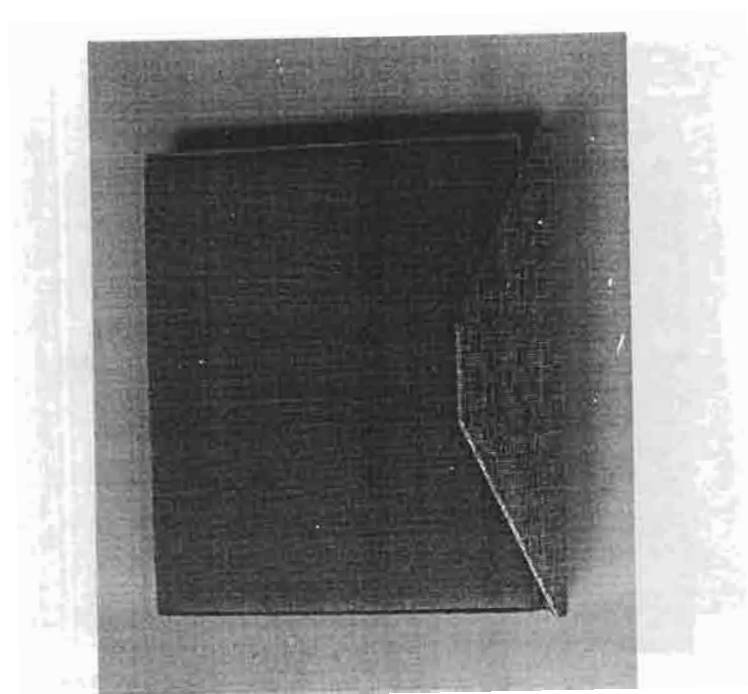
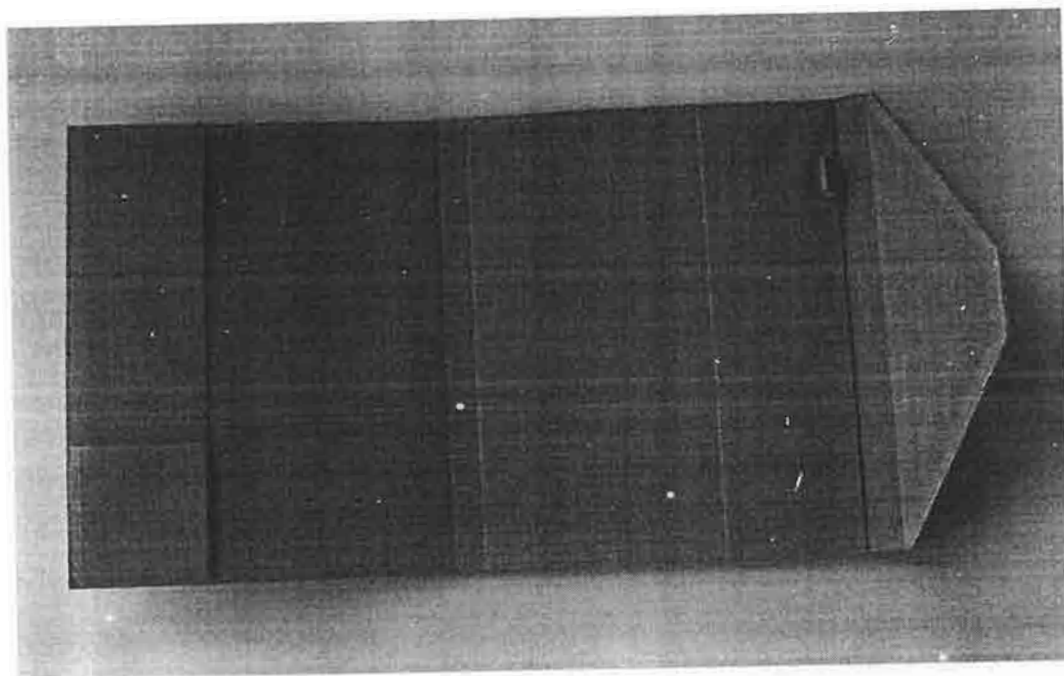
OF/C - 001 ปกสมุดบันทึกอเนกประสงค์

สมุดบันทึกอเนกประสงค์ เป็นการออกแบบและแปรรูปปกสมุดบันทึก ซึ่งสามารถสอดสมุดบันทึกขนาดกลางเข้าใส่ไว้ในปกผ้าดังกล่าว ผลิตโดยใช้ผ้าชนิดต่าง ๆ จากสมาชิกนิคม มีทั้งรูปแบบลวดลาย และสีสันทันหลากหลายให้เลือกใช้ เหมาะกับคนทุกเพศทุกวัย

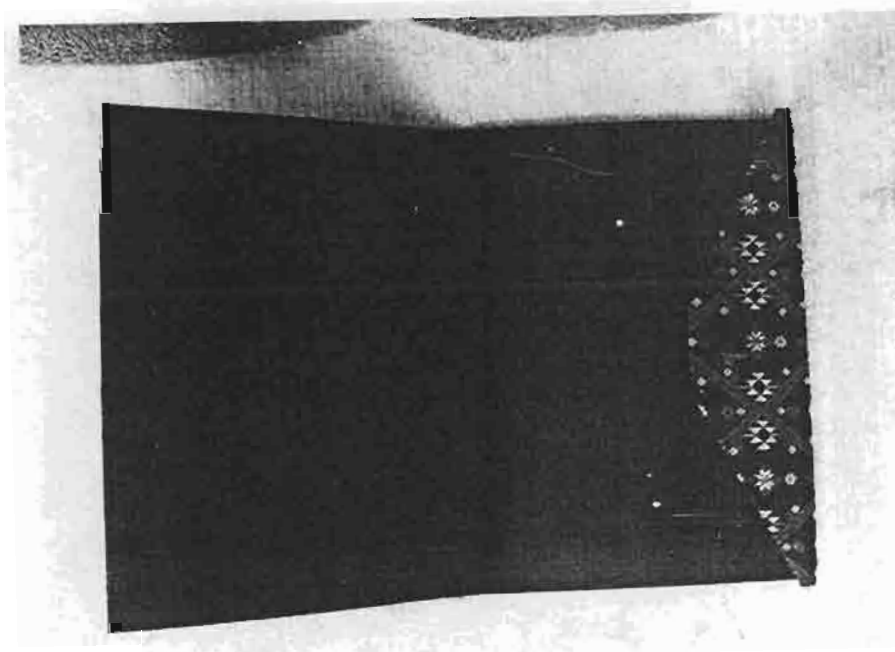
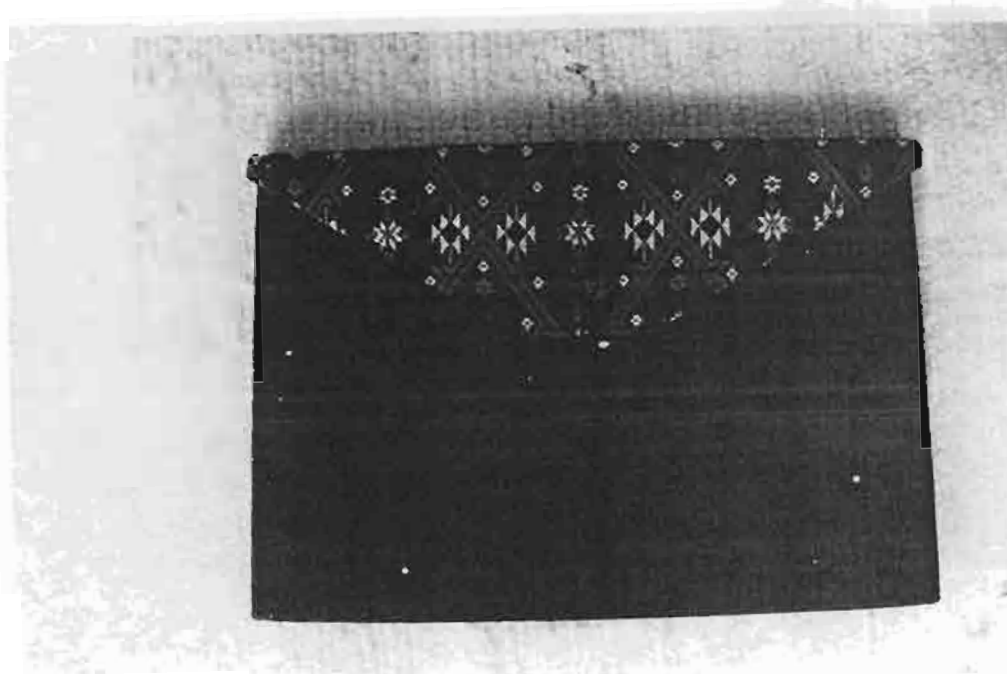
OF/C – 001/1 ปกสมุดบันทึกอเนกประสงค์ผ้าฝ้าย

สมุดบันทึกอเนกประสงค์ ขนาดกลาง เป็นการออกแบบและแปรรูปปกสมุดบันทึก ซึ่งสามารถสอดสมุดบันทึกขนาดกลางเข้าใส่ไว้ในกรอบผ้าดังกล่าว เพื่อให้เกิดความภูมิฐานและมีรสนิยม สามารถใช้งานทั้งอรรถประโยชน์และสิ่งประดับ ในภาพเป็นปกแบบสันตรง ทำด้วยกระดาษแข็ง หุ้มผ้าเกล็ดเต่าสีฟ้าครีม อย่างไรก็ดีตาม ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้มิให้เลือกสรรอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะสีและชนิดของผ้าที่ใช้ทำ

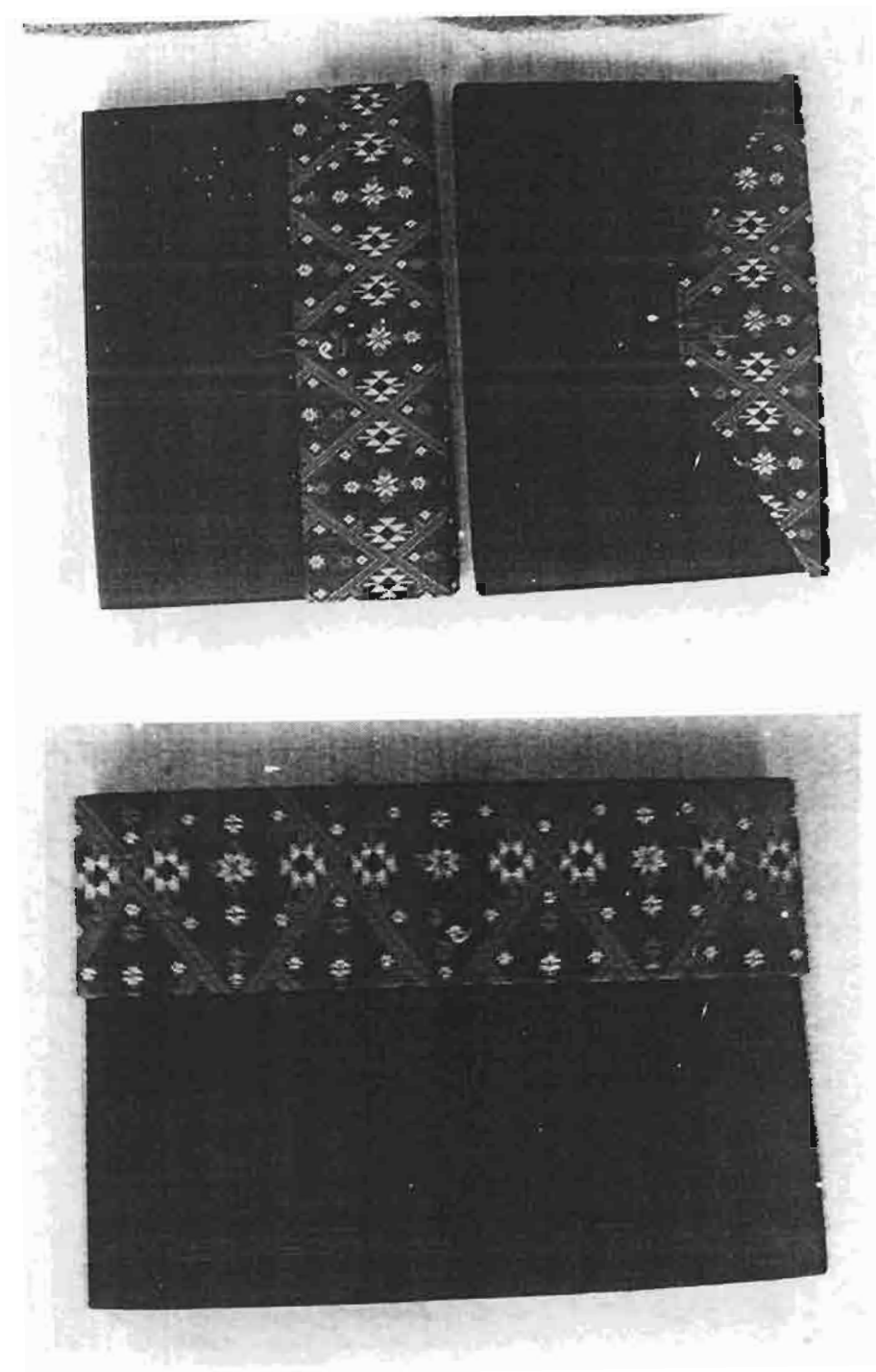
OF/C - 001/2 ปกสมุดบันทึกอเนกประสงค์ผ้าฝ้าย

สมุดบันทึกอเนกประสงค์ ขนาดกลาง เป็นการออกแบบและแปรรูปปกสมุดบันทึก ซึ่งสามารถสอดสมุดบันทึกขนาดกลางเข้าใส่ไว้ในกรอบผ้าดังกล่าว เพื่อให้เกิดความภูมิฐานและมีรสนิยม สามารถใช้งานถึงอรรถประโยชน์และสิ่งประดับ ในภาพเป็นปกแบบสันมน ทำด้วยกระดาษแข็ง หุ้มผ้าเกล็ดเต่าสีฟ้าครีม อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้มีให้เลือกสรรอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะสีและชนิดของผ้าที่ใช้ทำ

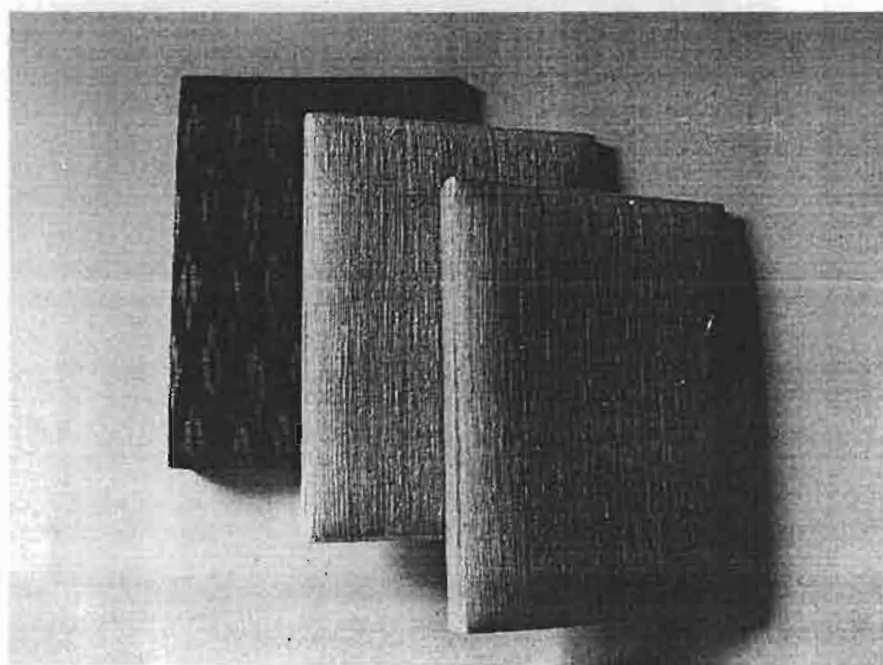
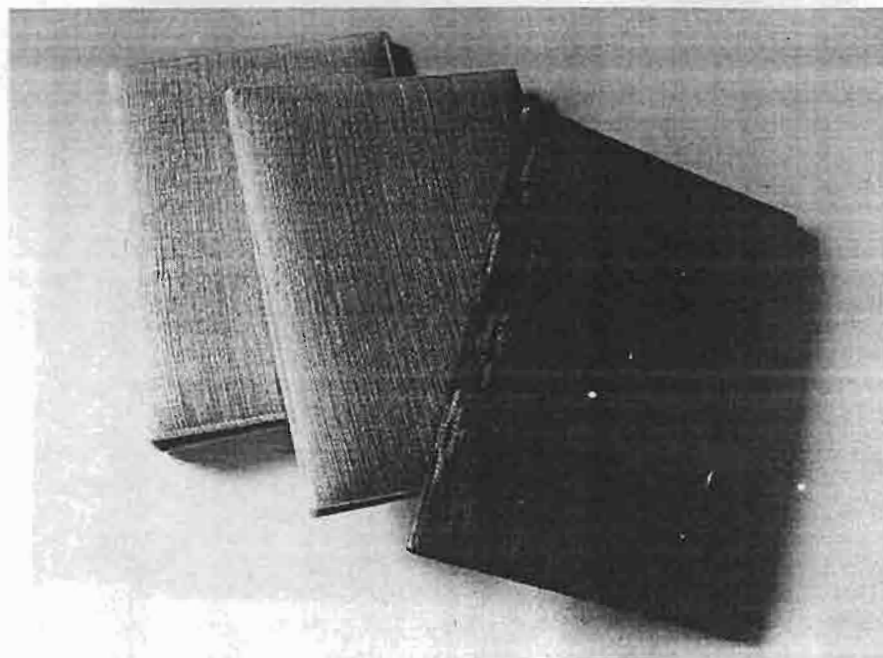
OF/S - 001/3 ปกสมุดบันทึกอเนกประสงค์ผ้าแพรวา

สมุดบันทึกอเนกประสงค์ผ้าแพรวา เป็นการออกแบบและแปรรูปปกสมุดบันทึก ซึ่งสามารถสอดสมุดบันทึกขนาดกลางเข้าใส่ไว้ในกรอบผ้าดังกล่าว ผลิตโดยใช้ผ้าแพรวาแบบดั้งเดิม เพื่อให้เกิดความภูมิฐานและมีรสนิยม สามารถใช้งานถึงอรรถประโยชน์และสิ่งประดับ ในภาพเป็นปกแบบสันรูปสามเหลี่ยม ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ผลิตด้วยผ้าแพรวาที่มีให้เลือกสรรอย่างหลากหลาย ซึ่งสามารถจำหน่ายได้เป็นอย่างดี

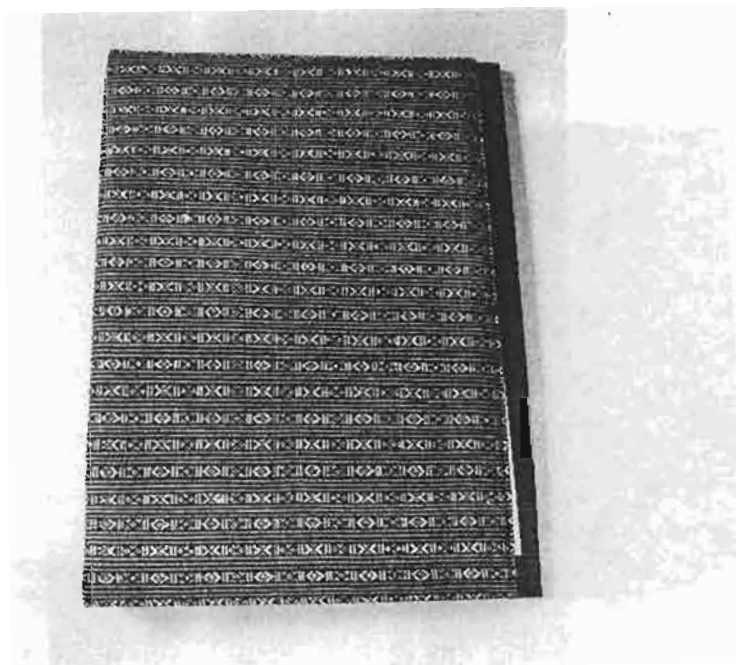
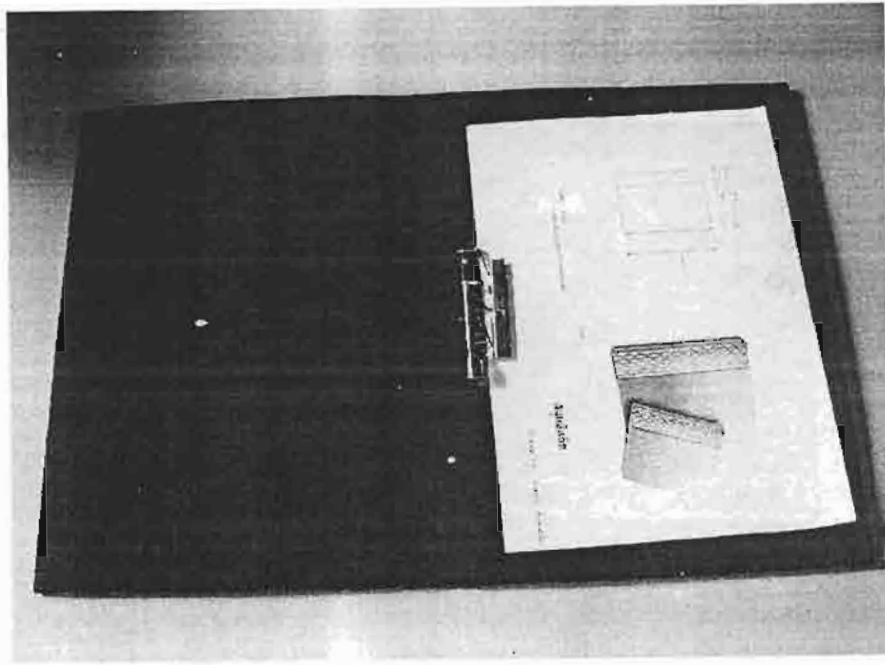
OF/S - 001/4 ปกสมุดบันทึกอเนกประสงค์ผ้าแพรวา

สมุดบันทึกอเนกประสงค์ผ้าแพรวา เป็นการออกแบบและแปรรูปปกสมุดบันทึก ซึ่งสามารถสอดสมุดบันทึกขนาดกลางเข้าใส่ไว้ในกรอบผ้าดังกล่าว ผลิตโดยใช้ผ้าแพรวาแบบดั้งเดิม เพื่อให้เกิดความภูมิฐานและมีสีสัน สามารถใช้งานทั้งอรรถประโยชน์และสิ่งประดับ ในภาพเป็นปกแบบสันตรง ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ผลิตด้วยผ้าแพรวาที่มีให้เลือกสรรอย่างหลากหลาย ซึ่งสามารถจำหน่ายได้เป็นอย่างดี

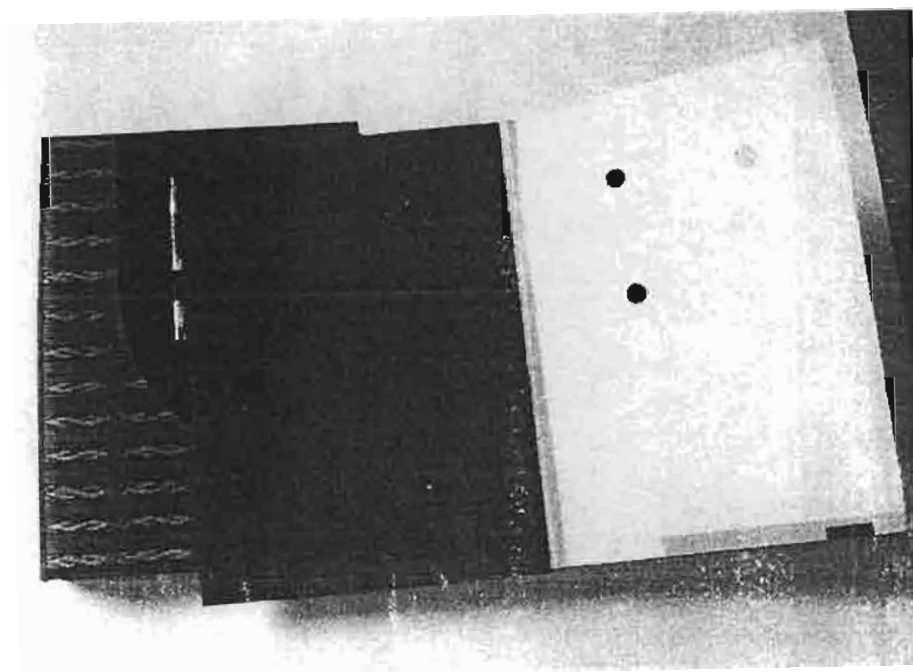
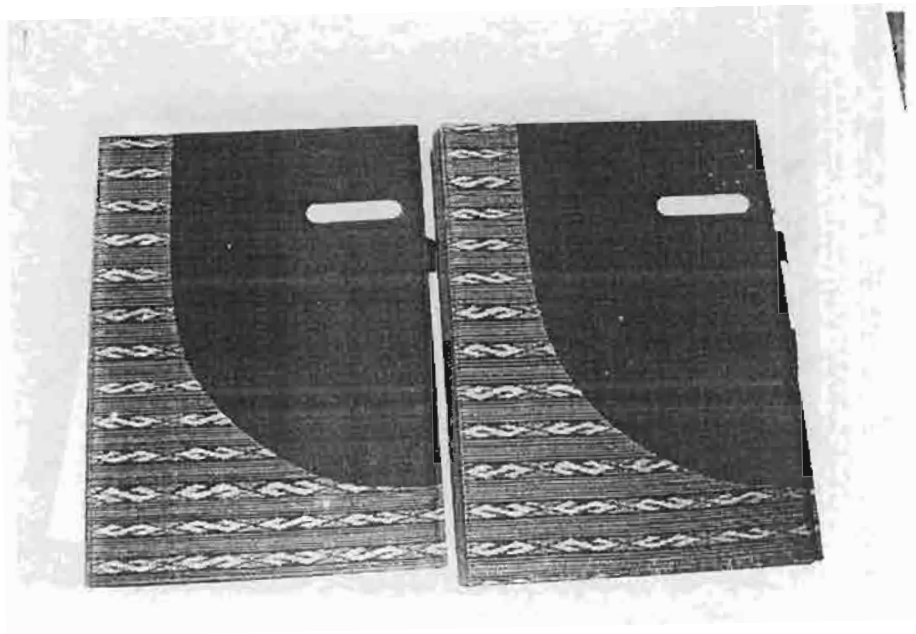
OF/C - 002 สมุดโน้ตหุ้มปกผ้าพื้นบ้าน

สมุดบันทึกอเนกประสงค์หุ้มปกผ้าพื้นบ้าน เป็นการออกแบบและแปรรูปสมุดบันทึกทั่วไปเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่า และให้ผลิตภัณฑ์มีราคาสูงขึ้น คณะวิจัยได้นำเอาสมุดโน้ตมาหุ้มปก ด้วยการบุฟองน้ำแบบบางและหุ้มปกด้วยผ้าพื้นเมืองของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว สมุดกลุ่มนี้นับว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ขายดีกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นการได้นำเสนอสินค้าของทางกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวไปในตัว

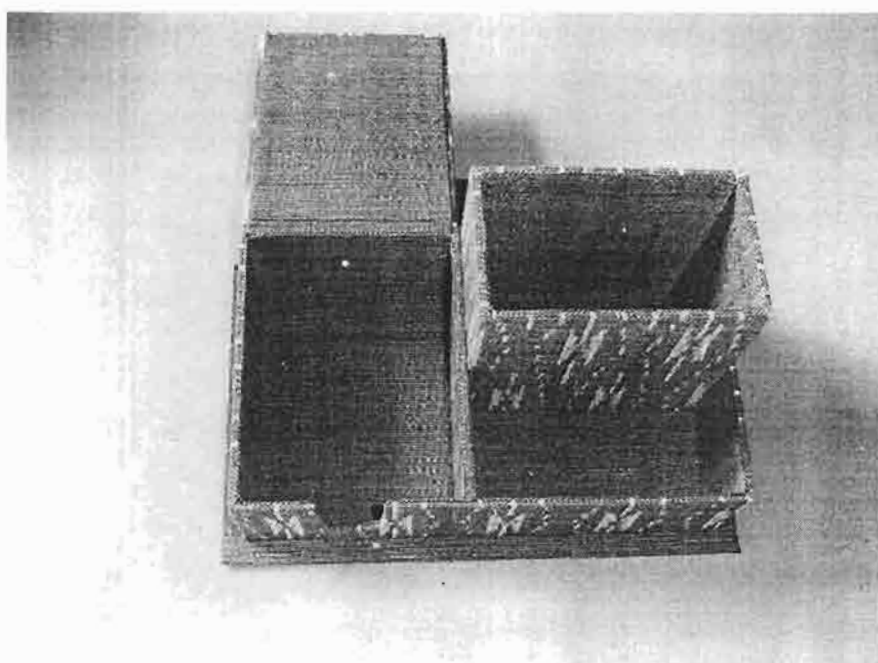
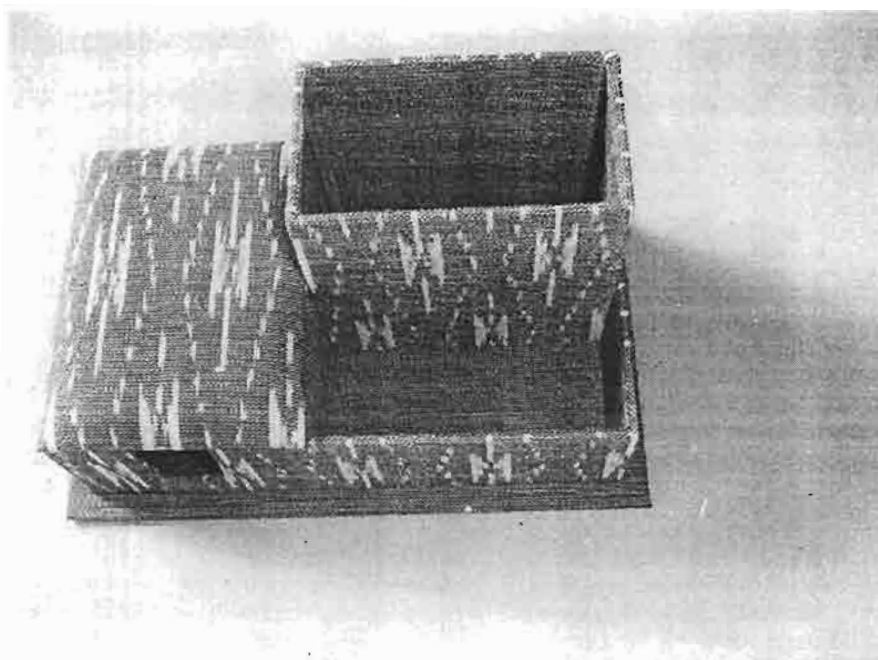
OF/C - 003 แฟ้มอเนกประสงค์หุ้มปกผ้าพื้นบ้าน

แฟ้มอเนกประสงค์หุ้มปกผ้าพื้นบ้าน เป็นการออกแบบและแปรรูปปกแฟ้มใส่เอกสารทั่วไปเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่า และให้ผลิตภัณฑ์มีราคาสูงขึ้น คณะวิจัยได้นำเอาปกแฟ้มทั่วไปมาหุ้มปกด้วยการบุฟองน้ำแบบบางและหุ้มปกด้วยผ้าของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว แฟ้มอเนกประสงค์กลุ่มนี้ได้ช่วยเสริมภาพลักษณ์ของผู้ใช้เป็นอย่างดี และจัดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ขายดีกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นการได้นำเสนอฝีมือของทางกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวเข้าไปสู่วิถีชีวิตของคนสมัยใหม่ไปในตัว

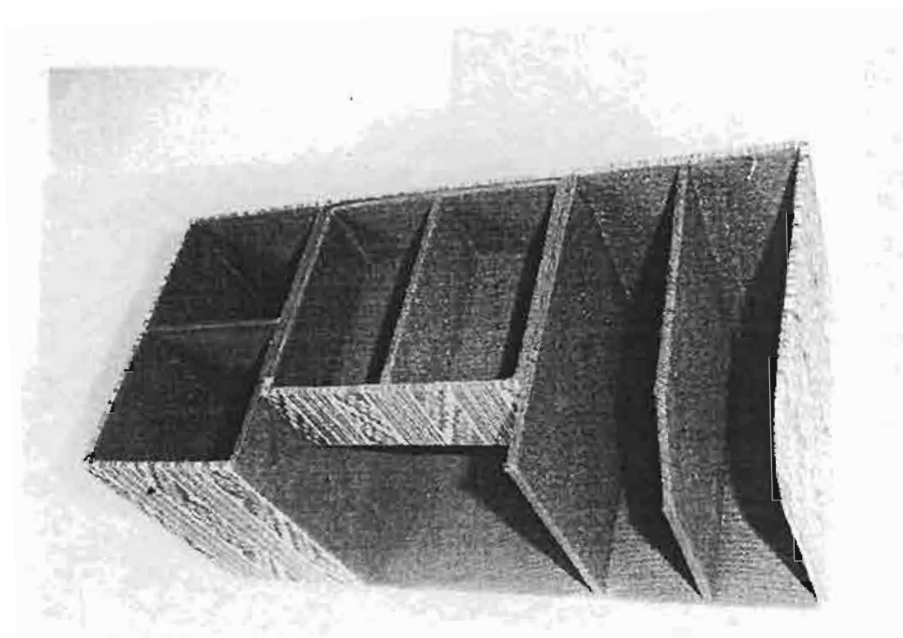
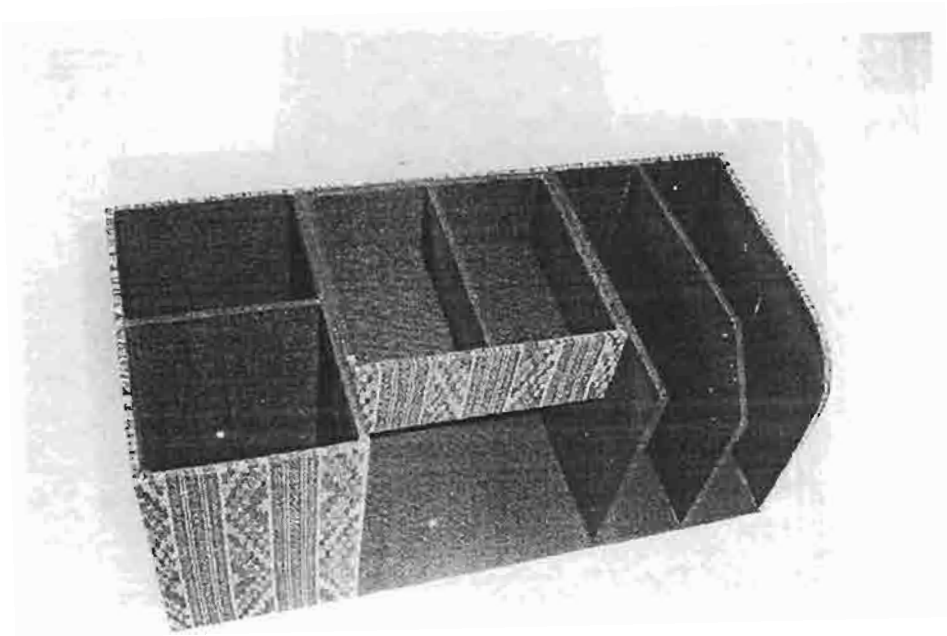
OF/C - 004 แฟ้มลงนามสำหรับผู้บริหารหน่วยงาน

แฟ้มเซ็นลงนามผู้บริหาร เป็นผลิตภัณฑ์ชุดแฟ้มเพื่อใช้ในการลงนามของผู้บริหารของหน่วยงานต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์ชุดแฟ้มเพื่อตอบสนองระบบราชการและเอกชนที่ต้องใช้แฟ้มชนิดนี้ ผลิตภัณฑ์ชนิดนี้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตประกอบแฟ้มผู้บริหาร ด้วยการนำมาออกแบบผนึกด้วยผ้าที่มีคุณค่า เน้นความประณีต การวางผ้าที่ใช้สีลาของรูปทรงเรียบง่าย เพื่อไม่ให้แข่งกับความงามของลายผ้า ประกอบเข้ากับผ้าชนิดต่าง ๆ ของกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาว มีขนาดเดียว เป็นผลิตภัณฑ์ที่หน่วยงานราชการสั่งผลิตมาอย่างต่อเนื่อง

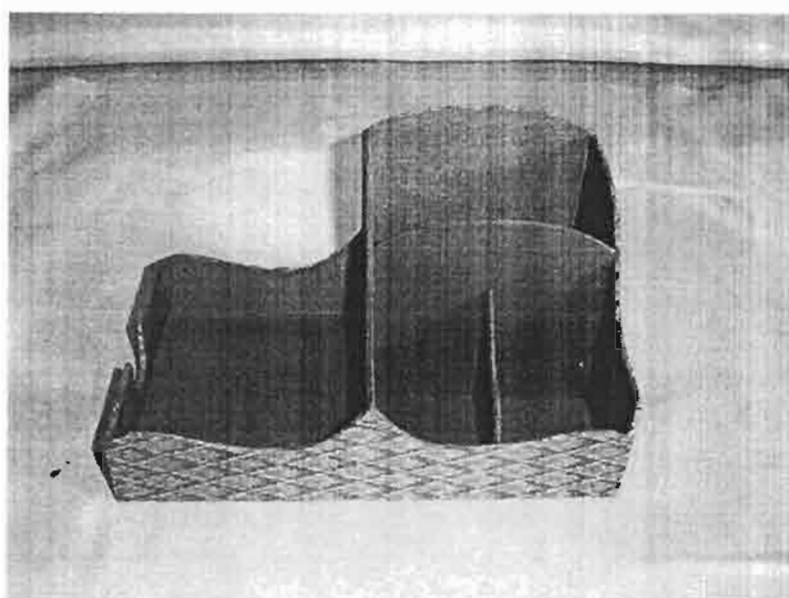
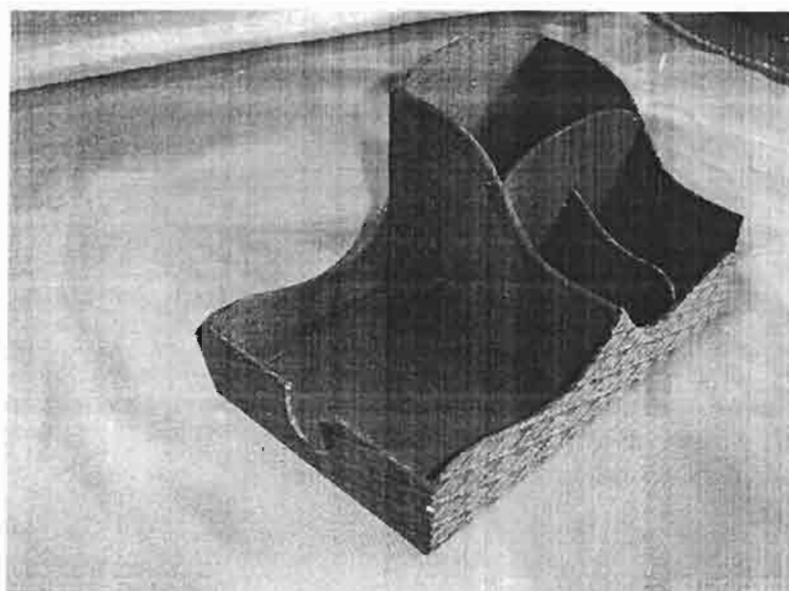
OF/C – 005 ชุดเก็บปากกาและวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน

ชุดเก็บปากกาและวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน เป็นการออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์รองรับวิถีการทำงานบนโต๊ะทำงาน ของผู้บริหาร พนักงาน ครูอาจารย์ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่มีวิถีการทำงานซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับการใช้สอยวัสดุอุปกรณ์ข้างต้น โดยใช้โครงสร้างด้วยกระดาษแข็งฉีก ผ้าทอพื้นบ้านด้วยการฉีกพิเศษ เน้นความประณีตบรรจง และมีลวดลายสร้างสรรค์บนฐานของการใช้สอยอย่างน่าสนใจ ผลิตภัณฑ์ชุดนี้มีหลากหลายแบบ และหลากหลายสีส้นของผืนผ้า เช่น การใช้ผ้ามัดหมี่ ผ้าขัด ผ้าสีพื้นลายฝน ผ้าราชวัตร ฯลฯ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถเสริมคุณค่าและภาพลักษณ์ใหม่ให้กับที่ทำงานส่วนตัวของผู้บริโภค และได้รับความนิยมและการตอบรับจากผู้บริโภคเป็นอย่างดี

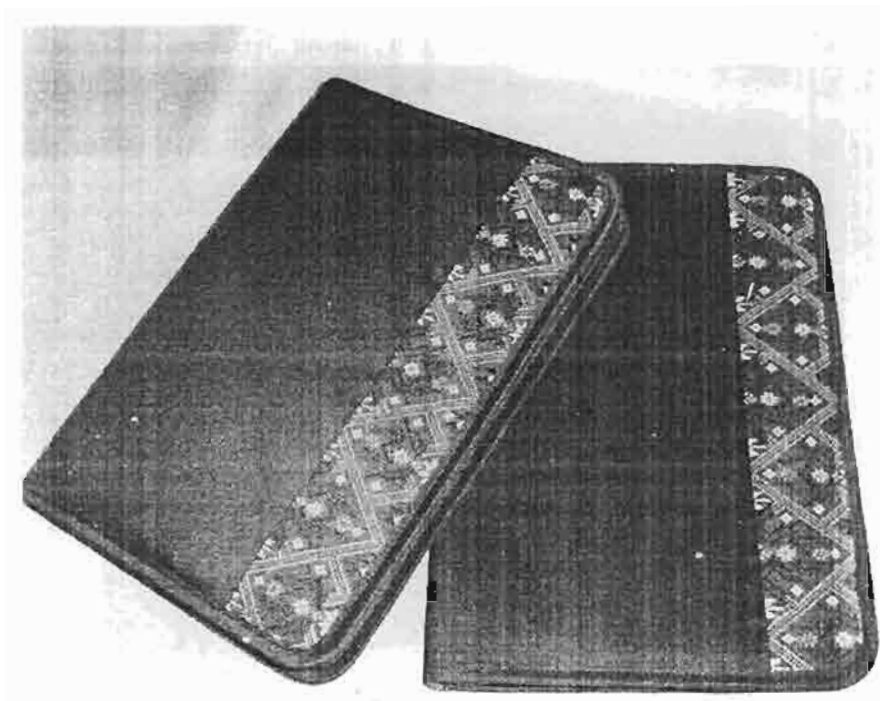
OF/C - 006 ชุดเก็บปากกาและวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน

ชุดเก็บปากกาและวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน เป็นการออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์รองรับวิถีการทำงานบนโต๊ะทำงาน ของผู้บริหาร พนักงาน ครูอาจารย์ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่มีวิถีการทำงานซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับการใช้สอยวัสดุอุปกรณ์ข้างต้น โดยใช้โครงสร้างด้วยกระดาษแข็งฉีกผ้าทอพื้นบ้านด้วยกาชชนิดพิเศษ เน้นความประณีตบรรจง และมีลวดลายสร้างสรรค์บนฐานของการใช้สอยอย่างน่าสนใจ ผลิตภัณฑ์ชุดนี้มีหลากหลายแบบ และหลากหลายสีล้นของผืนผ้า เช่น การใช้ผ้ามัดหมี่ ผ้าขิด ผ้าสีพื้นลายฝน ผ้าราชวัตร ฯลฯ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถเสริมคุณค่าและภาพลักษณ์ใหม่ให้กับที่ทำงานส่วนตัวของผู้บริโภค และได้รับความนิยมและการตอบรับจากผู้บริโภคเป็นอย่างดี

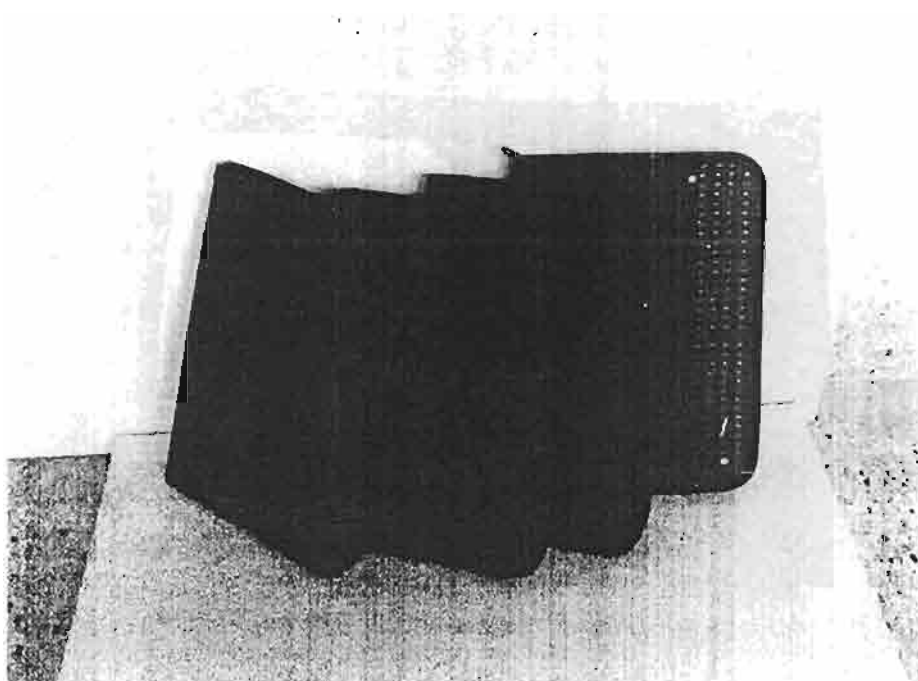
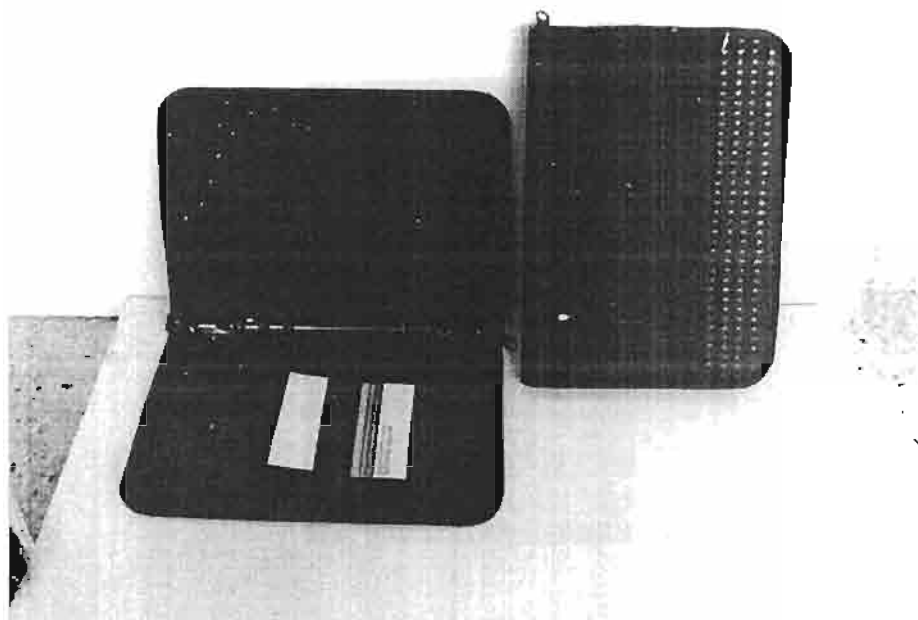
OF/C - 007 ชุดเก็บปากกาและวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน

ชุดเก็บปากกาและวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน เป็นการออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์รองรับวิถีการทำงานบนโต๊ะทำงาน ของผู้บริหาร พนักงาน ครูอาจารย์ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่มีวิถีการทำงานซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับการใช้สอยวัสดุอุปกรณ์ข้างต้น โดยใช้โครงสร้างด้วยกระดาษแข็งแผ่นฝ้าทอพื้นบ้านด้วยการฉีกพิเศษ เน้นความประณีตบรรจง และมีลวดลายสร้างสรรค์บนฐานของการใช้สอยอย่างน่าสนใจ ผลิตภัณฑ์ชุดนี้มีหลากหลายแบบ และหลากหลายสีสันทันของผืนผ้า เช่น การใช้ผ้ามัดหมี่ ผ้าขิด ผ้าสีพื้นลายฝน ผ้าราชวัตร ฯลฯ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถเสริมคุณค่าและภาพลักษณ์ใหม่ให้กับที่ทำงานส่วนตัวของผู้บริโภค และได้รับความนิยมและการตอบรับจากผู้บริโภคเป็นอย่างดี

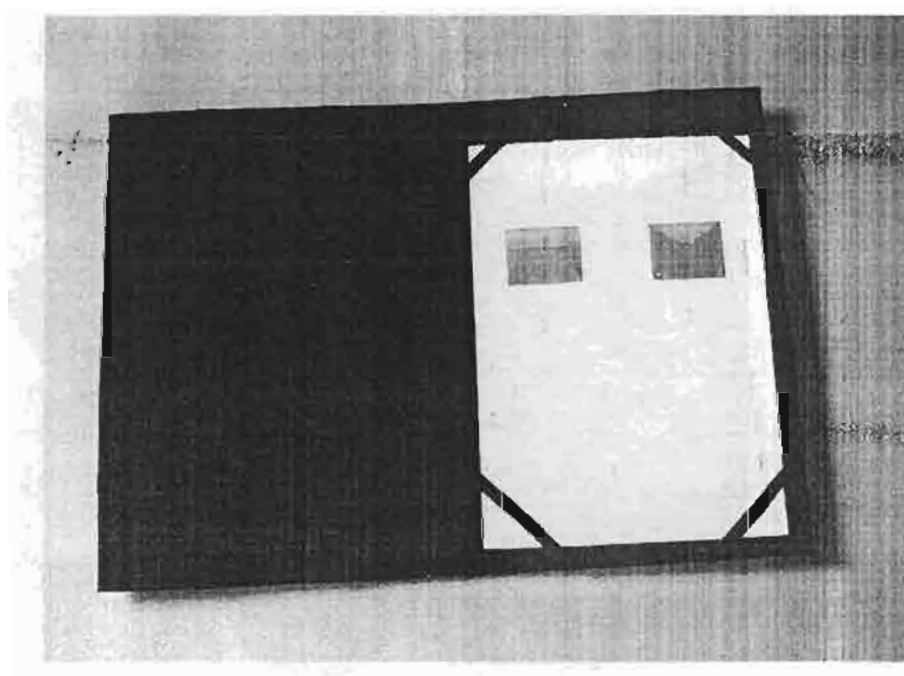
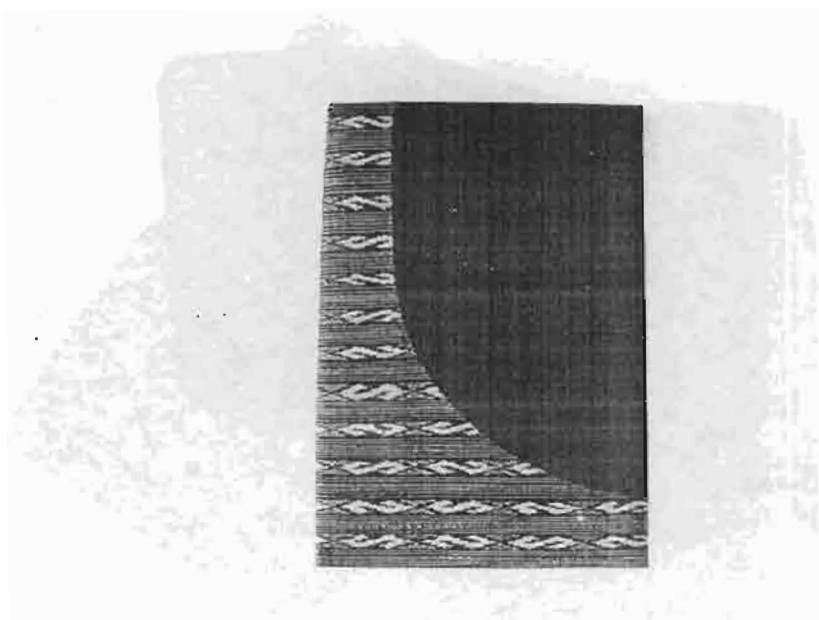
OF/C - 008 กระเป๋าเอกสารเอนกประสงค์

กระเป๋าเอกสารเอนกประสงค์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่โครงการวิจัยพัฒนาเพื่อตอบสนองวิถีชีวิตของนักธุรกิจ ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป ที่ต้องการใช้กระเป๋าเอกสารที่พกพาได้สะดวก สามารถบรรจุสมุดบันทึก สมุดโน้ต สมุดฉีก ปากกา ดินสอ และสิ่งของอื่น ๆ มีzipprong เพื่อป้องกันเอกสารและสมุดโน้ตภายใน ผนึกด้านนอกด้วยลายผ้าไหมแพรวาแบบดั้งเดิม บนพื้นผ้าไหมสีดำ ส่งให้กระเป๋ามีคุณค่าเสริมบุคลิกผู้ใช้ให้มีความคลาสสิกสง่างาม

OF/S - 008 กระเป๋าเอกสารอเนกประสงค์

กระเป๋าเอกสารอเนกประสงค์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่โครงการวิจัยพัฒนาเพื่อตอบสนองวิถีชีวิตของนักธุรกิจ ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป ซึ่งต้องการกระเป๋าเอกสารที่พกพาได้สะดวก สามารถบรรจุสมุดบันทึก สมุดโน้ต ปากกา ดินสอ และสิ่งของอื่น ๆ มีzipportทั้งสามด้านเพื่อให้เปิดปิดและเก็บของได้สะดวก ผนึก ด้านนอกด้วยลายผ้าไหมแพรวาแบบดั้งเดิม บนพื้นผ้าไหมสีดำ ส่งให้กระเป๋ามีคุณค่าเสริมบุคลิกผู้ใช้ ให้มีความคลาสสิก สง่างาม

OF/S - 009 แฟ้มรายงาน

แฟ้มรายงาน เป็นผลิตภัณฑ์ชุดแฟ้มเพื่อใช้ในการอ่านรายงานของหน่วยงานต่าง ๆ ผลิตเพื่อตอบสนองของระบบราชการและเอกชนที่ต้องใช้แฟ้มชนิดนี้ ผลิตภัณฑ์ชนิดนี้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเพื่องานที่เป็นทางการ ด้วยการออกแบบฉีกด้วยผ้าที่มีคุณค่า เน้นความประณีต การวางผ้าที่ใช้สีลาของรูปทรงเรียบง่าย เพื่อไม่ให้แข่งกับความงามของลายผ้า ประกอบเข้ากับผ้าชนิดต่าง ๆ ของกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาว เป็นผลิตภัณฑ์ที่หน่วยงานราชการสั่งผลิตมากอย่างต่อเนื่อง

ผลิตภัณฑ์ประเภทแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย

ผลิตภัณฑ์ประเภทแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย (Fashion and Apparel Products)

ผลิตภัณฑ์ประเภทแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย (Fashion and Apparel Products) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องสำอาง และเครื่องแต่งกายอื่นๆ ผลิตภัณฑ์ประเภทนี้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสินค้าที่คนส่วนใหญ่จำเป็นต้องใช้ และยังมีแนวโน้มที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่องในอนาคต

ผลิตภัณฑ์ประเภทแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย (Fashion and Apparel Products) สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องสำอาง และเครื่องแต่งกายอื่นๆ ผลิตภัณฑ์ประเภทนี้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสินค้าที่คนส่วนใหญ่จำเป็นต้องใช้ และยังมีแนวโน้มที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่องในอนาคต

ผลิตภัณฑ์ประเภทแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย (Fashion and Apparel Products) สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องสำอาง และเครื่องแต่งกายอื่นๆ ผลิตภัณฑ์ประเภทนี้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสินค้าที่คนส่วนใหญ่จำเป็นต้องใช้ และยังมีแนวโน้มที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่องในอนาคต

F/C-001 ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และผ้าถุงประยุกต์

ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และผ้าถุงประยุกต์ ใช้ผ้าสีพื้น ผ้าต่างระดับสี โดยการนำสีขาวเป็นสีหลัก สลับกับผ้ามัดหมี่ และผ้าสีพื้น ไซส์คอเสื้อประดับแต่งด้วยผ้ามัดหมี่ แขนวงเฉียงเข้ารูป ที่ไหล่ ผ้าถุงแบ่งสี่ส่วน เล่นระหว่างสีเข้มและสีขาว มีสายคาดรัดเอวปล่อยปลายลายผ้าทั้งไหว มี มุมมองบุคคลิกกลุ่มโรแมนติคผลงานคลาสสิก ดูงามสง่าแบบมีภูมิปัญญาอีสาน สวมใส่ได้ทั้งใน โอกาสการทำงาน และโอกาสแบบอนเนกประสงค์ แล้วแต่กรณี เหมาะกับสตรีทุกวัย เป็น ผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่นิยมค่อนข้างสูง มีให้เลือกหลายแบบ

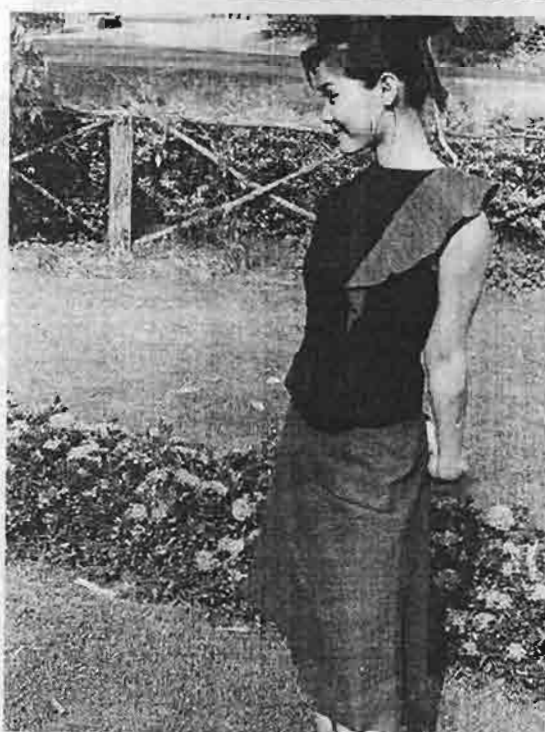

F/C-002 ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกางเกง (Trousers)

ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกางเกง (Trousers) คัดผ้า ใช้ผ้าสีพื้น ผ้าต่างระดับสีแต่ใช้สีใน
 วรรณะเดียวกันจุดเด่นอยู่ที่การใช้ผ้าฝ้ายทอหลวม Accessory ในตัวเองด้วยผ้าคาด และสายต่าง
 ระดับ มีมุมมองบุคคลกลุ่มโรแมนติคผสมผสานคลาสสิก ดูงามสง่าแบบมีภูมิปัญญาอีสาน สวมใส่ได้
 ทั้งในโอกาสสบาย ๆ ที่บ้าน หมู่ญาติมิตร เหมาะกับสตรีทุกวัย เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่นิยม
 ค่อนข้างสูง มีให้เลือกหลายกลุ่มสี

สองสไตล์แฟชั่นบุคลิกโรแมนติกผสมผสานคลาสสิกแบบภูมิปัญญาภรณ์อีสาน

F/C-003 ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt)

ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt) ใช้ผ้าสีพื้น และผ้าต่างระดับสีในกลุ่มวรรณะสีเดียวกัน สองสีมาออกแบบเสื้อครึ่ง โดยให้เป็นส่วนของเสื้อ และกระโปรง มีการเชื่อมสีทั้งสองเข้าด้วยกันโดยใช้ Detail ในส่วนของพลิ้วผ้าคลุมหัวไหล่ข้างซ้าย เป็นเสื้อที่เข้ารูปพอดี ชายเสื้อสั้นในระดับเอว เพื่อโชว์กระโปรงสีและสีลายรูปทรงแบบเรียบ จุดเด่นจากการตกแต่งคือพลิ้วปกไหล่ข้างเดียว มีมุมมองบุคลิกกลุ่มโรแมนติคผสมผสานคลาสสิกผสมได้ทั้งในโอกาสการทำงาน และโอกาสแบบอเนกประสงค์ แล้วแต่เครื่องประกอบ

F/C-004 ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt)

ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt) ใช้ผ้าสีพื้น และผ้าต่างระดับสีในกลุ่มวรรณะสีเดียวกัน สองสีมาออกแบบสี่ละครึ่ง โดยให้เป็นส่วนของเสื้อ และกระโปรง มีการเชื่อมสีทั้งสองเข้าด้วยกันโดยใช้ Detail ในส่วนของพลิ้วผ้าคลุมหัวไหล่ข้างซ้าย และสีลารูปร่างแผ่นผ้าซ้อนของกระโปรง เป็นการแสดงให้เห็นการออกแบบด้วยการวางสีผ้าบน Pattern เดียวกันที่เป็นที่ยอมรับในช่วงการทดสอบตลาด จึงมีการผลิตผ้าบน Pattern เดิม แต่ต่าง สีผ้าให้มีความหลากหลายต่อการสนองตอบความต้องการของผู้บริโภค

F/C-005 ; F/C-006 ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt)

ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt) ใช้ผ้าสีพื้น ผ้าต่างระดับสีในกลุ่มวรรณะสีเดียวกัน แบ่งสัดส่วนของพื้นที่สี โดยใช้สีหลัก ร้อยละ 90 สีรองหรือสีที่มาช่วยสร้างส่วนต่างร้อยละ 10 ปรากฏในลีลาของการซ้อนซ้อนกลับผ้าในส่วนเชิงเสื้อและเชิงกระโปรง เสื้อ กระโปรงเข้ารูปพอดี ขยายเลื้อยเส้นในระดับต้นสะโพก เพื่อโชว์กระโปรงสีและลีลารูปทรงเหลี่ยมและทแยง มีมุมของรูปคลิก กลุ่มโรแมนติก สวมใส่ได้ทั้งในโอกาสการทำงาน และโอกาสแบบอบเนกประสงค์ แล้วแต่กรณี

F/C-007 ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt)

ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt) ใช้ผ้าสีพื้น ผ้าต่างระดับสีระหว่างเสื้อและกระโปรง แต่ทั้งสองส่วนอยู่ในกลุ่มวรรณะสีเดียวกัน เช่น สีม่วงอ่อน/ม่วง เทา/ดำ ขาว/เทา หรือสีเดียว จัดเล่นสีตามหลักการออกแบบให้เกิดความน่าสนใจโดยแบ่งสัดส่วนของพื้นที่สี จากช่องเสื้อและกระโปรง ร้อยละ 90 สี สีรองหรือจุดสนใจเพื่อช่วยสร้างส่วนต่างร้อยละ 10 สลับระหว่างสีเสื้อกับกระโปรง และถ้าเป็นผ้าพื้นสีเดียวกัน ก็จะใช้ผ้าแพรวาเข้ามาเล่น เป็นส่วนAccessory ที่มีเส้นหัวและไม้พราวจนเกินไป และใช้เส้นแนวทแยงเข้ามาแทรกในส่วนเชิงเสื้อและเชิงกระโปรง เพื่อไม่ให้เกิดความนิ่ง เป็นชุดสตรีแนวคลาสสิกถึงโรแมนติก เหมาะกับสตรีวัยทำงานทุกวัย

F/C-008 ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt)

ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt) ใช้ผ้าสีพื้น ผ้าต่างระดับสีระหว่างเสื้อและกระโปรง แต่ทั้งสองส่วนอยู่ในกลุ่มวรรณะสีเดียวกัน เช่น สีม่วงอ่อน/ม่วง เทา/ดำ ขาว/เทา หรือสีเดียว จัดเล่นสีตามหลักการออกแบบให้เกิดความน่าสนใจโดยแบ่งสัดส่วนของพื้นที่สี จากช่องเสื้อและกระโปรง ร้อยละ 90 สี สีรองหรือจุดสนใจเพื่อช่วยสร้างส่วนต่างร้อยละ 10 สลับระหว่างสีเสื้อกับกระโปรง และถ้าเป็นผ้าพื้นสีเดียวกัน ก็จะใช้ผ้าแพรวาเข้ามาเล่น เป็นส่วนAccessory ที่มีเล่นให้และไม่พราวจนเกินไป และใช้เส้นแนวทแยงเข้ามาแทรกในส่วนเชิงเสื้อและเชิงกระโปรง เพื่อไม่ให้เกิดความนิ่ง เป็นชุดสตรีแนวคลาสสิกถึงโรแมนติก ในภาพแสดงให้เห็นการใช้เส้นทแยง และแทรกสลับสีและใช้ผ้าแพรวา

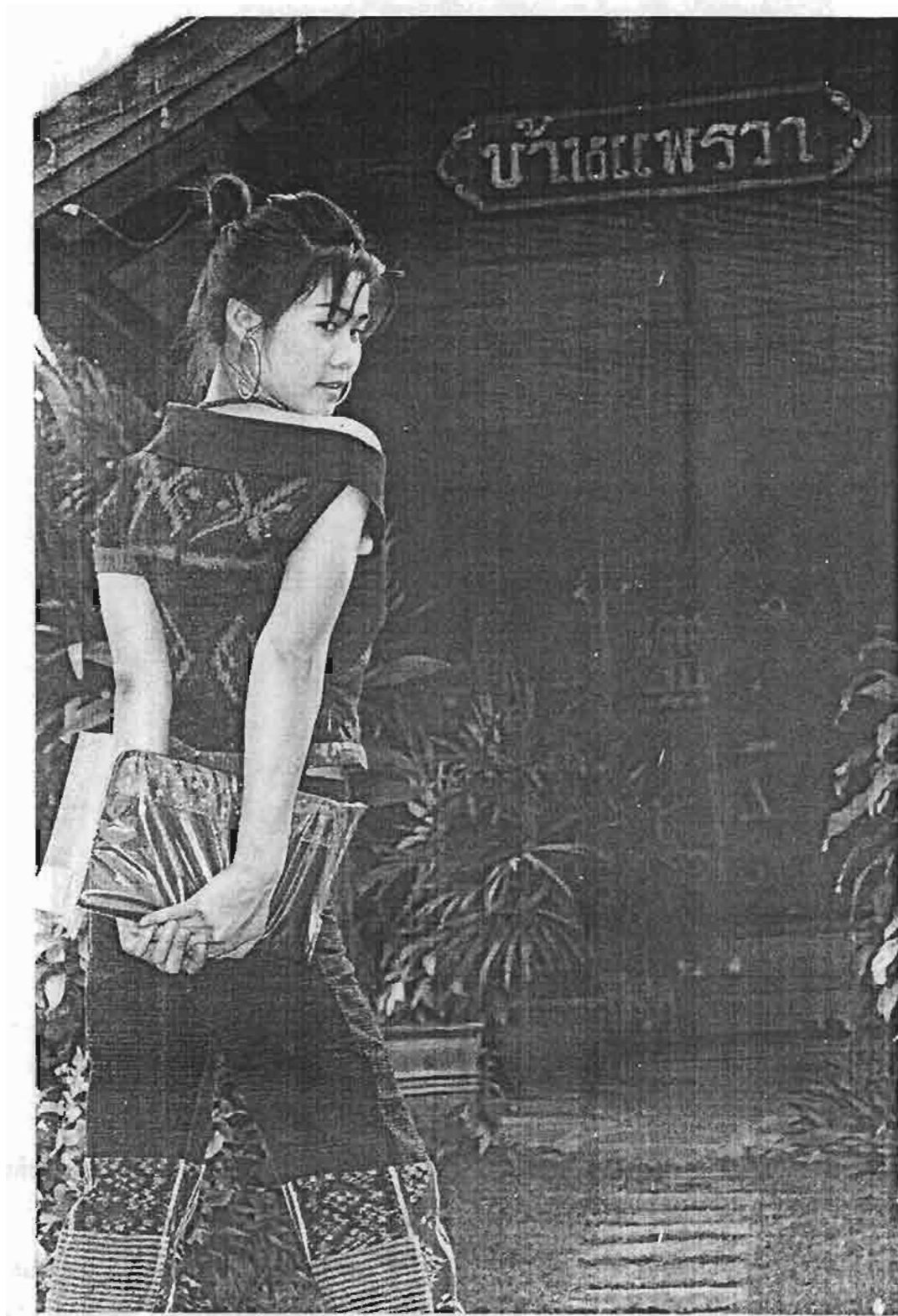
F/C-009 ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt)

ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt) เสื้อคอเปิดตรงตามแนวนอน มีวงแขนพอบิดขึ้น ใหญ่ สร้างความต่างของไหล่ด้วยผ้าต่างแบบแต่อยู่ในกลุ่มวรรณะสีเดียวกัน (ในภาพผ้าพื้นหลัก เป็นผ้าฝ้ายมัดหมี่สีขาวอมม่วง ใช้ผ้าแพรวาสลับ) เข้ารูป ชายกระโปรงทแยงซ้าย 30 องศา เพื่อ ไม่ให้เกิดความนิ่ง กระโปรงเข้ารูปชายระดับเข้าชายกระโปรงเอียงทแยงขวา สลับกับชายเสื้อ เล่น กลีบข้างกระโปรงด้านขวา สร้างกลีบด้วยผ้าต่างแบบรับกับไหล่ซ้าย (ในภาพใช้ผ้าแพรวา) เป็น ชุดแนวคลาสสิกผสมโรแมนติก เป็น Pattern ที่ได้รับความนิยมมากเช่นกัน มีการผลิตซ้ำใน Pattern เดียวกันด้วยเนื้อผ้าแบบต่าง ๆ นั้นจำนวนมาก เหมาะกับสตรีวัยทำงานทั่วไป

F/C-010 ชุดเสื้อเบียงเชิงลึก กางเกงขาสวมส่วน

ชุดเสื้อเบียงเชิงลึก กางเกงขาสวมส่วน แต่งขลิบเสื้อและช่วงล่างกางเกงด้วยผ้าขัดและมัดหมี่ต่างสี แบบหลวมสามารถคาดสายรัดตึง-หย่อนได้ความความพอใจ เหมาะกับสตรีวัยรุ่น-วัยทำงานที่ต้องการสวมใส่แบบเก๋ไก๋ แต่ดูทะมัดทะแมง กระตือรือร้น และมีความเป็นอิสระไม่เครียด ในพื้นที่และโอกาสส่วนตัว สบาย ๆ

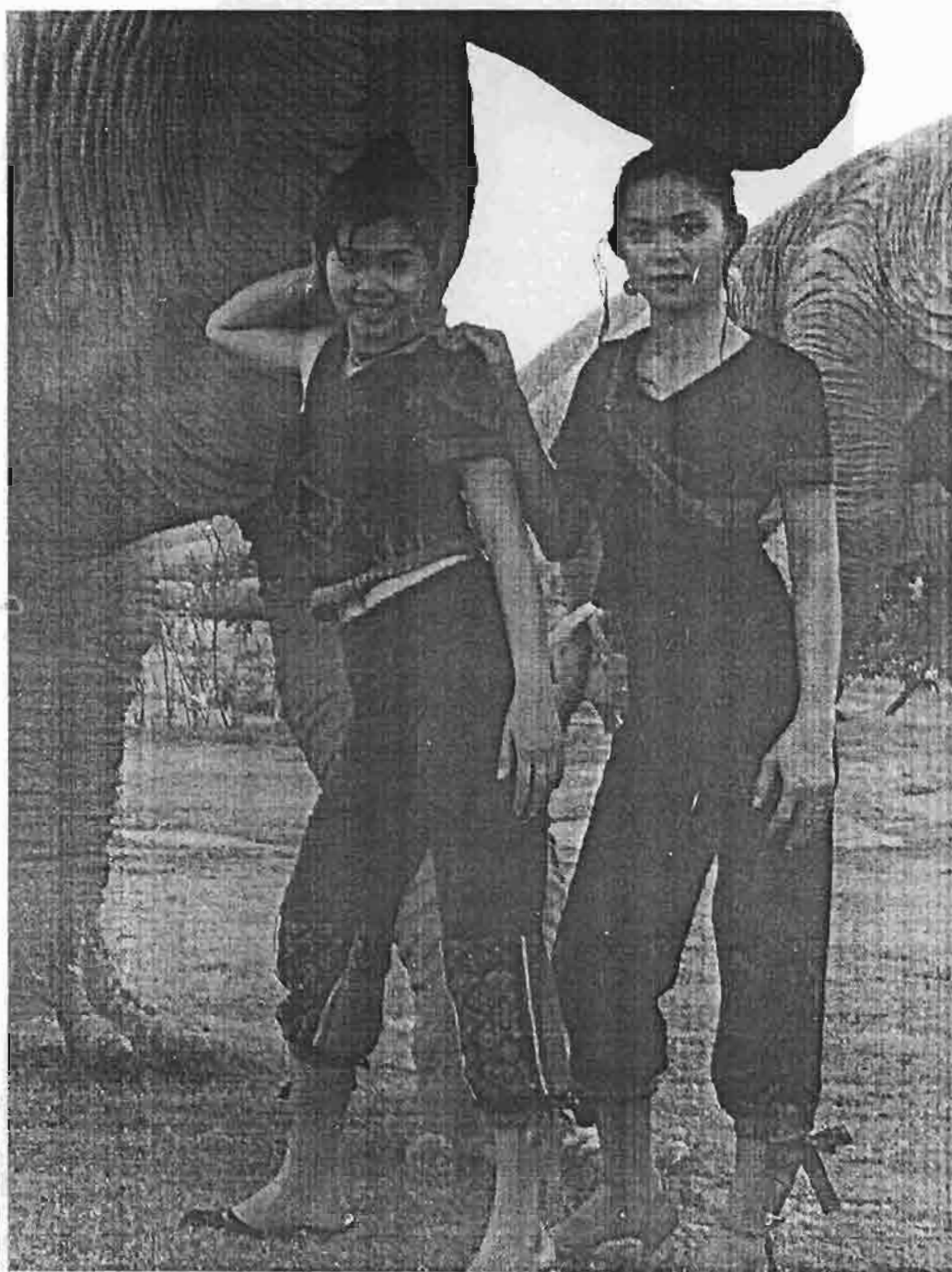

ด้านหลังของชุดมิดนีย์อาร์ตติก

F/C-012 ชุดมัดหมี่อาร์ทิสติก

ชุดมัดหมี่อาร์ทิสติก เป็นชุดออกแบบเพื่อนำผ้ามัดหมี่มาสร้าง Look ใหม่ให้กับวัยรุ่นสตรีที่ต้องการใช้ผ้าพื้นบ้านอย่างมีแฟชั่น โดยการออกแบบเสื้อโชว์ไหล่ขวา แขนเสื้อซ้ายแบบสั้นขลิบขอบแดง ชายเสื้อระดับสะตือ ขลิบขอบล่างด้วยผ้ามัดหมี่สีแดง กางเกงขาสามส่วน แต่งส่วนล่างด้วยผ้ามัดหมี่กลุ่มสีแดง มีสายรัดด้านล่าง ให้บุคคลิกผู้สวมใส่แบบอาร์ทิสติกประสาณดารมาติก ที่โฉบเฉี่ยว มั่นใจ เหมาะกับสตรีวัยรุ่นในการออกงานสังสรรค์กับเพื่อนฝูง หรือจะสวมใส่สบาย ๆ ภายในครัวเรือนของตนเองก็ได้

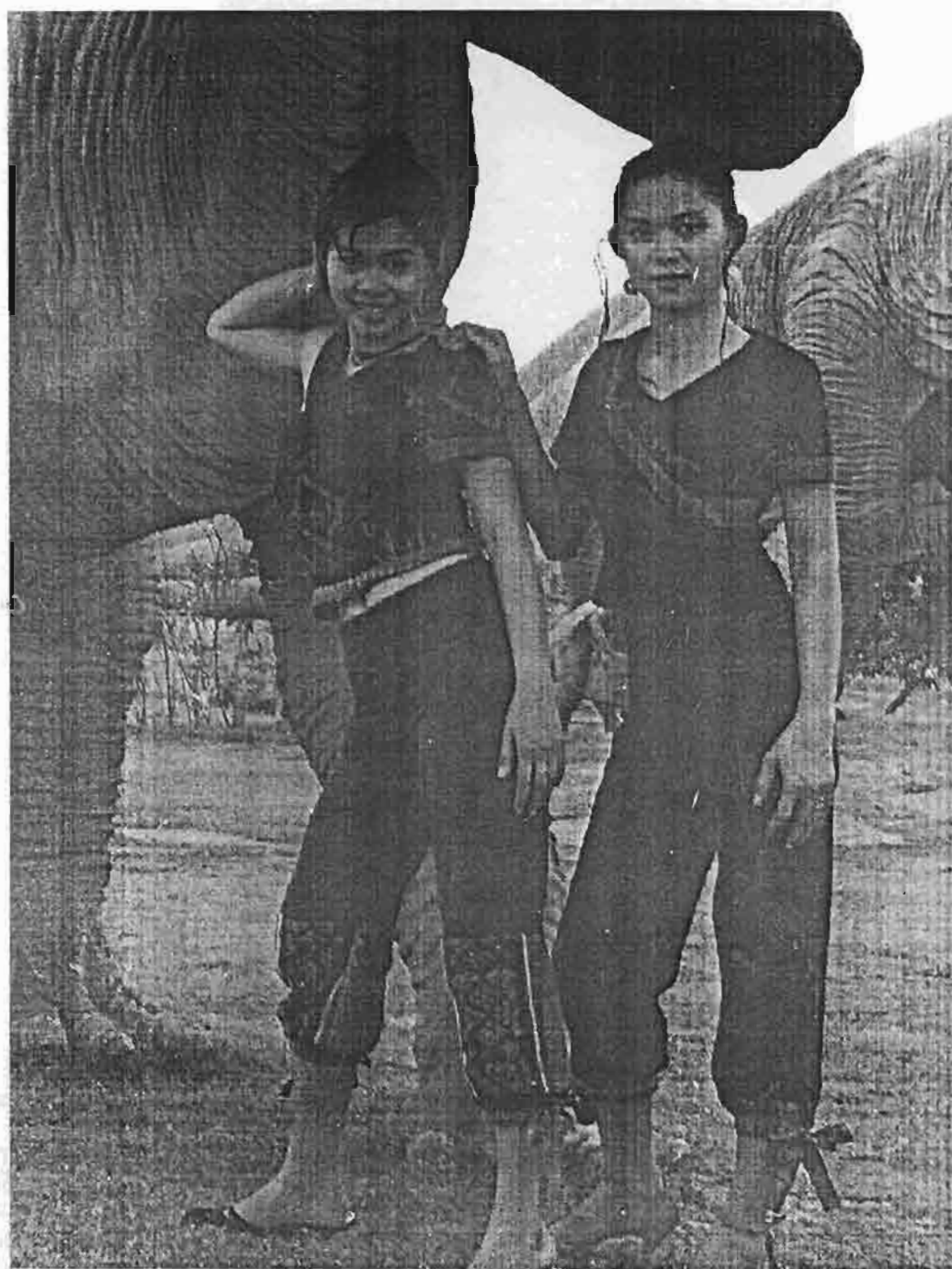

ชุดมัดหมี่อาร์ทิสติก 2 สไตส์

F/C-012 ชุดมัดหมี่อาร์ทิสติก

ชุดมัดหมี่อาร์ทิสติก เป็นชุดออกแบบเพื่อนำผ้ามัดหมี่มาสร้าง Look ใหม่ให้กับวัยรุ่นสตรีที่ต้องการใช้ผ้าพื้นบ้านอย่างมีแฟชั่น โดยการออกแบบเสื้อโชว์ไหล่ขวา แขนเสื้อซ้ายแบบลิ้นชลิบขอบแดง ชายเสื้อระดับสะโพก ชลิบขอบล่างด้วยผ้ามัดหมี่สีแดง กางเกงขาสามส่วน แต่งส่วนล่างด้วยผ้ามัดหมี่กลุ่มสีแดง มีสายรัดด้านข้างให้บุคลิกผู้สวมใส่แบบอาร์ทิสติกประสานดารมาติก ที่โฉบเฉี่ยว มั่นใจ เหมาะกับสตรีวัยรุ่นในการออกงานสังสรรค์กับเพื่อนฝูง หรือจะสวมใส่สบาย ๆ ภายในครัวเรือนของตนเองก็ได้

ชุดมัดหมี่อาร์ทิสติก 2 สไตส์

F/C-013 ชุดเสื้อแขนสั้น ผ่าอก

ชุดเสื้อแขนสั้น ผ่าอก คล้อง-ติดเชือกลายซิด โซว์ความเก๋ไก๋และน่ารักแบบวัยรุ่นสมัยใหม่ที่ใช้ผ้าพื้นเมืองมาแต่งกายแบบสมัยนิยม ร่วมกับกางเกงขาสั้นส่วน แต่งซลิบเสื้อและช่วงล่างกางเกงด้วยผ้าซิดและมัดหมี่ต่างสี เหมาะกับวัยรุ่นสมัยใหม่ที่ต้องการแสดงความเป็นตัวตนเชิงอนุรักษ์แบบทันสมัย ในโอกาสงานสังสรรค์พิเศษในกลุ่มของตน และครอบครัว ทำให้เกิดความรัก โอบเอื้อย ดุทะมัดทะแมง

F/C-014 ; F/C-015 กระโปรงชุดติดกัน (Dress) คอเปิดทแยงโค้ง

กระโปรงชุดติดกัน (Dress) คอเปิดทแยงโค้ง มีวงแขนสั้นด้านหนึ่ง อีกด้านต่อวงแขนด้วยผ้าต่าง
แบบ เป็นชุดเข้ารูป เชิงกระโปรงตัดตรงระดับเข่า เล่นแถบในซ้นผ้าต่างแบบเชิงกระโปรงแนว
ทแยง ให้อุคลิกแบบคลาสสิกผสมความโรแมนติกนิด ๆ Pattern ชุดนี้เป็น Pattern ที่ได้รับความนิยม
มากในช่วงของการทดสอบตลาด จึงมีการผลิตซ้ำหลายสีและเนื้อผ้า (ในภาพใช้ผ้ามัดหมี่สี
พื้นเทา/ดำ แต่งขอบเสื้อและชายกระดวยขอบผ้ามัดหมี่สีแดง และผ้าพื้นสีฟ้าเข้ม แต่งขอบเสื้อ
และชายกระโปรงด้วยผ้าพื้นดำ) เหมาะกับสตรีวัยเริ่มทำงานในโอกาสของการไปทำงาน ติดต่อ
ราชการที่เป็นทางการ

กระโปรงชุดติดกัน (Dress) คอเปิดแยงโค้ง มีวงแขนสั้นด้านหนึ่ง อีกด้านต่อวงแขนด้วย
 ผ้าต่างแบบ เป็นชุดเข้ารูป เชิงกระโปรงตัดตรงระดับเข่า เล่นแถบในชั้นผ้าต่างแบบเชิง
 กระโปรงแนวทแยง ให้อุบัติกแบบคลาสสิกผสมความโรแมนติกนิด ๆ Pattern ชุดนี้เป็น
 Pattern ที่ได้รับความนิยมมากในช่วงของการทดสอบตลาด จึงมีการผลิตซ้ำหลายสีและ
 เนื้อผ้า (ในภาพใช้ผ้ามัดหมี่สีพื้นเทา/ดำ แต่งขอบเลื้อและชายกระดวยขอบผ้ามัดหมี่สีแดง
 และผ้าพันสีฟ้าเข้ม แต่งขอบเลื้อและชายกระโปรงด้วยผ้าพันดำ)เหมาะกับสตรีวัยเริ่มทำงาน

ในโอกาสของการไปทำงาน ติดต่อราชการที่เป็นทางการ

F/C-016 กระโปรงชุดติดกัน (Dress) คอเปิดแนวสี่เหลี่ยม

กระโปรงชุดติดกัน (Dress) คอเปิดแนวสี่เหลี่ยม มีวงแขนสั้นคลุมหัวไหล่ทั้งสองข้าง เก็บแต่งขอบคอและและรอบแขนด้วยริ้วผ้าต่างแบบ (ในภาพใช้ผ้าสายฝนเป็นผ้าพื้น ผ้ามัดหมี่สีเทาเข้มเป็นเส้นริ้ว) เป็นชุดเข้ารูป เชิงกระโปรงตัดตรงได้เข้าเล็กน้อย ให้นุคลิกแบบคลาสสิก Pattern ชุดนี้เป็น Pattern ที่ได้รับความนิยมเช่นเดียวกัน มีการผลิตซ้ำหลายสีและเนื้อผ้าเหมาะกับสตรีวัยเริ่มทำงาน ในโอกาสของการไปทำงาน ติดต่อราชการที่เป็นทางการ

F/C-017; F/C-018 กระโปรงชุดติดกัน (Dress) คอเปิด

กระโปรงชุดติดกัน (Dress) คอเปิด ปกเสื้อเฉียงทแยงปกไหล่เพียงข้างขวา เปลือยต้นแขน เข้ารูป ชายกระโปรงทแยงปิดเข้าชาย ใน Pattern เดียวกันนั้น คณะวิจัยได้ศึกษาถึงกระบวนการวางผืนผ้า แบบต่าง ๆ และผ้าชนิดต่าง ๆ ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายยิ่งขึ้น ในภาพ เป็นชุด Dress ที่ใช้ ผ้ามัดหมี่สีเทาอมม่วง (พื้นที่ลำตัว) ประกอบกับผ้าฝ้ายสีขาว ในส่วนของปกเสื้อและชายกระโปรง สร้างความสมดุลและความเก๋ไก๋. เพิ่มบุคลิกผู้สวมใส่จากบุคลิกและมุมมองแบบโรแมนติกที่ดูภูมิฐานให้มีมิติของอาร์ทิสติก ที่มีความโฉบเฉี่ยวเข้ามาผสมด้วย เหมาะกับสตรีวัยวัยรุ่น และวัยเริ่มทำงาน ที่ต้องการบ่งบอกผู้อื่นถึงความเชื่อมั่นและมีรสนิยม

F/C-019 กระโปรงชุดติดกัน (Dress) คอเปิด

กระโปรงชุดติดกัน (Dress) คอเปิด ปกเสื้อเฉียงทแยงปกไหล่เพียงข้างขวา เปลือยต้นแขน เข้ารูป ชายกระโปรงทแยงเปิดเข้าชาย ใน Pattern เดียวกันนั้น แสดงให้เห็นถึงการใช้ผ้าหลากหลายชนิด สีสัน ในผ้า Pattern เดียวกัน ซึ่งเป็น Pattern ที่ เป็นความต้องการของผู้บริโภคจำนวนมาก จึงต้องผลิตซ้ำด้วยผ้าชนิดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

F/C-020 กระโปรงชุดติดกัน (Dress) คอเปิด

กระโปรงชุดติดกัน (Dress) คอเปิด ปกเสื้อเฉียงทแยงปิดไหล่เพียงข้างขวา เปลือยต้นแขน เข้ารูป ชายกระโปรงทแยงปิดเข้าชาย สร้างความสมดุลกับปกเสื้อที่ไหล่ขวา การตกแต่งด้วยกลีบลูกคลื่น ชายกระโปรงและเทคนิคการตัดเย็บให้มีส่วนพลิ้วไหว อยู่กับชุดรวมที่เข้ารูปกับสัดส่วนร่างกายสตรีวัยสาว ใช้ผ้าฝ่ายเส้นใหญ่ทอหลวม ผ้าทั้งตัว มีทั้งผ้าสีธรรมชาติ และผ้าย้อมสีเคมี มีสีให้เลือกหลายสี แต่สีทั้งหมดจะเป็นแนว Earth Tone เหมาะกับสตรีวัยทำงานอายุระหว่าง 20-35 ปี เน้นมุมมองแบบโรแมนติคที่ดูภูมิฐาน มีความสบาย ๆ ไม่เครียด ใช้ในโอกาสการทำงานในสำนักงานหรือติดต่อราชการและงานเอกชนทั่วไป

กระโปรงชุดติดกัน (Dress) คอเปิด ปกเสื้อเฉียงทแยงปกไหล่เพียงข้างขวา เปลือยต้นแขน
 เข้ารูป ชายกระโปรงทแยงปิดเข้าชาย ใน Pattern เดียวกันนั้น แสดงให้เห็นถึงการใช้ผ้า
 หลากหลายชนิด สีเส้น ในผ้า Pattern เดียวกัน ซึ่งเป็น Pattern ที่เป็นการต้องการของผู้
 บริโภคจำนวนมาก จึงต้องผลิตซ้ำด้วยผ้าชนิดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

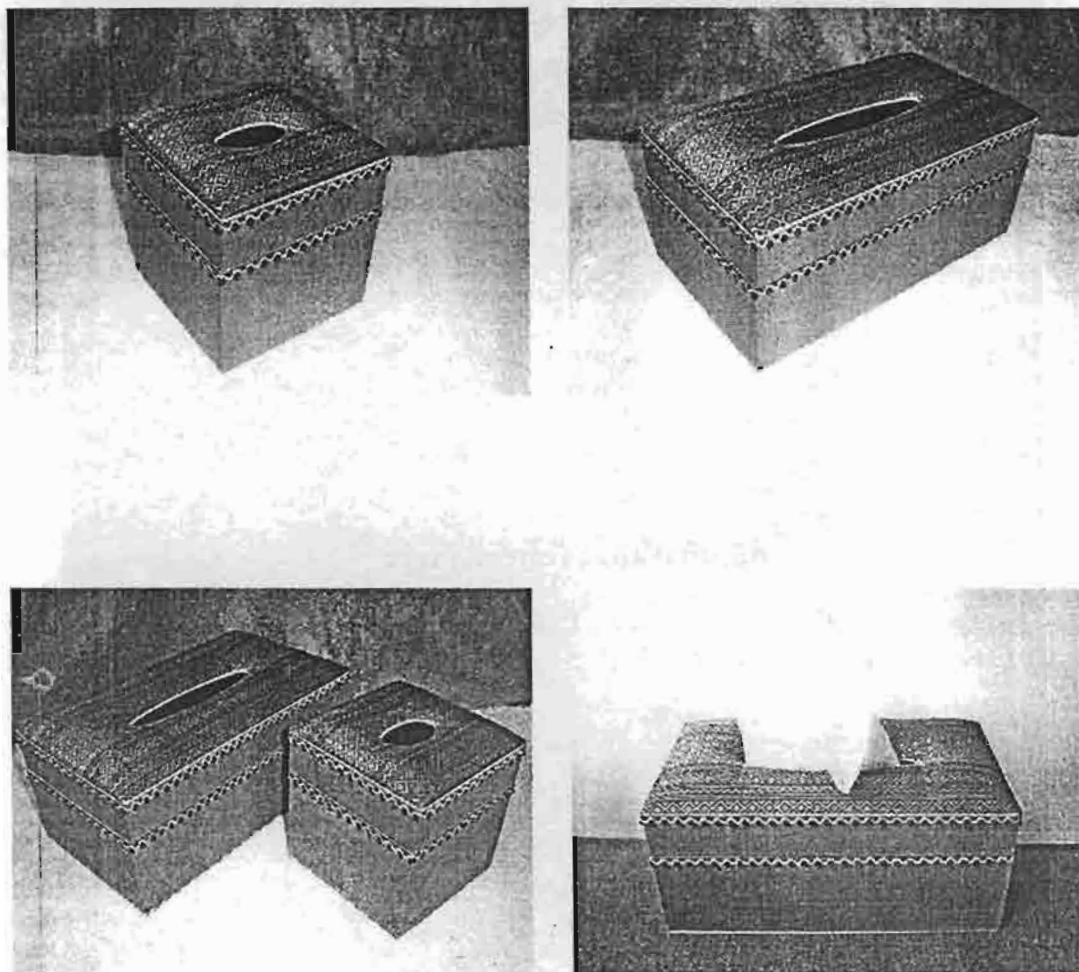
F/C-021 ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt)

ชุดเสื้อครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt) เสื้อคอเปิดโค้งเล็กน้อยตรงตามแนวนอน เปิดวงแขน ไขว้ต้นไหล ใช้ผ้า 3 ระดับสี แต่อยู่ในกลุ่มวรรณะสีเดียวกัน (ในภาพผ้าสีหลักเป็นผ้าฝ้ายมัดหมี่สี ขาวอมม่วง ใช้ผ้าสีพื้นกลุ่มสีน้ำตาลหม่น) เสื้อแบบไม่รัดรูปเอวแต่เข้ารูปสะโพก รับกับกระโปรงที่ เข้ารูปส่วนบน ชายกระโปรงระดับเหนือเข่า สร้าง Detail ด้วยการเข้ากลีบ เป็นชุดแนวโรแมนติก ผลงานอาร์ทิสติก เหมาะสำหรับวัยรุ่นและวัยทำงานตอนต้น ๆ เป็น Pattern ที่ได้รับความนิยมมาก เช่นกัน มีการผลิตซ้ำใน Pattern เดียวกันด้วยเนื้อผ้าแบบต่าง ๆ นั้นจำนวนมาก

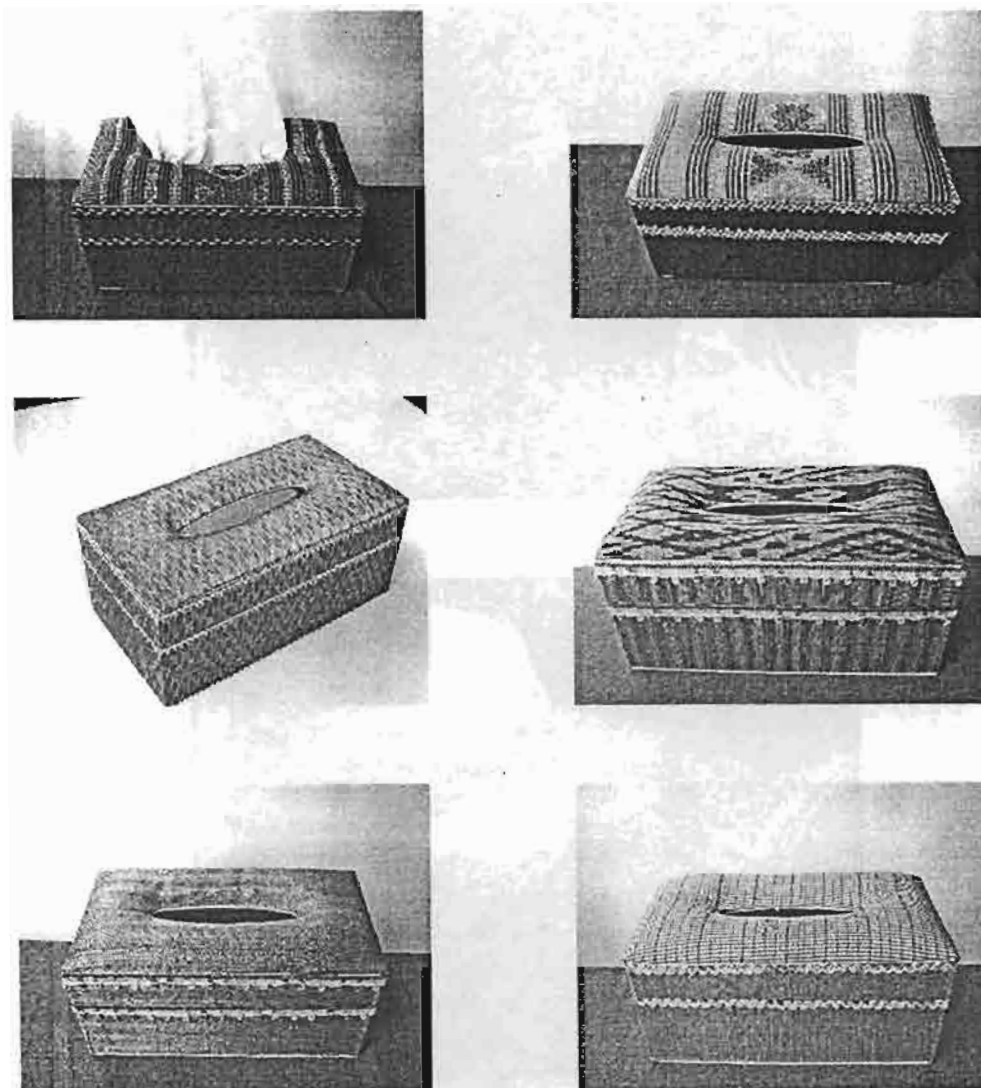
F/C- 022 เสื้อครึ่งตัวสตรี คอเปลือย

เสื้อครึ่งตัวสตรี คอเปลือย มีวงแขนชิดไหล่ ขนาดพอดีไหล่พอดี พอดีรูป เว้าตามโครงสร้างของร่างกายผู้สวมใส่ เน้นกลุ่มสตรีวัยทำงาน สวมใส่ในลักษณะแบบอิสระ และอเนกประสงค์ สามารถใช้สวมใส่กับกระโปรง และกางเกงทั่วไป

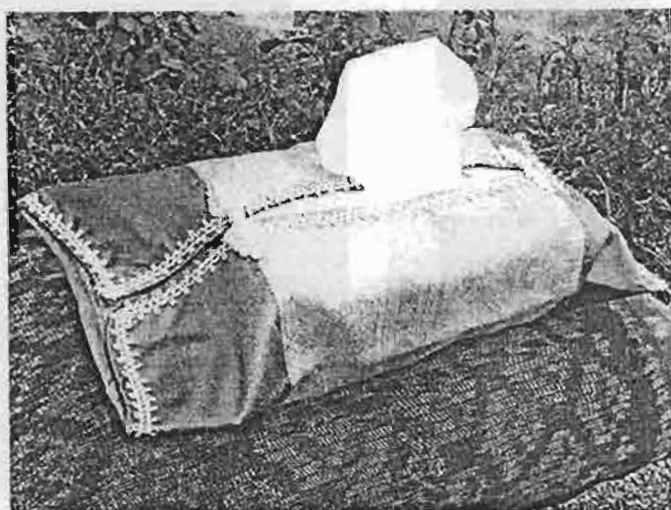
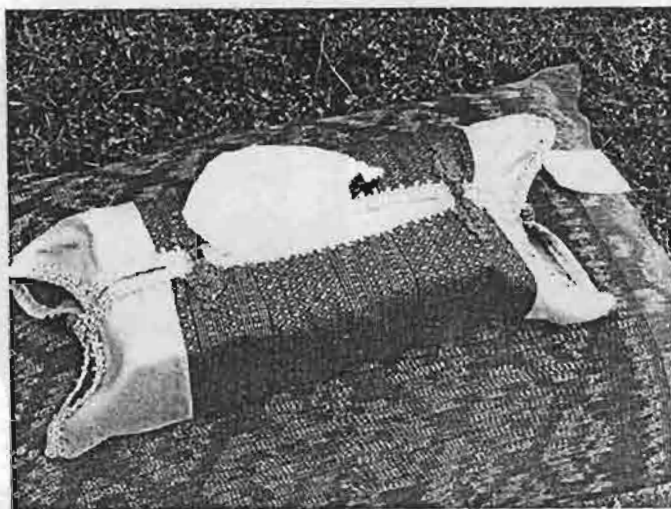
H/S-001 กล่องทิชชูแพรวา

เป็นผลิตภัณฑ์ที่คณะวิจัยมีความภาคภูมิใจมาก ที่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ ด้วยการนำผ้าแพรวามาแปรรูปเป็นกล่องทิชชู ที่ใช้โครงสร้างภายในด้วยกระดาษแข็ง ภายนอกด้วยผ้าวรรณะสีเดียวกันกับผ้าไหมแต่งด้านนอก ติดแต่งแถบ Accessory ช่วยส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุดนี้มีคุณค่า มูลค่า และเป็นที่ต้องการของตลาดสูงอีกกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะการซื้อไปเป็นของขวัญระลึกและของฝากแก่คนอื่น

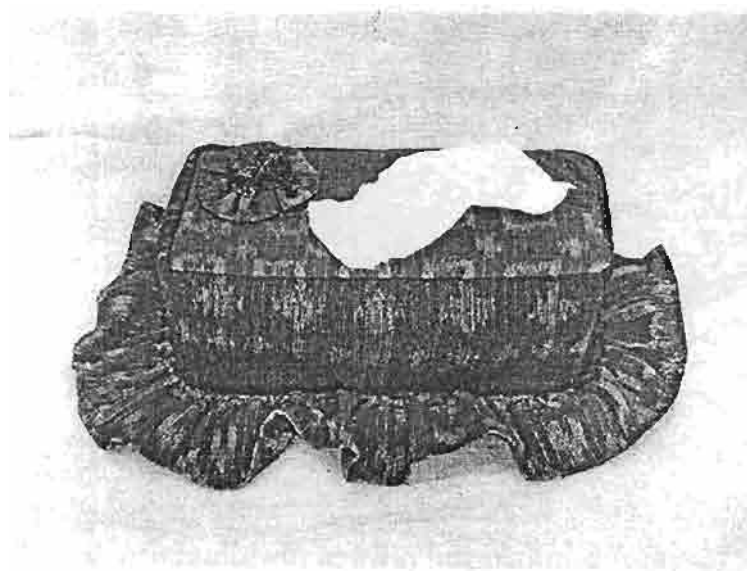
H/C-002 ผลิตภัณฑ์กล่องกระดาษทิชชู

ผลิตภัณฑ์กล่องกระดาษทิชชู ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้คณะวิจัยและชาวบ้านได้ทำออกมาเป็นจำนวนมาก เพื่อตอบสนองความต้องการสูงของตลาด ในการผลิตมักใช้ผ้าชนิดต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มมาแปรรูป และจำหน่ายตามสถานทดสอบตลาด และในชุมชนของตน ทั้งนี้จากการประเมินตลาดเล่นหัดที่ดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค คือ การนำผ้าพื้นบ้านต่าง ๆ มาทำให้เป็นผลิตภัณฑ์ประกอบการใช้สอย ในภาพ เป็นกล่องทิชชูด้วยผ้ามัดหมี่บ้านคำแคน ต.กรุงเก่า อ.ท่าคันโท

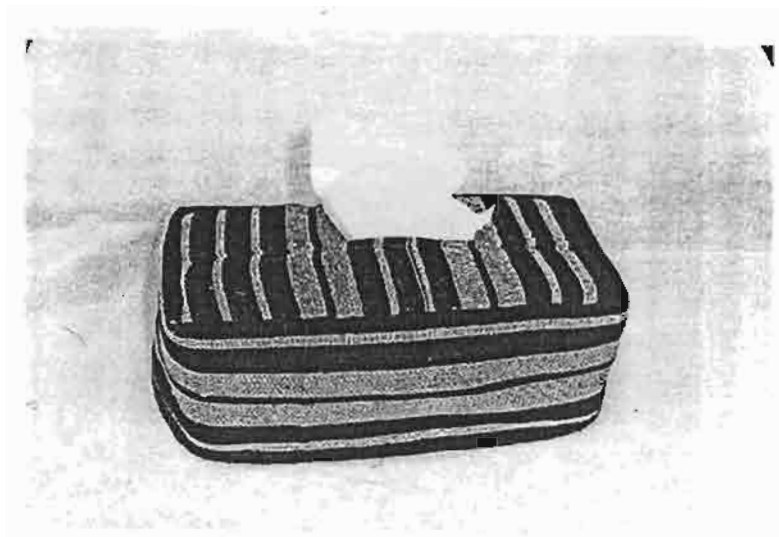
H/S-003 แพรวห่มกล่องทิชชู

แพรวห่มกล่องทิชชู คณะวิจัยได้พัฒนาผ้าแพรวสำหรับโอบกล่องทิชชูแบบกล่องให้ดูมีความงาม และมีคุณค่าเชิงประดับตกแต่งมากยิ่งขึ้น แพรวห่มทิชชูมีหลากหลายสีสันทัดตัวกึ่งเพียงปลดกระดุมผ้าสองด้านก็จะคลี่ผ้าออก หรือการประกอบกล่องก็เพียงการคลุมและกลัดกระดุมเท่านั้นเอง เหมาะกับการวางไว้บนชุดรับแขกและในรถยนต์

H/C-004; H/C-005 ผลิตภัณฑ์กล่องกระดาษทิชชูผ้ามัดหมี่และผ้าลาย

ผลิตภัณฑ์กล่องกระดาษทิชชูผ้ามัดหมี่ ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้คณะวิจัยและชาวบ้านได้ทำออกมาเป็นจำนวนมาก เพราะจำหน่ายได้ดีมาก จึงมักใช้ผ้าชนิดต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มมาแปรรูป จำหน่ายตามสถานที่ตลาด และในชุมชนของตน เสน่ห์ที่ได้รับจากการประเมินตลาดคือการที่ได้เลือกเอาผืนผ้าพื้นบ้านมาทำให้เป็นผลิตภัณฑ์ประกอบการใช้สอย ในภาพ เป็นกล่องทิชชูด้วยผ้ามัดหมี่บ้านคำแคน ต.กรงเก่า อ.ท่าคันโท

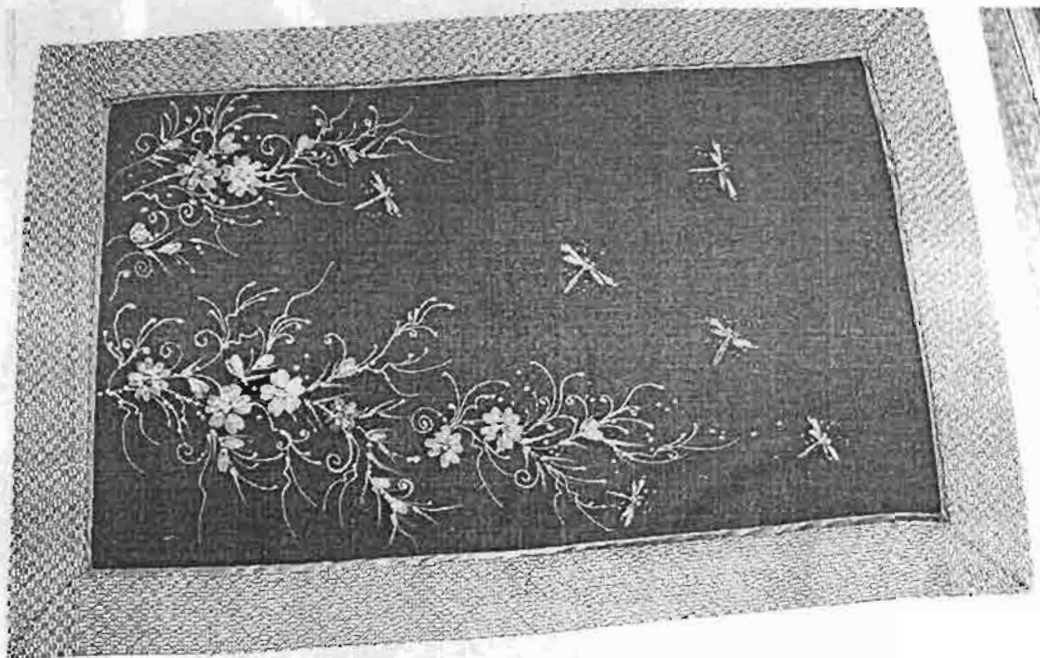
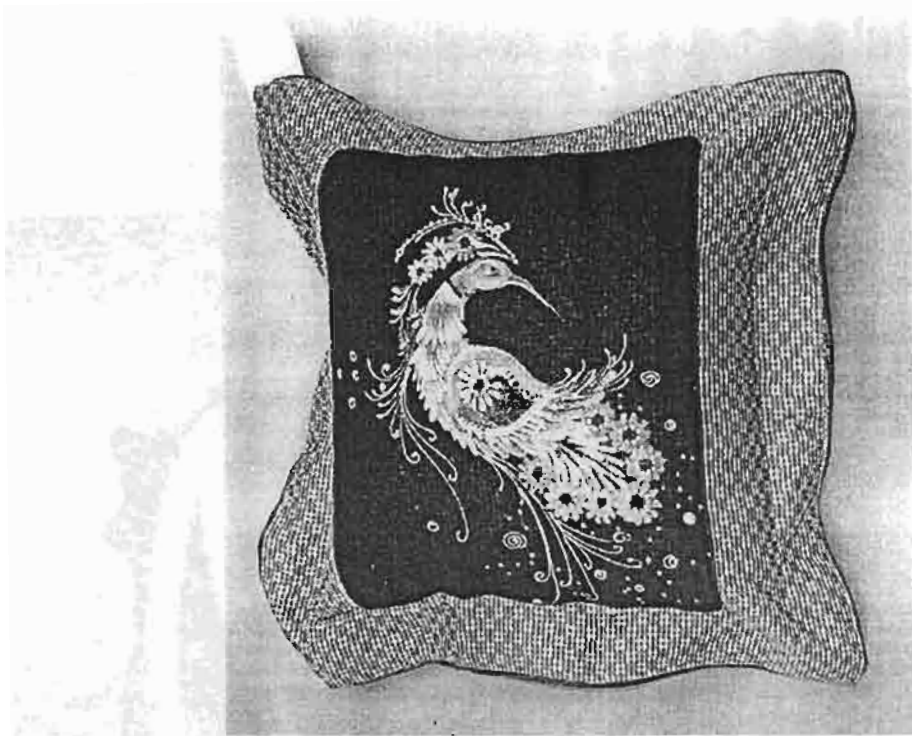
H/C-004; H/C-005 ผลิตภัณฑ์กล่องกระดาษทิชชูผ้ามัดหมี่และผ้าลาย

ผลิตภัณฑ์กล่องกระดาษทิชชูผ้ามัดหมี่ ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้คณะวิจัยและชาวบ้านได้ทำออกมาเป็นจำนวนมาก เพราะจำหน่ายได้ดีมาก จึงมักใช้ผ้าชนิดต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มมาแปรรูป จำหน่ายตามสถานทอดสอบตลาด และในชุมชนของตน เส้นที่ได้รับความนิยมตลาดคือการที่ได้เลือกเอาผืนผ้าพื้นบ้านมาทำให้เป็นผลิตภัณฑ์ประกอบการใช้สอย ในภาพ เป็นกล่องทิชชูด้วยผ้ามัดหมี่บ้านคำแคน ต.กรุงเก่า อ.ท่าคันโท

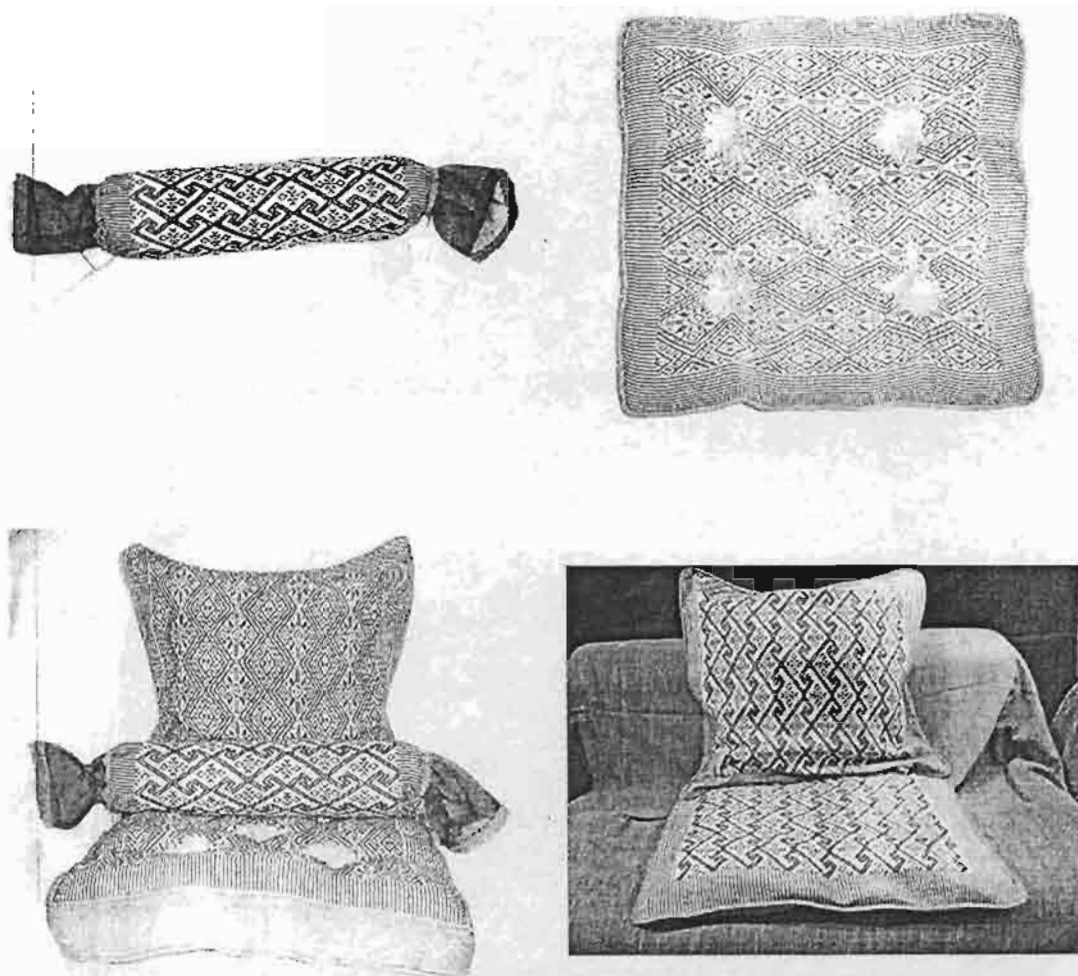
H/C-006 ผลิตภัณฑ์หุ้มกล่องกระดานทึชชูแบบกลม

ผลิตภัณฑ์หุ้มกล่องกระดานทึชชูแบบกลม เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่คณะวิจัยและชาวบ้านได้ทำออกมาเป็นจำนวนมากอีกชนิดหนึ่ง และจำหน่ายได้ดีมาก ที่หุ้มกล่องทึชชูชนิดนี้มีจุดเด่น คือ ความสะดวกในการใช้สอย เพราะสามารถใช้สวมครอบหุ้มหม้อม้วนทึชชูแบบกลมได้ทันที

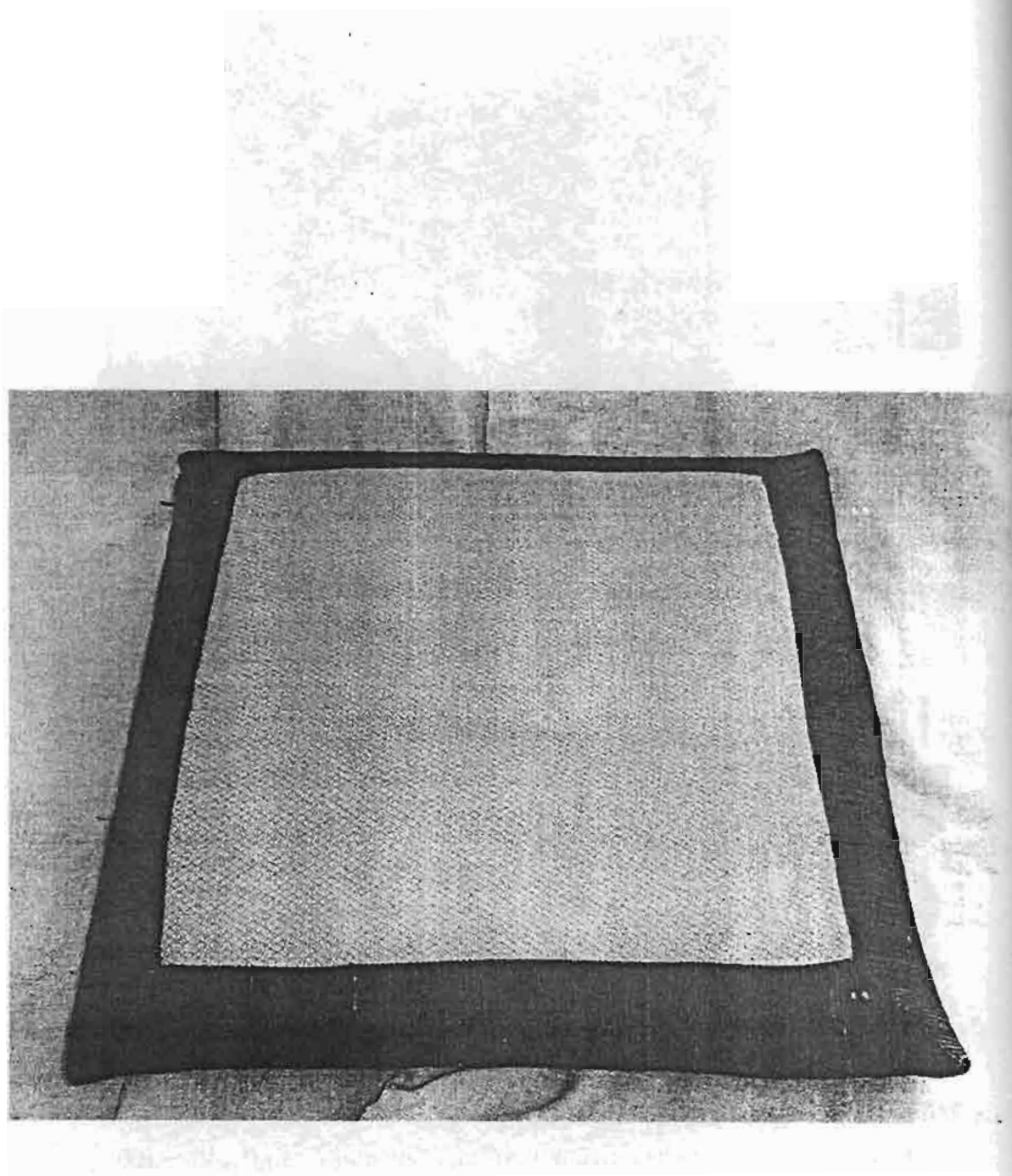
H/C -007 ชุดตกแต่งห้องรับแขกประกอบด้วยผ้าปูโต๊ะและหมอนอิง

ชุดตกแต่งห้องรับแขกประกอบด้วยผ้าปูโต๊ะและหมอนอิงเข้าชุดกันโดยใช้กลุ่มผ้าเดียวกัน คือใช้ผ้าเกล็ดเต่า ผ้าราชวัตร และผ้าคำมาศ เป็นผืนผ้าขอบ ล้อมรอบผ้าพื้น ซึ่งใช้สีวรรณะเดียวกันเดินเส้นกันขอบกลางระหว่างพื้นกรอบและพื้นกลางด้วยสีตรงกันข้าม ผลิตภัณฑ์ชุดนี้มีทั้งแบบที่เพนทลวดลายและไม่เพนทลวดลาย

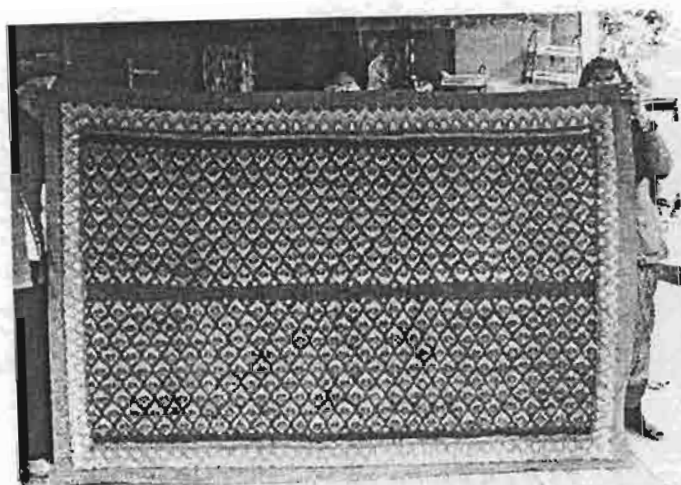
H/C -008 ชุดคอลเลคชั่นตกแต่งห้องรับแขก

ชุดคอลเลคชั่นตกแต่งห้องรับแขก เป็นชุดผลิตภัณฑ์ผ้าซิดซึ่งประยุกต์จากผ้าซิดดั้งเดิมของชุมชน โดย
การออกแบบเริ่มต้นจากการทอซิดให้มีขนาดพอดีกับผลิตภัณฑ์ที่ต้องการแปรรูปอย่างลงตัว คอล
เลคชั่นนี้ประกอบด้วย เบาะรองนั่ง หมอนอิง และหมอนวางแขน ออกแบบให้เข้าชุดกัน หมอนกลุ่มนี้
เป็นหมอนที่คณะวิจัยได้ทำการระดมสมองร่วมกับสมาชิกชุมชนตั้งแต่ผู้ทอจนถึงผู้ออกแบบ เพื่อ
วัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ให้ชุมชนได้มีการรื้อฟื้นภูมิปัญญาดั้งเดิมของตนเองให้กลับคืนมาพัฒนา
ใหม่อีกครั้ง และการพัฒนาเทคนิคการทอให้มีความเหมาะสม สอดคล้องพอดีกับการแปรรูป
เป็นผลิตภัณฑ์ กลุ่มทอผ้าบ้านโนนนครได้รื้อฟื้นภูมิปัญญาส่วนนี้ขึ้นมา และร่วมกับคณะวิจัย
ออกแบบและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์คอลเลคชั่นนี้ สามารถแยกจำหน่ายทั้งในลักษณะที่เป็นชุดและ
หมอนเดี่ยว ประกอบด้วย หมอนแท่ง หมอนรองนั่ง หมอนคู่พิงแบบหนา และแบบแบน หมอนกลุ่มนี้
ทำให้ชาวบ้านได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่จากภูมิปัญญาของตนเป็นอย่างมาก

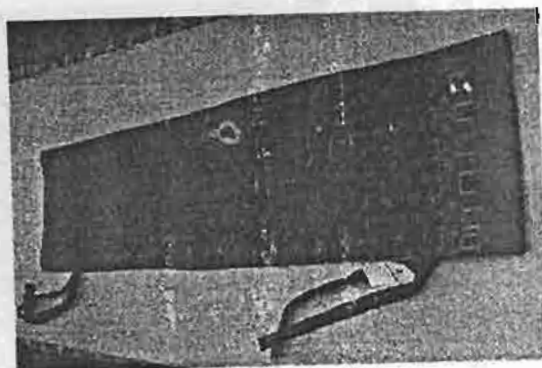
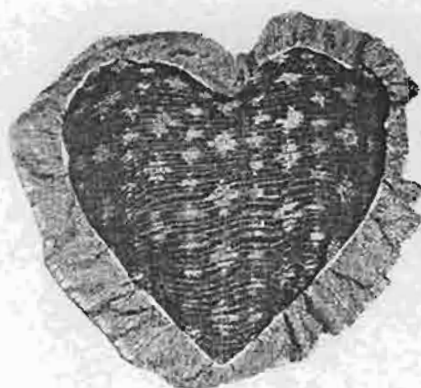
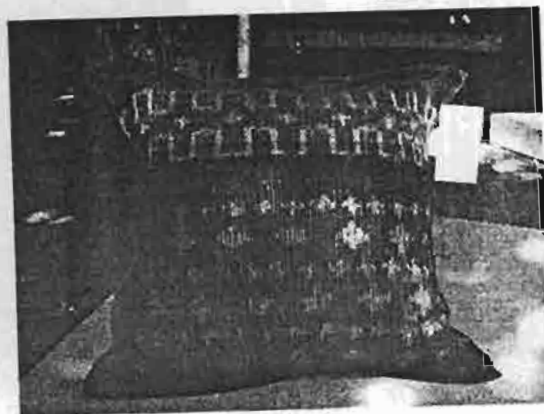
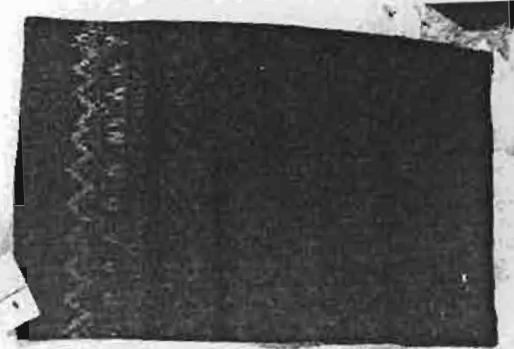
H/C -009 เบาะรองนั่งแบบแบน

เบาะรองนั่งแบบแบน ออกแบบเพื่อใช้เป็นที่รองนั่งหรือพิงหลังบนเก้าอี้ทำงาน - เก้าอี้รับประทานอาหาร เบาะรถ ฯ สามารถพับเก็บได้สะดวก มีหลายสี ผลิตด้วยผ้าหลากหลายชนิด ทั้งผ้าพื้น และผ้าที่มีลวดลาย โดยใช้สีหรือผ้าสองสีออกแบบประกอบกัน วัสดุภายในมีทั้งใยสังเคราะห์ ฟองน้ำ และนุ่นธรรมชาติ

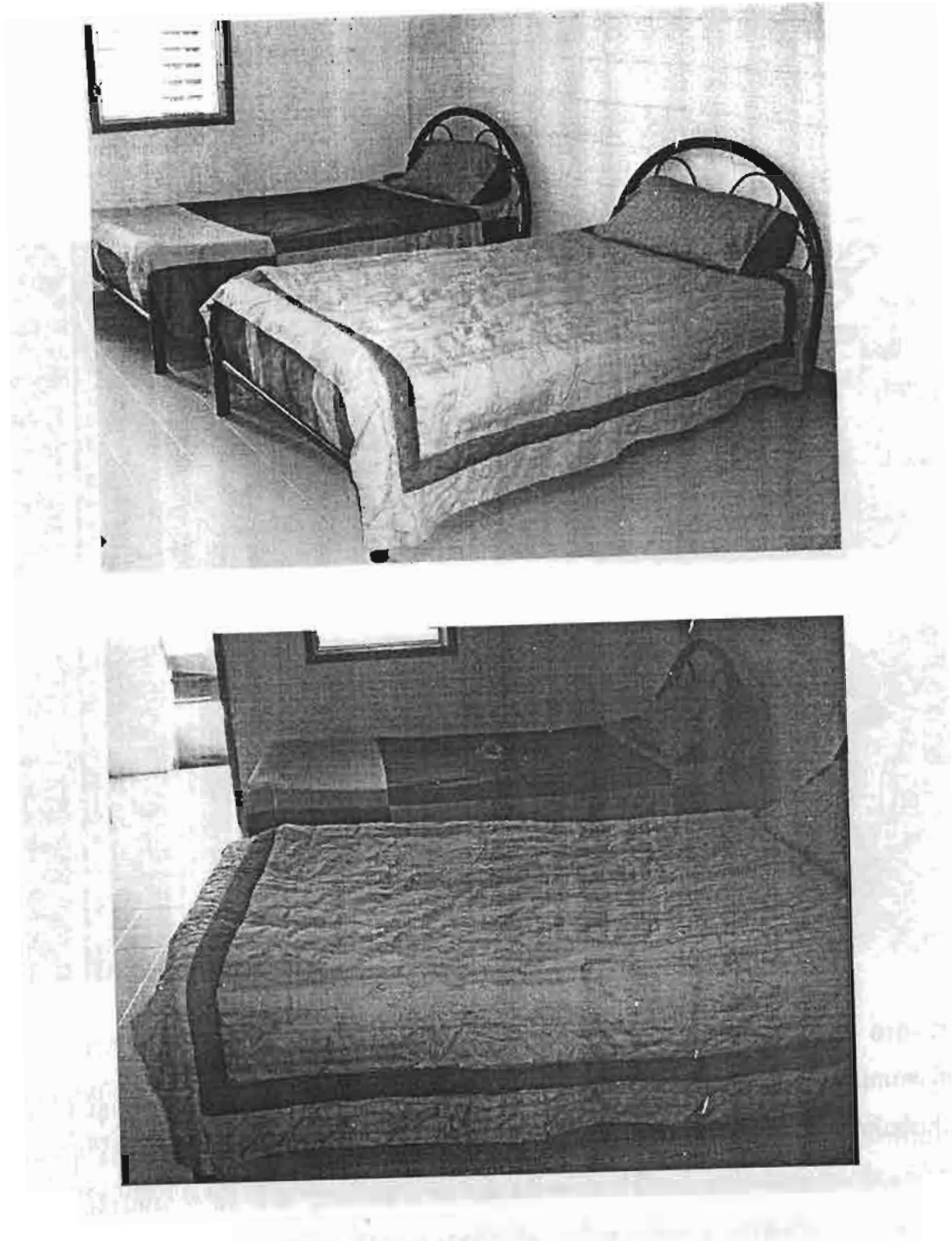
H/C -010 ผ้าห่มนวมฝ้ายมัดหมี่

ผ้าห่มนวมฝ้ายมัดหมี่ เป็นผ้าห่มที่ใช้ผ้าฝ้ายมัดหมี่ของชุมชนบ้านคำแคนมาออกแบบแปรรูปด้วยขนาดและกลวิธีที่สวยงาม ประณีต เป็นผืนผ้าห่มที่ทำการผลิตอย่างมีมาตรฐาน และมีคุณค่าในความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์ โดยมีหลายสี หลายขนาด และสามารถสั่งผลิตตามความต้องการได้ตลอดเวลา ตามปกติผู้ซื้อจะซื้อหรือสั่งเป็นชุดคอลเลคชั่นสำหรับตกแต่งบ้าน ร่วมกับชุดหมอน และผ้าปูที่นอน

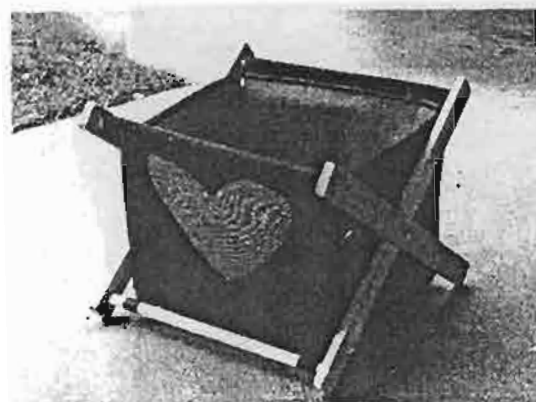
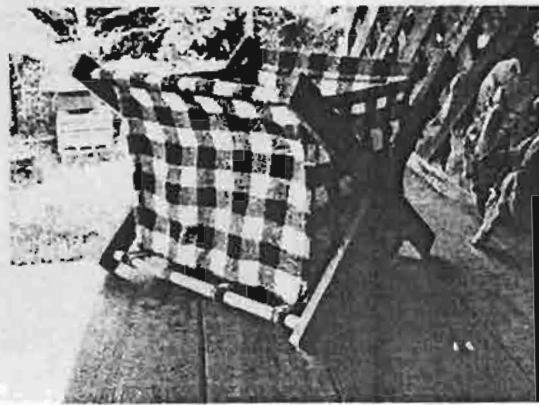
H/C -011 ชุดหมอนหรือเชีทหมอน

ชุดหมอนหรือเชีทหมอน เป็นชุดหมอนตกแต่งที่ออกแบบและแปรรูปให้เข้าชุดกัน เพื่อให้ประกอบการตกแต่งอย่างเป็นคอลเลคชั่น ใน 1 ชุด ประกอบด้วย หมอนหนุน หมอนอิง หมอนข้าง และหมอนรูปหัวใจ แปรรูปด้วยผ้ามัดหมี่สีม่วง สีน้ำตาล สีครีม สีฟ้า โดยเฉพาะผ้าฝ้ายกลุ่มต่าง ๆ เหมาะกับการนำไปใช้ในห้องนอนที่ต้องการภาพรวมที่เป็นเอกภาพ ทั้งนี้หากใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์ประกอบที่ใช้ผ้าชนิดเดียวกันผลิต จะยิ่งให้ความงามยิ่งขึ้น

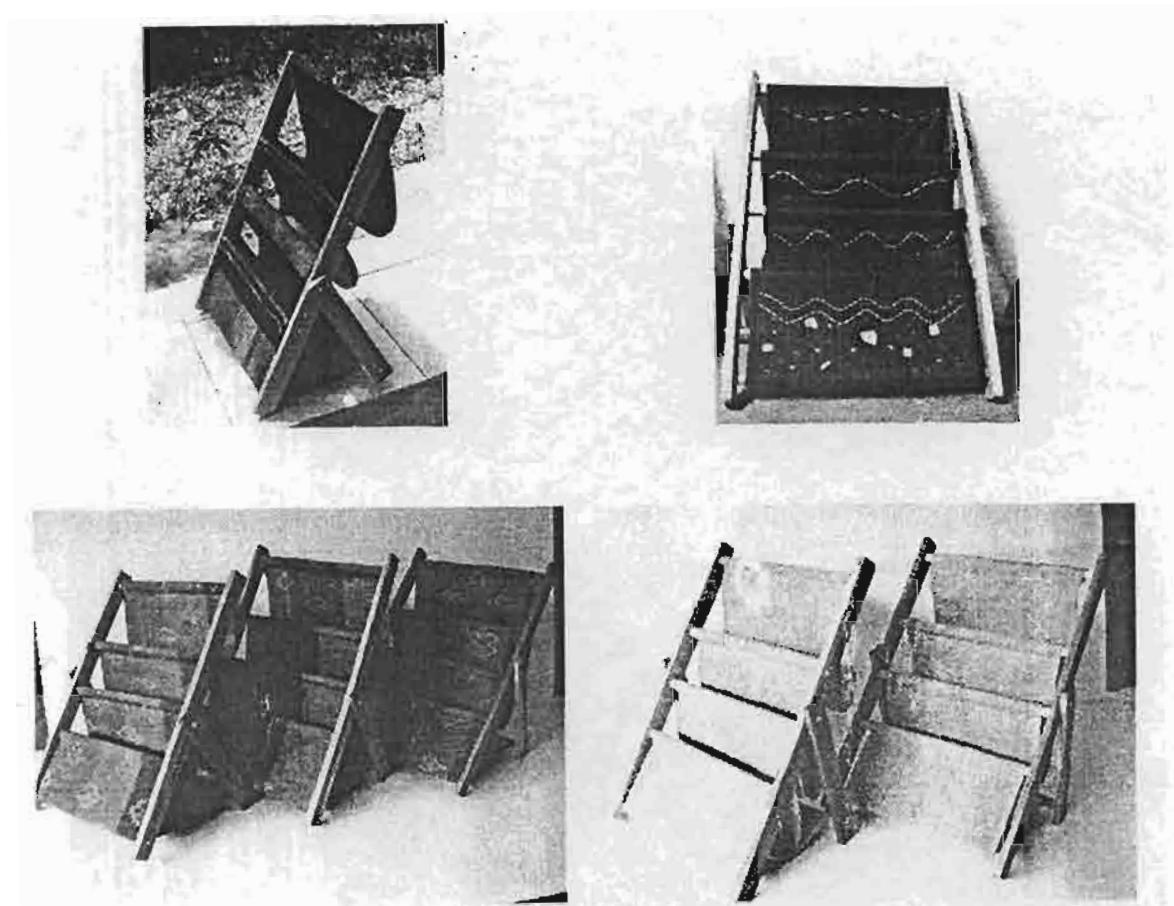
H/C -013 ชุดผ้าห่ม หมอน ผ้าคลุมเตียงย้อมสีธรรมชาติ

ผ้าห่มสีธรรมชาติ เป็นชุดเครื่องห่มประกอบเตียงนอน มีผ้าห่ม ผ้าคลุมเตียง และหมอน แปรรูปจากผ้าสีพื้นย้อมสีธรรมชาติ เล่นลวดลายกับพื้นผิวของลายเกล็ดเต่า ใช้ผ้าพื้นสองสีเล่นรูปทรงของผ้าแบบต่าง ๆ สามารถออกแบบสลับสีสองสีหลายแบบ เหมาะสำหรับผู้บริโภคที่เน้นการบริโภคผลิตภัณฑ์ธรรมชาติโดยตรง

H/C -016 ถังผ้าอเนกประสงค์

ถังผ้าอเนกประสงค์ เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าแปรรูปเป็นถังสี่เหลี่ยมยึดกับโครงสร้างไม้จั่วขา ซึ่งกลุ่มช่างไม้ที่เป็นพ่อบ้านของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวเป็นผู้ผลิต ประกอบเข้ากับผ้าชนิดต่าง ๆ ของกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาว โดยมี 3 ขนาด คือ เล็ก กลาง และใหญ่ สามารถใช้วางหนังสือ ใส่ผ้า วัสดุสำนักงาน หรือสิ่งของจุกจิกรอื่น ๆ ตามแต่วิถีชีวิตของแต่ละคนแต่ละครอบครัว สามารถใช้ได้ทั้งในห้องรับแขก ห้องส่วนตัว หรือใช้ในที่ทำงานเพื่อเพิ่มความสวยงามให้กับที่อยู่อาศัยและที่ทำงานได้เป็นอย่างดี

H/C -017 ชั้นวางหนังสือ

ชั้นวางหนังสือ เป็นผลิตภัณฑ์ไม้ที่แปรรูปประกอบกับโครงสร้างไม้จำฉาเช่นเดียวกัน โดยในผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้มีการออกแบบตกแต่งชั้นวางหลายรูปแบบ ทั้งแบบเรียบง่ายโชว์ลวดลายผ้าพื้นบ้านอย่างหลากหลายตามชิ้นไม้ที่นำมาแปรรูป และแบบตกแต่งโดยใช้ Accessory ตามแบบต่าง ๆ เช่น แบบห้องทะเล แบบป่าไม้ แบบสวนดอกไม้ ฯลฯ สามารถใช้วางวารสาร หนังสือ หรือสิ่งของต่าง ๆ ได้ทั้งในห้องรับแขก ห้องส่วนตัว และที่ทำงาน เป็นผลิตภัณฑ์จากโครงการวิจัยที่ขายดีอีกชนิดหนึ่ง

H/C -018 ชุดผ้ารองจาน

ชุดผ้ารองจาน ประกอบด้วยผ้ารองจาน และผ้ารองแก้วเข้าชุดกัน ใช้กับโต๊ะอาหาร มีหลายขนาด
ผลิตด้วยผ้าของชุมชนได้ทุกชนิด คือ ผ้าราชวัตร เกล็ดเต่า เกล็ดลีน ผ้าคำมาศ ผ้าสีพื้น ผ้ามัดหมี่ และ
ผ้าไหมแพรวา

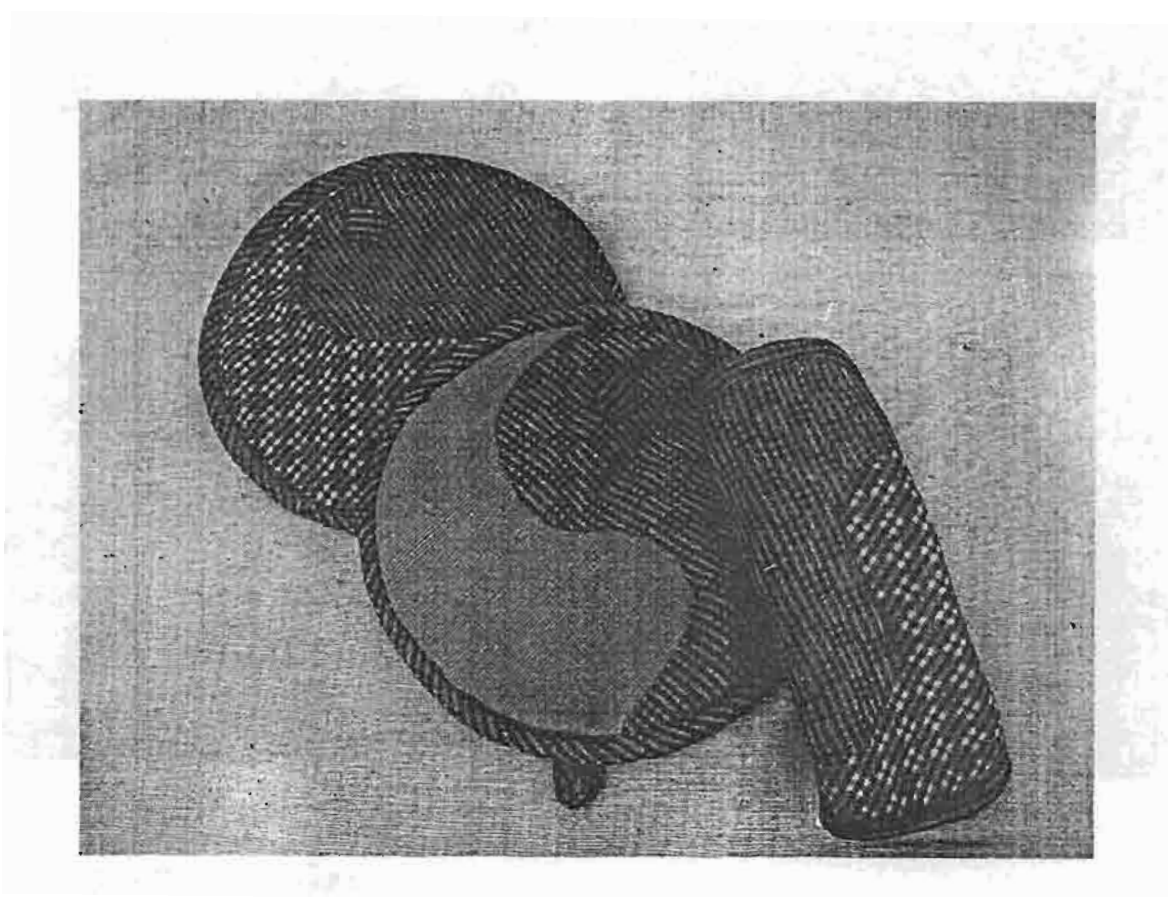
H/C -019 ชุดผ้ารองจาน

ชุดผ้ารองจาน ชุดผ้าประกอบโต๊ะรับแขก หรือโต๊ะอาหารรูปเหลี่ยม ประกอบด้วยผ้าปูโต๊ะ รองจาน และรองแก้ว มีหลายขนาด ผลิตด้วยผ้าของชุมชนได้ทุกชนิด คือ ผ้าราชวัตร เกล็ดเต่า เกล็ดลิ้น ผ้า คำมาศ ผ้าสีพื้น ผ้ามัดหมี่ รวมทั้งผ้าไหมแพรวา

H/C -020 มือจับหุ้มมือกันความร้อน

มือจับหุ้มมือออกแบบเพื่อใช้สวมมือเป็นที่รองจับหุ้มมือ หรือกะทะเพื่อกันความร้อน ภายในบุผ้าและฟองน้ำหนาเพื่อเป็นฉนวนกันความร้อน ใช้งานได้สะดวก มีหลายสี ผลิตด้วยผ้าทุกชนิดยกเว้นผ้าไหมแพรวา เพราะไม่เหมาะสมกับการใช้งานสมบุกสมบัน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจำนวนมาก และขายดีที่สุดชนิดหนึ่งของชุมชนโครงการวิจัย

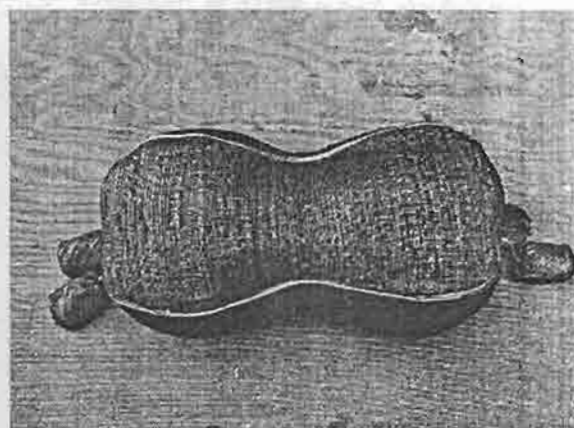
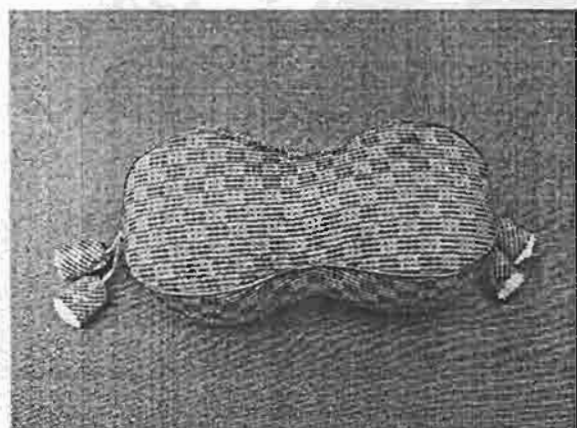
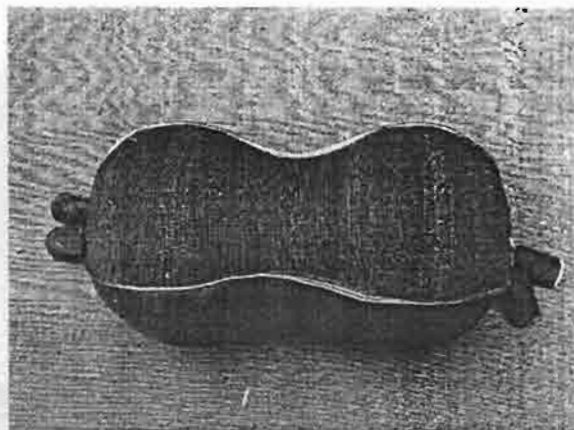
H/C -021 มือจับหูตุ๋น

มือจับหูตุ๋น เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากผ้าฝ้ายหลายชนิด รองรับวิถีชีวิตในครัวเรือน ใช้งานง่าย ด้วยการโค้งรอบหูตุ๋นแล้วขัดด้วยหูและกระดุม ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้มีหลากหลายให้เลือกสรรตามความเหมาะสมกับสีตุ๋นหรือรสนิยมของผู้ใช้เป็นอย่างมาก

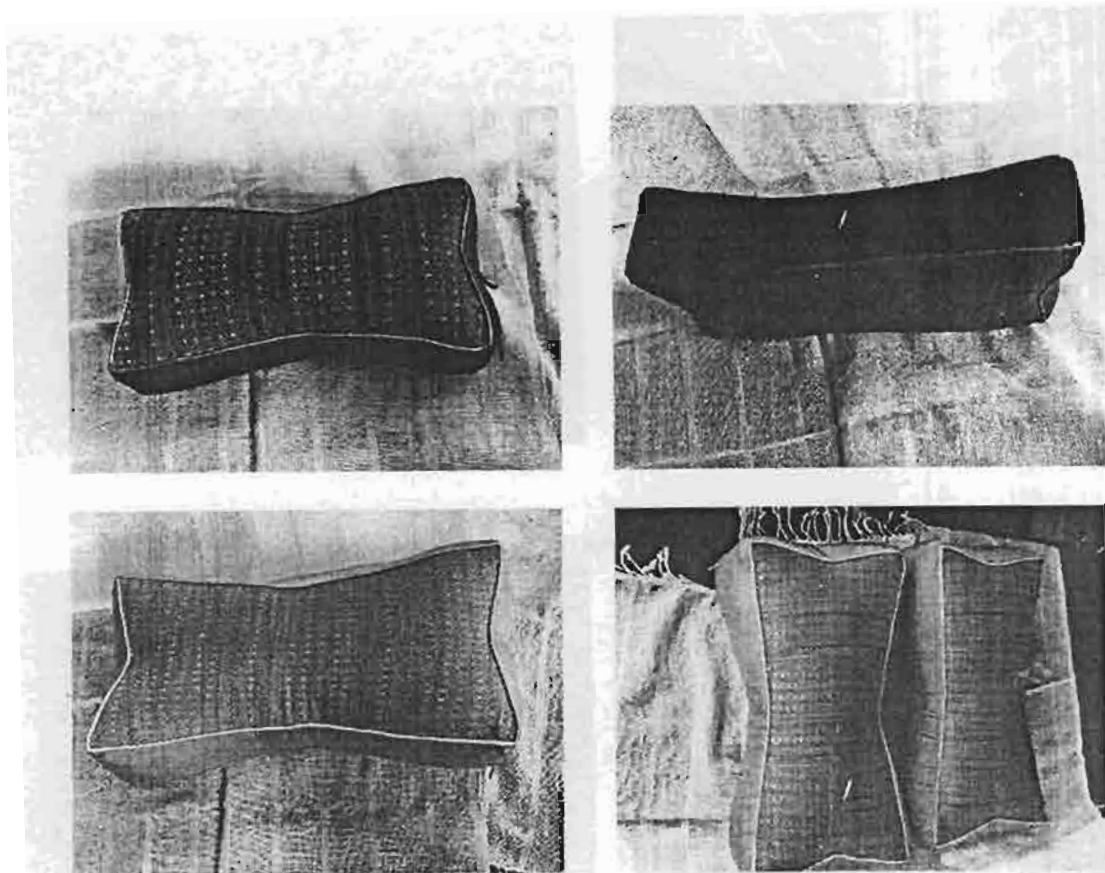
ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน

วันที่ ๑๖ เดือน ๑๑ ปี ๒๕๖๓
 เพื่อเป็นการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน
 บริษัท จำกัด ขอเชิญลูกค้าทุกท่านมาชมและเลือกซื้อ
 ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านที่บริษัท จำกัด ได้จัดทำขึ้น
 ซึ่งมีความสวยงามและทันสมัยกว่าผลิตภัณฑ์
 ของบริษัท จำกัด ที่เคยมีมาในอดีตอย่างแน่นอน
 และขอเชิญลูกค้าทุกท่านมาชมและเลือกซื้อ
 ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านที่บริษัท จำกัด ได้จัดทำขึ้น
 ซึ่งมีความสวยงามและทันสมัยกว่าผลิตภัณฑ์
 ของบริษัท จำกัด ที่เคยมีมาในอดีตอย่างแน่นอน

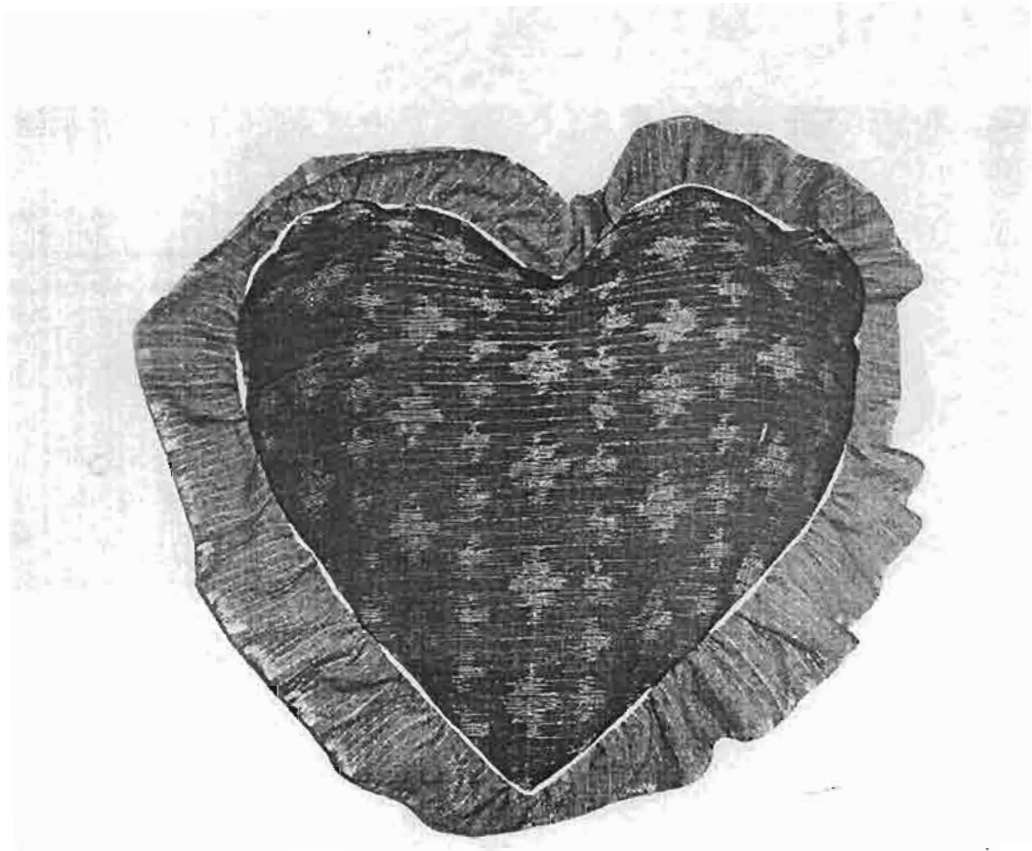
PP/C – 001 หมอนรูปถั่วลิสง

หมอนรูปถั่วลิสง เป็นหมอนที่คณะวิจัยได้ร่วมกับสมาชิกและกลุ่มช่างทำการพัฒนา เป็นหมอนที่ให้ประโยชน์ด้านสุขภาพ เพื่อการหนุนนอนที่นุ่มสบายไม่เจ็บคอ และเป็นได้ทั้งหมอนประดับ ตกแต่ง หมอนถั่วใช้ผ้าทุกกลุ่มชุมชนผลิต มีให้เลือกอย่างหลากหลาย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการตอบสนองจากตลาดอย่างกว้างขวางที่สุดชนิดหนึ่ง

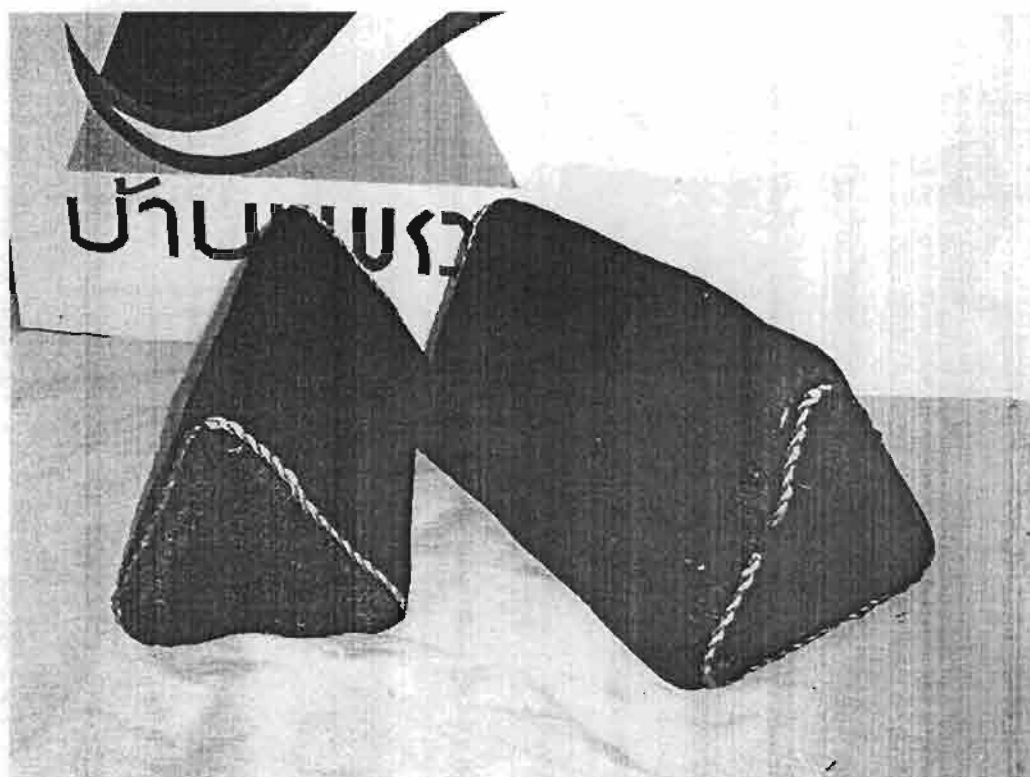
PP/C - 002 หมอนแพรวารูปเว้า

หมอนแพรวารูปเว้า เป็นหมอนเพื่อสุขภาพและประดับตกแต่ง ผลิตด้วยผ้าแพรวา ตัดเย็บอย่างประณีต ใช้อิงหลังและหนุนต้นคอขณะขับรถหรือนั่งพักผ่อน แต่ด้วยความงดงามของผืนผ้า การตัดเย็บที่ประณีต และมีรูปแบบที่สร้างสรรค์ หมอนแพรวารูปเว้าจึงใช้เป็นวัตถุเชิงวิจิตรศิลป์เพื่อการประดับตกแต่งโดยทั่วไป

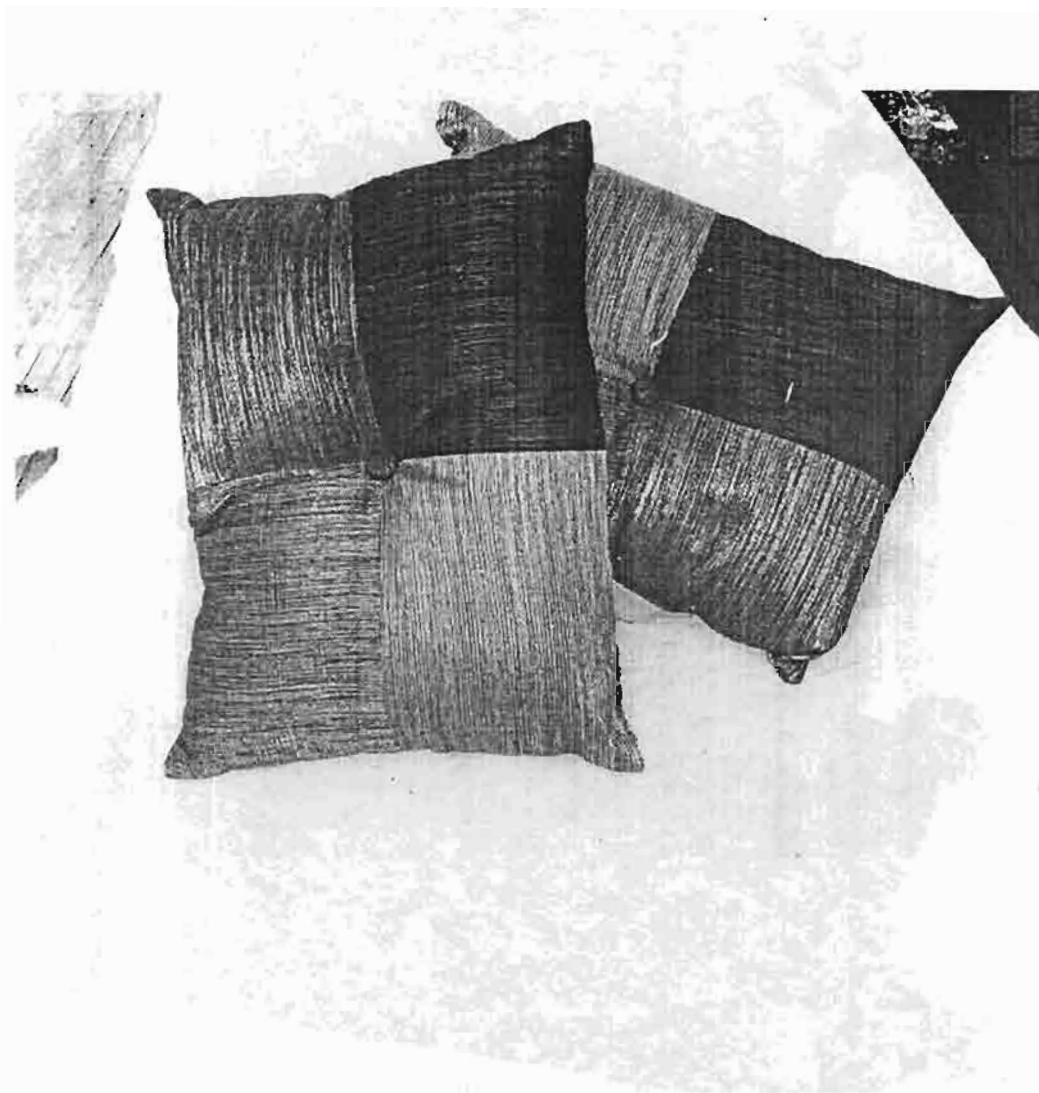
PP/C - 003 หมอนมัดหมี่รูปหัวใจ

หมอนรูปหัวใจมัดหมี่ ออกแบบและแปรรูปจากผ้ามัดหมี่ดินทอง ใช้ส่วนตีนผ้ามัดหมี่สีพื้นเข้าเป็นส่วนหัวใจ ใช้ส่วนขอบของผ้าสีแดงเป็นขอบ ยัดไส้ด้วยใยเคมี จำหน่ายในโอกาสวันแห่งความรัก โอกาสทั่วไป และจำหน่ายร่วมกับผลิตภัณฑ์กลุ่มหมอนผ้ามัดหมี่

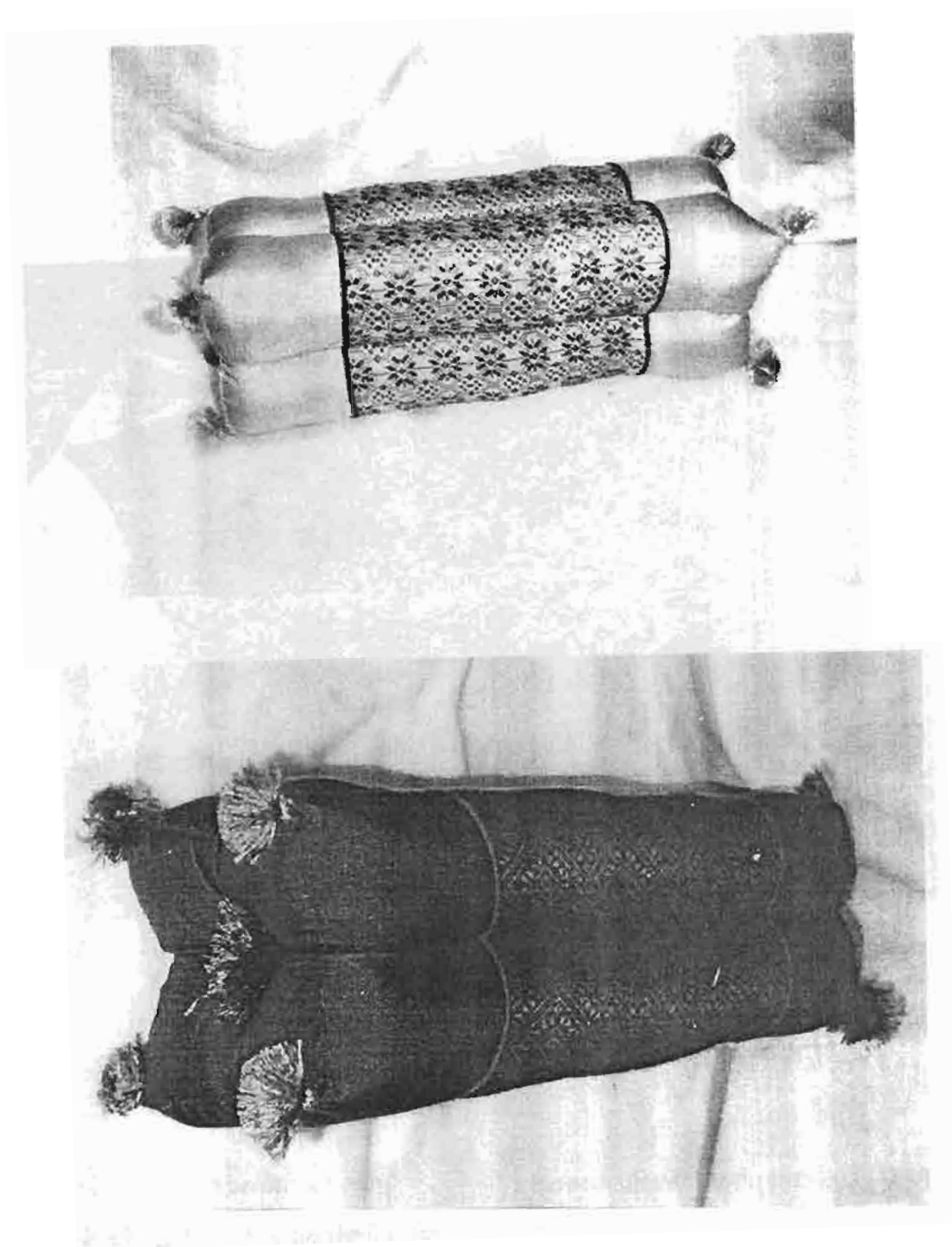
PP/C - 004 หมอนสามเหลี่ยมเล็ก

หมอนสามเหลี่ยมเล็ก เป็นกลุ่มหมอนขนาดเล็กใช้พียงหลังหรือวางแขน ทำการออกแบบเพื่อใช้ผ้าสายฝนซึ่งเป็นผ้าสีพื้นที่มีเสน่ห์ในความวาวของต้น มาผลิตเป็นหมอนตามรูปแบบโครงสร้างของหมอนซิดสามเหลี่ยมแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่มีเป็นจำนวนมาก แต่ได้ค้าง

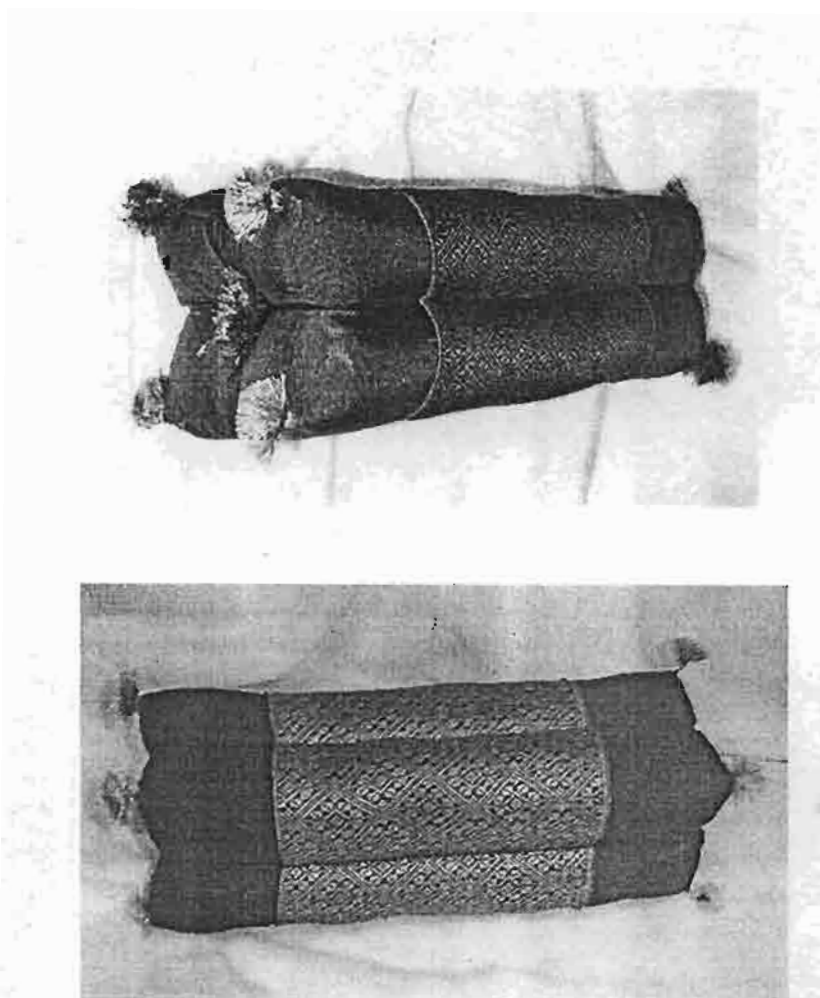
PP/C - 005 หมอนอิงเล็กหรือหมอนรองแขน

หมอนอิงเล็กหรือหมอนรองแขน เป็นกลุ่มหมอนขนาดเล็กผลิตเป็นหมอนตามรูปแบบเพื่อใช้รองแขนหรือพิงหลังเพิ่มความสบายในขณะนั่งเก้าอี้ การออกแบบใช้ผ้าสายฝนซึ่งเป็นผ้าสีพื้นที่มีเสน่ห์ในความวาวของตม เพิ่มเติมด้วยการออกแบบสลับสี

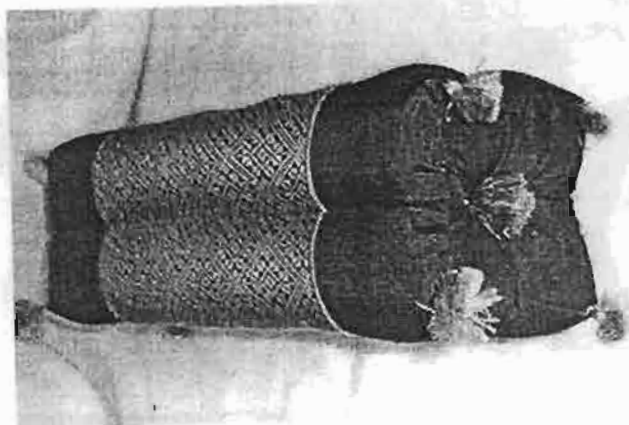
PP/C - 006 หมอนแพรยาวเหลื่อมยาว

หมอนเหลื่อมยาวแพรว เป็นหมอนที่ออกแบบและผลิตขึ้นในช่วงระยะกลางของโครงการวิจัย คณะวิจัยได้พัฒนาโครงสร้างการทอผ้าแพรว ให้ทอเฉพาะส่วนการเก็บลายเพื่อนำมาผลิตผลิตภัณฑ์ ซึ่งถ้าจะตัดจากผืนผ้าแพรวเดิมจะทำให้ราคาผลิตภัณฑ์มีต้นทุนสูงมาก ชาวบ้านสิ่งหัตถ์ที่สืบทอดซึ่งเป็นชุมชนผลิตผ้าแพรวในโครงการวิจัย จึงมีการทอผ้าแพรวให้มีขนาดพอดีกับที่จะใช้ และได้นำส่วนสำคัญดังกล่าวมาพัฒนารูปแบบหมอนชนิดใหม่ เป็นหมอนผ้าไหมแพรวแบบเหลื่อมยาว มีหลากหลายสีสันทันและอารมณ์ ให้ความรู้ถึงคุณค่าของผ้าแพรวที่สูงค่าต่อผู้บริโภค และเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายได้ดีมาก เพราะผู้ซื้อสามารถเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวที่ราคาไม่เกิน 500 บาท ในขณะที่ผ้าแพรวแต่ละผืนราคา 1,600- หลายหมื่นบาท

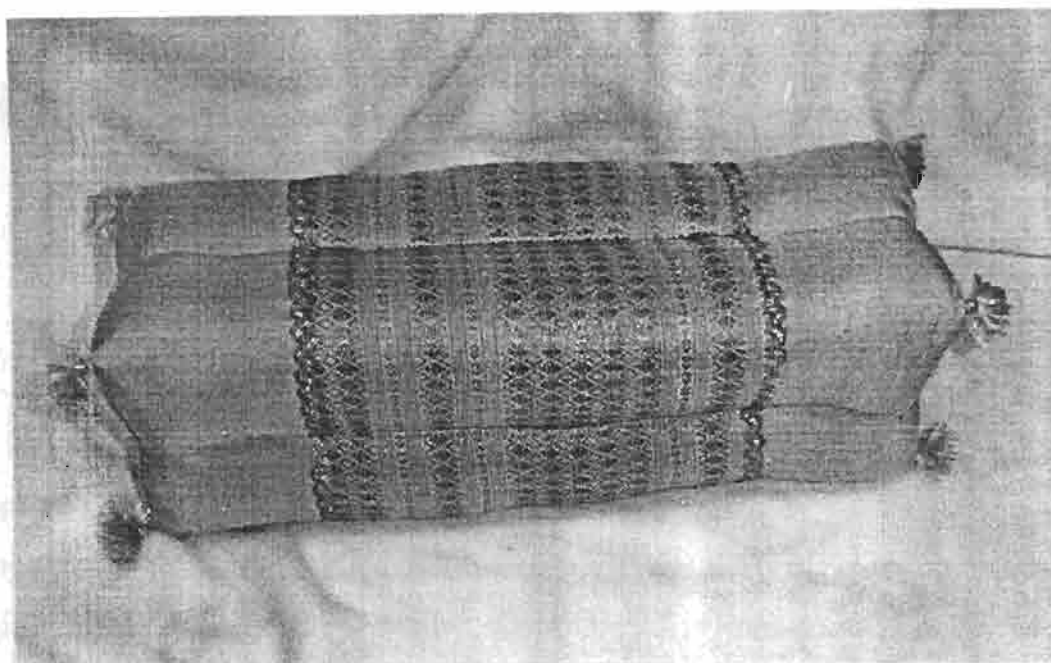
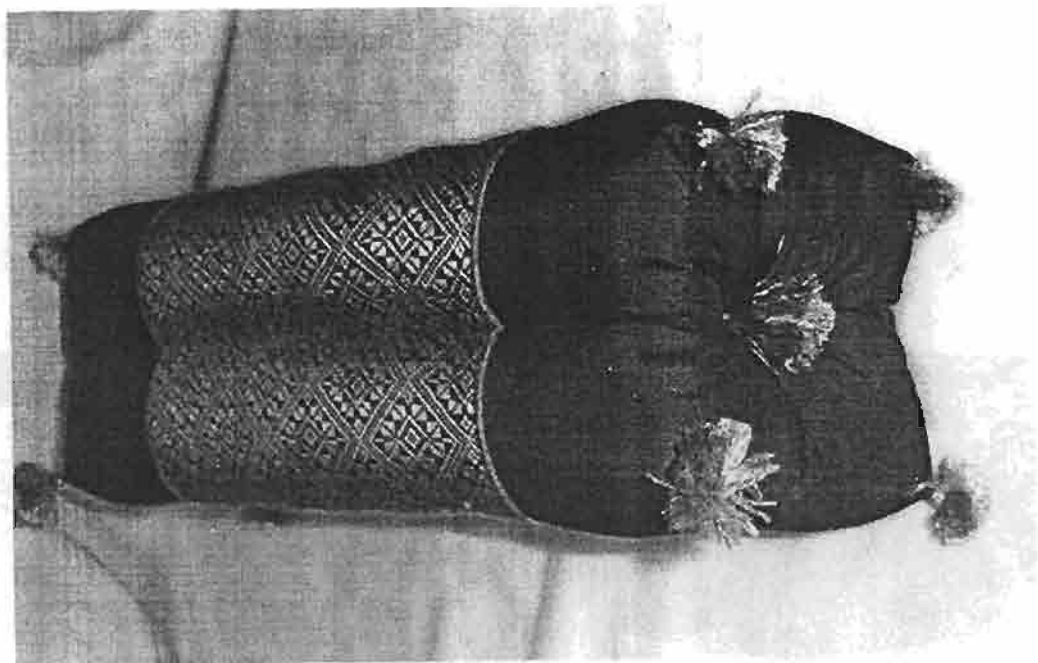
PP/C - 006 หมอนแพรยาวเหลื่อมยาว

หมอนเหลื่อมยาวแพรว เป็นหมอนที่ออกแบบและผลิตขึ้นในช่วงระยะกลางของโครงการวิจัย คณะวิจัยได้พัฒนาโครงสร้างการทอผ้าแพรว โดยให้ทอเฉพาะส่วนการเก็บสายเพื่อนำมาผลิตผลิตภัณฑ์ เพราะหากตัดจากผืนผ้าแพรวเดิมจะทำให้ราคาผลิตภัณฑ์มีต้นทุนสูงมาก ชาวบ้านสิงห์สะอาดซึ่งเป็นชุมชนผลิตผ้าแพรวในโครงการวิจัย ได้ทอผ้าแพรวให้มีขนาดพอดีกับที่จะใช้ และนำส่วนสำคัญดังกล่าวมาพัฒนารูปแบบหมอนชนิดใหม่ เป็นหมอนผ้าไหมแพรวแบบเหลื่อมยาว มีหลากหลายสีสันและอารมณ์ ให้ความรู้ถึงคุณค่าของผ้าแพรวที่สูงค่าต่อผู้บริโภค และเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายได้ดีมาก เพราะผู้ซื้อสามารถเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวที่ราคาไม่เกิน 500 บาท ในขณะที่ผ้าแพรวแต่ละผืนราคาสูงมากประมาณ 1,600-หลายหมื่นบาท

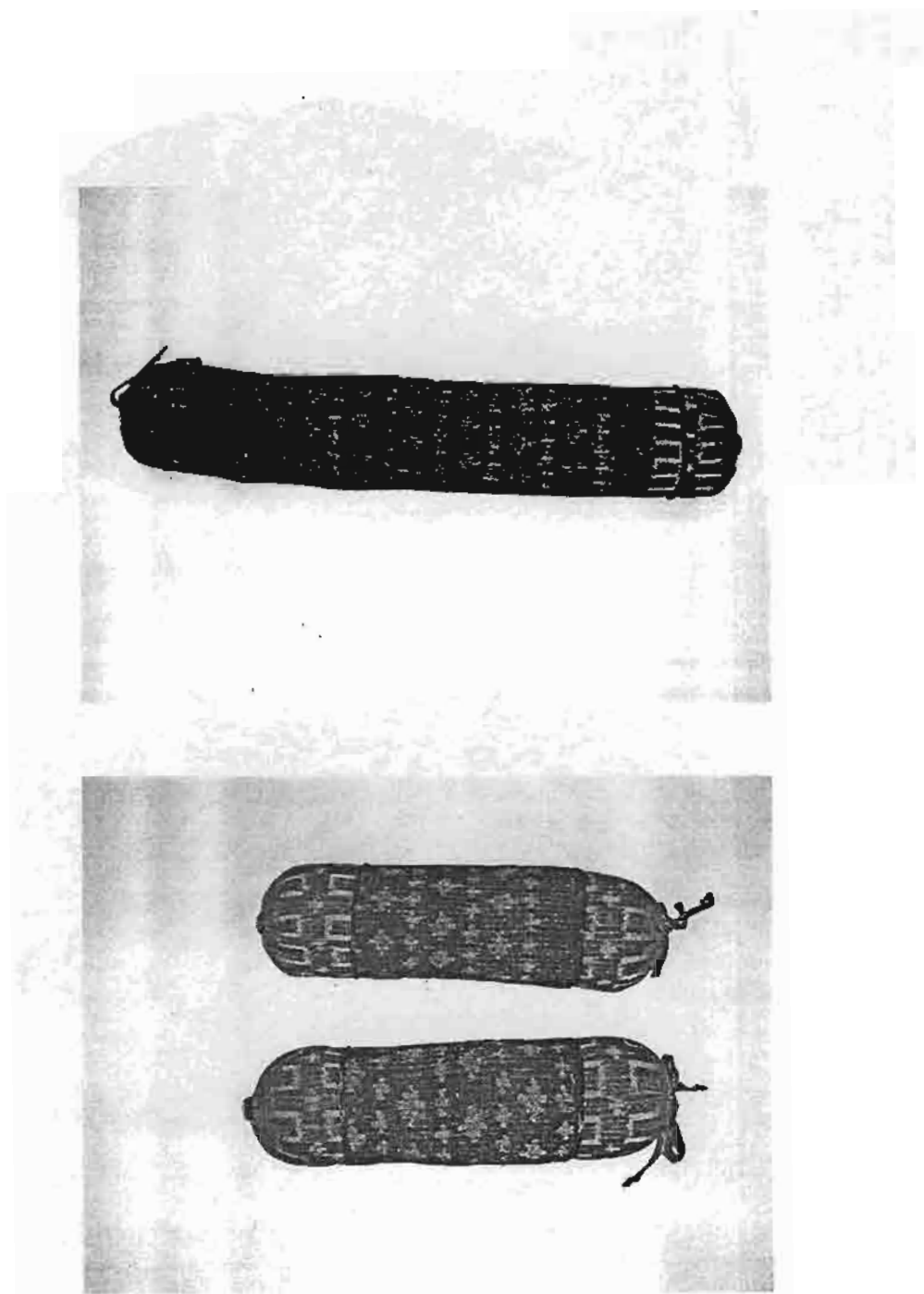
PP/C - 006 หมอนแพรวาลือมยาว

หมอนลือมยาวแพรวาลือ เป็นหมอนที่ออกแบบและผลิตขึ้นในช่วงระยะกลางของโครงการวิจัย คณะวิจัยได้พัฒนาโครงสร้างการทอผ้าแพรวาลือ โดยให้ทอเฉพาะส่วนการเก็บลายเพื่อนำมาผลิตผลิตภัณฑ์ เพราะหากตัดจากผืนผ้าแพรวาลือเดิมจะทำให้ราคาผลิตภัณฑ์มีต้นทุนสูงมาก ชาวบ้านสิงห์ละอียดซึ่งเป็นชุมชนผลิตผ้าแพรวาลือในโครงการวิจัย ได้ทอผ้าแพรวาลือให้มีขนาดพอดีกับที่จะใช้และนำส่วนลำคูดังกล่าวมาพัฒนารูปแบบหมอนชนิดใหม่ เป็นหมอนผ้าไหมแพรวาลือแบบลือมยาว มีหลากหลายสีสันและอารมณ์ ให้ความรู้สึกถึงคุณค่าของผ้าแพรวาลือที่ส่งต่อผู้บริโภค และเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายได้ดีมาก เพราะผู้ซื้อสามารถเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวาลือที่ราคาไม่เกิน 500 บาท ในขณะที่ผ้าแพรวาลือแต่ละผืนราคาสูงมากประมาณ 1,600- หลายหมื่นบาท

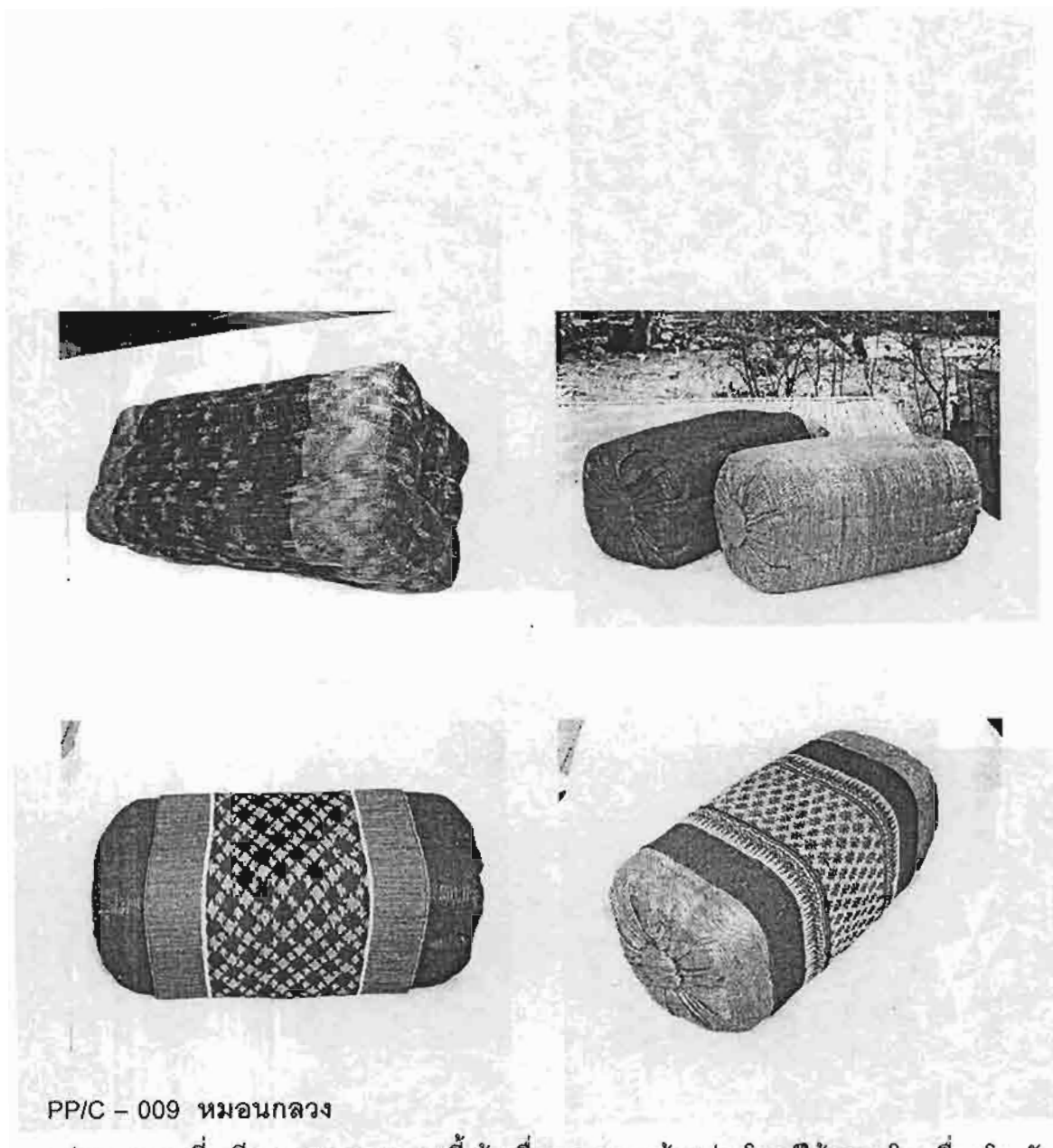
PP/C - 006 หมอนแพรวาเหลื่อมยาว

หมอนเหลื่อมยาวแพรวา เป็นหมอนที่ออกแบบและผลิตขึ้นในช่วงระยะกลางของโครงการวิจัย คณะวิจัยได้พัฒนาโครงสร้างการทอผ้าแพรวา โดยให้ทอเฉพาะส่วนการเก็บลายเพื่อนำมาผลิตผลิตภัณฑ์ เพราะหากตัดจากผืนผ้าแพรวาเดิมจะทำให้ราคาผลิตภัณฑ์มีต้นทุนสูงมาก ชาวบ้านสิงห์ละฮาดซึ่งเป็นชุมชนผลิตผ้าแพรวาในโครงการวิจัย ได้ทอผ้าแพรวาให้มีขนาดพอดีกับที่จะใช้ และนำส่วนสำคัญดังกล่าวมาพัฒนารูปแบบหมอนชนิดใหม่ เป็นหมอนผ้าไหมแพรวาแบบเหลื่อมยาว มีหลากหลายสีสันและอารมณ์ ให้ความรู้สึกถึงคุณค่าของผ้าแพรวาที่สูงค่าต่อผู้บริโภค และเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายได้ดีมาก เพราะผู้ซื้อสามารถเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวาที่ราคาไม่เกิน 500 บาท ในขณะที่ผ้าแพรวาแต่ละผืนราคาสูงมากประมาณ 1,600- หลายหมื่นบาท

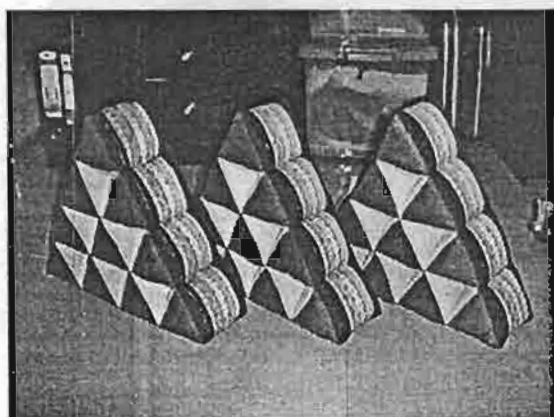
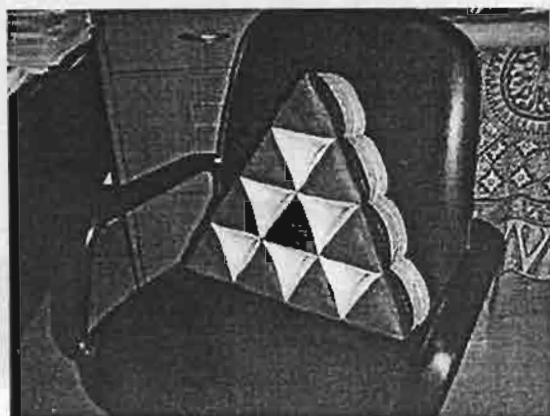
PP/C – 008 หมอนยาว

กลุ่มชุดหมอนยาว เป็นการออกแบบและผลิตหมอนยาวขนาดต่าง ๆ ทำเป็นชุดด้วยผ้าชนิดเดียวกัน ในภาพ เป็นการใช้ผ้ามัดหมี่ของชุมชนบ้านคำแคน ต.กรงเก่า อ.ท่าคันโท ซึ่งมีผ้ามัดหมี่ค้างคาวออกมาออกแบบ-ผลิต หมอนชุดนี้มักจะถูกซื้อเข้าชุดกับผ้าห่มมัดหมี่ หมอนรูปหัวใจ หมอนอิง หนุนหนุน หมอนกลวง หมอนอิง และผ้าปูที่นอน ที่ทำด้วยผ้ามัดหมี่ชนิดเดียวกัน

PP/C - 009 หมอนกลวง

กลุ่มหมอนชุดสี่เหลี่ยมกลวง หมอนชุดนี้เน้นเพื่อตอบสนองด้านประโยชน์ใช้สอย โดยเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาการทำหมอนกลวงของชาวผู้ไท เมื่อหนุนนอนแล้วช่วงกลางนอนจะยุบตัวลงทำให้ไม่เจ็บต้นคอ คณะวิจัยได้พัฒนาหมอนกลุ่มนี้ 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบแรก คือ ใช้ผืนผ้าชนิดต่าง ๆ ของกลุ่มนิคมทำหมอนทั้งใบ แบบที่สองห่อหุ้มหมอนด้วยผ้าลายฝนหรือผ้าสีพื้นและตกแต่งด้วยองค์ประกอบย่อยตามส่วนต่าง ๆ เช่น ที่ส่วนหัว-ท้ายหรือผูกมัดโบว์ และแบบที่สามห่อหุ้มตกแต่งด้วยผ้าไหม ลายฝน โดยใช้ผ้าชนิดมาประกอบ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องในลักษณะที่ได้ซื้อไปใช้แล้วย้อนกลับมาสั่งซื้ออีก

PP/C - 010 หมอนสามเหลี่ยมหน้าตัดบาง

หมอนสามเหลี่ยมหน้าตัดบาง เป็นหมอนที่พัฒนาจากรูปแบบหมอนชนิดสามเหลี่ยมแบบดั้งเดิม แต่ตัดทอนเอาทรงตัดด้านหน้าเพื่อเป็นหมอนสามเหลี่ยม มาใช้เป็นส่วนโชว์และใช้ประโยชน์ในการพิงหลังหรือประดับตกแต่ง สามารถจัดวางเดี่ยว วางสี่เหลี่ยมซ้อนกันหลายใบ หรือวางผสมหลากหลาย ใช้ผ้าสีพื้นผืนผ้าขัด ในช่วงการผลิตต้นแบบเน้นใช้ผ้าฝ้ายกลุ่มผ้าพื้น ผ้าสายฝน ผ้าเกล็ดเต่า และผ้าราชวดี เน้นการใช้ผืนผ้าวรรณะเย็น เริ่มต้นผลิตต้นแบบและได้นำไปเสนอในงานเทศกาลราชินี ในปี 2547 โดยเน้นเป็นกลุ่มสีฟ้าและสีเหลือง ประดับตกแต่งด้วย Accessory ในบางรูปแบบ มีผู้ให้ความสนใจด้านการออกแบบพัฒนารูปแบบดั้งเดิมเป็นจำนวนมาก

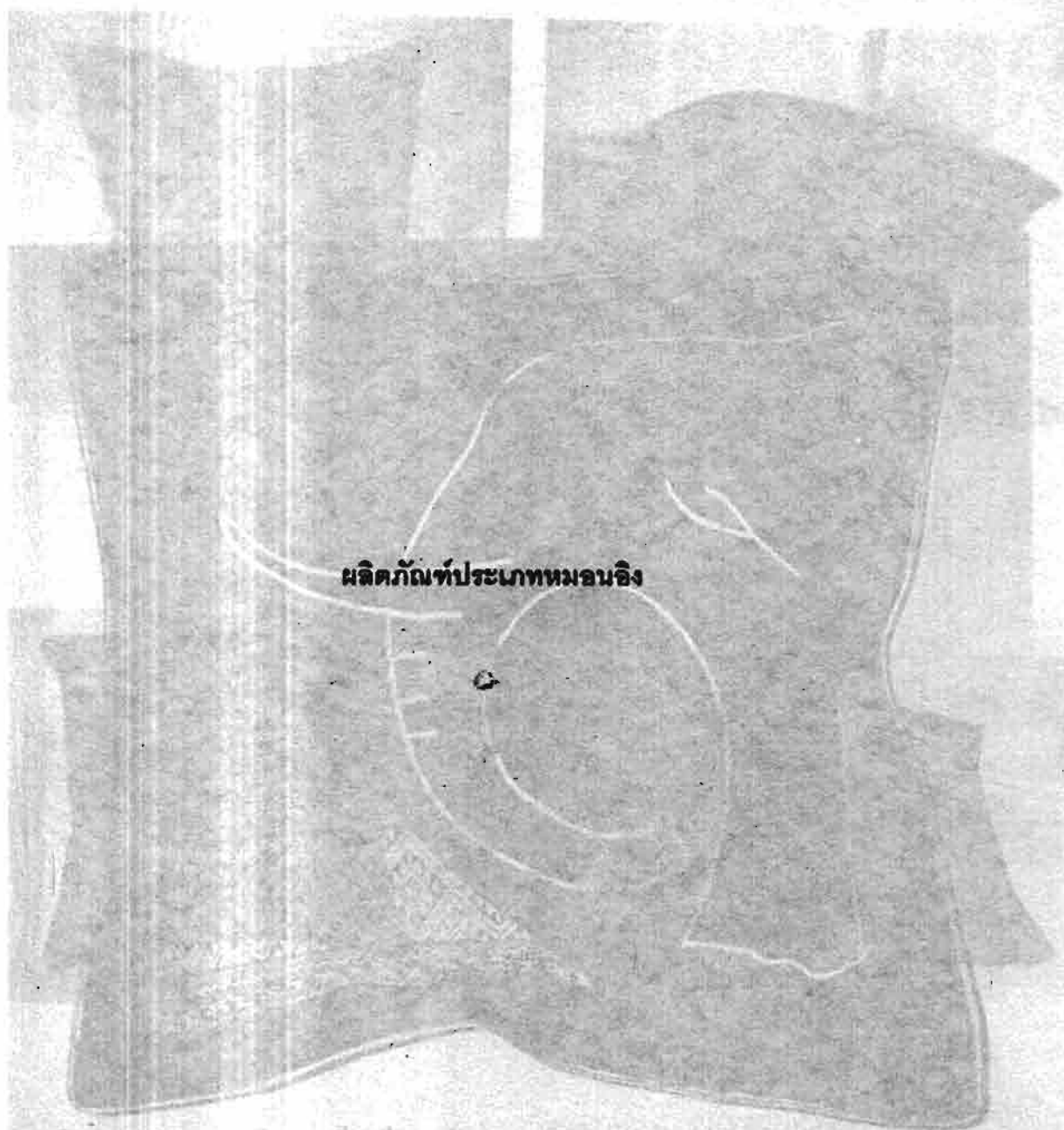
PP/C - 011 หมอนสี่เหลี่ยมกลวงหน้าตัด

หมอนสี่เหลี่ยมกลวงหน้าตัด ได้แนวคิดจากหมอนชิดกลวงภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยตัดทอนเอาเพียงรูป ทรงหน้าตัดใช้เป็นหมอนพิงหลัง มีหลายสีหลายขนาด ผลิตจากฝ้ายกลุ่มผ้าพื้น ผ้าสายฝน ผ้าเกล็ดเต่า และผ้าราชวัตร เป็นกลุ่มหมอนที่ผลิตด้วยฝีมือผ้าสีฟ้า และได้ส่งเข้าร่วมแสดงที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมในผลิตภัณฑ์ชุดเทิดฟ้าราชินี ผู้ออกแบบและผลิต คือ นางคำปิ่น ยอดแก้ว นักวิจัยหลักแกนนำการพัฒนาต้นแบบ ปัจจุบันได้เสียชีวิตลงด้วยโรคมะเร็งในไขกระดูก

PP/C - 012 หมอนกลมแพรวา

หมอนกลมยาวหรือหมอนแท่งแพรวา เป็นส่วนหนึ่งในการแสวงหาทางออกให้กับผ้าแพรวา ซึ่งเป็นผ้าราคาแพง เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าแพรวาได้ ส่วนประกอบของหมอนชนิดนี้คือการใช้ผ้าไหมพื้นและส่วนลวดลายมาประกอบด้วยลายผ้าแพรวา แบบต่าง ๆ ประดับแต่งด้วยพู่ห้อยที่เป็นเชือกมัดส่นปลาย ดุอิสระ หมอนชนิดนี้มีหลายสี หลาย ขนาด และได้รับความสนใจจากผู้บริโภคมากอีกกลุ่มหนึ่ง

ผลิตภัณฑ์ประเภทหมอนอิง

PUS-002 หมอนอิง

หมอนอิงเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าหรือหนังที่มีลักษณะแบนราบและนุ่มสบาย ใช้สำหรับหนุนหลังหรือศีรษะขณะนั่งหรือพักผ่อน

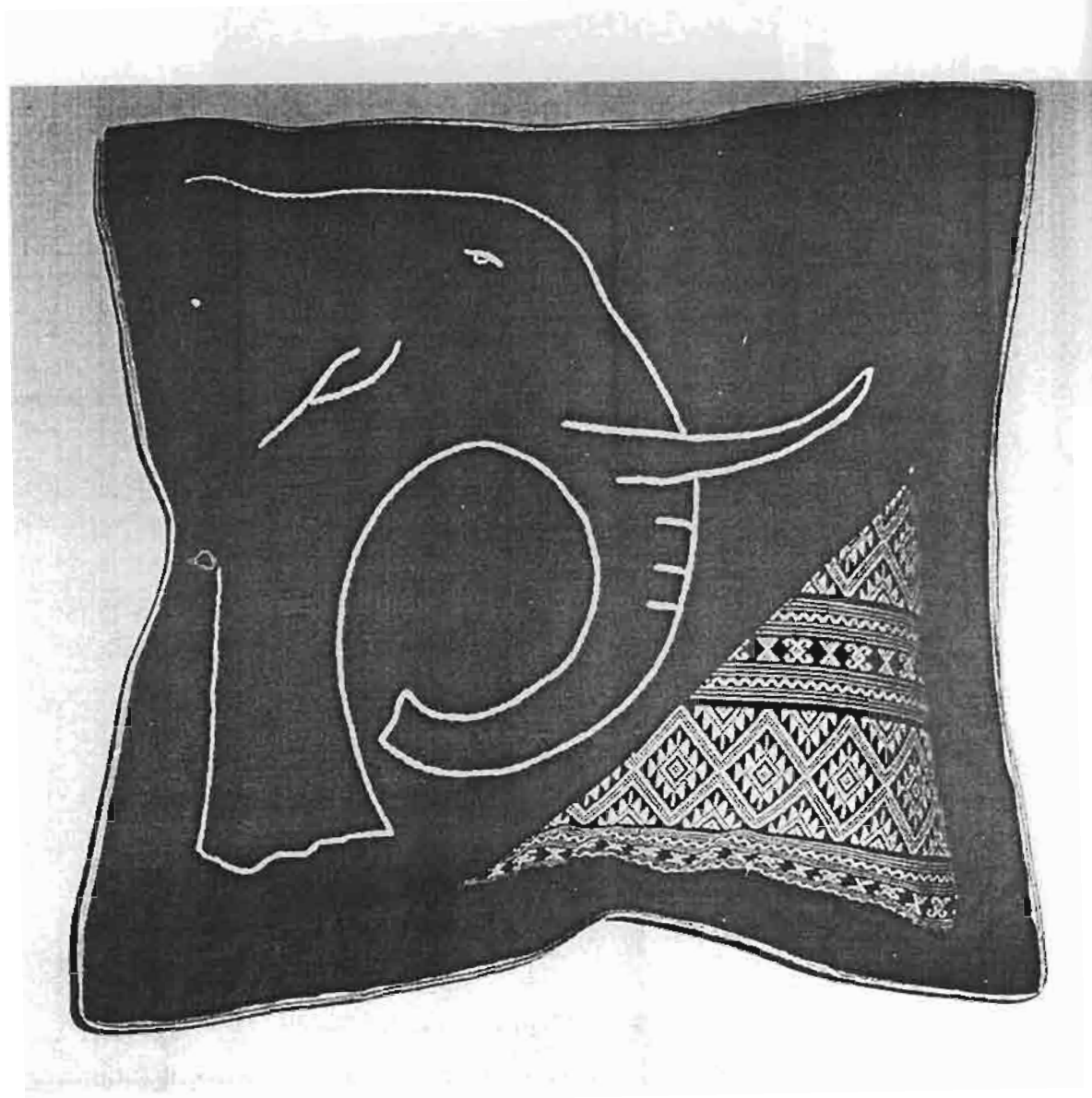
หมอนอิงมีหลายแบบ เช่น หมอนอิงแบบธรรมดา หมอนอิงแบบมีโครง

หมอนอิงมีหลายแบบ เช่น หมอนอิงแบบธรรมดา หมอนอิงแบบมีโครง

หมอนอิงมีหลายแบบ เช่น หมอนอิงแบบธรรมดา หมอนอิงแบบมีโครง

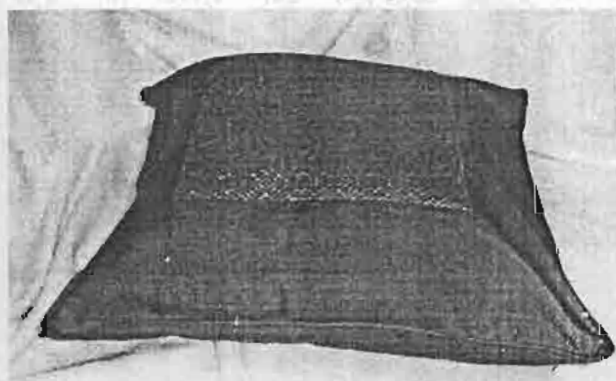
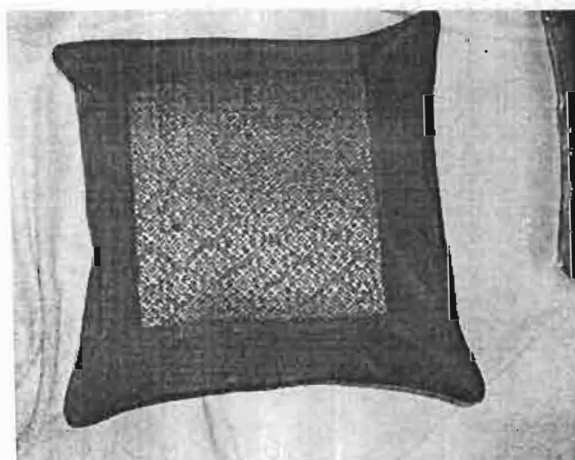
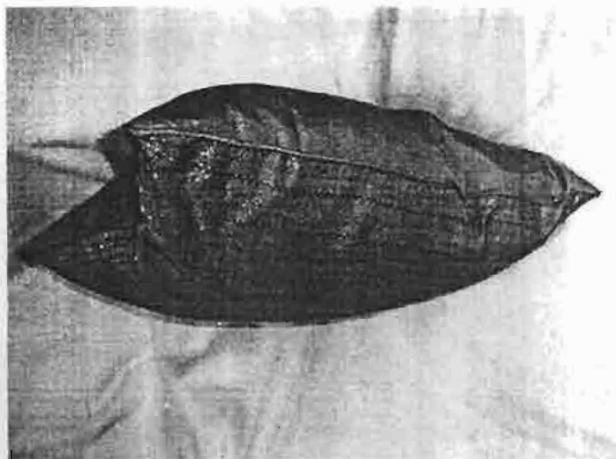
หมอนอิงมีหลายแบบ เช่น หมอนอิงแบบธรรมดา หมอนอิงแบบมีโครง

หมอนอิง

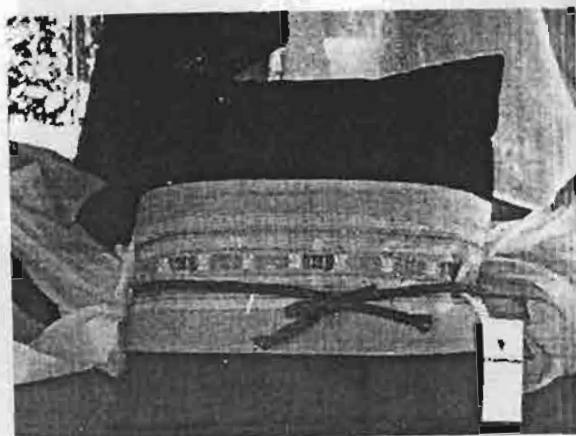
PL/S - 001 หมอนแพรวาประดับรูปช้าง

หมอนแพรวาประดับรูปช้าง เป็นหมอนออกแบบประสานกันระหว่างลายผ้าแพรวา และการปัก
 โขว์รูปช้าง เก็บขอบหมอนด้วยสีตรงกันข้าม เป็นการออกแบบมุ่งสู่ลูกค้าต่างประเทศเป็นกลุ่ม
 ลูกค้าหลัก

PL/S - 002 หมอนแพรวาสีเหลี่ยม

หมอนแพรรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส เป็นหมอนคณะวิจัยได้ร่วมมือกันระหว่างกลุ่มชุมชนที่ผลิตผ้าแพร
วา กับกลุ่มแปรรูป ได้สร้างสรรค์หมอนอิงและหมอนประดับแพรวาด้วยด้วยลายแพรวาที่
หลากหลาย และสีเส้นมีให้เลือกมากมาย

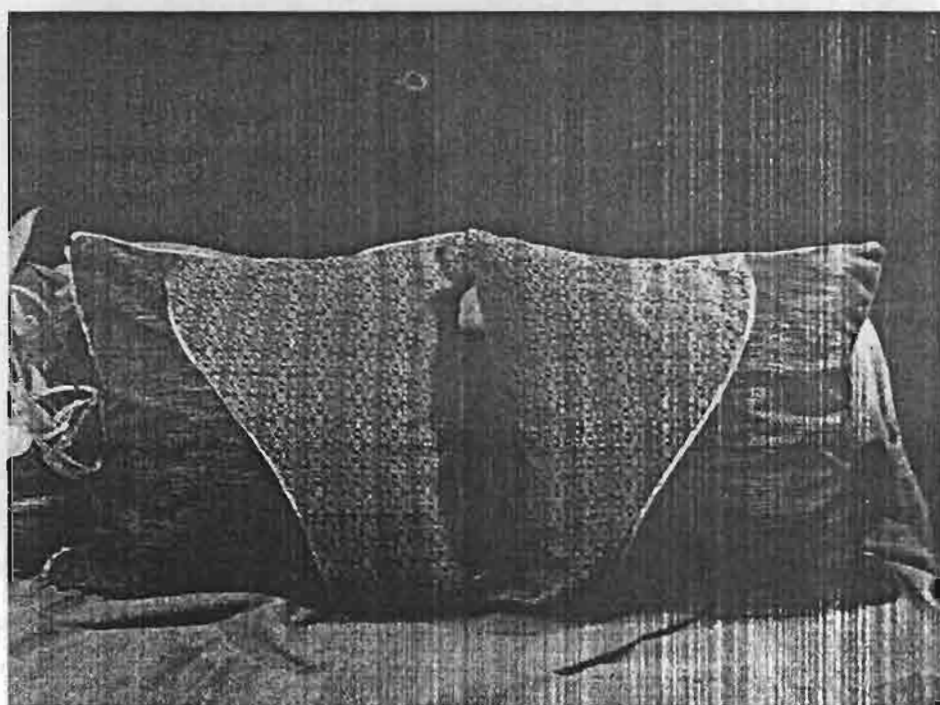
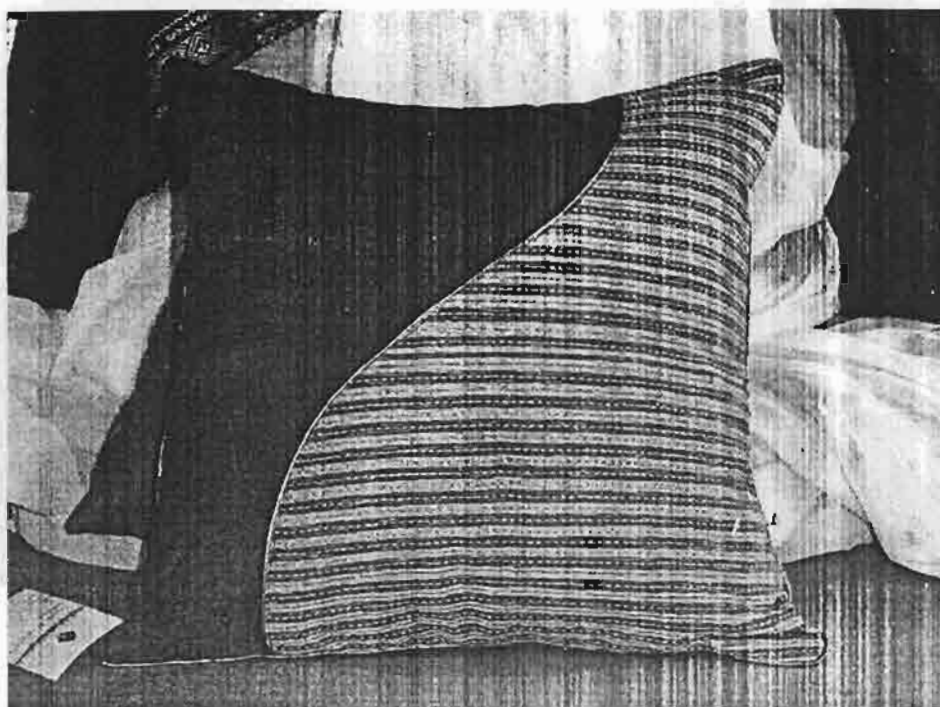
PL/S-003/1-4 หมอนแพรวาประสานสายฝน

หมอนชุดแพรวาประสานสายฝน เป็นหมอนที่ใช้ concept การออกแบบประสานระหว่างลายผ้าแพรวากับผ้าสายฝน ซึ่งใช้เส้นใยที่มีเส้นไหมผสม จึงแวววาว มาประสานผ้าแพรวาที่มีดอกดวง หมอนชุดแพรวาประสานสายฝนมีหลากหลายรูปแบบ ดังปรากฏในภาพตัวอย่าง

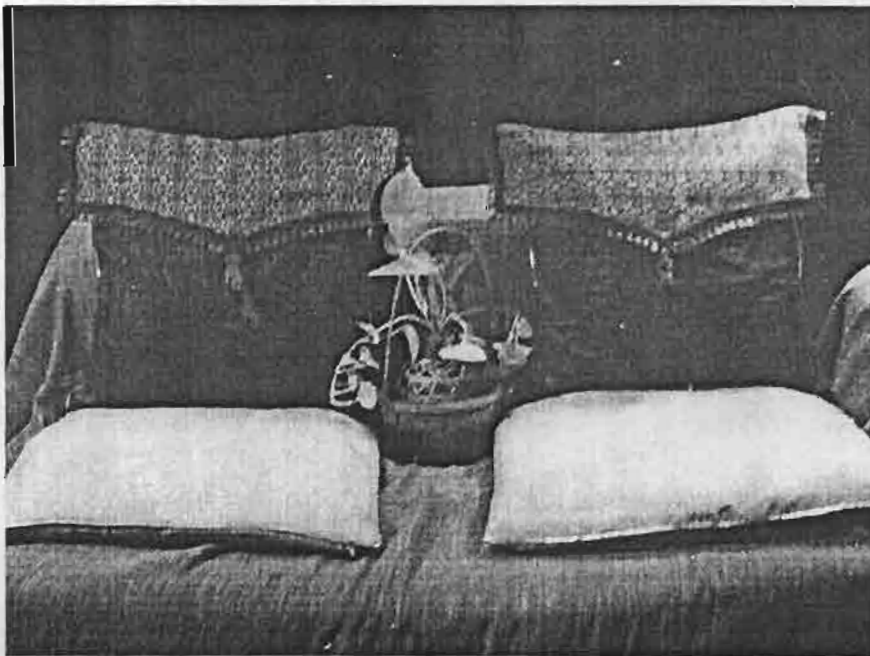
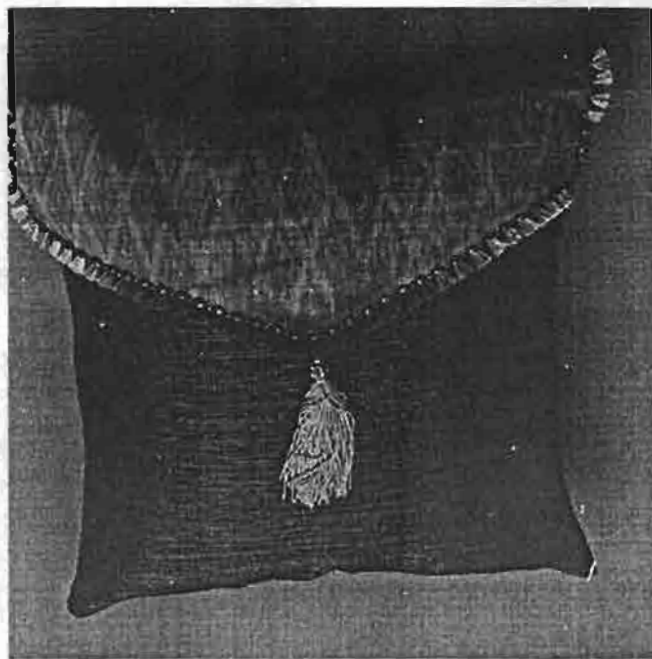
PL/S - 002 หมอนแพรวาสีเหลี่ยม

หมอนแพรวารูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส เป็นหมอนคณะวิจัยได้ร่วมมือกันระหว่างกลุ่มชุมชนที่ผลิตผ้าแพร
วากับกลุ่มแปรรูป ได้สร้างสรรค์หมอนอิงและหมอนประดับแพรวาด้วยด้วยลายแพรวาที่
หลากหลาย และสีสันมีให้เลือกมากมาย

PL/S - 005 หมอนปาริชาติ

หมอนปาริชาติ เป็น หมอนอิงหรือหมอนประดับรูปทรงสลับแบบหยินหยาง ใช้ผ้าสองชนิด ที่มีวรรณะสีเดียวกันมาออกแบบผลิตโดยใช้ด้นขาวเดินเส้นขอบรอยต่อให้เกิดจุดสนใจแต่พองาม หมอนปาริชาติ ได้รับการคิดค้นออกแบบโดยนักวิจัยชื่อ ปาริชาติ จึงให้ชื่อเรียกว่าหมอนปาริชาติ เป็นหมอนที่ขายดีมากเช่นกัน

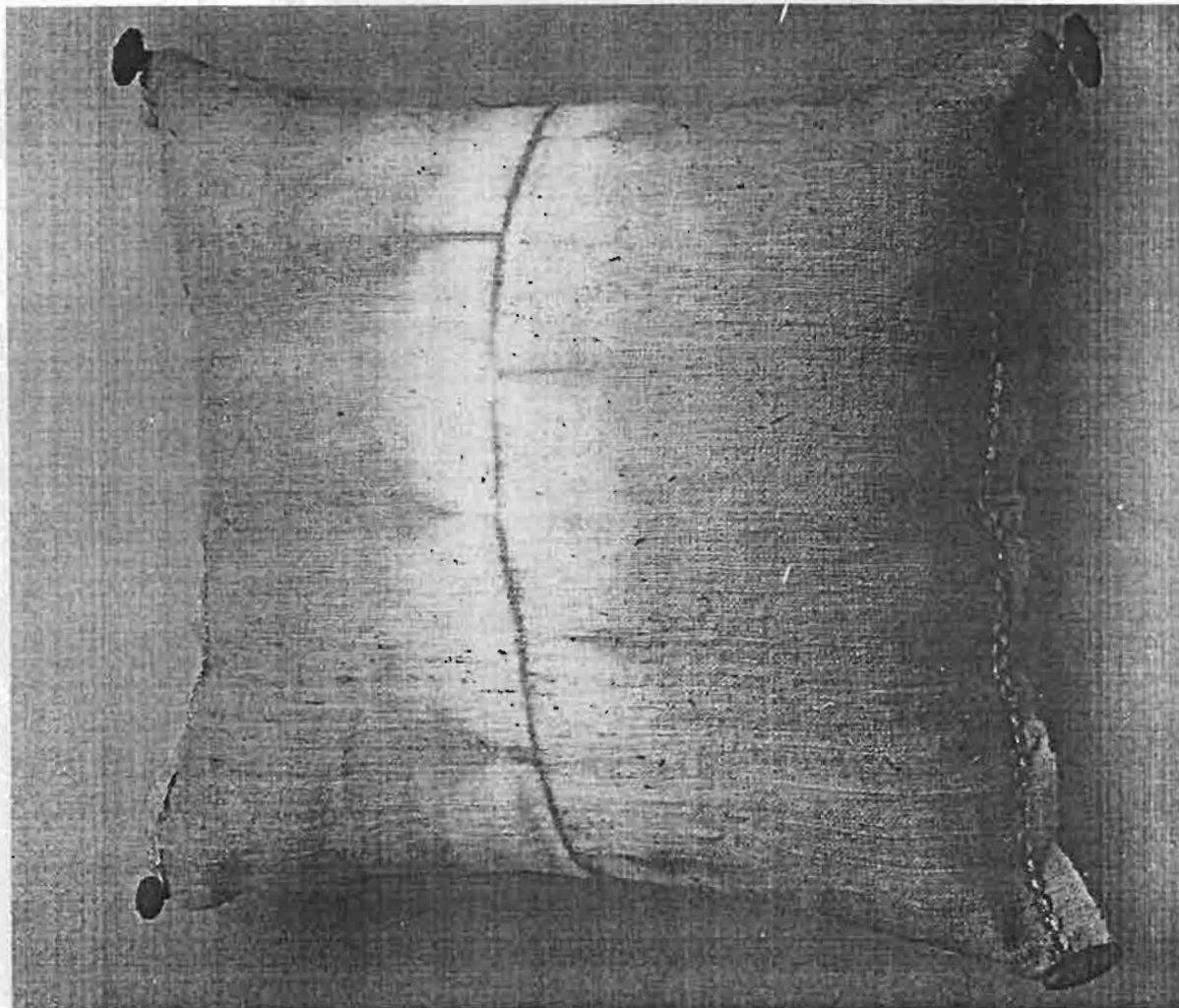
PL/S-006/1-4 หมอนพิศลังการ

หมอนพิศลังการ เป็นหมอนอิง ใช้ผ้าสายฝนผสมกับผ้ามัดหมี่ฝ้ายที่อยู่ในวรรณะสีเดียวกัน แต่งขอบด้วย Accessory พู่ห้อย เมื่อดูโดยภาพรวมแล้วจะเป็นหมอนอิงหรือหมอนประดับที่มีความอลังการ จึงถูกนักออกแบบเรียกว่า หมอน "พิศลังการ" หมอนกลุ่มพิศลังการ ก็มีหลายสี แต่ไม่ว่าจะเป็นสีใดก็จะถูกผลิตผสมระหว่างผ้ามัดหมี่ กับผ้าสายฝน ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างดี

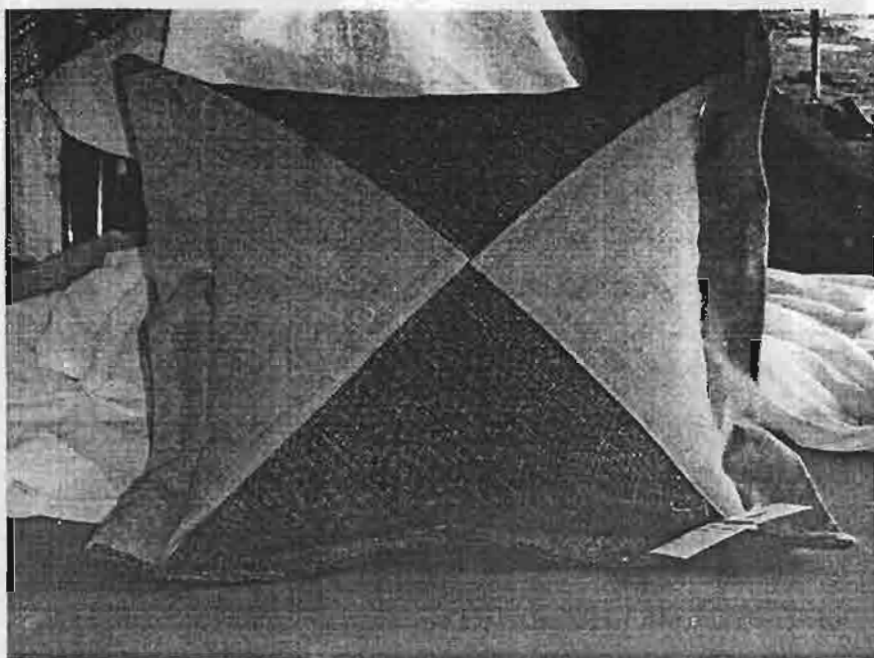
PLUS-006 หมอนพิศลังการ

หมอนพิศลังการ เป็นหมอนอิง ใช้ผ้าลายฝนผสมกับผ้ามัดหมี่ฝ้ายที่อยู่ในวรรณะสีเดียวกัน แต่งขอบด้วย Accessory พู่ห้อย เมื่อดูโดยภาพรวมแล้วจะเป็นหมอนอิงหรือหมอนประดับที่มีความอลังการ จึงถูกนักออกแบบเรียกว่า หมอน "พิศลังการ" หมอนกลุ่มพิศลังการ ก็มีหลายสี แต่ไม่ว่าจะเป็นสีใดก็จะถูกผลิตผสมระหว่างผ้ามัดหมี่ กับผ้าลายฝน ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างดี

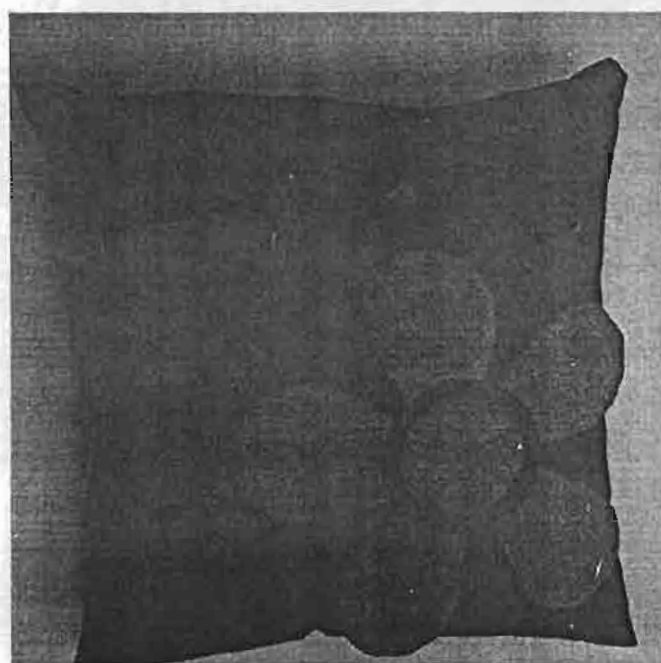
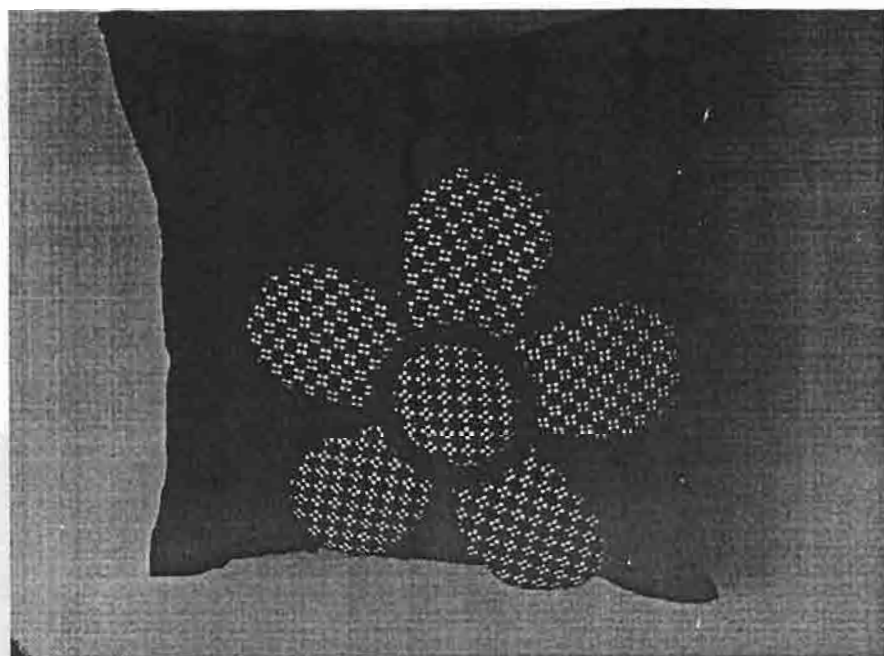
PL/C - 007 หมอนผ้าฝ้ายมัดย้อม

หมอนผ้าพื้นบ้านมัดย้อม เป็นหมอนที่กลุ่มบ้านสว่าง ต.ภูดิน ซึ่งได้เรียนรู้กระบวนการมัดย้อมจากคณะวิจัยมหาวิทยาลัย จึงได้เชื่อมโยงผ้ามัดย้อมที่มีสีแบบ Earth Tone มาสร้างเป็นหมอนสีเหลี่ยม ตกแต่งขอบด้วยการใช้เส้นด้ายหยาบต้นมือ ตัดมุมด้วยกระดุมไม้ สวยงาม มีให้เลือกหลายสีสัน หลายแบบ

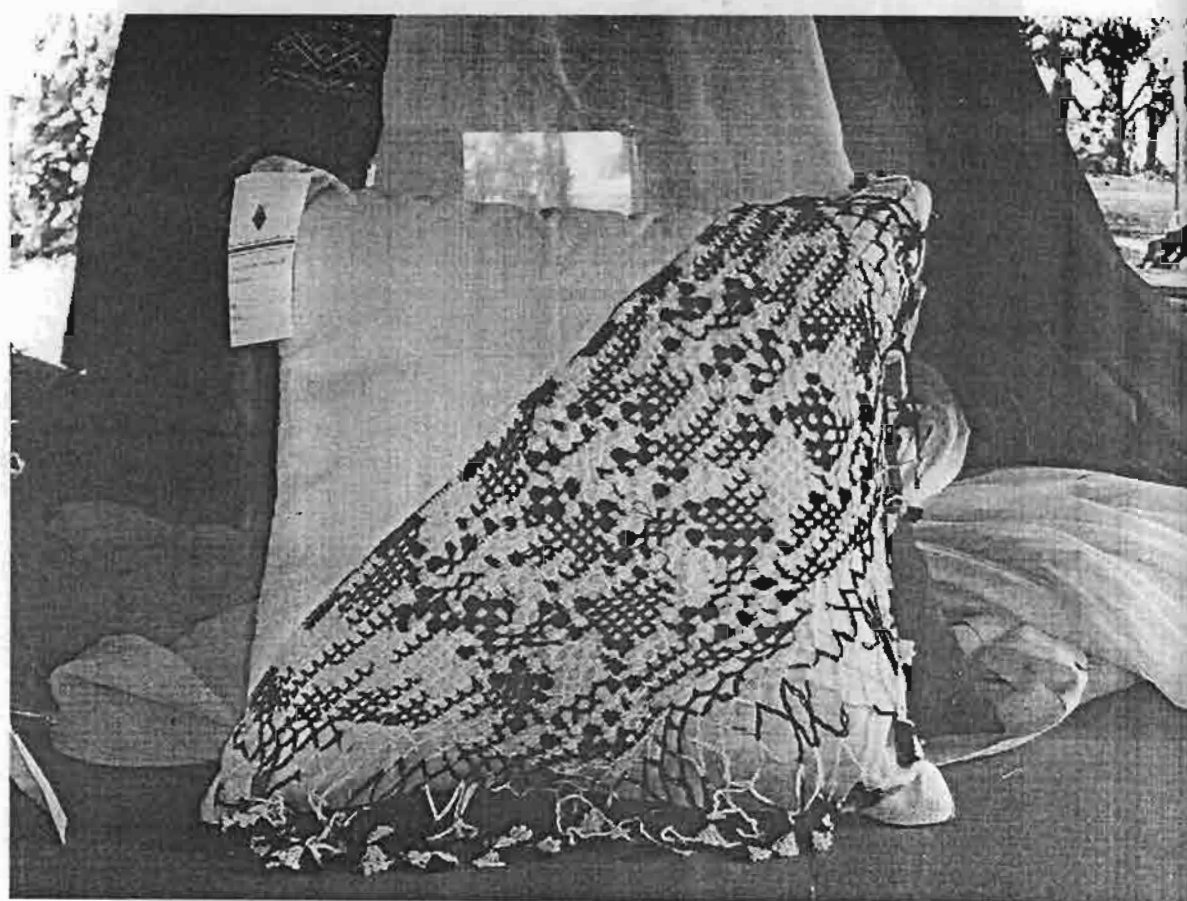
PL/C - 008 หมอนปัก

หมอนปัก เป็นหมอนรูปทรงสี่เหลี่ยมขนาด 16 นิ้ว 16 นิ้ว ซึ่งใช้ผ้าสีพื้นและผ้าลวดลายชนิดต่าง ๆ ประดับเข้าด้วยกันด้วยสีลาต่าง ๆ แต่ได้เปิดส่วนขอบทั้งสี่ด้านของหมอนให้เป็นปักด้วยจึงเรียก หมอนปัก

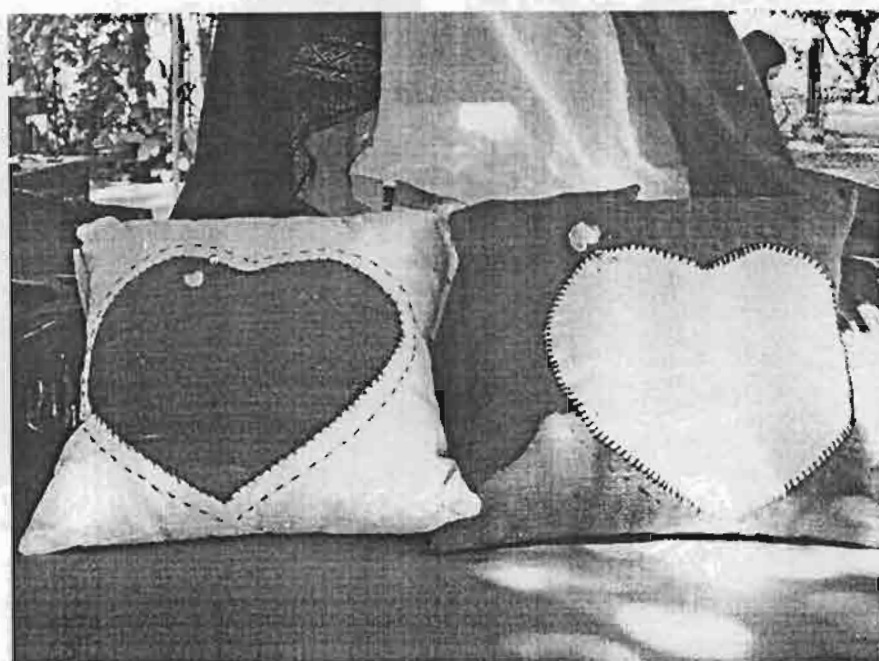
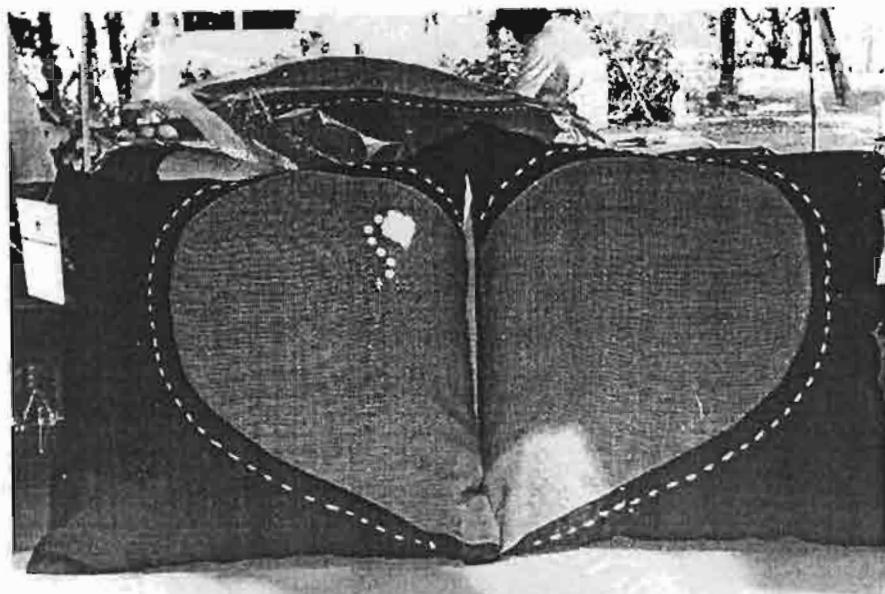
PL/C - 009 หมอนดอกแก้ว

หมอนดอกแก้ว เป็นหมอนรูปทรงสี่เหลี่ยมขนาด 16 นิ้ว 16 นิ้ว ซึ่งใช้ผ้าสีพื้นชนิดต่าง ๆ แล้วประดับด้วยการสร้างรูปดอกแก้วด้วยกลุ่มผ้าราชวัตร ผ้าคำมาศ ฯลฯ เป็นกลุ่มหมอนที่ประสบความสำเร็จด้านการจำหน่ายมาก

PL/C - 010 หมอนผ้าพื้นบ้านผืนผ้าปักโครเซต

หมอนผ้าพื้นบ้านผืนผ้าปัก หมอนกลุ่มนี้เป็นผลจากกลุ่มแม่บ้านบ้านคำปลาฬามีฝีมือด้านการปักโครเซต จึงมีแรงบันดาลใจบูรณาการระหว่างผ้าปักโครเซตของตนเข้ากับรูปทรงของหมอน งานลักษณะนี้มีจำนวนมากเช่นกัน

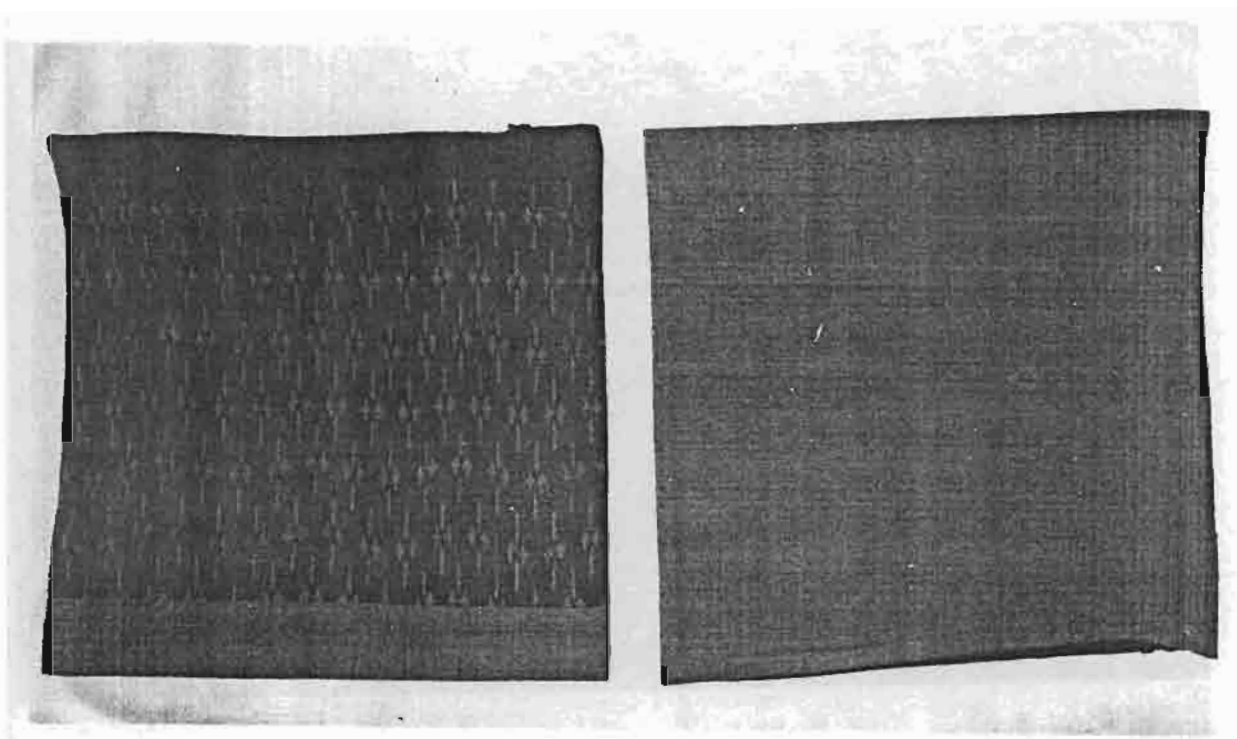
PL/C - 011 หมอนเพราะเรารักกัน

หมอนชุดเพราะเรารักกัน เป็นหมอนที่ใช้ concept เกี่ยวกับความรัก เพื่อจำหน่ายในเทศกาลวันแห่งความรัก มีหลากหลายรูปแบบมาก ใช้ผ้าพื้นและผ้าสีต่างๆ ประกอบกัน อย่างไรก็ดีตามแม้ว่าจะถูกออกแบบเพื่อจำหน่ายในเทศกาลวันแห่งความรัก แต่หมอนชนิดนี้ก็ใช้ได้ดีทุกวาระ

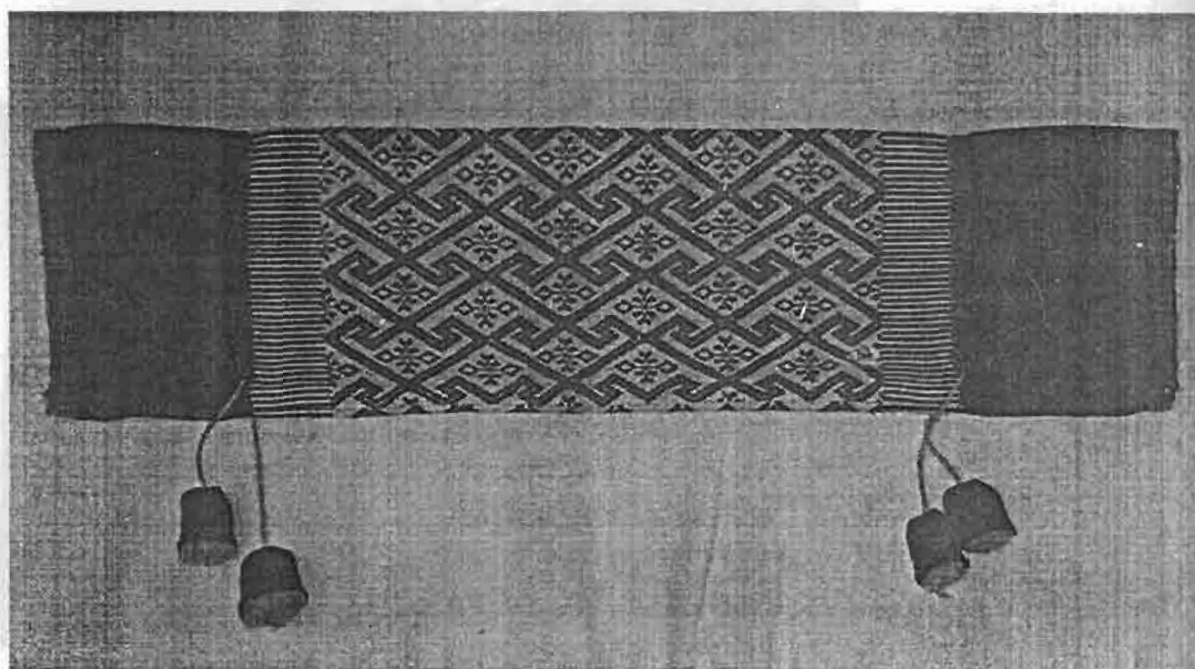
PL/C - 012 หมอนชนิดสี่เหลี่ยมประยุกต์

หมอนชนิดรูปทรงสี่เหลี่ยมจตุรัสประยุกต์ เป็นการประยุกต์การทอผ้าชนิดของบ้านโนนนคร และบ้านคำปลาฝา ให้เป็นลายที่ใหญ่ขึ้น และพอดีกับการใช้แปรรูปเป็นหมอนในรูปทรงที่ทันสมัย ซึ่งเป็นการทำงานประสานกันระหว่างช่างทอและช่างแปรรูป มีหลายสี เหมาะสมต่อการนำไปเป็นหมอนพิงในชุดรับแขก รถยนต์ รวมทั้งเป็นหมอนอิงหลังโต๊ะทำงาน

PL/C - 013 หมอนมัดหมี่ประยุกต์

หมอนมัดหมี่ประยุกต์ ผลิตจากผ้าฝ้ายมัดหมี่ของกลุ่มบ้านคำแคนประสานกับผ้าฝ้ายสีพื้นสลับ
ด้าน เป็นหมอนรูปทรงเรียบง่าย แต่ให้คุณค่าเชิงท้องถิ่นที่สร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญ

PL/C - 014 หมอนแท่งยาวประยุกต์

หมอนแท่งยาวประยุกต์ โดยใช้ผืนผ้าซิดที่ทอพิเศษเพื่อการทำหมอนประยุกต์โดยตรง เล่นขอบ และเชือกร้อยต่อหูห้อยสวยงาม เหมาะต่อการใช้เป็นหมอนวางในห้องรับแขก หรือห้องนอน หรือวางประดับตกแต่งส่วนต่าง ๆ ของเรือนอาศัย

PL/C - 015 หมอนพิงหลังทรงยาว

ปลอกหมอนรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว แปรรูปจากผ้าชะม้ดัดขวางเล่นกลีบกับผ้าชะม้ดัดสี่กั้น
จุดเด่น คือ เป็นปลอกหมอนแบบยาว สามารถยัดหมอนลูกในได้ 2 ลูกพร้อมกัน นั่งพิงร่วมกันได้
2 คน มีหลากหลายลาย

PL/C - 016 หมอนมัดหมี่ย้อมคราม

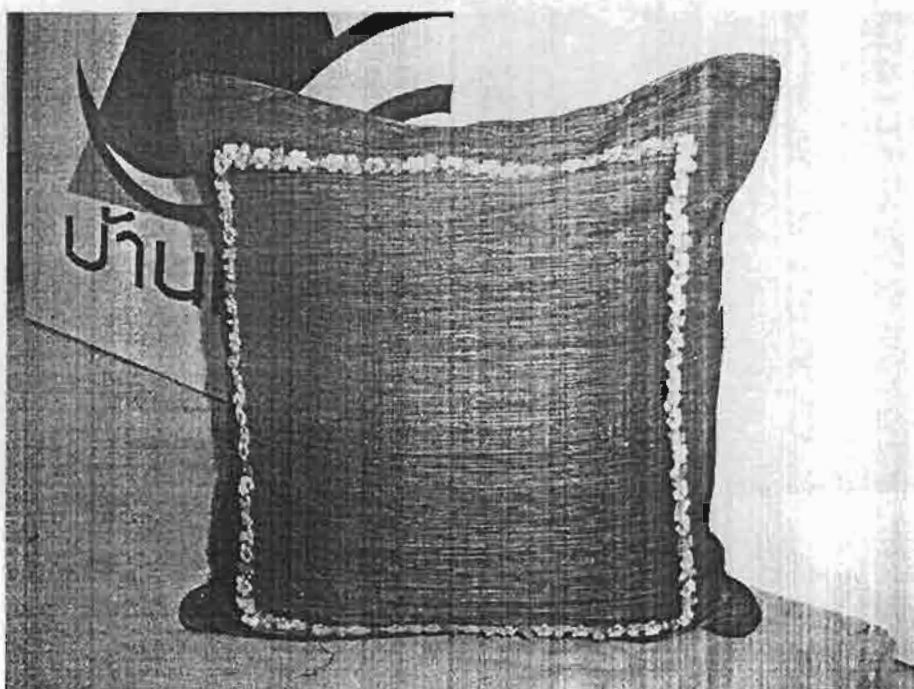
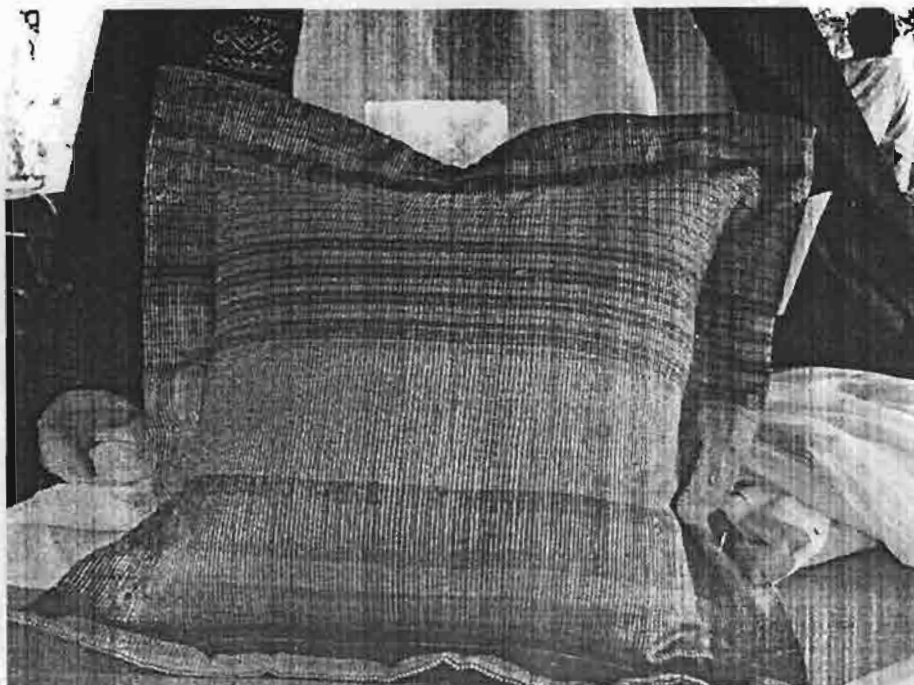
หมอนมัดหมี่ย้อมคราม เป็นหมอนที่ผลิตจากผ้ามัดหมี่และผ้าสีพื้นย้อมครามจากกลุ่ม
ชุมชนบ้านคำแคน ต.กรงเก่า อ.ท่าคันโท หมอนกลุ่มนี้ยัดหมอนชั้นในด้วยนุ่น เพื่อให้เกิด
เอกภาพในการเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ

PL/C - 017 หมอนพื้นบ้านบูรณาการ

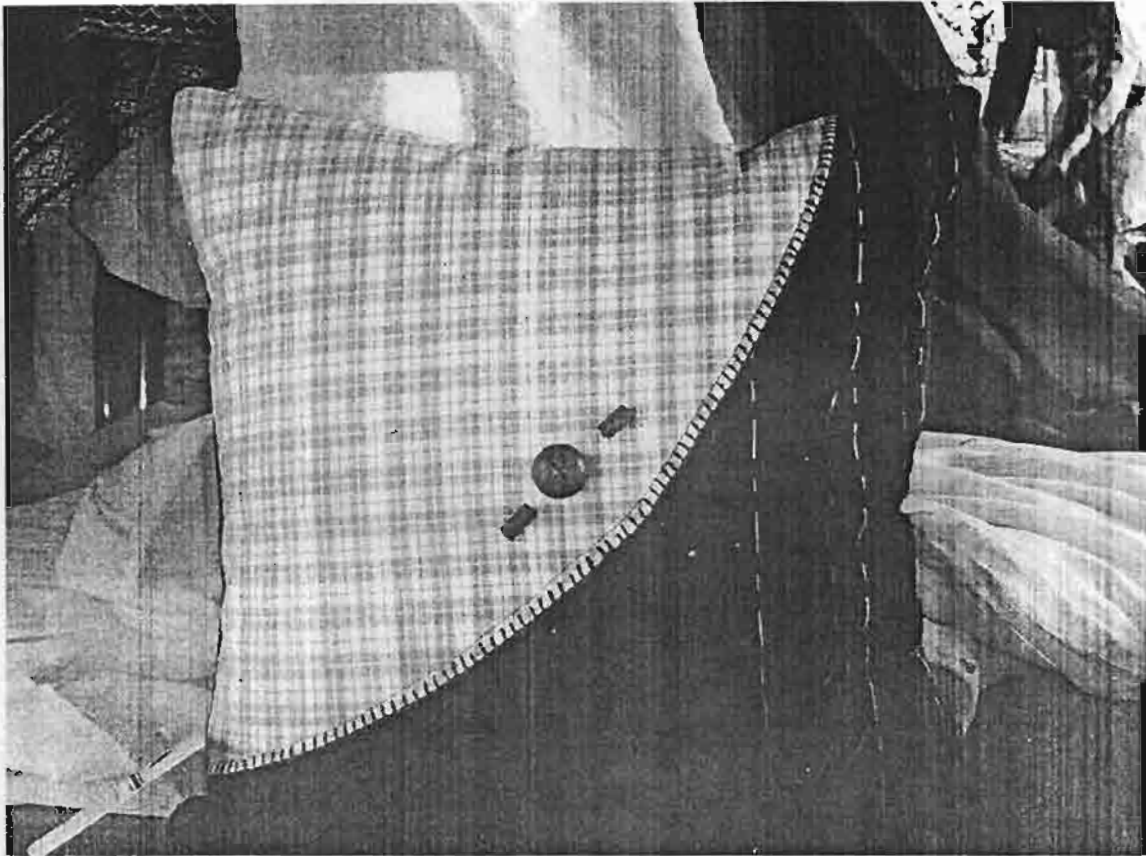
หมอนชนิดคาดขวาง เป็นหมอนที่ใช้ลายขีดขนาดใหญ่คาดขวางผ้าสีพื้นและประดับด้วย

Accessory บางส่วน เป็นหมอนที่มีความเรียบง่ายและมีเสน่ห์ เป็นที่ต้องการของตลาดใน
ส่วนกลางกรุงเทพมหานครมาก

PL/S-018 หมอนสายฝน

หมอนสายฝน เป็นกลุ่มหมอนที่นำผ้าสายฝนมาออกแบบเริ่มตั้งแต่การออกแบบสีเส้นลวดลาย
รูปแบบ และแปรรูปเป็นหมอนรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย เช่น หมอนสายฝนตกแต่งด้วย
ลูกไม้หรือริบบิ้น หมอนปักสายฝน และอื่นๆ โดยเน้นรูปแบบที่ทันสมัยและมีคุณค่า

PL/S-019 หมอนนวัตกรรมผ้าพื้นบ้าน

หมอนนวัตกรรมผ้าพื้นบ้าน เป็นหมอนที่นำผ้าพื้นบ้านของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวมาพัฒนา ด้วยการออกแบบผสมผสานผ้าชนิดต่าง ๆ อย่างหลากหลายแล้วประกอบเข้ากับ Accessory ตกแต่ง เทคนิคการปักและเทคนิคอื่น ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผ้าพื้นบ้านของกลุ่มสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผ้าที่ค้างสต็อกมาเป็นเวลานาน

ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า

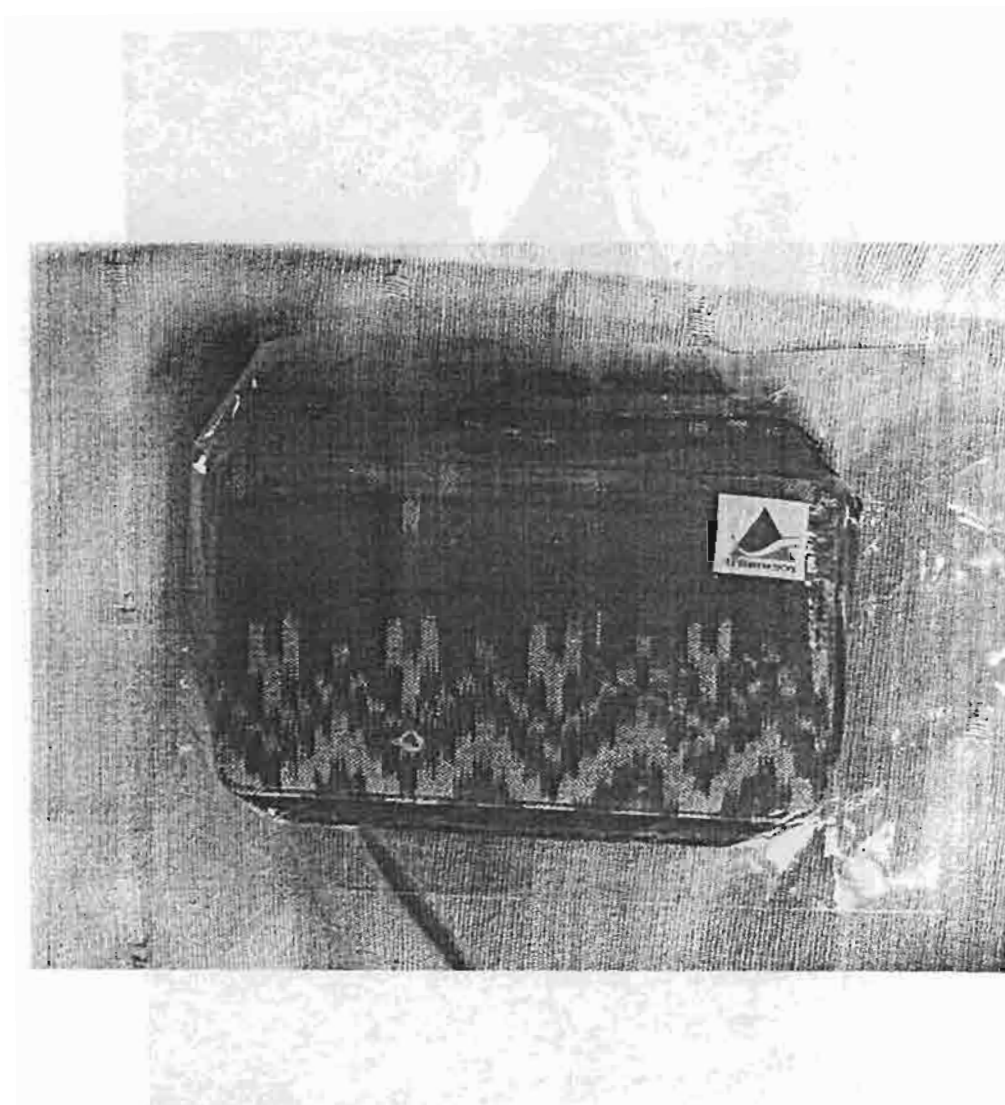
การผลิตกระเป๋าใช้กรรมวิธีที่ค่อนข้างง่ายและไม่ยุ่งยากจนเกินไปทั้งในขั้นต้นและขั้นปลาย (Figure 8-3) กระเป๋าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมสูงและใช้กันอย่างแพร่หลายในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีความสำคัญทางเศรษฐกิจสูง (Figure 8-4) การผลิตกระเป๋าใช้กรรมวิธีที่ค่อนข้างง่ายและไม่ยุ่งยากจนเกินไปทั้งในขั้นต้นและขั้นปลาย (Figure 8-3) กระเป๋าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมสูงและใช้กันอย่างแพร่หลายในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีความสำคัญทางเศรษฐกิจสูง (Figure 8-4)

B/C-001 กระเป๋ากันมณहुผ้า

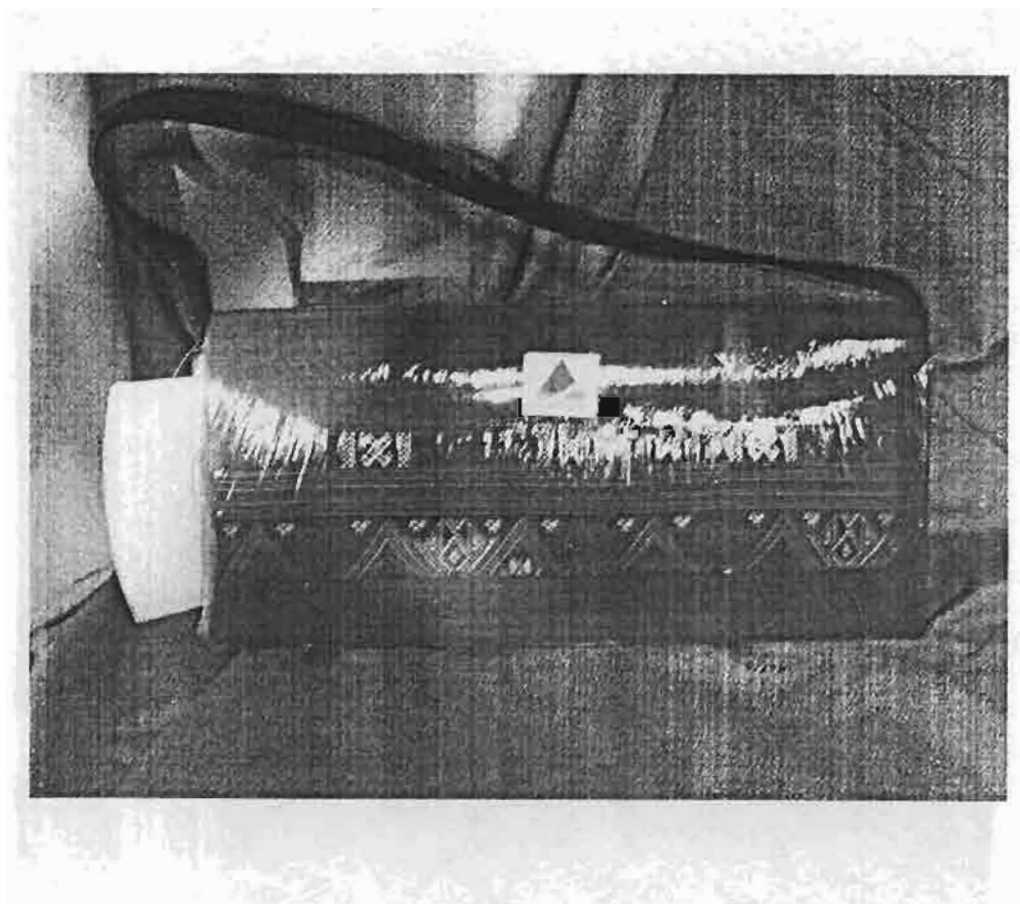
กระเป๋ากันมณहुผ้า เป็นกระเป๋าแนวแฟชั่นที่ออกแบบและผลิตโดยใช้ผ้าสีพื้นแล้วตกแต่งด้วย

Accessory ด้วยสีลาต่าง ๆ ตามจินตนาการ มีให้เลือกสรรหลายชนิดของผืนผ้า และหลากหลายสี เป็นผลิตภัณฑ์ที่ขายดีชนิดหนึ่งของโครงการวิจัย

F/C-002 กระเป๋าเอกสารเล็ก

กระเป๋าเอกสารเล็ก เป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าที่ผลิตทั้งผ้าแพรวและผ้ามัดหมี่ มีหูหิ้วติดสน ใช้ได้ทั้งบุรุษและสตรี

B/S-003 กระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวา

กระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวา เป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีที่คณะออกแบบได้ผลิตเพื่อจำหน่าย ประกอบในชุดผ้าผืนแพรวา เพื่อเสริมบุคลิกให้กับสตรีที่สวมใส่ชุดผ้าแพรวา มีหลายสีสามารถเลือกซื้อได้ตามใจชอบ โดยขายประกอบกับผืนผ้าแพรวา ซึ่ง อย่างไรก็ตาม กระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวานี้ก็สามารถใช้ในกรณีอื่นสำหรับสตรีทั่วไปได้เช่นเดียวกัน

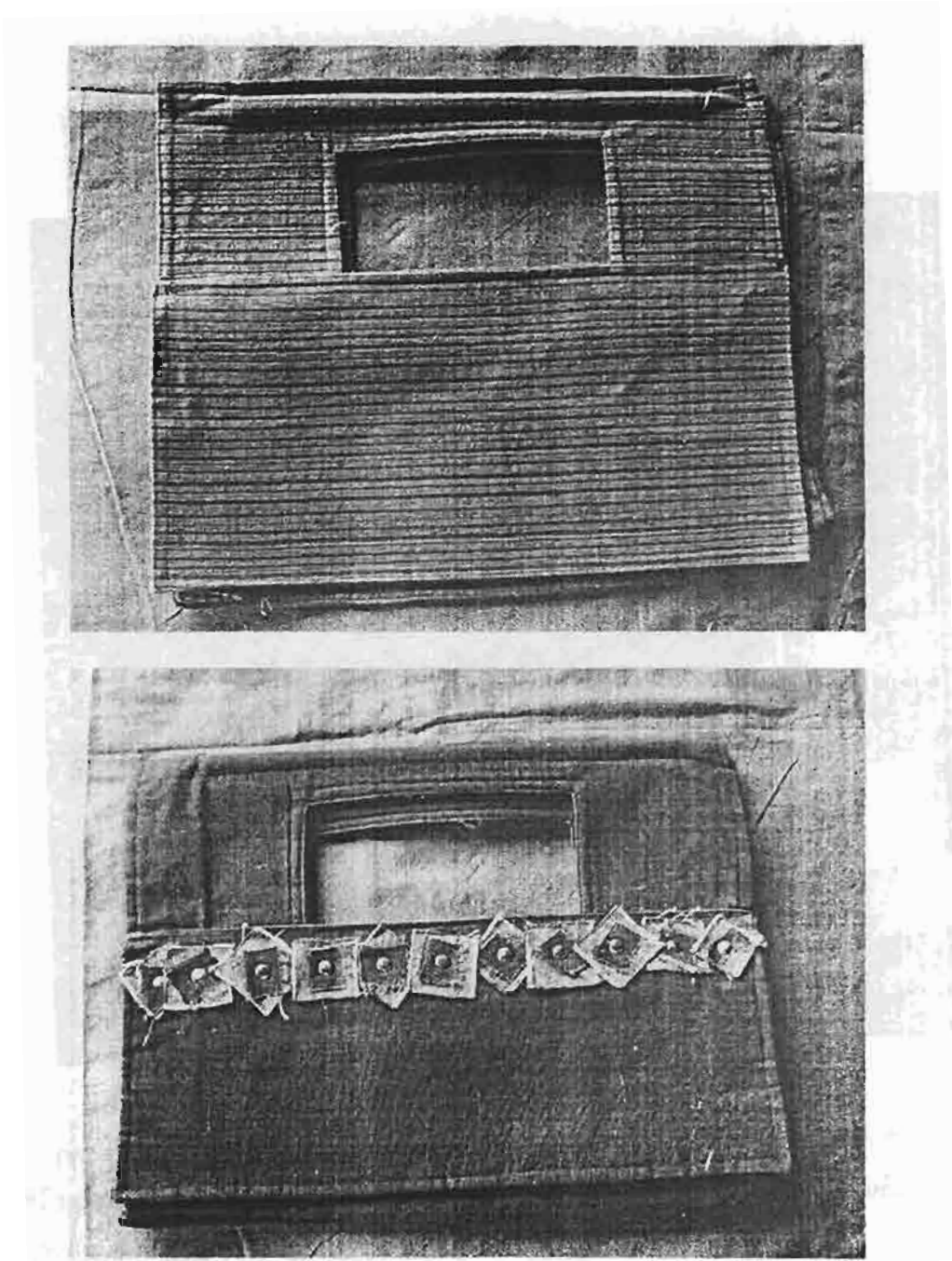
B/C-004 กระเป๋าสะพายทรงยาวมัดหมี่

กระเป๋าสะพายทรงยาวมัดหมี่ เป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีที่คณะออกแบบได้ผลิตเพื่อจำหน่าย ประกอบในชุดผ้ามัดหมี่ เพื่อเสริมบุคลิกให้กับสตรีที่สวมใส่ชุดผ้ามัดหมี่ อย่างไรก็ตาม กระเป๋าสะพายทรงยาวมัดหมี่นี้ก็สามารถใช้ในกรณีอื่นสำหรับสตรีทั่วไปได้เช่นเดียวกัน

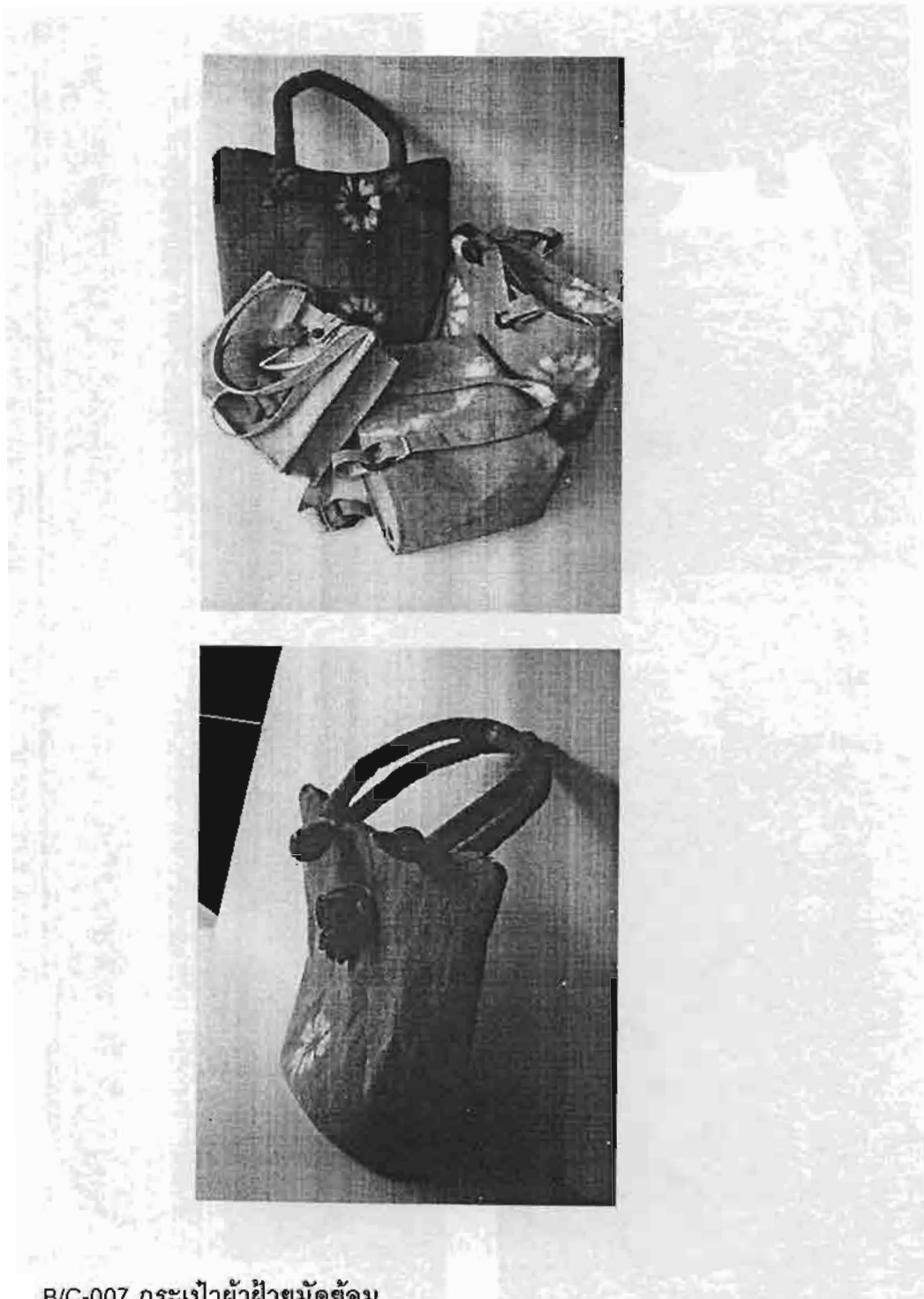
B/S-005 กระเป๋าลือหูละแพรวา

กระเป๋าลือหูละแพรวา เป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีชนิดพิเศษ กล่าวคือเป็นการผลิตโดยใช้ผ้าเกาะแพรวา คณะวิจัยได้ผลิตทุกกลุ่มวรรณะของสี เพื่อแก้ปัญหาให้กับสตรีที่สวมใส่ชุดแพรวาสีต่าง ๆ ซึ่งมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับการถือกระเป๋านิดอื่นแล้วทำให้เกิดความขัดแย้งในภาวะสุนทรีภาพรวม จึงต้องมีกระเป๋าละแพรวาติดตัวที่มีความเป็นเอกภาพกับการแต่งกายโดยรวม

B/C-006 กระเป๋าทือแนวแพชั่น

กระเป๋าทือแนวแพชั่น เป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ-ผลิตด้วยการใช้ผ้าฝ้ายสีพื้น และผ้าชนิดต่าง ๆ ซึ่งมีการทอแบบแน่น เพราะต้องใช้ผ้าดังกล่าวเป็นโครงสร้างในการยัดโครงสร้างกระเป๋ายกเว้นส่วนหูจับมีไม้ฉำฉากลึงกลมซ่อนอยู่ภายใน กระเป๋าทือแนวแพชั่นเหมาะในโอกาสการใช้ร่วมกับชุดแต่งกายอีสาน และไม่เป็นทางการ ซึ่งรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าของกระเป๋าคือจะช่วยเสริมบุคลิกให้ชวนมองยิ่งขึ้น

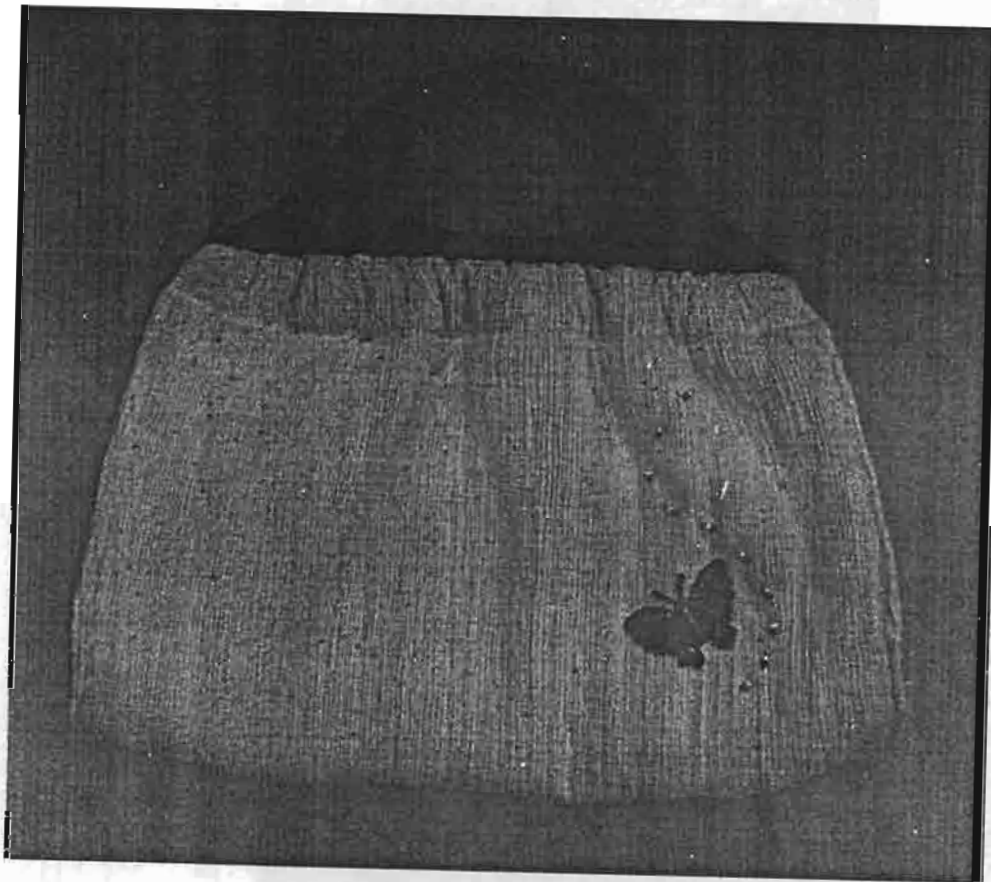
B/C-007 กระเป๋าผ้าฝ้ายมัดย้อม

กระเป๋าผ้าฝ้ายมัดย้อม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ-ผลิตด้วยการใช้ผ้าฝ้ายมัดย้อมแต่ละกลุ่มสี ผลิตเป็นกระเปาสตรีแบบไม่เป็นทางการ ตกแต่งพื้นที่ส่วนน้อยโดยการใช้ผ้าชนิดเดียวกันสร้างให้เกิดดอกดวง จึงเพิ่มความเรียบง่ายของกระเป๋าให้มีเสน่ห์ขึ้น เหมาะกับสุภาพสตรีวัยรุ่นและทำงาน ในโอกาสที่ไม่เป็นทางการนัก

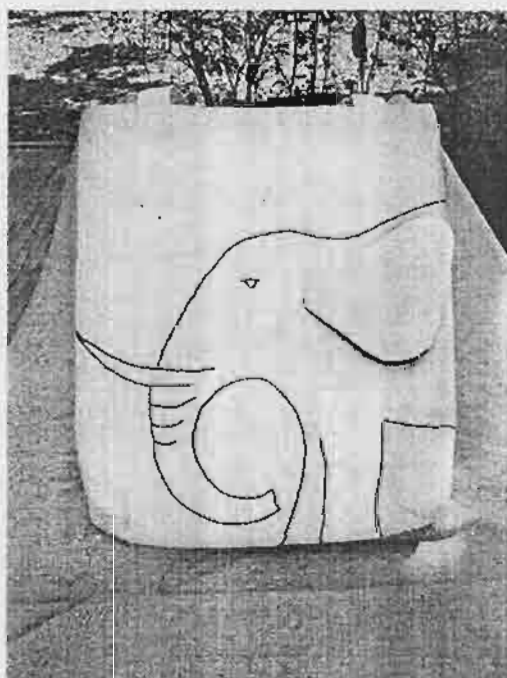
B/C-008 กระเป๋ากลมหนูไม้

กระเป๋ากลมหนูไม้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ-ผลิตด้วยการประสานผ้าชนิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
 ตกแต่ง ประทุน เล่น shape , form , และ texture ของผืนผ้า บนผ้าพื้นสีใดสีหนึ่ง กระเป๋านี้
 เป็นกระเป๋าสองช่องประสงค์ของสภาพสตรีในโอกาสไม่เป็นทางการ และเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย
 ดีไซน์หนึ่งของโครงการวิจัย

B/C-009 กระเป๋าคอไม้แบบเล็ก

กระเป๋าคอไม้แบบเล็ก เป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรี ใช้ผ้าฝ้ายเส้นหนาทอหยาบ ประกอบกับส่วนหูจิ้งไม้
 สีสน้ำตาลประกบสองด้าน ตกแต่งด้วยลายปักและ Accessory ในจินตนาการ ด้านในมีกระเป๋าช้อน
 ซิป ใช้เป็นกระเป๋าทิ้งของประดับขนาดเล็ก มีสีให้เลือกทุกกลุ่ม จึงสะดวกในการคัดเลือกถือ
 ประกอบการแต่งกายด้วยวอร์เรนสีต่าง ๆ

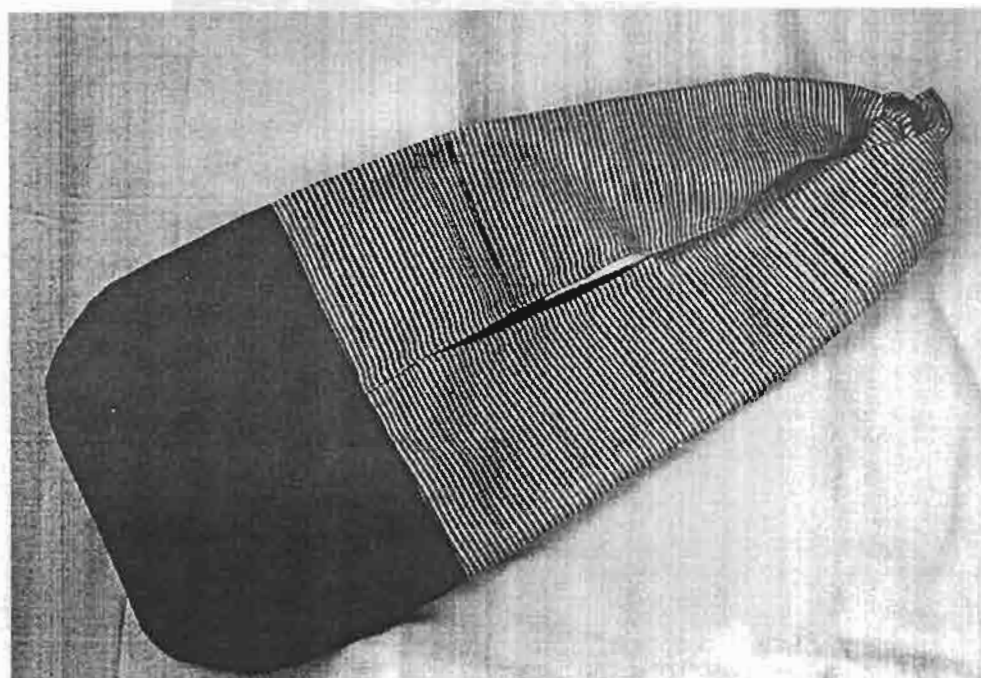
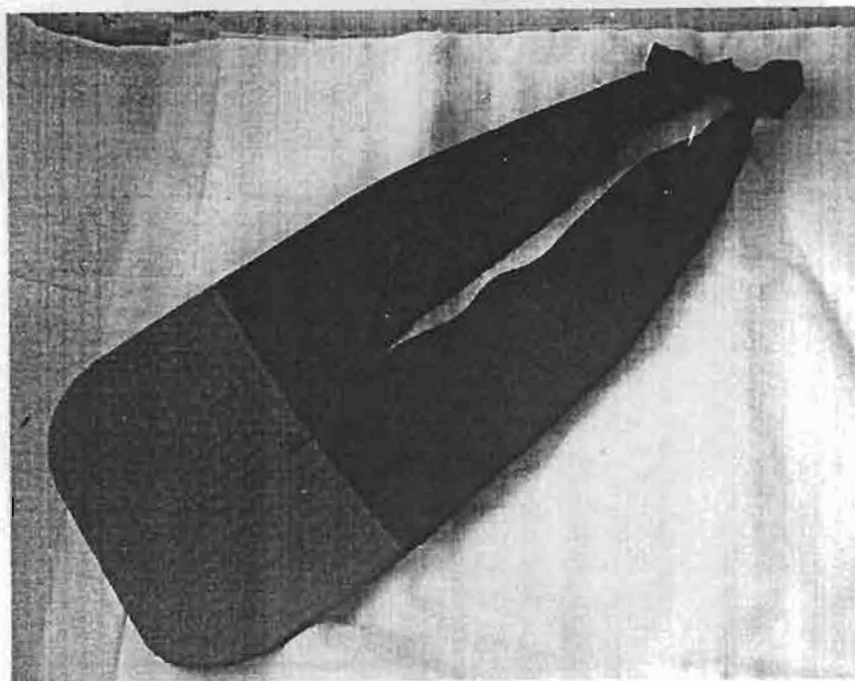
B/C-010 กระเป๋าหูช้าง

กระเป๋าหูช้าง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ-ผลิตด้วยผ้าสีพื้นผ่าย และผ้าชนิดต่าง ๆ ของนิคมทุกชนิด จุดเด่นของกระเป๋านี้คือเป็นกระเป๋านอกประสงค์ขนาดกลาง-ใหญ่ การตกแต่งสีเป็นรูปช้าง มีส่วนของใบหูที่ยื่นออกมาคล้ายหูช้างจริง ด้านในของใบหูใช้สีวรรณะร้อนขับให้กระเป๋ามีความน่าสนใจ จากการทดสอบตลาดกระเป๋านี้ได้รับความสนใจจากผู้บริโภควัยรุ่นและวัยกลางคนค่อนข้างสูง

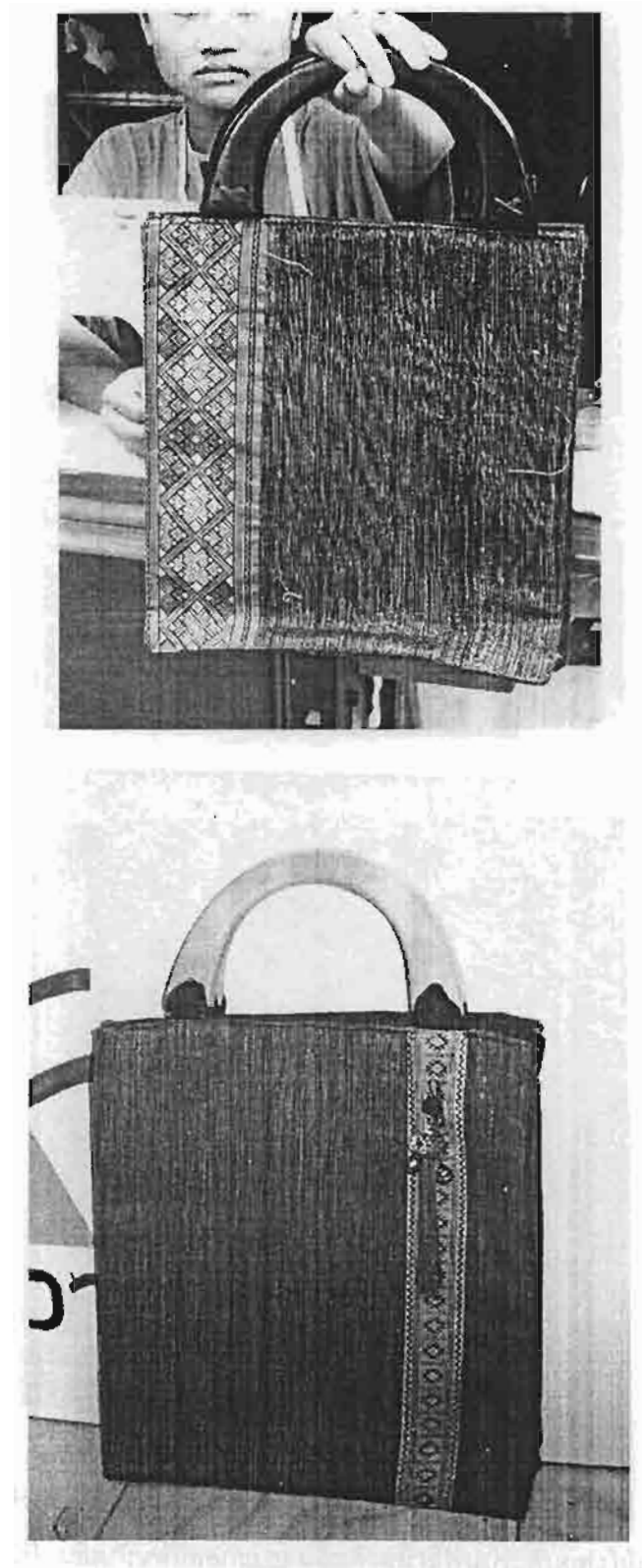
B/C-011 กระเป๋าสะพายสายผ้า

กระเป๋าสะพายสายผ้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ-ผลิตด้วยผ้าสีพื้นฝ้ายประสานกับผ้าฝ้ายแพรวา และผ้ามัดหมี่ แบ่งสัดส่วนลวดลายกับผ้าพื้นอยู่ด้วยกัน ด้านในบุผ้าชั้นดีมีกระเป๋าริพซ่อนอยู่ภายใน การออกแบบเน้นความคลาสสิก เหมาะสำหรับสตรีวัยกลางคนขึ้นไป เพื่อบรรจุสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ เดินทางหรือไปติดตัวไปทำงาน

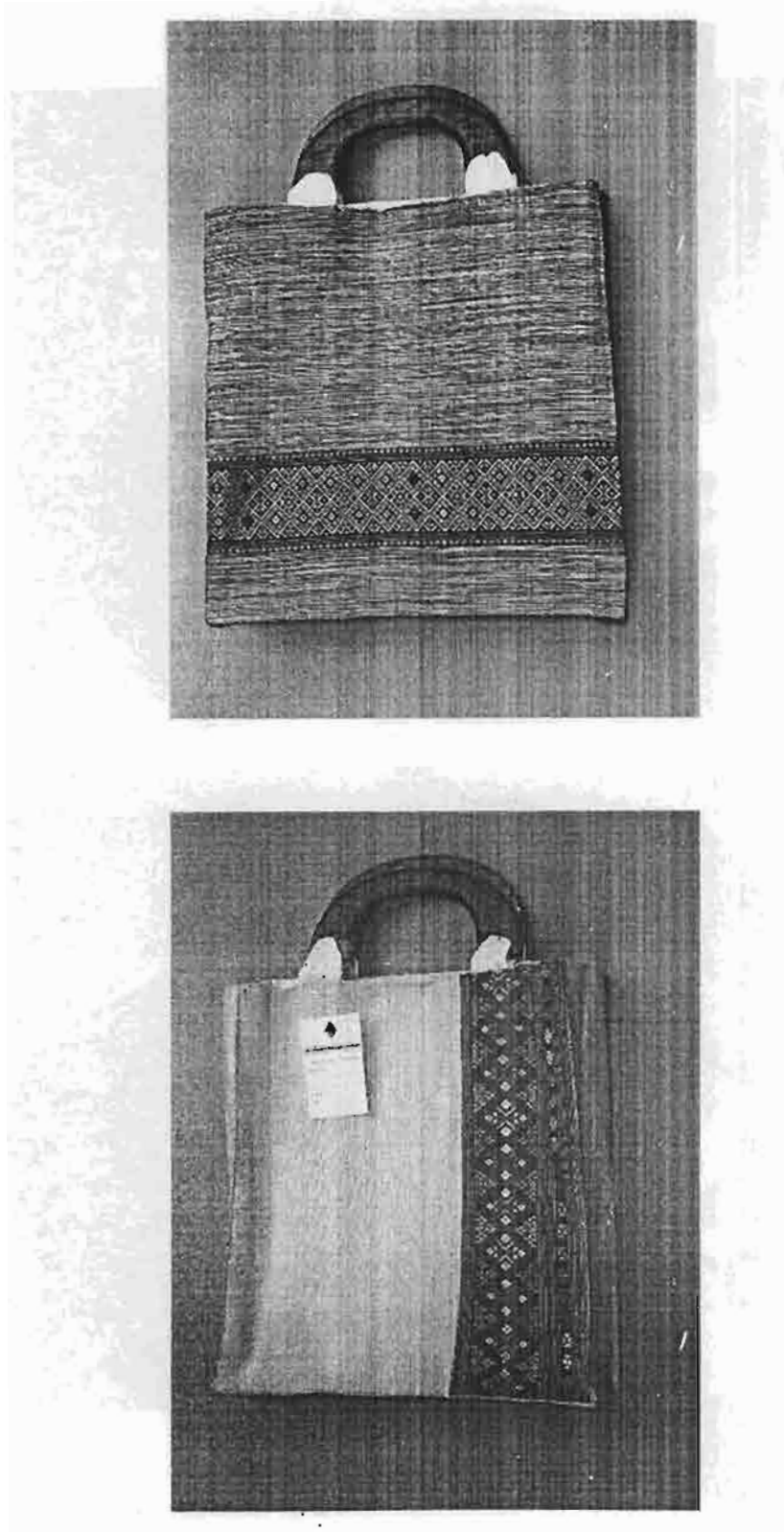
B/C-012 ย่อมอเนกประสงค์

ย่อมอเนกประสงค์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ-ผลิตด้วยผ้าสีพื้นกลมผ้าสาฝน สลับสีที่มีน้ำหนักแตกต่างกัน ด้านในใช้สีอีกวรรณะเพื่อให้ขั้วส่วนด้านในที่แหลมออกมา ให้เกิดเสน่ห์และความน่าสนใจ มีให้เลือกมากแบบ เหมาะสำหรับวัยรุ่น และวัยทำงานทั่วไป

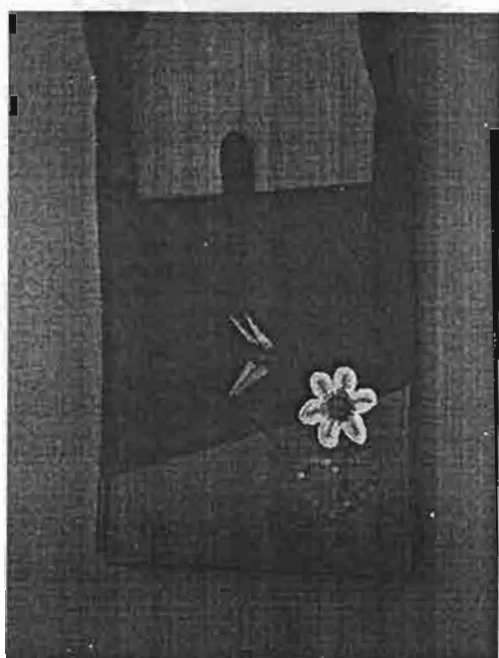
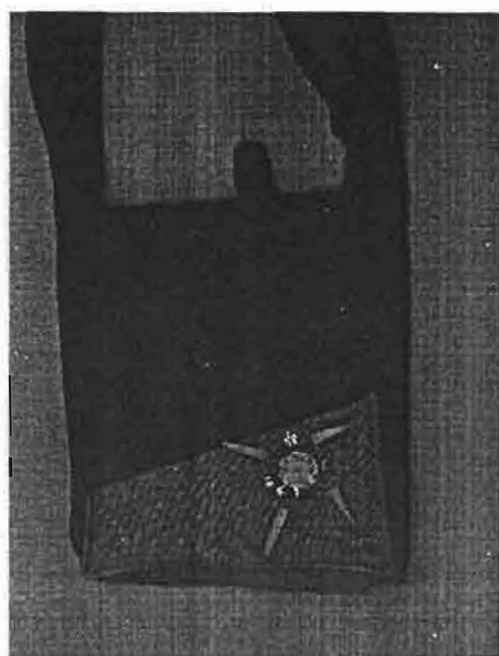
B/C-013 ; B/C-014; B/C-015 กระเป๋าด้านไม้

กระเป๋าด้านไม้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ-ผลิตด้วยผ้าสีพื้นกลมผ้าสาฝน แต่งด้วยผ้าแพรวา ส่วนลวดลาย ประดับแต่งให้เกิดจุดสนใจด้วย Accessory ที่เป็นวัสดุท้องถิ่น และวัสดุประดิษฐ์ ในบางชิ้น มีหลากหลายสีสัน และโครงสร้างการวางผ้าในการดีไซน์ เหมาะสำหรับใช้เป็น กระเป๋าอเนกประสงค์สำหรับสุขภาพสตรีวัยทำงาน

B/C-013 : B/C-014; B/C-015 กระเป๋าผ้าห่มไม้

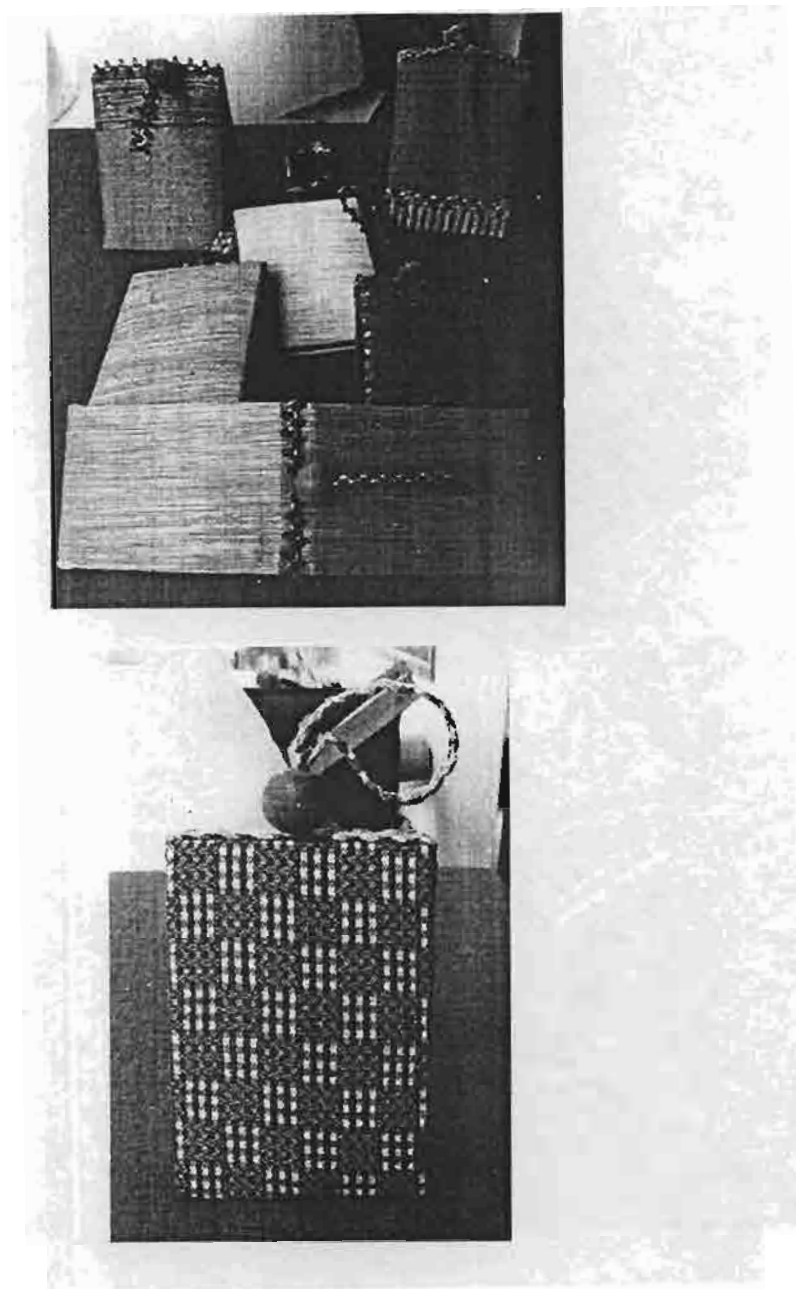
กระเป๋าผ้าห่มไม้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ-ผลิตด้วยผ้าสีพื้นกล่อมผ้าสาฝน แต่งด้วยผ้าแพรวา ส่วนลวดลาย ประดับแต่งให้เกิดจุดสนใจด้วย Accessory ที่เป็นวัสดุท้องถิ่น และวัสดุประดิษฐ์ ในบางชิ้น มีหลากหลายสีส่น และโครงสร้างการวางผ้าในการดีไซน์ เหมาะสำหรับใช้เป็น กระเป๋าอเนกประสงค์สำหรับสุภาพสตรีวัยทำงาน

B/C-016 กระเป๋าสะพาย

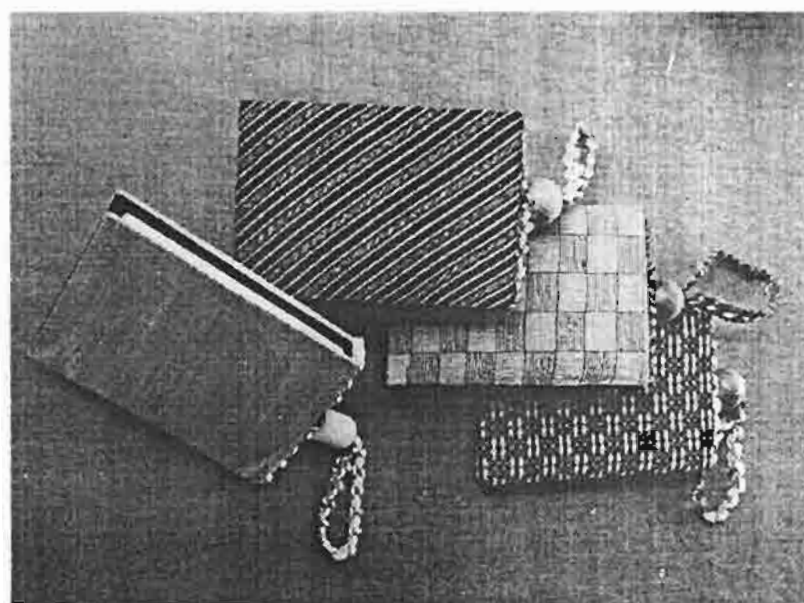
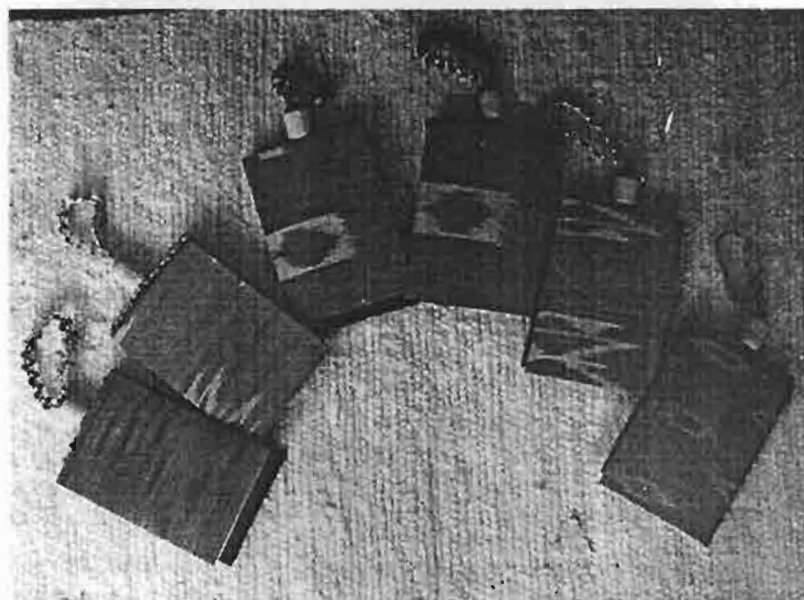
กระเป๋าสะพาย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ-ผลิตด้วยผ้าสีพื้นประดับแต่งให้เกิดจุดสนใจด้วย

Accessory ที่เป็นวัสดุท้องถิ่น และวัสดุประดิษฐ์ มีหลากหลายสีล้น และโครงสร้างการวางผ้าในการ
ดีไซน์ ซึ่งเป็นการใช้สีกลุ่มวรรณะเดียวกัน ตอบสนองวิถีชีวิตวัยรุ่น วัยเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก

G/C-001 (ฝ้าย) สุ่มฉีกเล็ก

สุ่มฉีกเล็ก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ-ผลิตเพื่อตอบสนององวิถีชีวิตที่ต้องมีการจดบันทึก ชีตเขียน เล็ก ๆ น้อย ๆ จึงควรมีสุ่มฉีกติดตัว ภายในสุ่มฉีกมีกระดาษสีขาวพร้อมฉีก เขียนในช่องที่มี ปกหุ้มผ้าทอจากนิคมสร้างตนเองลำปาวทุกชนิด บางกลุ่มจะมีการเพิ่ม Accessory เพื่อประดับ แต่งให้งดงาม เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีหลากหลายขนาด และสีสันทันจากชนิดของผ้า

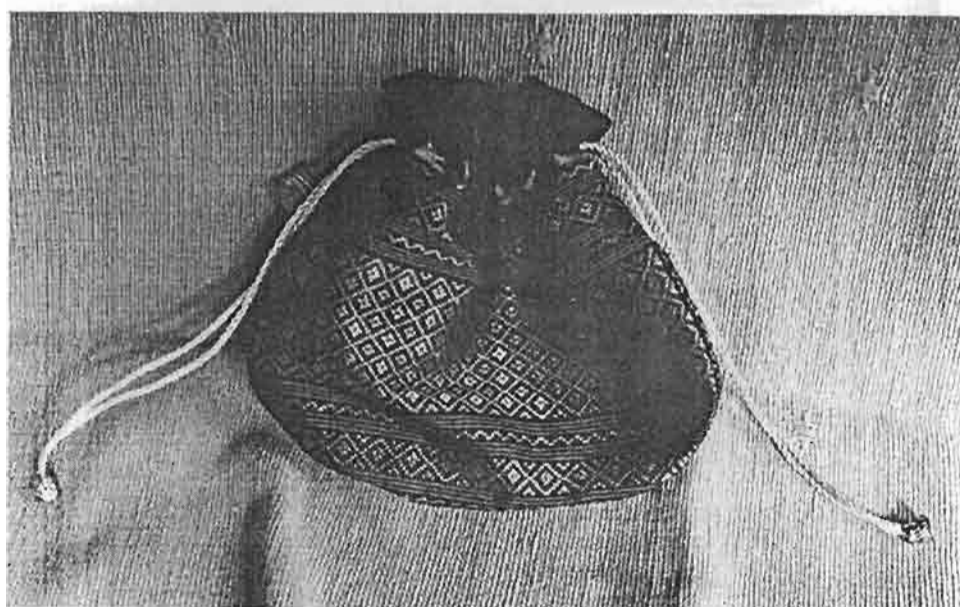
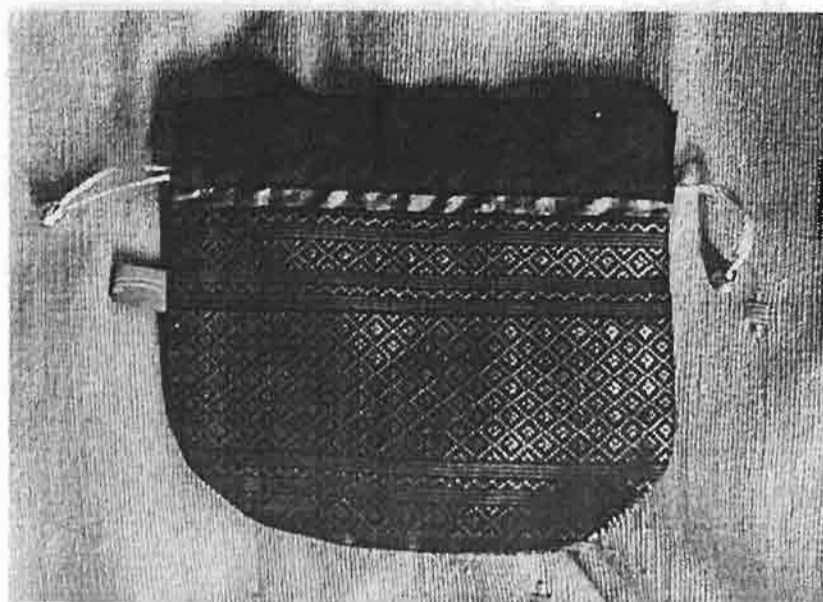
G/S-002 (ไหม) G/C-001 (ฝ้าย) สมุดฉีกเล็ก

สมุดฉีกเล็ก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ-ผลิตเพื่อตอบสนองวิถีชีวิตที่ต้องมีการจดบันทึก ขีดเขียน เล็ก ๆ น้อย ๆ จึงควรมีสสมุดฉีกติดตัว ภายในสมุดฉีกฉีกกระดาศีขาวพร้อมฉีก เสียบในซองที่มี ปกหุ้มผ้าทอจากนิคมสร้างตนเองลำปาวทุกชนิด บางกลุ่มจะมีการเพิ่ม Accessory เพื่อประดับ แต่งให้งดงาม เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีหลากหลายขนาด และสีสันทันจากชนิดของผ้า

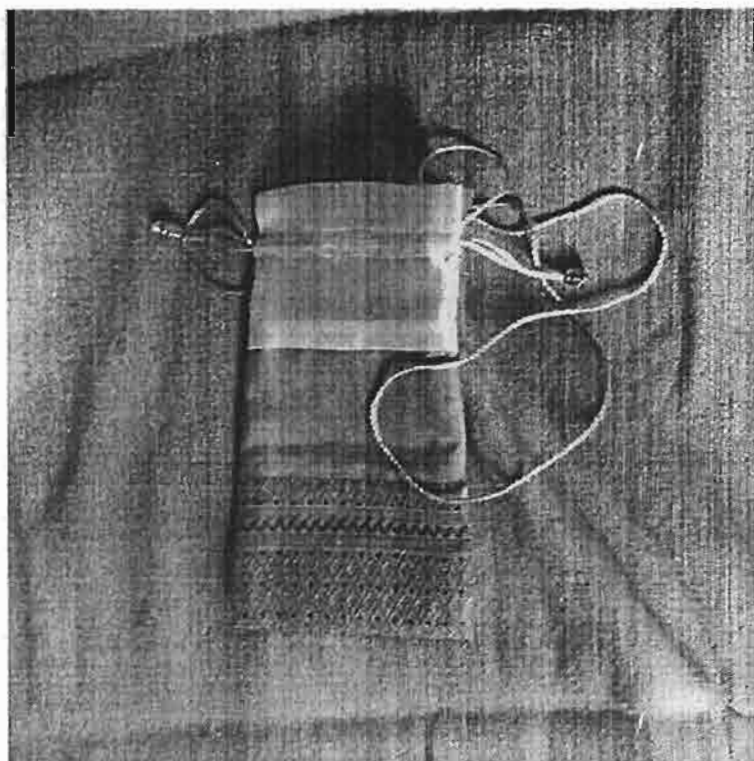
G/S-003 ชุดกิโปเชื้ท

กิโปเชื้ท หรือชุดผลิตภัณฑ์ขนาดเล็กจากผ้าแพรวา กิโปเชื้ทดังกล่าวมีหลายผลิตภัณฑ์ เช่น ของ
 ญอญแจ กล้องลิปติก ชุดตุ๊กตาเครื่องหอม ฯลฯ จัดรวมกลุ่มเป็นเชื้ท เพื่อสะดวกต่อผู้ซื้อและง่ายเื่อ
 การจำหน่าย

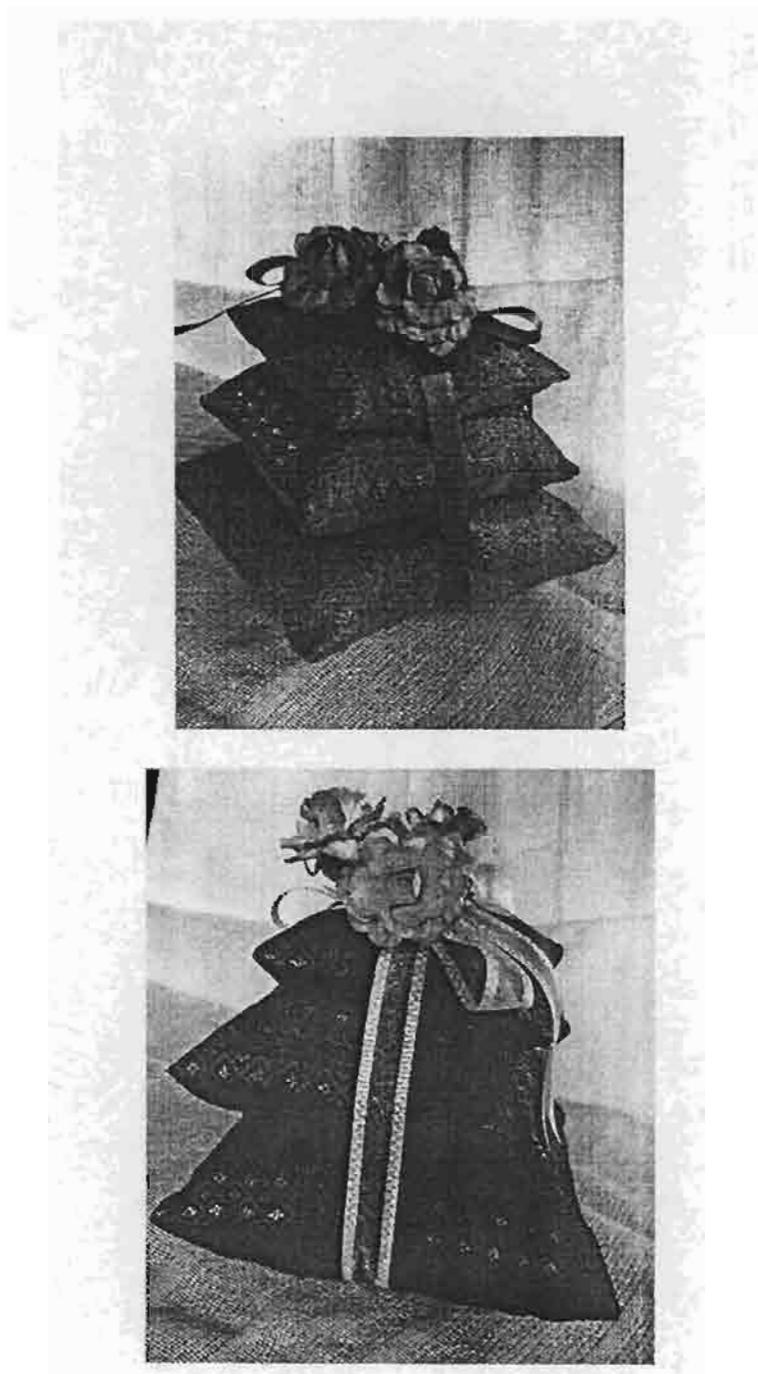
G/S-004 ถุงจีวแพรวอเนกประสงค์

ถุงจีวแพรวอเนกประสงค์ เป็นถุงขนาดเล็ก แบบสะพาย และหิ้ว ผลิตด้วยผ้าไหมแพรวอ และผ้าแก้วผสมบางส่วน ใช้สำหรับบรรจุสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ จิปาถะ มีให้เลือกสรรอย่างหลากหลาย สีสัน เหมาะสำหรับสุภาพสตรีทุกวัย

G/S-005 ถุงจีวแพรวอเนกประสงค์

ถุงจีวแพรวอเนกประสงค์ เป็นถุงขนาดเล็ก แบบสะพาย และหิ้ว ผลิตด้วยผ้าไหมแพรว และ
ผ้าแก้วผสมบางส่วน ใช้สำหรับบรรจุสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ จิปาถะ มีให้เลือกสรรอย่างหลากหลาย
หลายสีสัน เหมาะสำหรับสุภาพสตรีทุกวัย

G/S-006 หมอนแพรวาสามชั้น

หมอนแพรวาสามชั้น เป็นหมอนแพรวาขนาดเล็ก ประดับตกแต่งและเป็นเครื่องหอม ผลิตด้วยผ้าแพรวา ตัดเย็บอย่างประณีต ภายในหมอนเล็กแต่ละใบประกอบด้วยเครื่องหอมธรรมชาติ หมอนแพรวาสามชั้นกลุ่มนี้จึงเหมาะในการเป็นเครื่องประดับรถยนต์ ตู้โชว์ห้องรับแขก ห้องนอน เพราะนอกจากจะสวยงามมีคุณค่าแล้วยังให้กลิ่นหอมละมุน จากการวิจัยตลาดพบว่าหมอนแพรวา 3 ชั้น มักจะถูกซื้อไปเพื่อเป็นของขวัญแก่ผู้เคารพอีกด้วย

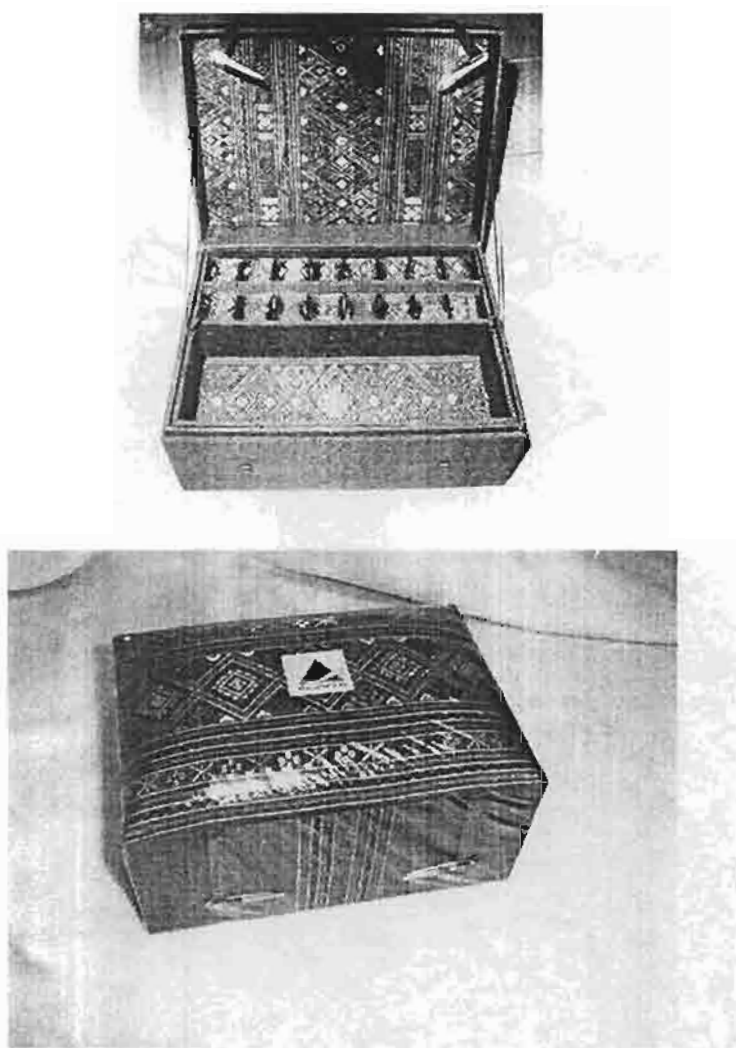
G/S-007 ถุงเครื่องหอม

ถุงเครื่องหอม ผลิตด้วยผ้าไหมพื้น และผ้าแพรวา ประกอบส่วนบนด้วยผ้าแก้ว ภายในบรรจุเครื่องหอม ตัดเย็บอย่างประณีต มีให้เลือกสรรอย่างหลากหลายทั้งขนาดและสีล้น ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้เหมาะในการเป็นเครื่องประดับรถยนต์ ตู้โชว์ห้องรับแขก ห้องนอน เพราะนอกจากจะสวยงามมีคุณค่าแล้วยังให้กลิ่นหอมละมุน ด้วยสมุนไพรและดอกไม้ธรรมชาติ

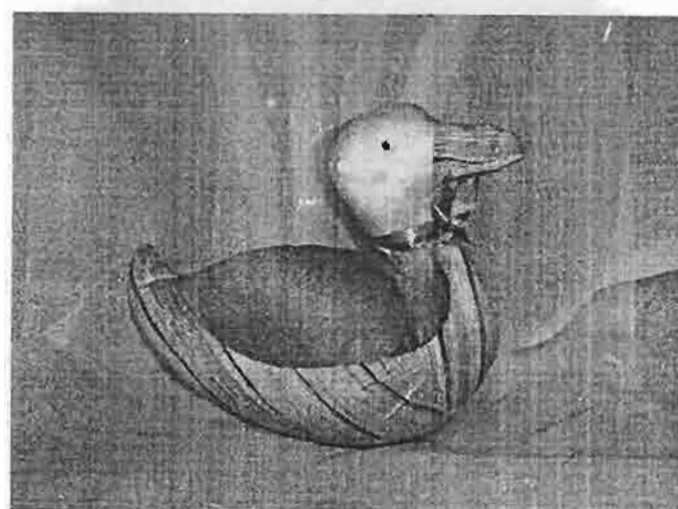
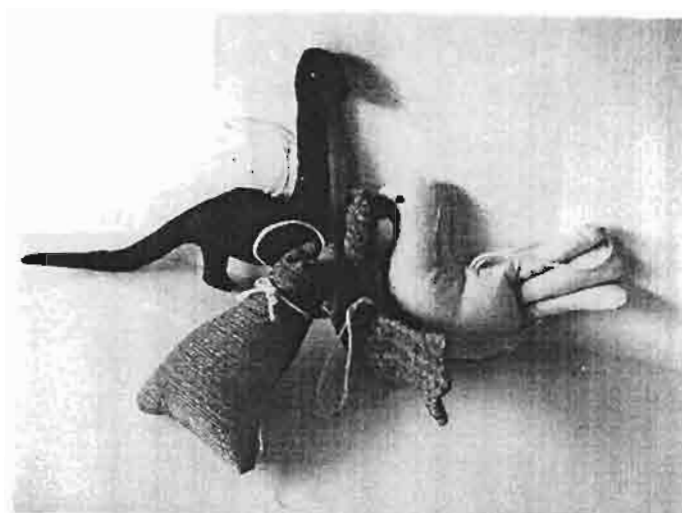
G/S-008 กล่องใส่เครื่องประดับ

กล่องใส่เครื่องประดับ หรือชุดใส่ของมีค่า เช่น แหวน สร้อยทอง เครื่องเงิน เครื่องเพชร ฯลฯ ผลิตภัณฑ์ชุดนี้เป็นผลิตภัณฑ์แพรวา ที่ผลิตอย่างประณีต ใช้ผ้าแพรวาคุนภาพสูง ทั้งผ้าลายล่องลายเกาะ ออกแบบโครงสร้างอย่างได้จังหวะ ระหว่างประโยชน์ใช้สอยและความงาม เหมาะในการมีไว้ประดับครอบครัวยุคใหม่ หรือเป็นของขวัญ ของที่ระลึกแก่บุคคลที่เคารพรัก

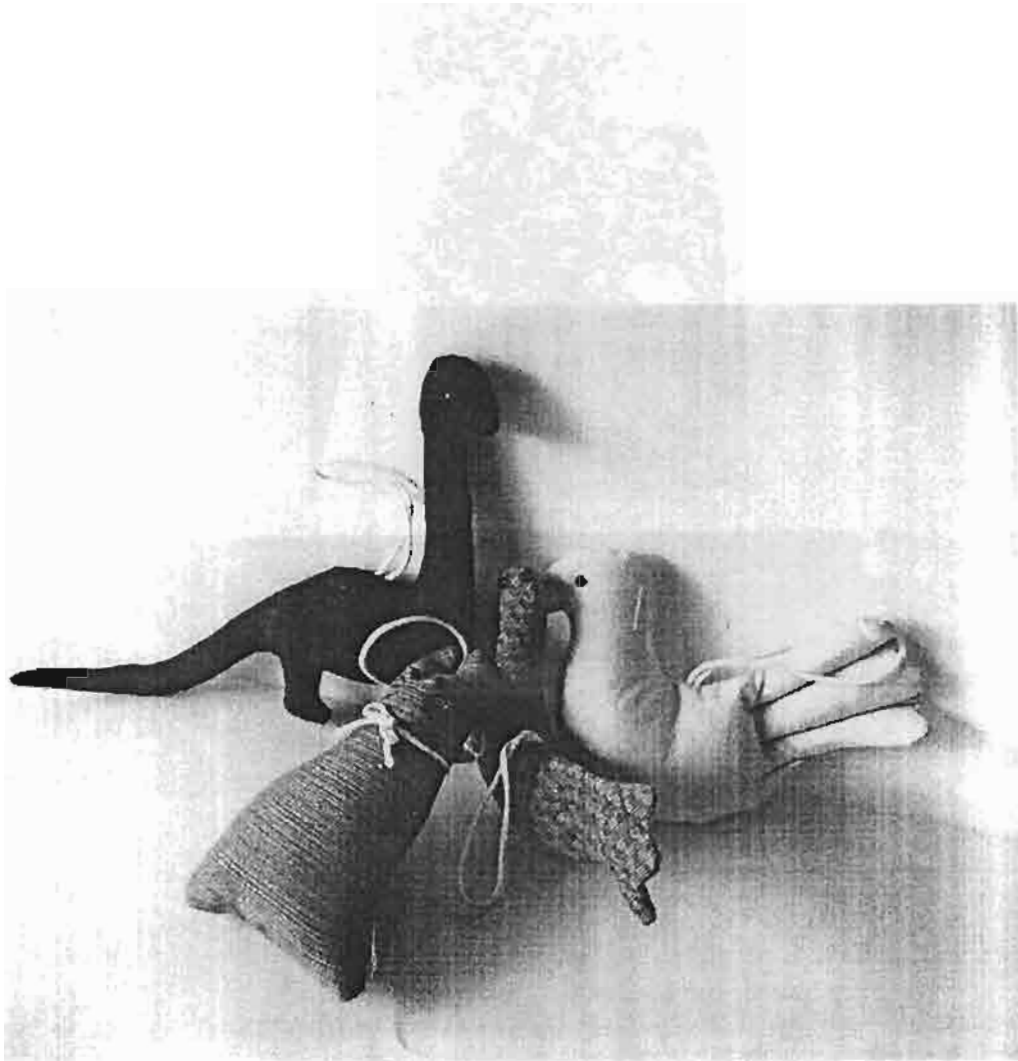
G/S-008 กล่องใส่เครื่องประดับ

กล่องใส่เครื่องประดับ หรือชุดใส่ของมีค่า เช่น แหวน สร้อยทอง เครื่องเงิน เครื่องเพชร ฯลฯ ผลิตภัณฑ์ชุดนี้เป็นผลิตภัณฑ์แพรวา ที่ผลิตอย่างประณีต ใช้ผ้าแพรวาคุณาพสูง ทั้งผ้าลายล่องลายเกาะ ออกแบบโครงสร้างอย่างได้จังหวะ ระหว่างประโยชน์ใช้สอยและความงาม เหมาะในการมีไว้ประดับครอบครัวยุคใหม่ หรือเป็นของขวัญ ของที่ระลึกแก่บุคคลที่เคารพรัก

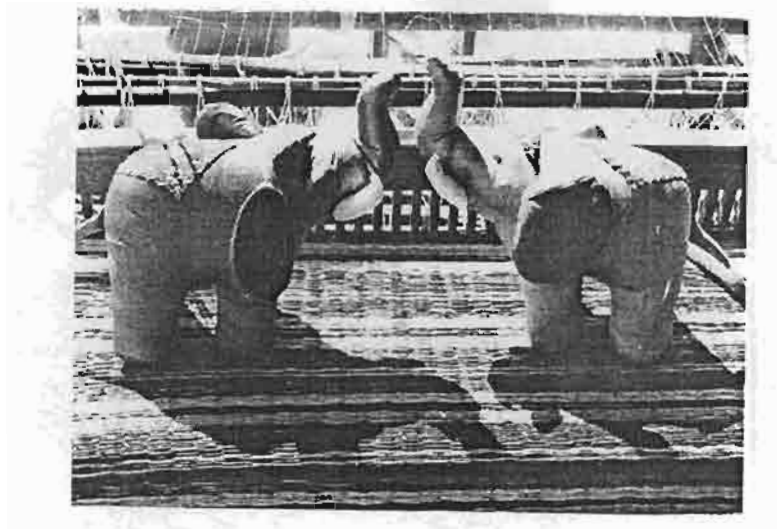
G/S-009, G/S-010 ตุ๊กตาเครื่องหอมรูปสัตว์

ตุ๊กตาเครื่องหอมรูปสัตว์ ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้เป็นการทำตุ๊กตาผ้าตัดทอนรายละเอียดของรูปทรงเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ เช่น นก ปลา เบ็ด แมว และไดโนเสาร์ ซึ่งเป็นสัตว์สัญลักษณ์ของกาฬสินธุ์ ภายในผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้บรรจุด้วยเครื่องหอมธรรมชาติ ใช้สำหรับแขวนประดับหน้ารถ หน้าต่าง โต๊ะทำงาน หรือวางไว้ที่นอน ฯลฯ

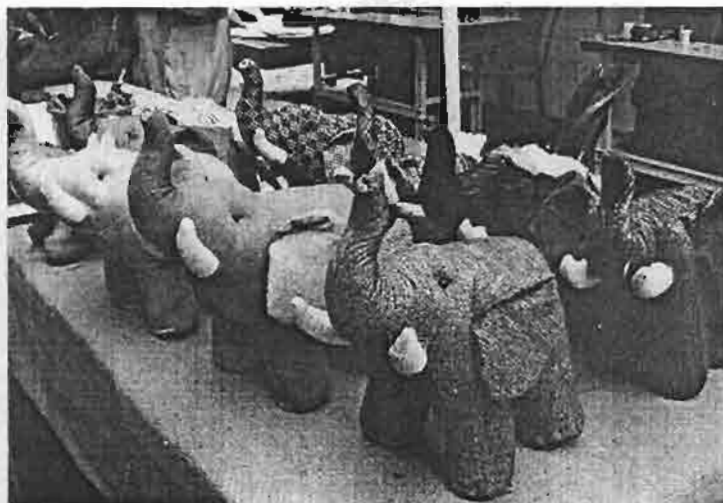
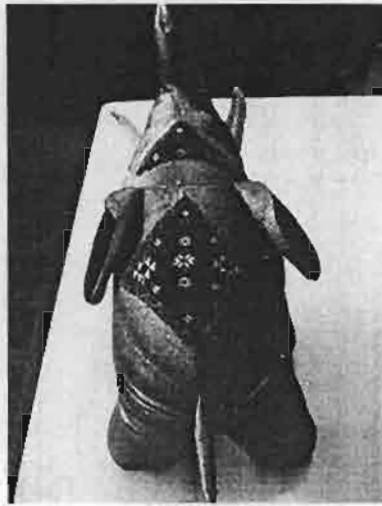
G/S-009, G/S-010 ตุ๊กตาเครื่องหอมรูปสัตว์

ตุ๊กตาเครื่องหอมรูปสัตว์ ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้เป็นการทำตุ๊กตาผ้าตัดทอนรายละเอียดของรูปร่างเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ เช่น นก ปลา เป็ด แมว และไดโนเสาร์ ซึ่งเป็นสัตว์สัญลักษณ์ของกาฬสินธุ์ ภายในผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้บรรจุด้วยเครื่องหอมธรรมชาติ ใช้สำหรับแขวนประดับหน้ารถ หน้าต่าง โต๊ะทำงาน หรือวางไว้ที่นอน ฯลฯ

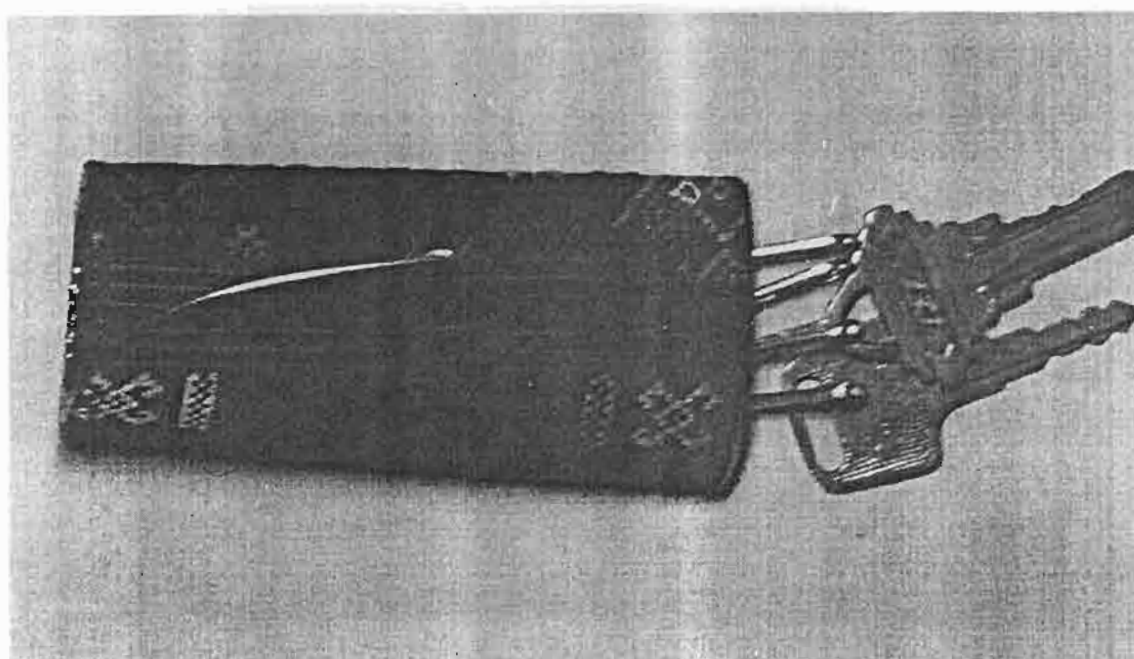
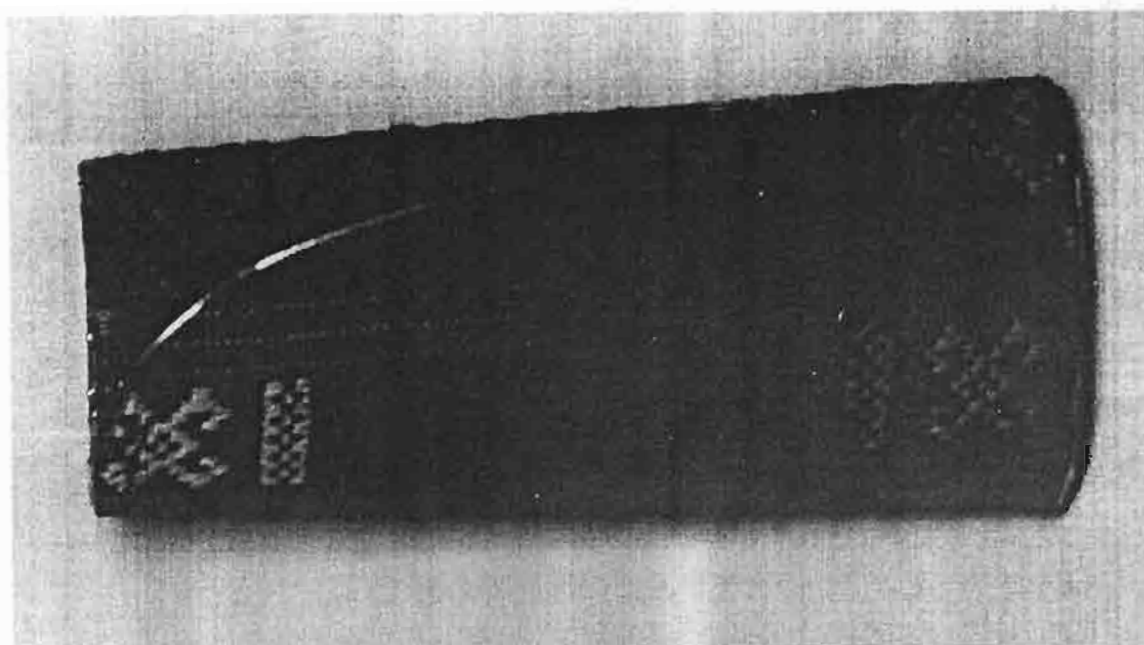
G/S-011 (ไหม), G/S-0120 (ฝ้าย) ตุ๊กตาผ้ารูปช้าง

ตุ๊กตาผ้ารูปช้าง ผลิตจากผ้าไหมและฝ้ายทอเองทุกชนิด มีทั้งการประดับด้วย Accessorry และแสดงเฉพาะผืนผ้า เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการประดับตกแต่งและเป็นของที่ระลึก ซึ่งถูกผลิตให้เลือกสรรเป็นจำนวนมาก

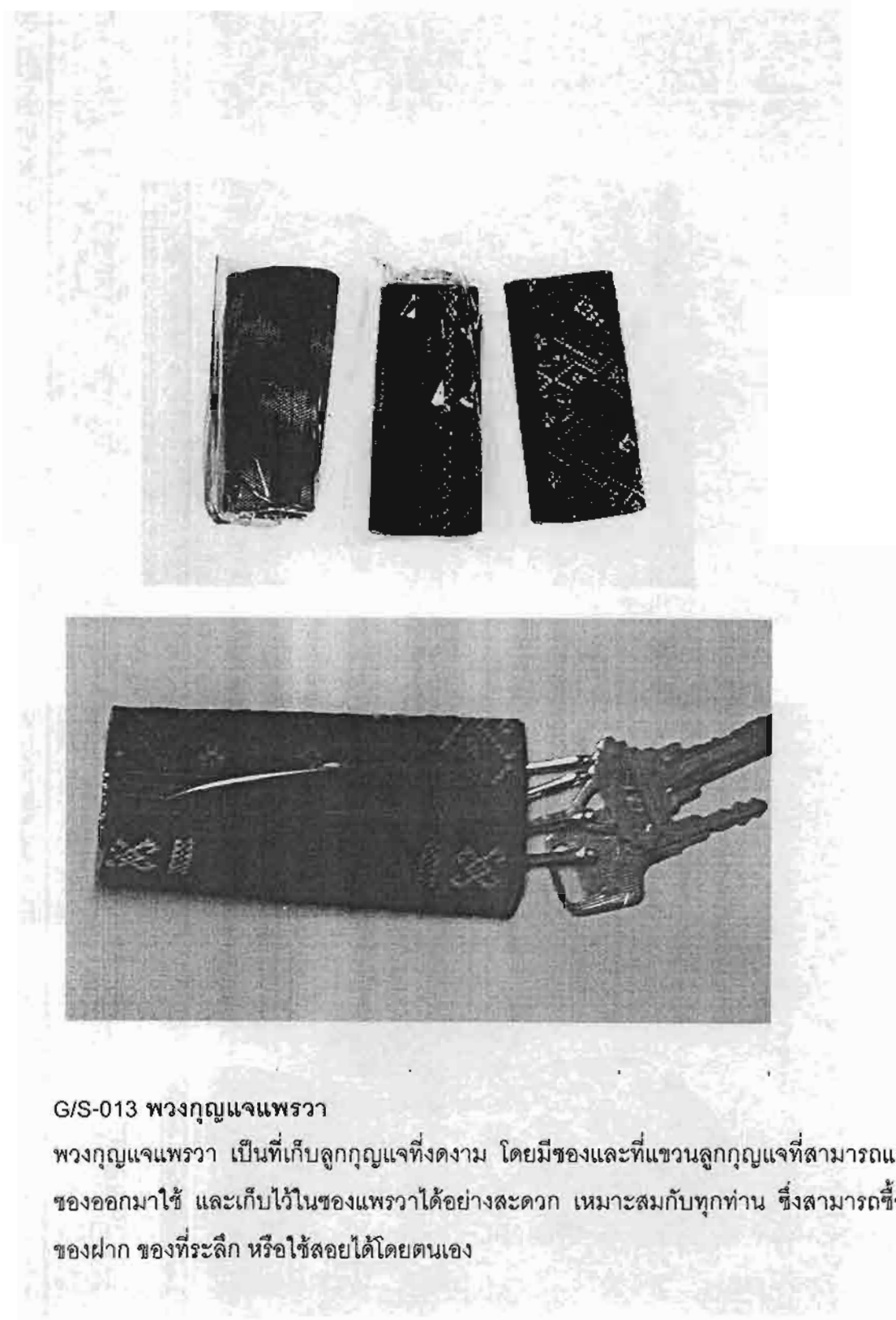
G/S-012 (ฝ่าย) ตุ๊กตาผ้ารูปช้าง

ตุ๊กตาผ้ารูปช้าง ผลิตจากผ้าไหมสร้างตนเองทุกชนิด มีทั้งการประดับด้วย Accessory และ แลวดเฉพาะผ้าไหม เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการประดับตกแต่งและเป็นของที่ระลึก ซึ่งถูกผลิตให้เลือกสรรเป็นจำนวนมาก

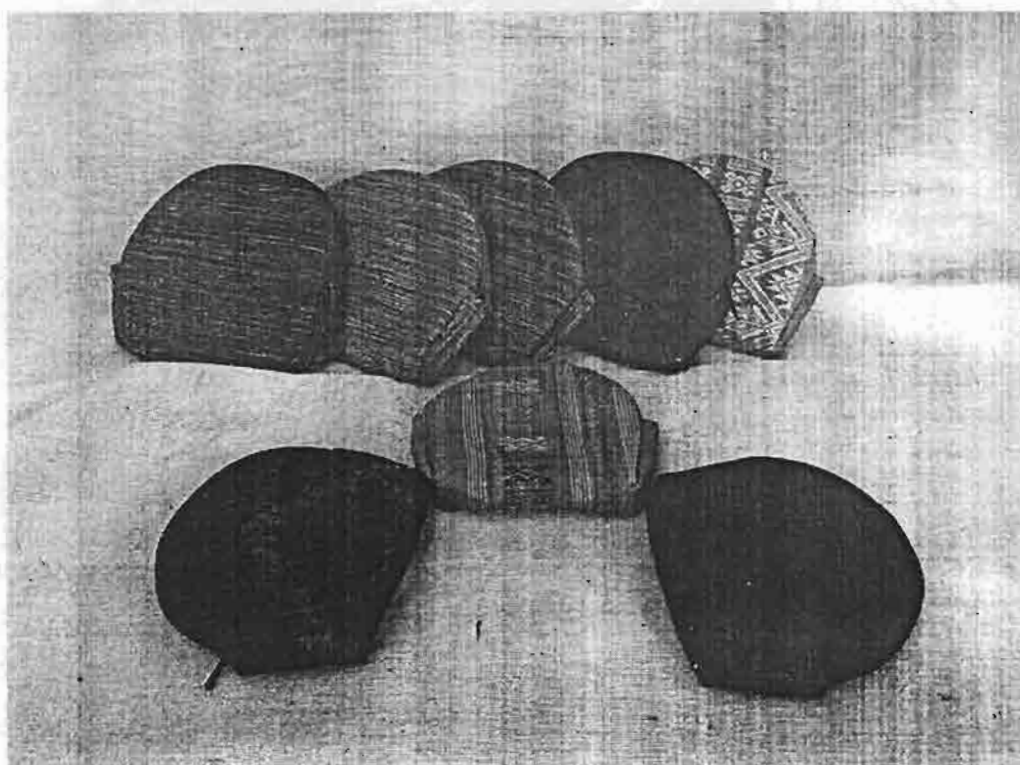
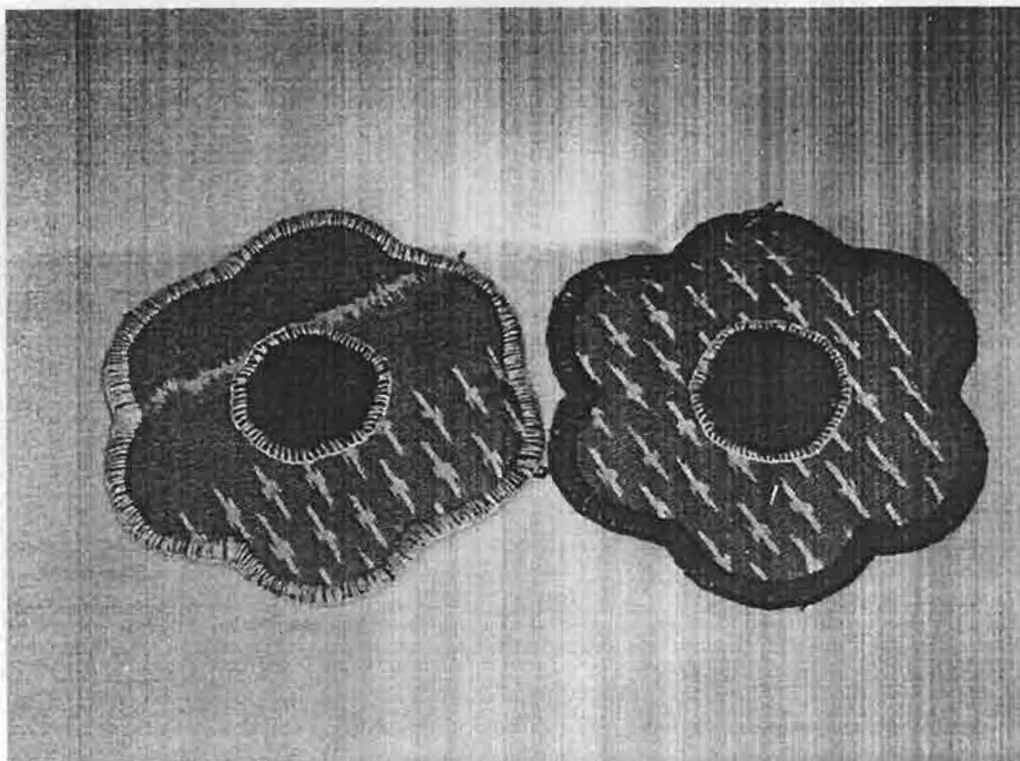
G/S-013 พวงกุญแจแพรวา

พวงกุญแจแพรวา เป็นที่เก็บลูกกุญแจทั้งด้าม โดยมีซองและที่แขวนลูกกุญแจที่สามารถแกะซองออกมาใช้ และเก็บไว้ในซองแพรวาได้อย่างสะดวก เหมาะสมกับทุกท่าน ซึ่งสามารถซื้อเป็นของฝาก ของที่ระลึก หรือใช้สอยได้โดยตนเอง

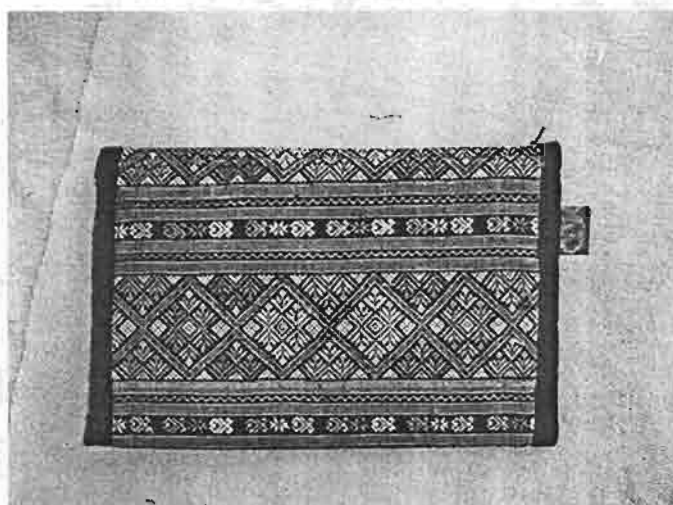
G/S-013 พวงกุญแจแพรวา

พวงกุญแจแพรวา เป็นที่เก็บลูกกุญแจทั้งด้าม โดยมีช่องและที่แขวนลูกกุญแจที่สามารถแกะช่องออกมาใช้ และเก็บไว้ในช่องแพรวาได้อย่างสะดวก เหมาะสมกับทุกท่าน ซึ่งสามารถซื้อเป็นของฝาก ของที่ระลึก หรือใช้สอยได้โดยตนเอง

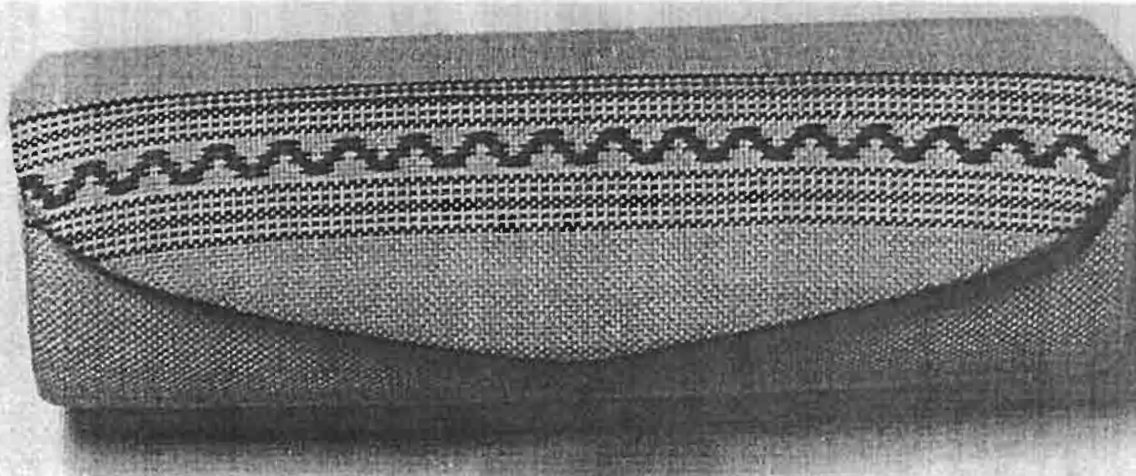
G/S-014 กระเป๋าใส่เงินเหรียญ

กระเป๋าใส่เงินเหรียญ เป็นกระเป๋าโค้งมน ติดซิป ประณีต มีขนาดเหมาะสมต่อการเก็บรักษา เหรียญหรือของมีค่าขนาดเล็กในกระเป๋าสะพาย ผลิตด้วยผ้าทอของชาวบ้านนิคมสร้างตนเอง ลำปางทุกชนิด มีให้เลือกสรรเป็นจำนวนมาก

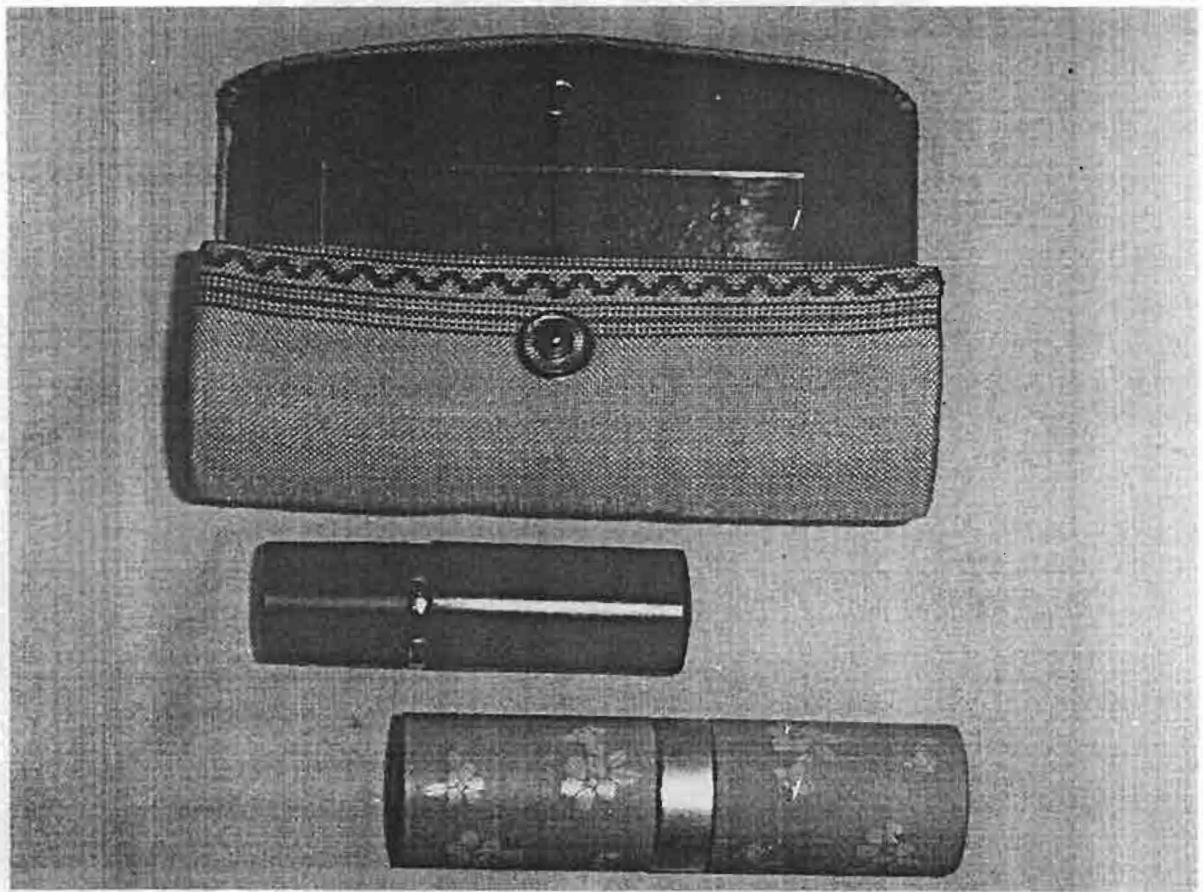
G/S-015 กระเป๋าผ้าอเนกประสงค์

กระเป๋าผ้าอเนกประสงค์ ผลิตด้วยผ้าชนิดต่าง ๆ รวมทั้งผ้าแพรวา ใช้สำหรับการบรรจุสิ่งของต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ กระเป๋าตังค์ และเครื่องสำอางค์ รวมทั้งการถือเพื่อเป็นเครื่องประดับหรือส่วนหนึ่งของการแต่งกาย

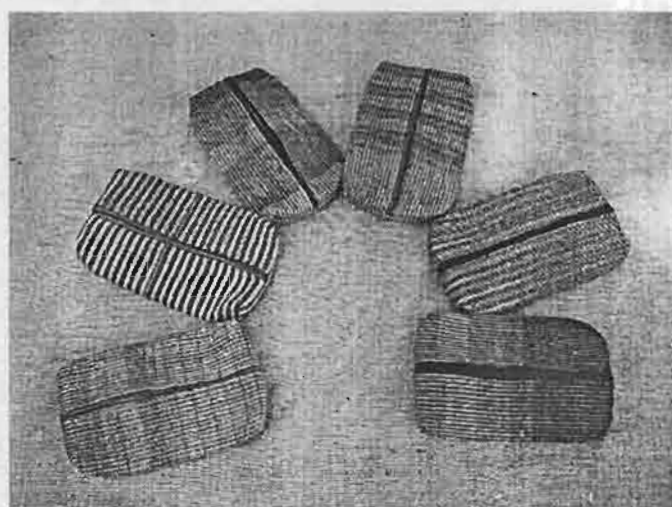
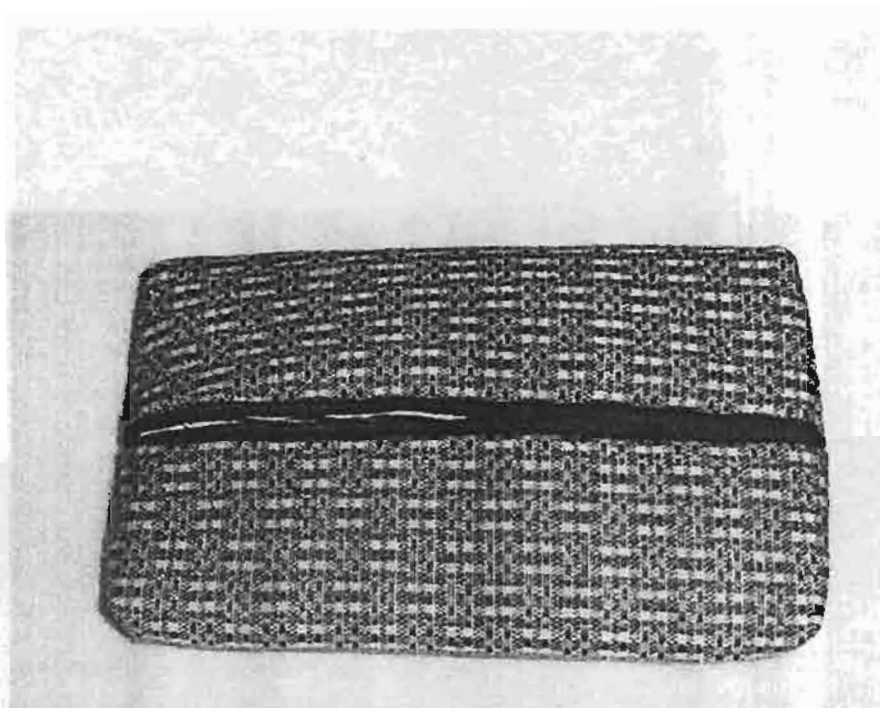
G/S-016 กล่องเก็บลิปติกแพรวา

กล่องเก็บลิปติกแพรวา ออกแบบให้มีกระจกสองขนาดเล็กประกอบอยู่ด้านในของที่เก็บลิปติก ด้านนอกฉีกด้วยผ้าไหมแพรวามีให้เลือกอย่างหลากหลายรูปแบบมาก เป็นผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสตรีทุกคน

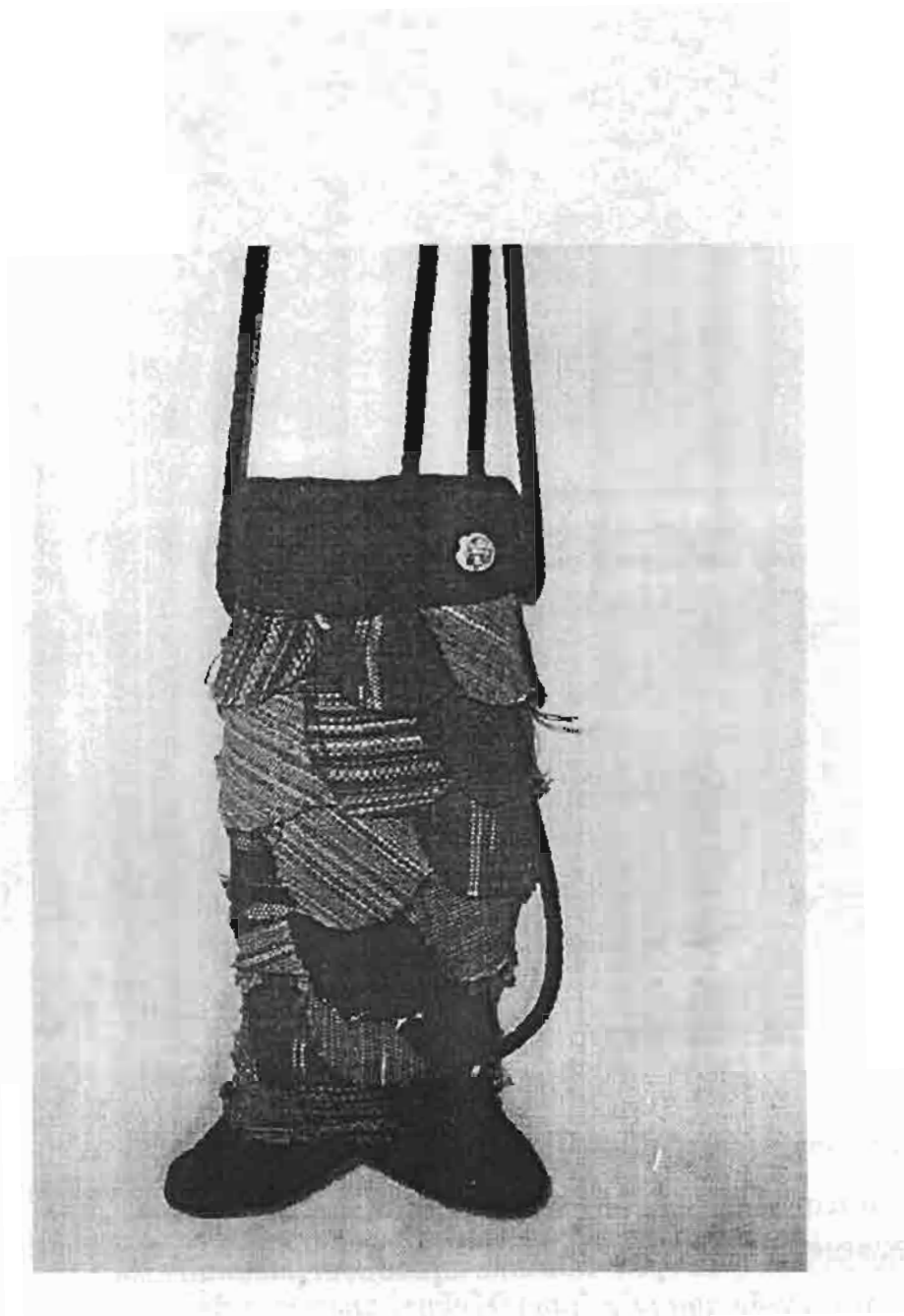
G/S-016 กล่องเก็บลิปติกแพรวา

กล่องเก็บลิปติกแพรวา ออกแบบให้มีกระจกสองขนาดเล็กประกอบอยู่ด้านในของที่เก็บลิปติก ด้านนอกฉีกด้วยผ้าไหมแพรวามีให้เลือกอย่างหลากหลายรูปแบบมาก เป็นผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสตรีทุกคน

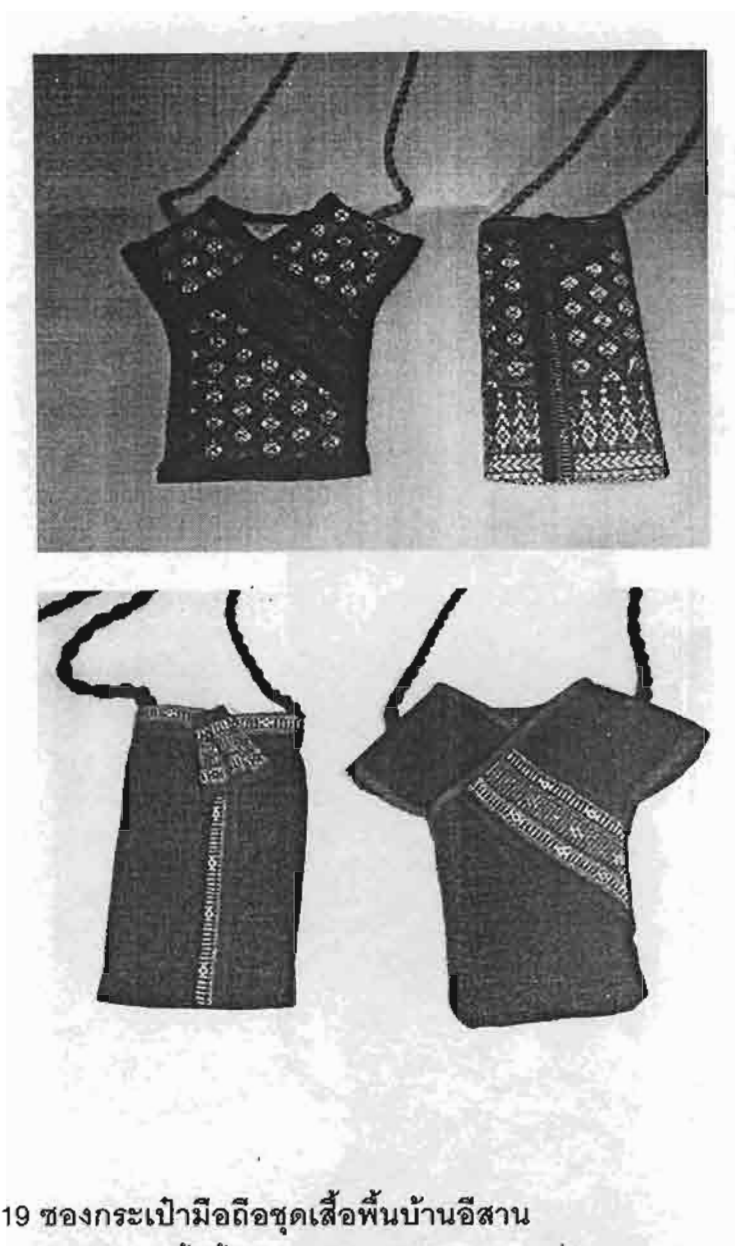
G/C-017 ซองใส่กระดาษทิชชูเพื่อพกพาติดตัว

ซองใส่กระดาษทิชชูเพื่อพกพาติดตัว ออกแบบแปรรูปด้วยผ้าทอของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวทุกชนิด ดังนั้น ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้จึงมีให้เลือกอย่างหลากหลายมากมาย เป็นผลิตภัณฑ์ที่รองรับวิถีชีวิตของคนปัจจุบันทุกคนได้เป็นอย่างดี

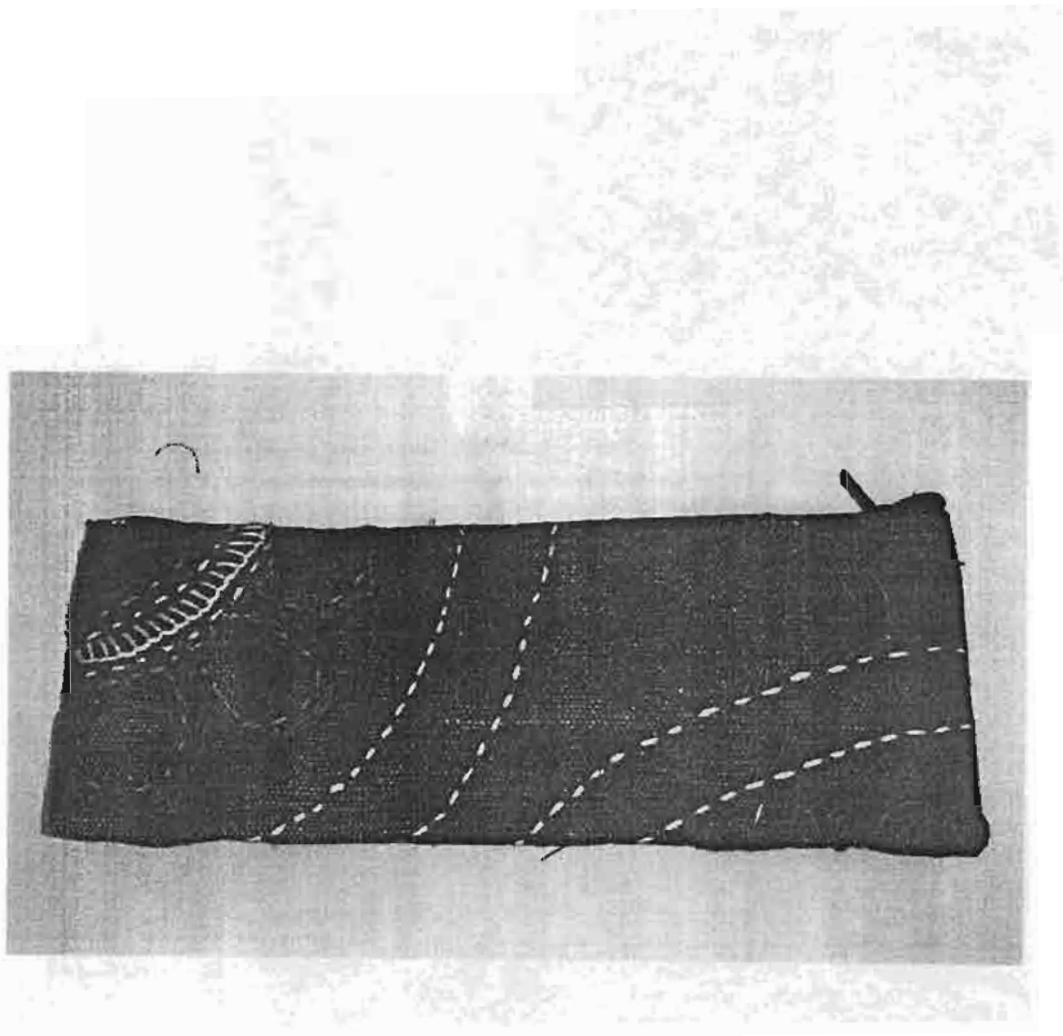
G/C-018 ซองมือถือรูปปลา

ซองมือถือรูปปลา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตด้วยการผสมผสานผ้าหลากหลายชนิดเข้าไว้ด้วยกัน มีรูปแบบทันสมัยและได้รับความนิยมอย่างสูงในกลุ่มวัยรุ่น

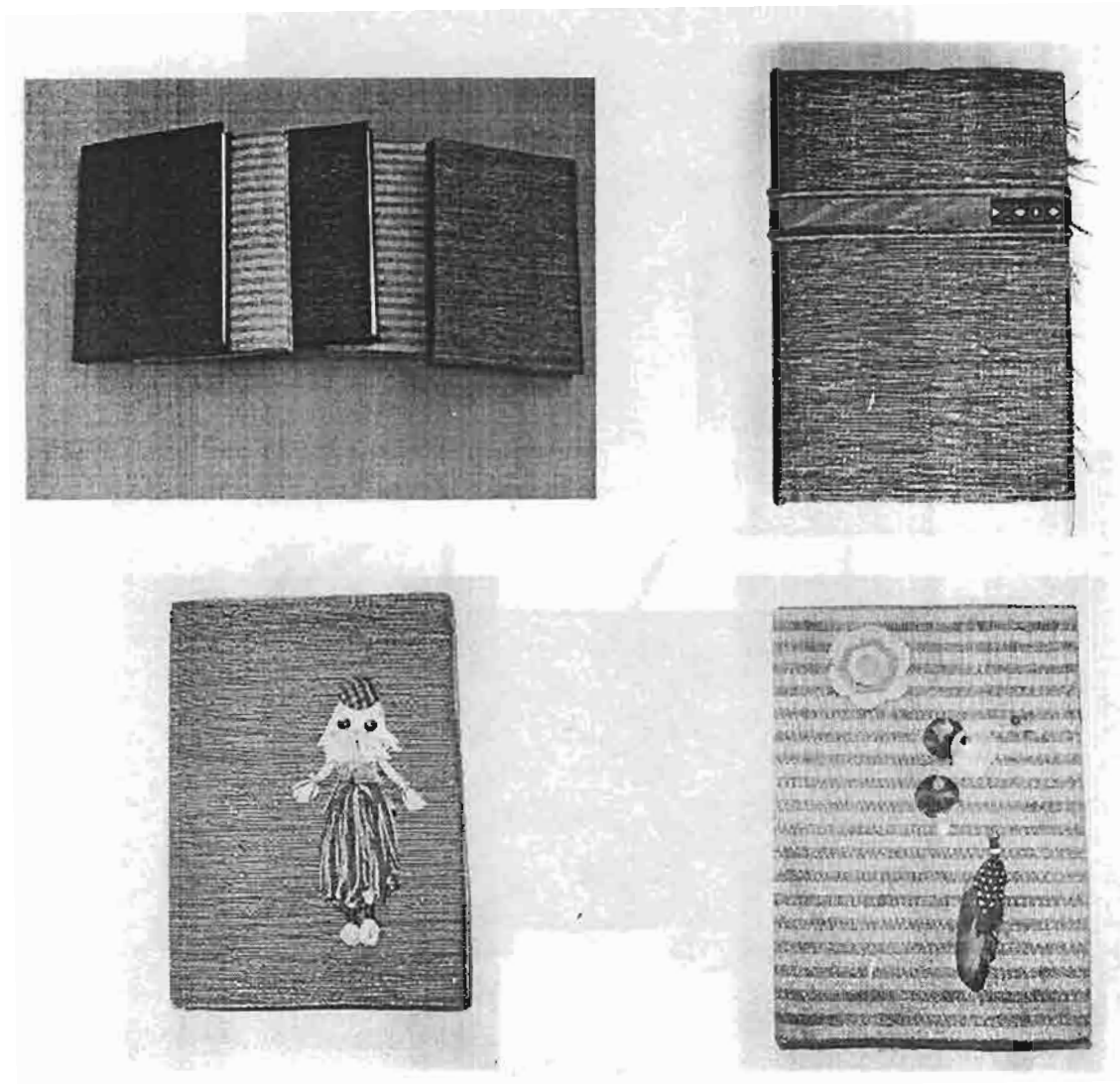
G/C-019 ของกระเป๋ามือถือชุดเสื้อพื้นบ้านอีสาน

ของกระเป๋ามือถือชุดเสื้อพื้นบ้านอีสาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการออกแบบกระเป๋ามือถือ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนปัจจุบัน มีหลากหลายรูปแบบของชุดเสื้อพื้นบ้านอีสาน

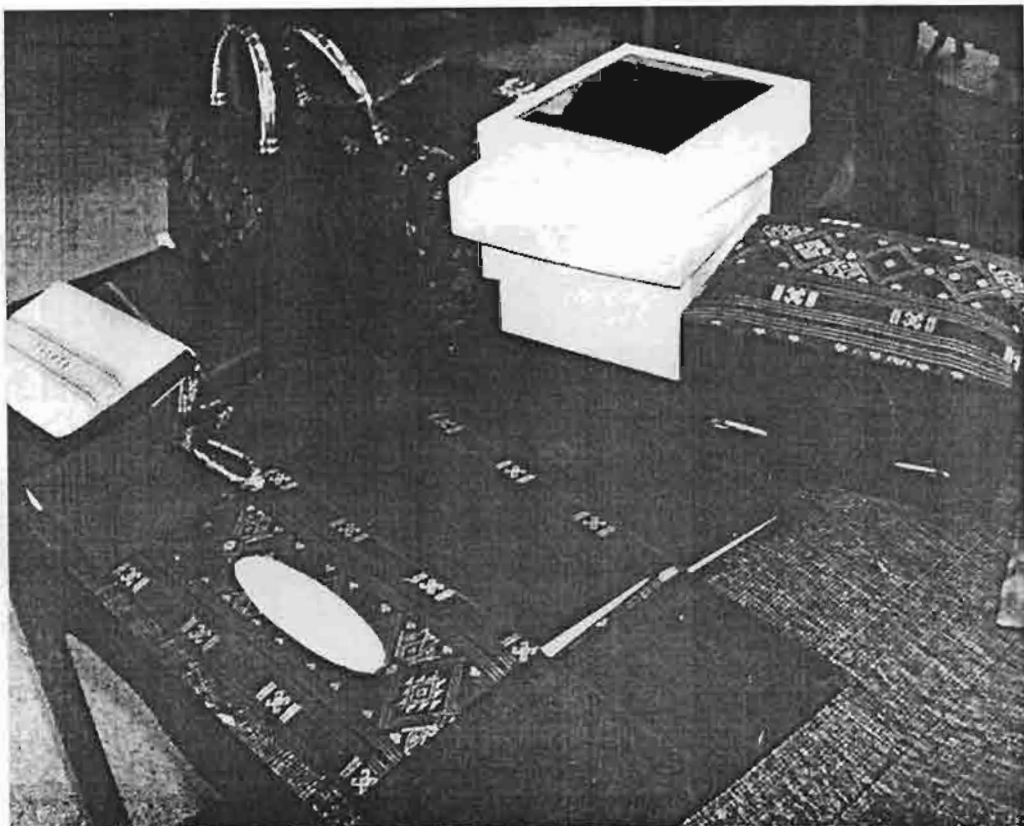
G/C-020 ของปากกา้วยเรียน

ของปากกา้วยเรียน เป็นของใส่ปากกา ดินสอของนักเรียน นิสิตนักศึกษา ใช้ผ้าดิบสีน้ำเงินของ
 กลุ่มบ้านโนนนคร ได้รับการออกแบบโดยนักวิจัยกลุ่มบ้านโนนนคร ผลิตภัณฑ์ชุดนี้มีหลากหลาย
 ดีไซน์ และตอบสนองนักเรียน นักศึกษาได้เป็นอย่างดี

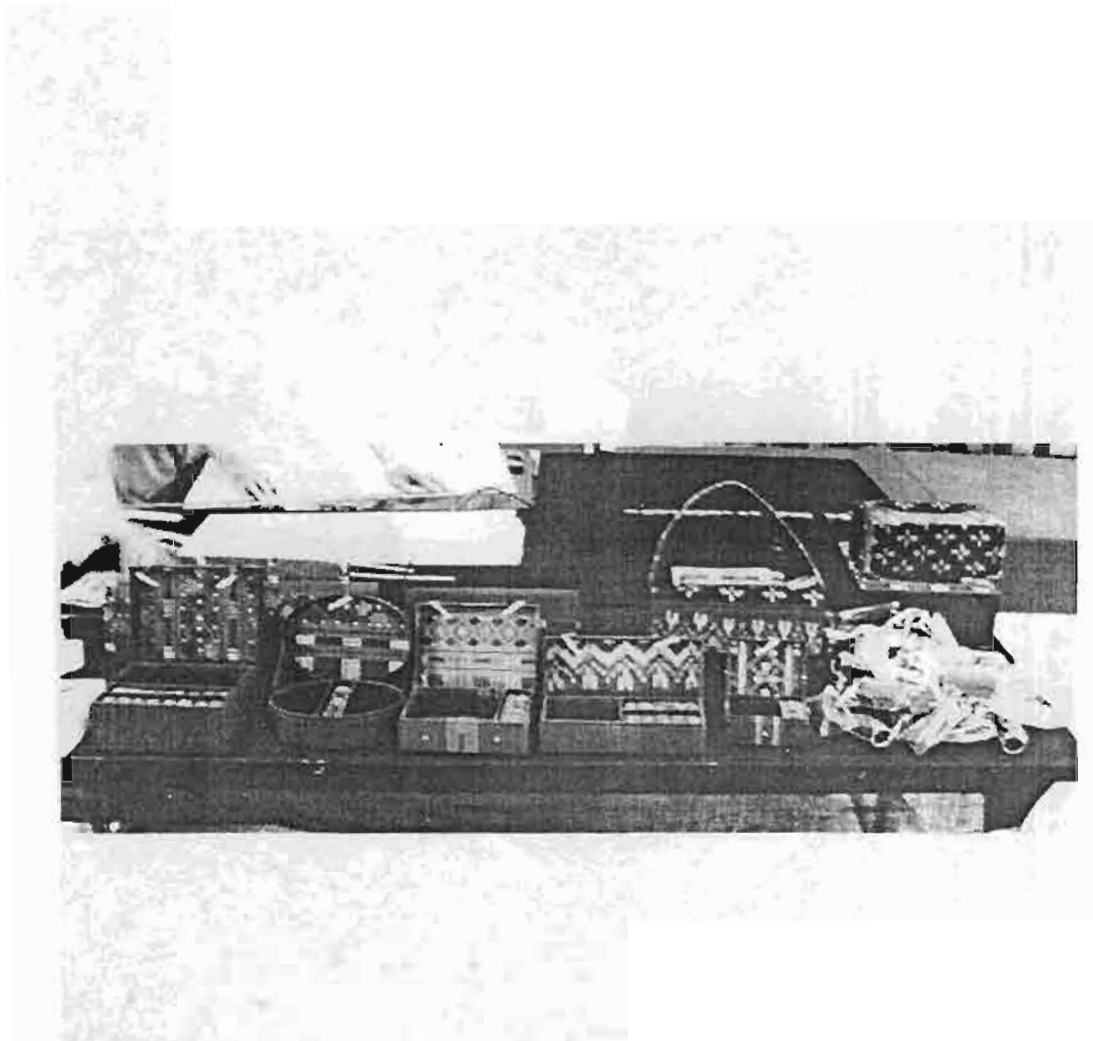
G/C-021 สมุดโน้ตแฟนซี

สมุดโน้ตแฟนซี เป็นสมุดโน้ตอเนกประสงค์หุ้มปกด้วยผ้าชนิดต่าง ๆ ของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว บางเล่มเน้นรูปแบบเรียบง่ายโชว์ความงดงามลวดลายผ้า แต่บางเล่มมีการสร้างสรรค์เรื่องราวบนปกด้วย เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบสร้างสรรค์อย่างหลากหลาย

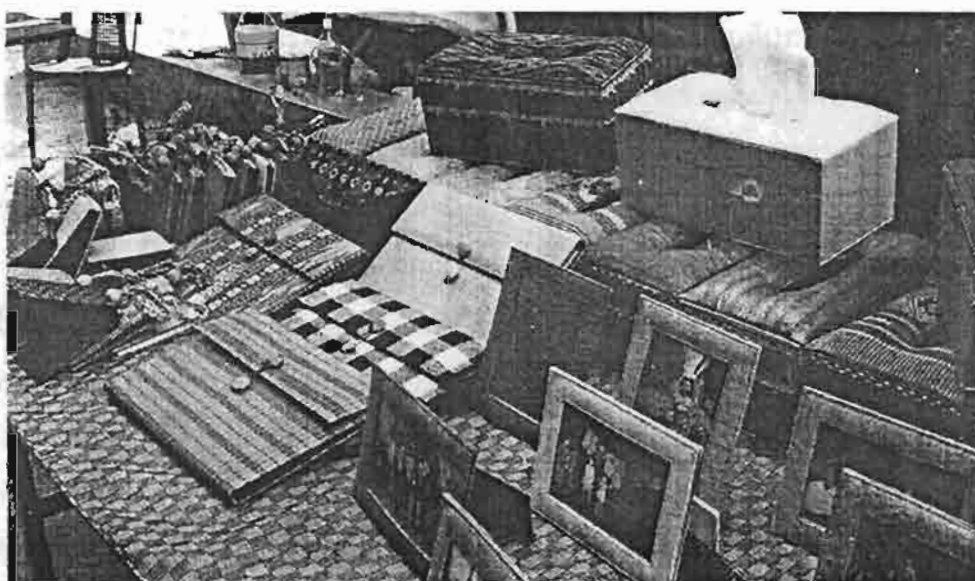
G/S กิปเซ็ทแพรวา

กิปเซ็ทแพรวา หรือชุดใส่ของมีค่า เช่น แหวน สร้อยทอง เครื่องเงิน เครื่องเพชร ฯลฯ ผลิตภัณฑ์ชุดนี้เป็นผลิตภัณฑ์แพรวา ที่ผลิตอย่างประณีต ใช้ผ้าแพรวาคุณภาพสูง ทั้งผ้าลายลวง ลายเกาะ ออกแบบโครงสร้างอย่างได้จังหวะ ระหว่างประโยชน์ใช้สอยและความงาม เหมาะในการมีไว้ประดับครอบครัวยุคใหม่ หรือเป็นของขวัญ ของที่ระลึกแก่นักธุรกิจที่เคารพ

G/S กิปเซ็ทแพรวา

กิปเซ็ทแพรวา หรือชุดใส่ของมีค่า เช่น แหวน สร้อยทอง เครื่องเงิน เครื่องเพชร ฯลฯ ผลิตภัณฑ์ชุดนี้เป็นผลิตภัณฑ์แพรวา ที่ผลิตอย่างประณีต ใช้ผ้าแพรวาคุณภาพสูง ทั้งผ้าลายฉลุ ลายเกาะ ออกแบบโครงสร้างอย่างได้จังหวะ ระหว่างประโยชน์ใช้สอยและความงาม เหมาะในการมีไว้ประดับครอบครัวยุคใหม่ หรือเป็นของขวัญ ของที่ระลึกแก่บุคคลที่เคารพรัก

ส่วนหนึ่งของกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่สมาชิกโครงการวิจัยออกแบบ-ผลิตเพื่อเตรียมออก
จำหน่าย ในช่วงระยะปลายของโครงการวิจัย

บทที่ 5

การถ่ายทอดทักษะการออกแบบและกระบวนการผลิตแก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน นิคมสร้างตนเองลำปาว

การวิจัยเรื่อง การพัฒนามลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อ.สหพันธ์ จ.กาฬสินธุ์ นี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งประกอบด้วยนักวิจัยด้านการตลาด ด้านออกแบบ ด้านผลิตภัณฑ์ กับนักวิจัยที่เป็นตัวแทนนิคมสร้างตนเองลำปาว และตัวแทนสมาชิกชุมชน ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ดังนั้นในการกล่าวถึง "คณะวิจัย" ในบทนี้ต่อไปหมายถึง คณะวิจัยทุกส่วนรวมกัน

ด้วยการทำงานวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงมีตัวแปรแทรกซ้อน และตัวแปรอิสระที่ส่งผลเชิงบวก และเชิงอุปสรรคต่อการดำเนินการตามขั้นตอนที่ปรากฏในข้อเสนอโครงการบ้าง อย่างไรก็ตาม คณะวิจัยอันหมายถึงคณะทำงานวิจัยทั้ง 3 ฝ่ายข้างต้น ได้พยายามช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยเฉพาะการใช้วิกฤตให้เป็นโอกาส ซึ่งการดำเนินการทำงานในขั้นตอนนี้ มีข้อสรุปรวมก่อนการนำเสนอรายงานละเอียด ดังนี้

1. คณะวิจัยได้ทำงานร่วมกันไม่เพียงเฉพาะนักวิจัยหลัก หรือตัวแทนสมาชิกชุมชนดังปรากฏในข้อเสนอโครงการ หรือในบทที่ 2 หากแต่คณะวิจัยได้ทำงานในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา ทั้งในเชิงการออกแบบและการผลิต อันรวมทั้งการแก้ปัญหาทางการเมืองระดับท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือ หรือเสริมพลังให้กับชุมชนในการเสนอขอความช่วยเหลือด้านครุภัณฑ์การตัดเย็บจาก อบต. ที่ชุมชนโครงการวิจัยสังกัดอยู่ ฯลฯ ดังนั้น กระบวนการข้างต้นจึงเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้ และการแปรรูปร่วมกันไปในตัว โดยเฉพาะในการทำงานร่วมกัน ณ ศูนย์พัฒนามลิตภัณฑ์ที่บ้านพักรับรองนิคมสร้างตนเองลำปาว ตลอดเวลาการทำงานวิจัย ที่คณะวิจัยได้นักวิจัยเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกัน ณ สถานที่ดังกล่าว

2. คณะวิจัยพยายามแสวงหาโอกาสในการสร้างให้เกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดกระบวนการคิด กระบวนการออกแบบ และแปรรูปในทุกโอกาสที่สามารถกระทำได้ โดยไม่ได้รอคอยใช้เวลาเฉพาะช่วงสุดท้ายของการวิจัย เพราะจากการทำงานร่วมกันคณะวิจัยเห็นว่า การเรียนรู้ทั้งการคิด และการลงมือทำนั้นไม่สามารถถ่ายทอดได้เพียงวาระสั้น ๆ จึงใช้ทุกโอกาสที่มีให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การนำเอาสมาชิกชุมชนวิจัยเข้ามาร่วมเรียนรู้ และปฏิบัติการที่คณะศิลปกรรม และสถาปัตยกรรม เมื่อมีการเชิญวิทยากรสำคัญด้านแฟชั่น หรือการออกแบบสิ่งทอมาถ่ายทอดความรู้ที่มหาวิทยาลัย สมาชิกชุมชน

เหล่านี้จำนวนหนึ่งจึงได้มีโอกาสทำงานร่วมกับนักออกแบบที่นอกเหนือจากคณะวิจัยในโครงการวิจัยอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ที่มหาวิทยาลัย หรือชุมชน ซึ่งคณะวิจัยจะพาผู้มีความรู้สาขาต่าง ๆ ร่วมเข้าไปถ่ายทอดด้วยเมื่อมีโอกาส เช่น เมื่อผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบหรือด้านอื่น ๆ มาเยี่ยมมหาวิทยาลัย

ประเด็นสำคัญและที่เห็นอย่างเป็นรูปธรรมก็คือ จากการที่คณะวิจัยได้มีโอกาสเชื่อมสัมพันธ์กับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และสถาบันแพชชั่นระดับประเทศ คณะวิจัยได้เชื่อมโยงบุคคลเหล่านี้เข้าสู่ชุมชนและนำสมาชิกชุมชนเข้ารับการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

3. การถ่ายทอดความรู้ วิธีคิดด้านการออกแบบ พร้อมไปกับวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่ได้รับการพัฒนาจากขั้นตอนที่ 1- 6 จึงเสมือนการสรุปรวม ที่ประเด็นสำคัญทั้งทางวิชาการด้านการออกแบบ การตลาด และการแปรรูปในระดับลึก สำหรับบางผลิตภัณฑ์ มากกว่าการเริ่มต้นถ่ายทอดใหม่ จากผลิตภัณฑ์ชุดแรก ๆ ที่ผ่านการทดสอบตลาด ทั้งนี้ เพราะในการวิจัยจริง ๆ นั้น เราไม่สามารถที่จะรอคอยการเรียนรู้ ณ ขั้นตอนสุดท้ายได้ ด้วยว่า ผลิตภัณฑ์ที่ถูกขายและได้รับข้อเสนอแนะจากการประเมินตลาด โดยเฉพาะจากลูกค้า คณะวิจัยจะรับวิเคราะห์แนวทางพัฒนาร่วมกับสมาชิก แล้วรีบแก้ไขและนำไปจำหน่ายซ้ำทันที ซึ่งทำให้มีการถ่ายทอดระหว่างกันจนได้ที่ ดังนี้ กระบวนการถ่ายทอดหลัก 2 เดือน นั้น จึงเน้นการทบทวน หลักวิชาการตลาดจาก ผศ.ดาริกา เสาร์ม และคณะอาจารย์จากคณะการบัญชีและการจัดการ การแก้ปัญหาอันเกิดจากตัวแปรอิสระ และการเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ในระดับละเอียดประเด็นยิ่งขึ้น

สำหรับสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวที่เข้ารับการถ่ายทอด ประกอบด้วย

▪ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่เป็นแกนนำการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ และดูแลกลุ่มที่เข้าร่วมรับการถ่ายทอดภาคปฏิบัติการ 9 คน คือ

1.นางสาววิมลวรรณ เจนวิริยกุล อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านสว่าง ตำบลภูดิน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. นางประนอม จักษ์สุวรรณ (บ้านห้วยแสง ตำบลคำปลาเฝ้า อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์)

3. นางปริญญา การจำรัส (บ้านนาจารย์ ตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์)

4. นางจันทร์แดง จำปาชัย (บ้านคำแคน ตำบลกรุงเก่า อำเภอดงคำพันโท จังหวัดกาฬสินธุ์)

5. นายสุทธา คำหงสา (บ้านโนนนคร ตำบลขมิ้น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์)

6. นางคำปิ่น ยอดแก้ว (บ้านโนนนคร ตำบลขมิ้น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์)

7. นางชุติมา คำไพศรี (บ้านเสริมไทยศรี ตำบลนิคม อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์)

8.นางสาวหทัย พิลาชัย (บ้านโสกทราย ตำบลสหัสขันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์)

9. นางบังอร สายรัศมี (บ้านคำปลาฝา ตำบลคำปลาฝา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์)

■ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่เป็นแกนร่วมโครงการวิจัยจากหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้

บ้านสิงห์สะอาด ต.สหัสขันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ นางสมใจ แดงวันสี และนางสมพร พรมาวง

บ้านโสกทราย ต.สหัสขันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ นางกิมหลอย สงไพรสน นางสาวลักษณ์ แพงดี และนางสไบ ศรีพรมมา

บ้านเสริมไทยศรี ตำบลนิคม อำเภอสหัสขันธ์ นางสาวลิ นรแสน นางทองสุข นาทรม และนางสาวรุ่งทิพย์ บุญเสริม

บ้านนาสมบุญ ตำบลนิคม อำเภอสหัสขันธ์ นางสาวเพชร บัวชุม และนางอรอุมา สารขันธุ์

บ้านโนนน้ำเกลี้ยง ตำบลภูสิงห์ อำเภอสหัสขันธ์ นางกม ตูแถมศรี และนางบุญปอง วิลาชัย

บ้านแก่นนคร ตำบลนิคม อำเภอสหัสขันธ์ นางหลอด ตาเมือง นางสาวพิศ เกาะแก้ว นางอรุณพัลลวดี และนางสำเนียง พิลาชัย

บ้านโนนบุรี ตำบลภูสิงห์ อำเภอสหัสขันธ์ นางบุญชู ภารจำรัส นางฝ้ายคำ วงศ์วันศรี และนางวิลาวรรณ ภูหนองโอ นางสาวภักดี ศรีสอน

บ้านโนนนคร ตำบลขมิ้น อำเภอเมือง นางบุญมี คำหงสา นางบุญชี ศรีเกิด และนางบุญลี ภูทองถม นางสาวแดง คำหงสา นางกรรณิการ์ ผิวผัน นางบัวไล อารีเชื้อ และนางพรภา อารีเชื้อ

บ้านสว่าง ตำบลภูดิน อำเภอเมือง นางฉวี สายละออ นางไพรัชย์ ดวงเนตร และนางบัวไล อุดตะไธ

บ้านหนองสอ ตำบลหนองสอ อำเภอเมือง นางบุญล้ำ ภูผานิล นางนิรันดร์ นาทรม

บ้านคำปลาฝา ตำบลคำปลาฝา อำเภอเมือง นางหทัยทิพย์ สิงห์ขร นางใบ ภูคำใบ และนางสมประสงค์ ทิพย์สา

บ้านห้วยแสง ตำบลคำปลาฝา อำเภอเมือง นางสาวจิตรา ไชยสาร นางฉวี นาทรม และนางดอน แพงพรม

บ้านคำแคน ตำบลกรงเก่า อำเภอท่าคันโท นางรัตน์ สันประภา นางบุญมี ศรีธรรมมา และนางดวงจันทร์ ทิพย์เนตร นางชมพูนุช เกตุอาษา และนางจงกล ศรีอุทิศ

อย่างไรก็ตาม สำหรับสถานที่ในการถ่ายทอดมีทั้งที่นิคมสร้างตนเองลำปาว คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และชุมชนท้องถิ่นสมาชิกชุมชนในโครงการวิจัย โดยเฉพาะครั้ง

สุดท้าย ได้ใช้ศูนย์ถ่ายทอดที่ชุมชนบ้านโนนนคร ต.ขมิ้น อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ ที่เสนอตัวเป็นเจ้าของภาพให้กับสมาชิกชุมชนอื่น ๆ และได้รับการเห็นชอบร่วมกัน เพื่อความสะดวกในด้านสถานที่หลบนอน และการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ณ ช่วงเวลาที่กำหนดการถ่ายทอดอย่างฉันทัญติมิตร ประมวลการถ่ายทอดได้ดังนี้

องค์ความรู้และกิจกรรมจากการถ่ายทอด

กิจกรรมการถ่ายทอด มีภาคทฤษฎี ทฤษฎีถึงปฏิบัติ และปฏิบัติการ ซึ่งสรุปรวมองค์ความรู้และกิจกรรมจากการถ่ายทอด ได้ดังนี้

1. องค์ความรู้ภาคทฤษฎี

1.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักการออกแบบและแนวทางการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้าน

ความรู้ส่วนนี้เป็นกิจกรรมภาคทฤษฎี เพื่อปูพื้นฐานที่สำคัญเบื้องต้น โดยมีสาระหลักโดยสรุปจากการบรรยายหรือความรู้ที่บังเกิดขึ้นในกิจกรรมการถ่ายทอด มิได้เป็นข้อมูลจากเอกสารหรือตำราวิชาการ สรุปประเด็นหลัก ๆ ได้ ดังนี้

“ผ้าทอภูมิปัญญาพื้นบ้านจะต้องตอบสนองประโยชน์แก่เจ้าของภูมิปัญญา”¹⁹

ความเป็นผ้าทอพื้นบ้านของไทย ไม่ว่าจะเป็นผ้าทอย้อมสีธรรมชาติหรือสีเคมีนั้น เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ เช่น วิทยุณัฐสุนใจนิยมสวมใส่ผ้าไทย ดังนั้น เมื่อเราต้องการเปิดตัวสู่ตลาดญี่ปุ่นและตลาดต่างประเทศอื่น ๆ เราจะต้องปรับให้สอดคล้องกับรสนิยม และแบบแผนในชีวิตของพวกเขาเป็นต้นว่า ความต้องการความสะดวกในการดูแล ชัก ย้อม เราจะทำอย่างไรให้ผ้าทอไทยสามารถซักเครื่องได้ สีไม่ตก ไม่ต้องฉีดยาใส่จนแข็งเป็นสังกะสี มิเช่นนั้นชาวต่างประเทศที่มีกำลังซื้อสูงเห็นผ้าไทยแล้วก็เบือนหน้าหนีกันหมด สรุปแล้วเราจะต้องมีการปรับตัว

เมื่อได้ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับลูกค้าแล้ว ก็ต้องไปออกร้าน การออกร้านมีประโยชน์มากกว่าการได้ขาย เพราะเป็นการได้พบผู้บริโภคโดยตรง เราจะได้รับรู้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ทำให้เกิด

¹⁹ คุณเพ็ญจิตต์ มาประจง หัวหน้าฝ่ายออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม บรรยายที่นิคมสร้างตนเองลำปาว มกราคม 2547

แนวคิด แรบบันดาลใจในการสร้างสรรค์ลวดลาย หรือผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่อยู่เสมอ และจะได้จำกัดการผลิตผืนผ้าหรือลวดลายที่คนไม่ซื้อออกไป

บางที่ผู้บริโภคอาจจะนำผลิตภัณฑ์ของเราไปใช้ในหน้าที่อื่น เช่น ชาวญี่ปุ่นอาจซื้อผ้าของเราไปใช้เป็นเครื่องประดับตกแต่งแทนการนุ่งห่ม ดังนั้น เราจึงต้องรับรู้ เข้าใจ เพื่อจะได้ปรับให้สอดคล้องกับรสนิยมของลูกค้าอย่างแท้จริง

ข้อพึงระวัง อันเป็นจุดอ่อนสำหรับผ้าทอพื้นบ้านก็คือ การผลิตซ้ำกัน จึงควรหลีกเลี่ยงการผลิตซ้ำซ้อนกัน เมื่อมีการผลิตซ้ำกันแล้วก็จะทำให้เกิดการขายแข่งกัน เป็นการทำลายคุณค่าและศักดิ์ศรีของผ้าทอตนเอง เมื่อสามารถทอผ้าเองได้ก็ต้องสามารถออกแบบลายใหม่ ๆ ได้ด้วย เพื่อจะได้สร้างสิ่งใหม่ ๆ และไม่ตัดราคากัน

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้กระตุ้นให้คนที่เกี่ยวข้องมีความคิดความฝันต่อการสร้างธุรกิจเป็นของตนเอง เรื่องผ้าทอพื้นบ้านอีสานเป็นมรดกที่ล้ำค่าสามารถพัฒนาเป็นธุรกิจที่มั่นคงได้ หลายท่านที่ทำเรื่องนี้อยู่แล้วจะต้องขยับเป็นผู้ประกอบการ SME ที่ไม่ทำอยู่แค่ในครัวเรือน จะต้องพัฒนาให้ถึงการรับทำงานในลักษณะ Order ปัจจุบันผู้ผลิตคนไทยหลายคนมักมองว่า คนไทยฝีมือดีเพราะมีค่าแรงไม่แพง แต่หาว่าไม่รู้ว่าจะประเทศคู่แข่งของเราหลายประเทศที่มีค่าแรงราคาถูก ต่างพัฒนาฝีมือของตนขึ้นมาอย่างสูงขึ้นเรื่อย ๆ หากยังคงรับออเดอร์ต่างประเทศเช่นนี้ ผู้สั่งออเดอร์ก็สามารถเปลี่ยนฐานการผลิตไปยังประเทศเหล่านี้ได้เสมอ ดังนั้นผู้ผลิตจึงควรพัฒนาการออกแบบและคุณภาพการผลิตของตนเองที่คนอื่นไม่สามารถแย่งชิงได้ และแม้ว่าจะไม่มีใครออเดอร์ก็สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ของตนเองออกจำหน่ายได้

หากสามารถสร้างผู้ประกอบการเกี่ยวกับผ้าได้ ก็จะสามารถพัฒนางานการผ้าทอพื้นบ้านให้ก้าวหน้าไปได้ เพราะการมีผู้ประกอบการเป็นการก้าวเข้าสู่การแข่งขันทางธุรกิจอย่างเต็มตัว ย่อมจะส่งผลเชิงพลวัตต่อกระบวนการต้นน้ำ คือภายในชุมชนต่าง ๆ ที่ดำเนินการผลิตผ้าทอด้วย

อย่างไรก็ตาม สำหรับกลุ่มชาวบ้านที่รวมกลุ่มกันสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ดังที่เป็นอยู่นี้ กระบวนการเฝ้าหาความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผ้ามีความจำเป็นมาก โดยเฉพาะในส่วนของคอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทในการปรับลวดลาย หลายคนอาจคิดว่าการใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้อง จะทำให้ผ้าอีสานสูญเสียเอกลักษณ์ดั้งเดิมของตนไป แต่ถ้าเรารู้จักการแยกแยะ ว่าผ้าที่จะขายหรือผลิตเพื่ออุตสาหกรรมจะขอเพื่อการอนุรักษ์หรือการพัฒนา ถ้าอนุรักษ์จงรักษาไว้ให้ดี จะรักษาไว้อย่างไรก็ได้เพื่อให้เป็นสมบัติตกทอดไปถึงรุ่นลูกหลาน แต่เมื่อคิดที่จะนำมาทำอุตสาหกรรมจะต้องรู้จักการปรับปรุงดัดแปลงให้ผืนผ้าที่มีสีสันจำนวนมากมาย มีลวดลายเต็มผืนผ้าแต่ไม่เหมาะในการนำมาตัดเย็บเพื่อการสวมใส่ในสมัยปัจจุบัน โดยเฉพาะสำหรับลูกค้าที่เป็นคนต่างประเทศ ต่างวัฒนธรรม ผู้ผลิตจะต้องรู้จัก

ตั้งหรือคัดสรรเฉพาะส่วนที่เหมาะสมหรือปรับแต่งให้เป็นไปตามความต้องการทางรสนิยมของลูกค้า โดยยังคงอัตลักษณ์ในความเป็นผ้าทอของตนไว้ เช่น อาจมีการปรับเปลี่ยนสีผ้าในขณะลวดลายคงเดิม อาจมีการตัดทอนลวดลายให้เหลือน้อยลงเพราะในการจำหน่ายเชิงสากลจะต้องให้มีลักษณะที่ง่ายมากขึ้น ซึ่งจะต้องดูความต้องการของตลาด

นอกจากนี้ หัวใจสำคัญของการทำงานเชิงอุตสาหกรรมคือการซื้อสัตย์ ตรงเวลา ถ้ามีคนได้เพียงครั้งเดียวลูกค้าก็จะไม่มีการมาว่าจ้างอีก ดังนั้นถ้าคิดว่าตนเองทำไม่ได้ก็อย่ารับ แต่หากเห็นว่าจะพัฒนาการทำงานเชิงธุรกิจก็ต้องรับและพัฒนา ขจัดปัญหาหรือเงื่อนไขออกไปให้ได้เพื่อให้กลุ่มของคนที่ก้าวเข้ามาอยู่ในบริบทของอุตสาหกรรม โดยมีผ้าทอพื้นบ้านเป็นแนวทางการจำหน่าย โดยจะไม่ปล่อยความโดดเด่น และลักษณะพิเศษของผ้าทอมืออีสานให้สาปสูญไป ทั้งนี้เพราะว่าผ้าทอพื้นบ้านอีสานมีความโดดเด่น และมีความหลากหลายมาก

“การออกแบบคือการสร้างให้เกิดสิ่งใหม่ การสร้างสิ่งใหม่ได้มาจากการออกแบบ”

ในกลุ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้าน โดยส่วนมากเป็นผลิตภัณฑ์ประเภท 1 ผลิตภัณฑ์ 1 พันด้าย คือ ทุกด้ายมีแต่ผ้าดั่งนั้นเราจึงต้องหาความแตกต่างให้ได้ ความแตกต่างจะเกิดขึ้นจากการออกแบบ ซึ่งความเป็นจริงเรามีการออกแบบอยู่เสมอ โดยการ คิดแบบให้เกิดขึ้น และทำแบบที่คิดไว้ให้เป็นจริงขึ้นมาให้ได้ แต่การคิดแบบขึ้นมามีใช่จะคิดได้ง่าย ๆ ต้องมีวิธีคิด เช่น การคิดบนฐานตลาดก่อน ให้เอาตลาดมาเป็นที่ตั้ง

นักธุรกิจเจ้าของกิจการผ้าทอที่ประสบความสำเร็จ กรณ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ของร้านนิศาชล จังหวัดหนองคาย มีการกำหนดเอาความต้องการของตลาดมาก่อน คือ 90% ต้องดูตลาดว่าเขาต้องการอะไรและต้องมีความชัดเจน คุณนิศาชลจะเลือกผู้บริโภคกลุ่มที่ชอบอะไรไม่เหมือนคนทั่วไป ซึ่งเป็นคนร่ำรวยที่มีอยู่จำนวนไม่กี่ตัว พวกเขากำลังมองหาผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมือนคนอื่น อะไรที่คนอื่นซื้อแล้วจะไม่ซื้อ และจะไม่ใช้ ทั้งนี้โดยการใช้ผ้าพื้นบ้านของตนเป็นหลัก

ดังนั้นในส่วนของคุณนิศาชลเองลำปาง ที่มีโครงสร้างเหมาะสมทั้งในส่วนของผู้ผลิตผืนผ้า ตั้งแต่ผ้าสีพื้นจนถึงผ้าแพรวา และมีการวิจัยเพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอเหล่านี้โดยคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดูแลจึงเป็นสิ่งที่ถือว่ากลุ่มแม่บ้านมีโอกาสในสวนนี้สูง

1.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการออกแบบ แปรรูปและนำเสนอผลิตภัณฑ์บนพื้นฐานด้านการตลาด

ประเด็นและสาระหลักสรุปได้ ดังนี้

ความแตกต่างคือหัวใจของการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ปัญหาลำคัญของชุมชนผู้ผลิตและแปรรูปผ้าทอพื้นบ้าน คือ ผ้าและผลิตภัณฑ์เกือบทั้งหมดมีลักษณะรูปแบบที่ไม่ต่างกัน ผลิตภัณฑ์มีลักษณะคล้ายคลึงหรือเหมือนกันไปหมด นับเริ่มมาตั้งแต่ขั้นตอนการทอไม่มีลายใหม่ให้ผู้บริโภคได้เลือก ดังนั้นสมาชิกชุมชนผลิตผ้าและแปรรูปผ้าทอพื้นบ้านจะต้องนำไปคิดเพื่อประยุกต์ในการออกแบบผืนผ้า และผลิตภัณฑ์ของตนให้มีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ทั่วไปให้ได้ มิเช่นนั้นก็จะนำมาซึ่งการตัดราคากัน เพื่อแย่งชิงผู้บริโภคที่มีจำนวนเท่าเดิม แทนที่ตนเองหรือแต่ละกลุ่มชุมชนจะพัฒนาให้เกิดความหลากหลายและเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งนอกจากเป็นการพัฒนาตนเองแล้ว ยังเป็นการพัฒนาตลาดผ้าทอและผลิตภัณฑ์ผ้าทอให้กว้างขวางและลุ่มลึกอีกด้วย

ผลิตภัณฑ์ที่ดีลูกค้าซื้อแล้วต้องอยากซื้ออีก

สิ่งหนึ่งที่ควรคำนึงถึงอย่างมากในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ก็คือคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะต้องเหมาะสม สอดคล้องกับการนำไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง อาทิ เสื้อผ้า ผ้าที่นำไปตัดใช้ เมื่อนุ่งห่มแล้วจะต้องสบายตัว มิใช่สวมใส่แล้วคัน ระคายเคืองผิว หรือซัก ดูแลยาก ดังนั้นจึงต้องดูที่ส่วนเหล่านี้เป็นองค์ประกอบ เพื่อให้ลูกค้า "ซื้อแล้วซื้ออีก" หรือเป็นการรักษาลูกค้านั่นเอง

การพัฒนาผ้าเริ่มต้นที่ตนเองและการรวมกลุ่ม และประสานไปกับหลักการตลาด

ความร่ำรวยทางภูมิปัญญาและทรัพยากรสินมรดกที่บรรพชนมอบไว้ให้กับชาวอีสาน คือผ้าทอพื้นบ้าน เป็นทรัพยากรที่มีค่าเลิศล้ำหาศาล เป็นคุณค่าที่ผ่านการคิดสังเคราะห์ จากความลึกซึ้งในการเอาใจหมอนกับนอนตัวหนึ่งมาทำเป็นผ้าได้ นอกจากการสวมใส่ในชีวิตแล้วยังสามารถส่งเข้าสู่ราชสำนักให้เจ้าฟ้ามหากษัตริย์ได้นุ่งห่ม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า คนทำผ้าทอพื้นบ้านไม่ชอบสวมใส่ผ้าที่ตนเองทอ ซึ่งเป็นข้อที่ควรพิจารณา ซึ่งอยากให้หันกลับมาใส่ผ้าที่ตนเองทอ เป็นผู้นำเสนอหรือ Presenter ให้กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตน ซึ่งมีค่ามาก ๆ อยู่แล้ว เราสามารถเอามานุ่งห่ม เอามาตัดเอามาทำกระโปรง กางเกงก็ได้ แต่ให้รับเป็นผ้าไทย เพราะว่าเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ซึ่งจะ

แสดงให้เห็นว่าเรามีความรักในการเป็นสายเลือดของคนอีสาน แล้วคนอื่นก็จะเห็นคุณค่าของผ้าเรา และที่สำคัญคือการพัฒนาให้เป็นสินค้า เราจะต้องชื่นชมและปลอบปล้ำกับสิ่งที่เราผลิตให้ได้ก่อน

อย่างไรก็ตาม เมื่อผลิตภัณฑ์ของเราออกสู่สังคมอื่น เราจะต้องมีความซื่อสัตย์ และพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ของเราอย่างต่อเนื่อง ถ้ามีกลุ่มก็ต้องดูว่า เมื่อมีการผลิตผ้าแล้วจะเอาไปขายที่ไหน ตอนแรก ๆ อาจจะมีปัญหา เพราะเมื่อมีการรวมกลุ่มแล้วแต่ละกลุ่มต้องมีการจัดการออกมาว่าใครทำ และใครขาย จะซื้อวัสดุที่ไหน วัสดุอะไร ต้องจัดการ จะลงทุนแค่ไหนต้องทำแผน

แต่ที่น่าเป็นห่วงที่สุดก็คือ เมื่อเห็นคนแก่คนเฒ่าทอผ้าแล้ว เป็นห่วงว่าจะไม่มีใครมาทำต่อ หรือ มาสานต่อ ซึ่งคนรุ่นใหม่ควรจะเข้ามารองรับกระบวนการผลิตในส่วนนี้ รวมทั้งการพัฒนาต่อเนื่อง ให้ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาของตนก้าวไกล สามารถนำเงินรายได้เข้าสู่ชุมชนของตนได้อย่างมีคุณภาพ

การพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ต้องมีแนวทางและทิศทางที่ชัดเจน²⁰

การพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ต้องมีแนวทางและทิศทางที่ชัดเจน ดังนี้

1.คุณภาพด้านการออกแบบ ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ มีการออกแบบให้ตรงกับความต้องการของตลาด ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีจะต้องคำนึงถึงการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ดี ใช้งานสะดวกสบาย มีความปลอดภัยสวยงาม แข็งแรง ราคาเหมาะสม การออกแบบต้องคำนึงถึงราคาต้นทุนในการผลิต เพราะหากการผลิตมีต้นทุนสูง เมื่อนำสินค้าออกขายก็จะได้กำไรน้อย เพราะได้กำไรน้อย แต่ถ้าหากเราออกแบบสินค้าให้มีต้นทุนต่ำ เมื่อนำสินค้าออกขายก็จะได้กำไรเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการออกแบบให้ประหยัดผ้า ประหยัดอุปกรณ์ต่าง ๆ จะทำให้สามารถลดต้นทุนได้

2.คุณภาพของวัตถุดิบ การใช้วัตถุดิบมีปัจจัยอื่นเป็นตัวกำหนดด้วย เช่น กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งหากกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้ที่ต้องการบริโภคสินค้าราคาถูก เราก็ต้องเลือกใช้วัตถุดิบที่ราคาถูกด้วย เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตลาด เพราะหากเราเอาวัตถุดิบคุณภาพดีราคาสูงมาผลิตให้กลุ่มตลาดที่ต้องการสินค้าราคาถูก ก็จะทำให้เราขายสินค้าได้ในราคาต่ำซึ่งอาจไม่คุ้มค่ากับการลงทุน

3.คุณภาพของฝีมือช่าง ช่างฝีมือแต่ละคนจะมีระดับฝีมือไม่เท่ากัน อาจจะแตกต่างกันมาก หรือมีฝีมือใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจจัดระดับคร่าว ๆ ได้เป็น ช่างานุมาก ปานกลาง และน้อย เนื่องจากฝีมือช่างนั้นเป็นสิ่งช่วยให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์นี้คงอยู่สม่ำเสมอ และทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถ

²⁰ ผศ.ดาริกา เสาร์ม ที่นิคมสร้างตนเองลำปำ

เติบโตในตลาดได้ หากให้ช่างทำในสิ่งที่ไม่ถนัดหรือไม่เก่งและมีฝีมือพอ และนำสินค้านั้นออกสู่ตลาด ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสินค้า ซึ่งอาจทำให้เสียลูกค้าในที่สุด คือ ชี้อสินค้านั้นเพียงครั้งเดียว แล้วไม่ซื้ออีกเลย ผู้ผลิตจะต้องคิดช่างที่มีฝีมือจริงๆ มาพัฒนาผลิตภัณฑ์จัดการผลิตอย่างเป็นระบบ โดยให้ช่างที่ชำนาญในแต่ละด้านรับผิดชอบงานที่ตนเองถนัด เช่น ช่างที่ชำนาญด้านการย้อมก็รับผิดชอบด้านการย้อม ช่างด้านการแปรรูปก็ให้ทำด้านการแปรรูป แยกช่างทอ ช่างมัดลาย หรืออื่น ๆ ออกจากกัน จะทำให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพดี ส่วนของการย้อมนั้นควร จะทำการควบคุมอย่างใกล้ชิด โดยช่างผู้ชำนาญเพราะจะเป็นช่วงตอนที่มีผลต่อคุณภาพของสีผ้า ทั้งความสม่ำเสมอของการย้อม ระดับสี การซักล้าง การตกสีของผ้า และรวมถึงเนื้อผ้าด้วย ดังเช่น โรงงานทอผ้าไหมส่วนใหญ่จะมีโรงย้อมของตนไม่ปล่อยให้คนอื่นย้อม แต่ในส่วนของการทอนั้น สามารถจ้างคนอื่นทอได้ ซึ่งจะทำให้เราสามารถจัดการผลิตที่สามารถควบคุมคุณภาพสินค้าให้ใกล้เคียงกันได้ แต่ชุมชนที่ผลิตผ้าส่วนมากไม่ได้ทำเช่นนั้น คือมักจะให้คนเดียวทำทุกขั้นตอนการผลิตทำให้ความชำนาญในการผลิตกระจายไปหลายด้านและไม่ชัดเจน เราควรแยกจะจัดแบ่งงานให้ชัดเจนตามความถนัด หรือจัดระดับความชำนาญของผู้ผลิตเป็น เก่งมาก เก่ง ปานกลาง น้อย

จะต้องสร้างโอกาสในเชิงธุรกิจด้วยกรอบคิดและหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้าน²¹

เมื่อเรามีเป้าหมายที่จะนำผ้าทอพื้นบ้านให้ก้าวไปสู่การสร้างสรรคด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มีเฉพาะตัวผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่เราได้นำเอาผลิตภัณฑ์เข้าไปเผชิญ ต่อสู้และแข่งขันเชิงธุรกิจกับผลิตภัณฑ์กลุ่มเดียวกัน และช่วงชิงผู้บริโภคให้เกิดความสนใจ ดังนั้น การคิดเพื่อการออกแบบ และแปรรูปผลิตภัณฑ์ขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นประเภทใดก็ตาม เราจะต้องมีมโนทัศน์ (Concept) ในสินค้านั้นอย่างชัดเจน โดยที่ไม่ให้เกิดความสับสน พึงมีการใช้กรอบคิดและหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นแนวทาง ดังนี้

1.กลุ่มเป้าหมาย (Target) กลุ่มเป้าหมายเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยแรกที่เรจะต้องคำนึงหรือหยิบขึ้นมาวิเคราะห์ อย่างลุ่มลึกและแตกฉานว่า กลุ่มเป้าหมายที่จะให้ใช้ผลิตภัณฑ์ของเราคือใคร มีรสนิยมอย่างไร มีกำลังซื้อแค่ไหน มีบุคลิกอย่างไร มีโอกาสที่จะใช้ผลิตภัณฑ์ของเราในโอกาสหรือวาระใด แล้วนำเอาข้อมูลสรุปที่เราศึกษาวิเคราะห์นั้นมาพิจารณาเป็นแนวทางในการเลือกผืนผ้า และแนวทางการออกแบบและผลิต เราจะต้องทำความเข้าใจลักษณะการแต่งกาย และพฤติกรรมการใช้

²¹อาจารย์อริยา เข็มประภากุล สรุปในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การออกแบบแฟชั่นที่นิคมสร้างตนเองลำปาว

บริโคมผลิตภัณฑ์ผ้าของกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่สี่ระยะจรดเท้า

2.ระดับ (Segmentation) ระดับในที่นี้หมายถึงระดับของลูกค้ำว่า เราจะให้ผลิตภัณฑ์ของเราจับกลุ่มลูกค้าระดับล่าง กลาง หรือระดับบน เราจะต้องให้มีความชัดเจน เพราะลูกค้าหรือผู้บริโภคในแต่ละระดับจะมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป

3.ทำเล (Place) เป็นพื้นที่ที่เราจะนำผลิตภัณฑ์ไปวางจำหน่าย ซึ่งมีหลากหลายทำเลแต่ละทำเลก็จะให้ผลเชิงการขายแตกต่างกัน อาทิ ทำเลที่เป็นร้านจำหน่ายตามงานกาชาด ห้างสรรพสินค้า ในกรุงเทพฯ หรือการออกร้านที่เมืองทองธานี ทำเลจะเป็นปัจจัยสำคัญที่เราต้องหยิบขึ้นมาพิจารณาในการพัฒนาสินค้าให้ถูกทิศทาง

4.คุณภาพสินค้า (Quality) การกำหนดคุณภาพสินค้า เป็นการวางจุดยืนของเราว่าเราจะให้สินค้าของเรามีจุดยืนด้านคุณภาพระดับใด เราควรมีจุดยืนที่ชัดเจนเมื่อลูกค้าหรือคู่แข่งมองมาที่ผลิตภัณฑ์ของเรา ก็จะสามารถมองเห็นจุดยืนทางคุณภาพได้อย่างมั่นใจว่ามีการวางคุณภาพไว้ในระดับใด

5.ราคา การกำหนดราคาเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนมาก การกำหนดราคานอกจากการประสานรวมข้อ 1-4 แล้ว การกำหนดราคายังเป็นยุทธศาสตร์ทางการขายด้วย โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์แฟชั่น ซึ่งเมื่อเริ่มต้นการจำหน่าย เราสามารถกำหนดราคาในระดับสูง ๆ ได้ ทั้งนี้เพราะมีแรงความต้องการซื้อสูง และให้ราคาที่จำหน่ายในระยะแรกสามารถครอบคลุมต้นทุนในระยะยาวได้ด้วย ทั้งนี้เพราะว่าในระยะต่อไปที่ผลิตภัณฑ์เริ่มมีการเลียนแบบ และแฟชั่นเริ่มเปลี่ยนไปราคาผลิตภัณฑ์อาจลดต่ำลง

จากการทำงานสนามในชุมชน ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และศึกษารวบรวมผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จด้านการจำหน่าย ผู้การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จ สามารถสรุปประเด็นและสาระสำคัญ ดังนี้

การพัฒนาสินค้าหัตถกรรมผ้าทอจะต้องพัฒนาการตลาด การออกแบบ และการผลิตไปพร้อมกัน²²

สินค้าหัตถกรรมเป็นสินค้าที่ทำด้วยมือ เกิดจากวิถีชีวิตที่ต้องผลิตสินค้าขึ้นมาเพื่อใช้ในวิถีประจำวัน มักมีรูปแบบที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อนหรือหวา ไม่มีการเปลี่ยนค่านิยมตามแฟชั่น แต่ใน

²² อาจารย์สืบศิริ แซ่ลี การวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์เพื่อการออกแบบในนิคมสร้างตนเองลำปาว .

ปัจจุบันจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้มีความทันสมัยตามแฟชั่น มีลักษณะเฉพาะถิ่น เช่น ภาพสินธุ์มีผ้าแพรวา ผ้าราชวัตร ผ้าคำมาศ ผ้าเกล็ดเต่า ผ้าพื้น ผ้าย้อมสีธรรมชาติ ก็จะต้องนำผ้าเหล่านี้ขึ้นมาใช้

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้าน มีมิติการพัฒนาอยู่ 3 ด้าน คือ การพัฒนาการตลาด การพัฒนาการออกแบบและการพัฒนาการผลิต ซึ่งในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ประสบความสำเร็จจะนำหลักการทั้งสามมาใช้วิเคราะห์ เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตน กล่าวคือ

หลักการพัฒนาการตลาด งานที่ประสบความสำเร็จจะผ่านการวิเคราะห์ว่า ใครคือลูกค้า คู่แข่งคือใคร อยู่ที่ไหน จะนำไปขายให้ใคร ขายที่ไหน ในราคาเท่าใด และการพัฒนาการออกแบบ จะต้องยึดเอาแนวทางการพัฒนาด้านการตลาดเป็นหลัก พร้อมกับทำการวิเคราะห์ว่าจะพัฒนาการออกแบบอย่างไรให้ตรงกับความต้องการของตลาดมากที่สุด แล้ววิเคราะห์ศักยภาพของตนเองว่า เราจะทำได้หรือไม่ เมื่อทำได้ก็จะทดลองทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบออกมา เพื่อนำไปทดสอบตลาด เมื่อตลาดให้การตอบรับที่ดีก็ดำเนินการผลิตออกจำหน่ายต่อไป

อย่างไรก็ตามในส่วนของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งก็คือกระบวนการค้นคว้าให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุด มีคุณภาพที่สุดและเพิ่มผลกำไรให้ได้มากที่สุด ลดต้นทุนและเสริมภาพลักษณ์ให้แก่ผลิตภัณฑ์ โดยมีวิธีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ประสบความสำเร็จซึ่งอาจพัฒนาแบบใหม่ เพียงแบบเดียว แล้วขายได้ตลอดปี หรือต้องพัฒนารูปแบบที่หลากหลาย หรืออาจต้องพัฒนาตามช่วงเวลา เช่น รายเดือน รายปี หรือรายครั้งที่นำสินค้าออกจำหน่าย โดยเป็นกระบวนการค้นคว้าเพื่อแก้ไข ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ดีดังกล่าวก็จะมีลักษณะร่วมกันสรุปได้ ดังนี้

1. ใช้งานได้ดีตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการใช้งาน
2. สะดวกสบายและอำนวยความสะดวกในการใช้
3. ปลอดภัย แข็งแรง มีความทนทานใช้งานได้นาน ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ใช้
4. สวยงามตามแฟชั่นใช้แล้วดูดีทันสมัย
5. บำรุงรักษาง่าย ทำความสะอาดง่าย เก็บรักษาง่าย
6. ราคาที่เหมาะสม
7. มีแบรนด์เนมและความน่าเชื่อถือไว้วางใจในผลิตภัณฑ์ได้

การรวมกลุ่มคือพลังในการทำการผลิตและจำหน่ายผ้าทอ²³

ทราบว่าการกลุ่มทอผ้ามีกลุ่มสร้างตนเองลำปาว มีหลายกลุ่มย่อย ภายใต้กลุ่มใหญ่คือการดูแลของนิคมสร้างตนเองลำปาว สิ่งที่น่าเป็นห่วงนอกจากการที่อยากเห็นกรณีคนวัยหนุ่มสาว และวัยเด็กก้าวเข้ามามีส่วนร่วมกับการผลิตผ้าทอพื้นบ้านแล้ว ในส่วนของการรวมกลุ่มและการจัดการกลุ่มก็มีความสำคัญ ซึ่งสำหรับกลุ่มที่สามารถผลิตสินค้าเป็นที่ต้องการของลูกค้าแล้ว มักจะมีสมาชิกเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ มีการรวมกลุ่มเพื่อรับการฝึกอบรมและสะดวกต่อการเข้ามาช่วยเหลือของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องรับการฝึกอบรมเป็นกลุ่ม เมื่อเก่งแล้วก็ทำงานกลุ่มในกรณีที่เป็นสิ่งจำเป็น แต่ต้องตระหนักว่าควรมีส่วนส่วนตัวหรือที่เป็นรายได้ส่วนตัวของตนเองทำไปพร้อมกันด้วย

เพราะปัญหาในการรวมกลุ่มและทำงานกันเป็นกลุ่มปัญหา คือ การเกรงการเสียเปรียบได้เปรียบและเอาเปรียบกันในหมู่สมาชิก เวลาเริ่มต้นทำงานก็ต้องขอให้ทุกคนมาพร้อมกัน แม้ว่าตนเองตั้งแต่เข้าพร้อมที่จะทำงานแล้วก็ตามก็ต้องเข้าก็พร้อมกัน หรือใครสักคนมีญาติป่วยที่โรงพยาบาลคนอื่น ๆ ที่เหลือก็พลอยงดการทำงานไปด้วยเพราะกลัวเสียเปรียบ ดังนั้น เมื่อทำงานเสร็จครบกำหนดแล้วนำกำไรมาแบ่งปันกัน ทำให้ได้เงินไม่พอต่อความต้องการและไม่คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป

การจัดการกลุ่มแบบทุกคนต้องลงมือทำเท่ากันนี้ จากที่มีสมาชิก 20 คนก็จะค่อย ๆ ลดลงเหลือ 10-5-3-2 และในที่สุดก็จะเหลือเพียงประธานกลุ่ม ก็เลยไม่ได้ผล

กรณีหมู่บ้านที่นิศาชลเข้าไปพัฒนา จะให้แรงจูงใจโดยการทำงานส่วนตัวภายใต้กลุ่มใหญ่ ใครทำมากได้มาก ใครทำเก่งได้ราคาแพง เราก็เข้าไปดูแลด้านมาตรฐาน ดังนั้น ทุกคนในครอบครัวก็เข้ามามีส่วนช่วยเหลือกันในการผลิต แม้แต่นักเรียนนักศึกษา เมื่อกลับบ้านจากการไปอยู่หอพักก็เข้ามารับจ้างมัดหมี่ ทอผ้า บางคนมีเงินฝากในบัญชีหลายหมื่นบาท ขณะที่เด็กจากชุมชนอื่นมีแต่เพียงการขอเงินจากพ่อแม่ ดังนั้น ต่างคนต่างทำมักจะขยัน แข่งขัน ได้งาน ได้เงิน และมีการพัฒนา

ดังนั้น การรวมกลุ่มกันนี้ต้องแยกให้ออก ว่าเป็นการรวมอย่างไร แบบไหนจึงจะเหมาะสมและได้งาน กลุ่มที่ดีจะต้องเป็นกลุ่มที่สามัคคีแต่มีการแข่งขันกันด้านความสามารถ อย่าให้คนขยันต้องรู้สึกว่าเขาถูกเอาเปรียบ ให้พิจารณาภาพรวมของกลุ่มให้ดี ๆ

²³ คุณนิศาชล บุณยสังข์ ที่คณะศิลปกรรมมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อการเชิญมาวิเคราะห์ประเมินผลิตภัณฑ์ชุมชน.

การจัดการการผลิตของชุมชนคือปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จทางธุรกิจของกลุ่ม

ดังตัวอย่างชุมชนที่ทำการผลิตผ้าคราม และผ้าย้อมสีธรรมชาติ จนเป็นสินค้าที่นำเศรษฐกิจของชุมชน เช่น บ้านดงยางอำเภอพิบูลย์รักษ์ จ.อุดรธานี จากเดิมที่มีเพียงกลุ่มแม่บ้านเพียงไม่กี่คน แต่รวมกลุ่มกันทำงานทุกอย่าง ทำให้เกิดปัญหาการทำงานไม่เต็มที่ รายรับที่ได้มาเฉลี่ยกันแล้วไม่คุ้มค่า ต่อมาจึงมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการภายในกลุ่มใหม่ โดยมีการรวมกลุ่มกันเฉพาะเมื่อมีการต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ ส่วนการทำกิจกรรมพัฒนาอาชีพ ก็มีการให้ลงชื่อกันว่า ใครอยากทำกิจกรรมอะไร จึงมีการแยกกลุ่มคนที่สนใจทำให้ได้งานที่ชัดเจน และมีความชำนาญยิ่งขึ้น

จากการจัดการภายในกลุ่มอย่างเป็นระบบแล้ว ก็ต้องมีระบบบริหารจัดการเหนือชุมชนขึ้นไปอีก ในระดับเครือข่ายการผลิตของชุมชนซึ่งอาจครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง หรือหลายชุมชนเพื่อขยายฐานการผลิตให้มีศักยภาพและกำลังการผลิต ให้สามารถรองรับความต้องการของลูกค้าในปริมาณและรูปแบบที่ต้องการ แล้วผู้มีหน้าที่บริหารจัดการเครือข่ายก็ต้องนำตัวอย่างหรือรูปแบบงานที่ลูกค้าต้องการไปให้ชุมชนทดลองทำสินค้าตัวอย่าง โดยการร่วมคิดร่วมทำจนได้รูปแบบลงตัวและพอใจ ก็ทำการผลิตสินค้าดังกล่าว ตามจำนวนที่ลูกค้าต้องการโดยผู้จัดการเครือข่ายจะต้องออกเยี่ยมชุมชนผู้ผลิตอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามดูว่าผู้ผลิตสามารถผลิตสินค้าได้ตามที่ลูกค้าต้องการหรือไม่ เมื่อเสร็จแล้วก็ทำการรวบรวมสินค้าตามจำนวน ส่งให้ลูกค้าตามกำหนดเวลา

ในกิจกรรมอย่างเดียวกัน เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเลี้ยงไก่ เพื่อรับการสนับสนุนด้านความรู้และเทคโนโลยี และเมื่อได้รับความรู้แล้ว ก็นำไปทำที่บ้านตนเองแยกกันจะทำให้เกิดการแข่งขันกันทำงาน ดีกว่าที่จะรวมกิจกรรมกันทำงานทั้งหมด เพราะจะทำให้เกิดการเกี่ยงงานกันทำ และล้มเหลวในที่สุด นอกจากนั้นการแยกกันทำงานจะทำให้สามารถทุ่มเทการทำงานได้เต็มที่ ทั้งช่วงกลางวัน หรือช่วงอื่นที่มีเวลาว่าง เช่น ตอนเช้าหรือเย็น ก่อให้เกิดการทำงานอย่างเต็มที่ที่มีประสิทธิภาพนำมาซึ่งรายได้

ดังนั้นในปัจจุบัน ชาวบ้านดงยางทุกคน ไม่ว่าหญิงชายหรือเด็ก ต่างร่วมมือร่วมใจกันมีส่วนร่วมในกระบวนการทอผ้าอย่างเต็มที่ จนต้องตัดขั้นตอนอื่น ๆ ให้นุ่มบ้านอื่นทำ เช่น การปลูกคราม การย้อมคราม เพื่อลดขั้นตอนการทำงานลง นอกจากนั้นยังกลายเป็นธุรกิจของครอบครัว ที่ทุกคนต่างมาร่วมกันทำงานทำกิจกรรม ไม่ต้องไปทำงานต่างถิ่น ซึ่งมักจะนำมาซึ่งปัญหาครอบครัว และเมื่อพัฒนาจนสามารถส่งออกได้ ก็สามารถลดดุลการค้าของประเทศได้ในที่สุด

1.3 ร่วมกันวิเคราะห์คุณสมบัติผ้าทอและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากชุมชนที่ร่วมโครงการวิจัย⁴

กิจกรรมนี้คณะวิจัยได้ให้ทุกชุมชนนำผลิตภัณฑ์ผ้า และผลิตภัณฑ์แปรรูปของตนมาวางแสดง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มชุมชนต่าง ๆ ร่วมทำการวิเคราะห์คุณสมบัติผ้าทอและผลิตภัณฑ์แปรรูป โดยคณะวิจัยและคณะวิทยากรพร้อมกับสมาชิกชุมชนอื่น ๆ ได้ทำการวิเคราะห์ลักษณะของผ้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน แล้วเชื่อมโยงสู่การออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ ด้วยกระบวนการบรรยาย-ซักถาม-แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญของปัญหาร่วมที่ทุกกลุ่มชุมชนพึงตระหนักในการปรับปรุง พร้อมกับเสนอแนวทางแก้ไขผลงาน เพื่อเป็นฐานคิดรองรับการพัฒนาและการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ผ้าและผลิตภัณฑ์สมาชิกชุมชน

ผ้าของแต่ละชุมชนโดยส่วนมากมีตำหนิที่เกิดขึ้นจากเทคนิคการทอ หลายประการ คือ

1. ผืนผ้ามีตำหนิเป็นปมปมที่เกิดจากการต่อเส้นด้าย ทำให้ผ้ามีตำหนิและเสียคุณค่าความงามและเสียราคาด้วย ควรแก้ไขโดยไม่ทำการต่อเส้นด้ายกลางผืน โดยดึงให้ปลายเส้นด้ายที่สิ้นสุดออกมาไม่ทอเข้าไปในผืน จะทำให้ผืนผ้าไม่มีปมต่อผ้า โดยไม่ต้องเสียด้ายปลายเส้นด้ายที่เหลือ แล้วพุ่งกระสวยใหม่เริ่มจากริมพับไปเลย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผ้าไหมที่มีราคาแพง ผู้ซื้อย่อมอยากได้ผ้าที่มีคุณภาพดี แต่หากพบว่าผืนผ้ามีตำหนิก็ไม่อยากซื้อทันที

2. สีผ้าไม่สม่ำเสมอ ในกรณีของสีผ้าไม่สม่ำเสมออาจเป็นได้ทั้งข้อดีและข้อเสีย แล้วแต่กรณีหรือมุมมองที่แตกต่างกัน หากเราไม่อยากให้สีของผ้าไม่สม่ำเสมอในกรณีของผ้ามัดหมี่มักเกิดขึ้นกับหัวหมี่ส่วนที่ใช้เชือกร้อย เพื่อดึงหรือหัวขณะย้อม สามารถแก้ไขได้โดยการกระจายเส้นหมี่ส่วนหัวหมี่ ที่ดึงแล้วย้อมเน้นที่ส่วนหัวนี้เพิ่มเติม ซึ่งส่วนนี้อาจจะเป็นข้อจำกัดของการย้อมด้วยสีธรรมชาติด้วย

3. ขอบปริ ไม่เรียบ หากเป็นกรณีของผ้าที่ขายเพื่อนำไปแปรรูปอาจอนุโลมได้ แต่กรณีต้องการนำไปใช้โดยตัวผืนผ้าเอง เช่น นำไปคลุมไหล่ ต้องระมัดระวังในเรื่องความสวยงามของริม เพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณภาพการทอ ซึ่งลูกค้าอาจตำหนิและปฏิเสธสินค้า

⁴ คณะวิจัยโดยรวม และสมาชิกทุกคนทุกชุมชนที่นิคมสร้างตนเองลำปาว มกราคม 2547

4.การให้สีผ้า ส่วนมากควรย้อมสีพื้นฐานที่มีความคลาสสิกเป็นหลัก และควรคำนึงถึงผู้บริโภคที่จะซื้อสินค้าไปใช้เช่น การผลิตเสื้อสำหรับผู้ชาย ควรใช้สีเรียบขรึม ไม่ใช่สีสด เช่น เหลือง ชมพู เพราะเป็นสีที่เหมาะสมกับลูกค้ากลุ่มวัยรุ่นมากกว่า

5.การหดของผ้า ผ้าทอที่เส้นใยถูกต้องให้แข็ง ยึดด้วยแป้ง ไขมัน หรือสารอื่น ๆ เมื่อนำไปซัก จะเกิดการหด ซึ่งเมื่อลูกค้าซื้อไปใช้จะทำให้เกิดปัญหาและรู้สึกว่าผ้าไม่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์แปรรูปแล้ว หากเนื้อผ้าหดที่หลัง จะทำให้ผลิตภัณฑ์เสียรูปทรง ผู้ผลิตควรนำผ้าทอมาซัก และปรับผ้านุ่มเพื่อปรับสภาพผ้าให้อ่อนนุ่มและอยู่ตัวก่อนจึงนำมาแปรรูป ซึ่งการซักจะช่วยปรับการหด ย่น ของเนื้อผ้าแล้วทำการรีดก่อนนำไปแปรรูปเพื่อให้ได้เนื้อผ้าเรียบ สวย ให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม

6.ขนาดผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน ในการผลิตผลิตภัณฑ์ควรคำนึงถึงมาตรฐานของสินค้า โดยเฉพาะในเรื่องของขนาดเพื่อให้สามารถจำหน่ายได้อย่างกว้างขวาง เช่น เสื้อสำหรับหญิง หรือชาย ขนาด S M L หรือXL ต้องมีมาตรฐานที่เหมือนมาตรฐานสากล

7.การเลือกวัสดุ ในการผลิตสินค้าตัดกรรมโดยเฉพาะผ้าทอย้อมสีธรรมชาติควรเลือกวัสดุประกอบที่มาจากธรรมชาติ ไม่ใช่มาจากโรงงานอุตสาหกรรม เช่น พลาสติก และเป็นวัสดุที่กลมกลืนกัน วัสดุที่ควรนำมาใช้ เช่น เครื่องเงิน เครื่องไม้ หรือเครื่องกะลามะพร้าว เป็นต้น

8.การเลือกผ้าที่จะนำมาแปรรูปให้เหมาะกับผลิตภัณฑ์ การคัดเลือกผ้าสำหรับทำผลิตภัณฑ์นั้นควรคำนึงถึงความเหมาะสมของทั้งเนื้อผ้า สีส้น และลวดลาย เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสม สวยงาม และน่าใช้ เช่น เนื้อผ้าที่อ่อนนุ่มเหมาะที่จะนำมาแปรรูปเป็นเสื้อผ้า ผ้าที่มีเนื้อหนา หรือหยาบเหมาะที่จะนำมาแปรรูปเป็นเครื่องใช้ เช่น ผ้ารองจาน ผ้าปูโต๊ะ

9.การเลือกเส้นใยที่นำมาทอ ควรเลือกเส้นใยคุณภาพที่ดี หาได้ง่าย เพื่อให้ได้เนื้อผ้าคุณภาพดี และตรงกับลักษณะของผ้าที่ต้องการ หรือตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

10.คุณภาพผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิตจะต้องพัฒนาคุณภาพของผ้าและผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพสูง โดยการเลือกใช้วัตถุดิบคุณภาพดี มีความพิถีพิถันในการผลิตและรักษาคุณภาพสินค้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการยกระดับสินค้าให้มีคุณภาพมาตรฐาน และสามารถจำหน่ายได้ราคาดี เช่น การย้อมครามต้องควบคุมการเตรียมสีและการย้อมให้ดี ในน้ำที่มีสีเข้มข้น อิ่มตัว และเมื่อผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติจะต้องควบคุมให้ได้สีธรรมชาติจริง ๆ ไม่ผสมสีเคมีเข้าไป เพราะจะทำให้คุณค่าของผ้าเสีย และเป็นการหลอกลวงลูกค้า

11. การจัดการผลิต ควรมีการควบคุมทุกขั้นตอนการผลิตให้มีความพิถีพิถัน มีการพัฒนาเทคนิคการผลิตเพื่อพัฒนาให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดียิ่ง ๆ ขึ้น และในขั้นตอนที่สำคัญต่อการ

ควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ เช่น ขั้นตอนการย้อม ควรมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ไม่ปล่อยให้ผู้อื่นรับช่วงทำโดยไม่ได้ติดตามควบคุมคุณภาพ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมุมมองของผู้ประกอบการและนักออกแบบแฟชั่น²⁵

โดยอาจารย์ ประเสริฐ ปาริชาติกุล อาจารย์และผู้จัดการสถาบันออกแบบแฟชั่นชนบท ได้ให้มุมมองในการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านให้เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่มที่ตอบสนองความต้องการของตลาด ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งกลุ่มแปรรูปแฟชั่นของนิคมสร้างตนเองลำปาวได้เข้ารับการถ่ายทอดและปฏิบัติการ workshop ด้วย ดังนี้

“Trend : หัวใจของการออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม”

จากการที่จะได้นำเอาผ้าทอพื้นบ้านกลุ่มต่าง ๆ ของนิคมสร้างตนเองลำปาว ซึ่งเป็นผ้าที่มีคุณค่า ผ่างด้วยภูมิปัญญาอันชาญฉลาดที่ได้รับการบ่มเพาะมาอย่างเนิ่นนาน สู่ออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์แฟชั่น ซึ่งในที่นี้หมายถึงเครื่องนุ่งห่ม นั้นหัวใจสำคัญคือจะต้องคำนึงถึง Trend หรือกระแสหรือทิศทาง หรือแนวโน้มของแฟชั่น หรือความนิยมของสังคมโลก และของสังคมไทยซึ่งเป็นผู้บริโภคของเราด้วย เพราะมันสิ่งสำคัญที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จ

ทั้งนี้เพราะว่า การสวมใส่เสื้อผ้ามีความหมายมากกว่า การได้ใช้สิ่งปกปิดร่างกาย เพราะเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มเป็นสิ่งที่สามารถบ่งบอกความเป็นตัวเรา หรือความปรารถนาเล็ก ๆ ที่ซ่อนอยู่ในใจของเราได้ เช่น

- 1.อยากให้คนอื่นมองว่าเรามีความน่าเชื่อถือ
- 2.อยากให้คนอื่นมองว่าเราเป็นคนมีน้ำใจ
- 3.อยากให้คนอื่นมองว่าเราเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์

ฯลฯ

การสวมใส่เสื้อผ้าจะถูกมองในเชิงจิตวิทยาทันที ภายใน 3 วินาทีแรกที่เรากถูกมอง จะทำให้คนเปลี่ยนไปได้ กล่าวคือ คนที่ได้รับการมองจะถูกตัดสินว่า “เรา” เป็นคนเช่นไร หลังจากนั้นอีก 4 วินาที เราก้จะถูกตัดสินว่า เรามีความน่าคบหาสมาคม หรือหึงจะได้รับการคบหาสมาคมไหม? หรืออยากเดินหนี ฯลฯ

²⁵อาจารย์ประเสริฐ ปาริชาติกุล (อาจารย์และผู้จัดการสถาบันออกแบบแฟชั่นชนบท) ถ่ายทอดที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ 2547

ดังนั้น ภาพโดยรวมที่เรามองเห็นกันในระยะ 10 เมตร เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจึงเข้ามามีบทบาทมากที่สุด ที่สามารถแสดงพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพของคนได้ ด้วยเสื้อผ้าแสดงออกซึ่งนิสัย คน อาชีพของเขา ศักยภาพของเขา สถานภาพทางสังคม ดังนั้น ในกรณีที่เราจะพัฒนาผ้าทอย้อมสีธรรมชาติให้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ถ้าเรามีฐานคิดที่สำคัญข้างต้นรองรับ ก็จะทำให้เราสามารถเข้าถึงการออกแบบในส่วนนี้ได้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม โดยความความหมายแล้ว เครื่องแต่งกายก็ไม่ได้หมายถึงแฟชั่นเสียทีเดียว ด้วยแฟชั่นมีความหมายลึกซึ้งมากกว่านั้น

เครื่องแต่งกายเป็นการเอาเสื้อผ้ามาสวมใส่ห่มห่อตัวเรา แต่แฟชั่นใส่มันเพื่อให้คนยอมรับเรา จึงเกิดกิจกรรมมากมายในสังคม ในด้านการแต่งกาย ดังนั้น ในการแปรรูปผ้าทอเป็นเครื่องแต่งกายเพื่อการจำหน่ายให้กับลูกค้า ถ้าเราทำธุรกิจนี้อย่างไรทิศทาง หรือออกนอกกระแสแฟชั่นนั้นก็ไม่ใช่ประสบความสำเร็จ หรือไม่รวย

กล่าวสำหรับเรื่อง Trend นั้น มีองค์การหนึ่ง ได้เลือกนักออกแบบมาตกลง เพื่อกำหนดทิศทาง การออกแบบกันว่า ปีหน้าจะให้สีใด แบบเสื้อใดจะฮิต หรือขายดี ซึ่งสิ่งที่พวกเขากำหนดก็คือทิศทาง หรือ Trend ของตลาด ซึ่งเราสามารถดูง่าย ๆ ได้จากภาพยนตร์ ทีวี นิตยสาร ฯลฯ

ดังนั้น แม้ว่าเราจะอยู่ในวงการผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ หรือผ้าทอพื้นบ้าน การแปรรูป การตัด การทอเพื่อการจำหน่ายเราจะต้องพิจารณา Trend หรือแนวโน้มของตลาดด้วย เพราะทั้งนี้โลกในปัจจุบันมันแคบมาก ถ้าเราจะพัฒนาผ้าเพื่อการจำหน่ายต้องยอมรับและเปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติ หรือวัฒนธรรมสากล เข้ามาประยุกต์หรือปรุงแต่งกับผ้าทอพื้นบ้านซึ่งเป็นสิ่งดั้งเดิมของพวกเขา เราจึงจะสามารถขยายและพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านของเราให้เป็นสินค้าระดับสากลได้ มีเช่นนั้น การผลิตของเราก็จะไร้ความหมาย ไม่มีใครอยากใส่หรือห่มอะไรที่ออกนอกกระแสหลัก ในทางตรงกันข้าม ถ้าเราสามารถออกแบบ และพัฒนาผ้าทอ และผลิตภัณฑ์จากผ้าทอของเรา ให้สอดคล้องกับกระแสหลัก เราผลิตภัณฑ์ของเราก็มีทิศทางและแนวโน้มได้รับความสำเร็จอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

การวิจัยผลิตภัณฑ์ประเภทแฟชั่น

ผลิตภัณฑ์แฟชั่น มีกลุ่มหลักที่ทำงานดังกล่าว คือ คณะวิจัยได้ร่วมกันทำงานกับกลุ่มนักวิจัย ชุมชนที่เป็นช่างตัดเย็บเสื้อผ้าคือกลุ่มของคุณบุญล้ำ ภูพานิล บ้านหนองสอ ต.หนองสอ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ เพื่อถ่ายทอดกระบวนการทางความคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นที่ใช้หลักการวิเคราะห์ผู้บริโภคและพื้นผ้าของชุมชนเข้ามาเป็นวัสดุหลัก โดยคณะวิจัยใช้วิธีวิทยาการออกแบบ ผลิตภัณฑ์แฟชั่น ดังนี้

การพิจารณาการออกแบบแฟชั่น²⁶

จากแนวคิดในการออกแบบเพื่อเน้นด้านแฟชั่นนั้น ผู้ออกแบบจะต้องเข้าใจในทัศนหลักด้านความต้องการของผู้บริโภคเป็นคือด้านบุคลิกหลัก ด้านมุมมอง และโอกาสดังนี้ ดังนี้

ด้านบุคลิก

ในการดำรงและดำเนินชีวิตนั้น มนุษย์จะมีบุคลิกสำคัญจำแนกได้ 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มคลาสสิก (classic) มีลักษณะที่เชื่อมั่นในการแต่งกายแบบใดแบบหนึ่งและจะคงดำรงเช่นนั้น เปลี่ยนแปลงยาก หรือไม่ยอมเปลี่ยนแปลงไปตามกระแส มีลักษณะการแต่งกายและใช้สิ่งของที่มีความเรียบง่าย ใช้สีวรรณะเดียวกัน มีลักษณะของสีที่เข้มขรึม ในทางแฟชั่นเรียกกลุ่ม A
2. กลุ่มโรแมนติก (romantic) กลุ่มนี้แสดงออกเน้นความน่ารัก ปรับตัวตามโอกาส เน้นความเหมาะสม รักษาบุคลิกของตนเองให้มีความน่าดูอยู่เสมอ ชอบความอ่อนหวาน สดใส ในทางแฟชั่นเรียกกลุ่ม B
3. กลุ่มอาร์ทิสติก (artistic) กลุ่มนี้มีลักษณะชอบความเปลี่ยนแปลงไปตาม Trend ของแฟชั่น ชอบแต่งตัวและใช้สิ่งของเครื่องใช้ตามแนวกระแสแฟชั่นอย่างไม่ลดละ หรือกล่าวตามภาษาแฟชั่นว่ามีความเชียว ในทางแฟชั่นเรียกกลุ่ม C
4. กลุ่มดรามาทิก (dramatic) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ชอบความท้าทาย เปลี่ยนแปลงในลักษณะที่แหวกแนว กล้าแสดงออก กล้าแต่งกายในลักษณะที่น่ากระแสดัง หรือหลุดกระแส ชอบความโดดเด่น หรือหวา ในทางแฟชั่นเรียกกลุ่ม D

อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้ว ในแต่ละบุคลิกของคน มักจะมีส่วนผสมของส่วนต่าง ๆ อย่างน้อย 2 ส่วนอยู่ด้วยกัน เช่น มีความคลาสสิกและความเป็นอาร์ทิสติก ในภาษาการออกแบบจะเขียนเป็นรหัสบุคลิกเป็น AC ฯลฯ การออกแบบผลิตภัณฑ์จึงต้องทำความเข้าใจกลุ่มลูกค้าว่ามีบุคลิกใด กระนั้นก็ยังต้องจำแนกสัดส่วนอีก คือ A 70% B 30% เป็นต้น ซึ่งนักออกแบบต้องสามารถถอดรหัสลูกค้าได้ จึงจะสามารถออกแบบได้อย่างพอใจลูกค้า

ด้านมุมมอง

มุมมองหมายถึง หรือ ลักษณะการนำเสนอตนเองต่อบุคคลอื่น ในวาระโอกาสต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกด้วย กล่าวคือ นอกจากจะทราบบุคลิกของคนแล้ว ยังต้องทราบกำหนดมุมมองของคน ๆ นั้นด้วย มุมมองมี 3 ลักษณะ ภาษาทางแฟชั่นใช้รหัส XYZ เป็นตัวแทน กล่าวคือ

²⁶รศ.ศุภชัย สิงห์บุญยัย ผศ.สุปราณี ลักษณะศิโย อ.อริษา เข้มประภากุล อ.ปาริชาติ ศรีสนาม ถ่ายทอดขณะร่วมกันวางแผนการสร้าง code ผลิตภัณฑ์เสื้อและการออกแบบแฟชั่นที่นิคมสร้างตนเองลำปาว ที่บ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว 2547.

X เป็นมุมมองแบบ Need & Clean เป็นมุมมองที่ดูภูมิฐาน ประณีตบรรจง

Y เป็นมุมมองแบบ Active & Sporty เป็นมุมมองแบบทะมัดทะแมง แลดูแข็งแรง กระตือรือร้น

Z เป็นมุมมองแบบ Freedom & Private เป็นมุมมองแบบอิสระ หลวม ๆ สบาย ๆ ไม่เครียด
ด้านโอกาส

โอกาสหมายถึงโอกาสในการแต่งกาย หรือการได้ใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนั้น ในทางการออกแบบแฟชั่น โอกาสของคนถูกจำแนกเป็น 3 โอกาส คือ

Work หมายถึงโอกาสในการทำงาน ซึ่งต้องจำแนกอีกว่าเป็นงานอะไร เป็นอาจารย์ เป็นวิศวกร เป็นนักกฎหมาย การแต่งกายจะต้องเหมาะกับโอกาสนั้น ๆ ใช้รหัส W

Social Event เป็นโอกาสในการออกงานเฉพาะกรณี จึงต้องมีการแต่งการเฉพาะ เช่น การไปงานแต่งงาน งานศพ ใช้รหัส SE

On time ware เป็นโอกาสแบบเอนกประสงค์ หรือสวมใส่อะไรก็ได้แล้วแต่เครื่องประกอบ
ใช้รหัส OW

บุคลิก มุมมอง และโอกาส ทั้งสามส่วนนี้ นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้น หรือแต่ละชุดของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และในที่สุดจะสร้างเป็นสูตร หรือรหัสในการผลิตผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด ซึ่งนักออกแบบและนักการตลาดสามารถถอดรหัสได้ตรงกัน

2. การนำความรู้สู่การปฏิบัติการ

จากความรู้ข้างต้น คณะวิจัยได้มาประเมินถึงแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอของสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมผสมสร้างตนเองลำปาว ได้ข้อสรุปร่วมกันถึงการออกแบบและแปรรูปเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ตอกผลึกทางความคิด และการปฏิบัติการของสมาชิกชุมชน ดังนี้

การออกแบบผลิตภัณฑ์ประเภทแฟชั่นของโครงการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย :กำหนดกลุ่มสตรีวัยทำงานอายุระหว่าง 20-35 ปี เน้นทั้งกลุ่มคลาสสิก ผสานกลุ่มโรแมนติก คณะวิจัยร่วมกับตัวแทนสมาชิกชุมชนได้มีการสร้างชุดสตรีโดยใช้หลักการออกแบบแฟชั่นที่มีการวิเคราะห์ Collection Planing & Set up ทำ Flat Drawing ภายใต้หลักการ Design Code ที่มีฐานจากผ้าทอพื้นบ้าน

ผลงานผลิตภัณฑ์ชุดแฟชั่นโดยภาพรวม คณะวิจัยมุ่งเน้นให้เป็นกรณีการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดเชิงการออกแบบอย่างมีระบบให้กับสมาชิกชุมชนวิจัยในกลุ่มของการแปรรูปผ้ากลุ่มตัดเสื้อผ้า จึงมุ่งการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ตามหลักการออกแบบแฟชั่นเป็นสำคัญ

รูปแบบหลักที่จะถูกออกแบบ : เสื้อสไลด์หลวมดูง่าย สบาย ๆ (Shirt Blouse) กระโปรง (Skirt) กางเกง (Trousers) เสื้อไม่มีแขน หรือเสื้อกั๊ก (Vest) กระโปรงชุดติดกัน (Dress)

รายละเอียด (Detail)

คอ : ปก เปลือย

แขน : มีวงแขน ไม่มีวงแขน ตัดต่อ

ไหล่ : ไหล่พอดี ไหล่ตก (เลยไหล่) ไหล่ล้ำ หนุนไหล่ ไม่หนุนไหล่

เอว : เข้ารูป หลวม พอดี ไม่พอดี

ความกว้างชายเสื้อ

ความยาวของชายเสื้อ

การตกแต่ง : ด้วยวัสดุ ตกแต่งด้วยการตัดเย็บ และเทคนิคการตัดเย็บที่ต้องการนำเสนอรูปแบบใหม่ เช่น การทำพลิ้วไหว การทำย่น

สี (Color) เน้นการวิเคราะห์ให้เห็นสีสันทันที่บ่งบอกอารมณ์ของลูกค้า โดยมีสีหลัก และสีที่มาผสม

วัสดุผ้า (Material) ในทางการตัดเย็บเสื้อผ้า ถือว่า เป็นไปไม่ได้ที่จะตัดเย็บเสื้อผ้าผืนเดียวกัน เพราะในทางการออกแบบต้องการอารมณ์จากผ้าชนิดต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้สึกและประโยชน์ตามต้องการ

การพิจารณาองค์ประกอบรูปแบบ และโครงสร้างของร่างกายผู้สวมใส่ว่า เสื้อผ้าที่สวมใส่จะให้สัมผัสที่สวนใดของร่างกาย เพราะเหตุใด

เสื้อ : หลวม พอดี เข้ารูป

กางเกง : หลวม พอดี เข้ารูป

ด้านมุมมอง : เน้นการนำเสนอ หรือสวมใส่ในลักษณะมุมมองทั้ง 3 แบบ คือ แบบ Need & Clean ที่ดูภูมิฐาน ประณีตบรรจง แบบ Active & Sporty เป็นมุมมองแบบทะมัดทะแมง แลดูแข็งแรง กระตือรือร้น และแบบ Freedom & Private เป็นมุมมองแบบอิสระ หลวม ๆ สบาย ๆ ไม่เครียด

โอกาส : โอกาสในการแต่งกายหรือการได้ใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ใน 2 โอกาส คือ

Work หมายถึงโอกาสในการทำงาน ซึ่งต้องจำแนกอีกว่าเป็นงานอะไร ในกลุ่มครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ พนักงานบริษัท ในโอกาสวันที่สามารถสวมใส่ชุดทั่วไป

On time ware เป็นโอกาสแบบเอนกประสงค์ หรือสวมใส่อะไรก็ได้แล้วแต่เครื่องประกอบ
ผลงานผลิตภัณฑ์ชุดแฟชั่นโดยภาพรวม คณะวิจัยมุ่งเน้นให้เป็นกรณีการศึกษาเพื่อพัฒนา
ความคิดเชิงการออกแบบอย่างมีระบบให้กับสมาชิกชุมชนวิจัยในกลุ่มของการแปรรูปผ้ากลุ่มตัด
เสื้อผ้า จึงมุ่งการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ตามหลักการออกแบบแฟชั่นเป็นสำคัญ

เครื่องแต่งกาย : เครื่องแต่งกายที่โครงการวิจัยคัดเลือกในการออกแบบและแปรรูป เสื้อ
ครึ่งตัวของสตรี (Blouse) กระโปรง (Skirt) กางเกง (Trousers) เสื้อไม่มีแขน หรือเสื้อกั๊ก (Vest)
กระโปรงชุดติดกัน (Dress)

วัสดุผ้า (Material) : ทั้งนี้จะใช้ผ้าทอของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวเน้นผ้า
กลุ่มหลัก

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยหลักการสร้างความงามในผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้าน²⁷

การพัฒนาผ้าทอพื้นบ้าน เป็นการทำงานในเชิงต่อยอดจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่น
ดังนั้นในเชิงการผลิตเพื่อให้ประสบความสำเร็จด้านการจำหน่าย จึงจำเป็นจะต้องมีการทำงานเพื่อให้
สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และทำให้ผ้าทอหรือผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านของเรามีความ
งาม ซึ่งไม่ใช่เรื่องที่ย่ง่ายสำหรับการทำให้ผ้าของเรางาม และก็ไม่ใช่เรื่องที่ยากต่อการทำให้ผ้าของเรา
งามเช่นกัน เพราะว่า โดยแท้จริงแล้ว ความงามเป็นสิ่งที่สามารถรังสรรค์ขึ้นมาได้ ดังกรณีที่เราเห็น
ว่าผ้าทอหรือผลิตภัณฑ์ใดมีความงาม เราสามารถจำแนกวิเคราะห์ได้ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความงาม
นั้น ๆ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีทางความคิดในการออกแบบให้ผ้าเกิดความงาม มีหลัก 3 ประการ คือ

1. ความกลมกลืน

โปรดสังเกตว่า ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมทั้งหลายส่วนใหญ่ หรือแทบทั้งหมดของ
ผลิตภัณฑ์ในระดับสากล จะมีความกลมกลืนกันในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะความกลมกลืนกันในการใช้
สี จะทำให้ผลิตภัณฑ์ดูไม่เขย มีความคลาสสิก ความกลมกลืนกันเป็นการใช้สีที่มีลักษณะใกล้เคียง
กัน ง่ายๆ ๆ สีโดยทั่วไปแยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือเป็นกลุ่มสีที่ให้ความรู้สึกร้อนเรียกว่าสีวรรณะ
"ร้อน" และสีที่ให้ความรู้สึก "เย็น" เรียกว่าสีวรรณะ "เย็น" กลุ่มสีที่ให้ความรู้สึกร้อนคือกลุ่มของสีแดง
และสีที่ถูกผสมด้วยสีแดงเช่นสีส้ม สีแสด ส่วนสีที่ให้ความรู้สึกเย็นคือกลุ่มสีน้ำเงินและสีที่ถูกผสมด้วย
สีน้ำเงิน เช่น สีเขียว สีฟ้า สีน้ำทะเล แต่มีสีสองกลุ่มที่สามารถเป็นได้ทั้งสีวรรณะร้อนและเย็นคือสี
เหลืองและสีม่วง ด้วยสีทั้งสองสีอยู่ระหว่างกลางของสีสองกลุ่ม ดังนั้น ถ้าสีเหลืองหรือสีม่วงเข้าไป

²⁷ รศ.ศุภชัย สิงห์บุญชู ที่นิคมสร้างตนเองลำปาว ถ่ายทอดประกอบการจัดกลุ่มผ้า

รวมอยู่ในกลุ่มของสีใดแล้ว สีเหลืองหรือสีม่วงก็จะให้ความรู้สึกเช่นนั้นทันที เช่น ถ้าเราสวมหมวกสีเหลือง ขณะใส่ชุดสีน้ำเงิน สีเหลืองของหมวกก็จะให้ความรู้สึกเย็น แต่เมื่อมันอยู่ในกลุ่มสีแดงก็จะให้ความรู้สึกร้อนทันที ขณะที่สีม่วงก็อยู่ในสถานะเช่นเดียวกัน

นอกจากความกลมกลืนของสีแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความกลมกลืนของเส้น หรือลวดลายของผืนผ้าด้วย เช่น การตัดผ้าลายขวางคู่กับกระโปรงลายตั้ง ก็จะไม่งามเพราะเส้นหรือลายมีความขัดแย้งกัน ต้องใช้เป็นทิศทางใกล้เคียงกัน และจะต้องคำนึงถึงรูปร่างของผู้สวมใส่ด้วย เช่น คนอ้วนไม่ควรใส่ชุดลายขวาง เพราะลายขวางจะดึงสายตาออกไปด้านข้าง ทำให้เรามีความอ้วน หรือกว้างขึ้น

เกี่ยวกับการใช้สี การให้ระดับความเข้มของสีกลุ่มแม่สีคือ น้ำเงิน แดง เหลือง จะเป็นสีสด แต่ละจะมีสีอีกกลุ่มหนึ่งที่ถูกนำมาผลิตเป็นสิ่งทอและได้รับความนิยม คือกลุ่มสีที่ถูกผสมจากสีอื่นจนเป็นสีเรียบ ซึ่งในส่วนนี้มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับกลุ่มสีที่ปรากฏในผ้าย้อมสีธรรมชาติ เพราะผ้าในกลุ่มนี้จะไม่แสดงสีที่จัดจ้านเหมือนกับผ้าย้อมสีเคมี ดังนั้นจึงกลายเป็นสีที่มีลักษณะของความกลมกลืนไปในตัว

2.ความสมดุล คือลักษณะที่มีความพอดีของน้ำหนักระหว่างซ้ายและขวา ทั้งนี้เมื่อเรามองดูสิ่งใดเราจะมองเห็นในลักษณะแบ่งครึ่งโดยอัตโนมัติ ซึ่งเมื่อเรามองเห็นสองข้างไม่สมดุลกัน หรือน้ำหนักตกอยู่ส่วนใดส่วนหนึ่งมากเกินไปก็จะทำให้ขาดความงาม หรือเหวี่ยงความรู้สึก เช่นถ้าเราตัดเสื้อโดยแบ่งเป็น 2 ซีก ซีกหนึ่งสีขาวอีกซีกหนึ่งสีดำ เสื้อตัวนี้จะขาดความงามทันที เพราะน้ำหนักจะเหวี่ยงมาตกอยู่ด้านสีดำมากกว่าสีขาว เพราะน้ำหนักของสีดำมีมากกว่าสีขาวหลายเท่า เราจะต้องทำให้น้ำหนักสองข้างเท่ากัน ซึ่งอาจแก้ไขโดยเปลี่ยนให้ด้านล่างเป็นสีดำด้านบนเป็นสีขาว หรือถ้ายังไม่พอเราอาจจะเพิ่มแถบสีอีกสีหนึ่งเข้ามาอีกก็ได้

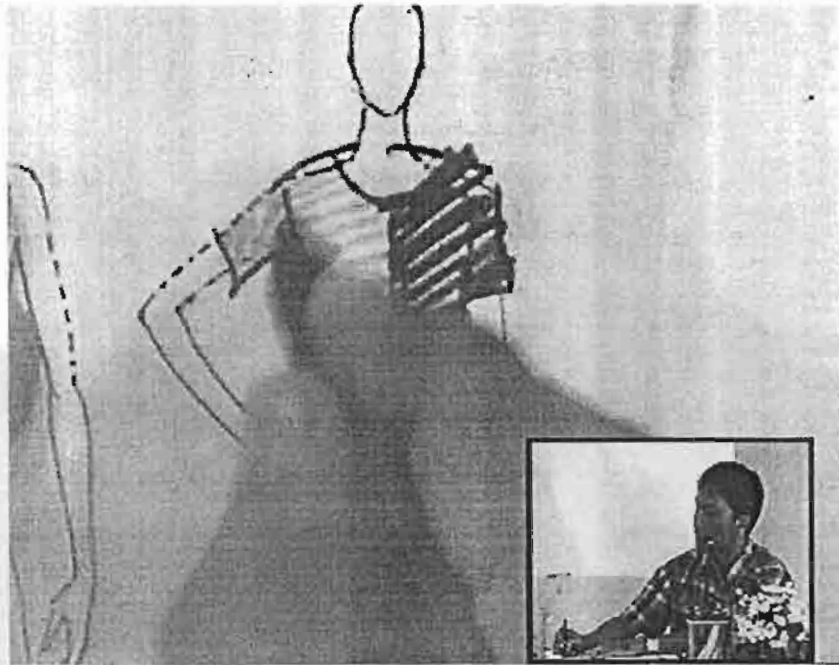
3.จุดสนใจ จุดสนใจเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้งานผลิตภัณฑ์ของเราเกิดความงาม จุดสนใจจะเกิดขึ้นจากความขัดแย้ง แต่จุดสนใจที่ดีที่จะทำให้เกิดความงาม ไม่ควรให้เกิดความขัดแย้งจากส่วนรวมมากเกินไป 10% ของพื้นที่รวม ซึ่งเราสามารถสร้างให้เกิดความขัดแย้งโดยใช้สี ใช้พื้นผิว

คณะนักวิจัยที่ปรึกษาโครงการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย คุณเพ็ญจิตต์ มาประจง คุณนิศาชล นุปาสังษ์ คุณประกอบ แสงวิสิทธิ์ รศ.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ ผศ.สุปราณี ลักษณะศิโย ร่วมกันวิเคราะห์ชุมชนและสรุปแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์แก่ผู้เข้ารับการถ่ายทอด

กรณีตัวอย่างปฏิบัติการกิจกรรมการถ่ายทอด

1. กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รศ.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ ถ่ายทอดความรู้เรื่องการออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน

อ. เนติ เมฆไตรรัตน์ ถ่ายทอดความรู้เรื่องการตลาดของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านและการศึกษาดูงานเพื่อเชื่อมโยงสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์และพัฒนาแผนการตลาด

สมาชิกชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปต่อทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์
จากสิ่งทอของชุมชนภายใต้การยอมรับของชุมชน

การให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผ้าทอซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

การถ่ายทอดความรู้เรื่องการออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์แก่สมาชิกผู้เข้าร่วมรับการถ่ายทอด

การถ่ายทอดความรู้เรื่องสร้างแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์แก๊สมาชิกผู้เข้าร่วมรับการถ่ายทอด

การถ่ายทอดความรู้เรื่องผลิตต้นแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์แก๊สมาชิกผู้เข้าร่วมรับการถ่ายทอด

การถ่ายทอดความรู้เรื่องผลิตต้นแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์แก๊สมาชิกผู้เข้าร่วมรับการถ่ายทอด

2. กิจกรรมการถ่ายทอดภาคทฤษฎีที่นิคมสร้างตนเองลำปาว

ผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองลำปาวกล่าวเปิดงานกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้
จากโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน

รศ.ศุภชัย สิงห์ยะนุศย์ บรรยายสรุปความรู้ภาคทฤษฎีจากกระบวนการวิจัยที่ได้ทำการศึกษา
ร่วมกับนักวิจัยและตัวแทนสมาชิกแก่ผู้เข้าร่วมรับการถ่ายทอด

สมาชิกจากชุมชนต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก

ตัวแทนสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วมการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์กับคณะวิจัย
ทำการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนสมาชิกที่เข้ารับการถ่ายทอด

3. กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้านแก่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการวิจัย จัดขึ้นที่บ้านโนนนครผู้เป็นเจ้าของกิจการงาน เพื่อให้สมาชิกที่เข้ารับการถ่ายทอดความรู้จากหลากหลายชุมชน สามารถมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันและทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างเต็มที่ กิจกรรมการถ่ายทอดมีกลุ่มตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมวิจัยกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์กับคณะวิจัยเป็นแกนหลักในการถ่ายทอด และมีคณะวิจัยด้านการออกแบบ การผลิต และการตลาดเป็นผู้เลี้ยง นอกจากนี้สมาชิกที่มีรายชื่อเข้าร่วมโครงการวิจัยจำนวน 53 คนแล้ว ยังมีผู้ที่สนใจรวมทั้งวัยรุ่นในชุมชนเข้าร่วมรับการถ่ายทอดอีกเป็นจำนวนมาก

วัยรุ่นในชุมชนให้ความสนใจเข้าร่วมรับการถ่ายทอดกับโครงการวิจัยจำนวนมาก
เพื่อเป็นการฝึกอาชีพและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

กิจกรรมการออกแบบและสร้างแบบ

กิจกรรมการออกแบบและสร้างแบบ

กิจกรรมการออกแบบและสร้างแบบ

นางปริญญา ภารจรัส (เป็นคนที่สองจากขวามือ) สมาชิกผู้เข้าร่วมวิจัย
กำลังถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนสมาชิก

อาจารย์วิมลวรรณ เจนวริยะกุล (อาจารย์สอนศิลปะและงานฝีมือในพื้นที่) ผู้เข้าร่วมวิจัย
กำลังถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนสมาชิก

กิจกรรมการตัดแบบ

ตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมวิจัยถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนสมาชิกในกิจกรรมการผลิต

ตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมวิจัยถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนสมาชิกในกิจกรรมการผลิต

ตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมวิจัยถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนสมาชิกในกิจกรรมการผลิต

กิจกรรมการผลิต

กิจกรรมการผลิต

แม่บุญมี คำหงสา ประธานกลุ่มบ้านโนนนคร
เข้าร่วมรับการถ่ายทอดกับเหล่าสมาชิกอย่างมุ่งมั่น

กิจกรรมการผลิต

นางบังอร สารค์มี ตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมวิจัย
ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนสมาชิกในกิจกรรมการผลิต

กิจกรรมการผลิต

กิจกรรมการผลิต

กิจกรรมการผลิต

นางประนอม จักษ์สุวรรณ ตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมวิจัย
ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนสมาชิกในกิจกรรมการผลิต

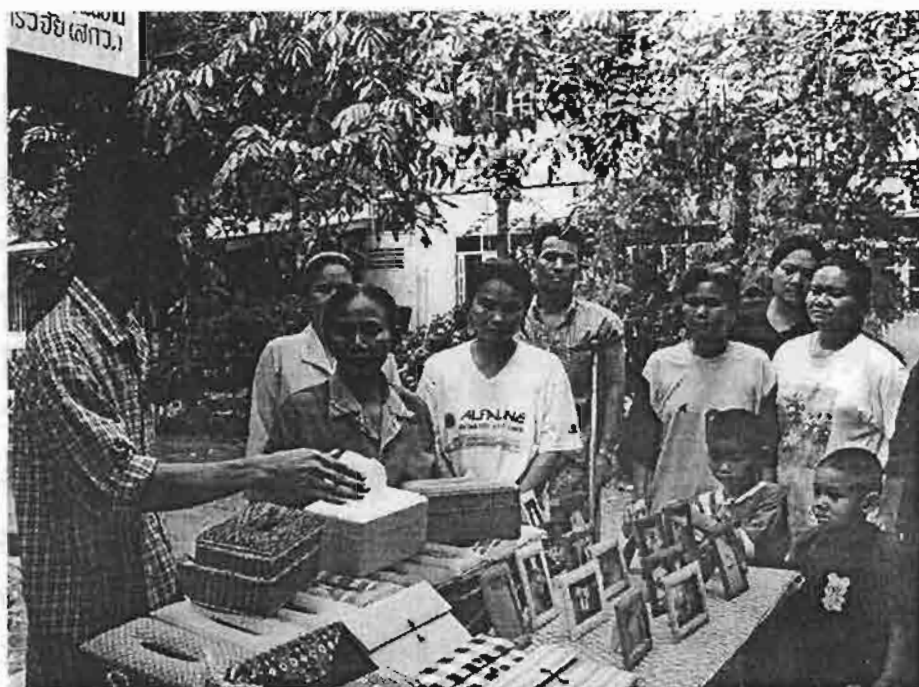
กิจกรรมการร่วมอภิปรายเพื่อสรุปผลการถ่ายทอด และผศ.ดาริกา เสาร์ม นักวิจัย
ได้ให้ความรู้และแนะนำการพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ในขั้นต่อไป
แม้เมื่อคณะวิจัยได้ถอนตัวออกจากชุมชนแล้ว

กิจกรรมสรุปผลการถ่ายทอด

กิจกรรมสรุปผลการถ่ายทอด

บทที่ 6

การนำเสนอผลิตภัณฑ์

จากกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกลยุทธ์ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในขั้นต้น กระบวนการนำเสนอผลิตภัณฑ์เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่จะนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักแก่ท้องตลาด คณะวิจัยได้จัดการนำเสนอผลิตภัณฑ์ไว้ 8 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. เว็บไซต์ (Website)
2. เอกสารนำเสนอผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง (Catalogue)
3. เอกสารแผ่นพับ (Brochure)
4. การนำเสนอหน้าร้าน (Display)
5. ป้ายนิเทศ (Billboard)
6. ซีดี (CD-Rom)
7. เสนอโดยสื่อบุคคล (Presenter)
8. การนำเสนอโดยการเป็นต้นแบบเพื่อการศึกษาดูงาน (Prototype)

1. เว็บไซต์ โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน

คณะวิจัยร่วมกับศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา หรือฝ่ายนวัตกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อจัดทำเว็บไซต์ โครงการวิจัย "การวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์" โดยเว็บไซต์นอกจากจะเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ know-how ในเรื่องกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้านของโครงการวิจัยแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของโครงการวิจัยร่วมกับชุมชน และชุมชนได้นำผลิตภัณฑ์เหล่านั้นไปทำการผลิตเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้วนั้น เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคและนำไปสู่ประโยชน์ต่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสมาชิกชุมชนผู้ทำการผลิตผลิตภัณฑ์ ให้เกิดรายได้จากการจำหน่ายและกลับเข้าสู่กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องต่อไป

องค์ประกอบของเว็บไซต์ดังกล่าว ประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ

1. สังเกตความเป็นมาของโครงการวิจัย
2. นิคมสร้างตนเองลำปาว และชุมชนในโครงการวิจัย
3. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับผ้าทอพื้นบ้านโครงการวิจัย
4. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการออกแบบ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้าน
5. ผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย
6. กิจกรรมโครงการวิจัย

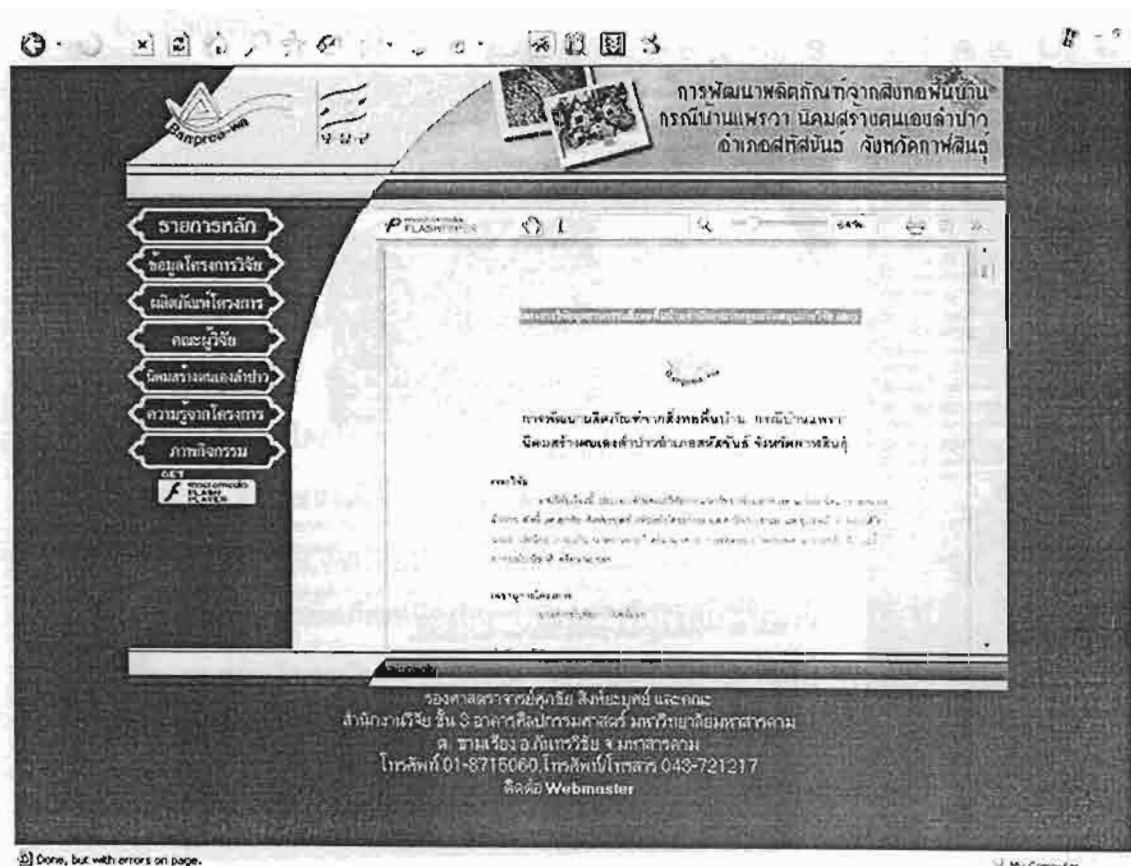
การเผยแพร่โครงการวิจัยและผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย มีการเผยแพร่ในระบบเว็บไซต์ 2 กรณี ดังนี้

1.1 เว็บไซต์หลักคือ เว็บไซต์ <http://www.msu.ac.th> ของมหาวิทยาลัย

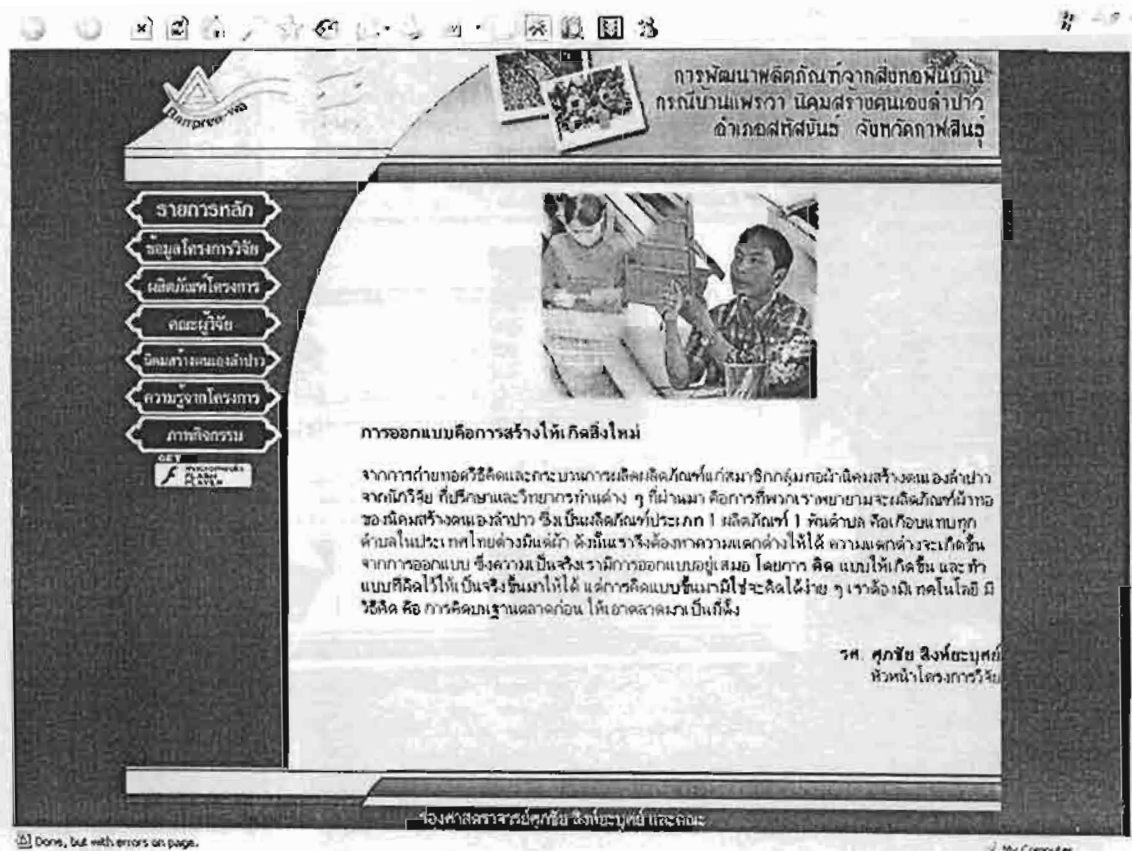
มหาสารคาม โดยเว็บไซต์ของโครงการวิจัยจะอยู่ที่ <http://www.itpd.msu.ac.th> โดยใช้คำย่อของ Itpd มาจากส่วนนำของชื่อภาษาอังกฤษโครงการวิจัย คือ "Local Textile Product Delelopment" ซึ่งโครงสร้างของเว็บไซต์ มหาวิทยาลัยจะ Link กับเว็บไซต์ของทุกมหาวิทยาลัย และทุกหน่วยงานราชการในประเทศไทย โดยโฮมเพจของโครงการวิจัยชุดนี้จะอยู่ในส่วนของ "งานวิจัย"

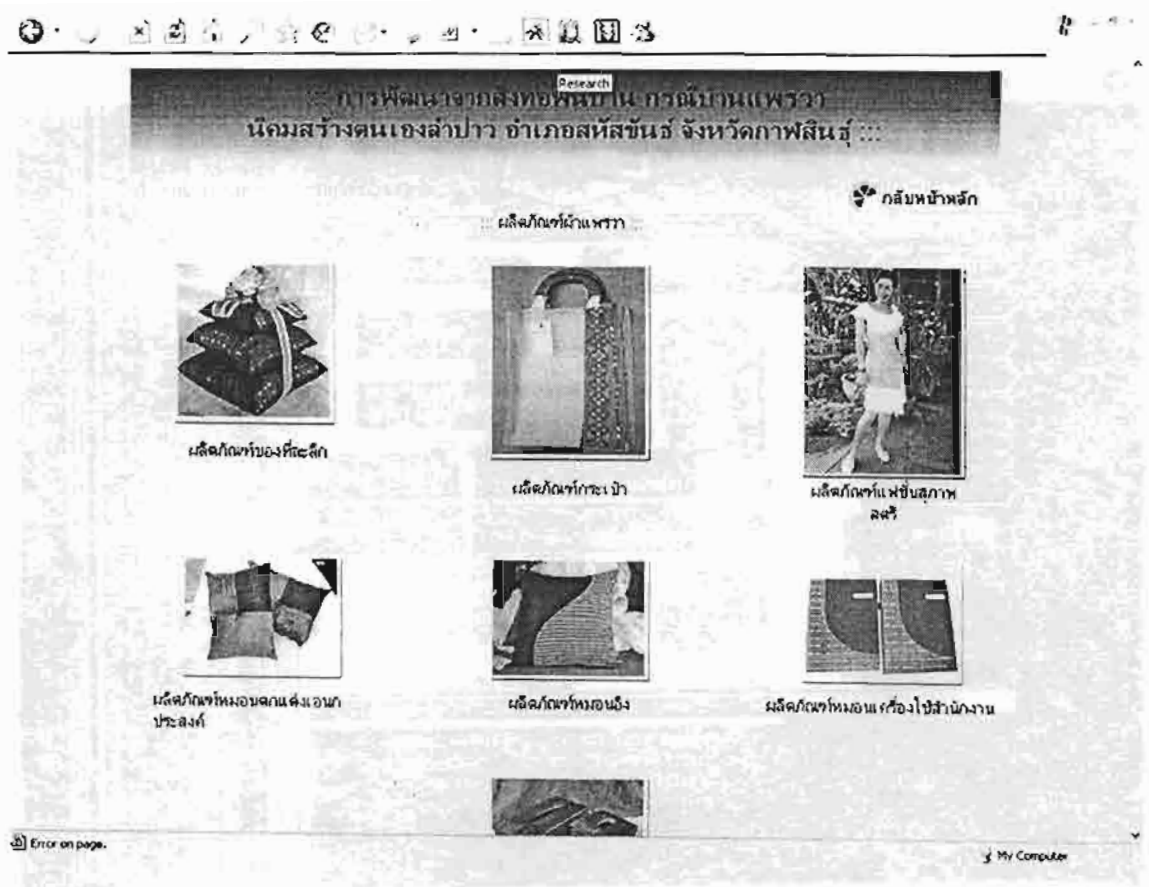
1.2 โครงการวิจัยจะจัดส่งซีดีรอมเว็บไซต์โครงการวิจัย เพื่อพิจารณาจัดลงไว้ใน

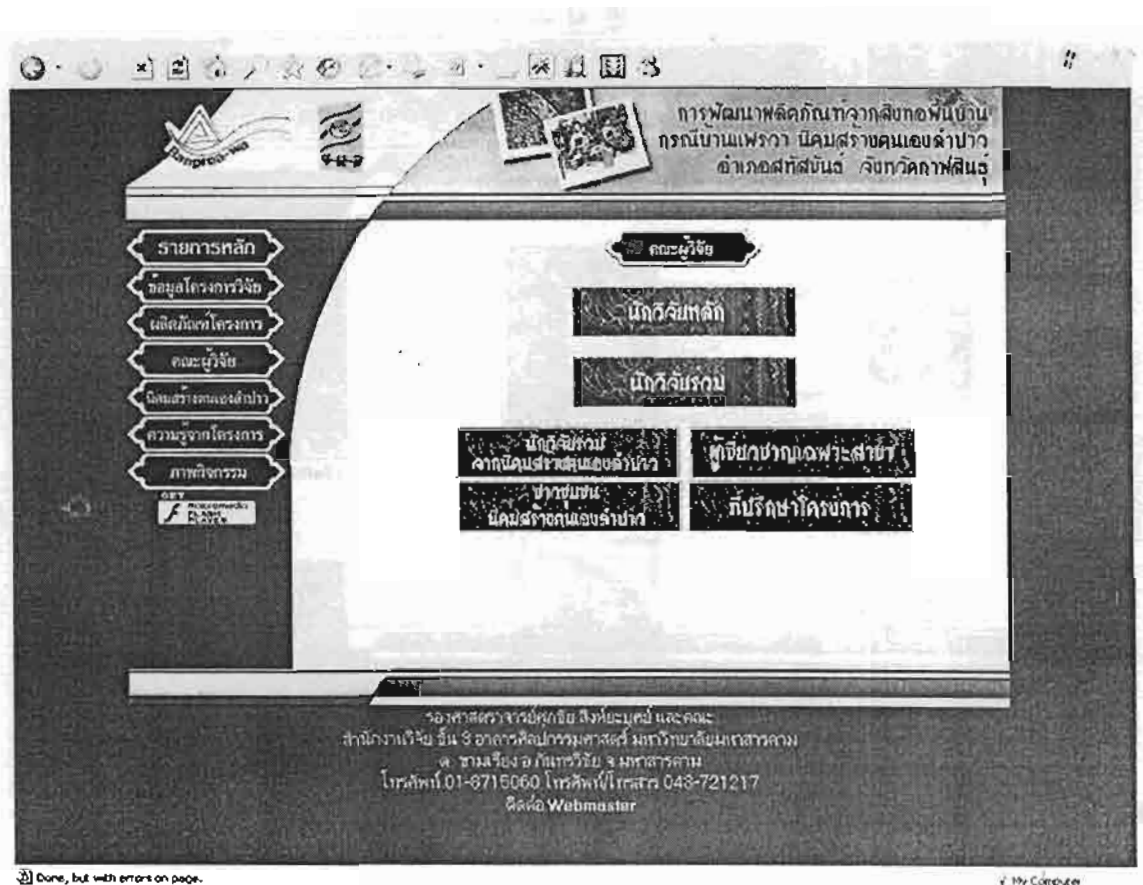
พื้นที่เว็บไซต์ของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว., กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และจะแจ้งให้เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น Upload เว็บไซต์โครงการวิจัยเพื่อเผยแพร่ โดยในส่วนนี้ Webmaster ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จะเป็นผู้ประสานงานกับ Webmaster ของเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการ Upload ผ่านเว็บไซต์ ที่อยู่ที่ <http://www.url.msu.ac.th> อีกกรณี เว็บไซต์ของโครงการวิจัยชุดนี้ คณะวิจัยได้ write ไว้ในซีดีรอมที่ส่งมาพร้อมรายงานวิจัย โดยมีกรณีตัวอย่างเว็บไซต์ที่ printed ดังนี้

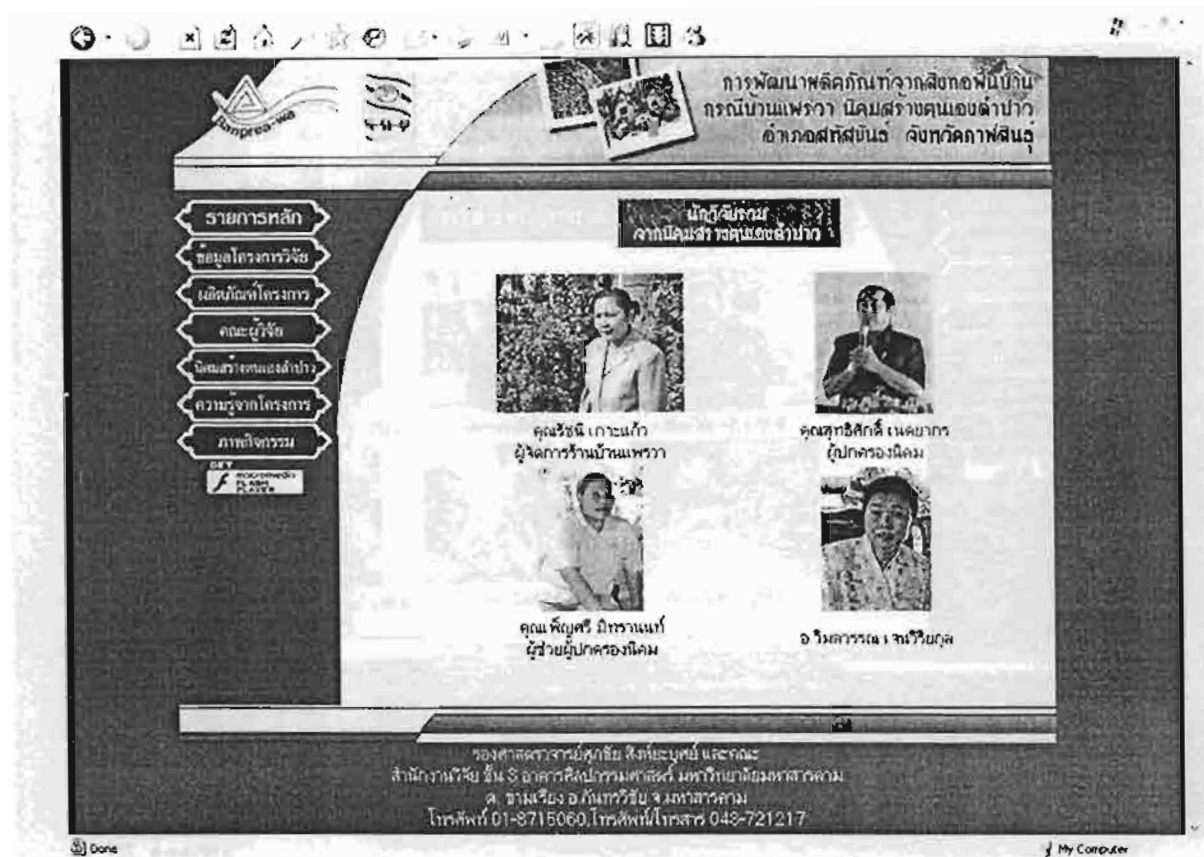
กรณีภาพตัวอย่างเว็บไซต์

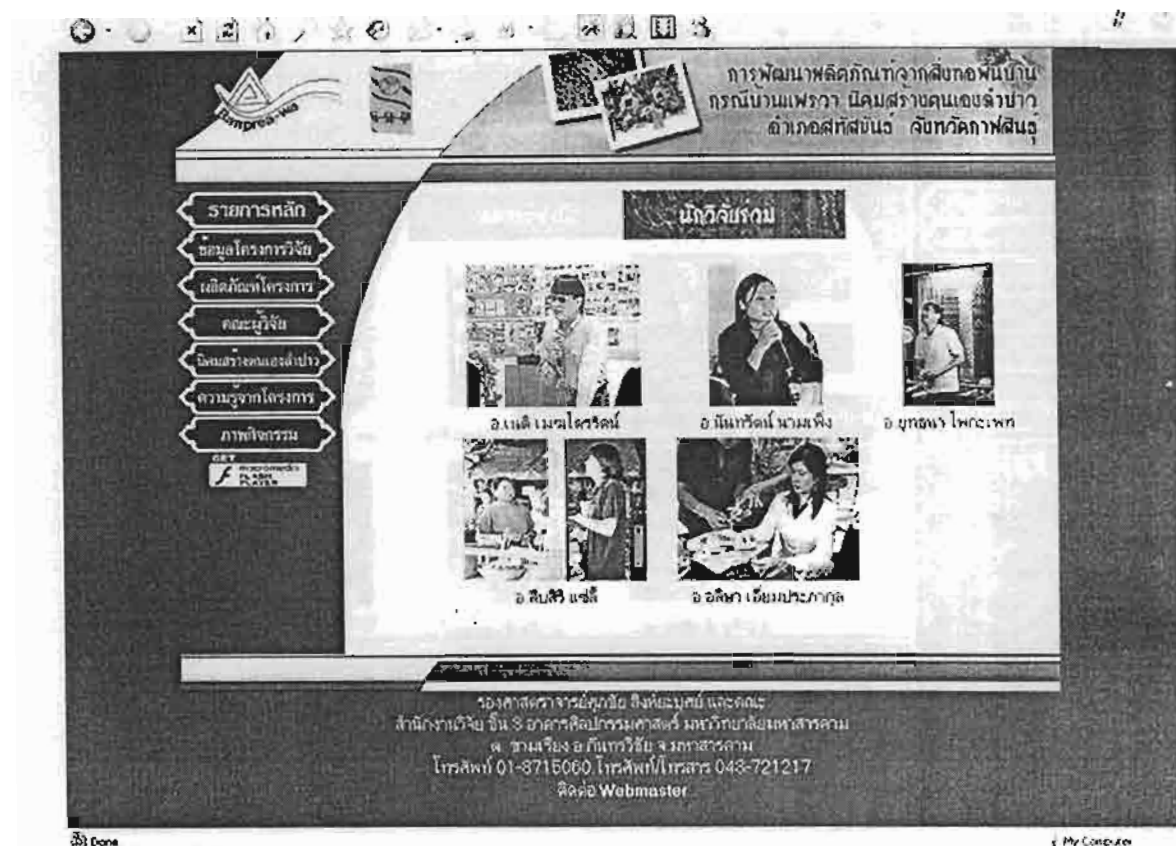

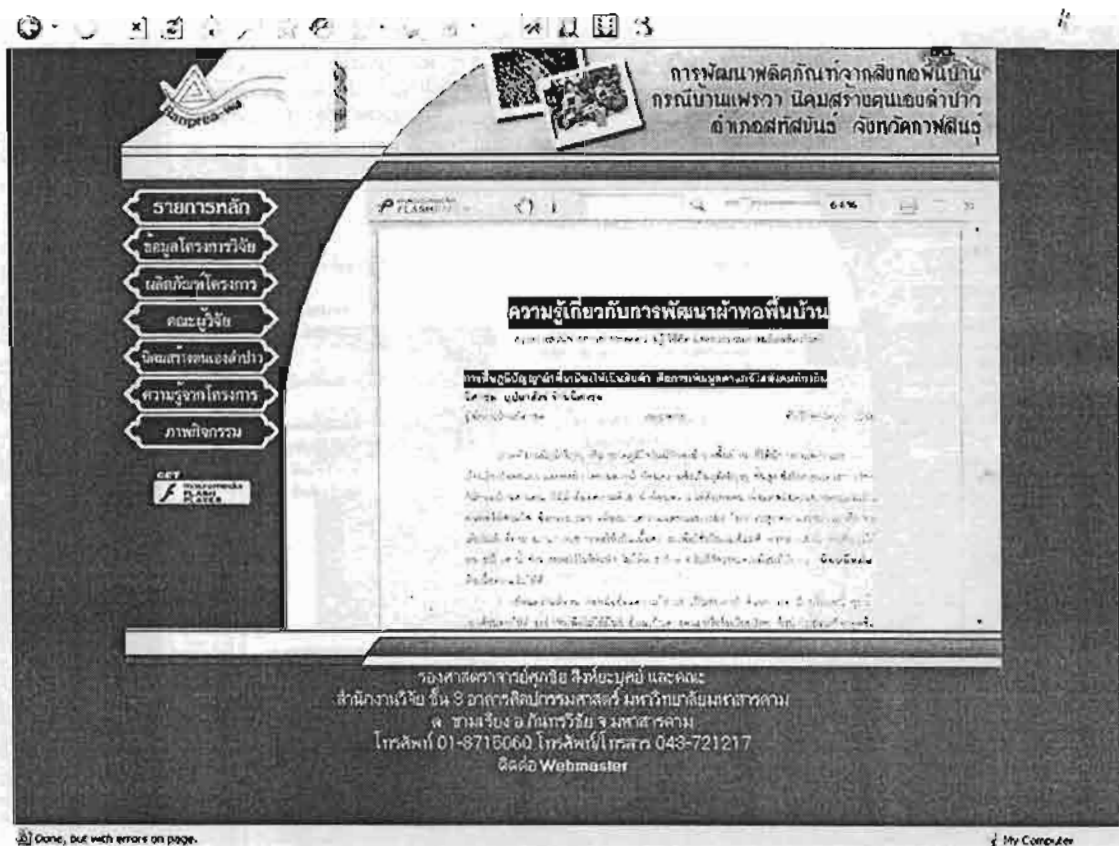

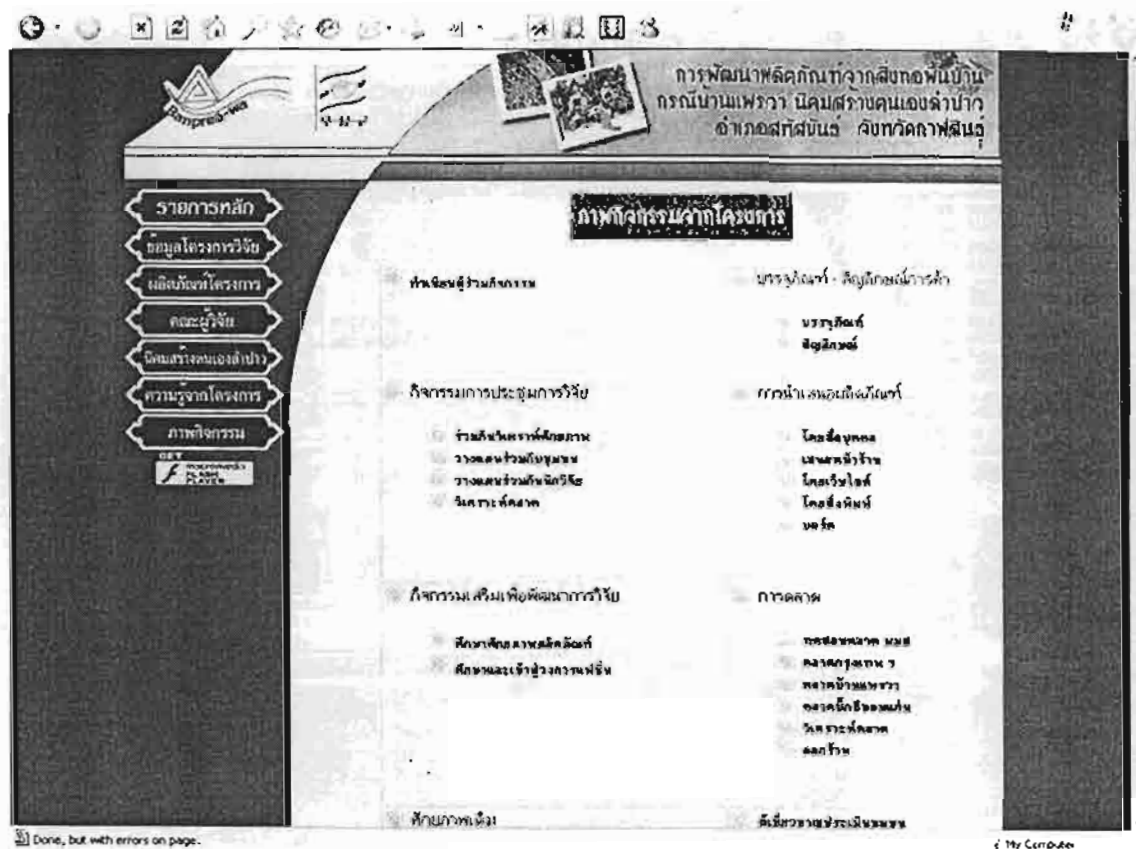

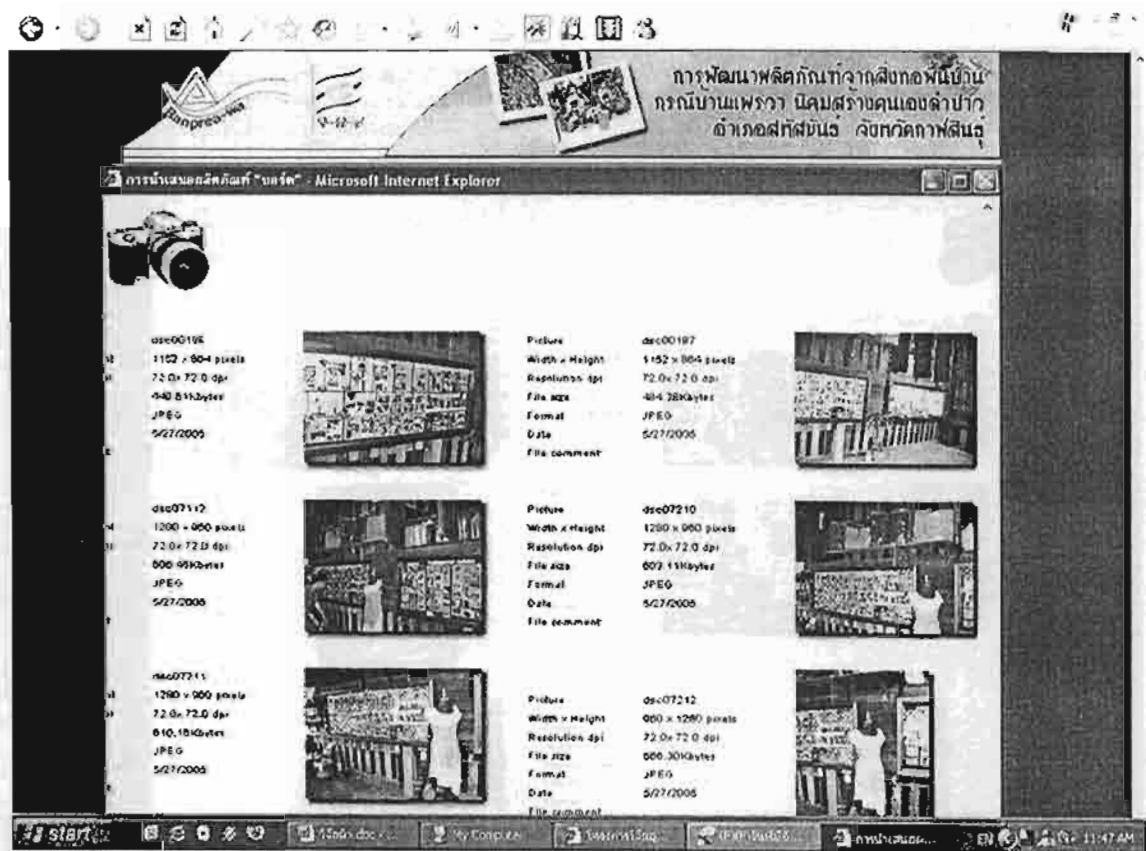

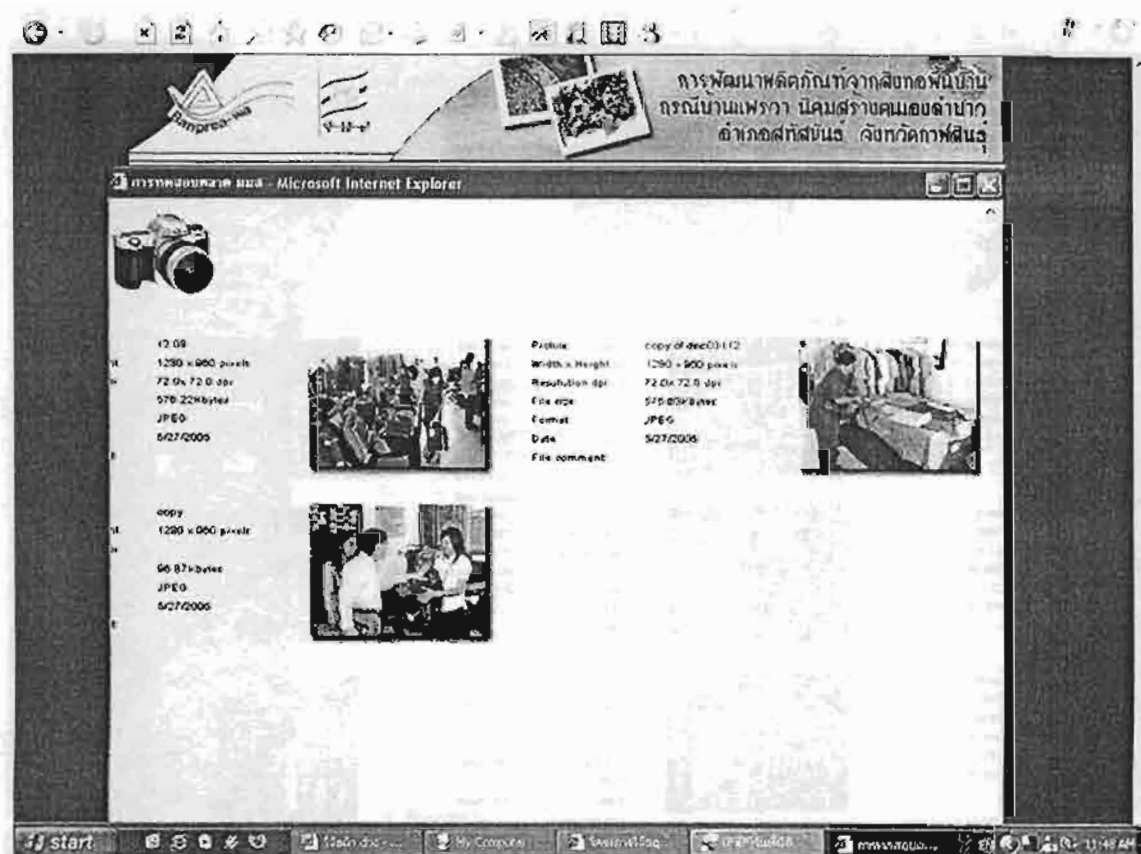

2. เอกสารนำเสนอผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง (Catalogue)

เอกสารนำเสนอผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง (Catalogue) หมายถึง เอกสารที่คณะวิจัยได้รวบรวมเอารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในโครงการวิจัย และผ่านการทดสอบตลาดเป็นอย่างดีแล้ว นำมานำเสนอในรูปแบบสมุดรวมรูปภาพผลิตภัณฑ์พร้อมคำนำเสนอผลิตภัณฑ์ คำอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นเอกสารที่ลูกค้าสามารถนำมาพิจารณาผลิตภัณฑ์และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของโครงการได้ แม้ว่าผลิตภัณฑ์ชิ้นนั้นจะไม่มีวางจำหน่ายในร้านจำหน่ายในขณะนั้น โดยเป็นสื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ต่อลูกค้าที่มีประโยชน์ต่อผู้ผลิตเป็นอย่างมาก

คณะวิจัยได้จัดพิมพ์-เข้าเล่ม แยกเล่มที่รวบรวมผลิตภัณฑ์แต่ละกลุ่มชนิด ซึ่ง ณ ที่นี้หมายถึงผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏในบทที่ 4 เอกสารดังกล่าว ประกอบด้วยกลุ่มผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ปลีกย่อยแต่ละชนิด ซึ่งคณะวิจัยได้จัดทำข้อมูลประกอบไว้ด้วยอย่างชัดเจน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับรหัสผลิตภัณฑ์ เป้าหมาย กลุ่มสินค้าที่เป็นวัสดุหลักในการผลิต กลุ่มผู้บริโภค และโอกาสในการใช้ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคมีความรู้ ความเข้าใจ และมองเชื่อมโยงเห็นถึงคุณประโยชน์ และคุณค่าของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังสามารถสั่งซื้อ หรือสั่งผลิตที่ในกลุ่มผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจากกลุ่มแม่บ้านโครงการวิจัยได้อย่างถูกต้องตรงกัน

เอกสารประกอบผลิตภัณฑ์ชุดนี้ คณะวิจัยได้เข้าเล่มเผยแพร่ไว้ที่ร้านบ้านแพรวา และทำการกลุ่มแม่บ้านสมาชิกโครงการวิจัยทุกกลุ่ม โดยจัดทำเป็นรูปเอกสารเย็บเล่มจำนวนย่อยเป็น 7 ชุด ตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการจริงของผู้บริโภค และเพื่อความสะดวกในการพิจารณา 7 เล่ม คือ

- 1) ผลิตภัณฑ์ชุดแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย
- 2) ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า
- 3) ผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึก -
- 4) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ภายในบ้าน
- 5) ผลิตภัณฑ์ประเภทสิ่งตกแต่งบ้าน
- 6) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ในสำนักงาน
- 7) ผลิตภัณฑ์ประเภทหมอนอิง

หมายเหตุ ผลิตภัณฑ์ของโครงการวิจัยที่นำมาทำเป็นเอกสารเผยแพร่นี้ จะปรากฏในเว็บไซต์ของโครงการวิจัย ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งในส่วนของภาพผลิตภัณฑ์ รหัส และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์เช่นเดียวกัน

กรณีตัวอย่างเอกสารเผยแพร่ที่เข้าเล่มสมบูรณ์

แบบผลิตภัณฑ์ชุดแฟชั่นสตรีจากผ้าทอพื้นบ้าน

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน นวัตกรรมตนเองผ้าขาว

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนวิจัย (สกว.) นวัตกรรมตนเองผ้าขาว และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นางคนแบบ : "อิมมิ่ง" นิสิตชาวชนบท ศึกษาระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 "ฟ้าใจ" นักออกแบบแฟชั่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 "ฟ้า" นิสิตจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 นางอภพร : "ฟ้า" นิสิตการน วิทยาลัยมหาสารคาม
 สถานที่ : บ้าน "บ้านนาหว้า" นวัตกรรมตนเองผ้าขาวและชุมชนนาหว้าในเขต อ.นาหว้า จ.สกลนคร

กรณีตัวอย่างภายในเอกสาร ประกอบด้วยภาพตัวอย่าง รหัสผลิต และคำอธิบายผลิตภัณฑ์

กระโปรงชุดศิลปิน (นิลธว) คือเปิดปกเสื้อเพียงท่อนบนปิดท่อนล่างเพื่อโชว์หน้าอก แขนเสื้อสั้นแขน
 เกร็ด รอยกรีดประพจน์แบบปักผ้าลาย ใน Pattern เดียวกันนั้น แสดงให้เห็นถึงการให้สี
 ของลายปักปัก สีอื่น ในผ้า Pattern เดียวกัน ซึ่งเป็น Pattern ที่มีความคล้ายคลึงกันของ
 นิลธวจำนวนสามชิ้น ซึ่งสีของปักผ้าด้วยผ้าปักต่าง ๆ สีสันต่างกันไป

แบบผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน นิคมสร้างตนเองลำปาว
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) นิคมสร้างตนเองลำปาว และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

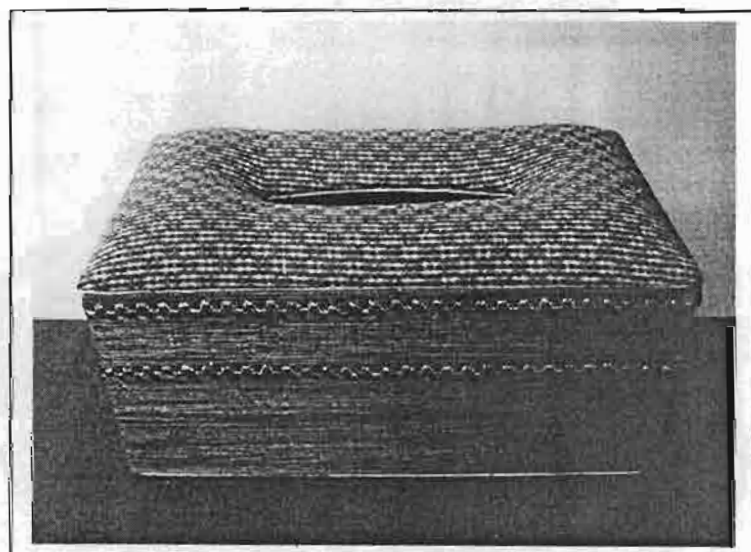
แบบผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึก

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน นิคมสร้างตนเองลำปาว
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) นิคมสร้างตนเองลำปาว และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

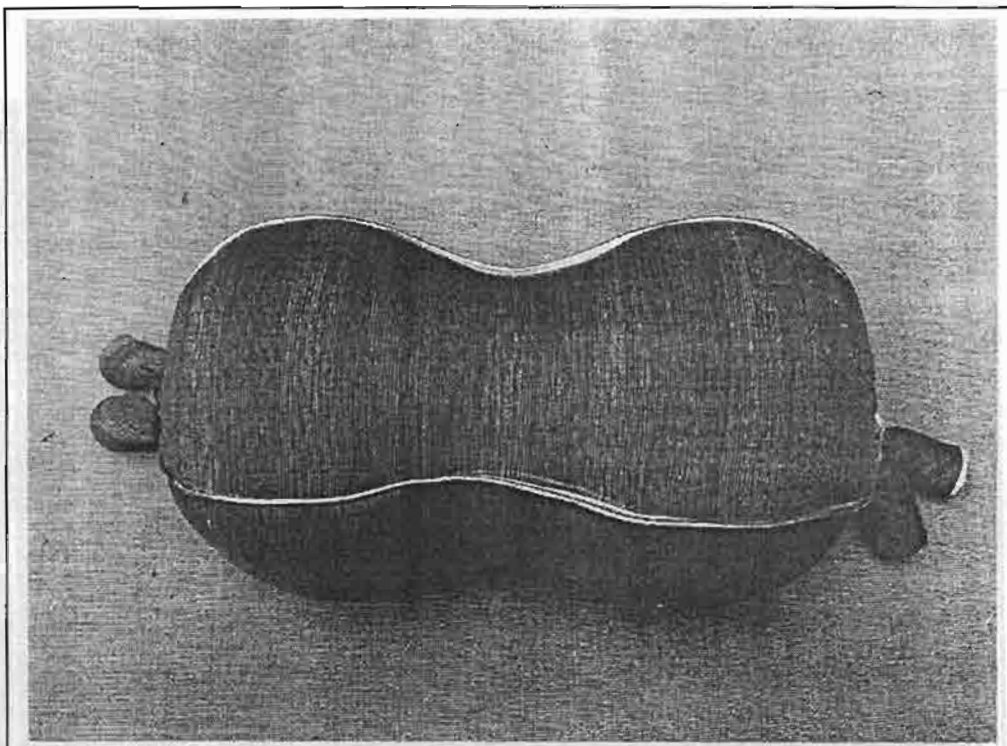
แบบผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ภายในบ้าน

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน นิคมสร้างตนเองลำปาว
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) นิคมสร้างตนเองลำปาว และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

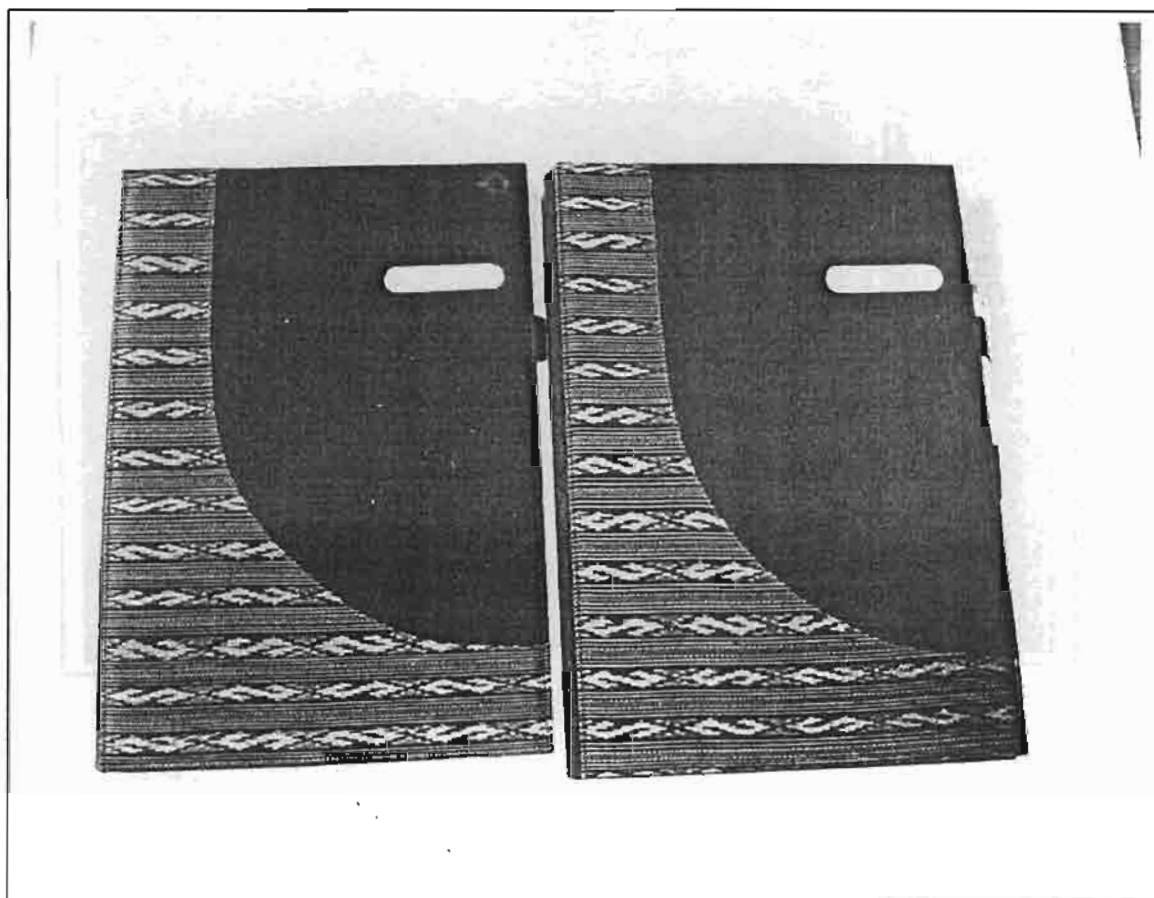
แบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน นิคมสร้างตนเองลำปาว
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) นิคมสร้างตนเองลำปาว และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ในสำนักงาน

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน นิคมสร้างตนเองลำปาว
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) นิคมสร้างตนเองลำปาว และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบผลิตภัณฑ์หมอนอิง

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน นิคมสร้างตนเองลำปาว
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) นิคมสร้างตนเองลำปาว และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. เอกสารแผ่นพับ (Brochure)

เอกสารแผ่นพับหรือโบชัวร์ ของโครงการวิจัย มุ่งเน้นเพื่อการเผยแพร่แนะนำผลิตภัณฑ์สู่ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย เพื่อประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และโครงการวิจัย ผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง สถานที่ติดต่อ หมายเลขโทรศัพท์ และประชาสัมพันธ์เว็บไซต์โครงการวิจัย ดังภาพ

เอกสารแผ่นพับชุดนี้ คณะวิจัยได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไว้ที่ร้านบ้านแพรวา และที่ทำการกลุ่มแม่บ้านสมาชิกโครงการวิจัยทุกกลุ่ม และใช้เป็นเอกสารประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงให้ผู้บริโภคได้เข้าถึงข้อมูลของโครงการวิจัยที่ร้านบ้านแพรวา และเว็บไซต์ รวมถึงการประสานเพื่อสั่งผลิตและสั่งซื้อผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

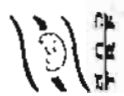
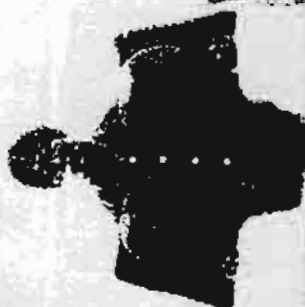
แผ่นพับโครงการวิจัย

บ้านแพรว

จำเนียร...บ้านแพรว บ้านถิ่นเมือง
ผลิตผ้าลายถิ่นด้วย เครื่องจักรกล

บ้านแพรว

BAN PAEWA

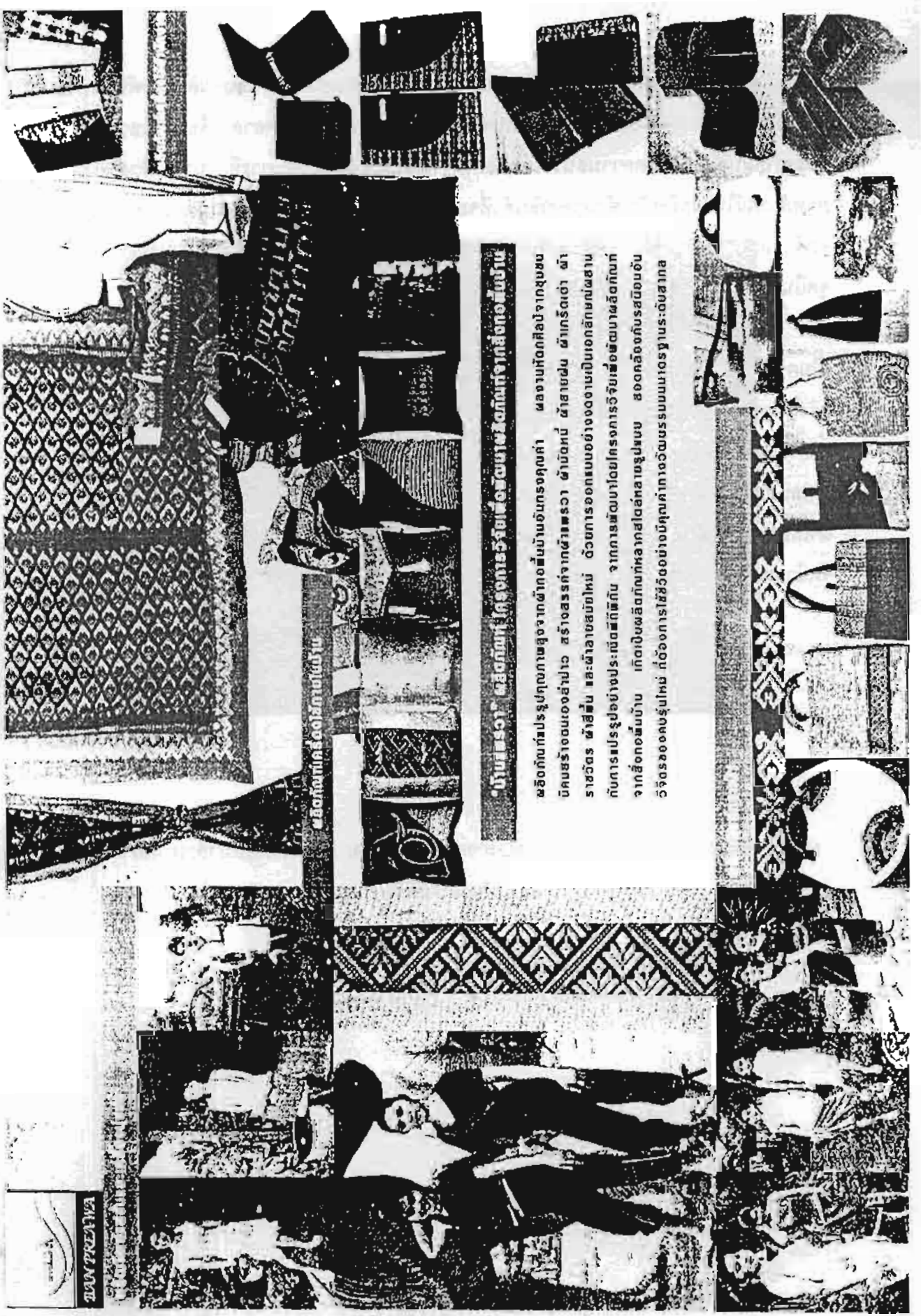

ด้านนแห่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์...
...จากผ้าทอพื้นบ้านสู่มาตรฐานสากล

โทรศัพท์ : 08-171-4006, 0-664-4000 โทรสาร : 0-664-4000
E-mail : local-mktg@hotmail.com, Website : http://www.banpaewra.com

สนับสนุนโดย :

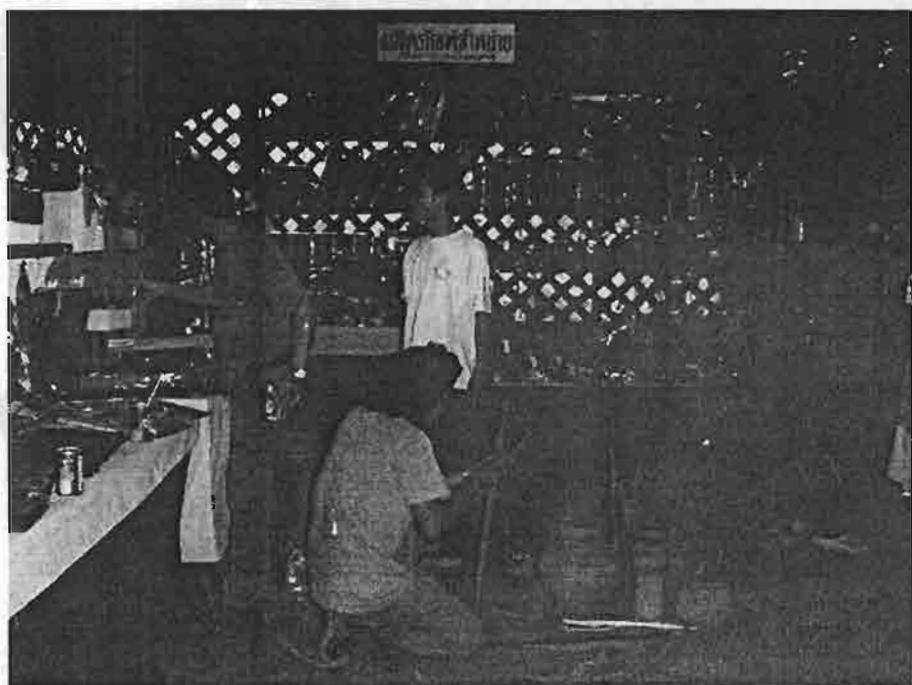
- มูลนิธิโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์
ของชุมชนชนบท (สทช.)
- บริษัท ร่มเงา จำกัด
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

วิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของชาวไทย

วิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของชาวไทย... (The text is partially obscured and difficult to read due to the image quality.)

วิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของชาวไทย

คณะวิจัยฝ่ายออกแบบและการนำเสนอ กำลังทำการออกแบบและจัดดิสเพลย์ (display) สินค้า
ที่บ้านแพรวา และสถานที่ที่นำผลิตภัณฑ์ออกวางทอดสอบตลาด

4. การนำเสนอหน้าร้าน (Display)

การนำเสนอผลิตภัณฑ์หน้าร้าน (Display) เป็นกระบวนการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ใช้กรอบความคิดด้านการออกแบบจัดวางผลิตภัณฑ์ผสานกับแนวคิดด้านการตลาด เพื่อความสวยงามและดึงดูดผู้บริโภคให้เกิดความสนใจในผลิตภัณฑ์ ขณะที่กระบวนการที่สามารถสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ผลิตภัณฑ์และตราสินค้าที่จะอยู่ในความจดจำของผู้บริโภค การสร้างความจดจำและภาพลักษณ์สินค้าที่ดีจะเป็นการสร้างคุณค่าและมูลค่าแก่ผลิตภัณฑ์ ที่สามารถกำหนดจุดยืนทางการตลาด (Market Positioning) ให้แก่ผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี

กิจกรรมการนำเสนอผลิตภัณฑ์หน้าร้าน (Display) ที่คณะวิจัยได้ทำในการวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการโดยคณะวิจัยเป็นหลัก และมีคณะวิจัยจากชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสมาชิกชุมชนที่รับผิดชอบด้านการตลาด เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อรับการฝึกฝนและถ่ายทอดความรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากการฝึกฝน (Learning by Doing) โดยมีกิจกรรมการนำเสนอผลิตภัณฑ์หน้าร้านหลายกิจกรรม เช่น การจัดนำเสนอหน้าร้านที่บ้านแพรวา การจัดนำเสนอหน้าร้านในชุมชน การจัดนำเสนอหน้าร้านเมื่อนำสินค้าไปออกงานแสดงสินค้า และการจัดนำเสนอหน้าร้านเมื่อนำสินค้าไปวางจำหน่ายตามสถานที่ทดสอบตลาดต่าง ๆ

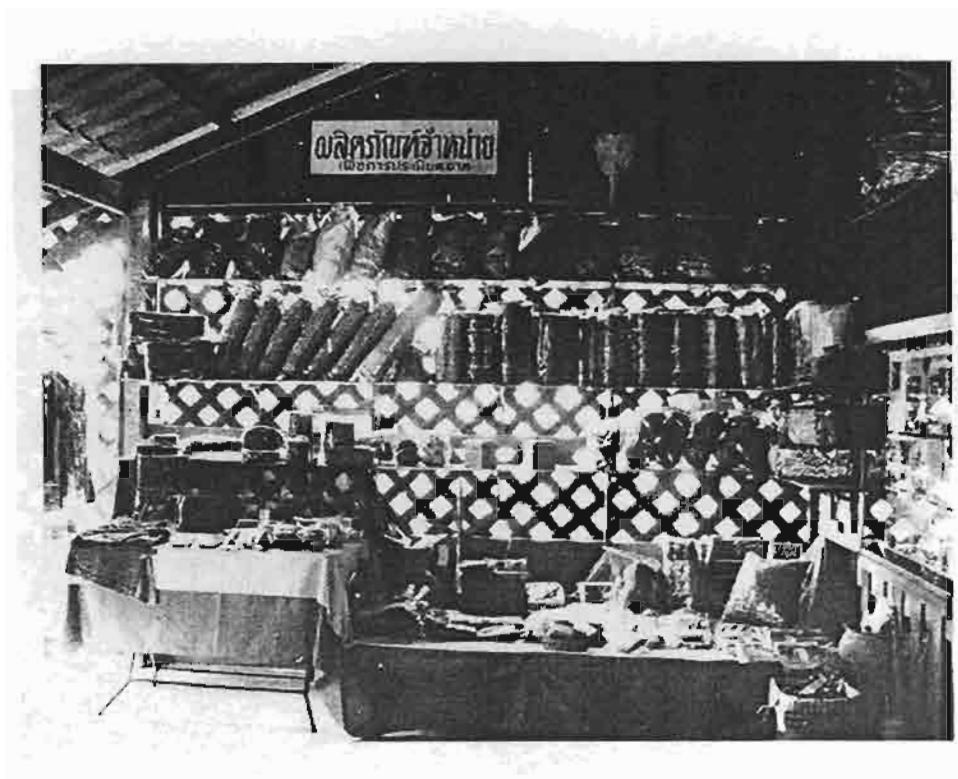
การออกแบบและจัดดิสเพล (display) สินค้า

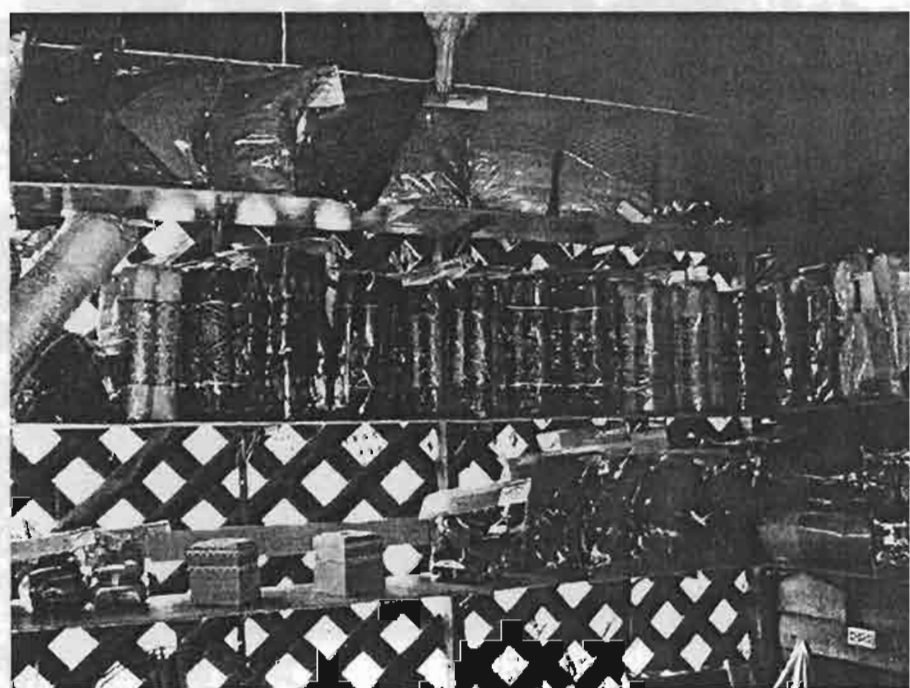

การออกแบบและจัดดีสเพล (display) สินค้า

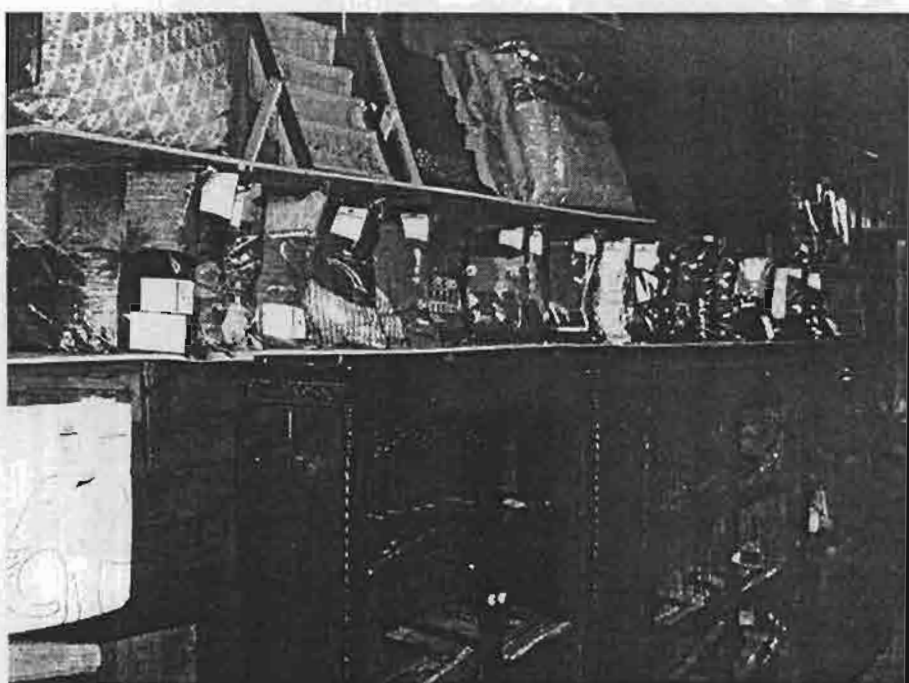

การออกแบบและจัดดีสเพลย์ (display) สินค้า

การออกแบบและจัดดีสเพล (display) สินค้า

การออกแบบและจัดดีสเพล (display) สินค้า

การออกแบบและจัดดิสเพล (display) สินค้า

การออกแบบและจัดตีสเพล (display) สินค้า

การออกแบบและจัดดิสเพลย์ (display) สินค้า

การออกแบบและจัดดิสเพล (display) สินค้า

การออกแบบและจัดดิสเพลย์ (display) สินค้า

การออกแบบและจัดศิลปะ (display) สินค้า

5. ป้ายนิเทศ (Billboard)

คณะวิจัยได้ดำเนินการจัดทำป้ายนิเทศถาวร ไว้ที่ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย
ร้าน บ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

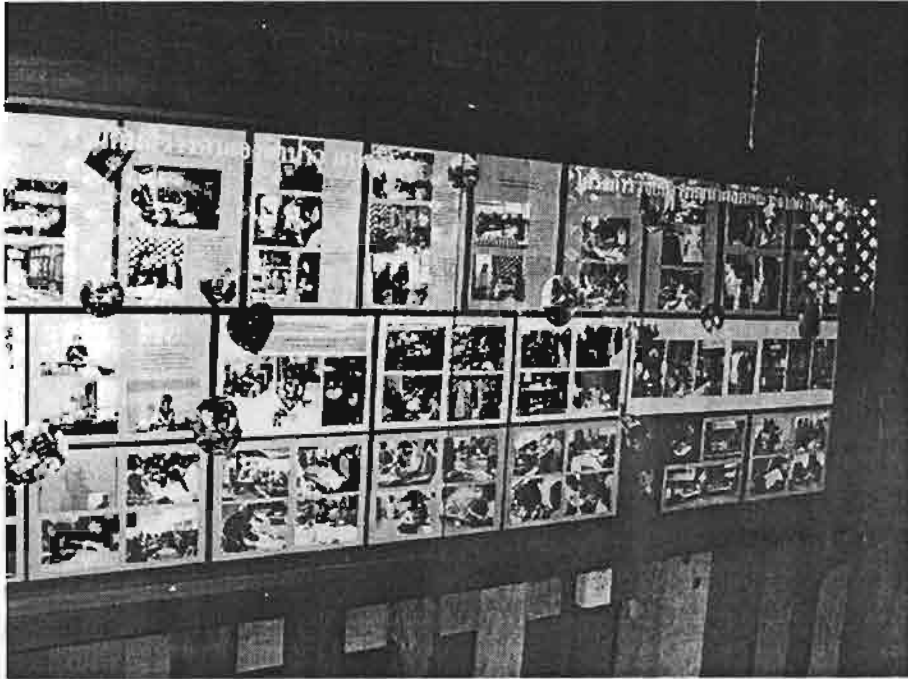
ป้ายนิเทศดังกล่าว เป็นบอร์ดติดกระจกเลื่อน กรอบอะลูมิเนียมสีน้ำตาล กระดาษขาว
อ้อยฉันทบุกำมะหยี่ ขนาด 90 x 240 เซนติเมตร จำนวน 2 บอร์ด เรียงยาวไปตามผนังห้อง
จำหน่ายผลิตภัณฑ์

องค์ประกอบของบอร์ด คือ ความรู้และภาพประกอบ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับโครงการวิจัย
2. กระบวนการและขั้นตอนการวิจัย
3. นิคมสร้างตนเองลำปาว
4. ผ่าทอพื้นบ้านของนิคมสร้างตนเองลำปาว

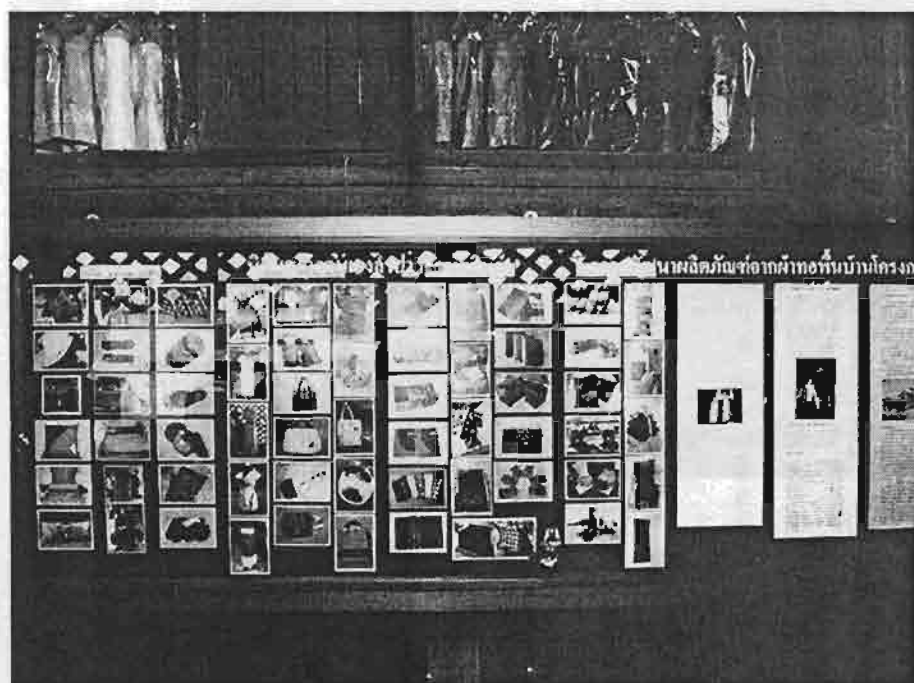
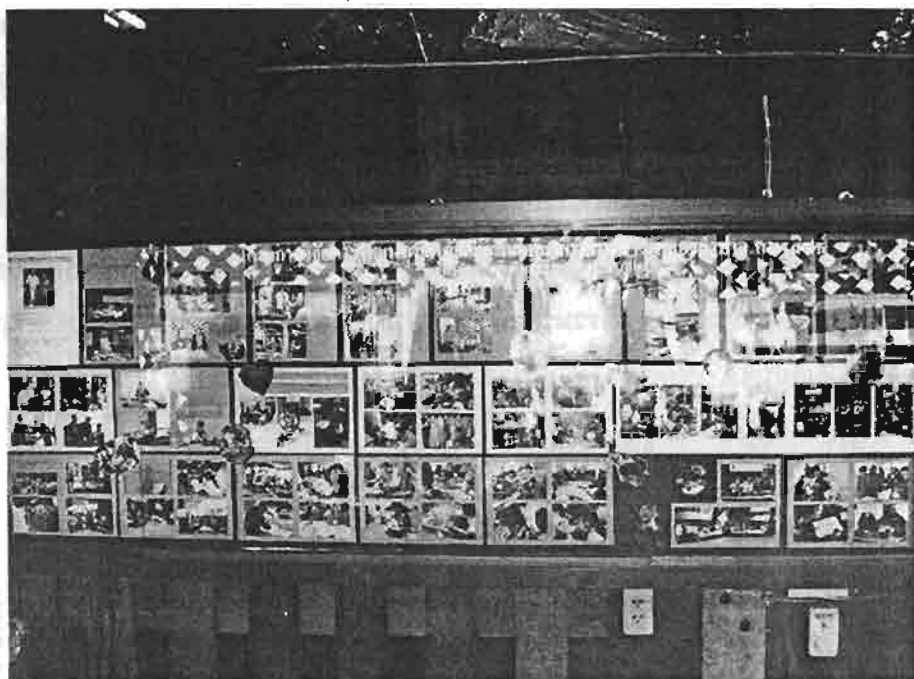
การนำเสนอผลิตภัณฑ์ด้วยป้านิทรรศการ

အိမ်ထောင်ရေး

6. ซีดี (CD-Rom)

หลังจากจบกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งความรู้ทางวิชาการด้านการออกแบบ การตลาด การผลิต และการนำเสนอผลิตภัณฑ์ รวมทั้งกระบวนการความรู้ Know-how ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้านของโครงการวิจัย แก่สมาชิกชุมชนแล้ว คณะวิจัยได้เล็งเห็นประโยชน์จากการวิจัยและความรู้ดังกล่าว ที่สามารถใช้เป็นกรณีตัวอย่างของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้แก่ชุมชนที่ผลิตผ้าทอพื้นบ้านอื่น ๆ ในการเรียนรู้จากประสบการณ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นบ้านของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางชี้นำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างมีกระบวนการคิดในการพัฒนาสินค้าอย่างเป็นองค์รวมรองรับ คณะวิจัยจึงได้ดำเนินการบันทึกข้อมูลจากโครงการวิจัยลงในแผ่นซีดี เพื่อเผยแพร่ให้แก่ชุมชนหรือผู้ที่สนใจทั่วไป

7. การนำเสนอโดยสื่อบุคคล (Presenter)

การนำเสนอผลิตภัณฑ์และตราสินค้าที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การนำเสนอโดยสื่อบุคคล (Presenter) โดยการใช้บุคคลเป็นผู้นำเสนอภาพลักษณ์และเป็นตัวแทนผลิตภัณฑ์ ซึ่งการนำเสนอด้วยวิธีนี้เป็นการนำเสนอในเชิงตัวแบบหรือ Model หรือตัวอย่างของผู้ที่ใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผู้บริโภคมีสิ่งเปรียบเทียบในการนำผลิตภัณฑ์ไปใช้จริง บุคคลที่เป็นผู้นำเสนอผลิตภัณฑ์จากโครงการวิจัยประกอบด้วย นางสาวจิมลิ้ม พิพัฒน์ธนสาร นางสาววันเพ็ญ อัครวิจิตร และนางสาวจริยา สมทรัพย์ โดยสื่อบุคคลเหล่านี้จะนำเสนอผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่โครงการสร้างขึ้น เช่น แผ่นพับ แบบตัวอย่างผลิตภัณฑ์ และเว็บไซต์ เป็นต้น

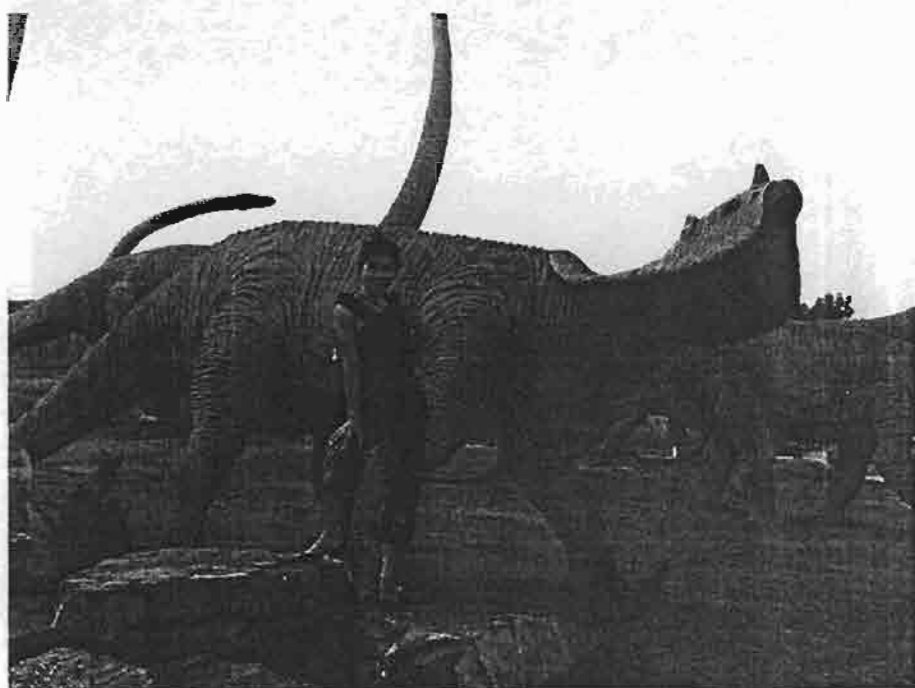
นางสาวจิมลิ้ม พิพัฒน์นธสาร

นางสาวจิมลิ้ม พิพัฒน์นธสาร

นางสาวจัมลิ้ม พิพัฒน์นธสาร

นางสาววันเพ็ญ อัครวิจิตร

นางสาวจริยา สมทรัพย์

8. การนำเสนอโดยการเป็นต้นแบบเพื่อการศึกษาดูงาน (Prototype)

8.1 รศ.ดร.พีรเดช ทองอำไพ รองผู้อำนวยการด้านวิจัยและพัฒนา สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย นำนักวิจัยรุ่นเยาว์ และคณะ เยี่ยมชมและดูงานโครงการวิจัย เมื่อวันที่
28 เมษายน 2547

รศ.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ หัวหน้าโครงการวิจัย และคุณแม่บุญมี คำหงสา ประธานชุมชน
กล่าวต้อนรับ รศ.ดร.พีรเดช ทองอำไพ รองผู้อำนวยการด้านวิจัยและพัฒนา
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย นักวิจัยรุ่นใหม่ และคณะ ในโอกาสเยี่ยมชมและดูงาน
โครงการวิจัย เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547

รศ.สุภาชัย สิงห์ยะบุศย์ บรรยายสรุปกิจกรรมและการดำเนินโครงการวิจัยแก่นักวิจัยรุ่นเยาว์

รับประทานอาหารร่วมกับสมาชิกชุมชน

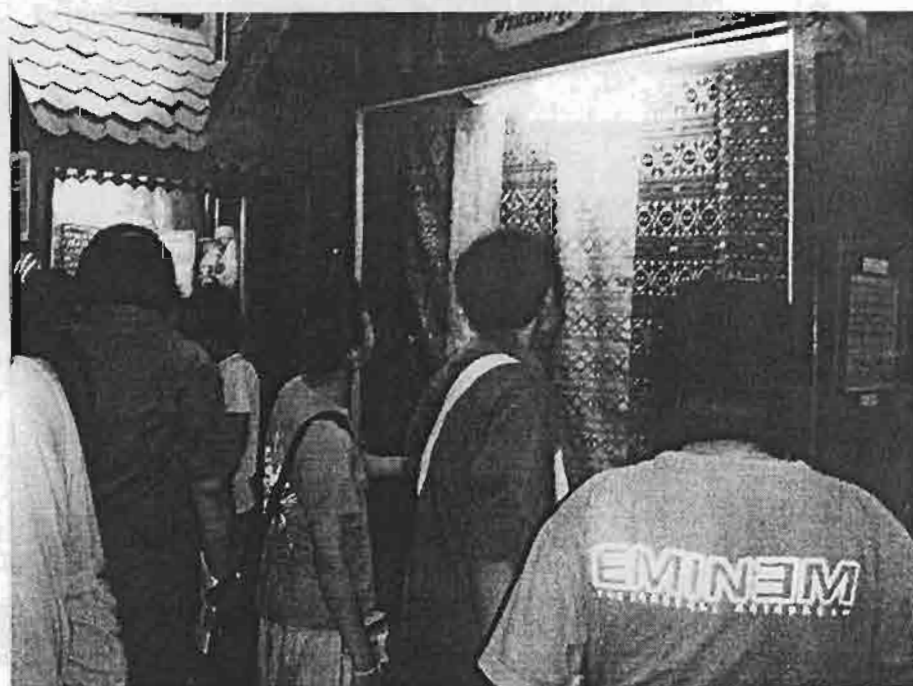

คุณรชนีกร เกาะแก้ว ผู้ร่วมวิจัยจากร้านบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว
บรรยายสรุปกิจกรรมการวิจัยในด้านการทดสอบตลาดและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
แก้มมาชิกนักวิจัยรุ่นเยาว์

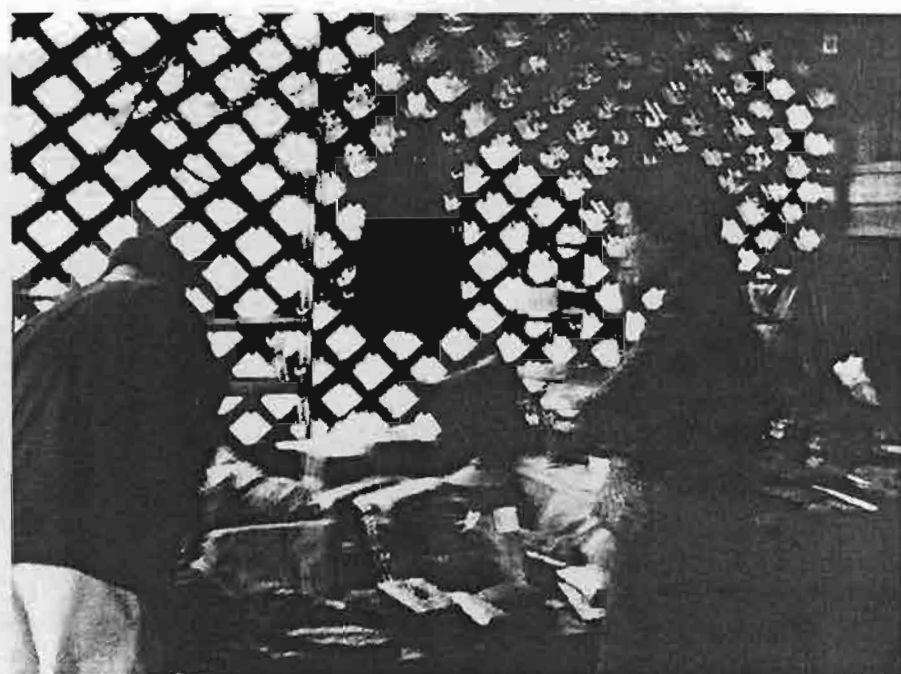
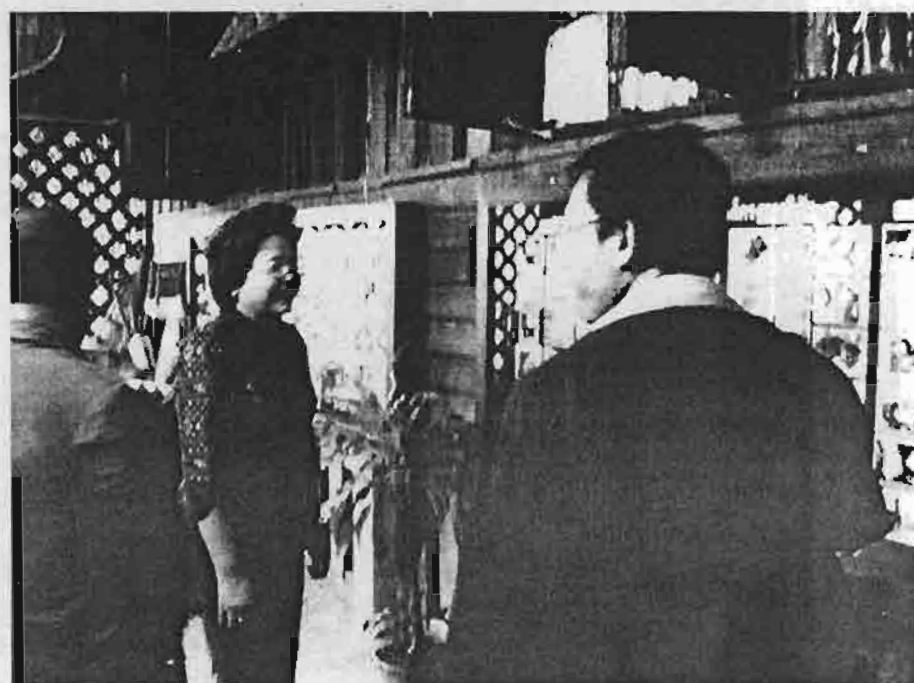

รศ.ดร.พีรเดช ทองอำไพ นำ นักวิจัยรุ่นเยาว์ และคณะ จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
 ฟังบรรยายเกี่ยวกับภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมแพรวา และชมผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย

8.2 คณะผู้บริหารจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คณะผู้บริหารจากนิคมสร้างตนเองลำปาว และคณะผู้บริหารจากนิคมสร้างตนเองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าเยี่ยมชมและฟังบรรยายสรุปการดำเนินการวิจัย เพื่อการศึกษาดูงานเป็นโครงการพัฒนาตัวอย่าง

คุณพูลทรัพย์ สวนเมือง ตูลาพันธ์ และคณะ
 ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
 ผู้ประสานงานชุดโครงการการพัฒนาสิ่งทอพื้นบ้าน
 เยี่ยมโครงการวิจัยและชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ

และสิ่ง ผลิตภัณฑ์จะไม่เน้นการออกแบบมากนัก แต่จะแบบมีการผลิตสินค้าออกมาเป็นจำนวนมาก และไม่มีการสร้างแบรนด์ของสินค้า มีแนวการออกแบบการผลิต 3 ลักษณะ คือ

1) ยึดถือรูปแบบเดิมที่ทำต่อเนื่องสืบทอดมาจากบรรพชน โดยไม่ได้มีการพัฒนารูปแบบหรือเทคนิคให้สอดคล้องกับบริบทการบริโภคของคนยุคใหม่ หากมีการปรับสีสันทันทีจะมีการใช้สีที่ฉูดฉาด ชัดแจ้ง หรือแวววาว

2) งานลักษณะนี้บางกลุ่มจะมีการผลิตคลอไปตามแนวแฟชั่นในหนังสือแฟชั่น พยายามเลียนแบบด้านรูปแบบภายนอกของผลิตภัณฑ์แต่ไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพด้านอื่น โดยเฉพาะความประณีตบรรจงหรือคุณภาพของเนื้อผ้า

3) สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคภายใต้ต้นทุนตามแนวแฟชั่นได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ในมิติของโครงการวิจัย ไม่ได้จัดให้ตลาดกลุ่มนี้เป็นตลาดเป้าหมาย เพราะต้องการความชัดเจนของตลาด และลูกค้าที่ถาวรมากกว่าลูกค้าหรือผู้บริโภคที่ฉาบฉวย

2. ตลาดระดับกลาง เป็นตลาดที่มีความมั่นคง มีผู้บริโภคที่เป็นขาประจำซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคม ผู้บริโภคกลุ่มนี้จะเป็นคนที่มีความรู้ มีรสนิยม แต่ยังมีรายได้ที่จำกัด การใช้จ่ายจะต้องมีความระมัดระวังเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมทุนนิยมได้อย่างเหมาะสม การจำหน่ายสินค้าราคาปานกลาง เป็นผลิตภัณฑ์ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพไปสู่ระดับที่ดีขึ้น มีการออกแบบที่หลากหลายโดดเด่น และมีทั้งการสร้างและยังไม่สร้างแบรนด์เนมให้แก่สินค้า แต่ต่างก็มีความชัดเจนในเป้าหมาย และมีคุณภาพในระดับที่สามารถนุ่งห่ม สวมใส่ หรือนำไปใช้ในลีลาของชีวิตและสังคมได้

ในส่วนของการวิจัย ได้จัดวางตำแหน่งของผลิตภัณฑ์โครงการวิจัยไว้ในตลาดส่วนนี้เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญด้วย

3. ตลาดระดับสูง หรือตลาดบน เป็นตลาดที่จำหน่ายสินค้าในราคาสูง สินค้าคุณภาพดี มีการออกแบบ และพัฒนาระบบห่วงโซ่ผลิตภัณฑ์ ทั้งด้านการผลิต การจำหน่าย การนำเสนอและการโฆษณาอย่างครบวงจร ผลงานกลุ่มตลาดบนจะมีเอกลักษณ์ที่เป็นจุดขายเฉพาะตนอย่าง โดดเด่น เช่น ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากชินวตรไหมไทย ผ้าฝ้ายจากบ้านไร่ไผ่งาม ร้านจิตรลดา ร้านนิศาชล เป็นต้น ผู้บริโภคหลักจะเป็นบุคคลที่มีรายได้สูงและมีรสนิยมที่มีแบบฉบับเฉพาะตัว บุคคลเหล่านี้ต่างรู้จัก ติดตาม และชื่นชมผลิตภัณฑ์ ลักษณะของการบริโภคสินค้ากลุ่มนี้ นัยหนึ่งจึงเป็นการบริโภคแบรนด์เนมพร้อมกันไปด้วย

ตลาดกลุ่มบนหรือตลาดระดับสูงเป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของโครงการวิจัย ที่จะพัฒนาไปถึงทั้งในส่วนปัจจุบัน และอนาคตแม้ว่าโครงการจะสิ้นสุดแล้วก็ตาม

สรุปผล วิเคราะห์ผล และข้อเสนอแนะการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณี บ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีการร่วมมือเชิงปฏิบัติการทุกขั้นตอนการวิจัย ระหว่างคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตัวแทนจากนิคมสร้างตนเองลำปาว และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ซึ่งมีสมาชิกกระจายอยู่ ณ ชุมชนต่าง ๆ ดังปรากฏในบทที่ 2 ของรายงานการวิจัย มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวาและผ้าทอชนิดอื่นของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ให้เป็นสินค้าแปรรูปที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ 4 กลุ่มผลิตภัณฑ์ คือ

1. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม
2. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน
3. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก
4. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

กระบวนการดำเนินโครงการวิจัย เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์แปรรูปทั้ง 4 กลุ่มข้างต้น มีห่วงโซ่ หรือองค์ประกอบ และความสัมพันธ์กันระหว่าง ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านและความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มต่าง ๆ ศักยภาพผ้าและสมาชิกนิคมสร้างตนเองลำปาว การวิเคราะห์รูปแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของนิคมสร้างตนเองลำปาว การประเมินตลาด-พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และการถ่ายทอดความรู้และกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามขั้นตอนข้างต้น ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ตลาด และผู้บริโภค

คณะวิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์และตลาดเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ตลาดระดับล่าง เป็นตลาดที่อาศัยความสะดวกด้านการจัดจำหน่าย อาศัยพื้นที่ตามการจัดงานเทศกาล การเปิดพื้นที่ตลาดนัด วางจำหน่ายตามร้านค้าไม่ถาวร ฯลฯ โดยทั่วไปตลาดกลุ่มนี้ เป็นตลาดที่จำหน่ายสินค้าราคาถูก และเป็นสินค้าคุณภาพค่อนข้างต่ำ จำหน่ายราคาถูกทั้งปลีก

ศักยภาพพื้นฐานด้านผืนผ้ากลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพด้านการทอผ้าพื้นบ้าน และมีช่างแปรรูปจำนวนหนึ่ง การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแปรรูปมีทั้งจากกลุ่มที่เป็นช่างแปรรูป และช่างทอผ้า ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นบุคคลคนเดียวกัน สำหรับกรณีผืนผ้าทอพื้นบ้านของกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาว ซึ่งถือเป็นวัตถุดิบสำคัญในการนำมาสู่การวิเคราะห์และแปรรูปมีดังนี้

ผ้าฝ้าย-ผ้าไหมสีพื้น เป็นผืนผ้าทอที่มีสีเดียวตลอดผืน ไม่มีลวดลายใด ๆ บนผืนผ้า มีทั้งผ้าไหมและผ้าฝ้าย ทออยู่ในหลายชุมชน เช่น บ้านคำแคน บ้านโนนชัย โนนคร บ้านนิคมคุ้มสีกต่าง ๆ คณะวิจัยทั้งสองส่วนของชุมชนและนักออกแบบได้พัฒนาให้ผ้าพื้นของชุมชนเหล่านี้สามารถรองรับการแปรรูปได้อย่างมีศักยภาพ โดยพิจารณาถึงต้นทุนเชิงธุรกิจด้วย อาทิ การให้ช่างทอสร้าง texture การแยกทอระหว่างผ้าไหมพื้นและส่วนลวดลายแพรวาเพื่อใช้ในการแปรรูป

ผ้าขิด เป็นผืนผ้าทอที่ทำให้เกิดลวดลายสำเร็จอยู่ในที การทำลวดลายผ้าขิดเป็นความสามารถเฉพาะตัวของผู้เก็บลายหรือเก็บขิด คณะวิจัยเห็นว่าผืนผ้าขิดดังกล่าวมีลักษณะที่เป็นสากล หากมีการวางสีที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถกำหนดผืนผ้า และลวดลายการเก็บขิดให้เป็นผืนผ้าเฉพาะที่พอดีกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งน่าจะทำให้เกิดการรื้อฟื้นภูมิปัญญาส่วนของผ้าขิดมารองรับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีชั้นเชิง

ผ้ามัดหมี่ เป็นผืนผ้าที่มีกรรมวิธีการทำให้เกิดลวดลายด้วยการใช้เชือกปอหรือเชือกฟางมัดเส้นฝ้ายที่ใช้เป็นเส้นพุ่งเพื่อให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการ ปัจจุบันสมาชิกชาวบ้านคำแคน อำเภอท่าคันโท ยังคงทอผ้ามัดหมี่เพื่อการจำหน่ายด้วยสีเคมี และเริ่มมีการย้อมสีครามด้วย คณะวิจัยได้พิจารณาถึงโอกาสในการเชื่อมโยงลักษณะในผืนผ้ามัดหมี่ สู่การแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเครื่องนอน ของตกแต่ง ที่ระลึก ฯลฯ

ผ้าลายคำมาศ เป็นผ้าขิดลักษณะพิเศษ มีความละเอียดประณีตในการทอสูงกว่าผ้าทั่วไป อย่างไรก็ตาม แม้ว่า ผ้าคำมาศจะเป็นผืนผ้าที่มีกรรมวิธีการทอที่ซับซ้อนมาก แต่ในเชิงสุนทรียภาพที่ปรากฏในผืนผ้าของชาวคำแคนทั้งหมด ก็จะใช้สีตัดกันรุนแรง คือ การใช้สีพื้นเป็นสีเข้ม และลวดลายเป็นสีขาว แนวทางการพัฒนาจึงอยู่ที่การวางสีผ้า เพื่อส่งเสริมให้ผ้าชุดนี้ขยับสู่กลุ่มผู้บริโภคในระดับกลาง และนำไปประกอบการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ

ผ้าสายฝน เป็นผืนผ้าที่พัฒนาสืบทอดจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวบ้านโนนนคร ตำบลขมิ้น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ เดิมเรียกว่า “ผ้าซิ่นา” ปัจจุบันเป็นผืนผ้าที่ขายดีและแพร่หลายทั่วไป ผ้าสายฝนใช้เส้นยืนสีเดียว เส้นพุ่งใช้เส้นด้ายประมาณ 4-5 เส้นตีเกลียว ในส่วนนี้อาจจะรวมทั้งเส้นไหมหรือด้นเข้าไปด้วย เพื่อสร้างให้เกิดความเลื่อมพราว ผ้าชนิดนี้ต้องใช้ความชำนาญในการปั่นตี

เกลียวเพื่อรวมเส้นด้ายหลายเส้นเข้าด้วยกัน ความสวยและแปลกแตกต่างของผ้าลายสายฝนนี้ ทำให้เป็นที่นิยมในตลาดผ้าตัดเสื้อสตรี อย่างไรก็ตาม ด้วยปริมาณการผลิตผ้าสายฝนจำนวนมาก และมีสัดส่วนที่สูงมากกว่าผ้าแพรวา ผ้าสายฝนจึงเป็นผืนผ้าหลักชนิดหนึ่งที่โจทย์การวิจัยต้องการเชื่อมโยงเข้าสู่การออกแบบเพื่อการแปรรูปอย่างจริงจัง

ผ้าราชวัตร ผ้าเกล็ดเต่า และผ้าเกล็ดลิ้น ผ้าทั้งสามชนิดเป็นผืนผ้าทอที่มีการทออย่างหนาแน่นในเขตบ้านโนนนคร บ้านโนนชัย ตำบลขมิ้น บ้านคำปลาผ้า และบ้านห้วยแสง ตำบลคำปลาผ้า อำเภอเมือง กาฬสินธุ์ ผ้าทั้งสามมีโครงสร้างด้านกรรมวิธีการทอเช่นเดียวกัน แต่จะมีความแตกต่างด้านกรรมวิธีปลักยอยและการประดิษฐ์รายละเอียดเฉพาะชนิดผืนผ้า จึงได้มีการตั้งชื่อผ้าที่แตกต่างกัน คือ ผ้าราชวัตรเป็นผืนผ้าที่ทอด้วยเทคนิคการทอผ้าแบบ 4 ตะกรอ สร้างลวดลายเป็นลายดอกแก้วเกลี้ยงเล็ก ๆ ตลอดผืนผ้า และในผืนผ้าที่เป็นลายนั้น ยังมีการเพิ่มลวดลายด้วยการสลับสีของเส้นด้ายทั้งเส้นยืนและเส้นพุ่ง ทำให้เป็นผืนผ้าที่มีลวดลายซับซ้อนและเป็นเอกลักษณ์ **ผ้าเกร็ดเต่า** เป็นผ้าที่มีลายผ้าคล้ายผ้าราชวัตร แต่มีลายใหญ่กว่า **ผ้าเกร็ดลิ้น** เป็นผ้าที่มีลวดลายสลับ 2 สีทั้งเส้นยืนและเส้นพุ่ง โดยลายเส้นยืนและลายเส้นพุ่งจะมีจำนวนหลักเท่ากัน เช่น ด้านละ 4 หรือ 3 หลัก ตามความพอใจของผู้ทอ ซึ่งถ้าทำจำนวนหลักมากก็จะได้ลายที่มีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ผ้าทั้งสามชนิดนี้มีบทบาทด้านการผลิตและการจำหน่ายสูงกว่าผ้าแพรวา เพราะเป็นผืนผ้าที่มีลักษณะลวดลายแบบเรขาคณิต มีความงามเชิงสากล นำไปตัดเพื่อสวมใส่ได้ในหลายโอกาส นอกจากนี้ ลักษณะของผืนผ้าก็มีความยืดหยุ่นในการวางโครงสร้างของสี เพื่อนำไปออกแบบทำการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ ได้ กอปรกับชุมชนในนิคมสร้างตนเองลำปาว มีศักยภาพในการทอผ้ากลุ่มนี้โดดเด่น มีสัดส่วนผู้ทอจำนวนมาก จึงเป็นผืนผ้าหลักอีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นโจทย์สำคัญของการวิจัย

ผ้าชะมัว ผ้าลายสก็อต และผ้าเรขาคณิต ผ่ากลุ่มนี้เป็นผืนผ้าที่สืบเนื่องมาจากผ้าในวิถีชีวิตท้องถิ่นอีสาน โดยเฉพาะผ้าชะมัว ซึ่งต่อมาได้รับการออกแบบดัดแปลงให้เป็นผืนผ้าลายสก็อต และลายเรขาคณิตรูปเหลี่ยมต่าง ๆ เป็นผืนผ้าที่มีกระจายอยู่ทุกกลุ่มชุมชน ผ้าทั้งสามชนิดนี้มีลักษณะที่สามารถพัฒนาสู่การออกแบบแปรรูปได้สูงกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะมีความง่ายในเชิงโครงสร้างลวดลาย และการทอที่เยาวชนสามารถทอได้ หากได้รับการออกแบบแปรรูปสู่การเป็นผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม

ผ้าย้อมสีธรรมชาติ ในสมาชิกชุมชนบางหมู่บ้านได้มีการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ เช่น บ้านคำแคน และบ้านโนนนคร ซึ่งนับเป็นศักยภาพด้านหนึ่งที่สามารถพัฒนา สู่การแปรรูปที่สามารถตอบสนองผู้บริโภคกลุ่มที่ต้องการใช้ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติได้

ผ้าแพรวา เป็นผืนผ้าที่มีชื่อเสียง และเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ในชุมชนบ้านสิงห์สะอาดซึ่งเป็นชุมชนหนึ่งของนิคมสร้างตนเองลำปาว เป็นชุมชนที่มีการทอผ้าแพรวา ขณะที่

ร้านจำหน่ายสินค้าของนิคมสร้างตนเองลำปาว ก็มีชื่อว่าร้าน “บ้านแพรวา” อย่างไรก็ตาม ผ่ากลุ่มนี้เป็นผืนผ้าที่มีราคาแพง จึงเป็นโจทย์การวิจัยในการพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองตลาดบน รวมทั้งการจัดการด้านการออกแบบผืนผ้าให้มีหน้าผ้าเหมาะสมต่อการแปรรูปเชิงธุรกิจ

การวิเคราะห์รูปแบบ แปรรูป และประเมินผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของนิคมสร้างตนเองลำปาว

คณะวิจัยอันประกอบด้วยนักวิจัยจากมหาวิทยาลัย และนักวิจัยที่เป็นตัวแทนสมาชิกชุมชนจำนวน 9 คน ได้วิเคราะห์องค์ความรู้และศักยภาพของชุมชน พัฒนาผืนผ้าและนำเอาผ้าทอมาออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นผลิตภัณฑ์ 4 กลุ่ม ดังกล่าวข้างต้น

กระบวนการออกแบบ คิดค้น แปรรูป คณะวิจัยได้ใช้ฐานปฏิบัติการที่ร้านบ้านแพรวา ศูนย์พัฒนาต้นแบบในเขตสำนักงานนิคมสร้างตนเองลำปาว ชุมชนที่เกี่ยวข้อง อาทิ บ้านโนนนคร บ้านสว่าง ตำบลภูดิน แล้วแต่โอกาสและชนิดของผลิตภัณฑ์

ในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ผูกพันไปกับการทดสอบตลาด ซึ่งหมายถึงคณะวิจัยได้นำเอาผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ไปจำหน่ายอย่างมีเป้าหมายการตลาด คือ ให้สามารถตอบได้ว่าผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและแปรรูปนั้น มีนัยสำคัญเชิงการจำหน่ายต่อตลาดกลุ่มใด อย่างไร และมีข้อที่ควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร โดยจำหน่ายหลักที่ร้านบ้านแพรวา ที่นิคมสร้างตนเองลำปาว บริษัทห้างบักชี ขอนแก่น และที่เซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าวกรุงเทพฯ นอกจากนี้หลักข้างต้นแล้ว ด้วยการเป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กอปรกับคณะวิจัยในส่วนของชาวบ้านมีความประสงค์จะได้เห็นผลของการจำหน่ายอย่างหลากหลาย จึงได้นำผลงานส่วนที่ผลิตได้จำหน่ายในชุมชนของตน การออกร้านที่หน่วยงานราชการเชิญชวนให้เข้าร่วม โดยเฉพาะในงานของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ทั้งที่จังหวัดขอนแก่น ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์กรุงเทพฯ ที่ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยมหาสารคาม รวมทั้งที่ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่แหล่งท่องเที่ยวพืชรักบี้ ไคโนเสาร์ภูมู่ข้าว อำเภอสนธิ์สนธิ์ กาฬสินธุ์ พร้อมกับมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ควบคู่กันไป จนได้ผลงานที่มีความชัดเจน ดังที่ปรากฏในบทที่ 4

การถ่ายทอดความรู้และกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์

แม้ว่าในกำหนดการการถ่ายทอดความรู้ได้กำหนดไว้ในช่วงสุดท้ายของการวิจัย อันหมายถึงการรอคอยให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่สมบูรณ์แบบที่สุดมาทำการถ่ายทอด โดยนำเอาสมาชิกที่เป็นแกนร่วมจำนวน 35 คน เข้ามารับการถ่ายทอด แต่โดยความเป็นจริงแล้ว กระบวนการทำงานช่วงออกแบบ

ร่วมกันไม่ได้จำกัดอยู่กับแกนนำเพียง 9 คน หากแต่ได้อาศัยสมาชิกแกนร่วมเป็นที่มาของการผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่อง แล้วแต่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใด ใช้เงินผ้ากลุ่มใด ของชุมชนใด

ในส่วนของการกำหนดการถ่ายทอด ก็ได้มีการยืดหยุ่น อาทิ ในช่วงระยะที่สำคัญของการให้ความรู้พื้นฐาน คณะวิจัยได้เชิญสมาชิกทุกกลุ่มทุกคนเข้ามาร่วมการถ่ายทอดด้วย รวมทั้งการนำเอาแกนนำเข้ามารับการถ่ายทอดที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ร่วมกับคณาจารย์และนักออกแบบ นอกจากนี้ในช่วงของการถ่ายทอดช่วงสุดท้าย เวลา 2 เดือนนั้น คณะวิจัยได้ใช้พื้นที่การถ่ายทอด 2 พื้นที่ คือที่นิคมสร้างตนเองลำปาว และทำการถ่ายทอดที่บ้านโนนนคร ตำบลขมิ้น อำเภอเมือง กาฬสินธุ์ อันเป็นไปตามความประสงค์ของสมาชิกชุมชนต่าง ๆ ที่ต้องการใช้เวลาในการรับการถ่ายทอดอย่างจริงจัง โดยพักอาศัยร่วมกันในชุมชนของเพื่อนร่วมกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาว และไม่ต้องเสียเวลาเดินทางกลับไป-มา ระหว่างบ้าน (ชุมชน) กับนิคมสร้างตนเองลำปาว ซึ่งไม่มีที่พักให้ โดยเฉพาะในชุมชนที่ห่างไกล เช่น กลุ่มบ้านคำแคน อำเภอ ท่าคันโท ที่อยู่อีกฟากของเขื่อนลำปาว

สำหรับ องค์ความรู้ที่ได้จากการถ่ายตานั้น มีทั้งภาคทฤษฎี กึ่งทฤษฎีถึงปฏิบัติการ และปฏิบัติการ ดังปรากฏในบทที่ 5

ภายหลังกิจกรรมการวิจัยสิ้นสุดแล้ว คณะวิจัยได้จัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับโครงการวิจัย แสดงถึงกระบวนการและขั้นตอนวิจัย ความรู้เกี่ยวกับผ้าแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว และบ้านแพรวา นอกจากนี้คณะวิจัยโดยได้รับความร่วมมือจากฝ่ายนวัตกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดทำโฮมเพจ “โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านกรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” ในเว็บไซต์ <http://www.msu.ac.th> และ link เข้าไปที่เว็บเพจของฝ่ายวิจัย ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และเว็บไซต์ <http://www.trf.com> ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ซึ่งเว็บไซต์ดังกล่าวสามารถ Link ได้กับเว็บไซต์ทั่วไป ดังเอกสารจากเว็บไซต์ดังกล่าว

วิเคราะห์ผลการวิจัย

จากการที่คณะวิจัยได้ดำเนินโครงการวิจัย ซึ่งได้ผลการวิจัยดังได้นำเสนอมาแล้วข้างต้น คณะวิจัยได้วิเคราะห์ผลการวิจัย ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และด้านชุมชน ดังนี้

วิเคราะห์การพัฒนาผลิตภัณฑ์

จากการที่คณะวิจัย (ซึ่งหมายถึงนักวิจัยจากมหาวิทยาลัย และสมาชิกชุมชนในนิคมสร้างตนเองลำปาว) ได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม 2) ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน 3) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก และ 4) ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป และในส่วนของ การพัฒนานั้นก็ดำเนินไปภายใต้กระบวนการวิจัยตลาด ทดสอบตลาด ประเมินผลิตภัณฑ์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งมักจะดำเนินไปอย่างมีพลวัตรอย่างสลับเนื่อง โดยไม่ได้จำกัดตัวเองไว้กับกำหนดการวิจัยที่ต้องรวบรวมผลงานเป็นกลุ่มก้อนอย่างจริงจังมากนัก ทั้งนี้ เนื่องจากสมาชิกชุมชนที่ร่วมโครงการวิจัยต้องการเห็นผลการจำหน่าย กอปรกับสมาชิกชุมชนเป็นส่วนประกอบสำคัญในชุมชนท้องถิ่นของรัฐบาลปัจจุบัน พยายามขับเคลื่อนให้ชุมชนต่าง ๆ นำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย และชุมชนโครงการวิจัยนับเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญขอฝ่ายพัฒนาชุมชน ที่เข้ามาเรียกร้อง เร่งเร้า ให้นำผลงานการวิจัยไปจัดแสดง จำหน่าย โดยเฉพาะในงาน OTOP ของทางจังหวัด เพื่อการเป็น “หน้าต่าง” ให้กับทางจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นระยะหลัง ในกลุ่ม กลุ่มอภิมหาแพรวา รหัสผลิตภัณฑ์ H/S-001 (ในรายงานวิจัยหน้า 298-299) เป็นผลิตภัณฑ์ยอดเยี่ยมของจังหวัด ขณะที่ชุมชนที่ร่วมโครงการวิจัยก็เป็นชุมชนตัวอย่างเพื่อการศึกษาดูงานของทางจังหวัด และกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวก็เป็นหน่วยงานในการศึกษาดูงานด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้าน ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งนี้ตั้งแต่โครงการวิจัยดำเนินการมาได้ 6 เดือนเป็นต้นมา

สัดส่วนการผลิตซ้ำผลิตภัณฑ์ ภาพสะท้อนอุปสงค์จริงและเป้าหมายการวิจัย

สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนในช่วงระยะหลังของการวิจัย คือความชัดเจนของผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตซ้ำ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ในกลุ่มที่จำหน่ายได้อย่างชัดเจน ต่อเนื่อง และมีอุปสงค์เข้ามาในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลเชิงการเป็นตัวแปรแทรกซ้อนและตัวแปรผกผันต่อแผนการทำงานพอสมควร ด้วยตามกำหนดการทำงานวิจัยเพื่อการพัฒนาจะต้องดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามเป้าหมายการวิจัย แต่ผลิตภัณฑ์ที่กระจายไปในการจำหน่ายได้ส่งผลเป็นแรงซื้อเข้ามา สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่จึงมักหุ่่มเวลาให้กับการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่ายในเชิงการผลิตซ้ำ และมีการออกแบบเพิ่มเติมบ้าง ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเวลาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มใหม่

ในทางตรงกันข้าม จากภาวะของการที่สมาชิกส่วนของชุมชนได้รับการพัฒนากระบวนการคิดเชิงการออกแบบและแปรรูป ทำให้สมาชิกส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะที่เป็นแกนนำ มักจะมุ่งมองไปที่

การออกแบบและแปรรูปใหม่ ๆ ขึ้นมา หรือมีความคาดหวังต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ ๆ เรื่อย ๆ แม้ว่า ในช่วงระยะปลายของโครงการวิจัย ที่แผนการวิจัยกำหนดไว้เพียงการแก้ไขปรับปรุง จากผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการทดสอบตลาดรอบ 2 และเตรียมการเพื่อถ่ายทอดต่อนอกจากนี้ แต่กลุ่มสมาชิกก็ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ต่อไป ๆ จึงต้องกระทำความคุ้นเคยไปด้วยกันเสมอ อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์กลุ่มใหม่ที่ผลิตขึ้นระยะหลังก็ได้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดเป็นอย่างดีมาก โดยเฉพาะกล่องทิชชูแพรวา และกลุ่มเครื่องใช้สำนักงานที่ผลิตด้วยสังกะสี (กาวยางพารา) ซึ่งก็ทำได้ดี และเป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่นของจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เตรียมส่งเข้าประกวดงาน OTOP ในระดับประเทศในวาระต่อไป

ดังนั้น ในปริมาณการผลิตซ้ำของผลิตภัณฑ์จึงมีความชัดเจนขึ้นตามการกำหนดของตลาด ซึ่งได้ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะทางอย่างชัดเจนขึ้นด้วย ซึ่งหมายความว่า “ชุมชน” และ “บริบท” ของชุมชน เป็นตัวแปรแทรกซ้อน และตัวแปรผกผันต่อทิศทาง เป้าหมาย และวิธีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งคณะวิจัยที่ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมต้องมีความยืดหยุ่นแต่มั่นคงในการควบคุมเป้าหมายหลักของการวิจัย แม้ว่า การผลิตหมอนตัว ฝูงมือกันร้อน ของ โทรศัพท์ ปลอกหมอน ผ้าพันคอประยุกต์ เครื่องใช้สำนักงาน และตกแต่งบ้านในรูปแบบที่ “ติดตลาด” ได้กลายเป็นเป้าหมายซ่อนอยู่ในกลุ่มสมาชิกโครงการวิจัยในภาคส่วนชุมชน ที่ได้ใช้เวลา นอกเหนือจากการทำงานตามการออกแบบร่วมกันตามเป้าหมาย (ที่กำหนดไว้ในโครงการวิจัย) เป้าหมายจึงคลอกลั่นไปในช่วงเวลาเดียวกัน และกลุ่มผู้ผลิตกลุ่มเดียวกันเช่นนี้ตลอดมา

เส้นทางของผลิตภัณฑ์ส่วนสนับสนุนรองรับการพัฒนา

แม้ว่าร้าน “บ้านแพรวา” จะเป็นเป้าหมายการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของโครงการวิจัย แต่นับตั้งแต่ชุมชนได้มีการเรียนรู้ การออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการจำหน่าย ในความเป็นจริงแล้วผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีเส้นทางโคจรไปสู่ลูกค้าหรือผู้บริโภคได้มากกว่าจุดจำหน่ายที่ร้านบ้านแพรวา โดยเฉพาะการจำหน่ายส่ง จำหน่ายตรงจากชุมชน และงานออกร้านที่ทางจังหวัดได้กำหนดให้หมู่บ้านต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกองทัพชุมชนผลิตผลิตภัณฑ์สำคัญของทางจังหวัด สมาชิกโครงการวิจัยจึงมีพื้นที่และทางเลือกด้านการจำหน่ายที่ไม่น่าเป็นห่วง

นอกจากนี้ กระบวนการจัดสรรกลุ่มคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับระดับของผู้บริโภค ก็เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจในกลุ่มชุมชนโครงการวิจัย กล่าวคือ ในช่วงระยะหลัง ผลิตภัณฑ์ที่ติดตลาดชนิดเดียวกันได้ถูกผลิตออกมาหลายคุณภาพ ซึ่งหมายความว่า เป็นการผลิตของช่างฝีมือหลัก ญาติ และลูกหลาน แต่ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวก็ได้จำแนกการจำหน่ายและราคาแตกต่างกันไป เช่น บางกลุ่มที่ฝีมือยังไม่ดี ลูกหลานก็จะนำไปจำหน่ายที่โรงเรียนมัธยมที่ตนไปเรียน และมอบเป็น

ของแผนประกอบผลิตภัณฑ์ที่ดี ในกรณีนี้ คณะวิจัยด้านการตลาดได้ถกเถียงกันในระดับหนึ่ง บางคนต้องการให้คงคุณภาพเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ดี จนกว่าจะได้จำหน่ายในราคาสูง แต่ในที่สุด คณะวิจัยก็ต้องยอมรับวัฒนธรรมและความคิดแบบ “ชาวบ้าน” โดยเฉพาะหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นว่า เป็นสิ่งที่ดีกว่า ที่จะสร้างบรรยากาศในการทำงาน การผลิตผลิตภัณฑ์ให้เกิดขึ้นในชุมชน และในที่สุดชุมชนจะได้ช่วยกันอย่างเป็นวัฒนธรรม เพียงแต่พวกเขาจะต้องมีการจำแนกกลุ่มผลิตภัณฑ์ของตนให้ชัดเจน โดยให้ “แยก” อธิบายและการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ที่มีมือยังไม่ดี ว่าเป็นผลงานฝึกหัดของกลุ่มลูกหลาน ที่เตรียมสู่การพัฒนาให้มีคุณภาพต่อไป มิใช่เป็นสิ่งที่เดียวกันกับสินค้ามาตรฐาน มิเช่นนั้นแล้วผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้จะจุด “ภาพลักษณ์” ของผลิตภัณฑ์มาตรฐานให้ต่ำลงไปด้วย

วิเคราะห์ข้อสังเกตของศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อนของกลุ่ม และผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

ข้อกังวลของคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัย คือ ความต่อเนื่องและการคงอยู่ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ว่าจะดำรงอยู่ได้หรือไม่ภายหลังจากงานวิจัยสิ้นสุด ในช่วงระยะท้ายของการดำเนินการวิจัยพบว่า ชุมชนในโครงการวิจัยมีจุดแข็งทั้งโดยโครงสร้างของชุมชนและการจัดกระทำจากโครงการวิจัย กล่าวคือ

ด้านจุดแข็งของชุมชนและกลุ่มชุมชนในนิคมสร้างตนเองลำปาว มีดังนี้

1. ภาครัฐและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามาดูแล ทั้งนี้เพราะว่า โดยโครงสร้างและเป้าหมายการทำงานของหน่วยงานราชการและการเมืองท้องถิ่น คือการแสวงหาและกระตุ้นชุมชนให้สามารถช่วยเหลือและพึ่งตนเองได้ การที่โครงการวิจัยเข้าไปพัฒนาชุมชนเหล่านี้จึงได้รับการสนับสนุนในการสานต่อโดยทันที แม้แต่ในช่วงที่โครงการวิจัยกำลังดำเนินไปในระยะกลาง องค์การบริหารส่วนตำบลหลายตำบลก็ได้มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อซื้อครุภัณฑ์การแปรรูปให้กับสมาชิกชุมชนที่ตนดูแล เช่น อบต.ขมิ้น อ.เมืองกาฬสินธุ์ อบต.สหัสขันธ์ กาฬสินธุ์ และ อบต.คำแคน อ.ท่าคันโท กาฬสินธุ์ ในขณะที่ส่วนอื่น ๆ กำลังดำเนินการเพื่อจัดสรรงบประมาณ นอกจากนั้นนิคมสร้างตนเองลำปาวก็ได้จัดสรรงบประมาณลงไปสนับสนุนการผลิตอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

2. โครงการวิจัยได้สร้างระบบคลัสเตอร์ในวงจรการผลิตของกลุ่มแม่บ้านทอผ้าในนิคมสร้างตนเองลำปาว กล่าวคือ เดิมนิคมสร้างตนเองลำปาวมีการทอผ้าพื้นเมือง ซึ่งในกลุ่มเดียวกันนี้ได้ถูกนำมาเป็นสมาชิกการวิจัย จึงมีการประสานการทอและแปรรูป ซึ่งสองส่วนนี้ได้มีการประสานสัมพันธ์การทำงานระหว่างกัน ทั้งด้านการออกแบบผืนผ้า สีผ้า ขนาดพิมพ์ทอผ้า ก่อเกิดลักษณะรูปแบบผ้าชนิดต่าง ๆ ขึ้นในกลุ่มทอผ้า ซึ่งเป็นการกระจายการจ้างงาน หรือสร้างงานภายในชุมชนขึ้นอย่างมีพลวัต ขณะที่ร้านบ้านแพรวา ซึ่งอยู่ในเส้นทางทางการท่องเที่ยว ที่เดินทางไปเที่ยวพิพิธภัณฑ

ไดโนเสาร์ภูมู่ข้าว ก็ได้เป็นศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์รองรับผลิตภัณฑ์ของชุมชน คลัสเตอร์ดังกล่าว จึงเป็นบริษัทที่รองรับการผลิตผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชนวิจัย

3. บริเวณพื้นที่ชุมชนการวิจัย ที่ถือว่ามีความน้อย ทั้งนี้เพราะว่าในบริเวณจังหวัดกาฬสินธุ์ มีกลุ่มแปรรูปผ้าจำกัด ในขณะที่กลุ่มแปรรูปโครงการวิจัยได้รับการพัฒนาศักยภาพและกลุ่มผลิตผืนผ้าทอรองรับ ทั้งผ้าไหมและผ้าฝ้าย จึงมีโอกาสมากกว่าคู่แข่งรายอื่น ๆ

สำหรับจุดอ่อนของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ก็คือ ในกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านกลุ่มนี้ ช่างฝีมือมีจำกัด เฉพาะในกลุ่มที่คณะวิจัยนำมาเป็นแกนนำ และช่างฝีมือดังกล่าวก็มีภารกิจในบริบทของความเป็น “แม่บ้าน” ที่ต้องดูแลครอบครัว พร้อมไปกับการดูแลพืชเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะว่า จากการดำเนินการวิจัยเพียงระยะเวลา 18 เดือนข้างต้น สมาชิกกลุ่มแม่บ้านยังคงดำรงในวิถีชีวิตหลักด้านการเกษตรของตน และภาระหน้าที่แม่บ้านตามวัฒนธรรมอีสานก็ดึงเวลาของพวกเธอไปมาก อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีแม่บ้านบางกลุ่มที่ทุ่มเทความสำคัญให้กับ การแปรรูป เช่น กลุ่มบ้านโนนนคร ตำบลขมิ้น และบ้านคำปลาฝา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

วิเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ประโยชน์การวิจัยเรื่องนี้มี 2 ส่วน สำคัญ คือ 1) ผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย ที่สามารถตอบสนองกลุ่มเป้าหมายหลักคือชุมชนโครงการวิจัยได้ทันที นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการวิจัย และภายหลังการดำเนินโครงการวิจัย 2) กระบวนการวิจัย ซึ่งเป็นตรรกะของวิธีการที่จะพัฒนาให้กลุ่มชุมชนหนึ่ง ๆ สามารถมีวิธีการคิดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนได้อย่างมีระบบและยั่งยืน อันจะเห็นได้จากสมาชิกชุมชนโครงการวิจัยสามารถคิดแบบ และแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ขึ้นมาได้อย่างหลากหลายด้วยตนเอง บนพื้นฐานของความต้องการของตลาด กระบวนการดังกล่าวตามขั้นตอนการวิจัย คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นศึกษาวิจัยตลาดเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ (Product) กับตลาดเป้าหมาย(Target market)

ขั้นที่ 2 ขั้นออกแบบและสร้างต้นแบบ

ขั้นที่ 3 ประเมินผลและทดลองตลาดรอบที่ 1

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รอบที่ 1

ขั้นที่ 5 ประเมินผลและการทดลองตลาดรอบที่ 2

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รอบที่ 2

ขั้นที่ 7 ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ แก่สมาชิกกลุ่มทอผ้า

ขั้นที่ 8 นำเสนอผลิตภัณฑ์

ดังรายละเอียดทั้งหมดในรายงานการวิจัย ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจะต้อง "ถอด" กระบวนการพัฒนา เอาไปใช้ในบริบทการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตน พร้อมทั้งการเข้าศึกษาดูงานในชุมชน โครงการวิจัยเป็นกรณีตัวอย่าง เพื่อจะทำให้เห็นแนวทางการพัฒนา รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค อัน จักเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ตลอดเวลาของการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคม สร้างตนเองลำปาว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดย ความสำเร็จของการวิจัยมีได้อยู่ที่ผลิตภัณฑ์ในส่วนที่ผลิตได้ภายใต้กระบวนการทดสอบตลาด ดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น หากแต่คณะวิจัยได้หมายให้การคิดและแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นกระบวนการ แห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน แก่สมาชิกชุมชนโครงการวิจัยด้วย อย่างไรก็ดีตาม ด้วยเป้าหมายที่มีเป้าหมายเชิงวัตถุ (ผลิตภัณฑ์) และเป้าหมายเชิง กระบวนการ (กระบวนการคิด การเชื่อมโยงตลาด การออกแบบ และการแปรรูป) ของสมาชิกที่เข้า ร่วมโครงการวิจัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับบริบทวิถีชีวิตการของนิคมสร้างตนเองลำปาว และหน่วยงาน อบต. และทางจังหวัด และวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อยู่ในสังคมเกษตรกรรม ได้

1.ความไม่ต่อเนื่องในการทำงานของสมาชิกชุมชน จากการวางแผนงานในการดำเนินงาน วิจัยเชิงปฏิบัติการ โอกาสที่เกี่ยวข้องกับการนัดหมาย และการทำงานร่วมกันหลายครั้ง จะต้องถูก เลื่อนไปหรือขาดความพร้อมเพียง ด้วยชุมชนเหล่านี้เป็นกลุ่มชุมชนที่มีแรงเหวี่ยงจากวิถีการผลิต แบบดั้งเดิม และการเกษตรเพื่อตอบสนองของระบบโรงงาน คือไร่อ้อย และมันสำปะหลัง กล่าวคือ แม้ว่าจะมีความตั้งใจสูงในการรับการถ่ายทอด แต่เมื่อถึงกิจกรรมงานนา หรือช่วงขูดมัน ตัดอ้อย ก็ จะปล่อยว่างกิจกรรมการวิจัยไปเป็นช่วง ๆ ซึ่งมักจะทำให้ขาดความต่อเนื่อง และการตลาดเคลื่อน ในแผนการทำงาน ที่คณะวิจัยได้วางแผนไว้ในภาพรวม ซึ่งคณะวิจัยได้ใช้ความยืดหยุ่น ปรับย้าย เวลา ปรับบุคคลและสมาชิกชุมชนที่ร่วมโครงการบางกรณี โดยยึดมั่นในเป้าหมายการวิจัยไว้คงเดิม เช่น บางผลิตภัณฑ์อาจจะใช้เฉพาะบางกลุ่ม

2.ความคาดหวังของชุมชนในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ มักจะอยู่นอกเหนือขั้นตอนการวิจัย เช่น เมื่อมีการผลิตได้หากมีคนเข้ามาเยี่ยมชมชุมชนก็มักจะรับขาย และมักจะไม่อดทนที่จะรอช่วงเวลาของ การประเมินตลาดตามกำหนดการวิจัย ดังนั้น จึงเกิดการปรับกระบวนการทดสอบตลาด ให้มีทั้งใน ส่วนที่ทดสอบอย่างเป็นทางการตามช่วงเวลา และการจัดจำหน่ายทั่วไปตามที่ชุมชนผู้ผลิตได้เห็น รู้ทาง

3. การพัฒนากระบวนการผลิตเพื่อรับคำสั่งผลิตผลิตภัณฑ์ (order) จากการพัฒนาของโครงการวิจัย ปรากฏผลสำคัญ คือผลงานของแทบทุกชุมชนสามารถจำหน่ายได้อย่างดี และมีบางชุมชนมีการสั่งผลิตจำนวนมาก ซึ่งที่ชัดเจนที่สุดคือชุมชนบ้านโนนนคร ได้รับการสั่งผลิตหมอนชนิดรูปทรงประยุกต์ ซึ่งมีลักษณะเป็นหมอนรูปสามเหลี่ยมหน้าตัดเป็นจำนวนถึง 5,000 ใบ จากบริษัท เลมอนฟาร์ม ผ่านคุณเพียงจิตต์ มาประจักษ์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ปรากฏว่า ชุมชนดังกล่าวยังไม่พร้อมที่จะจัดการ จากการเข้าไปศึกษาด้านการผลิตพบว่า ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ความสามารถ และ ความสามัคคี แต่กลับอยู่ที่โลกทัศน์เดิมของชาวบ้านที่ยังไม่ชอบการดิ้นรนต่อสู้ และขาดสำนึกเชิงธุรกิจ ซึ่งจะเกิดกับชุมชนใหม่ที่เริ่มรับงาน คณะวิจัยได้แก้ไขทางออกของปัญหา โดยการให้ออร์เดอร์เป็นจำนวนจำกัดไปทีละช่วง ๆ และให้จัดกลุ่มย่อยในการรับ โดยไม่ให้เป็นกลุ่มใหญ่ เพราะจะทำให้เกิดความเหอะเหอะ เกิดปัญหาในการรอคอยการลงมือทำพร้อมกัน เพื่อไม่ให้เป็นภาระ เสียเปรียบคนอื่น แต่เมื่อมีการกระจายงานจะกระตุ้นให้เกิดภาวะการแข่งขันมากและกระตุ้นให้ดีขึ้น

4. สำนึกทางธุรกิจ ถึง ณ จุดหนึ่งที่สมาชิกชุมชนหลายชุมชนสามารถข้ามผ่านปัญหาด้านฝีมือ แต่ปัญหาลำคัญกลับอยู่ที่สำนึกทางธุรกิจ กล่าวคือ ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังมีสำนึกการผลิตบนฐานคิดชุมชน จึงมักจะขาดความกระตือรือร้น การทำงานให้มีคุณภาพที่สม่ำเสมอทุกชิ้นงาน ซึ่งปัญหานี้ส่วนนี้อาจจะเกิดจากการหล่อหลอมจากหน่วยงานและระบบราชการที่เข้ามาส่งเสริมเป็นช่วง ๆ แล้วจากไป ชาวบ้านจึงมักติดกับดักทางราชการที่คิดเพียงว่าเอางานมาให้ทำแล้วจากไป

5. หน่วยงานราชการตั้งแต่ระดับ อบต. อำเภอ และจังหวัด มักจะเข้ามาเป็นตัวแปรอิสระในกระบวนการวิจัยอยู่เสมอ เช่น การขอผลงานไปเป็นผลงานของตน หรือนำชุมชนจากอำเภออื่นเข้ามาร่วมฝึกงาน อย่างไรก็ตาม คณะวิจัยก็ได้ใช้วิกฤตให้เป็นโอกาส โดยเฉพาะการขอความสนับสนุนด้านงบประมาณในการซื้อครุภัณฑ์เพื่อการแปรรูปให้กับชุมชน เช่น จักรเย็บผ้า เป็นต้น

ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้น คณะวิจัยเห็นว่า การพัฒนาชุมชนเพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์ลักษณะนี้ จะต้องใช้ระยะเวลา และเป้าประสงค์ด้านจำนวนคนที่ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง อาจจะมาก หรือ น้อยกว่าจำนวนที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยก็ได้ เพราะในขั้นตอนการทำงานจะเป็นกระบวนการคัดสรรบุคคลไปในตัว ขณะเดียวกัน คนที่คิดว่าจะเป็นแกนนำ กลับเป็นได้แค่เพียงแกนร่วม และแม้ว่าบางคนกลับมีความชัดเจน มีความสนใจและพัฒนาตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งคณะวิจัยก็จะให้ความรู้เป็นกรณีพิเศษตามความสนใจ เช่น การให้เข้ามาพัฒนาตนเองเสริมในมหาวิทยาลัยเป็นช่วง ๆ

อย่างไรก็ตาม ในช่วงของการพัฒนาความสำเร็จที่แท้จริงของสมาชิคนั้นนอกจากปัจจุบันแล้ว ก็ยังส่งผลสะท้อนในอนาคตภายหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว ซึ่งแน่นอนว่า คณะวิจัยจะยังคงเข้า

ไปดูแลชุมชนต่าง ๆ ของกลุ่มสมาชิกนิคมสร้างตนเองลำปางสืบไป แม้ว่าโครงการจะสิ้นสุดแล้วก็ตาม

บรรณานุกรมและรายนามผู้ให้สัมภาษณ์

บรรณานุกรมและรายนามผู้ให้สัมภาษณ์

กรมทรัพยากรธรณี. มปท. ไดโนเสาร์ภูมู่มข้าว. เอกสารแผ่นพับ .

เกรียงศักดิ์ แดงวันสี (ผู้ใหญ่บ้านบ้านสิงห์สะอาด) ให้สัมภาษณ์ที่บ้านสิงห์สะอาด ต.สหัสขันธ์

อ.สหัสขันธ์ กาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2548

ดารณี คำปิ่น. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ที่บ้านคลองหลวง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน เมื่อวันที่ 6

มกราคม 2547

ดารีกา เสาร์ม. บรรยายที่นิคมสร้างตนเองลำปาว. เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2547.

ดารีกา เสาร์ม.2546. ตลาดผ้าทอย้อมสีธรรมชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ :

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ.

ทิพย์อาภา รัตนโรภาส.2542. ศิลปหัตถกรรมผ้าไหม ในโครงการศูนย์ศิลปาชีพ บ้านกุด
นาขาม จังหวัดสกลนคร : กรณีศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น.

กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มศว ประสานมิตร.

ธงชัย สันติวงษ์. 2540. พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช.

ธัญนันท์ แดงเดช (ผู้อำนวยการสถาบันปัญญาประดิษฐ์ดีไซน์). 2547 : บรรยายที่กรมส่งเสริม
อุตสาหกรรม. เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2547.

นพรัตน์ มหิพันธ์.2545. การศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมือง :

กรณีศึกษาร้านเลิศไพบูลย์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. มหาสารคาม :

การศึกษาอิสระ บธ.ม. บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิคมสร้างตนเองลำปาว. 2547. รายงานประจำปี 2547. เอกสารอัดสำเนา.

นิตาชล บุญผาสังข์. บรรยายการวิเคราะห์และประเมินผลิตภัณฑ์ชุมชน. ที่คณะ

ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2547.

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. 2543. แพรวาราชีนีแห่งใหม่. กาฬสินธุ์ : ศูนย์วิจัยศิลปแพรวา (แผ่นพับ).

บุญเต็ม พรหมเอี่ยม.2535. คู่มือทางการลงทุนอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม, สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.

ประเสริฐ ปาวิชาติกุล (อาจารย์และผู้จัดการสถาบันออกแบบแฟชั่นชนาภัทร). บรรยายที่คณะ

ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2547.

ปิ่น คงเจริญเกียรติ. 2541. บรรจุภัณฑ์. กรุงเทพฯ : บริษัทแพคเมทส์ จำกัด.

เพลินทิพย์ โกเมศโสภ.2544.หลักการตลาด.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เพ็ญศรี มิทรานนท์ (ผู้ช่วยผู้ปกครอง นิคมสร้างตนเองลำปาว), สัมภาษณ์ ที่นิคมสร้างตนเอง
ลำปาวเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2547

เพียงจิตต์ มารประจง (หัวหน้าฝ่ายออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม), บรรยาย
ที่นิคมสร้างตนเองลำปาว, เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2547.

เมธา สุธีโรจน์, การศึกษาแนวทางการวางแผนกลยุทธ์การตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์
ผ้าไหมของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ, กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, บริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540.

ยุทธนา ไผะเพท, 2546. บรรจุภัณฑ์และการพัฒนาผลิตภัณฑ์, มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม (เอกสารอัดสำเนา)

รังสรรค์ ขจรศิลป์, "การออกแบบผลิตภัณฑ์แบบยั่งยืนกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมไทย" ในวารสาร
เกษมบัณฑิต, ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2002.

รชนีกร เกาะแก้ว (ผู้จัดการร้าน "บ้านแพรวา") ให้สัมภาษณ์ที่ร้านบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเอง
ลำปาว กาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2547

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2543. นโยบายผลิตภัณฑ์และราคา, กรุงเทพฯ : ธนัชาการพิมพ์.

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์, สุปราณี ลักษณะศิโย, อลิษา เขี่ยมประภากุล, ปาริชาติ ศรีสนาม และคน
อื่น ๆ, อภิปรายวางแผนการสร้าง code ผลิตภัณฑ์เพื่อและการออกแบบแฟชั่น.
ที่นิคมสร้างตนเองลำปาว, เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2547.

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์, บรรยายสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยถ่ายทอดแก่สมาชิกชุมชนที่เข้า
ร่วมโครงการวิจัย, ที่นิคมสร้างตนเองลำปาว, เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2548.

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์, รูปแบบศิลปะและการจัดการผ้าทอที่ส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งและการ
พึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น : ศึกษากรณีผ้าไหมแพรวา สายวัฒนธรรมผู้ไท
จังหวัดกาฬสินธุ์, กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2545.

สุภา เจริญกุล, ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นสำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูป
ของไทย, กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, บัณฑิตวิทยาลัย, 2539.

สืบลีร์ แซ่ลี้, บรรยายการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์เพื่อการออกแบบ, ที่นิคมสร้างตนเองลำปาว,
เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2547

สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์, 2547. บรรยายสรุปจังหวัดกาฬสินธุ์, เอกสารอัดสำเนา

อลิษา เขี่ยมประภากุล. บรรยายสรุปการพัฒนาผลิตภัณฑ์การออกแบบแฟชั่น. ที่นิคมสร้าง
ตนเองลำปาว. เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2547.

<http://www.dsdw.go.th>

๓.

๔. ๕.

๖.

ภาคผนวก

๗.

๘.

๙.

๑๐.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการวิจัยตลาด

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาความต้องการของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้าน
โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา
นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นเพื่อทำการวิจัยตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้าน ตามโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้าน โดยทำการสอบถามจากผู้บริโภคทั่วไป

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้บริโภค

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของผู้บริโภค

ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน กรุณาตอบแบบสอบถามให้ตรงตามความเป็นจริงของท่าน โดยข้อมูลที่ท่านตอบผู้ศึกษาจะนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวมซึ่งจะไม่มีผลใด ๆ ต่อตัวท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

.....
(รองศาสตราจารย์สุภชัย สิงห์ยะบุญ)

หัวหน้าโครงการ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้บริโภค

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ อายุต่ำกว่า 20 ปี

☐ 20-30 ปี

☐ 30-40 ปี

☐ อายุมากกว่า 40 ปี

3. อาชีพ

☐ เกษตรกร

☐ ธุรกิจส่วนตัว

☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

☐ นักเรียน/นักศึกษา

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท

☐ 5,000 – 10,000 บาท

☐ 10,000 – 20,000 บาท

☐ 20,000 – 30,000 บาท

☐ มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของผู้
บริโภค

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริงของท่าน

5. ประเภทผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านต้องการบริโภค (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม
- ☐ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน
- ☐ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก
- ☐ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

6. รูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านชอบ

- ☐ เนียบ หูหนา มีสไตล์
- ☐ น่ารัก หวาน เรียบร้อย
- ☐ เบี้ยว เบี้ยว ทันสมัย
- ☐ แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร

7. สีสันทของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านชอบ

- ☐ สีเรียบ ขรึม คลาสสิก เช่น สีน้ำตาล
- ☐ สีหวาน สดใส สว่าง เช่น สีชมพู สีฟ้า
- ☐ สีเบี้ยวทันสมัย เช่น สีแดง สีม่วง
- ☐ สีโดดเด่นไม่เหมือนใคร เช่น สีทอง

8. อารมณ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านชอบ

- ☐ เนียบ เรียบ
- ☐ สบาย ๆ ล้าลอง
- ☐ เป็นทางการหรือเครื่องแบบ

9. โอกาสที่ท่านต้องการใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน

- ☐ ใช้ในชีวิตประจำวันและโอกาสทั่วไป
- ☐ ใช้ออกงานทั่วไป
- ☐ ใช้ออกงานเฉพาะที่พิเศษมาก ๆ

10. ลักษณะแฟชั่นของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านชอบ

- ☐ แบบคลาสสิก ใช้ได้ตลอด
- ☐ แบบทันสมัยไม่ตกยุค
- ☐ แบบแปลกใหม่นำแฟชั่น
- ☐ แบบหลุดโลกไม่ซ้ำใคร

11. ระดับราคาของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านต้องการบริโภค

- ☐ ไม่เกินชิ้นละ 500 บาท
- ☐ ไม่เกินชิ้นละ 1,500 บาท
- ☐ ไม่เกินชิ้นละ 5,000 บาท
- ☐ ไม่เกินชิ้นละ 1,000 บาท
- ☐ เท่าใดก็ได้

แบบสอบถาม

เรื่อง การทดสอบตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้าน
โครงการวิจัยเพื่อพัฒนามลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา
นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นเพื่อทำการวิจัยตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้าน ตามโครงการวิจัยเพื่อพัฒนามลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความประสงค์เพื่อทดสอบตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้าน โดยทำการสอบถามจากผู้บริโภคทั่วไป

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านชุดปัจจุบัน
ของโครงการ

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนามลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน

ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน กรุณาตอบแบบสอบถามให้ตรงตามความเป็นจริงของท่าน โดยข้อมูลที่ท่านตอบผู้ศึกษาจะนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวมซึ่งจะไม่มีผลใด ๆ ต่อตัวท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

.....
(รองศาสตราจารย์สุภชัย สิงห์ยะบุญ)

หัวหน้าโครงการ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านชุดปัจจุบันของ
โครงการ

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ ตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ลักษณะของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	ความคิดเห็น				
		ดี มาก	ดี	ปาน กลาง	พอใช้	ปรับ ปรุง
12	รูปแบบของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน					
13	การตกแต่งของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน					
14	สีสันทนของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน					
15	วัตถุดิบที่ใช้ผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน					
16	ราคาของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน					
17	คุณภาพของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน					

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน

1. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม

.....

2. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน

.....

3. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก

.....

4. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

.....

.....

ภาคผนวก ข

บทความสำหรับเผยแพร่การวิจัย

วัตถุประสงค์ กิจกรรม และเนื้อหาการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ให้เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ 4 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ดังกล่าวข้างต้น โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนวิจัย นิยาม "นักวิจัย" ในที่นี้จึงหมายถึงรวมถึง 1) กลุ่มนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประกอบด้วยนักวิจัยด้านศิลปะการออกแบบ ออกแบบสิ่งทอ และนักวิจัยด้านการตลาด 2) คณะวิจัยจากนิคมสร้างตนเองลำปาว เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว จำแนกเป็น 3 ส่วน คือ กลุ่มที่เป็นตัวแทนนิคมสร้างตนเอง กลุ่มที่เป็นแกนนำที่คณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยและทางนิคมสร้างตนเองคัดสรรไว้เพื่อร่วมกันดำเนินการวิจัยในทุกขั้นตอน และ กลุ่มที่เป็นแกนร่วม กลุ่มนี้มีหน้าที่รับการถ่ายทอดเมื่อกระบวนการวิจัยสามารถดำเนินการจนได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความชัดเจนด้านการตลาด อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงคณะวิจัยที่เป็นแกนร่วม ต่างก็มีบทบาทสำคัญด้านการมีส่วนร่วมในการออกแบบ แปรรูป โดยเฉพาะในฐานะผู้ร่วมผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จากการทำงานร่วมกันเป็นระยะเวลา 18 เดือน จึงทำให้คณะวิจัยทั้งหมดมีความสนิทสนมกลมเกลียว และมีการดำเนินงานในลักษณะที่เป็นเครือญาติ และผู้ร่วมหุ้นสำคัญของกิจกรรม

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการวิจัยดังกล่าว คณะวิจัยได้จำแนกกิจกรรมการวิจัยเป็น 9 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาวิจัยตลาดเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ (Product) ความต้องการของตลาดเป้าหมาย(Target market) 2) ขั้นตอนออกแบบและสร้างต้นแบบ 3) ประเมินผลและทดลองตลาดรอบที่ 1 4) ปรับปรุงต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รอบที่ 1 5) ประเมินผลและการทดลองตลาดรอบที่ 2 6) ปรับปรุงและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รอบที่ 2 7) ถ่ายทอดความรู้ วิธีคิด และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ แก่สมาชิกกลุ่มทอผ้า 8) นำเสนอผลิตภัณฑ์ "บ้านแพรวา" และผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย และ 9) เขียนรายงานการวิจัย

กรณีบทความเรื่องนี้ คณะวิจัยใคร่เสนอสาระสำคัญของกระบวนการวิจัยที่ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์แปรรูปอย่างสอดคล้องกับความต้องการของตลาดเป็นสำคัญ ดังนั้น รายงานเรื่องนี้จะประมวลสรุปประเด็นการวิจัยในห้วงใช้การแปรรูปภายใต้กระบวนการวิจัยในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

บทความสำหรับเผยแพร่การวิจัย

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาวอำเภอห้วยซันต์ จังหวัดกาฬสินธุ์¹

ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ และคณะ

บทคัดย่อบทความ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณี บ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอห้วยซันต์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการวิจัย ระหว่างคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวเป็นสินค้าแปรรูป ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดกลุ่มกลางและบน 4 กลุ่มผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก และ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

การพัฒนาผลิตภัณฑ์โครงการวิจัยได้ประสานกับการประเมินตลาด และได้นำผลการประเมินมาเป็นแนวทางการปรับปรุงจนได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเชื่อมั่นด้านการจำหน่าย จึงได้นำองค์ความรู้ดังกล่าวมาถ่ายทอดแก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวโดยรวม และได้มีการนำเสนอผ่านเอกสารแผ่นพับ เว็บไซต์ และการจัดป้ายนิเทศถาวร ไว้ที่ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์โครงการวิจัยที่ร้าน “บ้านแพรวา” นิคมสร้างตนเองลำปาว ภายใต้แบรนด์เนม “บ้านแพรวา” ผลของการดำเนินโครงการวิจัย นอกจากจะได้ผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองตลาดเป้าหมาย 4 กลุ่มผลิตภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยแล้ว จากกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวม ยังได้ก้าวไปถึงการพัฒนาโครงสร้างของผืนผ้า ทั้งด้านสี ลวดลาย และขนาดของผืนผ้า สีพื้น และลวดลาย รวมถึงการรื้อฟื้นวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติอีกครั้ง

การวิจัยเรื่องนี้ได้มีส่วนในการเสริมสร้างรายได้ ชื่อเสียง ความรู้ ความคิด และแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดใหม่ภายหลังจากปิดโครงการวิจัย เพราะวิธีวิทยาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ฝังแน่นอยู่กับสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน โดยเฉพาะแกนนำนักวิจัยชุมชนต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม

¹ บทความเรื่องนี้ ได้รับการสนับสนุนจากชุดโครงการเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ สำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย สกว. สำหรับบทความจากงานวิจัยเรื่องนี้ คณะวิจัยใคร่ขอนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านเป็นสำคัญ เพื่อบทความชุดนี้จะสามารถให้เป็น “แบบ” ในการเชื่อมโยงสู่การวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ๆ ต่อไป

ตาม ในขั้นตอนการวิจัยก็มีหลายตัวแปรที่ทำให้กำหนดการดำเนินการจะต้องยืดหยุ่น ทั้งวิถีชีวิต และการทำมาหากินของสมาชิก และวิถีราชการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อบต. และทางจังหวัด ความคาดหวังของชุมชนและสำนึกในเชิงธุรกิจที่ยังคงมีน้อย

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ปี พ.ศ.2511 รัฐบาลได้สร้างเขื่อนลำปาวกั้นทางเดินลำน้ำปาว ประชาชนได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม และได้อพยพขึ้นมาอาศัยอยู่ตามพื้นที่บริเวณรอบเขื่อนในเขตอำเภอสหัสขันธ์ ห้วยเม็ก สามชัย และหนองกุสุริ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาครัฐได้จัดสร้างนิคมสร้างตนเองลำปาว กองนิคมสร้างตนเอง กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย ขึ้นเพื่อดูแลชุมชนเหล่านี้ โดยมีที่ทำการนิคมอยู่ในเขตอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปัจจุบันหลังจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบราชการใหม่ นิคมสร้างตนเองลำปาว ขึ้นกับกลุ่มประสานงานการจัดสวัสดิการสังคมในพื้นที่เฉพาะ กรมการพัฒนาสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีศูนย์กลางสำนักงานนิคมตั้งอยู่ถนนหมายเลข 227 ระหว่างตัวจังหวัดกาฬสินธุ์กับอำเภอสหัสขันธ์ บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 18 จากจังหวัดกาฬสินธุ์ และอยู่ห่างจากอำเภอสหัสขันธ์ 6 กิโลเมตร

นิคมสร้างตนเองลำปาว ได้พยายามพัฒนาอาชีพด้านต่าง ๆ ให้กับสมาชิกนิคม สำหรับอาชีพที่ได้ผลดีที่สุดคือการทอผ้าพื้นเมือง อาทิ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย และการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาดั้งเดิมประเภทต่าง ๆ และได้จัดตั้งกลุ่มแม่บ้านทอผ้านิคมสร้างตนเองลำปาว มีสมาชิกในช่วงระยะแรก 75 คน เป็นกลุ่มทอผ้าที่มีความเข้มแข็งและมีความมุ่งมั่นต่อการเรียนรู้และการพัฒนาสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวมาก และได้เพิ่มจำนวนสมาชิกมากขึ้นเรื่อย ๆ นิคมสร้างตนเองลำปาวได้สร้างร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเอง ให้ชื่อว่า “บ้านแพรวา” เพื่อการจำหน่ายสินค้าหลักคือผ้าทอชุมชนท้องถิ่นชนิดต่าง ๆ ให้กับลูกค้าที่เดินทางมาเที่ยวแหล่งฟอสซิลไดโนเสาร์และวัดพุทธนิมิตภูค่าว ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งทำให้กลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวต้องการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านของตน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค คณะวิจัยด้านศิลปกรรมและการตลาดจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงเข้าไปช่วยเหลือเพื่อพัฒนากระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ที่เป็นห่วงโซ่การผลิตในบริบทของการตลาด เพื่อเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์และวิถีวิทยาการวิจัยให้กับสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นฐานชุมชนวิจัย

ห่วงโซ่ของการออกแบบเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน เพื่อให้สามารถตอบสนองตลาดกลุ่มต่าง ๆ ดังวัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้น จะต้องมีการศึกษาศักยภาพของชุมชนและการศึกษาตลาด เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของตลาดหรือผู้บริโภค บนฐานความสอดคล้องกับฐานศักยภาพของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวด้วย ตามลำดับ คือ

สินค้าของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว : ต้นทางผลิตภัณฑ์แปรรูปผ้าทอพื้นบ้าน

กลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว มีศักยภาพด้านการทอผ้าพื้นเมืองของตนเอง ที่สำคัญคือ

ผ้าแพรวา

เป็นผ้าทอในสายวัฒนธรรมผู้ไท ซึ่งเรียกผ้าว่า “แพรว” และใช้ความยาว 1 วา ของผู้ใช้เครื่องวัด จึงเรียกว่าผ้าแพรวา ปัจจุบันแพรวาได้พัฒนาเป็นผืนผ้าเพื่อการตัดชุด มีความยาวผืนละ 5 เมตร หน้ากว้าง 40 นิ้ว มีหลากหลายสี แต่ลายทอแพรวาที่ปรากฏบนผืนผ้าเป็นลายดอกหรือลายลักษณะอื่นที่มีเส้นคันเป็นช่วง ๆ และมีการแบ่งลักษณะของลายผ้าออกเป็น 4 ประเภทของผ้า คือ ผ้าลายลวง ผ้าจกดาว ผ้าลายเกาะ และ ผ้าลายเกาะพิเศษ

ผ้าสายฝน

เป็นผ้าที่ต้องใช้เส้นใยหลายเส้นทอพร้อม ๆ กัน สมาชิกจึงใช้เส้นใยหลากสีและหลากประเภท คือ มีทั้งเส้นฝ้าย เส้นไหม และด้ายเงินด้ายทอง ทอรวมกันทำให้ได้ผ้าสีสวยแปลกตา รวมทั้งมีความเงาแวววาวในเนื้อผ้า ความสวยและแปลกแตกต่างของผ้าลายสายฝนนี้ ทำให้ผ้ากลุ่มนี้กำลังเป็นที่นิยมในตลาดผ้าสำหรับตัดเสื้อผ้าผู้หญิง เนื่องจากมีความสวยงามและแตกต่างจากผ้าทอทั่วไป สามารถนำมาตัดชุดสตรีได้ทั้งชุดทำงาน และชุดสำหรับออกงาน คุ้มค่าในราคาที่ไม่แพง นอกจากนั้นยังเหมาะสำหรับนำไปแปรรูปเป็นของใช้ที่เน้นความสวยงาม เช่น ของที่ระลึก กระเป๋า สินค้าตกแต่งบ้าน เป็นต้น

แต่ข้อด้อยของผ้าสายฝน คือ เมื่อต้องทอจากเส้นใยหลายเส้นทำให้เป็นผ้าเนื้อหนาเมื่อตัดชุดสวมใส่แล้วจะทำให้รู้สึกร้อน และเป็นผ้าที่ควบคุมคุณภาพการทอและควบคุมเรื่องสียาก เนื่องจากเส้นใยที่ใช้ทอมีลักษณะหลากหลายเมื่อนำมารวมกันทอคุณภาพและคุณสมบัติของเส้นใยที่แตกต่างกันอาจทำให้การทอไม่แน่นหรือมีการหดของเนื้อผ้าเมื่อถูกน้ำ และการผสมเส้นด้ายหลากสีทำให้การควบคุมให้ได้ผ้าทอสีเดิมทำได้ลำบาก เป็นปัญหาในการผลิตจำนวนมาก

ผ้าฝ้ายสีพื้น

ผ้าฝ้ายที่สมาชิกทอได้มีทั้งผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติและสีเคมี แต่ผ้าฝ้ายของสมาชิกไม่เป็นที่นิยมของผู้บริโภคเนื่องจากเนื้อผ้ายังเป็นผ้าฝ้ายแบบดั้งเดิม ไม่มีการสร้างความแตกต่างหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ทำให้การผลิตผ้ากลุ่มนี้ในหมู่สมาชิกมีน้อยมาก ผ้าสีพื้นเป็นผ้าที่แต่ละกลุ่มที่ทำการทอผ้าฝ้ายทอออกมาอย่างต่อเนื่อง แม้จะไม่ใช้สินค้าที่โดดเด่นนัก แต่ก็สามารถจำหน่ายได้อย่างสม่ำเสมอ

ผ้าเกล็ดเต่า

เป็นผ้าที่มีลวดลายสวยงามและมีความเรียบง่ายในตัวเอง ทอโดยใช้เส้นใยหลายสีทอสลับกัน สามารถนำมาแปรรูปเป็นสินค้าได้ทั้งในรูปแบบดั้งเดิม และรูปแบบทันสมัย แต่เนื่องจากเป็นลายที่ทอยากและความต้องการของตลาดลดลงมากทำให้สมาชิกลดปริมาณการทอผ้าเกล็ดเต่าลง ส่วนมากแล้วสมาชิกมักจะทอผ้าเกล็ดเต่าด้วยเส้นใยสีสดและตัดกัน หากจะนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าจะต้องคิดสรรและปรับปรุงสีสันท่อไป แต่โดยทั่วไปแล้วผ้าเกล็ดเต่าสามารถนำไปแปรรูปเป็นของใช้และของตกแต่งบ้านได้

ผ้าราชวटर

เป็นผ้าที่มีลักษณะคล้ายกับผ้าเกล็ดเต่าแต่มีลวดลายที่ซับซ้อนและแปลกตา เป็นผ้าที่สมาชิกจากหลายหมู่บ้านกำลังนิยมทอออกมาจำหน่าย เช่น บ้านนาจารย์ บ้านโนนชัย บ้านคำปลาฝา เป็นต้น เนื่องจากเป็นผ้าที่กำลังเป็นที่นิยมของผู้บริโภค ผ้าเกล็ดเต่าเป็นผ้าที่เหมาะสมต่อการนำไปทำเป็นของที่ระลึก กลุ่มหมอน ตุ๊กตา และของใช้ต่าง ๆ

ผ้าเกล็ดลิ้น

เป็นผ้าทอที่ใช้การทอแบบ 4 เขา หรือ 4 ตะกรอ ทอสร้างลวดลายด้วยเส้นใยสลับสีคล้ายกับผ้าเกล็ดเต่า แต่ลายเล็กและละเอียดกว่า ผ้าเกล็ดลิ้นเป็นผ้าเนื้อละเอียดและลวดลายเรียบแบบสากลสามารถตัดเสื้อผ้าได้ทั้งสำหรับผู้ชายและผู้หญิง นอกจากนั้นผ้าเกล็ดลิ้นยังเหมาะสำหรับนำไปแปรรูปเป็นสินค้าประเภทเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น กระเป๋า ผ้ารองจาน ผ้าปูโต๊ะ เป็นต้น

ผ้ามัดหมี่

เป็นลายผ้าดั้งเดิมของท้องถิ่นที่สมาชิกไม่มีการทอมาเป็นเวลานานจนเกือบจะหมดไปจากชุมชนแล้ว แต่ภายหลังได้มีการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ และกำลังนำเสนอเป็นผลิตภัณฑ์ทางเลือกใหม่ให้แก่ผู้บริโภคในพื้นที่โดยมีการปรับสีอย่างหลากหลายยิ่งขึ้น

ผ้าลายขิด

เป็นผ้าที่กำลังจะสูญหายไปจากชุมชน เนื่องจากหลงเหลือคนเฒ่าแก่ในชุมชนที่สามารถทอได้เพียงไม่กี่คน และแทบจะไม่มีใครสืบทอดผ้าส่วนชนิดนี้ เนื่องจากเป็นผ้าที่ทอได้ช้า เทคนิคการทอยุ่งยากกว่ากลุ่มผ้าสายฝนและเกล็ดเต่า ต้นทุนสูง และไม่ได้รับความนิยม

จากผู้บริโภค แต่หากพิจารณาในด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านแล้วนั้น ผ้าชนิดนับเป็นผ้าที่มีความสำคัญต่อการตกแต่งสร้างความสวยงามและเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าพื้นบ้านได้เป็นอย่างดี

ผ้าลายคำมาศ

เป็นผ้าที่ชุมชนบ้านคำแคนเป็นผู้คิดค้นขึ้นใหม่ในปี 2543 ทอจากผ้าฝ้ายสร้างลวดลายแบบลายขิดที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ก่อนข้างเป็นลายใหม่ที่ตลาดให้ความสนใจ แต่ลายคำมาศมีลายแบบเดียวและมักทอเป็นลายดอกสีขาวบนพื้นสีสด สามารถนำมาแปรรูปเป็นเสื้อบุรุษได้ แต่ชุดสำหรับสตรียังไม่เป็นที่นิยมนักเนื่องจากการให้สีผ้าดูฉูดฉาดเกินไป และสามารถนำไปแปรรูปเป็นของที่ระลึกต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี จากคุณสมบัติของผ้าและความเป็นลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ความพยายามการแปรรูปของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว : การแปรรูปด้วยตนเอง และจุดเริ่มต้นของการแปรรูปด้วยกระบวนการวิจัย

นอกจากการศึกษาวិเคราะห์ศักยภาพการทอผ้าแล้ว คณะวิจัยได้ร่วมกันศึกษาศักยภาพด้านการแปรรูปของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ซึ่งเป็นฐานสำคัญต่อการวิเคราะห์เพื่อพัฒนา ที่ปรากฏเด่นชัดมีดังนี้

เสื้อ

เสื้อที่สมาชิกผลิตออกมาจำหน่ายที่บ้านแพรวามีทั้งเสื้อสุทผู้ชายทั้งแขนสั้นและแขนยาว และสำหรับเสื้อผู้หญิงก็มีลักษณะเป็นเสื้อสุทเช่นเดียวกัน ส่วนมากเป็นเสื้อที่แปรรูปจากผ้าไหมแพรวา

กระเป๋า

เป็นกระเป๋าดูขนาดเล็กมีลักษณะแข็งไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย ส่วนมากแปรรูปทั้งจากผ้าไหมและผ้าฝ้าย นอกจากนั้นยังมีกระเป๋าสำหรับใส่เหรียญขนาดเล็กอยู่บ้างแต่ไม่มีแบบให้เลือกมากนัก

ของที่ระลึก

ส่วนมากเป็นดอกไม้ที่ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมทั้งแบบเป็นเข็มกลัดติดหน้าอกและแบบเป็นกระถางดอกไม้

ตลาด : ต้นทางและปลายทางของการออกแบบเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์และความต้องการของตลาดเป้าหมาย

จากการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ (Product) และความต้องการของตลาดเป้าหมาย (Target market) สรุปผลการศึกษาเชิงวิเคราะห์ลักษณะของตลาดและการบริโภคผลิตภัณฑ์ เป็นตลาด 3 กลุ่ม ซึ่งจะใช้เป็นฐานคิดรองรับการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย ดังนี้

ตลาดระดับล่าง

ลักษณะตลาด เป็นตลาดที่อาศัยความสะดวกด้านการจัดจำหน่าย อาศัยพื้นที่ตามการจัดงานเทศกาลของทางจังหวัด อำเภอ งานเปิดพื้นที่ตลาดนัด การวางจำหน่ายตามร้านค้าไม่ถาวร หรือแผงเช่าที่สะดวกต่อการพบปะลูกค้าสัญจร หรือร้านค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตทั่ว ๆ ไป มาไว้จำหน่ายต่อนักท่องเที่ยว ที่ต้องการซื้อสินค้าไปเป็นของฝาก โดยไม่จำเป็นต้องมีราคาแพง โดยการปิดบังสถานที่ผลิต จึงเป็นรูปแบบการจำหน่ายที่ไม่ได้ผูกขาดและถ่วงน้ำหนักกับลูกค้าต่อผลิตภัณฑ์ของตน

ตลาดกลุ่มนี้จึงเป็นตลาดที่จำหน่ายสินค้าราคาต่ำมีลักษณะโดยรวม คือ สินค้าคุณภาพค่อนข้างต่ำ จำหน่ายราคาถูกทั้งปลีกและส่ง ไม่มีการออกแบบรูปแบบมากนักแต่ละแบบมีการผลิตสินค้าออกมาเป็นจำนวนมาก และไม่มีการสร้างแบรนด์ของสินค้า ลูกค้าส่วนมากเป็นพ่อค้าคนกลางที่ต้องการซื้อของราคาถูกไปจำหน่ายยังแหล่งอื่น นักท่องเที่ยวที่ซื้อสินค้าเป็นของฝากญาติพี่น้องเป็นที่ระลึก และกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้น้อย แหล่งจำหน่ายสินค้าลักษณะนี้ส่วนมากอยู่ที่ตลาดกลางที่ทางจังหวัด อำเภอจัดให้ หรือตามงานกาชาดและงานออกร้าน ต่าง ๆ

แนวทางการออกแบบการผลิตของตลาดระดับล่างของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่ปรากฏ จะอาศัยรูปแบบ 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1.ตามยึดถือรูปแบบเดิมที่ทำต่อเนื่องสืบทอดมาจากบรรพชน โดยไม่ได้มีการพัฒนารูปแบบหรือเทคนิคให้สอดคล้องกับบริบทการบริโภคของคนยุคใหม่ หากมีการปรับเปลี่ยนก็จะมีการใช้สีที่ฉูดฉาด ชัดแจ้ง หรือแฉฉาว เคารพนิยมของช่างที่ทำเป็นเกณฑ์ประเมิน โดยเข้าใจว่าลักษณะรูปแบบที่แฉฉาว ฉูดฉาด มีสีสันชัดแจ้ง มีภาคตกแต่งที่รุงรังคือความงาม

2.งานลักษณะนี้บางกลุ่มจะมีการผลิตคลอไปตามแนวแฟชั่นในหนังสือแฟชั่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ พยายามเลียนแบบด้านรูปแบบภายนอกของผลิตภัณฑ์แต่ไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพด้านอื่น เพราะไม่ได้แสดงที่ผลิตที่ชัดเจน โดยเฉพาะความประณีตบรรจงหรือคุณภาพของเนื้อผ้า งานกลุ่มนี้จึงมักจะอาศัยความชื่นชมจากการตามกระแส ที่มีดาร่า หรือคนเด่นดังใน

สังคมเป็นคณนำพา โดยจรรยาบรรณด้านการออกแบบและแปรรูปแล้ว งานกลุ่มนี้จึงเป็นงานที่ไม่ได้มีการสร้างสรรค์ หากแต่เป็นการจกจวยโอกาสด้านความนิยม และการราคาการจำหน่ายที่ถูกมาก เมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ต้นแบบ กระนั้นก็สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคขายได้ต่ำที่ตามแนวแพชั่นได้เป็นอย่างดี

ในมิติของโครงการวิจัย ไม่ได้จัดให้ตลาดกลุ่มนี้เป็นตลาดเป้าหมาย เพราะต้องการความชัดเจนของตลาด และลูกค้าที่ถาวรมากการลูกค้าหรือผู้บริโภคที่จกจวย

ตลาดระดับกลาง

ลักษณะตลาด เป็นตลาดที่มีความมั่นคง ต้องการความชัดเจนด้านผู้บริโภคที่เป็นขาประจำซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคม เช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐ เจ้าหน้าที่ พนักงานงานเอกชน หรือคนที่มีเงินเดือนตั้งแต่ประมาณ 7,000-15,000 บาท ผู้บริโภคกลุ่มนี้ จะเป็นคนที่มีความรู้ มีรสนิยม แต่ยังมีรายได้ที่จำกัด การใช้จ่ายจะต้องมีความระมัดระวังเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมทุนนิยมได้อย่างเหมาะสม

มีการจำหน่ายสินค้าราคาปานกลาง เป็นผลิตภัณฑ์ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพไปสู่ระดับที่ดีขึ้น มุ่งในการพัฒนาอนาคตด้านการผลิตของตน ส่วนมากเป็นตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายที่มีคุณภาพดี มีการออกแบบที่หลากหลายโดดเด่น และมีทั้งการสร้างการสร้างและยังไม่สร้างแบรนด์เนมให้แก่สินค้า แต่ต่างก็มีความชัดเจนในเป้าหมาย และการรักษาและรับประกันคุณภาพ มีความพยายามในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตน ผสานไปกับการอิงอยู่กับลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์หลักที่อยู่ในกระแสความนิยม และมีคุณภาพในระดับที่สามารถนุ่งห่ม สวมใส่ หรือนำไปใช้ในลีลาของชีวิตและสังคมได้

นอกจากนี้ กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองตลาดระดับกลาง ร้านค้าหรือนักธุรกิจผ้าทอที่มีมีแบรนด์ของตนเองส่วนหนึ่ง ได้มาอาศัยชุมชนที่มีความสามารถด้านการผลิตแปรรูปผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์เนมของตน โดยการมาว่าจ้างผลิตสินค้าภายใต้แบรนด์และการออกแบบของตนเอง เพราะทำให้ได้ต้นทุนต่ำกว่าการผลิตเองและสามารถควบคุมคุณภาพได้

ในส่วนของการวิจัย ได้จัดวางตำแหน่งของผลิตภัณฑ์โครงการวิจัยไว้ในตลาดส่วนนี้เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญด้วย

ตลาดระดับสูง หรือตลาดบน

ตลาดระดับสูง หรือตลาดบน หมายถึง ตลาดที่จำหน่ายสินค้าในราคาสูง เป็นสินค้าคุณภาพดี มีการออกแบบ และพัฒนาระบบห่วงโซ่ผลิตภัณฑ์ ทั้งด้านการผลิต การจำหน่าย นำเสนอ

และการโฆษณาอย่างครบวงจร ผลงานกลุ่มตลาดบนจะมีความเป็นเป็น เอกลักษณะที่มีจุดขาย เฉพาะตนอย่างโดดเด่น กล่าวคือ เมื่อสัมผัสแล้วจะรู้ทันทีว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจากที่ใด

ความเป็นแบรนด์เนมที่มีการพัฒนาและการตลาดอย่างมีระบบ และกลยุทธ์ทางการตลาด ดังกล่าว ส่งผลต่อการมีลูกค้าประจำ ที่ต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเพื่อให้สินค้าได้เสริมสร้างบุคลิกของตนเองภายใต้ มโนทัศน์ของผลิตภัณฑ์ชนิดนั้น ๆ

ด้วยความพร้อมของผู้ผลิต ที่มีระบบการผลิตอย่างชัดเจน ผลงานจึงมีความหลากหลาย ภายใต้มโนทัศน์ต่าง ๆ ในแบบฉบับของแบรนด์เนมตนเอง ผลิตภัณฑ์สินค้าส่วนนี้ ทั้งหมดล้วนมีแบรนด์เนมสินค้าของตนเอง ได้มีการพัฒนาแบรนด์เนมเป็นที่ยอมรับ เป็นสินค้าที่ได้รับการยอมรับทั้งด้านคุณค่าและคุณภาพของสินค้า รวมถึงคุณค่าในแบรนด์ของสินค้าหรือคุณค่าด้านศิลปะ ทัศนกรรม มีลูกค้าประจำที่ภักดี เชื่อมมั่นต่อสินค้า เช่น ผ้าไหมจากชินวัตรไหมไทย ผ้าฝ้ายจากบ้านไร่ไผ่งาม สินค้าทัศนกรรมจากร้านภูฟ้า และสินค้าแปรรูปจากผ้าทอจากร้านจิตรลดา เป็นต้น ผู้บริโภคหลักจะเป็นบุคคลที่มีรายได้สูงและมีรสนิยมที่มีแบบฉบับเฉพาะตัว เช่น ข้าราชการระดับสูง นักธุรกิจ หรือนักท่องเที่ยว บุคคลเหล่านี้ต่างรู้จัก ติดตาม และชื่นชมผลิตภัณฑ์ ลักษณะของการบริโภคสินค้ากลุ่มนี้ นัยหนึ่งจึงเป็นการบริโภคแบรนด์เนม ด้วยการคาดหวังให้ผลิตภัณฑ์ได้ส่งเสริมภาพลักษณ์ของตนเอง และต้องการให้ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ได้จำแนกตนเองออกจากคนทั่วไป โดยไม่นิยมผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ หรือตลาดกลุ่มกลาง และล่างบริโภคด้วย

ตลาดกลุ่มบนหรือตลาดระดับสูงเป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของโครงการวิจัย ที่จะพัฒนาไปถึง โดยเฉพาะในส่วนของพัฒนาการแปรรูปผ้าแพรวาลายเกาะ และเกาะพิเศษ

การศึกษาคู่แข่งทางการค้า : กระบวนการทางหนีทีไล่ในการออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์ การวิจัย

ในประเด็นนี้ คณะวิจัยได้ทำการศึกษาสภาพการด้านการแข่งขันกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน หรือสินค้าในลักษณะเดียวกัน กลุ่มลูกค้าระดับเดียวกัน เพื่อเป็นฐานคิดเชิงธุรกิจในการมองคู่แข่งทางการค้า เพื่อที่จะสามารถกำหนดจุดยืน หรือตำแหน่งทางการตลาดของตนเอง

จากการศึกษาพบว่าสินค้าชุมชนส่วนมากต่างแข่งขันกันในตลาดระดับล่างถึงกลาง โดยใช้กลยุทธ์ด้านราคาเป็นเครื่องมือ เนื่องจากแต่ละชุมชนต่างก็ผลิตผ้าทอลักษณะใกล้เคียงกันออกมาจำหน่าย โดยไม่มีการออกแบบให้เกิดความแตกต่างของสินค้า ไม่มีการสร้างมูลค่าเพิ่ม ทำให้ต้องจำหน่ายผ้าแข่งขันกันในราคาต่ำส่งผลให้คุณภาพสินค้าลดลงตามไปด้วย ผู้บริโภคจึงไม่มี

ความมั่นใจในสินค้า ส่วนกลุ่มสินค้าที่ประสบความสำเร็จในด้านการจำหน่ายโดยทั่วไป ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตที่มีการควบคุมคุณภาพสินค้าของตนเองและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและความมั่นใจในสินค้าให้แก่ลูกค้า ด้วยการสร้างแบรนด์เนมของตนเอง แต่ละแบรนด์จะมีการสร้างความแตกต่างให้แก่สินค้าของตนเอง ด้วยการออกแบบและการสร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้า แม้ว่าจะมีราคาสูงในระดับกลางแต่ผู้บริโภคก็ให้การตอบรับดีมาก

การศึกษาในส่วนนี้ ทำให้คณะวิจัยได้คำตอบเบื้องต้นว่า การนำเสนอสินค้าเพื่อสร้างช่องทางการจำหน่ายนั้นนอกจากจะนำสินค้าออกจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าโดยทั่วไปแล้ว ยังพบว่ามีส่วนที่ต่าง ๆ ที่ต้องการนำสินค้าหัตถกรรมและผ้าทอไปจำหน่ายอีกมากมาย เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านหัตถกรรม ร้านขายของตกแต่งบ้าน เป็นต้น เพราะร้านเหล่านี้ ต้องการพิจารณาเลือกสรรผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ และหลากหลายมาตอบสนองแนวคิดและจินตนาการด้านการออกแบบร้านค้าของตน

กรณีคู่แข่งในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกับนิคมสร้างตนเองลำปาว มีผู้ประกอบการทำการผลิตสินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านออกมาจำหน่ายค่อนข้างมาก ทั้งสินค้าแปรรูปจากผ้าฝ้าย ผ้าไหม แต่คู่แข่งส่วนมากต่างแข่งขันกันในตลาดระดับล่าง ใช้กลยุทธ์การตลาดด้วยการลดราคาแข่งขันกันอย่างเข้มข้น ทำให้ผู้ประกอบการหลายกลุ่มประสบปัญหาด้านการขาย อาทิ

ตลาดผ้าฝ้าย-ไหมบ้านนาข่า จังหวัดอุดรธานี เป็นพื้นที่ที่ทาง อบต.จัดสร้างให้เพื่อให้ชุมชนบ้านนาข่า ซึ่งอยู่ข้างในถนนสายมิตรภาพ ไม่สะดวกต่อการเข้าไปซื้อ จึงมีการจัดพื้นที่พิเศษทางการค้าให้เกิดขึ้น เสมือนเป็นสถานที่พักผ่อนจากการเดินทาง และถือโอกาสแวะชมผลิตภัณฑ์ แต่กระบวนกรจำหน่ายของตลาดนาข่า ร้านค้าที่เชื่อมโยงกับช่างในชุมชน ไม่ได้ผลิตบนพื้นฐานของการมุ่งเน้นพัฒนารูปแบบที่แปลกใหม่ คุณภาพที่ดีกว่า และตั้งราคาให้สูงขึ้น จึงผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะหรือแม่พิมพ์เดียวกัน มาวางจำหน่ายเป็นจำนวนมาก และเกิดภาวะ Over Supply ในกรณีที่ลูกค้าเข้ามาจำกัด จึงเกิดการตัดราคากันอย่างมาก กรณีส่วนนี้รวมไปถึงการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นบ้านทั่ว ๆ ไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมักจะมีจำหน่ายในพื้นที่งานกาชาดและงานเทศกาลต่าง ๆ ผลสืบเนื่องก็คือการลดคุณภาพ และภาวะขาดการแข่งขันเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ : ผลรวมจากการศึกษาตลาดและศักยภาพชุมชน

**การพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ : การผนวกรวมระหว่างศักยภาพชุมชน ตลาด
และหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์**

สืบเนื่องจากเป้าหมายโครงการวิจัยที่ต้องการออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว คณะวิจัยได้เชื่อมโยงการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวและตลาด คณะวิจัยที่ได้ร่วมกันทั้งจากมหาวิทยาลัยและตัวแทนนิคมสร้างตนเองลำปาว ได้ร่วมกันระดมความคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยผสานกับองค์ความรู้จากแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่มีหลักการสำคัญ เพื่อมุ่งพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณลักษณะดังนี้

- ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ จะต้องตอบสนองความต้องการของมนุษย์ เพื่อประโยชน์ทางกายภาพ ความพึงพอใจส่วนตัว สอดคล้องกับกระแสของสังคม
- ผลิตภัณฑ์ควรชี้ชัดเฉพาะกลุ่ม หรือมี Identification สอดรับกับกติกาสังคม วัฒนธรรม สามารถบ่งบอกสถานภาพทางสังคม ว่า Who are you?

**ขั้นตอนและปฏิบัติการออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ : จากองค์ความรู้สู่
การปฏิบัติการร่วมกันคือการถ่ายทอด-ถ่ายทอดวิถีวิทยาการพัฒนาผลิตภัณฑ์**

สำหรับการวิจัยในขั้นนี้นักวิจัยได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ขั้นตอน ทั้งสองขั้นตอนเป็นกระบวนการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักวิจัย นักออกแบบ และผู้เชี่ยวชาญ ในกระบวนการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการออกแบบและออกแบบ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ควบคู่กันไปในระหว่างทำกิจกรรม (Learning by Doing) ซึ่งคณะวิจัยได้ร่วมดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนหลัก ๆ คือ

1. การปรับฐานคิดและปฏิบัติการเบื้องต้นด้านการออกแบบและการผลิตในกลุ่มคณะวิจัย ทั้งนี้ด้วยเหตุผลสำคัญ จากการที่คณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยและกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวได้มาทำงานร่วมกัน ในเป้าหมายเดียวกัน จึงต้องมีการปรับฐานคิด ฐานความเข้าใจ และปฏิบัติการเบื้องต้นให้ตรงกัน นอกจากนี้ยังมีการให้ความรู้และเทคโนโลยีด้านการออกแบบและการผลิตเบื้องต้นให้แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีความรู้พื้นฐานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในขั้นต่อไป ด้วยความรู้เกี่ยวกับ หลักการออกแบบเบื้องต้น การออกแบบผลิตภัณฑ์ การแปรรูปผ้าเป็นผลิตภัณฑ์ การตกแต่งและการเพิ่มมูลค่าแก่สินค้า และการตลาดและความต้องการของผู้บริโภคผ้าทอพื้นบ้าน

2. วิเคราะห์ศักยภาพ-เชื่อมโยงการตลาดสู่การออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ ในขั้นตอนนี้ คณะวิจัย นักออกแบบ สมาชิกชุมชนที่เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันทำการออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ บนโจทย์ของการวิเคราะห์ลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยใช้ 2 ฐานคิดหลักเป็นพื้นฐานด้านวิถีคิดในการออกแบบ และการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ คือ

1. องค์ความรู้ด้านการตลาดและทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้าน
2. องค์ความรู้จากการวิเคราะห์ศักยภาพของผ้าทอของนิคมสร้างตนเองลำปาว โดยคณะวิจัยร่วมกันทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ ภายใต้การวิเคราะห์ถึงศักยภาพผ้าทอของกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว ถึงลักษณะเฉพาะลักษณะเด่นทั้งด้านรูปแบบ กรรมวิธีการผลิต ด้านวัตถุดิบ แล้วสังเคราะห์ผลจากความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ และกลุ่มตลาดเป้าหมายดังกล่าว แปรผลสู่การออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ อย่างมีเหตุผลด้านการตลาดรองรับ โดยใช้กรอบผลิตภัณฑ์ 4 กลุ่มหลัก ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

จากการร่วมกันออกแบบคณะวิจัยได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ซึ่งการออกแบบผลิตภัณฑ์แต่ละกลุ่มประเภทนั้น คณะผู้ร่วมวิจัยได้สร้างแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดตามที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ไว้อย่างหลากหลาย เพื่อเป็นประเด็นตัวเลือกในการนำมาสร้างเป็นต้นแบบจริง ในแต่ละชนิดของผลิตภัณฑ์ได้ออกแบบให้มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันออกไปเป็นรายผลิตภัณฑ์ย่อย จากนั้นคณะวิจัยร่วมกันที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และด้านธุรกิจการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสิ่งทอพื้นบ้าน ได้ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นไปได้ในการผลิตและสอดคล้องกับแนวโน้มความต้องการของตลาด โดยได้คำนึงถึง 9 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. แสวงหาจุดแข็งของตนเอง หลีกเลี่ยงการออกแบบผลิตภัณฑ์ซ้ำซ้อนกับกลุ่มอื่น
2. เป็นฐานสำคัญในการกำหนดทิศทาง และเอกลักษณ์แต่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ อย่างแท้จริง
3. พัฒนาความคิดและมุมมองใหม่ ๆ ให้ผลิตภัณฑ์
4. คำนึงถึงลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย
5. สอดคล้องกับแนวโน้มตลาดและโอกาสในการจำหน่าย
6. ผลิตภัณฑ์จะต้องมีศักยภาพด้านการแข่งขันกับคู่แข่ง
7. การกำหนดภาพพจน์และความประทับใจในผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

8. ส่วนแบ่งตลาด ช่องทางการจำหน่าย และการนำเสนอผลิตภัณฑ์
9. ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นทางเลือกของผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ

รหัสและคำอธิบายผลิตภัณฑ์ : ความเข้าใจนำมาซึ่งการชื่นชมและตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์

เพื่อความชัดเจนของผลิตภัณฑ์ต่อผู้บริโภค และการวิจัยตลาด คณะวิจัยได้จัดทำรหัสผลิตภัณฑ์และคำบรรยายเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ช่วงระยะการทดสอบตลาดนั้น ผลิตภัณฑ์ที่นำออกจำหน่ายทุกชิ้นจะมีการกำหนดรหัส เอกสารประกอบ และแบบทดสอบเพื่อประเมินตลาด ดังนี้

รหัสและคำอธิบายสินค้า

คณะวิจัยกำหนดรหัสประจำผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นโดยกำหนดดังนี้

อักษรชุดแรก “...../.....” หมายถึงประเภทผลิตภัณฑ์และชนิดของผ้า อาทิ B / S หมายถึง กระเป๋า (Bag) ส่วน S หมายถึง Silk หรือผ้าไหมซึ่งเป็นผืนผ้าใช้แปรรูป ส่วน B/C หมายถึง กระเป๋า ที่ทำด้วยผ้าฝ้าย หรือ Cotton เป็นต้น

.....(ตัวเลข 3 ตัว).....เป็นเลขประจำของผลิตภัณฑ์กลุ่มนั้น ๆ เช่น B/S-013 หมายถึง ผลิตภัณฑ์กลุ่มกระเป๋า ใช้ผ้าไหมแปรรูป ลำดับสินค้าที่ 13 ของผลิตภัณฑ์ในกลุ่มกระเป๋า ฯลฯ รหัสดังกล่าวปรากฏในผลิตภัณฑ์ทุกชิ้น ซึ่งนำเสนอในการทดสอบตลาด และเป็นรหัสประจำสินค้าที่มีข้อมูลประกอบไว้อย่างชัดเจน เพื่อสะดวกในการค้นหา Pattern และกระบวนการแปรรูปเมื่อได้รับ Order

สำหรับกรณีตัวอย่างการตั้งรหัส และการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์

B/S-003 กระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวา

คำอธิบายผลิตภัณฑ์ : กระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวา เป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีที่คณะออกแบบได้ผลิตเพื่อจำหน่ายประกอบในชุดผ้าผืนแพรวา เพื่อเสริมบุคลิกให้กับสตรีที่สวมใส่ชุดผ้าแพรวา มีหลายสีสามารถเลือกซื้อได้ตามใจชอบ โดยขายประกอบกับผืนผ้าแพรวา อย่างไรก็ตามกระเป๋าสะพายทรงยาวแพรวานี้ก็สามารถใช้ในกรณีอื่นสำหรับสตรีทั่วไปได้เช่นเดียวกัน

F/C-003 ชุดเสื้อครึ่งตัว

คำอธิบายผลิตภัณฑ์ : ชุดเสื้อสตรีครึ่งตัว (Blouse) และกระโปรง (Skirt) ใช้ผ้าสีพื้น และผ้าต่างระดับสีในกลุ่มวรรณะสีเดียวกัน สองสีมาออกแบบสีละครึ่ง โดยให้เป็นส่วนของเสื้อ และกระโปรง มีการเชื่อมสีทั้งสองเข้าด้วยกันโดยใช้ Detail ในส่วนของพลิ้วผ้าคลุมหัวไหล่ข้างซ้าย

เป็นเสื้อที่เข้ารูปพอดี ชายเสื้อสั้นในระดับเอว เพื่อโชว์กระโปรงสีและลิลารูปทรงแบบเรียบ จุดเด่นจากการตกแต่งคือพลี๊วกไหล่ข้างเดียว มีมุมมองบุคคลกลุ่มโรแมนติคสถานคลาสสิก สวมใส่ได้ทั้งในโอกาสการทำงาน และโอกาสแบบอเนกประสงค์ แล้วแต่เครื่องประกอบ

PP/C - 011 หมอนสี่เหลี่ยมกลวงหน้าตัด

คำอธิบายผลิตภัณฑ์ : หมอนสี่เหลี่ยมกลวงหน้าตัด ได้แนวคิดจากหมอนชนิดกลวงภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยตัดทอนเอาเพียงรูป ทรงหน้าตัดใช้เป็นหมอนพิงหลัง มีหลายสีหลายขนาด ผลิตจากฝ้ายกลุ่มผ้าพื้น ผ้าลายฝน ผ้าเกล็ดเต่า และผ้าราชวัตร เป็นกลุ่มหมอนที่ผลิตด้วยผืนผ้าสีฟ้า เพื่อส่งเสริมร่วมแสดงที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมในผลิตภัณฑ์ชุดเทิดฟ้าราชินี ผู้ออกแบบและผลิต คือ นางคำปิ่น ยอดแก้ว นักวิจัยหลักแกนนำการพัฒนาต้นแบบ

การจำหน่ายเพื่อการประเมินตลาด : กระบวนการแสวงหาความชัดเจนเพื่อนำผลสะท้อนทางการตลาดย้อนกลับสู่การพัฒนาต้นแบบ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายใต้กระบวนการวิจัย การประเมินตลาดมีความจำเป็นต่อการเห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ของตนกับตลาดเป้าหมาย ดังนั้น ภายหลังจากพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ภายใต้การวิเคราะห์ตลาดและศักยภาพชุมชน ได้นำไปสู่การประเมินตลาดด้วยการจำหน่ายจริง ณ ที่จำหน่ายหลัก 3 แห่ง คือ ร้านบ้านแพรวา ห้างบิ๊กซี ขอนแก่น และ ห้างเซ็นทรัล ลาดพร้าว และการจำหน่ายตามสถานที่รายกรณี เช่น งานออกร้านของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ขอนแก่น และศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ฯลฯ โดยมีหลักการว่า ผลิตภัณฑ์ในแต่ละชิ้นที่นำไปวางจำหน่าย คณะวิจัยจะต้องสามารถรับรู้ถึงสัมพันธ์ภาพกับผู้บริโภคได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ได้คำตอบดังกล่าว คณะวิจัยจึงได้สร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) ผู้บริโภค 2) ความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน 3) ความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านชุดปัจจุบันของโครงการวิจัย และ 4) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ดังตัวอย่างแบบสอบถาม คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้บริโภค

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ อายุต่ำกว่า 20 ปี☐ 20-30 ปี☐ 30-40 ปี☐ อายุมากกว่า 40 ปี

3. อาชีพ

☐ เกษตรกร☐ ธุรกิจส่วนตัว☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ☐ นักเรียน/นักศึกษา☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท☐ 5,000 – 10,000 บาท☐ 10,000 – 20,000 บาท☐ 20,000 – 30,000 บาท☐ มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านของ
ผู้บริโภค

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริงของท่าน

5. ประเภทผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านต้องการบริโภค (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม☐ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน☐ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก☐ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

6. รูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านชอบ

☐ เนียบ หูหนา มีสไตล์☐ น่ารัก หวาน เรียบร้อย☐ เปรี๊ยว เจี๊ยว ทนสมัย☐ แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร

7. สีเส้นของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านชอบ

☐ สีเรียบ ชุ่ม คลาสสิก เช่น สีน้ำตาล☐ สีหวาน สดใส สว่าง เช่น สีชมพู สีฟ้า☐ สีเปรี๊ยวทนสมัย เช่น สีแดง สีม่วง☐ สีโดดเด่นไม่เหมือนใคร เช่น สีทอง

8. อารมณ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านชอบ

☐ เนียบ เรียบ☐ สบาย ๆ ลำลอง☐ เป็นทางการหรือเครื่องแบบ

9. โอกาสที่ท่านต้องการใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน

☐ ใช้ในชีวิตประจำวันและโอกาสทั่วไป

☐ ใช้ในงานทั่วไป

☐ ใช้ในงานเฉพาะที่พิเศษมาก ๆ

10. ลักษณะแฟชั่นของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านชอบ

☐ แบบคลาสสิก ใช้ได้ตลอด

☐ แบบทันสมัยไม่ตกยุค

☐ แบบแปลกใหม่ น่าแฟชั่น

☐ แบบหลุดโลกไม่ซ้ำใคร

11. ระดับราคาของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่ท่านต้องการบริโภค

☐ ไม่เกินชิ้นละ 500 บาท

☐ ไม่เกินชิ้นละ 1,500 บาท

☐ ไม่เกินชิ้นละ 5,000 บาท

☐ ไม่เกินชิ้นละ 1,000 บาท

☐ เท่าใดก็ได้

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านชุดปัจจุบันของ โครงการ
คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ลักษณะของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	ความคิดเห็น				
		ดี มาก	ดี	ปาน กลาง	พอใช้	ปรับ ปรุง
12	รูปแบบของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน					
13	การตกแต่งของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน					
14	สีสันทนของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน					
15	วัตถุดิบที่ใช้ผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน					
16	ราคาของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน					
17	คุณภาพของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน

1. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม

2. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน

.....

3. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก

.....

4.ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป

ผลการประเมินจากภาพสะท้อนของตลาด สู่การปรับปรุงผลิตภัณฑ์

ภายหลังการทดสอบตลาด คณะวิจัยได้นำเอาผลการทดสอบตลาดสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีผลเชิงปฏิบัติต่อผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ ดังนี้

1. กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุดเดิมที่จำหน่ายได้ดีเป็นที่ต้องการของตลาด คຸ້ມຄ່າກັບການผลิตและจำหน่ายของชุมชนผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ คณะวิจัยได้คัดเลือกเป็นผลิตภัณฑ์ที่พร้อมจะนำมาถ่ายทอดได้เลย
2. ผลิตภัณฑ์ชุดเดิมที่ต้องปรับปรุงองค์ประกอบบางอย่าง ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้คณะวิจัยได้นำมาพิจารณาเพื่อทำการออกแบบปรับปรุงผลิตภัณฑ์เป็นรายชิ้น ตามองค์ประกอบที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาองค์ประกอบอื่น ๆ เสริมให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมที่ดียิ่งขึ้น
3. การพัฒนาโครงสร้างแผ่นผ้าทอที่กลุ่มนิคมสมาชิกนิคมสร้างตนเองลำปาวมีความถนัดและมีทุนทางวัฒนธรรมรองรับการออกแบบและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่
4. คัดผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นที่นิยมของตลาด หรือผลิตแล้วไม่คຸ້ມຄ່າออกจากการปรับปรุงต้นแบบเป็นผลิตภัณฑ์

การพัฒนาต้นแบบเดิมและการสร้างต้นแบบใหม่ การปรับทิศทางให้สอดคล้องกับผู้บริโภค

ผลการทดสอบตลาดจากการจำหน่ายจริง นอกจากได้ทราบผลตอบรับจากผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของตนแล้ว ยังทำให้คณะวิจัยส่วนของชาวบ้านได้มองเห็นกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากการทดสอบตลาด อย่างไรก็ตาม คณะวิจัยก็ได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในสองลักษณะ คือ กิจกรรมพัฒนาต้นแบบเดิมและกิจกรรมสร้างต้นแบบใหม่ ดังนี้

การพัฒนาต้นแบบเดิม

เป็นกิจกรรมที่นำเอาผลิตภัณฑ์ต้นแบบเดิมที่เหลือจากการจำหน่าย ซึ่งคณะวิจัยได้ตัดสินใจว่าเป็นกลุ่มสินค้าที่ต้องนำมาพัฒนาในองค์ประกอบที่ยังไม่สมบูรณ์ ให้มีความสมบูรณ์จากข้อเสนอแนะ และทักษะอันเป็นผลจากการประชุมพิจารณาแบบเลือกเรย์เป็นรายการณผลิตภัณฑ์เพื่อหาคำตอบของแต่ละรายการ

การสร้างต้นแบบใหม่

กิจกรรมนี้มีขั้นตอนเช่นเดียวกับการสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบในครั้งแรก หากแต่เป็นการออกแบบและผลิตเสริมจากการสำรวจความต้องการของผู้บริโภคเพิ่มเติม อันเป็นผลจากการทดสอบตลาด ผลิตภัณฑ์ที่คณะวิจัยได้ทำการพัฒนาในขั้นส่วนส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่นำออกแบบร่วมกับสมาชิกชุมชนทำการออกแบบและพัฒนาตั้งแต่ผืนผ้าจนมาสู่กระบวนการแปรรูป และสร้างเป็นต้นแบบใหม่อีกครั้ง ซึ่งการสร้างต้นแบบใหม่นี้เป็นไปตามความต้องการของตลาด เช่น กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่าต้องการผลิตภัณฑ์ที่ได้จากผืนผ้าแพรวา แต่เป็นผลิตภัณฑ์ขนาดเล็ก ที่สามารถซื้อหาได้ในราคาไม่สูงเกินไป และโดยไม่จำเป็นต้องซื้อผ้าแพรวาทั้งผืนไปแปรรูป รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยการรื้อฟื้นภูมิปัญญาการย้อมสีธรรมชาติ ในกลุ่มชุมชนบ้านคำแคน และบ้านโนนนคร ซึ่งเป็นชุมชนหลักในการทอผ้าประเภทต่าง ๆ ของนิคมสร้างตนเองลำปาว

การปรับปรุงวัตถุดิบและต้นทุนการผลิต

จากการทดสอบตลาด และการต่อสู้กับคู่แข่งทางการค้า ในขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงต้นทุนที่ต่ำมาก คณะวิจัยจึงต้องคิดร่วมกันถึงการปรับปรุงวัตถุดิบ และการพัฒนาผืนผ้าเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบแปรรูปที่เหมาะสม คณะวิจัยได้ทำการพัฒนาในหลายประเด็น ได้แก่

การปรับปรุงวัตถุดิบ อาทิ กรณีการปรับปรุงผ้าแพรวา เนื่องจากราคาต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์จากผืนผ้าไหมแพรวาสูงมาก คือ ราคา ผืนละ 1,300 (ลายลวง), 1,700 บาท (ลายจกดาว) และ 3,000- 10,000 บาท หรือกว่านี้ (ลายเกาะพิเศษ) ซึ่งเป็นต้นทุนที่สูงกว่าผลิตภัณฑ์จากผืนผ้าไหมชนิดอื่นไม่ต่ำกว่า 4 เท่า จึงทำให้ต้นทุนการผลิตเครื่องนุ่งห่มที่เป็นแฟชั่นจากผ้าไหมแพรวาสูงมาก ซึ่งนับเป็นความเสี่ยงในการลงทุนแปรรูปแฟชั่นจากผ้ากลุ่มนี้ กอปรกับการจำหน่ายสินค้าราคาสูงทำให้กลุ่มผู้บริโภคแคบลง คณะวิจัยได้มีการปรับเปลี่ยนวัตถุดิบในการผลิตผ้าแพรวาจากเดิมมีเพียงผ้าไหมเพียงอย่างเดียว ก็ให้สมาชิกชุมชนเพิ่มการใช้ฝ้ายเป็นวัตถุดิบในการผลิตผ้าแพรวาขึ้นด้วย ทำให้ได้ผ้าฝ้ายแพรวามาเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อีกอย่างหนึ่ง ทำให้ราคาผ้าแพรวาที่ใช้เป็นวัตถุดิบการแปรรูปต่ำลงผืนละ 5-800 บาท ซึ่งนำมาแปรรูปแฟชั่นประเภทเครื่องนุ่งห่ม และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และสามารถพัฒนาให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองกลุ่มลูกค้าได้กว้างขึ้น โดยสามารถสนองตอบความต้องการของผู้บริโภคได้ทั้งในด้านของราคา คือ ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาในกลุ่มสินค้าที่แปรรูปจากผ้าแพรวามีช่วงราคาที่กว้างขึ้น จากมีกลุ่มสินค้าราคาสูงเพียงกลุ่มเดียว ราคาต่อชิ้นตั้งแต่ 300 บาท ขึ้นไป ก็มีผลิตภัณฑ์ตั้งแต่ราคาระดับกลางขึ้นไป ราคาต่อชิ้นตั้งแต่ 100 บาท ขึ้นไป ครอบคลุมกลุ่มผู้บริโภคตั้งแต่ระดับกลางถึงสูง ทำให้ผู้บริโภคที่ใช้ราคาสินค้าเป็นประเด็นในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น และทำให้สามารถออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้หญิงวัยทำงานระยะแรก ระหว่าง 25-30 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าใหม่ได้ เป็นต้น

การปรับปรุงต้นทุนการผลิต การผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าแพรวาของโครงการยังคงมีต้นทุนการผลิตที่สูง เนื่องมาจากลักษณะโครงสร้างของผืนผ้าแพรวาที่นำมาแปรรูปไม่เหมาะสม คณะวิจัยจึงได้ใช้การพัฒนาเทคนิคการผลิตผืนผ้ามาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา คณะวิจัยปรับฐานภูมิปัญญาการทอที่โดยทั่วไปผ้าแพรวาจะถูกทอให้มีขนาดยาว 5 เมตร กว้าง 60 เซนติเมตร มีส่วนพื้นที่ของลายผ้าที่เป็นดอกดวง 2.5 เมตร สีพื้นเดียวกับลายดอกอีก 2.5 เมตร ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนในส่วนของการทอผ้า และได้ผ้าแพรวาที่มีขนาดไม่สอดคล้องกับการนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อย่างคุ้มค่า เพราะบางส่วนอาจได้รับการตัดทิ้งเป็นเศษผ้า และเป็นการจำกัดรูปแบบในการออกแบบ จึงทำการพัฒนาผืนผ้าแพรวาในด้านเทคนิคการผลิตผ้า 2 แบบ คือ การแยกทอลายแพรวากับสีพื้น และการทอผ้าตามขนาดผลิตภัณฑ์

การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ตามองค์ประกอบการออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง การปรับปรุง ผลิตภัณฑ์ตามผลการวิจัยตลาด ซึ่งในส่วนของการปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์นี้ คณะวิจัยได้ทำการปรับปรุงในหลายประเด็น ได้แก่

- **รูปแบบ** ในส่วนของรูปแบบผลิตภัณฑ์นั้นคณะวิจัยทำการปรับปรุงรูปแบบในผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการทดสอบตลาดแล้วเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค เช่น ผลิตภัณฑ์แฟ้มผ้าใหม่ ทำการปรับปรุงแบบโดยการเพิ่มรูปแบบจากแฟ้มรายงานเพียงอย่างเดียว ก็ออกแบบเพื่อผลิตแฟ้มแบบอื่นเพิ่มเติม คือ แฟ้มเอกสารแบบห่วงและแบบหนีบ ผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่โทรศัพท์ได้ทำการออกแบบเพิ่มเติมจากกระเป๋ารูปเสือ รูปกระโปรง และกางเกง ก็ผลิตเพิ่มเป็นกระเป๋ารูปสัตว์ เช่น กระเป๋ารูปปลา เป็นต้น

- **การสร้างคอลเลคชั่น** จากการออกแบบและพัฒนาสินค้าเป็นรายชิ้น ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในขั้นตอนนี้ คณะวิจัยได้นำผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการตอบรับจากกลุ่มผู้บริโภคเป็นอย่างดี เช่น หมอนอิงลายมัดหมี่ หมอนอิงลายขิด หมอนตกแต่งทรงแท่งกลมและแท่งเหลี่ยม เป็นต้น มาพัฒนาด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์เพิ่มเติมที่เข้าชุดกัน เป็นการสร้างคอลเลคชั่นให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สามารถเพิ่มปริมาณการจำหน่ายให้ได้มากขึ้นจากการจำหน่ายที่ละชิ้นเป็นจำหน่ายที่ละชุดที่ประกอบด้วยหลายชิ้น นอกจากนั้นการสร้างผลิตภัณฑ์เป็นคอลเลคชั่นจะทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถนำเสนอตนเองต่อผู้บริโภคได้อย่างมีพลัง ดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้อย่างโดดเด่นมากยิ่งขึ้น

- **ขนาด** ส่วนมากแล้วการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามองค์ประกอบนี้เน้นการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้บริโภค ซึ่งคณะวิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการทดลองตลาด เช่น ผลิตภัณฑ์กระเป๋าหูช้างที่ต้นแบบเดิมผลิตขนาดใหญ่เพียงขนาดเดียว ก็มีการผลิตขนาดกลางเพิ่มอีก กระเป๋าสะพายที่ผลิตแบบสายสั้นก็ทำการปรับเป็นสายยาวตามความต้องการของ

กลุ่มเป้าหมาย เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มก็ทำการผลิตขนาดใหญ่เพิ่มมากขึ้นตามข้อมูลผู้บริโภค หรือ หมอนรุก็ได้ออกแบบผลิตขนาดกลางสำหรับหัวเพิ่มเติม เป็นต้น

การปรับปรุงสีสັນและลวดลาย หมายถึงการปรับปรุงสีสັນและลวดลายของผลิตภัณฑ์เป็นการออกแบบและพัฒนาสืบเนื่องมาจากการพัฒนาผ้าผืนให้ได้สีสັນและลวดลายที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและการออกแบบ หลังจากนั้นก็นำผ้าที่ออกแบบสีสັນและลวดลายใหม่มาทำการออกแบบเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์ตามกลุ่มที่ต้องการปรับปรุงในองค์ประกอบนี้

การปรับปรุงการตกแต่งผลิตภัณฑ์ เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคแล้ว เพียงแต่ขาดจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายได้ในราคาไม่ตื๊นัก ซึ่งหากเพิ่มการประดับตกแต่งผลิตภัณฑ์แล้วจะทำให้สามารถเพิ่มความน่าสนใจให้แก่ผลิตภัณฑ์ และในขณะเดียวกันก็สามารถเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่ตื๊นขึ้นอีกด้วย

การปรับปรุงคุณภาพและความประณีต เนื่องจากการผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบในครั้งแรกเป็นการทดลองผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นครั้งแรก ทำให้สมาชิกผู้ทำการผลิตต้นแบบยังไม่มี ความชำนาญในการผลิต ผลิตภัณฑ์จึงยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพได้ดีเท่าที่ควร ดังนั้นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบครั้งนี้คณะวิจัยจึงได้วางโครงสร้างการผลิตให้มีระบบควบคุมคุณภาพในการผลิตด้วย เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาใหม่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและความประณีต สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตลาดระดับกลางและบนมากยิ่งขึ้นเนื่องจากเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าโดยการพิจารณาคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นองค์ประกอบด้วย

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เมื่อคณะวิจัยได้ทำงานร่วมกับชุมชนในการผลิตผ้าและผลิตภัณฑ์แปรรูปในโครงการวิจัยระยะเวลานานี้ ทำให้คณะวิจัยได้เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาดั้งเดิมต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในชุมชน ทั้งที่ยังมีหลงเหลืออยู่ภายในชุมชนและที่ชุมชนได้ละทิ้งไปแล้ว เมื่อนำภูมิปัญญาดังกล่าวมาบูรณาการเข้ากับข้อมูลการวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภคที่มีความต้องการบริโภคสินค้าหัตถกรรมภูมิปัญญาต่าง ๆ อยู่อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาที่เก่าแก่ หายาก และเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นธรรมชาติปลอดจากสารเคมี เช่น ผ้าย้อมสีธรรมชาติ ผ้าติดโบราณ เป็นต้น คณะวิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์และสรุปเป็นกระบวนการพัฒนาให้ได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบชุดใหม่ ที่สามารถเพิ่มทางเลือกแก่ผู้บริโภคที่ต้องการซื้อผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านของชุมชน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ประกอบด้วย

- **ผ้าย้อมสีธรรมชาติ** สืบเนื่องจากการทำงานทดลองตลาด ที่พบว่า

ความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มใหญ่ส่วนหนึ่งต้องการผืนผ้าที่เป็นผ้าย้อมสีธรรมชาติ คณะวิจัยจึงได้สำรวจกลุ่มชุมชนที่มีความสามารถในการผลิต จึงได้รื้อฟื้นภูมิปัญญาย้อมครามของบ้านคำแคน ตำบลคำแคน อ.ท่าคันโท ภูพานินธุ์ ซึ่งเป็นเครือข่ายที่นิคมสร้างตนเองดูแล และการย้อมผ้าด้วยเปลือกไม้ ของชาวบ้านโนนนคร ซึ่งทำให้เกิดการขยายตัวของผืนผ้าหลักที่นำมาใช้ออกแบบแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ของโครงการเพิ่มมากขึ้น อันเป็นไปตามสภาพการณ์ที่แท้จริงของกลุ่มชุมชนและตลาด

■ **ผ้าขิดโบราณ** จากความต้องการของผู้บริโภคระดับบนเป็นตัวกำหนด คณะวิจัยได้ประสานภูมิปัญญาการทอผ้าเก็บขิดของชุมชนโนนนคร โดยเริ่มต้นจากการกำหนดของผลิตภัณฑ์ประเภทหมอนอิงประยุกต์ ซึ่งมีขนาดพอเหมาะกับการแปรรูปโดยไม่ต้องสูญเสียเนื้อผ้า เหมือนกับการแปรรูปที่ผ่านมา ผืนผ้ากลุ่มนี้มีส่วนในการเป็นแนวทางการวางแผนทอผ้าเพื่อรองรับการแปรรูป กล่าวคือ เป็นการฝึกให้ชุมชนมีการคิดอย่างเป็นองค์รวม บนฐานของความต้องการของตลาดก่อนทอผืนผ้า

■ **ผ้าแพรวาและผ้ามัดหมี่** จากการที่นักวิจัยได้ร่วมกันทำการพัฒนารูปแบบการทอและสีเส้นของผ้าแพรวาและผ้ามัดหมี่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคประหยัคต้นทุนการผลิต และรองรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายมากขึ้น แล้วคณะวิจัยก็ได้นำมาผัสดังกล่าวมาออกแบบและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวาชุดใหม่ ตามแนวทางการศึกษาความต้องการของผู้บริโภคในครั้งที่ 1 และพบว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์ต้นแบบชุดแรกยังไม่ได้ทำการผลิต

จากการผลิตสู่การตลาดสดชื่น เพื่อความชัดเจนในความสอดคล้องกับตลาด

ภายหลังจากการปรับปรุง และพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้างต้น คณะวิจัยได้จัดการนำผลิตภัณฑ์ไปทดสอบตลาดรอบที่ 2 ตามสถานที่จำหน่ายเดิม ซึ่งทำให้คณะวิจัยได้รับความชัดเจนในการสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้บริโภคกับผลิตภัณฑ์ของโครงการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปภาพรวมของผู้บริโภคได้ ดังนี้

กลุ่มผู้บริโภค

ผู้บริโภคส่วนมากเป็นผู้หญิงที่มีระดับรายได้ตั้งแต่ระดับกลางถึงระดับบน คือ ระดับรายได้ตั้งแต่ 5,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ส่วนมากมีอายุระหว่าง 25-45 ปี มีการศึกษาค้นคว้าดี ส่วนมากมีการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี ประกอบอาชีพหลากหลายทั้งอยู่ในภาคราชการและภาคธุรกิจ

พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน

ผู้บริโภคระดับบน : จากผู้บริโภคที่มีระดับรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป

บริโภคได้ทั้งผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าไหมและผ้าฝ้ายคุณภาพสูง เป็นกลุ่มที่ต้องการบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพสูง ผลิตโดยใช้วัสดุคุณภาพดี มีการออกแบบที่ทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่มีการออกแบบที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์และแปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร จะได้รับความนิยมจากผู้บริโภคกลุ่มนี้มาก นอกจากนั้นผู้บริโภคยังมีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่สนองตอบความต้องการมากกว่าในด้านประโยชน์ใช้สอย คือ ต้องการสินค้าที่แสดงออกถึงรสนิยมการบริโภค มีแบรนด์ที่สามารถรับประกันคุณภาพสินค้าได้ทั้งในด้านการออกแบบและคุณภาพสินค้า นอกจากนั้นการบริโภคสินค้ายังคำนึงถึงคุณลักษณะของสินค้าในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น คุณค่าทางศิลปะของผลิตภัณฑ์ คุณลักษณะด้านการรักษาสีเงาดี ล้อม ถ้ามหาสินค้าผ้าทอที่มีคุณลักษณะด้านความเป็นธรรมชาติ ความปลอดภัยของการใช้สินค้า คุณลักษณะในด้านความเก่าแก่หรือความหายาก และคุณค่าอันเกิดจากตำนานหรือเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น สำหรับระดับราคาของสินค้าที่ต้องการบริโภคจะไม่จำกัดขึ้นอยู่กับลักษณะพิเศษของสินค้าแต่ละชิ้น หากเป็นสินค้าที่มีคุณค่ามากก็จะราคาสูงหรือขึ้นอยู่กับมาตรฐานของตราสินค้านั้น ๆ ประเภทสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการส่วนมากเป็นสินค้าแฟชั่น เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า และสินค้าตกแต่งบ้าน เช่น หมอน ผ้าปูโต๊ะ-ผ้ารองจาน เฟอร์นิเจอร์ ถ้ามหาสินค้าแพรวที่เป็นกลุ่มของใช้ประเภทที่ใส่เครื่องประดับ

ผู้บริโภคระดับกลาง : จากผู้บริโภคที่มีระดับรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 5,000 - 14,999 บาท

ส่วนมากผู้บริโภคในเขตพื้นที่การผลิตจะเป็นผู้บริโภคกลุ่มนี้ บริโภคผลิตภัณฑ์แปรรูปจากทั้งผ้าไหมและผ้าฝ้ายสำหรับผ้าไหมแพรวที่มีราคาสูงจะต้องนำมาแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ชิ้นเล็กที่ราคาเฉลี่ยต่อชิ้นลดลง โดยส่วนใหญ่ผู้บริโภคจะพิจารณาสินค้าจากระดับราคาก่อน หากราคาเป็นที่พอใจไม่สูงจนเกินไป และเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดีมีแบรนด์เนมหรือมีการยอมรับในราคาปานกลาง ประมาณราคาต่อชิ้นอยู่ระหว่าง 500-1,000 บาท แล้วจะพิจารณาประโยชน์ใช้สอยเป็นประเด็นต่อมา สามารถใช้สอยได้ในชีวิตประจำวันจริงโดยทั่วไปหรือใช้ได้หลายโอกาส หลังจากนั้นจะพิจารณาถึงรูปลักษณะการออกแบบซึ่งไม่นิยมสินค้าที่ทันสมัยมากนัก มักจะชอบสินค้าที่ออกแบบเรียบง่ายแต่มี เอกลักษณ์มีรสนิยม คือ เป็นสินค้าที่ใช้แล้วส่งเสริมคุณค่าให้แก่ตัวผู้ใช้ เช่น ตุ๊กตาสาน ตุ๊กติ่ สบายงาม ตุ๊กติ่รสนิยม ตุ๊กติ่เอกลักษณ์ เป็นต้น ประเภทสินค้าที่นิยมส่วนใหญ่เป็นกลุ่มสินค้าเครื่องนุ่งห่ม เสื้อผ้า ผ้าพันคอ สินค้ากลุ่มของที่ระลึก ที่เครื่องหอม พวงกุญแจ เป็นต้น

ผู้บริโภคระดับล่าง : จากผู้บริโภคที่มีระดับรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท

ผู้บริโภคกลุ่มนี้ส่วนมากมักจะไม่นิยมผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผ้าไหมเพราะส่วนมากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีราคาค่อนข้างสูง ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านที่ต้องการบริโภคเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย

เป็นหลัก โดยเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น สินค้ากลุ่มของใช้ทั่วไป เช่น มือจับหม้อ มือจับตู้เย็น ผ้าเช็ดมือ ถังเอนกประสงค์ ชั้นหนังสือ เป็นต้น ผู้บริโภคกลุ่มนี้พิจารณาเลือกซื้อสินค้าจากความจำเป็นในการใช้สอยในชีวิตประจำวัน และต้องเป็นสินค้าที่ราคาต่ำสามารถตัดสินใจซื้อได้ง่าย ส่วนมากมักไม่คำนึงถึงรูปแบบด้านการออกแบบของผลิตภัณฑ์ ไม่พิจารณาสินค้าจากแบรนด์เนม และคุณภาพสินค้า

จากผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับตลาด ผู้การถ่ายทอดวิธีคิดและกระบวนการผลิตสินค้าแปรรูปผ้าทอพื้นบ้าน สมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว

ผลการทดสอบตลาดสินค้าด้วยการจำหน่ายสินค้าจริง 2 รอบ ซึ่งได้สรุปผลไปแล้วนั้น คณะวิจัยยังได้

นำผลมาทำการวิเคราะห์ต่อเนื่อง เพื่อการกำหนดแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น และเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความคุ้มค่าและเหมาะสมต่อการลงทุนของชุมชน โดยมุ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มลูกค้าระดับกลาง ทั้งกลุ่มผู้บริโภคในพื้นที่ ในจังหวัดใกล้เคียง และกรุงเทพมหานคร ประการสำคัญ คณะวิจัยได้เชื่อมโยงผลการศึกษาค้นคว้า ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ไปสู่การถ่ายทอดทักษะการออกแบบและกระบวนการผลิตแก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน นิคมสร้างตนเองลำปาวกลุ่มใหญ่ ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดดังกล่าว มีกระบวนการถ่ายทอดสู่สมาชิกชุมชนหลายลักษณะ อาทิ

การถ่ายทอดขณะทำงานวิจัยร่วมกัน

คณะวิจัยได้ทำงานร่วมกันไม่เพียงเฉพาะนักวิจัยหลัก หรือตัวแทนสมาชิกชุมชน หากแต่ในความเป็นจริงแล้ว คณะวิจัยได้ทำงานในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา ทั้งในเชิงการออกแบบและการผลิต อันรวมทั้งการแก้ปัญหาทางการเมืองระดับท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือ หรือเสริมพลังให้กับชุมชนในการเสนอขอความช่วยเหลือด้านครุภัณฑ์การตัดเย็บจาก อบต.ที่ชุมชนโครงการวิจัยสังกัดอยู่ ฯลฯ ดังนั้น กระบวนการข้างต้นจึงเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้ และการแปรปรูร่วมกันไปในตัว โดยเฉพาะในการทำงานร่วมกัน ณ ศูนย์พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่บ้านพักรับรองนิคมสร้างตนเองลำปาว ตลอดเวลาการทำงานวิจัย ที่คณะวิจัยได้นำนักวิจัยเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกัน ณ สถานที่ดังกล่าว

การถ่ายทอดจากการแสวงหาโอกาสทางการเรียนรู้

คณะวิจัยได้พยายามสร้างให้เกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดกระบวนการคิด กระบวนการออกแบบ และแปรรูปในทุกโอกาสที่สามารถกระทำได้ โดยไม่ได้รอคอยใช้เวลาเฉพาะช่วงสุดท้ายของการวิจัย เพราะจากการทำงานร่วมกันคณะวิจัยเห็นว่า การเรียนรู้ทั้งการคิด และการลงมือทำ

นั้นไม่สามารถถ่ายทอดได้เพียงวาระสั้น ๆ จึงใช้ทุกโอกาสที่มีให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การนำเอาสมาชิกชุมชนวิจัยเข้ามาร่วมเรียนรู้ และปฏิบัติการที่คณะศิลปกรรมมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อมีการเชิญวิทยากรสำคัญด้านแฟชั่น หรือการออกแบบสิ่งทอมาถ่ายทอดความรู้ที่มหาวิทยาลัยสมาชิกชุมชนเหล่านี้จำนวนหนึ่งจึงได้มีโอกาสทำงานร่วมกับนักออกแบบที่นอกเหนือจากคณะวิจัยอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ที่มหาวิทยาลัย หรือที่ชุมชน ซึ่งคณะวิจัยจะหาผู้มีความรู้สาขาต่าง ๆ เข้าไปร่วมถ่ายทอดด้วย เมื่อมีโอกาส เช่น เมื่อผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบหรือด้านอื่น ๆ มาเยี่ยมมหาวิทยาลัย

การถ่ายทอดที่นิคมสร้างตนเองและที่ชุมชน

คณะวิจัยที่เป็นคณาจารย์ และบุคลากรหลัก และคณะวิทยากร จัดการถ่ายทอดอย่างเป็นทางการที่นิคมสร้างตนเองลำปาว และที่ชุมชนที่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลา 2 เดือนสุดท้ายของการวิจัย ในการถ่ายทอดระยะหลัง มักจะเน้นการเพิ่มความประณีตบรรจง และการแก้ไขจุดบกพร่องของสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน พร้อมไปกับการเสริมสร้างผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ เพราะว่า ในขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้น คณะวิจัยได้ใช้บุคลากรเหล่านี้เป็นทีมงานในการแปรรูปอยู่แล้วนั่นเอง

การนำเสนอผลิตภัณฑ์สู่ผู้บริโภค : การเชื่อมส่งมอบผลิตภัณฑ์และกลุ่มผลิตผ้าทอนิคมสร้างตนเองลำปาวสู่ผู้บริโภคอย่างยั่งยืน

เพื่อเป็นการเชื่อมประสานระหว่างผลิตภัณฑ์ "บ้านแพรวา" นิคมสร้างตนเองลำปาว และผู้บริโภค คณะวิจัยได้จัดการนำเสนอผลิตภัณฑ์ ไว้ 4 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ เว็บไซต์ เอกสารประกอบผลิตภัณฑ์ เอกสารแผ่นพับ และป้ายนิเทศ ดังนี้

เว็บไซต์ โครงการวิจัย

คณะวิจัยร่วมกับศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา หรือฝ่ายนวัตกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อจัดทำเว็บไซต์ โครงการวิจัย "การวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์"

องค์ประกอบของเว็บไซต์ดังกล่าว ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ส่วน คือ

1. สังเกตความเป็นมาของโครงการวิจัย
2. นิคมสร้างตนเองลำปาว และชุมชนในโครงการวิจัย
3. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับผ้าทอพื้นบ้านโครงการวิจัย
4. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการออกแบบ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้าน
5. ผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย .
6. กิจกรรมโครงการวิจัย

การเผยแพร่โครงการวิจัยและผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย มีการเผยแพร่ในระบบเว็บไซต์ 2 กรณี ดังนี้

เว็บไซต์หลัก คือ เว็บไซต์ <http://www.msu.ac.th> ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยเว็บไซต์ของโครงการวิจัยจะอยู่ที่ <http://www.ltpd.msu.ac.th> โดยใช้คำย่อของ ltpd มาจากส่วนนำของชื่อภาษาอังกฤษโครงการวิจัย คือ "Local Textile Product Delelopment" ซึ่งโครงสร้างของเว็บไซต์ มหาวิทยาลัยจะ Link กับเว็บไซต์ของทุกมหาวิทยาลัย และทุกหน่วยงานราชการในประเทศไทย โดยโฮมเพจของโครงการวิจัยชุดนี้จะอยู่ในส่วนของ "งานวิจัย"

เว็บไซต์เสริม : โครงการวิจัยจะจัดส่งซีดีรอมเว็บไซต์โครงการวิจัย เพื่อพิจารณาจัดลงไว้ในพื้นที่เว็บไซต์ของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว., กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และจะแจ้งให้เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น Upload เว็บไซต์โครงการวิจัยเพื่อเผยแพร่ โดยในส่วนนี้ Webmaster ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จะเป็นผู้ประสานงานกับ Webmaster ของเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการ Upload ผ่านเว็บไซต์ ที่อยู่ที่ <http://www.url.msu.ac.th> .

เอกสารประกอบผลิตภัณฑ์

เอกสารประกอบผลิตภัณฑ์หมายถึง เอกสารที่คณะวิจัยได้จัดพิมพ์-เข้าเล่ม ผลิตภัณฑ์แต่ละกลุ่มชนิด ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการทดสอบตลาด มีระบบการผลิตที่ชัดเจน ที่มี pattern ช่างที่เกี่ยวข้องในผลิตภัณฑ์นั้น ๆ กลุ่มผ้าทอที่จะใช้ เอกสารดังกล่าว ประกอบด้วยกลุ่มผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ปลีกย่อยแต่ละชนิด ซึ่งคณะวิจัยได้จัดทำข้อมูลประกอบไว้ด้วยอย่างชัดเจน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับรหัสผลิตภัณฑ์ เป้าหมาย กลุ่มผืนผ้าที่เป็นวัสดุหลักในการผลิต กลุ่มผู้บริโภค และ โอกาสในการใช้ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคมีความรู้ ความเข้าใจ และมองเห็นถึงคุณประโยชน์ และคุณค่าของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังสามารถสั่งซื้อ หรือสั่งผลิตได้ในกลุ่มผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจากกลุ่มแม่บ้านโครงการวิจัยได้อย่างถูกต้องตรงกัน

เอกสารประกอบผลิตภัณฑ์ชุดนี้ คณะวิจัยได้เข้าเล่มเผยแพร่ไว้ที่ร้านบ้านแพรวา และทำการกลุ่มแม่บ้านสมาชิกโครงการวิจัยทุกกลุ่ม โดยจัดทำเป็นรูปเอกสารเย็บเล่มจำแนกย่อยเป็น

7 ชุด ตามเหตุผลของกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการจริงของผู้บริโภค และเพื่อความสะดวกในการพิจารณา 7 เล่ม คือ

- 1) ผลิตภัณฑ์ชุดแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย
- 2) ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า
- 3) ผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึก
- 4) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ภายในบ้าน
- 5) ผลิตภัณฑ์ประเภทสิ่งตกแต่งบ้าน
- 6) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ในสำนักงาน
- 7) ผลิตภัณฑ์ประเภทหมอนอิง

เอกสารแนบพับ

เอกสารแนบพับหรือโบชัวร์ ของโครงการวิจัย มุ่งเน้นเพื่อการเผยแพร่กระจายประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และโครงการวิจัย ผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง สถานที่ติดต่อ หมายเลขโทรศัพท์ และประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ เอกสารแนบพับชุดนี้ คณะวิจัยได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไว้ที่ร้านบ้านแพรวา และที่ทำการกลุ่มแม่บ้านสมาชิกโครงการวิจัยทุกกลุ่ม และใช้เป็นเอกสารประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงให้ผู้บริโภคได้เข้าถึงข้อมูลของโครงการวิจัยที่ร้านบ้านแพรวา และเว็บไซต์ รวมถึงการประสานเพื่อสั่งผลิตและสั่งซื้อผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

ป้ายนิเทศ

คณะวิจัยได้ดำเนินการจัดทำป้ายนิเทศถาวร ไว้ที่ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์โครงการวิจัยร้าน บ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ องค์ประกอบของบอร์ด คือ ความรู้และภาพประกอบ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับโครงการวิจัย
2. กระบวนการและขั้นตอนการวิจัย
3. นิคมสร้างตนเองลำปาว
4. ผ่าทอพื้นบ้านของนิคมสร้างตนเองลำปาว

อภิปรายผลการวิจัย ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ตลอดเวลาของการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งความสำเร็จของการวิจัยมีได้อยู่ที่ผลิตภัณฑ์ในส่วนที่ผลิตได้ภายใต้กระบวนการทดสอบตลาด ดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น หากแต่คณะวิจัยได้ตั้งเป้าหมายเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดเชิงออกแบบ และแปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้เป็นกระบวนการแห่งการเรียนรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน แก่สมาชิกชุมชนโครงการวิจัยอย่างเป็นวงจร หรือห่วงโซ่การผลิตที่มีพลวัตสืบไปด้วย อย่างไรก็ตาม ด้วยวัตถุประสงค์การวิจัยที่มีเป้าหมายเชิงวัตถุประสงค์ (ผลิตภัณฑ์ 4 กลุ่ม) และเป้าหมายเชิงกระบวนการ (กระบวนการคิด การเชื่อมโยงตลาด การออกแบบ และการแปรรูป) ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งขอบเขตและบริบทของการวิจัยเรื่องนี้ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริบทวิถีชีวิต การของนิคมสร้างตนเองลำปาว หน่วยงาน อบต. และทางจังหวัด และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อยู่ในสังคมเกษตรกรรม

ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้น คณะวิจัยเห็นว่า การพัฒนาชุมชนเพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์ลักษณะนี้ จะต้องใช้ระยะเวลา และเป้าประสงค์ด้านจำนวนคนที่ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง อาจจะมีมาก หรือ น้อยกว่าจำนวนที่ระบุไว้ในโครงการวิจัย เพราะในขั้นตอนการทำงานจะเป็นกระบวนการคัดสรรบุคคลไปในตัว ขณะเดียวกัน คนที่คิดว่าจะเป็นแกนนำ กลับเป็นได้แค่เพียงแกนร่วม และแกนร่วมบางคนกลับมีความชัดเจน มีความสนใจและพัฒนาตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งคณะวิจัยก็จะให้ความรู้เป็นกรณีพิเศษตามความสนใจ เช่น การให้เข้ามาพัฒนาตนเองเสริมในมหาวิทยาลัยเป็นช่วง ๆ

อย่างไรก็ตาม ในช่วงของการพัฒนาความสำเร็จที่แท้จริงของสมาชิกนั้นนอกจากปัจจุบันแล้ว ก็ยังส่งผลกระทบในอนาคตภายหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว ซึ่งแน่นอนว่า คณะวิจัยจะยังคงเข้าไปดูแลชุมชนต่าง ๆ ของกลุ่มสมาชิกนิคมสร้างตนเองลำปาวสืบไป แม้ว่าโครงการจะสิ้นสุดแล้วก็ตาม

เอกสารและบทสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเขียนบทความ²

- ดาริกา เสาร์ม.2546. ตลาดผ้าทอย้อมสีธรรมชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ.
- ดาริกา เสาร์ม. 2545.กลยุทธ์การตลาด. มหาสารคาม : เอกสารประกอบการสอน (ถ่ายเอกสาร).
- ทิพย์อาภา รัตนโรภาส.2542. ศิลปหัตถกรรมผ้าไหม ในโครงการศูนย์ศิลปาชีพ บ้านกุดนาขาม จังหวัดสกลนคร : กรณีศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มศว ประสานมิตร.
- ธงชัย สันติวงษ์.2540. พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- นพรัตน์ มหิพันธุ์.2545. การศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมือง : กรณีศึกษาร้านเล็คโพลีอัมย์ อำเภออมลาคไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. มหาสารคาม : การศึกษาอิสระ บธ.ม. บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญเต็ม พรหมเยี่ยม.2535. ลู่ทางการลงทุนอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม, สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.
- เพลินทิพย์ โกเมศโสภณ.2544.หลักการตลาด.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เพ็ญศรี มีทรานนท์ (ผู้ช่วยผู้ปกครอง นิคมสร้างตนเองลำปาว),สัมภาษณ์ ที่นิคมสร้างตนเองลำปาวเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2547
- นิคมสร้างตนเองลำปาว.2547.รายงานประจำปี 2547. เอกสารอัดสำเนา
- รัชนิกร เกาะแก้ว (ผู้จัดการร้าน “บ้านแพรวา”) ให้สัมภาษณ์ที่ร้านบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว กาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2547
- ศิววรรณ เสรีรัตน์.2543.นโยบายผลิตภัณฑ์และราคา. กรุงเทพฯ : ธนธการพิมพ์.
- ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ 2547. ทัศนศิลป์ปริทัศน์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์. 2547. บรรยายสรุปจังหวัดกาฬสินธุ์. เอกสารอัดสำเนา

² เนื่องด้วยบทความเรื่องนี้เขียนขึ้นจากการสรุปบทสัมภาษณ์งานวิจัย ดังนั้นในส่วนบรรณานุกรมจึงนำเสนอในลักษณะภาพรวม ในเนื้อหาที่คณะวิจัยได้ใช้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ดังกล่าว ซึ่งในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ได้กำหนดอ้างอิงไว้ในเนื้อหาอย่างชัดเจนแล้ว

ภาคผนวก ค

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณี บ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการวิจัย ระหว่างคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวเป็นสินค้าแปรรูป ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดกลุ่มกลางและบน 4 กลุ่มผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก และ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป นั้น

มีผลสืบเนื่อง และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์ สามารถจำแนกได้ 8 ประการ ดังนี้

1. ผลงานวิจัยที่เป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ที่ในขั้นสุดท้ายของกระบวนการวิจัย ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้ถูกออกแบบและพัฒนาไปตามภาวะความต้องการของตลาดจริง อันเป็นผลจากการประเมินตลาด และภาวะการผลิตที่ผู้บริโภคได้เริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องในฐานะผู้กำหนดทิศทางการผลิต ได้กลุ่มผลิตภัณฑ์เพิ่มเติมจาก 4 กลุ่ม ที่เสนอไว้เป็น 7 กลุ่ม ที่ต่างล้วนเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการทดสอบตลาดแล้วทั้งสิ้น ดังปรากฏในรายงานวิจัยในบทที่ 4

2. สมาชิกชุมชนมีรายได้จากมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ สินค้าดังกล่าวย่อมนำมาซึ่งรายได้อย่างต่อเนื่องแก่ชุมชน ประการต่อมาสมาชิกหลักด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้รับการพัฒนาวิธีคิดและวิธีทำงานผ่านกระบวนการวิจัย พวกเขาจึงสามารถเชื่อมโยงความรู้ด้านหลักการผลิตตลาดและผลิตภัณฑ์สู่การผลิตผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ได้อย่างไม่อับจนทางเลือกเมื่อสถานการณ์ตลาดแปรเปลี่ยนไป และสามารถขยายผลสู่สมาชิกอื่นได้อย่างมีพลวัต

3. ผลเชิงกระบวนการวิจัยที่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว โดยเฉพาะในกลุ่มที่เป็นแกนนำร่วมกับคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยจำนวน 9 คน (เสียชีวิตไป 1 คนด้วยโรคมะเร็ง คือนางคำปิ่น ยอดแก้ว) บุคคลเหล่านี้ได้รับการหล่อหลอมด้วยกระบวนการวิจัย การทำงานวิจัย การเดินทางศึกษางานสนาม การเข้ามาเรียนรู้และรับการอบรมเพิ่มเติมที่มหาวิทยาลัย รวมทั้งการทำงานตลาด ดังนั้น ผลการวิจัยที่สำคัญยิ่งกว่า ผลิตภัณฑ์ในข้อที่ 1 คือการปลูกสร้างการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอของกลุ่มตนผ่านกระบวนการวิจัย มิใช่การพัฒนาอย่างเลื่อนลอยอย่างเดิม

4. ผลการวิจัยที่ได้ความเป็นเครือข่าย ความเป็นเครือข่ายอันเป็นผลจากโครงการวิจัยในที่นี้ จำแนกได้ดังนี้

4.1 เครือข่ายระหว่าง คณะวิจัยจากมหาวิทยาลัย และนักวิจัยจากชุมชน ที่ได้ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด มีสภาพเสมือนเครือญาติใกล้ชิด เจ็บ ปวด สุข ทุกข์ ร่วมกัน คณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยได้กลายเป็นสมาชิกสำคัญของแต่ละชุมชน และมีบทบาทต่อชุมชนหลายประการ อาทิ การสร้างคำขวัญให้กับหมู่บ้านต่าง ๆ การนำเสนอชุมชนเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนด้านครุภัณฑ์ประเภทจักรเย็บผ้า และอาคารที่ทำการกลุ่มต่าง ๆ ฯลฯ

4.2 เครือข่ายระหว่างชุมชนกับชุมชน ก่อนหน้านี้ แม้ว่าสมาชิกชุมชนนิคมสร้างตนเองจะมีกลุ่มแม่บ้าน แต่กลุ่มแม่บ้านดังกล่าวยังไม่ได้เกี่ยวร้อยกันอย่างเป็นรูปธรรมด้วยกิจกรรมที่มีเป้าหมายเดียวกัน เมื่อโครงการวิจัยได้ดำเนินการ ได้ผานกลุ่มแม่บ้านอย่างชัดเจน มีการจำแนกบทบาท ฝ่ายทอดผ้า ฝ่ายออกแบบ ตลาด และแปรรูป พวกเขาที่อยู่อย่างหลากหลายหมู่บ้านจึงมีตัวแทนและแกนนำของกลุ่มยอมได้ฝึกและทำงานร่วมกันเป็นหน่วยการผลิตร่วมกันในลักษณะคลัสเตอร์ภายในกลุ่ม ซึ่งส่งผลต่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

4.3 เครือข่ายระหว่างคณะวิจัยกับส่วนอื่น จากการดำเนินโครงการวิจัย ทำให้คณะวิจัยทั้งในส่วนของอาจารย์มหาวิทยาลัยและชุมชนได้ก้าวข้ามพรมแดนเล็ก ๆ ในชุมชนสู่เครือข่ายอื่น ซึ่งทำให้เกิดการพึ่งพากันกว้างขึ้น ที่เป็นรูปธรรมคือ

- หน่วยงานราชการระดับจังหวัด อบต. และโดยเฉพาะนิคมสร้างตนเอง สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ใช้โครงการวิจัยชุดนี้ของนิคมสร้างตนเองเป็นสถานที่ศึกษาดูงานด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นบ้านอย่างสม่ำเสมอ ปัจจุบัน สมาชิกหลักกลุ่มต่าง ๆ ได้เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน ขณะที่สมาชิกแกนนำได้ถูกรับเชิญเป็นวิทยากรอบรมให้กับชุมชนอื่นอยู่เสมอ ๆ
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม คณะวิจัยได้รับความกรุณาจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ให้ คุณเพ็ญจิตต์ มาประจง หัวหน้าฝ่ายออกแบบสิ่งทอ เป็นที่ปรึกษา ทำให้คณะวิจัย ชุมชนและกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมอย่างใกล้ชิด มีการเชื่อมโยงทั้งความรู้ การอบรม และการเปิดตลาดที่กรุงเทพฯ
- เครือข่ายระหว่างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกับชุมชน จากการที่คณะวิจัยได้เชื่อมโยงวิทยากรสำคัญเฉพาะด้าน ที่มาถ่ายทอดความรู้ที่มหาวิทยาลัยสู่ชุมชน หรือการนำแกนนำสำคัญของชุมชนเข้ามาร่วมรับการอบรมที่มหาวิทยาลัยอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการที่หัวหน้าโครงการวิจัยได้เข้าศึกษาระยะสั้นกับสถาบันดุสิตศิลป์ แพชั่นดีไซน์ ทำให้นอกจากได้รับความรู้มาถ่ายทอดด้วยตนเองแล้ว ยังได้เชื่อมต่อกับคณาจารย์ กลุ่มลูกศิษย์ได้เข้ามาร่วมกันพัฒนาแฟชั่นที่นิคมสร้างตนเอง และเป็นที่ปรึกษาสำคัญ

กับสมาชิกกลุ่มบ้านหนองสอ ที่เป็นกลุ่มหลักด้านการแปรรูปแพ้งขึ้นและ
เครื่องแต่งกายด้วย

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ทั้งที่ได้ไปศึกษาดูงานโครงการแล้ว และในอนาคตสามารถใช้ "ห่วงโซ่การผลิต" ตามโครงการวิจัยเป็นแบบในการพัฒนา โดยมุ่งเน้นการศึกษาตลาด การแปรรูป การทดสอบตลาด การนำเสนอผลิตภัณฑ์ อย่างครบวงจร มิใช่เป็นเพียงการตัดช่วงพัฒนาที่ส่วนใดส่วนหนึ่ง ซึ่งเมื่อถอนตัวออกจากการพัฒนาแล้วกิจกรรมก็มักจะจบลงไปด้วย ดังนั้น กิจกรรมในการนำผลการวิจัยเรื่องนี้ จึงรวมถึงมิติของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนของการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตผ้าทอพื้นเมืองในมิติชุมชน ให้เปลี่ยนมุมมองการพัฒนาไปสู่การใช้ฐานคิดและมุมมองการพัฒนาอุตสาหกรรมผ้าทอท้องถิ่นแบบครบวงจร

6. นิคมสร้างตนเองลำปาว หน่วยงาน อบต อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอท่าคันโท และอำเภอเมือง รวมทั้งจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่การปกครองได้รับประโยชน์โดยตรง จากผลงานผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมา รวมถึงการพัฒนาและฟื้นฟูรูปแบบ โครงสร้าง และกรรมวิธีการผลิตขึ้นมาภายใต้การดำเนินการของโครงการวิจัย ซึ่งกิจกรรมที่จะสืบต่อจากโครงการวิจัยชุดนี้คือการที่จังหวัดกาฬสินธุ์ได้นำกิจกรรมของโครงการวิจัยจัดอยู่ในแผนระยะสั้นและระยะยาวของจังหวัดกาฬสินธุ์ด้วย

7. หน่วยงานราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้เกิดเครือข่ายชุมชนที่มีศักยภาพด้านการผลิตอย่างรอบด้าน ซึ่งทำให้เกิดความเข้มแข็งแก่ชุมชนอย่างแท้จริง เพราะพวกเขามีต้นทุนสำคัญในการประกอบการอุตสาหกรรมชุมชน และเรียนรู้ระบบการบูรณาการกับทรัพยากรทางภูมิปัญญาสู่การผลิตภายใต้บริบทสังคมร่วมสมัย ให้พึ่งพาระหว่างกัน อันเป็นการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างสถาพร

8. ประโยชน์ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า ผลลัพธ์ของการวิจัยจะมีทั้งในส่วนที่เป็นตัวผลิตภัณฑ์ และผลสืบเนื่องเชิงกระบวนการ และเนื่องด้วยกิจกรรมของโครงการวิจัยตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนกลาง คือแหล่งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติภูเก้า และแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ ผลผลิตและกระบวนการผลิตจึงได้มีส่วนสำคัญต่อการสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในมิติของการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวา ให้มีประเภท ขนาด และราคาที่เหมาะสมต่อการซื้อได้อย่างสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งปรากฏที่ร้าน "บ้านแพรวา" เป็นการช่วยสนับสนุนผืนผ้าแพรวาที่ได้รับสมญาว่า ราชนิแห่งใหม่ แต่มีราคาสูงให้ผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวสามารถซื้อได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ กลุ่มสมาชิกโครงการวิจัย ยังได้นำผลงานของตนไปวางจำหน่าย ณ จุดของการท่องเที่ยวด้วย เป็นต้น

ภาคผนวก ง

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ดำเนินการมา
และผลงานที่ได้รับตลอดโครงการวิจัย

Grant Chart

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าแพรวาและผ้าทอชนิดอื่นของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวให้เป็นสินค้าแปรรูป ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดกลุ่มต่าง ๆ 4 กลุ่มผลิตภัณฑ์ คือ 1. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องนุ่งห่ม 2. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยในครัวเรือนและสำนักงาน 3. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับตกแต่งและของที่ระลึก 4. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยทั่วไป	ขั้นที่ 1 ศึกษาวิจัยตลาดเพื่อความสัมพันธระหว่างผลิตภัณฑ์ (Product) ความต้องการของตลาดเป้าหมาย (Target market) (1 เดือน)	- นักวิจัยหลักของโครงการศึกษาภาคสนาม เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ ข้อมูลด้านการออกแบบ การผลิตและการตลาด ของสินค้าแปรรูปจากผ้าทอพื้นบ้านในสถานที่ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้ากลุ่มต่าง ๆ ทั้งในส่วนของภาคเอกชนและ กลุ่มอาชีพผลิตผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งด้านการผลิตและการจำหน่าย ในหลายพื้นที่ ได้แก่ - จังหวัดเชียงใหม่ - จังหวัดลำพูน - กรุงเทพมหานคร - หนองคาย - จังหวัดอุดรธานี - จังหวัดขอนแก่น - สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ และสัมภาษณ์บุคลากรจากภาคราชการ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงพาณิชย์ เพื่อศึกษาทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน และแนวทางการส่งเสริมให้ผู้ผลิตประสม	การดำเนินโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้าน กรณี บ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็น การวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการวิจัย ระหว่างคณะวิจัย จากมหาวิทยาลัย มหาสารคาม และ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาว มีผลที่ได้รับจากโครงการดังนี้

**ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ดำเนินการ
มาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ**

Grant Chart

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิจัยในที่นี้หมายถึง คณะวิจัยที่ประกอบด้วยนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และคณะวิจัยจากนิคมสร้างตนเองลำปาว มีส่วนร่วมตลอดทุกขั้นตอนการวิจัย การวิจัยเรื่องนี้มี 9 ขั้นตอนการวิจัย ใช้เวลาการวิจัย 18 เดือน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิจัยตลาดเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ (Product) ความต้องการของตลาดเป้าหมาย(Target market) (1 เดือน)

ขั้นที่ 2 ขึ้นออกแบบและสร้างต้นแบบ (4 เดือน)

ขั้นที่ 3 ประเมินผล และทดลองตลาดรอบที่ 1 (2 เดือน)

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รอบที่ 1 (3 เดือน)

ขั้นที่ 5 ประเมินผลและการทดลองตลาดรอบที่ 2 (2 เดือน)

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รอบที่ 2 (2 เดือน)

ขั้นที่ 7 ถ่ายทอดความรู้ วิธีคิด และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ฯ แก่สมาชิกกลุ่มทอผ้า (2เดือน)

ขั้นที่ 8 นำเสนอ “บ้านแพรวา” และผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย (1เดือน)

ขั้นที่ 9 เขียนรายงานเสนอผลการวิจัย (1เดือน)

การดำเนินกิจกรรมการวิจัยของโครงการได้ดำเนินการตามแผนการวิจัยที่ได้วางไว้ และสามารถสรุปผลการดำเนินงานตามขั้นตอนของแผนการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
		ความสำเร็จทั้งในด้านการผลิตและการจำหน่าย 1. ผู้ประกอบการ 2. บุคลากรจากกระทรวงอุตสาหกรรม 3. บุคลากรจากกระทรวงพาณิชย์ได้ทำการศึกษา ■ เอกสารงานวิจัย สิ่งพิมพ์ และสื่อเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ■ เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งห้องสมุด เอกสารของกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงพาณิชย์ และเอกสารจากแหล่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาข้อมูลการพัฒนาเกี่ยวกับผ้าทอและข้อมูลด้านการปรับปรุงและการตลาดของผ้าทอ เพื่อให้สามารถสร้างทิศทางการพัฒนาผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ สรุปเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยในประเด็น - การออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน - การผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน - การตลาดผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ■ ประชุมวางแผนงาน เชิญนักวิจัย ที่ปรึกษา และผู้ร่วมโครงการทุกคน เข้าร่วมประชุมสรุปผลการสำรวจตลาดเบื้องต้น วิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง สรุปแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และร่วมจัดทำแผนเพื่อพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ 1. ผลงานวิจัยที่เป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ที่ถูกออกแบบและพัฒนาไปตามภาวะความต้องการของตลาดจริง ได้กลุ่มผลิตภัณฑ์เพิ่มเติมจาก 4 กลุ่มที่เสนอไว้เป็น 7 กลุ่ม ที่ต่างล้วนเป็นผลิตภัณฑ์ผ่านการทดสอบตลาดแล้วทั้งสิ้น 2. สมาชิกชุมชนมีรายได้เพิ่มจากการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าทอของชุมชน

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
	ขั้นที่ 2 ฐานออกแบบและสร้างต้นแบบ (เดือนที่ 3-5)	- วิเคราะห์ศักยภาพของผ้าทอของนิคมสร้างตนเองลำปาว นักวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนของ การออกแบบและการผลิต เข้าไปศึกษาทัศนภาพในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพด้านปัจจัยการผลิต ความชำนาญในการผลิต และกำลังการผลิตของสมาชิกกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาว เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบในการพัฒนานาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอของชุมชน - ออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ต้นแบบบรรจุภัณฑ์ และชุดสื่อสัญลักษณ์ - ออกแบบผลิตภัณฑ์ แพ็คเกจ และชุดสื่อสัญลักษณ์ ภายใต้เงื่อนไขของทิศทางการพัฒนานาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านและศักยภาพด้านการผลิตของสมาชิกกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาว - วิเคราะห์ต้นแบบ แพ็คเกจ และชุดสื่อสัญลักษณ์ ที่ทำการออกแบบไว้เพื่อคัดเลือกแบบที่เหมาะสมและพัฒนาแบบที่ยังมีข้อบกพร่อง ผู้ร่วมโครงการวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ร่วมกันพิจารณาแบบผลิตภัณฑ์ที่ฝ่าย ออกแบบสร้างขึ้น เพื่อพิจารณาคัดเลือกแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านและศักยภาพด้านการผลิตของสมาชิกกลุ่ม และเป็นแบบที่เป็นไปได้ในแง่ของการผลิตและการจำหน่าย	3. ความรู้เชิงกระบวนการ พัฒนาลิขิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านด้วยวิธีการวิจัยที่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านนิคมสร้างตนเองลำปาวได้รับรู้ โดยเฉพาะในกลุ่มที่เป็นแกนนำ ร่วมกับคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยจำนวน 9 คน และสมาชิกที่เข้ารับการถ่ายทอด ซึ่งเป็นองค์ความรู้ทั้งในเชิงกระบวนการ ทฤษฎี และการปฏิบัติ ที่ผู้รับการถ่ายทอดสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงธุรกิจได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
		■ นักวิจัยหลักออกทำงานภาคสนามเพื่อชี้แจงขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านแก่สมาชิกกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาง ■ คัดเลือกตัวแทนสมาชิกในชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนเข้าร่วมการสร้างและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ ■ จัดกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการออกแบบและการผลิตแก่ตัวแทนสมาชิกกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปางที่เข้าร่วมการสร้างและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ ■ ผลิตต้นแบบ แพ็คเกจ และชุดสื่อสัญลักษณ์ นักวิจัยหลัก นักวิจัยฝ่ายออกแบบ นักวิจัยฝ่ายผลิตผลิตภัณฑ์ ทำงานร่วมกับตัวแทนสมาชิกกลุ่มนิคมสร้างตนเองลำปาง ที่เข้าร่วมการสร้างและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ ในการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ และจัดทำแพ็คเกจและชุดสื่อสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ■ วิเคราะห์ต้นแบบ แพ็คเกจ และชุดสื่อสัญลักษณ์ จัดการประชุมเพื่อวิเคราะห์ต้นแบบ แพ็คเกจ และชุดสื่อสัญลักษณ์ โดยนักวิจัยหลักและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย	4. ผลการวิจัยที่ได้ความ เป็นเครือข่ายที่สามารถเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ■ เครือข่ายระหว่าง คณะวิจัยจาก มหาวิทยาลัย และ นักวิจัยจากชุมชน ซึ่งเป็นเครือข่ายต่อเนื่อง จากการดำเนิน กิจกรรมการวิจัยที่จะ เป็นแรงส่งเสริมการพัฒนาต่อเนื่องของ ชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
	ขั้นที่ 3 ประเมินผล และทดลองตลาดรอบที่ 1 (เดือนที่ 6-7)	ประเมินผลบรรจุกุณและผลิตภัณฑ์รอบ 1 คณะวิจัยและที่ปรึกษาโครงการวิจัยร่วมประเมินและให้ข้อเสนอแนะและผลิตภัณฑ์และบรรจุกุณรวมทั้งสื่อสัญลักษณ์และสื่อโฆษณา เพื่อเชื่อมโยงไปสู่กลุ่มลูกค้าต่าง ๆ ได้มีการจัดการประชุมร่วมคณะวิจัยทุกฝ่าย (นักวิชาการ/ชุมชน/ที่ปรึกษา) เพื่อประเมินบรรจุกุณและผลิตภัณฑ์ในช่วง ก่อนนำไปทดลองตลาดด้วยการจำหน่ายจริง และมีการประเมินผลิตภัณฑ์จากคณะวิจัยฝ่ายผลิตและชุมชนเป็นระยะขณะพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมการจำหน่าย	เครือข่ายระหว่างชุมชนกับชุมชน ที่สามารถเสริมสร้างศักยภาพการผลิตของชุมชนให้มีฐานที่เพิ่มแข็งแกร่ง
		- ทดลองตลาดผลิตภัณฑ์ต้นแบบด้วยการจำหน่ายจริง นำผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่จัดทำขึ้นเพื่อการทดสอบตลาดออกจำหน่ายจริงตามสถานที่ที่กำหนดไว้ คือ - ร้านบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว - ห้างบิ๊กซี ขอนแก่น - ห้างเซ็นทรัลพลาซา กรุงเทพฯ - การออกร้านจำหน่ายสินค้าในพื้นที่ - การออกร้านจำหน่ายระดับภูมิภาค - การออกร้านจำหน่ายระดับประเทศ	เครือข่ายระหว่างชุมชน คณะวิจัยกับหน่วยงานอื่น เช่น หน่วยงานราชการ ระดับจังหวัด และท้องถิ่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และสถาบันผู้ชำนาญการ เช่น สถาบันด้านการออกแบบต่าง ๆ ซึ่ง เป็นเครือข่ายที่สามารถส่งเสริมชุมชนการวิจัยให้

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
	ขั้นที่ 4 ปรับปรุงต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รอบที่ 1 (3 เดือน-มีย-สด)	- จัดการประชุมร่วมผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกฝ่าย เพื่อประเมินผลผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ผลการทดลองจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และเป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในขั้นตอนต่อไป - ปรับปรุงต้นแบบผลิตภัณฑ์ คณะวิจัยอันประกอบด้วยคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยและจากชุมชนนิคมสร้างตนเองลำปาว ได้ปรับปรุงต้นแบบจากข้อมูลที่ได้ในการทดสอบตลาด โดยคำนึงถึงศักยภาพเดิมของชุมชนเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้ 1. ผลิตภัณฑ์ชุดเดิมที่จำหน่ายได้ดีเป็นที่ต้องการของตลาด คำนึงค่ากับการผลิตและจำหน่ายของชุมชนผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ คณะวิจัยได้คัดเลือกเป็นผลิตภัณฑ์ที่พร้อมจะนำมาถ่ายทอดได้เลย 2. ผลิตภัณฑ์ชุดเดิมที่ต้องปรับปรุงองค์ประกอบบางอย่าง ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้คณะวิจัยได้นำมาพิจารณาเพื่อทำการออกแบบปรับปรุงผลิตภัณฑ์เป็นรายชิ้น ตามองค์ประกอบที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาองค์ประกอบอื่น ๆ เสริมให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมที่สุดยิ่งขึ้น	สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง 5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนสามารถใช้ “ห่วงโซ่การผลิต” ตามโครงการวิจัยเป็นแบบในการพัฒนาโดยมุ่งเน้นการศึกษาตลาด การแปรรูป การทดสอบตลาด การนำเสนอผลิตภัณฑ์ อย่างครบวงจร 6. นิคมสร้างตนเองลำปาว หน่วยงานท้องถิ่น อบต อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอท่าคันโท และอำเภอเมือง รวมทั้งจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็น

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
		3. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่กลุ่มนิคมฯมีความถนัดและมีทุนทางวัฒนธรรมรองรับการออกแบบและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ 4. คัดผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นที่นิยมของตลาด หรือผลิตแล้วไม่คุ้มค่าออกจากการปรับปรุงต้นแบบ เป็นผลิตภัณฑ์ - ปรับปรุงต้นแบบบรรจุภัณฑ์ คณะวิจัยได้ปรับปรุงบรรจุภัณฑ์จากบรรจุภัณฑ์ที่เป็นบรรจุภัณฑ์หุ้มด้วยพลาสติกใส คัดตราสัญลักษณ์และเอกสารนำเสนอประกอบผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้ออกแบบไว้ในขั้นแรก หลังจากได้นำสินค้าไปทดสอบตลาดและทำการประเมินผลการตอบรับของผู้บริโภค ได้นำข้อมูลความต้องการ – รสนิยมของผู้บริโภค ผนวกกับการเสริมส่งคุณค่าของผลิตภัณฑ์ และสามารถมองเห็นได้โดยไม่ต้องสัมผัสกับผลิตภัณฑ์ - ผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นการถนอมรักษาผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการคำนวณถึงต้นทุนผลิตภัณฑ์มาประกอบการปรับปรุง จึงมีการทำบรรจุภัณฑ์ถุงแก้ว ติดแถบที่ส่วนหัว โดยแถบส่วนหัวของถุงมีข้อมูลนำเสนอ และแบ่งบอกลักษณะ ประเภท ราคา ฯลฯ ของผลิตภัณฑ์ด้วย นอกจากนี้ องค์ประกอบย่อยของเอกสารนำเสนอผลิตภัณฑ์และแบบร่างสัญลักษณ์ คือป้ายห้อยผลิตภัณฑ์และป้ายผ้า (label) ติดแผ่นในผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้น	เจ้าของพื้นที่การปกครองได้รับประโยชน์โดยตรง จากผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมา รวมถึงการพัฒนาและฟื้นฟูรูปแบบ โครงสร้าง และกรรมวิธีการผลิต ขึ้นมาภายใต้การดำเนินการของโครงการวิจัย ซึ่งกิจกรรมที่จะสืบต่อจากโครงการวิจัยชุดนี้คือการที่จังหวัดกาฬสินธุ์ได้นำกิจกรรมของโครงการวิจัยจัดอยู่ในแผนระยะสั้นและระยะยาวของจังหวัดกาฬสินธุ์ด้วย

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
	ขั้นที่ 5 ประเมินผลและการทดลองตลาดรอบที่ 2 (2 เดือน)	■ การประเมินผลงานผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ คณะวิจัยได้ทำการปรับปรุงต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ จากการทดสอบตลาด และจัดการประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ หลังจากที่คุณคณะวิจัยตอบรับด้วยคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยและจากชุมชนนิคมสร้างตนเองลำปาง ได้ปรับปรุงต้นแบบจากข้อมูลที่ได้ในการทดสอบตลาดแล้ว คณะวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลการพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ จากการทดสอบตลาดครั้งที่ 1 โดยมีคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยและได้เชิญ คุณเพียงจิตต์ มาประชุม หัวหน้ากลุ่มงานออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้า ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (ถือเป็นภาพความคิดแทนกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม) คุณนิศาชล บุปผาสังข์ (ผู้จัดการร้านนิศาชล) และ คุณประกะอบ แสงวิสิทธิ์ (นักออกแบบร้านนิศาชล) ท่านหลังถือเป็นภาพความคิดแทนฝ่ายเอกชนผ้าทอพื้นเมืองที่มีศักยภาพสูงสุดแห่งหนึ่งของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ) มาร่วมทำการประเมินด้วย ผลการประเมินพบว่า ในส่วนของบรรจุภัณฑ์มีมาตรฐานสากลที่สามารถจัดวางจำหน่ายที่ได้ได้อย่างเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์	7. หน่วยงานราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้เกิดเครือข่ายชุมชนที่มีศักยภาพด้านการผลิตอย่างรอบด้าน ซึ่งทำให้เกิดความเข้มแข็งแก่ชุมชนอย่างแท้จริง 8. ประโยชน์ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า ผลลัพธ์ของการวิจัยจะมีทั้งในส่วนที่เป็นตัวผลิตภัณฑ์ และผลสืบเนื่องเชิงกระบวนการและเนื่องด้วยกิจกรรมของโครงการวิจัยตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลาง

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
		ในส่วนของผู้ผลิตพันธุ์ มีการออกแบบที่นำสนใจและน่าจะตรงกับตลาดเป้าหมาย โดยเฉพาะผู้ผลิตพันธุ์กลุ่มของที่จะปลูกทั่วไปชุดใหม่ที่ทำจากผ้าไหมแพรวา นับเป็นทางเลือกที่ดีให้กับผู้มีรายได้อาจสูง ซึ่งอยู่ในมาตรฐานของการส่งออกได้ เช่นเดียวกันกับผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอที่ได้จากการบูรณาการวิถีการทอด้วยการเก็บมัด ผนวกกับการกำหนดขนาดพื้นที่ที่ออกแบบรองรับแล้ว และการย้อมสีธรรมชาติ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้กับการพัฒนาโดยการเชื่อมโยงทั้งสามส่วน คือ ภูมิปัญญาเดิม การออกแบบใหม่ และการตลาดเข้าด้วยกัน ส่วนกรณีของเคหะสิ่งทอที่เป็นผ้าคราม ที่ได้จากการมัดหมี่ด้วยนั้น ขาดความลงตัวในการจัดวางตำแหน่งของลวดลายสู่ผลิตภัณฑ์ แต่ในด้านของความประณีตบรรจงในการผลิตนั้นได้มีสูงขึ้นมา ซึ่งกรณีดังกล่าว ภายหลังการนำผลิตภัณฑ์ไปทดลองตลาดแล้ว คณะวิจัยจะทำการวางแผนการพัฒนาผ้ามัดหมี่เพื่อรองรับการแปรรูปโดยตรง เช่นกันกับการแก้ปัญหาผ้าชนิดนี้ได้ทำไปแล้ว	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนกลาง คือแหล่ง พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ภูเก้า และแหล่ง โบราณคดีที่สำคัญ ผลิตและกระบวนการ ผลิตจึงมีส่วนสำคัญ ต่อการสนับสนุนการ ท่องเที่ยว อีกอย่างหนึ่ง 9. ผลจากกิจกรรมการ นำเสนอโครงการและ ผลิตภัณฑ์จาก โครงการวิจัย ที่เป็นสื่อ ส่งเสริมด้านการตลาด แก่ชุมชนที่ผลิตสินค้า ต่อเนื่องจาก โครงการวิจัย ได้แก่

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
		- การถ่ายทอดที่นิคมสร้างตนเองลำปาว เป็นสรุปผลกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในการวิจัยร่วมกับชุมชน และการถ่ายทอดความรู้ในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็น Know-how แก่สมาชิกชุมชนที่เข้ารับการถ่ายทอด - การถ่ายทอดที่กลุ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านในนคร ซึ่งเป็นหนึ่งในชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านกับโครงการวิจัยและอาสาเป็นเจ้าภาพในการถ่ายทอดความรู้ภาคปฏิบัติการในกระบวนการผลิตเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ เนื่องจากการถ่ายทอดกระบวนการผลิตต้องให้สมาชิกอาศัยอยู่ร่วมกันจึงจำเป็นต้องใช้ทั้งที่พัก การรับประทานอาหาร และอุปกรณ์ในการผลิตร่วมกัน ซึ่งจากกระบวนการถ่ายทอดในครั้งนี้สามารถทำให้เกิดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ในเชิงเทคนิคการผลิตได้เป็นอย่างดี เพราะทั้งคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัย คณะวิจัยจากชุมชน และสมาชิกชุมชนที่เข้ารับการถ่ายทอดสามารถถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้อย่างใกล้ชิดติดเป็นกันเองฉันญาติมิตร	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
	ขั้นที่ 6 ปรับปรุงและพัฒนา ต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุ ภัณฑ์รอบที่ 2 (2 เดือน)	■ การทดสอบตลาดรอบที่ 2 โดยการนำผลิตภัณฑ์ผ่านการปรับปรุง ทำการตลาดซ้ำรอบที่ 2 โดยดำเนินการวิจัย เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 3 (การประเมินผลและการทดลองตลาด รอบที่ 1) คณะวิจัยได้นำผลิตภัณฑ์ผ่านการปรับปรุง และ ประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้เชิญวิทยากรพิเศษมาร่วม ประเมินเพิ่มเติมด้วยนั้น ไปทำการจำหน่ายจริงตามพื้นที่ที่กำหนดไว้ดังในการทดสอบตลาดครั้งแรก ■ คณะวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ การตลาด การ พัฒนาผลิตภัณฑ์ ร่วมกันวิเคราะห์ผลการทดสอบตลาดครั้งที่สอง เพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่ประสบผลสำเร็จทางด้านการตลาดและได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค และสรุปเป็น แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการคัดเลือกในขั้นสุดท้าย เพื่อให้สามารถเตรียมกระบวนการถ่ายทอดการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ให้แก่สมาชิกชุมชนต่อไป จากการทดสอบตลาดใน รอบที่สอง คณะวิจัยฝ่ายการตลาดได้ทำการศึกษาลงใน รายละเอียดของแต่ละผลิตภัณฑ์มากขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลของ ผลิตภัณฑ์แต่ละรายการประกอบการศึกษาให้คณะผู้เชี่ยวชาญ สามารถวิเคราะห์ผลการทดสอบตลาดและคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนได้อย่างชัดเจน	■ เก็บใบเสร็จโครงการวิจัย ■ แผ่นพับ ■ บอร์ดนำเสนอที่บ้านแพรวา ■ แบบผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง หรือ แคตตาล็อก

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
		▪ พัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์รอบที่ 2 1. การปรับปรุงวัตถุดิบและต้นทุนการผลิต การพัฒนาสินค้าเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบแบบรูปที่เหมาะสม คณะวิจัยได้ทำการพัฒนาในหลายประเด็น ได้แก่ - การปรับปรุงวัตถุดิบ เช่น การผลิตผ้าแพรวาจากเส้นใยฝ้ายเพื่อให้ได้ผ้าแพรวาที่มีราคาต้นทุนต่ำลง รวมทั้งการวิจัยที่มีปัญญากการทอผ้าวิจิตรและผ้ามัดหมี่แบบดั้งเดิมและการย้อมเส้นใยด้วยสีธรรมชาติ เพื่อสร้างความหลากหลายให้แก่ผลิตภัณฑ์ - การปรับปรุงต้นทุนจากกระบวนการผลิต เช่น ปรับเปลี่ยนกระบวนการทอผ้าให้เหมาะสมกับการการนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ จากการทำผ้าแพรวาเป็นชิ้นขนาดเดียว คือ 5 เมตร ประกอบด้วยสีพื้นและลายแพรวาอย่างละครึ่ง เป็นการทอผ้าแยกลายและสีพื้น เมื่อนำผ้ามาแปรรูปสามารถปรับการออกแบบให้สีและลายแพรวาแปรรูปตามการออกแบบได้อย่างอิสระโดยไม่เกิดการสูญเสียจากการตัดผ้าทิ้ง และการทอผ้าตามขนาดผลิตภัณฑ์ คือมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ไว้ก่อนล่วงหน้าพร้อมทั้งกำหนดขนาดและเทคนิคการทอไว้ก่อน เมื่อทำการทอผ้าจะได้ผ้าในรูปแบบและขนาดที่ต้องการพอดีโดยไม่ต้องตัดผ้าเลย	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
		2. การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ตามองค์ประกอบการออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ - การปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์ - รูปแบบ โดยการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จแล้วเพิ่มเติมให้เกิดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ - การสร้างคอลเลคชั่น ออกแบบขยายกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผลิตภัณฑ์เดียวเป็นผลิตภัณฑ์เข้าชุดกันหลายผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มโอกาสการจำหน่ายให้แก่ผลิตภัณฑ์ - ขนาด การสร้างความหลากหลายให้แก่ผลิตภัณฑ์ด้วยการเพิ่มผลิตภัณฑ์ให้มีหลายขนาดมากยิ่งขึ้น - การปรับปรุงสีส้นและลวดลาย - การปรับปรุงสีส้นและลวดลาย ของผลิตภัณฑ์เป็นการออกแบบและพัฒนาสีส้นเนื่องมาจากการพัฒนาผ้าผืนให้ได้สีส้นและลวดลายที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและการออกแบบ หลังจากนั้นก็ว่าที่ออกแบบสีส้นและลวดลายใหม่มาทำการออกแบบเพื่อแปรูปผลิตภัณฑ์ตามกลุ่มที่ต้องการปรับปรุงในองค์ประกอบนี้ - การปรับปรุงการตกแต่งผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มจุดเด่นและสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
	ขั้นที่ 7 ถ่ายทอดความรู้ วิธีคิด และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ฯ แก่สมาชิกกลุ่มทอผ้า (2 เดือน)	- การปรับปรุงคุณภาพการผลิต ให้ความรู้และเผยแพร่ และ มีการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ก่อนการจำหน่าย ▪ พัฒนาด้านแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ารอบที่ 2 จากการพัฒนาด้านชิ้นแรกและนำไปใช้จริงเมื่อนำผลิตภัณฑ์ไปทดลองจำหน่ายพบว่า บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่พัฒนาขึ้นนั้นมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดีในครั้งนี้นี้จึงยังคงรูปแบบบรรจุภัณฑ์เดิม สำหรับตราสัญลักษณ์เดิมมีการปรับเปลี่ยนเพื่อความสอดคล้องกับสีบนเสื้อเพียงเล็กน้อย ▪ การถ่ายทอดความรู้ วิธีคิดด้านการออกแบบ พร้อมไปกับวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่ได้รับการพัฒนาจากขั้นตอนที่ 1-6 เป็นเสมือนการสรุปรวมกระบวนการถ่ายทอดด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน (learning by Doing) ซึ่งประเด็นสำคัญทั้งทางวิชาการด้านการออกแบบ การตลาด การแปรรูปในระดับลึก สำหรับผลิตภัณฑ์ มากกว่าการเริ่มต้นถ่ายทอดใหม่ ทั้งนี้ เพราะในการวิจัยจริง ๆ นั้น เราไม่สามารถที่จะรอคอยการเรียนรู้ ณ ขั้นตอนสุดท้ายได้ ด้วยว่า ผลิตภัณฑ์ที่ดูขายและได้รับข้อเสนอแนะจากการประเมินตลาด โดยเฉพาะจากลูกค้า คณะวิจัยจะรับวิเคราะห์แนวทางพัฒนาร่วมกับสมาชิก	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
		แล้วรีบแก้ไขและนำไปจำหน่ายทันที ซึ่งทำให้มีการถ่ายทอดระหว่างกันจนได้ที ดังนี้ กระบวนการถ่ายทอดหลัก 2 เดือน นั้น จึงเน้นการทบทวน หลักวิชาการตลาดจาก ผศ.ศรียา เสาร์ม และคณะอาจารย์จากคณะการบัญชีและการจัดการ การแก้ปัญหาอันเกิดจากตัวแปรอิสระ และการเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ในระดับละเอียด ประณีต ยิ่งขึ้น ผลรวมจากกระบวนการวิจัยที่ได้ในขั้นสุดท้ายที่ล้ำค่าและได้นำมาถ่ายทอดแก่กลุ่มสมาชิกนิคมสร้างตนเองลำปาวที่สนใจ คือ ความรู้ในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็น Know-how ซึ่งชาวสมาชิกนิคมสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองตามวิถีการของผลิตภัณฑ์ในตลาดที่ผลิตภัณฑ์เดิมจะค่อย ๆ หมดอายุและจำเป็นต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ออกมาทดแทนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มสามารถดำรงธุรกิจอยู่ในตลาดการค้าผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านได้อย่างยั่งยืน ■ การถ่ายทอดความรู้จากโครงการวิจัยมีการจัดขึ้นใน 3 ส่วน คือ - การถ่ายทอดที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นการถ่ายทอดความรู้ภาคทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้าน ทั้งความรู้เรื่องการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้าน การออกแบบ การตลาด การผลิตในเชิงอุตสาหกรรม	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
	ขั้นที่ 6 ปรับปรุงและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รอบที่ 2 (2 เดือน)	■ การทดสอบตลาดรอบที่ 2 โดยการนำผลิตภัณฑ์ผ่านการปรับปรุง ทำการตลาดรอบที่ 2 โดยดำเนินการวิจัย เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 3 (การประเมินผลและการทดลองตลาดรอบที่ 1) คณะวิจัยได้นำผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการปรับปรุง และประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้เชิญวิทยากรพิเศษมาร่วมประเมินเพิ่มเติมด้วยนั้น ไปทำการจำหน่ายจริงตามพื้นที่ที่กำหนดไว้ดังในการทดสอบตลาดครั้งแรก ■ คณะวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ การตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ร่วมกันวิเคราะห์ผลการทดสอบตลาดครั้งที่สอง เพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่ประสบผลสำเร็จทางด้านการตลาดและได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค และสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการคัดเลือกในขั้นสุดท้าย เพื่อให้สามารถเตรียมกระบวนการถ่ายทอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้แก่สมาชิกชุมชนต่อไป จากการทดสอบตลาดในรอบที่สอง คณะวิจัยฝ่ายการตลาดได้ทำการศึกษาถึงรายละเอียดของแต่ละผลิตภัณฑ์มากขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลของผลิตภัณฑ์แต่ละรายการประกอบการศึกษาให้คณะผู้เชี่ยวชาญสามารถวิเคราะห์ผลการทดสอบตลาดและคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนได้อย่างชัดเจน	■ เว็บไซต์โครงการวิจัย ■ แผ่นพับ ■ บอร์ดนำเสนอที่บ้านแพรวา ■ แบบผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง หรือแคตตาล็อก

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
		2. เอกสารนำเสนอผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง เป็นเอกสารที่คณะวิจัยได้รวบรวมเอารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในโครงการวิจัย และผ่านการทดสอบตลาดเป็นอย่างดีแล้ว นำมานำเสนอในรูปแบบสมุดรูปภาพผลิตภัณฑ์พร้อมค่านำเสนอผลิตภัณฑ์ คำอธิบายให้ควมรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นเอกสารที่ลูกค้าสามารถนำมาพิจารณาผลิตภัณฑ์และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของโครงการได้ แม้ว่าผลิตภัณฑ์นั้นจะไม่มีวางจำหน่ายในร้านจำหน่ายในขณะนั้น โดยเป็นสื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ต่อลูกค้าที่มีประโยชน์ต่อผู้ผลิตเป็นอย่างมาก เอกสารประกอบผลิตภัณฑ์ชุดนี้ คณะวิจัยได้เข้าเล่มเผยแพร่ไว้ที่ร้านบ้านแพรวา และที่ทำการกลุ่มแม่บ้านสมาชิกโครงการวิจัยทุกกลุ่ม โดยจัดทำเป็นรูปเอกสารเย็บเล่มจำนวนน้อยเป็น 7 ชุด ตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการจริงของผู้บริโภค และเพื่อความสะดวกในการพิจารณา 7 เล่ม คือ 1) ผลิตภัณฑ์ชุดแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย 2) ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า 3) ผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้เล็ก 4) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ภายในบ้าน 5) ผลิตภัณฑ์ประเภทสิ่งตกแต่งบ้าน	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
	ขั้น ขั้นที่ 8 นำเสนอ “บ้านแพรวา” และผลิตภัณฑ์โครงการวิจัย (1 เดือน)	จากกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกลยุทธ์ทางการตลาด ของผลิตภัณฑ์ที่กำหนดไว้ในขั้นต้น กระบวนการนำเสนอ ผลิตภัณฑ์เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่จะนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้เป็น รู้จักแก่ท้องตลาด คณะวิจัยได้จัดการนำเสนอผลิตภัณฑ์ไว้ 7 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ 1. เว็บไซต์ (Website) คณะวิจัยร่วมกับศูนย์พัฒนาทรัพยากร การศึกษา หรือฝ่ายนวัตกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อ จัดทำเว็บไซต์ โครงการวิจัย “การวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จาก สิ่งทอพื้นบ้าน กรณีบ้านแพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาว อำเภอสหัชธานี จังหวัดกาฬสินธุ์” โดยเว็บไซต์นอกจากจะเป็น การเผยแพร่องค์ความรู้ know-how ในเรื่องกระบวนการพัฒนา ผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้านของโครงการวิจัยแล้ว ยังมี วัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของ โครงการวิจัยร่วมกับชุมชน และชุมชนได้นำผลิตภัณฑ์เหล่านี้ไปทำ การผลิตเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้วนั้น เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ ดังกล่าวเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคและนำไปสู่ประโยชน์ต่อการ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสมาชิกชุมชนผู้ทำการผลิตผลิตภัณฑ์ ให้ เกิดรายได้จากการจำหน่ายและกลับเข้าสู่กระบวนการพัฒนา ผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องต่อไป	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมวางแผน	กิจกรรมพัฒนา
	6) ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ในสำนักงาน 7) ผลิตภัณฑ์ประเภทหมอนอิง 3. เอกสารแผ่นพับ (Brochure) เอกสารแผ่นพับหรือโบชัวร์ ของโครงการวิจัย มุ่งเน้นเพื่อการเผยแพร่แนะนำผลิตภัณฑ์สู่ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย เพื่อประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และโครงการวิจัย ผลิตภัณฑ์ ตัวอย่าง สถานที่ติดต่อ หมายเลขโทรศัพท์ และประชาสัมพันธ์เว็บไซต์โครงการวิจัย โดยเอกสารแผ่นพับชุดนี้ คณะวิจัยได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไว้ที่ร้านบ้านแพรว และที่ทำการกลุ่มแม่บ้านสมาชิกโครงการวิจัยทุกกลุ่ม และใช้เป็นเอกสารประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงให้ผู้บริโภคได้เข้าถึงข้อมูลของโครงการวิจัยที่ร้านบ้านแพรว และเว็บไซต์ รวมถึงการประสานเพื่อส่งผลิตและสั่งซื้อผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง 4. การนำเสนอหน้าร้าน (Display) กิจกรรมการนำเสนอผลิตภัณฑ์หน้าร้าน (Display) ที่คณะวิจัยได้ทำในการวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการโดยคณะวิจัยเป็นหลัก และมีคณะวิจัยจากชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสมาชิกชุมชนที่	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
		รับผิดชอบด้านการตลาด เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อรับการฝึกฝนและถ่ายทอดความรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากกรณีศึกษา (Learning by Doing) โดยมีกิจกรรมการนำเสนอผลิตภัณฑ์หน้าร้านหลายกิจกรรม เช่น การจัดนำเสนอน้ำร้อนที่ร้านแพรวา การจัดนำเสนอน้ำร้อนในชุมชน การจัดนำเสนอน้ำร้อนที่ร้านเมื่อนำสินค้าไปออกงานแสดงสินค้า และการจัดนำเสนอน้ำร้อนเมื่อนำสินค้าไปวางจำหน่ายตามสถานที่ทดสอบตลาดต่าง ๆ 5. ป้ายนิเทศ (Billboard) คณะวิจัยได้ดำเนินการจัดทำป้ายนิเทศถาวร ไว้ที่ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์โครงการวิจัยร้าน แพรวา นิคมสร้างตนเองลำปาง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 6. ซีดี (CD-Rom) หลังจากกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งความรู้ทางวิชาการด้านการออกแบบ การตลาด การผลิต และการนำเสนอผลิตภัณฑ์ รวมทั้งกระบวนการ Know-how ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นบ้านของโครงการวิจัย แก่สมาชิกชุมชนแล้ว คณะวิจัยได้สังเกตเห็นประโยชน์จากการวิจัยและความรู้ดังกล่าว ที่สามารถใช้เป็นกรณีตัวอย่างของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้แก่ชุมชนที่ผลิตผ้าทอพื้นบ้านอื่น ๆ ในการเรียนรู้จากประสบการณ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นบ้านของชุมชนที่เข้าร่วม	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
	ขั้นที่ 9 เขียนรายงานเสนอผลการวิจัย (1 เดือน)	คณะวิจัยได้ร่วมกันเรียบเรียงผลการดำเนินงานกิจกรรมการวิจัย และสรุปผลการวิจัย แล้วเขียนรายงานเสนอผลการวิจัยในขั้นสุดท้าย	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
		โครงการวิจัย เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางซึ่งใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างมีกระบวนการคิดในการพัฒนาสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพของความร่วมมือคนวิจัยจึงได้ดำเนินการบันทึกข้อมูลจากโครงการวิจัยลงในแผ่นซีดี เพื่อเผยแพร่ให้แก่ชุมชนหรือผู้ที่สนใจทั่วไป 7. เสนอโดยสื่อบุคคล (Presenter) การนำเสนอผลิตภัณฑ์และตราสินค้าที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การนำเสนอโดยสื่อบุคคล (Presenter) โดยการใช้บุคคลเป็นผู้นำเสนอภาพลักษณ์และเป็นตัวแทนผลิตภัณฑ์ ซึ่งการนำเสนอด้วยวิธีนี้เป็นการนำเสนอในเชิงตัวแบบหรือ Model หรือตัวอย่างของผู้ที่ใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อให้ผู้บริโภคมีสิ่งเปรียบเทียบในการนำผลิตภัณฑ์ไปใช้จริง บุคคลที่เป็นผู้นำเสนอผลิตภัณฑ์จากโครงการวิจัยประกอบด้วย นางสาว จิมลิ้ม พัฒน์อินสาร นางสาววันเพ็ญ อัครวิจิตร และนางสาว จรียา สมทรัพย์ โดยสื่อบุคคลเหล่านี้จะนำเสนอผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่โครงการสร้างขึ้น เช่น แผ่นพับ แบบตัวอย่างผลิตภัณฑ์ และเว็บไซต์ เป็นต้น	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
		8.การนำเสนอโดยการเป็นต้นแบบเพื่อการศึกษาดูงาน (Prototype) จากกิจกรรมการวิจัยเชิงพัฒนาแบบชุมชนมีส่วนร่วมของโครงการวิจัยครั้งนี้ ส่งผลให้ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยมีความเข้าใจและสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสิ่งท้องถิ่นบ้านอย่างสอดคล้องกับระบบตลาด และมีผู้ให้ความสนใจเข้ามาศึกษาดูงานในชุมชนหลายองค์กร ส่วนองค์กรที่ให้การสนับสนุนได้เข้ามาดูงานโครงการในกิจกรรมของโครงการ ดังนี้ - รศ.ดร.พีรเดช ทองอำไพ รองผู้อำนวยการด้านวิจัยและพัฒนาสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย นำนักวิจัยรุ่นเยาว์ และคณะ เยี่ยมชมและดูงานโครงการวิจัย เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 - คณะผู้บริหารจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คณะผู้บริหารจากนิคมสร้างตนเองลำปาว และคณะผู้บริหารจากนิคมสร้างตนเองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าเยี่ยมชมและฟังบรรยายสรุปการดำเนินการวิจัย เพื่อการศึกษาดูงานเป็นโครงการพัฒนาตัวอย่าง	